

Arxiu històric FUNDACIÓ JAUME BOFILL

L'agricultura catalana

Josep Grifoll
Josep Mª Brunet
Isabel Busom
Eusebi Estebanell
Antoni Gratacos
Josep Grifoll
Joan Sagues

FEBRER 1980

FUNDACIÓ
Fundació
JAUME
Jaume
BOFILL
Bofill

I N D E X

0.- INTRODUCCIO A L'AGRICULTURA DE CATALUNYA. ESTUDI ECONOMIC

I.- L'AGRICULTURA CATALANA. EVOLUCIO REGENT

1.- ELS FACTORS DE PRODUCCIO

1.1.- POBLACIO ACTIVA AGRICOLA

1.1.1.- Assalarització de la població activa agrària catalana

1.1.2.- L'agricultura a temps parcial

1.2.- EL MEDI FISIC. ASPECTES SOCIOECONOMICS

1.2.1.- Superfície cultivable

1.2.2.- Tamany de les explotacions

1.2.3.- Parcel·lació de les explotacions

1.2.4.- Règim de tinença

1.3.- MECANITZACIO

1.4.- INPUTS AGRICOLES

2.- PRODUCCIO I RENDA AGRARIA

2.1.- Evolució de la producció final agrària

2.2.- Composició de la producció final agrària

2.3.- Valor afegit

3.- L'EXPORTACIO DE PRODUCTES AGRICOLES CATALANS

3.1.- EXPORTACIO I PRODUCTES AGRICOLES

3.2.- L'EXPORTACIO AGRARIA CATALANA EN RELACIO A LA DEL CONJUNT DE L'ESTAT ESPANYOL

II.- DESCRIPCIO DE LES AGRICULTURES CATALANES : COMARQUES I TIPUS DE CULTIUS

I BESTIAR

1.- VARIACIONS INTERCOMARCALS EN LA DOTACIO DE FACTORS

1.1.- POBLACIO ACTIVA AGRICOLA A LES COMARQUES

1.2.- DIFERENTS GRAUS DE MECANITZACIO ENTRE COMARQUES

1.3.- RECURSOS FISICS

1.3.1.- Distribució general de les terres entre les comarques catalanes.

1.3.2.- Tamany de les explotacions

1.3.2.1.- Una aproximació alternativa

1.3.3.- Règim de tinença de la superfície agrícola

1.3.3.1.- Una aproximació alternativa

2.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE AGRICOLA I DELS CIENS RAMADER PER COMARQUES I ESPECIES

2.1.- DISTRIBUCIO COMARCAL DE LA RAMADERIA

2.2.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA

2.2.1.- Tipus de cultiu

2.2.2.- Grups de cultius : Espècies principals i comarques a on
es localitzen

3.- ELS RENDIMENTS AGRICOLES

3.1.- RENDIMENTS DE CADA GRUP DE CULTIUS EN EL CONJUNT CATALA

3.2.- DIFERENCIES COMARCALS EN ELS RENDIMENTS AGRICOLES DELS DIFERENTS
GRUPS DE CULTIUS

III.- PRODUCCIO I RENDA AGRARIA A CATALUNYA

1.- VALOR DE LA PRODUCCIO AGRARIA (AGRICULTURA + RAMADERIA) A CATALUNYA

1.1. DISTRIBUCIO DE LA PRODUCCIO AGRICOLA PER COMARQUES I GRUPS DE CULTIUS

1.1.1.- Per grups de cultius

1.1.2.- Distribució comarcal del valor de la producció

1.2. DISTRIBUCIO DE LA PRODUCCIO RAMADERA PER ESPECIES I COMARQUES

2.- LA RENDA AGRARIA CATALANA

2.1.- VALOR AFEGIT NET

2.2.- GRAU DE TRANSFORMACIO DE L'AGRICULTURA CATALANA

IV.- ANALISI DE COMPORTAMENTS

1.- INTRODUCCIO

2.- DETERMINANTS DE L'OCUPACIO AGRICOLA

2.1.- OCUPACIO SEGONS PRODUCTES

2.2.- OCUPACIO SEGONS GRUPS DE PRODUCTES I PRODUCTES MOLT IMPORTANTS

2.3.- EL PAPER DE LA MAQUINARIA AGRICOLA

2.4.- LES DIFERENCIES COMARCALS I D'ALTRES QUESTIONS

3.- DETERMINANTS DE LA MECANITZACIO

4.- FUNCIONS DE PRODUCCIO DE L'AGRICULTURA CATALANA

4.1.- VALOR DE LA PRODUCCIO AGRARIA

4.2.- LA FUNCIO COB-DOUGLAS

5.- PRODUCCIO BRUTA PER PERSONA OCUPADA

6.- L'EMIGRACIO AGRICOLA

6.1.- PAPER DELS CONREUS I DEL BESTIAR

6.2.- PAPER D'ALTRES VARIABLES MACROECONOMIQUES

6.3.- PERDUA PERCENTUAL DE POBLACIO ACTIVA AGRICOLA EN EL
QUINQUENI

6.4.- EL PAPER DE LA POBLACIO TOTAL I L'ACTIVA AGRARIA

7.- TAMANY MIG DE LES EXPLOTACIONS

7.1.- PAPER DELS TIPUS DE CONREUS

7.2.- EL PAPER DEL CENS RAMADER

7.3.- TENDENCIA CAP A EXPLOTACIONS D'UN PAGES

7.3.1.- El paper dels diferents conreus de bestiar

7.3.2.- Diferències intercomarcals.

7.3.3.- Tendència de l'agricultura catalana cap a
explotacions amb un sol pagés

8.- COMENTARI FINAL

ANEX 1.- DETALL DE LES SUPERFÍCIES DE CONREU

ANEX 2.- ESTUDIS COMPARATS. ESTRUCTURA AGRICOLA DE CADA COMARCA

ANEX 3.- QUADRES ESTADÍSTICS

INTRODUCCIO:

L'AGRICULTURA A CATALUNYA

ESTUDI ECONOMIC

Un dels sectors més desconeguts de l'economia catalana és l'agrícola. Diverses raons ajuden a explicar aquest buit; per un cantó la inexistència, al menys fins ara, d'un sector públic català fort que, entre d'altres coses, s'ocupés de conèixer la realitat des d'un punt de vista global. D'altra banda, a l'agricultura catalana no existeixen pràcticament grans empreses o institucions amb prou gruix com per emprendre aquests estudis globals per l'interès propi, a diferència de, per exemple, el sector industrial o el financer. A més a més, el que en podríem anomenar economia acadèmica s'ha desenvolupat tradicionalment a impuls del sector industrial i del monetari o financer, creant un cos de doctrines, teories i instruments d'anàlisi més adients a l'anàlisi de les economies industrials desenvolupades. De tota manera la importància del tema és indubtable, tan per raons genèriques com específiques de l'agricultura i de l'economia catalana, com recordarem a continuació. Això, en essència, és el que va moure als autors a portar a terme aquest estudi.

Si hom repassa els estudis que s'han fet sobre l'agricultura catalana es dona compte que pràcticament cap, fa un anàlisi de conjunt mínimament exhaustiu, és a dir, que toqui tots, o un grup substancial, dels temes típicament inclosos en la macroeconomia. D'altra banda, i malhauradament, tampoc son gaire

abundants els estudis monogràfics sobre l'agricultura catalana des del punt de vista econòmic, estudis que, en certa manera, son indispensables per abordar un estudi de conjunt. En conseqüència hom pot preveure que aquest intent que ara es presenta fàcilment pot tenir buits i defectes relativament seriosos. Tan de bó que molt aviat estudis fets, partint o no dels nostres resultats, superin aquest treball i permetin coneixer molt millor la realitat de l'agricultura catalana.

En funció d'aquests buits, doncs, s'escollí la metodologia y es cercaren les dades. D'altra banda, en funció de la metodologia escollida s'han d'interpretar els resultats : com hem dit es tracta d'un estudi global. En conseqüència hom no pot pretendre que es pugui arribar a afinar en certs aspectes com ho podrien fer estudis monogràfics ⁽¹⁾.

Aquesta visió de conjunt, com veurem, ens ha de permetre tractar els grans problemes de l'agricultura catalana : el de l'ocupació, el de la producció i de la productivitat, el de la rendabilitat,

---

(1) Sens dubte com més desagregades son les xifres més probable és l'error relatiu. En aquest sentit la depuració estadística ha tendit a eliminar o reduir els grans errors o incoherències, però no ha tractat de corregir dades al nivell més desagregat, doncs l'esforç que hauria requerit superaba en molt les nostres possibilitats. La interpretació dels resultats cal que es faci tenint present aquesta observació.

el de la mecanització, etc. D'altra banda, com sabem, Catalunya és un país molt variat, de clima de sol. També son variats, en bona part en consonancia al que s'acaba de dir, els conreus i els tipus de bestiar que es donen a les diferents contrades. Aquesta varietat, doncs, ens obliga a l'establiment de dos tipus de desagregació : en termes de localització i per tipus de conreus i bestiar. En termes de localització podem anticipar que s'ha treballat a un nivell molt desagregat -a nivell municipal-, bé que per poder oferir als lectors una visió global presentarem les dades comarcalitzades (comarques de la Generalitat) i, evidentment, també agregades per tot Catalunya.

Pel que fa referència al nivell de desagregació per tipus de conreu i bestiar el tractament s'ha fet també a nivell molt desagregat, bé que la presentació dels resultats es farà per diferents nivells d'agregació : ramaderia, agricultura -strictu sensu- secà-regadiu, herbacis-llenyosos; i pels diferents tipus de bestiar : carn, llet. Aquests son els grans agregats. A nivell inferior les produccions, etc. es desagregaran per productes que signifiquen entre un 5 per mil i un 1 per cent de la producció agrícola catalana. Millor dit : el mètode s'ha basat en l'estudi al nivell més desagregat i després s'ha procedit a l'agregació dels resultats al nivell descrit tan a efectes d'anàlisi com de presentació més global dels resultats.

Val a dir que l'interès de l'estudi de l'agricultura catalana depasa l'àmbit estricte de la propia agricultura i el de l'economia catalanes, doncs per raons diverses l'agricultura catalana s'insereix en un marc de relacions amb els altres sectors econòmics de Catalunya (indústria, serveis, sector financer, sector

públic) i amb altres economies, particularment l'espanyola.

Aquestes interrelacions són especialment rellevants, com veurem, en les questions de mà d'obra (mercat de treball, salaris, moviment de població), en les interdependències productives (compres i vendes d'inputs entre el sector agrícola i els altres; compres i vendes a Catalunya i fora de Catalunya, tan pel que fa referència als inputs corrents com els destinats a l'acumulació, al consum de la població o als mercats exteriors.

Finalment, en relació als aspectes més generals del tema, l'agricultura juga o deixa de jugar, segons es miri, un paper rellevant en l'equilibri territorial de Catalunya, tan en els aspectes de població com en els de renda, qualitat de la vida, etc.

A grans trets, l'estudi que es presenta ha classificat el material en cinc grans blocs. Una primera part essencialment descriptiva de les magnituds més agregades, tant en termes estructurals com en termes d'evolució històrica recent, que permet situar al lector respecte de quins són els grans problemes i característiques de l'agricultura catalana des del punt de vista econòmic.

En una segona part, també essencialment descriptiva, es presenta l'agricultura catalana actual i a un nivell de desagregació que permeti veure les diferents agricultures catalanes a nivell comarcal, des del punt de vista territorial i per a diferents nivells d'agregació de productes, tal com ja s'ha dit. Diguem que, finalment, ens hem inclinat per presentar les dades per comarques de la Generalitat, bé que la informació s'ha elaborat també per comarques agrícoles (Agències d'Extensió Agrària) i províncies.

Una tercera part la constitueix el càlcul dels comptes d'explo-tació comarcals de l'agricultura el que ens permet estimar la renda agrícola i els seus grans components, el consum d'inputs, produccions per capita, per hectàrea, etc.

La quarta part pretent ser més analítica tant per la intenció amb que s'ha elaborat com per la metodologia emprada. Per mitjà de mètodes econòmètrics vol explicar alguns dels comportaments de l'agricultura catalana : la ocupació, la mecanització, la producció, l'emigració rural, el tamany de les explotacions, etc. Afegim també que el nivell de desagregació d'aquesta part és bàsicament la mateixa que s'ha dit al exposar el contingut de la part segona. Així, doncs, permet calcular, amb els nivells de significació corresponents , tot una colla de paràmetres de l'agri cultura catalana : mà d'obra emprada per tipus de conreu (separant el secà del regadiu), o de bestiar), diferències intercomarcals, tipus de maquinària per tipus de conreu, etc., coeficients que es poden comparar amb els teòrics (en termes d'ingenieria agrícola, per exemple) segons diferents tecnologies, mà d'obra necessària per diferents nivells de mecanització conseqüències dels canvis de conreu, etc., estris molt necessaris per calcular els efectes previsibles d'una determinada política agrària.

En l'Anex I hom ha fet una descripció, comarca per comarca, de les característiques fonamentals de l'agricultura de la comarca en qüestió. En aquesta part, els estudiosos o interessats en els problemes d'una o altra comarca hi trobaran succintament explicades les estadístiques i característiques fonamentals de l'àrea considerada.

En l'Anexe II es presenten, amb un grau més afinat de desagregació, les superfícies de conreu a nivell de producte, de forma que la persona interessada en el tema podrà trobar-hi aquesta informació que, si s'hagués incorporat al nucli de l'estudi, feria més ferragosa la seva lectura. D'aquesta manera, al llarg de l'exposició central només es farà referència al nivell més agregat -grup de producte-.

- 0 -

No voldriem acabar aquest comentari sense mencionar en especial els greus problemes de la informació. No ens referim al tema típic de la qualitat de les dades, qualitat evidentment millorable, sino especialment a la ingent labor que ha significat l'aplegar a nivell de municipi centenars de variables de procedència diversa. Això no hauria sigut possible sense la col·laboració que ens prestaren les Agències d'Extensió Agrària de Catalunya, diverses Direccions Generals de diferents ministeris a Madrid, les Delegacions del ministeri d'Agricultura a les províncies catalanes i persones particulars, experts en diferents camps. Un comentari especial caldria dedicar-lo al esforç informàtic que ha sigut necessari per tractar la informació, bé que, esperem, ha donat fruits amb escreix.

PART I

L'AGRICULTURA CATALANA

EVOLUCIO RECENT

I. L'AGRICULTURA CATALANA. EVOLUCIO RECENT

Els canvis que ha experimentat l'agricultura catalana en el període objecta d'anàlisi i que s'expliciten a les pàgines que segueixen, no poden deslligar-se del conjunt de transformacions que ha sofert tant el conjunt de l'economia catalana com l'espanyola en general. Es més, les transformacions de l'agricultura espanyola han estat induïdes, i en certa manera forçades, pel desenvolupament del sector industrial i dels serveis.

A diferència d'altres llocs d'Europa, a l'Estat espanyol no tingué lloc al seu moment una revolució agrària que permetés d'incrementar la productivitat i, per tant, d'alliberar mà d'obra pel creixement del sector industrial i, per altra banda, de suministrar els aliments necessaris perquè aquesta població no agrària pogués subsistir. L'agricultura tradicional, basada en la poca capitalització de les explotacions i un elevat grau d'autoconsum, es mantingué fins ben avançat el segle XX. Les raons d'aquest retard no ens cal estudiar-les ací, però segurament caldria situar-les en el retard de l'avenç del conjunt de les estructures econòmiques i socials del país.

El "take-off" industrial no es produeix amb prou força y claredat fins el final de la dècada dels 50; l'impacte d'aquest procés el reb l'agricultura per dos costats : per la banda dels factors productius i per la demanda dels seus productes.

El creixement del sector industrial requereix una gran quantitat de mà d'obra que tant sols pot sortir del sector agrícola. D'aquesta manera, l'agricultura tradicional, basada en una mà d'obra barata i abundant, entra en competència amb un sector industrial que ofereix salaris més elevats i unes condicions de treball en general més favorables que les que fins llavors ha ofert el sector agrícola, el que provoca o accelera l'èxode del camp vers l'indústria i la ciutat i, al ensems, la puja dels salaris agrícoles.

Això obliga a l'agricultura a mecanitzar-se i a incrementar la productivitat per poder fer front a les inversions que la mecanització requereix i als salaris més elevats. Per la petita explotació aquest és un primer cop, que es reflexa, tal com més endavant veurem, en la forta reducció del nombre d'aquest tipus d'explotació. Junt a la maquinària són necessàries també per incrementar la productivitat les compres d'altres elements de producció tals com adobs, fitosanitaris, llavors millorades, etc. Pel costat dels inputs agrícoles es produeix, per tant, una interrelació cada cop més gran del sector agrícola dins el conjunt de l'economia; aquesta és una de les raons per les que el sector agrícola sembla ser en alguns països desenvolupats un demandador net de capitals.

Pel que fa referència a la demanda de productes agrícoles, l'increment de la renda originada pel procés de creixement econòmic incrementà i modificà l'estructura de la demanda d'aquests productes, l'augment de la demanda de proteïna animal ha requerit una reorientació de l'activitat productiva de les explotacions agrícoles que no sempre s'ha produït amb la flexibilitat adient i, per tant, ha originat prou tensions inflacionàries. Un procés semblant ha tingut lloc en el cas de productes com la fruita, productes d'horta, etc.

Aquesta reorientació de la demanda ha estat també un dels elements que explica les compres cada cop més elevades de factors productius per part de l'agricultura; el cas dels pinsos és potser el més significatiu.

D'altra banda no podem oblidar certs elements característics de l'agricultura catalana tals com la relativa varietat natural (climes, sols), l'estructura de la propietat agrícola, el paper impulsor (sobre la demanda de productes agraris) que hi juga el fort creixement de la població a Catalunya i el seu repartiment, els usos alternatius del sol, el nivell tecnològic de pagesos i ramaders o fins i tot la seva manera de fer, que han tingut i tenen una incidència forta sobre els fets i els resultats; influïts també, d'altra banda, pel progrés tècnic en l'agricultura mundial, l'evolució d'alguns mercats mundials o europeus, per la política agrícola del Mercat Comú, etc.

Hauriem d'indicar també que tot aquest procés s'ha produït amb greus tensions que s'han accentuat segurament a l'haver-se

concentrat en un període relativament reduït de temps; condicions que, per altra banda, poden fer-se extensives al propi procés de creixement econòmic experimentat per l'economia catalana a partir dels anys 60.

Els principals canvis en el comportament dels agents i variables agrícoles els podriem concretar en els següents punts:

- disminució forta i sostinguda de la població activa agrícola,
- increment del parc de maquinària,
- ús intensiu de inputs aliens al sector : adobs, pinsos i productes fitosanitaris,
- increment dels rendiments físics,
- canvis de conreu,
- disminució del valor afegit per unitat de producte,
- canvis en la composició de la producció agrícola, incrementant el pes de la que prové del subsector ramader.

L'anàlisi d'aquests comportaments es farà en aquesta primera part en base a informació estadística desagregada a nivell provincial, ja que és la única per la qual es posseeixen sèries prou llargues.

Les fonts bàsiques han estat els Anuaris del ministeri d'Agricultura i l'estudi "La renta nacional de España y su distribución provincial", que cada dos anys publica el "Banco de Bilbao".

Els possibles problemes de fiabilitat estadística queden en tot cas diluïts donat que no ens interessa tant el valor exacte d'una magnitud en un moment donat com la seva variació al llarg del temps.

1.- ELS FACTORS DE PRODUCCIO

Fins períodes relativament recents l'activitat agrícola era autosuficient, de forma que gairebé tots els inputs provenien del propi sector i l'excedent que es generava servia per alimentar la població no agrícola. Les llavors, adobs i treball eren suministrades per els conreus, bestiar i homes del sector agrícola, tancant-se d'aquesta manera un cicle biològic. La "revolució agrícola" que començà al segle XVI no va fer res més que aprofitar i racionalitzar al màxim les possibilitats d'aquesta situació d'equilibri, però sense destruir-lo.

Es a partir del segle actual que es trenca l'equilibri de l'agricultura natural a través de la introducció de mitjans de producció -adobs químics, productes fitosanitaris- i energètics -tractors moguts per derivats del petroli- que indubtablement han fet possible un increment dels rendiments, però han exigit una aportació energètica suplementaria a la potencial del propi sector. I no sempre els increments de productivitat que s'han obtingut han estat en consonància amb el consum d'energia que han requerit. No entrarem en la discussió de les conseqüències de tipus ecològic que es deriven d'aquests canvis en la base de l'activitat agrícola. El que interessa ressaltar aquí és el fort increment enregistrat en l'ús de inputs aliens al propi sector per part dels agricultors.

1.1.- POBLACIO ACTIVA AGRICOLA

Es un fet prou conegut que la població activa agrícola ha disminuït sensiblement a Catalunya els darrers quinze anys. Aquesta evolució és del tot coherent amb el procés que afecta a l'agricultura dels països desenvolupats; en aquests els sectors no agrícoles, en la mesura que es desenvolupen, poden oferir unes remuneracions i unes condicions de vida superiors a les d'aquest sector i, per tant, la mà d'obra tendeix a abandonar-lo, essent substituïda per maquinària i per una ocupació més intensiva de la mà d'obra que resta "in situ".

Aquest procés es tradueix en una disminució en el nombre absolut de persones actives dedicades a l'agricultura i en una baixa en el seu pes relatiu dins el conjunt de la població activa. En aquest sentit, en el període 1930-1975 la població activa agrícola catalana ha passat de representar un 27% de la població activa total a un 7,2% (quadres 1 i 2). En termes absoluts els actius agrícoles eren 321 mil l'any 1930, 341 mil l'any 1950, 277 mil l'any 1960 i 159. mil l'any 1975 (quadre 1); com es pot comprovar, les dades reflecteixen clarament l'importància i tendència del procés. Als darrers 15 anys la reducció d'actius agraris és de un 42,7%, força superior a la enregistrada els 30 anys anteriors -13,7% el que indica una acceleració del procés, coherent amb la forta industrialització del país durant el darrer període. A nivell de províncies, Lleida i Barcelona son les que han enregistrat una reducció més important en el període -54,9% i 54,1%, respectivament-, mentre que la de Girona i Tarragona ha estat molt inferior -22,8% i 28,6%.

Al mateix període i pel conjunt de l'estat espanyol, la reducció és d'un 44%, xifra, per altra banda, lògica si tenim en compte que al moment inicial el pes de la població activa agrària és més important, dins el conjunt de la població activa, a Espanya que a Catalunya.

Al comparar aquest procés amb el seguit per alguns països de l'àmbit del Mercat Comú (quadre nº 3) es comprova com, fent l'any 1960 = 100 per tots els llocs, s'arriba l'any 1975 a 57,3, per sota de la reducció que han experimentat els països de la CEE (dels sis). Igual com abans cal tenir en compte que, en conjunt, aquests països partien d'unes xifres d'ocupació agrícola superiors a les de Catalunya i per tant no és estrany que el ritme de disminució hagi estat més accelerat.

Tornant a la qüestió del pes relatiu de la població activa agrícola dins el conjunt de la població activa, cal remarcar que el 7,2% abans esmentat es situa a un nivell semblant al de les agricultures d'Alemanya, Holanda o Luxemburg, per comparar-ho amb algú dels països de la CEE. Nogensmenys, cal fer notar que aquest valor vé molt influenciat pel 2,35% de la província de Barcelona. Lleida i Tarragona estaven al mateix any 1975 per damunt de la mitja d'Espanya (20%) i Girona estava molt aprop (19,32%). Cal, doncs, anar amb compte al moment d'interpretar les dades, que poden portar a errors d'apreciació si es prenen solament a nivell agregat.

Les causes d'aquest procés que per la seva magnitud ha estat sovint qualificat com a "èxode rural" són, com es deia, entre altres, les millors remuneracions i condicions de vida que ofereix el treball industrial i fins fa poc la vida urbana.

La corrent migratoria sol nudrir-se bàsicament de gent jove, que moltes vegades no arriba ni a entrar en activitat en l'explotació com no sigui ajudant a la família en les estones lliures. Mentrestant, els pares resten a l'explotació fins que les facultats físiques no els permeten continuar, moment en que aquesta desapareix mitjançant venda o arrendament a un altre empresari agrari que encara exerceixi com a tal.

Aquesta component qualitativa dins l'emigració -pes més gran de la gent jove- es tradueix en un envelliment progressiu de la població activa agrícola que, a la llarga, pot posar en perill la continuïtat de moltes explotacions. Aquest fenomen es pot apreciar als quadres nos 4 i 5, elaborats amb dades del cens de l'any 1970. Al primer d'ells s'ha distribuït la població activa agrícola i el total de la població activa per grups d'edats. S'aprècia un pes molt important dels grups de més de 45 anys a la població activa agrícola (52% a Barcelona, 50% a Lleida, 54% a Girona i 51% a Tarragona) mentre que pel conjunt de la població activa, al voltant de un 40% és situa en el grup de 25 a 45 anys. El quadre nº 5 reflecteix d'una altra forma aquest mateix procés. S'ha dividit el pes de la població activa agrícola dins el total de la població activa per cada grup d'edat. A totes les províncies s'observa com el major pes és presenta als grups d'edat més avançats.

QUADRE Nº 1.- POBLACIÓ ACTIVA AGRÍCOLA A CATALUNYA.

	(1)	(2)	(3)	(3)	(4)	(4)	(4)	(4)	(5) 28n sem, 1.972	(5) 28n sem, 1.973	(5) 28n sem, 1.974	(5) 3er. trim. 1.975
BARCELONA	107.661	118.413	107.781	86.576	74.485	68.665	65.081	63.623	62.533	72.577	58.967	39.715
GIRONA	60.564	57.713	65.205	48.946	48.459	41.703	36.943	36.415	39.616	31.219	36.548	37.782
LLEIDA	78.094	77.124	84.461	76.612	76.065	70.790	66.695	66.490	47.785	47.405	45.463	34.580
TARRAGONA	74.925	74.134	83.854	65.406	78.176	71.510	67.173	66.953	51.363	48.092	48.870	46.722
TOTAL CATALUNYA	321.244	327.384	341.301	277.090	277.185	252.668	235.892	233.481	201.297	199.293	189.848	158.799

- FONTS: (1) 1.930 = José Ramón Lasuen Sancho, Luis Racionero Grau. Análisis espacio temporal de la población activa en España 1860-1965- 2ª parte de Juan Hortalá Arau. El desarrollo industrial de Cataluña. Instituto de Economía de la Empresa. Barcelona, 1968.
- (2) 1.940 = Clasificación de la población de hecho en Anuario Estadístico de España 1943-44.
- (3) 1.950-1.960 = INE.- Reseña estadística de la provincia de Barcelona.
- (4) 1.962-1.969 = Banco de Bilbao. Renta Nacional de España y su distribución provincial.
- (5) INE. Encuesta de Población Activa.- (Población activa ocupada).

QUADRE Nº. 3

Percentatge de la ocupació agrícola sobre la ocupació total i nombre-indexs de la ocupació agrícola (1960=100) en els països de la C.E.E. de 1.960 a 1.975

Països ANYS	ALEMA- NYA	FRANÇA	ITALIA	HOLANDA	BELGICA	LUXEM- BURG	C.E.E.-6
(% ocupació agrícola sobre el total)							
1.960	12,4	22,1	31,5	11,3	8,4	16,4	20,1
1.961	13,0	21,4	29,9	10,8	8,1	15,7	19,6
1.962	12,5	20,4	28,5	10,3	7,8	15,4	18,6
1.963	11,9	19,3	26,5	9,8	7,3	14,7	17,4
1.964	11,3	18,4	24,9	9,3	6,8	13,8	16,5
1.965	10,8	17,5	25,1	8,8	6,3	13,7	16,0
1.966	10,5	16,7	23,9	8,4	5,9	12,9	15,3
1.967	10,2	16,0	23,2	8,2	5,6	13,0	14,8
1.968	9,8	15,4	21,6	7,8	5,4	12,2	14,1
1.969	9,2	14,6	20,7	7,4	5,1	11,4	13,3
1.970	8,6	13,8	18,9	7,1	4,7	11,1	12,4
1.971	8,0	13,1	18,8	6,9	4,3	10,1	11,9
1.972	7,5	12,6	17,5	6,7	4,1	9,3	11,2
1.973	7,4	12,2	17,4	6,6	3,8	6,8	11,0
1.974	7,3	11,6	16,6	6,6	3,7	6,6	10,7
1.975	7,3	11,3	15,8	6,6	3,6	6,0	10,5
(Nombres indexs de la ocupació agrícola)							
1.960	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1.961	105,6	96,6	94,5	96,8	96,0	95,5	97,7
1.962	101,4	94,8	88,7	93,8	93,7	95,5	92,9
1.963	96,4	89,4	80,6	90,3	87,7	90,9	87,0
1.964	92,0	86,1	75,2	87,7	83,0	86,4	82,5
1.965	88,2	82,9	74,6	83,4	77,0	86,4	80,3
1.966	85,5	79,8	69,9	80,7	72,3	81,8	76,5
1.967	80,9	76,9	68,2	78,7	69,7	81,8	73,8
1.968	77,4	74,0	63,5	75,7	67,0	77,3	70,0
1.969	73,4	71,3	60,2	72,9	63,7	72,7	66,7
1.970	69,3	68,5	55,0	70,8	60,3	72,7	62,6
1.971	64,4	65,7	54,6	69,0	56,0	68,2	60,4
1.972	59,9	64,0	50,2	68,0	52,7	63,6	56,9
1.973	59,9	61,1	48,6	65,4	48,0	45,5	55,2
1.974	57,7	58,8	47,4	65,4	46,7	45,4	53,4
1.975	57,7	56,0	45,1	64,3	45,3	-	51,6

FONT: Elaboració pròpia amb dades de EURSTAT i Comissió C.E.E.
(Extret de Agricultura i Societat, nº 4 Juliol-Setembre 1977. Secretaria General Tècnica Ministeri de Agricultura, pàg. 21)

QUADRE Nº 4.- PERCENTATGE PER GRUPS D'EDAT DE LA POBLACIÓ ACTIVA AGRÍCOLA I DE LA POBLACIÓ ACTIVA TOTAL. 1970

	BARCELONA		LLEIDA		GIRONA		TARRAGONA	
	(1) %	(2) %	(1) %	(2) %	(1) %	(2) %	(1) %	(2) %
Menys 15 anys	0,65	1,27	0,57	0,98	0,32	1,02	0,57	1,05
15 a 19 anys	5,39	12,83	5,84	10,81	4,31	11,39	5,30	11,17
20 a 24 anys	5,75	13,64	6,30	11,36	4,98	11,86	6,81	12,30
25 a 44 anys	35,48	43,54	37,06	38,79	35,17	40,45	36,14	39,68
45 a 64 anys	45,31	26,72	42,03	33,68	46,93	32,32	44,13	32,18
65 i més anys	7,40	1,97	8,16	4,35	8,27	2,92	7,02	3,58
T O T A L anys	100	100	100	100	100	100	100	100

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades del Censo de població de España. INE 1970.

(1) Població activa agrària.

(2) Total població activa.

QUADRE Nº 5.- DISTRIBUCIO PER EDATS DE LA POBLACIO ACTIVA AGRICOLA (PAA) I DEL TOTAL DE LA POBLACIO ACTIVA. 1970

	BARCELONA				LLEIDA				GIRONA				TARRAGONA			
	(1) P.A.A.	(2) P.A. to- tal	(1)/(2)x100		(1) P.A.A.	(2) P.A. to- tal	(1)/(2)x100		(1) P.A.A.	(2) P.A. to- tal	(1)/(2)x100		(1) P.A.A.	(2) P.A. to- tal	(1)/(2)x100	
Menys 15 anys	291	19.440	1,49		277	1.243	22,28		89	1.696	5,24		246	1.661	15,89	
15 a 19 "	2.386	195.829	1,21		2.834	13.672	20,72		1.188	18.831	6,30		2.437	17.519	13,91	
20 a 24 "	2.547	208.175	1,22		3.057	14.372	21,27		1.375	19.601	7,01		3.130	19.287	16,22	
25 a 44 "	15.706	664.587	2,36		17.960	49.066	36,60		9.692	66.831	14,50		16.590	62.189	26,67	
45 a 64 "	20.056	407.836	4,91		20.368	42.602	47,80		12.933	53.404	24,21		20.256	50.437	40,16	
65 i més "	3.277	30.176	10,85		3.957	5.510	71,81		2.280	4.834	47,16		3.223	5.613	57,42	
TOTAL	44.263	1.526.043	2,90		48.453	126.465	38,31		27.557	165.197	16,68		45.900	156.706	29,29	

FONT : Elaboració pròpia a partir de dades del Censo de Población de España. INE 1970

(1) Població activa agrària.

(2) Total població activa.

1.1.1.- Nivell d'assalarització de la població activa agrícola catalana

A Catalunya el pes dels assalariats dins el conjunt de la població activa agrària ha estat tradicionalment poc important, si es compara amb el nivell que assoleix al conjunt del Estat. L'explicació es troba per un costat en el predomini de la petita i mitjana explotació, autosuficient pel que fa a la força de treball; per altra banda, la presència desde fa molts anys d'un sector industrial i terciari més aviat important, ha anat drenant mà d'obra agrícola, absorbint en primer lloc els assalariats.

Les dades del quadre nº 6 donen per l'any 1962 un pes del 17,6% dels assalariats dins de la població agrària catalana; al mateix any i pel conjunt del Estat els assalariats representarien un 29% de la població agrària. Barcelona i Tarragona amb un 23% d'assalariats es situaven per damunt de la mitja catalana.

Al període analitzat i d'acord amb els quadres nºs 6 i 7, s'hauria enregistrat una progressió en el nombre relatiu d'assalariats agraris, de tal manera que al 1975 representarien un 26% de la població activa amb una incidència especial també a Barcelona i Tarragona. Pel conjunt de l'Estat hi hauria també un increment encara que molt menys acusat. Tantmateix aquesta evolució sembla difícil d'explicar i pot ser deguda més a les estadístiques que a la realitat del que està succeint.

QUADRE Nº 6.- PARTICIPACIO RELATIVA DELS ASSALARIATS I NO ASSALARIATS DINS LA POBLACIO ACTIVA AGRARIA CATALANA (1962-75) (EN %)

	1962	1964	1967	1969	1971	1973	1975
<u>Barcelona</u>							
Assalariats	22,9	24,8	26,0	24,7	25,9	29,2	31,0
No assalariats	77,1	75,2	74,0	75,3	74,1	70,8	69,0
<u>Girona</u>							
Assalariats	10,3	11,7	12,8	13,5	14,3	16,3	18,8
No assalariats	89,7	88,3	87,2	86,5	85,7	83,7	81,2
<u>Lleida</u>							
Assalariats	11,4	12,1	11,7	13,0	13,8	16,1	16,7
No assalariats	88,6	87,9	88,3	87,0	86,2	83,9	83,3
<u>Tarragona</u>							
Assalariats	23,1	24,6	24,2	27,3	30,4	33,5	35,7
No assalariats	76,9	75,4	75,8	72,7	69,6	66,5	64,3
<u>Catalunya</u>							
Assalariats	17,6	19,0	19,4	20,4	21,8	24,8	26,2
No assalariats	82,4	81,0	80,6	79,6	78,2	75,2	73,8
<u>Total Espanya</u>							
Assalariats	29,1	30,7	29,9	29,5	31,2	32,8	32,7
No assalariats	70,9	69,2	70,1	70,5	68,8	67,2	67,3

FONT : Elaboració pròpia sobre dades de "La renta nacional de España y su distribución provincial".
Banco de Bilbao.

QUADRE Nº 7.-

CATEGORIES SOCIOECONOMIQUES A L' AGRICULTURA CATALANA.

	<u>1.956</u>		<u>1.970</u>		<u>1.975</u>	
	Nombre	Població Agrària %	Nombre	Població Agrària %	Nombre	Població Agrària %
Empresaris amb assalariats.	67.566	21,9	12.998	8,1	7.033	5,35
Empresaris sense assalariats.	170.448	55,4	101.343	63,2	76.983	58,51
Directors, Gerents.			20.022	12,5	11.074	8,42
Reste de treballadors agràris.	69.656	22,6	25.775	16,1	36.487	27,73
Catalunya. Total població.	307.660	100	160.138	100	131.577	100

FONT:

DADES. 1.956: Encuesta agropecuaria. Hermandad de Labradores y ganaderos, esmentat per. León Benelvas i Jordi Peix. "La agricultura a partir del plan de estabilización de 1.959.

DADES. 1.970 i 1.975. Cens de Població 1.970 i Padró 1975. INE.

1.1.2.- L'agricultura a temps parcial

Encara que el fenomen de l'agricultura a temps parcial depassa el tema estricte de la mà d'obra, incidint i essent influenciada a la vegada per l'estructura de la propietat, tamany de les explotacions, nivells de mecanització, etc., s'introdueix aquí per la matització que aporta a les dades de població activa examinades fins ara.

Una de les característiques del sector agrícola del països desenvolupats és l'elevat nombre dels seus actius que es dediquen paral·lelament a altres activitats : es tracta de l'anomenada "agricultura a temps parcial".

Estudis fets a la zona de l'OCDE mostren com més de la meitat de la renda del 40-60% dels agricultors prové d'activitats no agrícoles. A Alemanya, Austria, Estats Units, Noruega i Suïssa, entre el 40-45% dels agricultors es dediquen a activitats amb predomini no agrícola.

A la majoria de països el percentatge d'agricultors que es dediquen a activitats no agrícoles s'ha incrementat i tot sembla indicar que aquesta tendència no canviarà gaire (1).

Hi ha diverses raons que expliquen l'aparició d'aquesta forma d'explo_{ració} tació :

- desig d'incrementar la renda familiar; l'agricultura sola no permet accedir als nivells de consum i de confort dels treba-

---

(1) "L'agriculture à temps partiel". L'Observateur de l'OCDE. Nº 92. Maig 1978.

lladors d'altres sectors. Això es posa de manifest sobretot en les petites explotacions,

- si, com s'analitza al citat treball, el valor afegit en relació al valor del producte al sector agrícola tendeix a disminuir, l'explotació agrícola ha de incrementar la producció per mantenir o elevar el seu ingrés. En el cas de les petites explotacions en les que l'accés al mercat de la terra és difícil, l'alternativa més viable -si hi ha possibilitat- és dedicar-se a activitats no agrícoles,
- el petit pagès que troba un lloc de treball industrial o de serveis sense necessitat de canviar de domicili pot conrear en part les seves terres, doncs els horaris laborals ordinaris li ho permeten; això significa molts cops un descens en el volum de producció agrícola, però una elevada productivitat marginal,
- amb l'elevat grau de mecanització de l'agricultura actual, moltes vegades l'explotació no dona prou feina per ocupar els fills grans, els quals poden dedicar-se temporalment a activitats no agrícoles, almenys fins que els pares deixin la vida activa,
- l'agricultura a temps parcial pot ésser també un primer pas d'assaig fins que no es deixi definitivament l'activitat agrícola. Per altra banda, interessa conservar les terres i l'explotació que sempre representen una assegurança davant de possibles contingències futures.

En general la dedicació del cap d'explotació a activitats no agrícoles implica un increment del treball d'altres membres de la família : augmenta el treball de la dona, fills, avis si estan en condicions de treballar, etc. D'altra banda, l'increment de renda que

comporta es tradueix en una revitalització del consum al món rural; en aquest sentit contribueix a fixar la població, essent com un cert fre a l'emigració camp-ciutat.

L'agricultura a temps parcial necessita una certa especialització productiva, que ha d'esser compatible amb les activitats no agrícoles. Les activitats a que es dediqui l'agricultor hauran de satisfer determinats requisits com són : absència d'importants punts de treball, disponibilitat de "períodes morts". Aquesta especialització serà més important quan la disponibilitat d'hores de treball familiar sigui menor. Activitats que tenen una tecnologia molt experimentada -engreix d'aus o porcs-, produccions molt estacionals amb tasques previsibles d'antuvi (vinya) o produccions que exigeixen poc treball, són les més favorables (1).

També requereix l'existència de llocs de treball no agrícoles a la mateixa zona. Per això és més freqüent precisament en les zones industrials, turístiques, etc.

En aquest sentit cal notar que amb el creixement general de la renda i el que comporta la societat de consum -fort creixement del sector terciari, tallers de reparació, etc.- l'agricultura a temps parcial es dona fins i tot en poblacions mitjanes en les que no hi ha indústria propiament dita ni turisme.

Les perspectives futures de l'agricultura a temps parcial deixen preveure, en

---

(1) A. Brun, Ph. Lacombe, Ch. Laurent. "Place des agriculteur à temps partiel en France". Economies et Sociétés. Serie AG nº 10. Tom VI, nº 5. Maig 1972.

opinió de l'OCDE (1), un augment als propers anys, sobretot a les àrees properes a nuclis urbans, on es poden produir productes especialitzats com llegums, flors, i a la vegada es més fàcil trobar una ocupació a altres sectors. En aquest sentit, l'agricultura a temps parcial no seria una etapa de transició sino una tendència ben clara, reforçada pel fet que la mecanització i la simplificació dels sistemes d'explotació redueixen cada cop més les necessitats de mà d'obra.

L'agricultura a temps parcial ha possibilitat la mobilització d'una mà d'obra excedentària vers activitats més productives, contribuint així a aixecar el nivell de renda del món rural. Tanmateix, en la mesura que ha contribuït a mantenir part de les explotacions marginals, ha frenat el procés de concentració d'explotacions i, per tant, retardat la creació de unitats productives amb una dimensió més adequada.

L'agricultura a temps parcial a Catalunya

Tot i que aquest fenomen és present a l'agricultura catalana, manca una quantificació clara de la seva importància i característiques. Tant sols les dades del Censo Agrario de l'any 1972 ens en poden donar una idea :

---

(1) L'agriculture à temps partiel : Allemagne, Etats Unis, Japon, Norvège. OCDE. Paris 1977.

AGRICULTURA A TEMPS PARCIAL (1972)

PROVINCIA	EMPRESARIS AB OCUPACIO PRINCIPAL		EMPRESARIS AMB :	
	AGRARIA	NO AGRARIA	ALTRES	OCUPACIO PRINCIPAL AGRARIA (%)
BARCELONA	20.556	16.845	1.184	54,96
GIRONA	13.914	8.894	732	61
LLEIDA	27.190	11.386	721	70,48
TARRAGONA	23.931	20.814	456	53,48
CATALUNYA	85.591	57.939	3.093	59,63

Si es considera que els empresaris que al cens de 1972 consten com dedicats a activitat principal no agrària (1) són agricultors a temps parcial, aquesta pràctica estaria estesa al 40% de les explotacions catalanes, essent més important a Tarragona i Barcelona. Pel cas de Barcelona sembla clar que l'elevat grau d'industrialització afavoreix aquesta forma d'agricultura; per Tarragona es més difícil d'explicar. Sembla, doncs, que aquestes estadístiques només ens permeten d'intuir la importància del fenomen a Catalunya, però no serveixen per fer ulteriors precisions.

---

(1) Al Cens agrari de 1972 es considera com activitat principal agrària quan l'empresari hi dedica més de la meitat de les seves hores de treball.

No s'introdueix el criteri d'origen dels ingressos.

1.2.- EL MEDI FISIC. ASPECTES SOCIOECONÒMICS

Si bé la "industrialització de l'agricultura" ha permès que determinades explotacions agràries dedicades a la ramaderia intensiva puguin dur a terme la seva activitat sense una base física pròpia que els hi forneixi els inputs, és evident que a nivell del sector agrari en conjunt, la terra és el mitjà de producció fonamental.

Per això, tant les seves característiques físiques -fertilitat, possibilitat de regar, etc.- com les relacions de tipus institucional que sobre ella incideixen -règim de propietat, tamany de les explotacions i parcelació- tenen un paper decisiu sobre les característiques i resultats de l'activitat agrícola.

A les pàgines que segueixen, s'analitzen successivament la quantitat i la qualitat de terra per cultiu existent a Catalunya, així com la seva distribució en parcel·les, agrupació en explotacions i els sistemes de tenència que hi regeixen.

1.2.1.- Superfície cultivable

No hi ha dubte que la capacitat productiva d'una determinada agricultura depèn en bona part de la superfície apta pel cultiu de la que es disposa.

Catalunya comptava l'any 1975 amb 1.037,8 milers de Ha. de terres de conreu que representen un 32,4% de la seva superfície geogràfica total (quadre Nº 8); en un sentit ampli s'hi podria incloure també la corresponent a prats i pastures -que pot contribuir al sosteniment de la ramaderia-, totalitzant unes 1.318,5 milers de Ha sobre una superfície total de 3.194,1 milers.

Fent la comparació amb el conjunt de l'estat, hom es dona compte que Catalunya està infradotada quantitativament i en termes relatius pel que fa al recurs "terra cultivable" ja que en aquell cas les terres cultivables assoleixen el 41% de la superfície total i afegint-hi els prats i pastures s'arriba al 54%. El quadre nº 9 que reflecteix el pes relatiu de Catalunya dins el conjunt de l'estat, per cada grup de superfícies, il·lustra aquest fet.

A nivell provincial hi ha notables diferències. Per una banda Lleida i Tarragona assoleixen un 48% entre terres cultivables i prats i pastures respecta a la superfície total, el que (ens) permetria qualificar-les de relativament "ben dotades"; d'altra banda, Girona i Barcelona, i sobre tot aquesta darrera, tenen un percentatge clarament inferior a la mitja catalana. En el cas de Barcelona, a més de la gran importància dels terrenys forestals -51,7% de la superfície- n'hi ha una bona part d'enquadrada en l'apartat "altres superfícies" -terrenys industrials, residencials, comunicacions-.

Feta aquesta primera constatació -la relativa manca del recurs terra cultivable a Catalunya- s'analitza a continuació un aspecte qualitatiu com és la part d'aquesta superfície que pot ésser regada habitualment; es fa també en un sentit històric prenent com a punt de referència quina era la situació deu anys enrera.

Al quadre nº 10 es presenten les dades relatives a la distribució de la superfície de conreu entre secà i regadiu pels anys 1965 i 1975. Es fa palesa la diferència qualitativa entre Catalunya i el conjunt de l'Estat; mentre que al Principat i per l'any 1975 gairebé la quarta part de la terra cultivable era de regadiu, a Espanya només ho era un 12,56%. La part més important del regadiu català es situa a Lleida -58% del total- seguit per Tarragona, Girona i Barcelona, per aquest ordre.

Pel que fa referència a l'evolució temporal en la distribució de la superfície, es constata una disminució del terreny total conreat a Catalunya, mentre que pel conjunt de l'Estat s'ha incrementat. A casa nostra es produeix un estancament del regadiu amb una disminució a Barcelona -producte segurament del fort procés de urbanització que té lloc a les terres properes als nuclis urbans-, que es compensa per un increment del mateix a Girona. El secà disminueix arreu de Catalunya. A nivell de tot l'Estat, el increment abans esmentat es deu al increment del regadiu, mentre que el secà baixa comparativament molt menys que a Catalunya.

En resum, en aquests deu anys el secà a Catalunya disminueix de unes 100 mil Ha (gairebé un 12% del total) i el regadiu pràcticament es manté, mentre que a Espanya creix en 562 mil hectàrees (gairebé un 27,5%).

El segon aspecte qualitatiu, de matització, es concreta en l'anàlisi de les diferències que s'observen a Catalunya i al conjunt de l'Estat, pel que fa a la pràctica del guaret no s'entra aquí en raons de tipus tècnic, sociològic o institucional que determinen el que una determinada superfície resti sense cultivar durant un cert període de temps; el que es pot afirmar és que en determinades

condicions tecnològiques la superfície cultivable d'una zona determinada estarà tant millor aprofitada quan més petita sigui la part de la mateixa que estigui en guaret.

SUPERFÍCIE GUARET A CATALUNYA I A ESPANYA (000 Ha)

	1965			1975		
	Superfície guaret (1)	Sup. total cultivable (2)	(1)/(2) x100	Superfície guaret (1)	Sup. total cultivable (2)	(1)/(2) x100
Barcelona	7	213,8	3,27	11,2	175,5	6,38
Girona	1,9	135,6	1,40	6,8	146,6	4,64
Lleida	101,5	450,0	22,55	21,8	422,9	5,15
Tarragona	13,4	342,0	3,92	17,4	293,0	5,93
Catalunya	123,8	1.141,5	10,84	57,2	1.037,8	5,51
Espanya	5.542,2	20.326,2	27,26	5.035,9	20.833,6	24,17

FONT : Anuario de Estadística Agraria. Ministerio de Agricultura.

A Catalunya les terres en guaret eren un 10,84% del total l'any 1965 i un 5,51% l'any 1975, mentre que pel conjunt de l'Estat i pels mateixos anys aquests percentatges eren del 27,26 i 24,17%, respectivament. Això fa que la relativa "inferioritat" catalana de que es parla al principi d'aquest apartat queda substancialment matitzada; si es dedueixen les superfícies en guaret, el percentatge de superfície cultivable respecta a superfície total per Catalunya i Espanya és 30,70% i 31,29%, respectivament, el que indica que, en termes reals, l'agricultura catalana disposa d'una dotació de recursos físics força semblant al conjunt de l'Estat.

QUADRE Nº 8.- DISTRIBUCIO GENERAL DE LA TERRA

	Barcelona (000 Ha)	%	Girona (000 Ha)	%	Ileida (000 Ha)	%	Tarragona (000 Ha)	%	Catalunya (000 Ha)	%	Espanya (000 Ha)	%
Terres de cultiu	175,5	22,64	146,4	24,23	422,9	35,15	293,0	46,60	1.037,8	32,36	20.833,6	40,93
Prats i pastures	20,3	2,63	81,0	14,10	167,0	13,92	12,4	2,13	280,7	8,90	7.225,8	13,70
Terreny forestal	400,-	51,73	319,9	54,35	433,7	36,04	227,2	35,68	1.380,8	43,14	14.943,5	30,38
Altres superfícies	177,8	23,01	43,3	7,32	179,2	14,88	95,7	15,58	495,7	15,59	7.480,7	14,98
Superfície geogràfica total	773,3	100	589,7	100	1.202,8	100	628,3	100	3.194,1	100	50.483,6	100

FONT : Anuario de Estadística Agraria. 1975. Ministerio de Agricultura.

QUADRE Nº 9.- DISTRIBUCIO GENERAL DE LA TERRA

	$\frac{\text{Catalunya}}{\text{Espanya}} \times 100$
Terres de cultiu	5,00
Prats i pastures	4,11
Terreny forestal	8,99
Altres superfícies	6,58
Superfície geogràfica total	6,33

FONT : Anuario de Estadística Agraria. 1975. Ministerio de Agricultura.

QUADRE Nº 10.-DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVABLE (MILERS HA.)

	1965				1975			
	SECA (1)	REGADIU (2)	TOTAL (3)	2/3x100	SECA (1)	REGADIU (2)	TOTAL (3)	2/3x100
BARCELONA	177,3	36,5	213,8	17,7	180,6	24,9	175,5	14,18
GIRONA	121,9	13,7	135,6	10,10	118,6	27,8	146,4	18,99
ILLEIDA	298,0	152,0	450,0	33,77	270,5	152,4	422,9	36,04
TARRAGONA	284,8	57,3	342,0	16,75	239,4	53,6	293,0	18,29
CATALUNYA	882,0	259,5	1.141,5	22,69	779,1	258,7	1.037,8	24,93
ESPANYA	18.271,2	2.055,0	20.326,2	10,11	18.216,8	2.616,8	20.833,6	12,56

FONT : Anuario de Estadística Agraria.

Ministerio de Agricultura.

1.2.2.- Tamany de les explotacions

Com ja s'ha dit al començar el tema del medi físic de l'agricultura catalana, hi ha un conjunt d'elements socioeconòmics referents a la distribució de la terra i la seva propietat que són de molta importància en el procés de producció agrícola. Més endavant es veura que, tantmateix, hi ha certs elements que fan pensar que no hi ha masses indicis d'economies d'escala a l'agricultura catalana.

El tamany de les explotacions n'és una d'elles. Tanmateix, la definició d'un "tamany óptim" no és una tasca gens fàcil pel seguit de factors que incideixen sobre la rentabilitat de l'explotació, algú d'ells tant o més important que la pròpia dimensió física. Elements tals com l'orientació de l'activitat productiva, si l'explotació és de secà o de regadiu, complementarietat entre activitats agrícoles i ramaderes així com la tecnologia agrícola són també d'una importància cabdal. No és adequat per tant prendre la variable tamany com a únic indicador del grau de racionalitat o de desenvolupament d'una agricultura. El que no vol dir que no sigui important aquest aspecte i que no es detectin unes "lleis" generals que estàn presents en l'evolució del tamany de les explotacions agràries a les economies occidentals, i que en funció d'aquestes lleis genèriques es pugui parlar del grau d'adequació de les explotacions agràries catalanes a l'actual estadi de desenvolupament econòmic general.

En aquest sentit es pot parlar d'una tendència vers l'increment del tamany mig de les explotacions dins les agricultures avançades, per bé que els valor absoluts mitjos siguin diferents a cada lloc.

Aquest procés s'experimenta a les societats capitalistes desenvolupades i no és sino un aspecte més de la lògica interna de funcionament del propi sistema que tendeix a situar el tamany mig de les unitats productives cada cop més amunt, elevant successivament els llindars de rendabilitat de les explotacions i situant cada vegada més explotacions en una situació de marginalitat econòmica (1).

Cal remarcar que existeixen forces de signe contrari que impedeixen el que aquest procés adquireixi unes proporcions tant espectaculars com en el cas de la indústria. La inexistència d'una adequada planificació del sol entre diferents dedicacions alternatives és un d'aquests factors; al no existir una reserva per a cada activitat es produeix una competència entre les diferents dedicacions possibles que es tradueix en un increment dels preus. I, normalment, al possible inversionista li resulta més rentable dedicar la terra que adquireix a activitats industrials o de construcció, on el marge de beneficis és més elevat. D'aquí que als països capitalistes europeus no s'hagi produït a gran escala el previsible procés de "concentració" de l'agricultura que s'hauria de traduir en la creació d'unitats productives cada cop més grans. D'altra banda l'agricultura a temps parcial juga també com a fre d'aquest procés (2).

Tant sols s'ha produït aquest procés al sector ramader, mitjançant la creació d'integracions tal com veurem al analitzar l'aparat corresponent.

---

(1) La explotación agraria familiar. Secretaría general técnica. Ministerio de Agricultura. Madrid. 1977.

(2) Una discussió sobre el tema de la concentració de les explotacions agràries es pot trobar a l'article de Miren Etxezarreta "La evolución de la agricultura campesina", a Agricultura y sociedad, Nº 5. Diciembre 1977.

Les pautes de comportament que acabem d'explicar en termes generals com a comunes a les societats capitalistes europees desenvolupades s'han produït també a Catalunya. El fort procés de desenvolupament econòmic experimentat al període objecte d'anàlisi, junt amb la total manca de planificació territorial ha fet que la competència entre dedicacions alternatives del sol a casa nostra fós especialment acusada, el que ha hagut d'actuar com un fre al procés de concentració d'explotacions que d'altra manera hagués adquirit proporcions encara més significatives que les que ara podem constatar.

Per l'anàlisi en termes quantitativs de com s'ha produït a Catalunya aquest procés de concentració d'explotacions l'informació bàsica són les dades dels censos agràris de 1962 i 1972 que permeten una bona comparació, donat el caràcter homogeni de les dades (1).

Com ja hem avançat, hi ha una sèrie de raons econòmiques que permeten explicar l'evolució del tamany de les explotacions agrícoles a Catalunya en el període intercensal. La disminució de la mà d'obra agrícola degut a l'èxode rural o, si més no, a la dedicació de les persones joves del món rural a activitats no agrícoles ha fet que determinades terres es deixessin de conrear per part d'aquells que han abandonat l'agricultura com a activitat econòmica; aquestes terres han esdevingut ermes en els cassos de

---

(1) Més endavant es profunditzarà més en aquest tema.

terrenys de difícil accés o de poca qualitat, o bé han passat mitjançant compra o arrendament a formar part d'altres explotacions. D'aquí el doble fenòmen que hom contempla en analitzar les dades : disminució del nombre total d'explotacions i increment del tamany mig de les que perduren, encara que s'observen diferències entre els diferents grups d'explotacions.

Aquest esquema general té diferents particularitats segons la zona geogràfica que es tracti, ja que els tipus de producció, importància del regadiu, característiques orogràfiques, activitats econòmiques alternatives, raons històriques (1), etc., varien considerablement d'un lloc a l'altre.

El nombre total d'explotacions amb terra era a Catalunya per l'any 1962, de 202.654, xifra que es veia reduïda a 144.189 per l'any 1972, o sigui un 28,8% inferior (quadre nº 11). La manca de dades anuals ens impedeix de dir quelcom sobre el ritme d'aquesta disminució, però segurament fou més fort cap a finals dels 60 ja que, segons s'observa, la desaparició d'explotacions sol seguir a la disminució de mà d'obra amb uns anys de desfasament (2). I els ritmes forts de disminució

---

(1) No entrarem ara en aquesta qüestió però és clar que els temes de la Catalunya Vella i la Catalunya Nova, les formes de colonització, diferents en cada moment de la reconquesta, el tema de les terres alubials i l'evolució del feudalisme a Catalunya son encara responsables, en bona part, de la distribució de la propietat agrícola

(2) "... se señala que al afectar generalmente el éxodo rural a los hijos de agricultores, mientras que éstos no cambian de profesión manteniéndose en el sector hasta una edad avanzada, la desaparición de sus explotaciones sobreviene principalmente al final de su vida activa como consecuencia de no encontrar quien les suceda. Basándose en este hecho, se considera que la disminución del número de explotaciones sigue con un retardo del orden de 10 a 20 años a la disminución del de la población activa agraria". J.M. Naredo. La evolución de la agricultura en España. Pág. 107.

de mà d'obra es produïren a finals dels 50 i a començaments dels 60. Aquesta hipòtesi fa preveure que el procés de desaparició d'explotacions, incrementant-se el tamany de les que es mantenen, continuarà en els propers anys.

Al període objecte d'anàlisi el tamany mitg de les explotacions passa, pel conjunt català de 13 Ha a 18 Ha.

Analitzant les dades del quadre nº 12, es veu com a Catalunya predomina la petita explotació que, això sí, ha disminuït el seu pes dins el conjunt d'explotacions en benefici de les explotacions de tipus mitjà -les que s'han incrementat més-, i gran (1). Si ens fixem en les mateixes dades a nivell provincial, observem com Barcelona és la que té un predomini més elevat de petita explotació, potser pel fet que s'hi localitzen importants zones d'horta, mentre que Lleida presenta un pes més important de les explotacions de tipus mitjà; el fet que s'hi localitzin extenses zones de secà com les comarques de Les Garrigues i La Segarra (2) n'és una explicació. El cas de Barcelona, la

(1) Encara que és difícil establir uns criteris per definir què s'enten per petita, mitjana o gran explotació i de fet poques vegades la gent s'hi posa d'acord, aquí entenem per petita explotació evidentment el 1er grup fins 5 Ha i part del 2on grup fins 20; la mitjana agafaria des de 20 fins 100-150 Ha, i les grans, a partir d'aquesta magnitud. Un altra criteri seria considerar petita la que grupa menys d'una persona a plé temps; mitjana la que agrupa entre una i cinc persones a plé temps (pare, mare i tres fills), i gran, la resta (observis que la superfície depén, aleshores, del tipus de conreu i sobretot de si es de secà o de regadiu. Aquest criteri ens portaria a superfícies d'aquest ordre:

<u>Tipus de cultiu</u>	<u>Hectàrees</u>		
	<u>Petita</u>	<u>Mitjana</u>	<u>Gran</u>
Herbavis secà	menys de 80	de 80 a 400	més de 400
" regadiu	" " 20	de 20 a 100	més de 100
Llenyosos secà	" " 20	de 20 a 100	més de 100
" regadiu	" " 5	de 5 a 25	més de 25

(2) Al secà el tamany mínim rentable d'una explotació agrícola és molt superior al regadiu.

proximitat d'una important zona industrial i fins i tot la coexistència agricultura-indústria, facilita l'agricultura a temps parcial, i per tant el manteniment d'explotacions de petita dimensió.

Girona tenia també al 1962 una gran quantitat de petites explotacions -exactament el 67,24% del total, però en el decurs dels 10 anys aquesta xifra ha experimentat una disminució molt important situant-se en 46,18%; la contrapartida ha estat un notable increment del nombre d'explotacions de tipus mitjà. Es la província que ha experimentat el reajust més important pel que fa referència al tamany de les explotacions agrícoles. Per contra, a Tarragona la distribució de les explotacions segons tamany ha variat relativament poc en el període de temps analitzat (1).

Amb una divisió més acurada (quadre nº 13) es veu com la disminució del nombre d'explotacions petites -de 0,1 fins a 10 Ha- és general, així com la de la seva superfície; en el de 10 a 50 Ha, disminueix lleugerament el nombre d'explotacions i augmenta la superfície, i a partir de 50 Ha s'incrementa tant el nombre d'explotacions com la superfície.

---

(1) Observis que amb la tecnologia actual mitja a Catalunya, com a mínim un 50% de les explotacions són massa petites en comparació a la superfície que pot conrear una persona a plé temps. De tota manera, les explotacions petites tan poden esser conreades més intensivament com emprar treball amb baixa productivitat.

QUADRE Nº 11.- DISTRIBUCIÓ DEL NOMBRE D'EXPLOTACIONS PER TAMANYIS.

		1.962						1.972					
		TOTAL	0'1-4'9Ha.	5-19'9Ha.	20-49'9	50-149'9	i de 150	TOTAL	0'1-5Ha.	5-20Ha.	20-50Ha.	50-150	i de 150
BARCELONA GIRONA TARRAGONA LLEIDA		60.760	43.902	11.933	2.261	1.912	752	37.331	22.305	9.595	2.569	2.044	818
		42.656	28.684	10.249	1.985	1.142	596	23.291	10.758	8.205	2.335	1.377	616
		54.290	31.321	19.326	2.808	624	211	44.850	24.488	16.454	3.033	676	199
		44.948	20.001	17.707	5.095	1.474	671	38.717	14.811	16.060	5.331	1.754	761
CATALUNYA		202.654	123.908	59.215	12.149	5.152	2.230	144.189	72.362	50.314	13.268	5.851	2.394

FONT: Censos agraris 1962 i 1972.

QUADRE Nº 12.- DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DEL Nº D'EXPLOTACIONS SEGONS TAMANYS.

	<u>BARCELONA</u>		<u>GIRONA</u>		<u>TARRAGONA</u>		<u>LLEIDA</u>		<u>CATALUNYA</u>	
	1.962	1.972	1.962	1.972	1.962	1.972	1.962	1.972	1.962	1.972
De 0,1 a 4,9 Ha.	72,25	59,74	67,24	46,18	57,69	54,59	44,49	38,25	61,14	50,18
De 5 a 19,9 Ha.	19,63	25,70	24,02	35,22	35,59	36,68	39,39	41,48	29,21	34,89
De 20 a 49,9 Ha.	3,72	6,88	4,65	10,02	5,17	6,76	11,33	13,76	5,99	9,20
De 50 a 149,9 Ha.	3,14	5,47	2,67	5,91	1,14	1,50	3,27	4,53	2,54	4,05
Més de 150 Ha.	1,23	2,19	0,49	2,64	0,38	0,44	1,49	1,96	1,10	1,66
TOTAL										

FONT: Censos Agraris 1962 i 1972. INE.

QUADRE Nº 13.- VARIACIO DE LA SUPERFICIE I EL NOMBRE DE LES EXPLOTACIONS AGRARIES CATALANES (1962-72)

	SUPERFICIE EN Ha		Nº D'EXPLOTACIONS	
	Increment en %		Increment en %	
	Expressada en % 1962	1972 / 1972	Expressada en % 1962	1972 / 1972
Explotacions de :				
0,1 a 0,9 Ha	0,6	0,3 - 45,1	25,8	12,5 - 65,5
1 a 4,9 Ha	7,0	5,3 - 23,3	35,3	38,0 - 22,6
5 a 9,9 Ha	9,3	7,5 - 19,4	17,7	19,8 - 19,6
10 a 49,9 Ha	25,3	26,0 + 2,2	17,5	24,0 - 1,7
50 a 99,9 Ha	9,3	10,7 + 16,3	1,8	2,9 + 17,0
100 a 299,9 Ha	17,5	18,7 + 8,1	1,5	2,2 + 7,5
300 i més	31,0	31,5 + 2,1	0,4	0,6 + 8,1
	100,0	100,0	100,0	- 28,3
T O T A L	2.691.090 Ha	2.702.729 Ha + 0,4	202.654 Ha	145.490 Ha - 28,3

FONT: Josep Oliveras i Samitier. La dimensió de les explotacions agràries a Catalunya 1962-72. Banca Catalana. Revista de informació econòmica. Setembre 1976. Nº 42. Pàg. 16.

Es particularment important l'increment tant en nombre d'explotacions com en superfície ocupada al grup d'explotacions de 50 a 100 Ha (17% i 16,3%, respectivament).

1.2.3.- Parcel·lació de les explotacions

Juntament al tamany de les explotacions, desde el punt de vista econòmic, és important també el conèixer la seva parcel·lació, és a dir, el nombre d'espais de terrenys separats en que està dividit el conjunt de les terres d'una explotació.

La tendència habitual és cap a una reducció en el nombre de parcel·les i cap a un increment del seu tamany mig donat que hi resulten més fàcils les labors, sobre tot el treball mecanitzat, a la vegada que s'estalvia temps en els desplaçaments d'un tros a l'altra.

A Catalunya (vegi's quadres n°s 14 i 15) tenien a l'any 1962 un clar predomini les parcel·les de petita dimensió (menys d'1 Ha : el 60% del total) sobre tot a Barcelona i Girona; aquest fet es correspon amb la gran importància que hi tenia la petita explotació.

Tanmateix, al període intercensal i lligat a la disminució del nombre d'explotacions més petites, s'ha produït una disminució del nombre de parcel·les més petites que ara (1972), representen un 46,7% del total. Particularment forta ha estat la disminució a la província de Barcelona (del 64% al 43%), mentre que Lleida i Tarragona han variat relativament menys, tal com succeïa en analitzar el tamany de les explotacions.

La disminució del nombre de parcel·les petites s'ha traduït bàsicament en un increment del grup de 1 a 5 Ha que en conjunt passa del 33% al 42%.

QUADRE Nº 14.- PARCELACIÓ. DISTRIBUCIÓ DEL NOMBRE DE PARCELES PER TAMANYS.

	TOTAL	1.962			TOTAL	1.972			Menys de 0,5
		De 5 Ha. i més	De 1 Ha. a menys 5	Menys de 1		De 5 Ha. i més	De 1 Ha. a menys 5	De 0,5 Ha. a menys 1	
BARCELONA	183.519	13.272	52.403	117.844	105.787	14.668	45.390	24.995	20.734
GIRONA	167.454	9.712	40.365	117.377	106.130	10.152	37.136	29.185	29.657
TARRAGONA	216.797	14.186	86.485	116.126	171.709	13.711	79.694	38.204	40.100
LLEIDA	254.578	18.827	93.576	142.175	216.864	24.366	95.092	48.407	48.999
CATALUNYA	822.348	55.997	272.829	493.522	600.490	62.897	257.312	140.791	139.490

FONT: Censos Agraris 1.962 i 1.972. INE.

QUADRE Nº 15.- PARCELACIÓ. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DEL NOMBRE DE PARCELES PER TAMANY.

	TOTAL	DE 5 HA. i MÉS		DE 1 HA. a MENYS DE 5		MENYS DE 1 HA.	
		1.962	1.972	1.962	1.972	1.962	1.972
BARCELONA GIRONA LLEIDA TARRAGONA	100	% 7,23	% 13,87	% 28,55	% 42,91	% 64,21	% 43,23
	100	5,80	9,57	24,11	34,99	70,10	55,44
	100	7,40	11,24	36,76	43,85	55,85	44,92
	100	6,54	7,99	39,89	46,41	53,56	45,60
CATALUNYA	100	6,81	10,47	33,18	42,85	60,01	46,68

FONT: Censos Agraris, 1962 i 1972.INE.

1.2.4.- Règim de tinença de la terra (1962-72)

La incidència del règim de tinença de la terra sobre el desenvolupament de l'activitat agrícola sembla clar, en principi, un problema més profund i de més difícil sortida és determinar els beneficis o inconvenients d'un o altre sistema que, en darrer terme, estarà en funció de valuacions de tipus econòmic i social. No és l'objectiu d'aquesta introducció entrar en una discussió d'aquest tema sino el de descriure quina és la distribució de la superfície agrícola catalana, en els diferents sistemes de tinença.

Les dades dels Censos Agraris de 1962 i 1972 revelen un clar predomini de la propietat amb una tendència vers l'increment d'aquest sistema, malgrat els problemes censals que es presenten per Lleida l'any 1972. El règim de propietat s'aplicaria, doncs, sobre més del 80% de la superfície censada de Catalunya (vegi's quadres n°s 16 i 17). A nivell de províncies a Lleida i Tarragona hi tindria un pes específic encara més gran (1).

---

(1) Nota metodològica

El predomini de la propietat enfront dels altres sistemes de tinença que es dedueix de les dades dels censos agraris no seria tal si d'acord amb algunes interpretacions la Llei d'Arrendaments Rústics establis que els contractes de conreu només es donessin sobre terres de cultiu.

Aplicant aquesta hipòtesi es veu com a Barcelona i Girona hi ha un clar predomini dels contractes de conreu (67,7% i 75% de la superfície cultivada al 1962 i 60,22% i 83,77% al 1972, respectivament) (quadres n°s 18 i 19). (Vegi's, per millor detall, L. Benelvas i J. Peix "La agricultura catalana a partir del plan de estabilización". Ciudad y Territorio N° 1). Tantmateix, més endavant es posen en qüestió també aquestes hipòtesis, sobre tot perquè a nivell comarcal no semblen del tot acceptables, d'acord amb les xifres que en resulten.

Respecte als altres sistemes, hom observa una disminució de la parceria, en benefici de l'arrendament, el que es explicable per la major flexibilitat que aquest contracte atorga al arrendador pel que fà a l'organització de l'activitat productiva de l'explotació. El contracte de parceria requereix un coneixement o acord sobre els rendiments dels diferents conreus per tal d'establir les "parts" que corresponen al propietari i al parcer; en conreus moderns de vegades es fa difícil establir aquest repartiment. D'altra banda l'agricultura moderna incorpora cada vegada més les activitats ramaderes dins de l'explotació, activitats que requereixen desenvolupar un tipus de conreus -farratges- de difícil control per part del propietari. En general, l'agricultura moderna, orientada cap al mercat, exigeix que el pagés pugui plantar en cada moment el producte que, d'acord amb les seves expectatives, li permeti d'obtenir el màxim rendiment de la seva activitat i això no és compatible amb el contracte de parceria que per la seva naturalesa requereix una gran estabilitat en els conreus.

D'altra banda a mesura que es tecnifica l'agricultura, s'incrementa el regadiu, etc. el risc sol disminuir. Aleshores perd bona part de la raó de ser el contracte de parceria. També moltes vegades la parceria s'estableix entre pagesos (o ex-pagesos, pel que fà al propietari de la terra) doncs ambdues parts coneixen a fons el problema (rendiments, bones i males collites, etc.). Al disminuir tendencialment el nombre de pagesos també cal esperar una disminució posterior de la parceria i, tal volta, un increment de l'arrendament o l'explotació directa (el no pagés prefereix un lloguer fixe que no un de variable, que requereix controlar al parcer).

Per últim la importància de l'arrendament s'explica també pel fet que molts empresaris agrícoles per tal d'assolir una dimensió més adequada, arrenden terres a propietaris que han deixat d'explotar-les però no han venut la propietat.

QUADRE Nº 16.

DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE SEGONS EL REGIM DE TENENCIA.

	Total Su- perfície censada	-1.962-			Total Su- perfície censada	-1.972-		
		Propietat	Arrendament	Parceria		Propietat	Arrendament	Parceria
BARCELONA	623.688	486.005	41.568	87.671	625.508	511.012	37.607	72.576
GIRONA	507.539	404.486	50.494	43.955	514.445	413.039	73.639	25.885
TARRAGONA	507.379	423.419	15.817	58.260	458.149	385.150	16.280	47.513
LLEIDA	1.052.484	889.909	25.637	108.423	1.099.909	785.112	40.968	86.102
CATALUNYA	2.691.090	2.203.819	133.516	298.309	2.698.011	2.094.313	168.494	232.076
								4.313
								1.882
								9.206
								187.727
								203.128

FONT: Censos Agraris 1.962 i 1.972 INE.

QUADRE Nº 17.-DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE LA SUPERFÍCIE SEGONS EL RÈGIM DE TENENÇIA.

	TOTAL SUPERFÍCIE CENSADA	PROPIETAT		ARRENDAMENT		PARCERIA		ALTRES	
		1.962	1.972	1.962	1.972	1.962	1.972	1.962	1.972
BARCELONA	100	77,92	81,70	6,66	6,01	14,06	11,60	1,35	0,69
GIRONA	100	79,70	80,29	9,95	14,31	8,66	5,03	1,70	0,37
TARRAGONA	100	83,45	84,07	3,12	3,55	11,48	10,37	1,95	2,01
LLEIDA	100	84,55	71,38	2,44	3,72	10,30	7,83	2,71	17,07
CATALUNYA	100	81,89	77,62	4,96	6,25	11,09	8,60	2,06	7,53

FONT: Censos agrarios de 1962 i 1972 - INE.

QUADRE Nº 18.- SISTEMES DE TINENÇA, SUPERFÍCIE CULTIVADA I EVOLUCIO

	SUPERFÍCIE CULTIVADA		ARRENDAMENT		PARCERIA		ALTRES	
	1.962	1.972	1.962	1.972	1.962	1.972	1.962	1.972
Barcelona	190.802	183.244	41.568	37.607	87.671	72.576	8.444	4.313
Girona	125.861	118.806	50.494	73.639	43.955	25.885	8.604	1.882
Lleida	364.094	391.040	25.637	40.968	108.423	86.102	28.515	187.727
Tarragona	283.856	265.912	15.817	16.280	58.260	47.513	9.883	9.206
Catalunya	964.613	959.002	133.516	168.494	298.309	232.076	55.446	203.128

FONT : Censos agràris 1962 i 1972. INE.

QUADRE Nº 19.-

EVOLUCIO DE L'ARRENDAMENT I LA PARCERIA (1962 ~ 1972)

	SUPERFICIE CULTIVADA		ARRENDAMENT		PARCERIA		ALTRES	
	1.962	1.972	1.962	1972	1.962	1.972	1.962	1.972
Barcelona	100	100	21,78	20,52	45,94	39,60	4,42	3,99
Girona	100	100	40,12	61,98	34,92	21,79	6,84	1,58
Lleida	100	100	7,04	10,48	29,78	22,02	7,83	48,31
Tarragona	100	100	5,57	6,12	20,52	17,87	3,48	3,46
Catalunya	100	100	13,84	17,57	30,93	24,20	5,75	21,18

FONT : Censos agràris 1962 i 1972. INE.

1.3.-MECANITZACIO DE L'AGRICULTURA CATALANA

Tal com s'ha exposat al tractar el tema de la població activa agrària, una de les característiques de l'agricultura "moderna" és el seu elevat grau de mecanització, en contraposició a l'agricultura tradicional basada en una mà d'obra relativament abundant i barata.

A Catalunya, com a tot l'Estat, s'ha produït un increment molt considerable del parc de maquinària agrícola durant el període 1960-75; aquest augment s'ha centrat en els tractors de rodes, motocultors i recol·lectores de cereals, com a principals tipus de maquinària. Hi ha també complements per aquestes màquines, màquines de munyir, i més darrerament les recol·lectores de blat de moro i les màquines ensitjadores.(1)

L'evolució del parc de maquinària queda reflectida als quadres nos 20 i 21 on es veu per cada any el nombre de unitats existents de cadascun del tres tipus abans esmentats. El procés de mecanització ha estat molt intens, ja que el nombre de tractors s'ha sextuplicat en el període 1960-1975, el de motocultors s'ha multiplicat per 15.

Entre els factors explicatius de la mecanització s'hi troben, com es deia, el comportament dels salaris agrícoles i la disminució de la mà d'obra (1). El quadre nº 22 expressa en nombres índex l'evolució del parc de maquinària -tractors, motocultors i recol·lectores- durant el període 1964-75 (2). Es comprova com, efectivament, el increment de la mecanització és correspon amb un increment dels salaris agrícoles i amb una disminució en el nombre d'actius (3).

Quant a les característiques de la mecanització agrícola catalana es recalca sovint el seu caracter excessiu que determina una infrautilització de la maquinària i que el pagès hagi de fer front a despeses que en una situació de major racionalitat econòmica serien innecessàries. Si bé és cert que moltes vegades les decisions no es prenen des d'un punt de vista exclusivament econòmic (4).

-
- (1) "Los factores económicos que condicionan la mecanización vienen determinados principalmente por variaciones en los costes de la mano de obra, en el capital, precios de los productos agrarios y de los factores de producción ligados a la utilización de la maquinaria, tipo de cultivo y tamaño de la explotación". La explotación agraria familiar. Ministerio de Agricultura. Madrid. 1977. Pàg. 42.
  - (2) No hem pogut obtenir informació salarial anterior al 1964 per Catalunya.
  - (3) Una anàlisi més aprofundida dels determinants de la mecanització a Catalunya es fa al final del estudi.
  - (4) "Pero es preciso considerar otros factores para explicar la mechanización de la empresa familiar, cuyos objetivos no siempre coinciden con la maximización de la rentabilidad (...). Así el agricultor familiar (...) no puede permanecer ligado a técnicas de producción que limitan sus ingresos pero que simultáneamente le obligan a un trabajo duro, lo que impulsa a sus hijos a la emigración". Mº de Agricultura, obra esmentada. Pàg. 43.

Així habitualment es produeix una intensificació dels conreus, introducció de les llavors selectes, ús de fertilitzants i herbicides, etc. (1). Nogensmenys no sempre el nombre de tractors existents es fan servir a plena capacitat. Segons un estudi del ministeri d'Agricultura en una zona de la província de Lleida, hi ha més del doble de la potència necessària (2) i això malgrat l'elevat grau d'intensitat dels conreus. Segons apreciació del Ministeri, l'elevat rendiment d'aquests conreus hauria generat a la dècada 1960-70 unes fortes disponibilitats financeres el que, junt al individualisme de l'agricultor, podria explicar l'excés de maquinària. De fet és la província de Lleida la que ha experimentat un progrés més important en la mecanització.

Els indicadors de mecanització donen unes dades més elevades per Catalunya que no pas per la resta de l'Estat. El nombre de cv (tractors més motocultors) per 100 Ha conreades passa de 200 a tres de les províncies, mentre que al conjunt de l'Estat no arriba ni a 100; una relació semblant s'observa si s'agafen el total de màquines de motor. Un altre indicador és el nombre d'hectàrees conreades per unitat; en aquest cas s'observa que tant pel que fa a tractors, motocultors, com a recol·lectores de cereals el nombre de Ha per unitat és molt inferior a la del conjunt de l'Estat (Quadres nos 23 i 24).

En general els ritmes d'increment de la mecanització al període considerat han estat inferiors a Catalunya en relació a la resta

---

(1) Al apartat següent s'analitza aquest procés.

(2) Ministerio de Agricultura. Obra esmentada. Pàg. 67 (La zona estudiada es la comarca del Segrià, part de Les Garrigues y part de La Segarra).

de l'Estat, el qual és lògic considerant que a l'inici del període el nivell de mecanització a Catalunya era superior (1).

Aquesta més elevada mecanització a Catalunya queda reflectida en les dades oficials del patrimoni en maquinària agrícola per l'any 1972 : l'inversió per Ha de conreu era de 9.961,- Ptes a Catalunya, mentre que a la resta de l'Estat espanyol era de 4.249,- Ptes.

---

(1) Més endavant s'entrarà de nou en aquest tema. Un càlcul groller dona a entendre que a Catalunya, en terme mitg, els tractors treballen un 20% o menys de les 2.160 hores teòriques que un pagès fa al any.

QUADRE Nº 20.-

PRINCIPALS TIPUS DE MAQUINARIA A CATALUNYA

A) NOMBRE DE TRACTORS DE RODES

	1.960	1.962	1.963	1.964	1.965	1.967	1.968	1.969	1.971	1.972	1.973	1.974	1.975	1.976
BARCELONA	2.117	3.602	4.463	5.031	5.679	6.765	7.214	7.962	9.123	9.812	9.882	9.897	10.454	10.597
GIRONA	1.769	2.753	3.337	3.797	4.324	5.378	5.880	5.975	6.839	7.274	7.685	8.024	8.001	8.455
LLEIDA	3.218	6.150	7.851	8.884	9.966	11.968	13.007	14.073	15.769	16.848	17.989	19.182	20.286	20.866
TARRAGONA	984	1.848	2.452	2.875	3.466	4.414	5.035	6.172	7.152	7.952	8.535	9.141	9.710	10.275
CATALUNYA	8.088	14.353	18.103	20.587	23.435	28.525	31.136	34.182	38.883	41.886	44.091	46.244	48.451	50.193
ESPANYA	53.164	87.857	108.603	123.561	140.698	182.210	203.430	228.212	268.194	290.513	313.537	337.170	359.565	380.224

B) NOMBRE DE TRACTORS DE CADENES

BARCELONA	65	69	89	97	107	156	164	156	181	189	190	189	197	193
GIRONA	21	23	26	34	35	38	37	21	34	38	39	40	45	45
LLEIDA	25	31	35	39	48	72	82	83	99	100	102	104	103	123
TARRAGONA	19	19	23	30	33	33	33	40	59	63	64	66	66	68
CATALUNYA	130	142	173	200	223	299	316	300	373	390	395	399	411	429
ESPANYA	3.681	4.898	5.807	6.571	7.186	9.166	9.869	11.332	14.477	15.676	16.922	18.384	19.505	20.704

PALS TIPUS DE MAQUINARIA A CATALUNYA

-Continuació-

C) NOMBRE DE MOTOULTORS (unitats)

	1.960	1.962	1.963	1.964	1.965	1.967	1.968	1.969	1.971	1.972	1.973	1.974	1.975	1.976
LONA	327	489	659	809	1.071	1.802	2.327	2.615	3.069	3.448	3.647	3.621	3.908	3.792
A	17	64	94	136	196	467	627	732	899	1.039	1.164	1.306	1.414	1.522
A	523	901	1.229	1.645	2.155	3.476	4.070	4.520	4.824	5.094	5.123	5.110	5.246	5.139
GONA	190	420	593	798	1.087	1.915	2.519	2.955	3.698	4.143	4.358	4.776	4.939	5.353
UNYA	1.057	1.874	2.575	3.388	4.509	7.660	9.543	10.822	12.490	14.244	14.292	14.813	15.507	15.806
YA	2.273	5.926	10.174	15.283	21.951	41.069	52.379	63.187	82.407	112.531	112.675	129.603	148.201	163.925

D) NOMBRE DE RECOL·LECTORES (unitats)

LONA	24	96	143	207	316	498	539	629	769	800	822	865	912	953
A	6	10	39	68	129	222	260	310	410	416	431	446	466	496
A	145	346	565	745	913	1.121	1.187	1.342	1.480	1.429	1.499	1.567	1.670	1.551
GONA	16	69	117	160	204	265	286	313	333	342	362	379	389	402
UNYA	191	511	864	1.180	1.562	2.106	2.272	2.594	2.992	3.087	3.114	3.257	3.437	3.402
YA	1.937	3.409	5.364	8.823	11.509	18.371	22.518	25.769	30.096	33.798	33.122	34.611	36.140	37.705

FONT: Censos de Maquinaria agrícola. Ministerio de Agricultura.

OMBRES INDEX EVOLUCIO MAQUINARIA, POBLACIO ACTIVA I SALARIS A CATALUNYA

	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
tractors de rodes	100	113,8	--	138,6	151,2	166,0	--	188,9	203,4	214,2	224,6	235,3
motocultors	100	138,1	--	226,1	281,7	319,4	--	368,6	402,1	421,8	437,2	457,7
recol.lectores	100	132,4	--	178,5	192,5	219,8	--	253,6	258,1	263,9	276,0	291,3
Població activa agrària	100	--	--	93,3	--	92,4	--	--	79,7	78,9	75,1	62,8
salari obrer fixe (1)	100	121,6	139,8	147,4	158,0	159,1	183,9	207,8	244,4	299,7	385,9	417,7
salari obrer eventual (1)	100	101,1	117,0	122,1	127,3	131,6	154,9	175,9	200,4	251,1	330,9	370,5

FONT : Elaboració pròpia sobre dades del Mº de Agricultura.

(1) Les dades suministrades pel Mº de Agricultura corresponen a Catalunya i Balears.

QUADRE Nº 23.- PRINCIPALS TIPUS DE MAQUINARIA : PES DE CATALUNYA SOBRE ESPANYA (%)

	1960	1965	1971	1975
	%	%	%	%
Tractors de rodes	15,21	16,65	14,49	13,47
Tractors de cadenes	3,53	3,10	2,63	2,10
Motocultors	46,50	20,54	15,15	10,46
Recol.lectores	9,86	13,57	9,94	9,51

FONT : Censos de maquinària agrícola. Ministeri d'Agricultura.

QUADRE Nº 24.-INDEX DE MECANITZACIO

Nº Ha conreades per unitat				Nº Ha cereals / unitat						Nº cv. per 100 Ha conreades							
Tractors		Motocultors			Recol·lectores			Màq. de batre			sols tractors i motocultors		totes les màq. de motor				
1965	1971	1975	1965	1971	1975	1965	1971	1975	1961	1971	1975	(1) 1965	1971	1975	(1) 1965	1971	1975
Província																	
Barcelona	38	21	17	206	65	45	241	108	76	90	98	94,8	201,4	279,2	105,5	241,1	331,7
Girona	33	21	18	728	161	105	446	136	101	166	159	106,6	192,6	257,6	112,5	232,4	302,1
Lleida	44	29	21	205	97	81	181	148	133	253	334	85,0	149,4	225,4	100,6	171,0	254,5
Tarragona	98	48	32	316	94	63	241	140	91	316	298	33,1	82,1	135,6	38,6	95,1	152,2
Espanya	139	70	55	938	239	142	464	235	184	351	407	28,9	68,4	97,5	32,6	86,4	119,1

PONT : Censos de maquinària agrícola. Ministeri d'Agricultura.

(1) Per aquest any, consten les denominacions "Tractores" i "Tractores y máquinas", respectivament.

1.4.- INPUTS AGRICOLES

Tal com ja s'ha dit a la introducció d'aquest estudi, un dels trets característics de l'agricultura moderna és el consum creixent de inputs aliens al sector; consum motivat per la necessitat de incrementar la productivitat per tal de poder fer front als increments de la demanda i als canvis en la composició d'aquesta.

Les despeses corrents (1) a fora del sector agrari varen passar, pel conjunt de l'agricultura catalana, de 5552 milions l'any 1962 a 31.393 milions el 1975, sempre valorades en pessetes corrents (quadre nº 25). Gairebé s'han multiplicat per 6. Mentrestant, i pel conjunt del Estat, l'evolució és encara més significativa doncs s'ha passat de 33.767 milions el 1962 a 241.015 milions el 1975, essent per tant la relació entre ambdós anys, de 1 a 7.

Per les diferents províncies, els increments més forts s'han enregistrat a Girona, on l'índex de despeses corrents ha passat de 100 l'any 1962, a 1.557 el 1975. Segueix, amb una evolució més propera a la mitja catalana, Tarragona i Lleida, i força per sota, Barcelona (vegi's quadre nº 26).

---

(1) No s'inclouen, tot i ésser importants, les despeses de conservació de maquinària, degut a problemes d'homogeneïtat de la sèrie de dades.

Per tal de tenir una idea més acurada de la evolució de les despeses a fóra del sector agràri, s'ha deflactat a preus de l'any 1964 (2) la sèrie abans comentada, així com les principals partides de les compres que fa l'agricultura catalana.

Tal com es pot comprovar, d'acord amb aquests càlculs, les despeses corrents reals s'haurien duplicat en relació al 1964, essent les partides més dinàmiques les despeses en llavors i mecanització i electricitat, encara que el gruix estigui en els pinsos i adobs (vegeu quadre nº 30).

Com s'analitza amb més detall pàgines endavant, el increment de compres a fóra del sector ha comportat una disminució del valor afegit per unitat de producte, fenòmen que s'ha vist reforçat o suavitzat en cada moment per l'evolució dels preus relatius.

---

(2) Com a deflactor s'ha utilitzat la sèrie "Precio pagado por los agricultores". Ministeri d'Agricultura.

QUADRE Nº 25.-

EVOLUCIÓ DE LES DESPESES CORRENTS (x) 1.962-75. Milions de pessetes de cada any

	1.962	1.964	1.967	1.969	1.971	1.973	1.975
BARCELONA	2.429	3.430	2.329	2.605	3.403	4.772	9.361
GIRONA	329	405	1.112	1.064	1.978	2.385	5.123
LLEIDA	1.472	2.116	1.863	2.009	2.052	3.788	8.806
TARRAGONA	1.322	2.044	2.556	2.072	2.227	4.382	8.103
CATALUNYA	5.552	7.995	7.860	7.750	9.660	15.327	31.393
ESPANYA	33.767	40.916	63.229	75.428	88.236	141.938	241.015

(x) Inclou: Adobs, Pinsos, Llavors, Mecanització i Electricitat, Fíl per lligadors, Tractaments vegetals i Ramaders. Conservació de maquinària i tractors, altres despeses.

FONT: BANCO DE BILBAO.- La Renta Nacional de España y su distribución provincial

QUADRE N.º 26.- INDEX EVOLUCIÓ DE LES DESPESES CORRENTS (PTS CORRENTS) (ANY 1962-75) (ANY 1962 = 100)

	1.962	1.964	1.967	1.969	1.971	1.973	1.975
BARCELONA	100	141,21	95,88	107,24	140,1	196,45	385,4
GIRONA	100	123,1	338	323,4	601,2	725	1.557,2
LLEIDA	100	143,75	126,56	136,5	139,4	257,33	598,2
TARRAGONA	100	154,61	193,4	156,7	168,4	331,5	612,9
CATALUNYA	100	144	141,6	139,6	174	276,0	565,5
ESPANYA	100	121,2	187,2	223,4	261,3	420,3	713,7

FONT: Elaboració pròpia en base a dades de BANCO de BILBAO.- La Renta Nacional....

QUADRE Nº 27. - COMPOSICIO DE LES DESPESES CORRENTS DE L'AGRICULTURA CATALANA (1962-1975)
(Millions de pessetes corrents)

	1962	1964	1967	1969	1971	1973	1975
Adobs	709,7	1.045,1	1.316,4	1.813,4	952,8	2.059,3	3.069,4
Pinso	4.120,5	6.001,1	4.964,9	3.279,7	5.043,5	8.232,7	18.973,6
Llavors	59,3	80,1	159,4	272,9	404	521,9	975,3
Mecanització i electricitat	383,7	564,6	954,0	1.808,-	2.679,9	3.230,6	6.403,5
Fil per lligadores	10,8	8,4	4,3	3,3	10,7	9,3	—
Tractaments vegetals	164,2	207,7	242,2	321,5	273,3	694,9	935,5
Tractaments animals	104,7	87,4	218,7	251,9	295,4	396,6	551
Altres	—	—	—	—	—	181,4	485,6
TOTAL DESPESES CORRENTS	5.552,9	7.994,4	7.859,9	7.750,7	9.659,6	15.326,7	31.393,9

FONT : BANCO DE BILBAO. " La renta nacional de España y su distribución provincial.

QUADRE Nº 28.- NOMBRES INDEX (1962 = 100) DE LES DESPESES CORRENTS

	1962	1964	1967	1969	1971	1973	1975
Adobs	100	147,2	185,5	255,5	134,2	290,2	432,5
Pinso	100	145,6	120,5	79,6	122,4	199,8	460,5
Llavors	100	135,1	268,8	460,2	681,3	880,1	1.644,7
Mecanització i electricitat	100	147,1	248,6	471,2	698,4	841,9	1.668,9
Tractaments vegetals	100	126,5	147,5	195,8	166,4	423,2	569,7
Tractaments animals	100	83,5	208,9	240,6	282,1	378,8	526,3
Promitg totes les despeses corrents	100	144	141,6	139,6	174	276	565,5

FONT : Elaboració pròpia sobre dades del Banco de Bilbao. "La renta nacional de España y su distribución provincial".

QUADRE Nº 29.-

DESPESES DE PINSOS I ADOBS. -- ANY 1.962-75. (Millions de pessetes de cada any)

	1.962	1.964	1.967	1.969	1.971	1.973	1.975
Pinsos	4120,5	6001,0	4964,9	3279,7	5043,5	8232,7	18973
Adobs	709,7	1045,1	1316,4	1813,4	952,8	2059,3	3069,40
Total	4830,2	7046,1	6281,3	5093,1	5996,3	10292,0	22042,4
$\frac{\text{Pinsos}}{\text{Total}} \%$	74,20	75,05	63,16	42,31	52,21	53,71	60,43
$\frac{\text{Adobs}}{\text{Total}} \%$	12,78	13,07	16,74	23,39	9,86	13,43	9,77
$\frac{\text{Pinsos} + \text{adobs}}{\text{Total}} \%$	86,99	88,13	79,91	65,71	62,07	67,14	70,20

FONT: Banco de Bilbao. La Renta Nacional de España y su distribución provincial.

QUADRE Nº 30.- EVOLUCIO DE LES DESPESES CORRENTS (PREUS CONSTANTS 1964)

	1967	1964	1967	1969	1971	1973	1975
Adobs	773,1	1.045,1	1.275,5	1.693,1	843,2	1.654	1.578,1
Pinso	4.819,3	6.001,1	4.559,1	2.923,1	4.100,4	5.733,3	10.306,1
Ilavors	64,5	80,1	122,6	211,9	294,0	348,1	497,3
Mecanització i electricitat	385,2	564,6	907,7	1.721,9	2.440,7	2.851,4	3.163,8
TOTES LES DESPESES	6.204,3	7.994,4	7.217,5	6.938,8	8.056,4	11.344,7	16.523,1

FONT : Elaboració pròpia.

2.- PRODUCCIO I RENDA AGRARIA

A les pàgines anteriors s'han analitzat les transformacions enregistrades per l'agricultura catalana a nivell de factors de producció. Part d'aquests canvis han estat estimulats per mutacions en l'oferta de mitjans de producció : escassetat i encariment de la mà d'obra, increment de la oferta de maquinària, adobs i pinsos. Una part també important es deu als canvis en la composició de la demanda final agrària, que tenen la seva explicació principal en l'increment de la renda per càpita al període analitzat.

La demanda de productes agraris s'ha orientat cap el consum de productes del subsector ramader, el qual ha adquirit un pes cada cop més gran dins el conjunt de la producció agrària catalana.

De l'evolució de la producció agrària i de la seva composició s'en parla a continuació.

2.1. EVOLUCIO DE LA PRODUCCIO FINAL AGRARIA (1)

La P.F.A. catalana valuada en pessetes corrents, ha passat de 22.054 milions l'any 1962 a 73.483 milions el 1975.(quadre nº 31). Traduit en un índex amb base 100 el 1962, aquest hauria assolit el valor 333 del darrer any de la sèrie (quadre nº 32); pel mateix període i pel conjunt de l'Estat, l'evolució és un xic més forta, ja que es situa

---

(1) La Producció Final Agrària és el resultat de deduir de la Producció Total aquells productes que constitueixen un input dins del mateix sector i àrea geogràfica : cereals i farratgers consumits directament a les explotacions catalanes, llavors, llet per alimentar el bestiar, etc.

en 359 al 1975. A nivell provincial, cal destacar la major dinàmica de Girona i Lleida, enfront de Tarragona i Barcelona, aquesta darrera clarament retrassada en relació al conjunt català

Una aproximació més real a la dinàmica de la Producció Final Agrària s'obté deflactant la sèrie del quadre nº 31 amb l'índex dels preus percebuts pels agricultors.

EVOLUCIO DE LA P.F.A. (PTES CONSTANTS DE 1964.)

	1962	1964	1967	1.969	1971	1973	1975
CATALUNYA	23.894	24.473	22.508	25.775	28.058	32.848	34.099
ESPANYA	223.299	240.409	250.504	266.964	280.937	322.870	343.695

FONT : Elaboració pròpia.

Milions de pessetes.

	1962	1964	1967	1969	1971	1973	1975
CATALUNYA	100	102,4	94,2	107,7	117,4	137,5	142,7
ESPANYA	100	107,7	112,2	119,6	125,8	144,6	153,9

El increment real de la Producció Final Agrària catalana hauria estat doncs del 42,7% durant el període 1962-75, mentre que pel conjunt de l'Estat seria de aproximadament un 54%. Si la participació catalana dins la P.F.A. espanyola era al 1962 del 10,70%, al 1975 s'havia reduït a un 9,92%.

2.2.- COMPOSICIO DE LA PRODUCCIO FINAL AGRARIA

El conjunt de la producció final agrària s'ol dividir-se en tres grans apartats, cadascun dels quals engloba un conjunt de productes : 1) producció final agrícola (productes vegetals, de consum humà o animal), 2) producció final ramadera (carn, llet, ous, llana, cera, mel), i 3) producció final forestal (productes com la fusta, suro, llenya, resina, etc, derivats de l'aprofitament dels boscos).

L'anàlisi històrica de la producció final de l'agricultura catalana per grans grups reflecteix els canvis que s'han produït en el decurs dels darrers quinze anys; canvis que es fan més palesos si es compara la seva evolució amb la del conjunt de l'Estat.

La sèrie de dades del quadre nº 33 permet de comprobar la pèrdua de importància de la producció final agrícola en benefici de la producció final ramadera lligada a la producció de carn, per bé que en xifres absolutes i en pessetes, ambdues continuïn augmentant. Tanmateix, si es deflacten les dades de la sèrie amb els índex de preus percebuts pels agricultors corresponents als productes agrícoles i ramaders, hom observa (quadre nº 33) que la producció agrícola en termes reals amb prou feines s'hauria incrementat, mentre que la ramadera s'hauria més que duplicat. Això fa que en termes reals, la relació entre producció agrícola/producció ramadera hagi passat de 1,93 a 0,87 en el període estudiat, procés que també s'observa en la sèrie a preus corrents.

Aquest procés segueix la tendència històrica de totes les agricultures del països desenvolupats i del que podriem anomenar-ne "tecnologia de la producció d'aliments", que ha tendit a substituir la proteïna vegetal per proteïna animal dins la satisfacció de les necessitats alimentàries humanes.

Malgrat seguir la mateixa tendència, hi ha diferències substancials en el cas català respecte al conjunt de l'Estat; a la vegada, a l'interior del Principat hi ha també diferències entre cadascuna de les províncies que l'integren.

D'aquesta manera, mentre que al conjunt de l'Estat el pes de la producció agrícola dins al conjunt de la producció agrària ha baixat 9 punts percentuals, a Catalunya la disminució ha estat de 17 punts, el que d'alguna manera reflecteix una major dinàmica de l'agricultura catalana, ja que la situació de partida era molt semblant. Per províncies, les que han experimentat un descens més important han estat Barcelona (26,35 punts) i Lleida (17,82), mentre que Girona i Tarragona han experimentat un canvi molt inferior, encara que partien d'una situació diferent (quadres nº 34 i 35).

Girona presentava ja a l'inici del període d'anàlisi una notable incidència de la producció final ramadera (48% de la P.F. Agrària), i, per tant, els avenços percentuals en aquesta direcció es lògic que siguin menors, mentre que Tarragona, tot i partint d'un fort predomini de la producció agrícola, ha experimentat avenços molt menys importants -en part per la menor disponibilitat d'aigua i pastures.

Pel conjunt català, la composició de la producció final agrària :

46% P.F. agrícola, 50% P.F. ramadera i un 3% P.F. forestal, s'acosta a la dels països econòmicament més avançats:

	<u>% P.F. vegetal (*)</u>	<u>% P.F. ramadera</u>
Bèlgica	33	66
Alemanya	28	72
França	47	53

(*) Inclou P.F. agrícola + P.F. forestal. Any 1976.

FONT : El Campo. Boletín de información agraria del Banco de Bilbao
nº 62 Marzo-abril 1977.

Pel conjunt de l'Estat i com a conseqüència de la menor dinàmica esmentada suara, la producció final agrària representa encara un 56% mentre que la ramadera no arriba al 40%.

QUADRE Nº 31.-

EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ FINAL AGRÀRIA. ANYS 1962-75. Milions de pessetes de cada any

	1.962	1.964	1.967	1.969	1.971	1.973	1.975
BARCELONA	8226,10	7432,6	8364,1	9371,2	11180	14498	19612
GIRONA	2908,91	3589,1	3968,5	5522,6	6440	7647	11871
LLEIDA	5902,39	7285,9	6769,1	11411,1	12890	20348	24057
TARRAGONA	5017,25	6165,2	7278,4	7486,5	7789	12922	17943
CATALUNYA	22054,65	24472,8	26380,1	33791,4	38299	55415	73483
ESPANYA	206105,24	240409,4	293591,0	349990,7	383479	544681	740663

FONT: Banco de Bilbao.- La Renta Nacional de España y su distribución provincial.

QUADRE Nº 32.-

NOMBRES INDEX EVOLUCIÓ DE LA PRODUCCIÓ FINAL AGRÀRIA. -ANY 1.962-75*

Milions de pessetes per cada any

	1.962	1.964	1.967	1.969	1.971	1.973	1.975
BARCELONA	100	90,35	101,67	113,9	135,9	176,2	238,4
GIRONA	100	123,4	136,4	189,8	221,4	262,9	408,1
LLEIDA	100	123,4	114,7	193,3	218,4	344,7	407,6
TARRAGONA	100	122,9	145,1	149,2	155,2	257,5	357,6
CATALUNYA	100	110,9	119,6	153,2	173,6	251,3	333,2
ESPANYA	100	116,6	142,4	169,8	186,0	264,3	359,4

FONT: Elaboració pròpia en base a dades de BANCO de BILBAO.- La Renta Nacional...

QUADRE Nº 33.-

EVOLUCIO DE LA P.F. AGRICOLA I DE LA P.F. RAMADERA EN PTS CORRENTS I CONSTANTS (1964) A CATALUNYA

	1962	1964	1967	1969	1971	1973	1975
A) Producció Final Agrícola							
Ptes corrents	13.953	16.021	14.979	19.796	19.727	29.602	33.906
Ptes constants	15.149	16.021	12.891	14.773	14.473	17.062	15.454
B) Producció Final Ramadera							
Ptes corrents	7.302	7.800	10.721	13.300	17.758	24.240	37.076
Ptes constants	7.860	7.800	9.009	10.589	12.972	14.917	17.799
A / B							
Ptes corrents	1,91	2,05	1,39	1,48	1,11	1,22	0,91
Ptes constants	1,93	2,05	1,43	1,40	1,12	1,14	0,87

FONT : Elaboració pròpia.

QUADRE Nº 34.-

COMPOSICIO DE LA PRODUCCIO FINAL AGRARIA. 1962-75. Milions de pessetes per cada any

	BARCELONA	GIRONA	LLEIDA	TARRAGONA	CATALUNYA	ESPANYA
Producció Final Agrària						
1962	5.410,5	1.297,5	4.062,2	5.185,6	13.953,-	133.789,2
1964	6.074,3	1.420,6	4.539,5	3.987,-	16.021,5	140.474,7
1967	4.750,5	1.762,1	4.134,9	4.331,9	14.979,4	173.057,1
1969	4.530,3	2.231,2	8.008,5	5.019,4	19.796,3	203.706,2
1971	4.998,1	2.358,5	7.580,6	4.789,6	19.726,8	224.468,9
1973	6.429,6	2.755,3	12.274,4	8.142,6	29.602,-	321.652,1
1975	7.732,2	4.000,3	12.285,6	9.888,1	33.906,2	415.006,8
Producció Final Ramadera						
1962	2.563,3	1.396,9	1.611,8	1.729,8	7.301,7	62.921,1
1964	2.617,2	1.563,3	1.932,2	1.687,5	7.200,2	75.936,4
1967	3.408,7	1.996,-	2.425,6	2.890,9	10.721,1	111.993,2
1969	4.616,6	3.071,7	3.193,6	2.418,4	13.300,4	136.100,2
1971	5.904,3	3.901,5	5.008,1	2.945,-	17.758,8	145.902,3
1973	7.692,7	4.286,4	7.609,1	4.651,7	24.240,-	204.147,7
1975	11.062,8	7.136,3	10.897,7	7.941,6	37.076,5	291.417,8
Producció Final Forestal						
1962	252,3	214,6	228,4	101,9	797,2	9.394,9
1964	200,4	221,7	207,6	41,-	670,7	9.154,-
1967	204,9	210,4	208,6	55,6	679,5	8.540,7
1969	224,3	212,6	209,1	48,7	694,7	10.184,3
1971	277,6	180,1	301,1	54,-	809,8	13.108,-
1973	375,2	605,8	464,3	127,8	1.573,1	18.880,8
1975	817,2	633,4	874,2	113,-	2.437,8	34.238,5

FONT : Banco de Bilbao. "Renta nacional de España y su distribución provincial".

QUADRE Nº. 35.-

COMPOSICIÓ PERCENTUAL DE LA PRODUCCIÓ FINAL AGRÀRIA

	BARCELONA	GIRONA	LLEIDA	TARRAGONA	CATALUNYA	ESPANYA
Producció final agrícola						
1.962	65,77	44,60	68,82	63,49	63,26	64,91
1.964	68,31	44,31	67,96	69,75	65,41	62,27
1.967	56,79	44,40	61,08	59,51	56,78	58,94
1.969	48,34	40,52	70,18	67,04	58,58	58,20
1.971	44,70	36,62	58,81	61,49	51,50	58,53
1.973	44,34	36,02	60,32	63,01	53,41	59,05
1.975	39,42	34,54	51,06	55,10	46,27	56,03
Producció final ramadera						
1.962	31,16	48,02	27,30	34,47	33,10	30,52
1.964	29,43	48,76	28,92	29,52	31,84	33,66
1.967	40,75	50,29	35,83	39,71	40,64	38,14
1.969	49,26	55,62	27,98	32,30	39,36	38,88
1.971	52,81	60,58	38,85	37,81	46,36	38,04
1.973	53,06	56,04	37,39	35,99	43,74	34,48
1.975	56,40	60,11	45,29	44,26	50,45	39,34
Producció final forestal						
1.962	3,06	7,37	3,86	2,03	3,61	4,55
1.964	2,25	6,91	3,10	0,71	2,73	4,05
1.967	3,45	5,30	3,08	0,76	2,57	2,90
1.969	2,39	3,85	1,83	0,65	1,90	2,90
1.971	2,48	2,79	2,34	0,69	2,11	3,41
1.973	2,58	7,92	2,28	0,98	2,83	3,46
1.975	4,16	5,33	3,63	0,62	3,31	4,62
Producció final agrària	100	100	100	100	100	100

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades del Banc de Bilbao. Renta Nacional de España y su distribución provincial. Anys de referència.

2.3.- VALOR AFEGIT

A les pàgines anteriors s'ha analitzat en diferents aspectes el procés de integració de l'activitat agrària catalana dins el conjunt del sistema econòmic, lo qual és un element de ruptura amb el sistema de l'agricultura tradicional, caracteritzat per un elevat nivell d'autosuficiència.

L'exigència d'augmentar la productivitat ha requerit unes compres cada cop més grans a fora del sector, tal com es veia a l'apartat corresponent als inputs, essent el ritme de creixement de les despeses corrents superior al de la P.F.A. En pessetes de cada any i d'acord amb la informació dels quadres nº 30 i nº 32 les despeses corrents varen passar de 100 l'any 1962 a 565 el 1975, mentre que la P.F.A. va assolir només el valor 333 del índex. Dit d'una altra manera, si al 1962 les compres de inputs externs representaven el 25% de la P.F.A., al 1975 en representaven ja el 43%. La mateixa anàlisi en termes reals (1), i partint de les dades

---

(1) Deflactant el valor de la P.F.A. amb la sèrie de "precios percibidos" i el de les despeses corrents amb la de "precios pagados".

dels quadres 30 i 33 porta al següent resum:

% DESPESES CORRENTS S/. VALOR P.F.A. (Ptes. constants de 1964)							
	1962	1964	1967	1969	1971	1973	1975
CATALUNYA	25,96	32,66	32,06	26,92	28,71	34,53	48,45

FONT : Elaboració pròpia.

Les dades anteriors reflexen la tendència creixent -ja apuntada- de la participació unitària de les despeses corrents dins de la P.F.A., el que implica una disminució del valor afegit per unitat de producte. L'agricultura catalana esdevé cada cop més una activitat transformadora al tenir-hi una importància creixent les activitats ramaderes, les quals fan un gran ús de inputs aliens. Les dades relatives al comportament del V.A.B. total i per unitat de producte són reflexades als quadres no 36 i no 37 on pot apreciar-se la tendència abans esmentada.

Pel conjunt de l'Estat, l'evolució de les despeses corrents i per tant del V.A.B. segueix la mateixa tendència encara que de forma menys accentuada.

ESPANYA (Magnituds en pessetes de 1964)							
	1962	1964	1967	1969	1971	1973	1975
A) P.F.A,	223.299	240.409	250.504	266.964	280.237	322.870	343.695
B) Despeses corrents	37.728	40.916	58.061	67.527	73.591	105.061	126.517
B)/A) x 100	16,89	17,01	23,17	25,29	26,26	32,53	36,81

FONT : Elaboració pròpia s/ dades Banco de Bilbao. "La renta...".

QUADRE Nº 36.-

EVOLUCIÓ DEL VALOR AFEGIT BRUT - ANY 1962-75.-
(Millions de ptes de cada any)

	1.962	1.964	1.967	1.969	1.971	1.973	1.975
BARCELONA	5797,3	5461,9	6035,3	6766,4	7777	9726	9739
GIRONA	2578,9	2800,9	2856,5	4458,7	4462	5262	6367
LLEIDA	4430,3	5170,2	4905,8	9401,8	10838	16560	14313
TARRAGONA	3695,1	4491,3	4722,5	5414	5562	8540	9387
CATALUNYA	16501,6	17924,3	18520,1	26040,9	28639	40088	39806
ESPANYA	172338,4	193791,3	230361,3	274563,0	295243	402743	481726

FONT: BANCO de BILBAO.- La Renta Nacional de España y su distribución provincial.

QUADRE Nº 37.-

VALOR AFEGIT BRUT

x 100

ANY 1962-1975

PRODUCCIO FINAL AGRARIA

	1.962	1.964	1.967	1.969	1.971	1.973	1.975
BARCELONA	70,47	73,48	72,15	72,2	69,56	67,08	49,65
GIRONA	88,65	78,03	71,97	80,73	69,28	68,81	53,63
LLEIDA	75,05	70,96	72,47	82,39	84,08	81,38	59,49
TARRAGONA	73,64	72,84	64,88	72,31	71,40	66,08	52,31
CATALUNYA	74,82	73,24	70,20	77,06	74,77	72,34	54,17
ESPANYA	83,61	80,60	78,46	78,44	76,99	73,94	65,03

FONT: Elaboració pròpia en base a dades del Banc de Bilbao.- La Renta Nacional...

QUADRE Nº 38.-

VALOR AFEGIT NET AGRICOLA A CATALUNYA I A ESPANYA. ANY 1.962 - 1.975 -

	1.962	1.964	1.967	1.969	1.971	1.973	1.975
BARCELONA	5.611,6	5.212,5	5.646,0	6.334,6	7.110	9.072,5	9.879,7
GIRONA	2.452,4	2.626,8	2.567,0	4.253,3	4.134	4.618,1	5.925,1
LLEIDA	4.174,4	4.798,2	4.264,4	8.621,4	9.946	15.338,0	13.318,0
TARRAGONA	3.581,2	4.338,0	4.466,5	5.047,7	5.204	7.889,6	8.895,3
CATALUNYA (1)	15.819,6	16.975,5	16.943,9	24.257	26.394	36.918,2	38.018,10
ESPANYA (2)	166.699	185.645,7	218.144,0	258.672,8	275.859	376.836,0	461.978,4
(1)/(2) x 100	9,48	9,14	7,76	9,37	9,56	9,79	8,22

FONT: Banca de Bilbao. La Renta Nacional de España y su distribución provincial.

3.- L'EXPORTACIO DE PRODUCTES AGRICOLES

Les exportacions catalanes de productes agrícoles tenien, l'any 1975, un valor de 10.422 milions de pessetes, considerant tant els productes "bruts" com els que han experimentat diferents graus de transformació⁽¹⁾. Aquest valor representa un 11 per cent del total de les exportacions catalanes, pel mateix any. Analitzant les dades dels quadres nº 39 i nº 40 s'aprècia com les exportacions de productes agraris han anat perdent pes dins el conjunt d'exportacions del país, comportament coherent amb la pèrdua de pes específic del propi sector dins el conjunt de l'economia catalana. Potser convé matitzar que la pèrdua de pes específic ha estat més forta en el conjunt de productes que són exportats gairebé sense cap transformació; en aquest sentit, dins de les exportacions de productes agraris hi van guanyant pes aquells que incorporen una certa transformació, que han passat de representar un 32,7% de les exportacions agrícoles el 1964, a un 50% el 1975.

---

(1) S'enten aquí per productes "bruts" o no industrialitzats els de les seccions 1ª i 2ª de l'aranzel i com a industrialitzats els de la 3ª i 4ª. Es important incloure aquests darrers doncs no s'exporten raïms ni olives, sino ví i oli, productes que estan estretament lligats a la producció agrària catalana.

(1) No industrialitzats

Industrialitzats

Cap. 01 Animals vius.	Cap. 15 Grasses i olis, animals i vegetals. Productes del seu desdoblament. Grasses alimentícies elaborades. Cereals d'origen animal o vegetal.
Cap. 02 Carns i despulles comestibles.	Cap. 16 Preparats de carn, peix, crutacis i moluscs.
Cap. 04 Llet i prod. lactis, ous, mel natural.	Cap. 17 Sucres i articles de confiteria.
Cap. 05 Productes d'origen animal, no expressats a cap altra part de l'aranzel.	Cap. 18 Cacao i els seus preparats.
Cap. 06 Plantes vives i productes de la floricultura.	Cap. 19 Preparats a base de cereals, farines o fécules. Productes de pastisseria.
Cap. 07 Llegums, plantes, arrels i tuberculs alimenticis.	Cap. 20 Preparats de llegums, hortalisses, fruites i altres plantes o part de plantes.
Cap. 08 Fruits comestibles, pells d'agris i de melò.	Cap. 21 Preparats alimenticis diversos.
Cap. 09 Café, té i espècies.	Cap. 22 Begudes, líquids alcohòlics i vinagre.
Cap. 10 Cereals.	Cap. 23 Residus i desperdicis de les indústries alimentàries. Aliments preparats per animals.
Cap. 11 Productes de moldre, malta, midons i fécules, gluten, inulina.	
Cap. 12 Llavors i fruits oleaginosos, llavors i fruits diversos. Plantas industrials i medicinals. Paelles i farratges.	
Cap. 13 Matèries primes vegetals per tenyir o curtir, gomes, resines i altres suc i extractes vegetals.	
Cap. 14 Matèries per trenar i tallar i altres productes de origen vegetal no expressats ni compresos en altres parts de l'aranzel.	

A nivell de capítols, els que representen la part més important dins les exportacions agrícoles són:

08 (Fruits comestibles), 15 (Olis i greixos animals i vegetals), 22 (Begudes i líquids alcohòlics), 21 (Preparats alimentaris diversos), 20 (Preparats de llegums, verdures i fruites), 7 (Llegums i verdures) i, als darrers anys, el 17 (Sucres i articles de confiteria) i el 18 (Cacao i preparats). Les dades del quadre nº 41 reflecteixen la pèrdua d'importància de les fruites comestibles així com dels olis dins el conjunt de les exportacions.

A nivell de partides (quadre nº 42) si es prenen les més importants, que en conjunt representen més del 70% de les exportacions, s'arriba a les conclusions següents:

- Pèrdua de importància de les fruites seques dins de les exportacions agrícoles.
- Els olis vegetals observen també una tendència decreixent.
- Els vins mantenen la seva posició.
- Importància als darrers 5 anys de les exportacions d'extractes de café, té o malta.
- El romaní, safrà i espècies mantenen el seu pes.

El conjunt d'aquestes cinc partides ha vist tantmateix disminuir el seu pes dins de les exportacions agrícoles que ha passat de més del 75% fins el 1971 a 58,1% l'any 1975. Als darrers anys apareixen com bastant importants les exportacions de llegums i

hortalisses, articles de confiteria sense cacao, sucres i xarops i mantega de cacao; representen al 1975 un 14% de les exportacions agrícoles.

Les exportacions agrícoles catalanes estàn constituïdes doncs, bàsicament pels productes típics de l'agricultura mediterrània i els seus derivats directes -fruits secs, oli i ví-, encara que sembla apreciar-se una tendència vers una ampliació de la varietat de productes d'exportació directa o indirectament vinculats al sector agrari català.

QUADRE Nº 39.-

LES EXPORTACIONS AGRICOLES DINS EL TOTAL D'EXPORTACIONS CATALANES. --ANY 1.964-75.--
(Millions de pessetes corrents)

PRODUCTES	SECCIONS DE L'ARANZEL	1.964	1.965	1.967	1.968	1.969	1.970	1.971	1.972	1.973	1.974	1.975
AGRICOLAS												
No Industrialitzats	I-II	2.574	2.736	3.904	3.677	5.012	4.877	7.128	7.502	10.833	11.416	10.422
Industrialitzats	III-IV	1.732	1.980	2.509	2.705	2.996	2.410	3.388	4.246	5.587	4.530	5.265
		842	756	1.395	972	2.016	2.467	3.740	3.256	5.246	6.886	5.157
TOTAL		9.466	12.188	16.492	21.943	30.363	32.601	45.978	53.339	67.165	88.105	93.569

FONT: Alicoa Arrufat. Les causes de l'Exportació Catalana.

- Servei d'Estudis de Banca Catalana, 1976, pàg. 85 i 86.

Cataluña Exporta. COCIN. Barcelona, 1976.

QUADRE Nº 40.-

% EXPORTACIONS AGRICOLES SOBRE TOTAL EXPORTACIONS CATALANES. -ANY 1.964-75-

	SECCIONS DE L'ARANZEL	1.964	1.965	1.967	1.968	1.969	1.970	1.971	1.972	1.973	1.974	1.975
		27,2	22,5	23,8	16,8	16,4	15,0	15,6	14,1	16,1	12,9	11,1
AGRICOLAS												
No Industrialitzats	I-II	18,4	16,3	15,4	12,3	9,8	7,3	7,3	8,0	8,3	5,1	5,6
Industrialitzats	III-V	8,8	6,2	8,4	4,5	6,6	7,7	8,3	6,1	7,8	7,8	5,5
TOTAL		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

FONT: Alícia Arrufat, Les causes de l'Exportació Catalana. Servei d'Estudis de Banca Catalana. 1976, pàg. 85 i 86.
Cataluña Exporta. COCIN. Barcelona, 1976.

QUADRE Nº 41.-

PRINCIPALS CAPÍTOLS DE LES EXPORTACIONS AGRÍCOLES CATALANES

Capítols de l'arancel	1.967		1.968		1.969		1.970	
	millons pessetes	%	millons pessetes	%	millons pessetes	%	millons pessetes	%
PRODUCTES ALIMENTARIS								
8 Fruïtes comestibles	3.904	23,8	3.677	16,3	5.012	16,5	4.877	15,0
15 Olis i greixos an. i ve.	1.706	10,4	2.027	9,3	2.105	6,9	1.464	4,5
22 Begudes i liq. alcohol.	744	4,5	328	1,5	1.274	4,2	1.451	4,5
21 Preparats alim. divers.	475	2,9	434	2,0	466	1,5	542	1,7
20 Preparats lleg. ver. fr.	2	-	13	-	18	-	266	0,8
7 Llegums i verdures	75	0,5	102	0,5	126	0,4	143	0,4
	116	0,7	166	0,8	98	0,3	144	0,4
T O T A L	3.118	19,0	3.070	14,0	4.087	13,3	4.010	12,3
TOTAL EXPORTACIONS	16.492		21.943		30.363		32.601	

FONT: Alicia ARRUFAT. obra esmentada, pàg. 91.
Catalunya Exporta 1.974-1.975.

1.971	1.972		1.973		1.974		1.975	
	millions pessetes	%	millions pessetes	%	millions pessetes	%	millions pessetes	%
7.128	15,5		7.502	14,2	10.833	16,1	11.416	12,9
2.256	4,9		2.928	5,5	3.976	6,0	2.620,9	2,9
1.865	4,1		1.003	1,9	2.288	3,4	3.161	3,6
719	1,6		956	1,8	1.453	2,2	1.460	1,6
691	1,5		553	1,0	389	0,6	478	0,5
220	0,5		315	0,6	491	0,7	797	0,9
228	0,5		205	0,4	274	0,4	238,7	0,3
5.979	13,0		5.960	11,3	8.871	13,2	8.755,6	9,9
45.978			53.339		67.165		88.105	

17. Sucre i articles confitura.

18. Cacao i preparats.

0,4

0,5

1.970			1.971			1.972		
Millons de pessetes	sobre el sector	sobre el total	Millons de pessetes	sobre el sector	sobre el total	Millons de pessetes	sobre el sector	sobre el total
32.601			45.978			53.339		
4.877		15,0	7.128		15,5	7.502		14,2
1.442	29,6	4,4	2.187	30,7	4,8	2.834	37,8	5,4
1.446	29,6	4,4	1.830	25,7	4,0	1.001	13,3	1,9
482	9,9	1,5	629	8,8	1,4	822	11,0	1,6
266	5,5	0,8	665	9,3	1,4	513	6,8	1,0
101	2,1	0,3	130	1,8	0,3	145	1,9	0,3
3.737	76,6	11,5	5.441	76,3	11,9	5.315	70,8	10,0

QUADRE Nº 42.-

PRINCIPALS PARTIDES DE LES EXPORTACIONS AGRÍCOLES CATALANES

	1.967		1.968		1.969	
	Millons de pessetes	% sobre el sector total	Millons de pessetes	% sobre el sector total	Millons de pessetes	% sobre el sector total
EXPORTACIONS TOTALS	16.492		21.943		30.363	
PRODUCTES ALIMENTARIS (I-IV)	3.904	23,8	3.677	16,8	5.012	16,5
08.05 Fruits seques	1.685	43,2	1.984	54,0	2.082	41,5
15.07 Olis vegetals	738	18,9	326	8,9	1.270	25,3
22.05 Vins	438	11,0	388	10,5	431	8,6
21.02 Extractes cafè, te o mate	2	-	13	0,3	8	0,2
09,10 Romaní, safrà i altres especies.	133	3,4	-	-	106	2,1
TOTAL PARCIAL	2.996	76,7	2.711	73,7	3.897	77,7
		18,2		12,4		12,8
						3,7

FONT: Alicia ARRUFAT, obra esmentada, pàg. 92-93.
Catalunya Exporta 1974-75

1.973			1.974			1.975		
Milions de pessetes	sobre el sector	% sobre el total	Milions de pessetes	sobre el sector	% sobre el total	Milions de pessetes	sobre el sector	% sobre el total
67.165			88.105			93.569		
10.833		16,1	11.416			10.422		11,1
3.789	34,9	5,6				2.667	25,6	2,8
2.260	20,8	3,3				1.725	16,5	1,8
1.242	11,4	1,8				1.073	10,3	1,14
352	3,2	0,5				351	3,4	0,37
137	1,4	0,2				240	2,3	0,2
7.780	71,7	11,4				6.056	58,1	6,3

Cal esmentar al darrer any:

07.01 Llegums i hortalisses, en fresc o refrigerades.

17.04 Articles de confiteria sense cacao.

17.05 Sucres, xarops, excepte sucres de fruita sucrats.

18.04 Manteiga de cacao, inclosa la grassa i l'oli de cacao.

448,3 4,3 0,5
346,74 3,3 0,4
390,5 3,7 0,4
339,25 3,2 0,3
7.580,7 72,6 7,8

3.1.- EXPORTACIO - PRODUCCIO AGRARIA

El sector agrari català té un potencial exportador superior a d'altres sectors importants dins de l'economia del nostre país. La comparació dels valors de les exportacions de diferents sectors⁽¹⁾ dels anys 1971 i 1973 amb el valor de les seves produccions respectives aixís ho demostra (quadre nº 43).

Per aquests anys el percentatge d'exportacions sobre valor total produït a l'agricultura catalana era del 8,84 i 10,08, respectivament. Queden per sota sectors tan importants dins de l'estructura econòmica catalana com el tèxtil (6,09 i 5,90%), transformats metàl·lics (8,39 i 9,07%), o la mateixa indústria química (5,54 i 4,46%).

Com ja s'ha indicat al principi, el pes de les exportacions directa o indirectament agràries dins el total d'exportacions era de un 11,1% l'any 1975, i de un 5,6% si es tenen en compte només les exportacions estrictament agràries. Pel mateix any la participació de l'agricultura dins de la producció neta catalana era de un 3,9%.

---

(1) S'han pres les dades d'exportacions per sectors que dona Alicia Arrufat a "Les causes de l'exportació catalana". Com a valor de producció s'ha pres el valor total produït per cada sector per entendre que és el més directament comparable amb el valor de les exportacions.

Aquest comportament, participació més elevada dins de les exportacions que dins la producció, que és un indicador de la tendència exportadora de l'agricultura catalana, es manté al llarg del període analitzat (quadre nº 44) tot i que en ambdòs variables -exportació i producció- el sector agrari vagi perdent pes específic.

QUADRE Nº 43.- RELACIO EXPORTACIO-PRODUCCIO TOTAL A DIFERENTS SECTORS DE L'ECONOMIA CATALANA (Milions de pessetes)

	(1) Exportació	1971 (2) Producció	(1)/(2)x100	(1) Exportació	1973 (2) Producció	(1)/(2)x100
Agricultura, ramaderia	3.388	38.299	8,84	5.587	55.415	10,08
Alimentació, begudes, tabac	3.740	78.388	4,77	5.246	105.607	4,96
Productes tèxtils	6.603	108.334	6,09	10.198	172.590	5,90
Cuïro, calçat i confecció	3.433	36.423	9,42	3.892	55.551	7,-
Fusta i suro	1.902	18.228	10,43	2.696	21.986	12,26
Paper i arts gràfiques	3.856	29.232	13,19	4.517	47.050	9,60
Indústries químiques i annexes	5.125	92.419	5,54	6.399	143.214	4,46
Indústries metàl·liques bàsiques	872	13.929	6,26	1.726	24.487	7,04
Transformats metàl·lics	13.446	160.088	8,39	22.611	249.044	9,07

FONT : Exportacions : Alicia Arrufat "Les causes de l'exportació catalana", pàg. 89.

Producció : Banco de Bilbao "La renta nacional de España y su distribución provincial".

QUADRE Nº 44.-

EVOLUCIO COMPARATIVA DE LA PARTICIPACIO DE L'AGRICULTURA DINS DE LA PRODUCCIO NETA I DE LES EXPORTACIONS CATALANES (En %)

	1964	1967	1969	1971	1973	1976
% producció agrícola sobre producció total	8,7	6,-	7,-	5,7	5,6	3,9
% exportació agrícola (Seccions I-IV) sobre exportació total	27,2	23,8	16,4	15,6	16,1	11,1
% exportació agrícola (Seccions I-II) sobre exportació total	18,4	15,4	9,8	7,3	8,3	5,6

FONT : Elaboració pròpia en base a:

Banco de Bilbao. La renta nacional de España y su distribución provincial.

Alicia Arrufat. Les causes de l'exportació catalana. Servei d'Estudis de Banca Catalana. 1976.

Catalunya Exporta. COCIN. Barcelona, 1976.

3.2.- L'EXPORTACIO AGRARIA CATALANA EN RELACIO A LA DEL CONJUNT D'ESPANYA

Les exportacions agràries catalanes representaven el 11% del total d'exportacions agràries del Estat l'any 1975. Aquest valor sembla bastant indicatiu de la participació estructural, tal com es reflexa a la sèrie del quadre nº 43 on el pes específic de les exportacions agràries catalanes oscil·la entre un 9 i un 13%.

A nivell de grups de productes, la participació catalana l'any 1975 era la següent:

CAPITOLS

> 35%	0,1, 0,2, 17, 19, 21
25 - 35%	11, 13, 18, 23
15 - 25%	0,5, 0,6, 0,9, 15
5 - 15%	0,4, 0,8, 14, 22
< 5%	0,7, 10, 12, 20

Els grups de productes en els quals les exportacions catalanes representaven més del 25% de les del conjunt del l'Estat l'any 1975, eren els següents:

<u>Nº</u>	<u>DESCRIPCIO</u>	<u>% 1975</u>	<u>% 1970</u>
21	Preparats alimentaris diversos	53,13	82,59
02	Carns i despulles comestibles	50,34	26,29
17	Sucre i articles de confiteria	46,82	4,18

<u>Nº</u>	<u>DESCRIPCIO</u>	<u>% 1975</u>	<u>% 1970</u>
19	Preparats a base de cereals, farines o fècules. Productes de pastisseria.	37,42	32,81
01	Animals vius	35,98	13,15
18	Cacao i els seus preparats	34,86	32,74
11	Productes de moldre, malta, midons i fècules, gluten i inulina	30,64	6,50
13	Matèries primes vegetals per tenyir o curtir, gomes, resines i altres suc i extractes vegetals	25,91	13,-

I aquelles en que la participació era inferior al 5% eren:

<u>Nº</u>	<u>DESCRIPCIO</u>	<u>% 1975</u>	<u>% 1970</u>
12	Llavors i fruits oliginosos, llavors i fruits diversos, plantes industrials i medicinals. Palles i farratges	4,81	13,92
07	Llegums, plantes, arrels i tubercles alimenticis	4,55	2,85
20	Preparats de llegums, hortalisses, fruites i altres plantes o part de plantes	3,86	1,73
10	Cereals	2,48	1,47

Molt a grans trets, podriem dir que les exportacions agràries catalanes tenen un pes important respecte al conjunt de l'Estat en productes d'origen animal i també en aquells que han tingut una certa transformació. Pel contrari, la seva incidència és molt petita en productes vegetals no elaborats.

Aquest comportament s'escau amb el caracter més "modern" de la producció agrària catalana, en relació a l'espanyola.

QUADRE Nº 45.-IMPORTANCIA DE LES EXPORTACIONS AGRÀRIES

CATALANES DINS EL CONJUNT D'ESPANYA (Per capítols
de l'Aranzel) (% Catalunya s/. Espanya)

ANY CAPITOL		1.970	1.971	1.972	1.973	1.974	1.975
Secció I	01	13,15	17,29	31,42	29,14	25,58	35,98
	02	26,29	22,47	17,02	27,87	40,40	50,34
	04	8,95	8,92	8,30	10,67	13,03	10,57
	05	46,15	47,35	42,32	39,60	47,03	24,40
	06	18,02	19,46	22,49	23,83	24,-	22,85
Secció II	07	2,85	4,11	3,26	4,24	3,83	4,55
	08	8,13	13,32	14,02	15,94	10,55	9,52
	09	16,57	17,24	14,55	10,95	14,01	17,38
	10	1,47	2,11	0,83	0,55	0,29	2,48
	11	6,50	27,17	16,19	18,50	53,77	30,64
Secció III	12	13,92	23,02	21,62	11,89	8,20	4,81
	13	23,51	14,87	18,49	20,47	18,34	25,91
	14	20,14	8,47	20,94	16,80	16,19	12,-
	15	14,46	14,80	18,29	18,70	20,09	24,81
	17	4,18	20,80	32,00	17,39	35,22	46,82
Secció IV	18	32,74	21,61	38,61	60,16	43,33	34,86
	19	32,81	39,19	38,70	45,91	43,06	37,42
	20	1,73	2,27	2,86	3,60	5,24	3,86
	21	82,59	91,40	86,17	80,95	65,06	53,13
	22	10,04	11,45	10,96	11,52	9,94	9,62
	23	1,06	20,16	16,84	19,02	11,29	16,30
T O T A L (Mitja)		8,95	12,18	12,03	13,15	12,50	11,22

Capítols que més han augmentat:

Baixat:

Animals vins i productes del regne animal	01	Productes d'origen animal no	5
Cars i despulles comestibles	02	expressat a altra part de	
Productes de molineria; Malta	i 11	l'aranzel.	
fécules Gluten i inulina.		Grans i fruits oliosos	12
Grasses i òlis; productes del seu desdo-	15	Materials per tronar i tallar	14
blament.		Preparats alimenticis diver	
Sucres i articles de confiteria	17	sos.	21

1.- VARIACIONS INTERCOMARCALS

EN LA DOTACIO DE FACTORS

1.1.- LA POBLACIO ACTIVA AGRARIA A LES COMARQUES CATALANES

Tot i que una xifra situada entorn de 159.000 actius agraris a Catalunya l'any 1975 sembla la més aproximada de les disponibles -tal com s'ha dit a la primera part de l'estudi- tantmateix per conservar la coherència amb altres xifres de població i per poder baixar a nivell comarcal no tindrem altre camí que treballar sobre dades del Padrò.

En intentar conèixer l'ocupació agrària a les comarques només es disposa de dues fonts : l'esmentat Padrò i l'enquesta feta pels autors de l'estudi entre les Agències d'Extensió Agrària, amb resultats ben diversos.

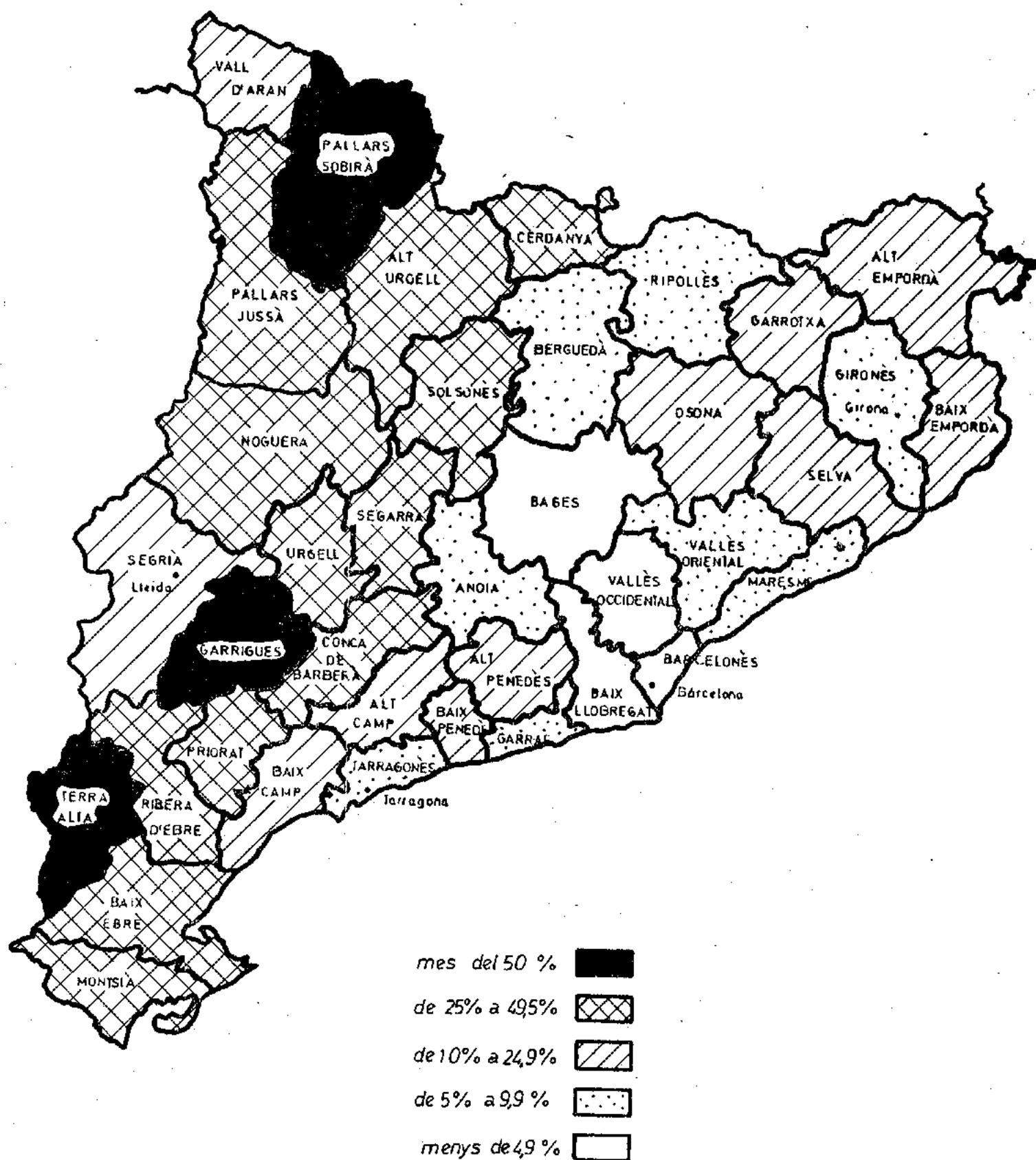
En el quadre nº 46 s'hi reproduïxen, a nivell comarcal, tant les dades del Padrò com les de les Agències; en alguns casos, els menos, una i altra xifra s'assemblen però en d'altres són radicalment diferents. A fi de pal·liar les diferències més greus s'han calculat els percentatges que sobre al total català representa cada comarca segons l'enquesta a les Agències d'Extensió Agrària i aquest percentatge s'ha aplicat a les xifres del Padrò (130.405), d'aquesta forma s'arriba a una tercera columna (instrumental). Finalment, per oferir una xifra que sigui prudenment acceptable hi ha una quarta columna que escollim d'entre les tres anteriors la que es situa en el intermig de les altres dues. Això normalment porta a que quan les dues fonts existents donen xifres semblants no hi hagi problema, perquè l'escollida

també s'assemblarà a les anteriors. En canvi, quan les xifres difereixen fortament, gairebé sempre s'escollirà una de més pròxima a les procedents de les Agències d'Extensió Agrària; això té la seva explicació en que, a nivell comarcal i degut a la dubtosa representativitat de la mostra del Padrò, sembla més adequat donar millor fiabilitat al coneixement directe dels agents censals.

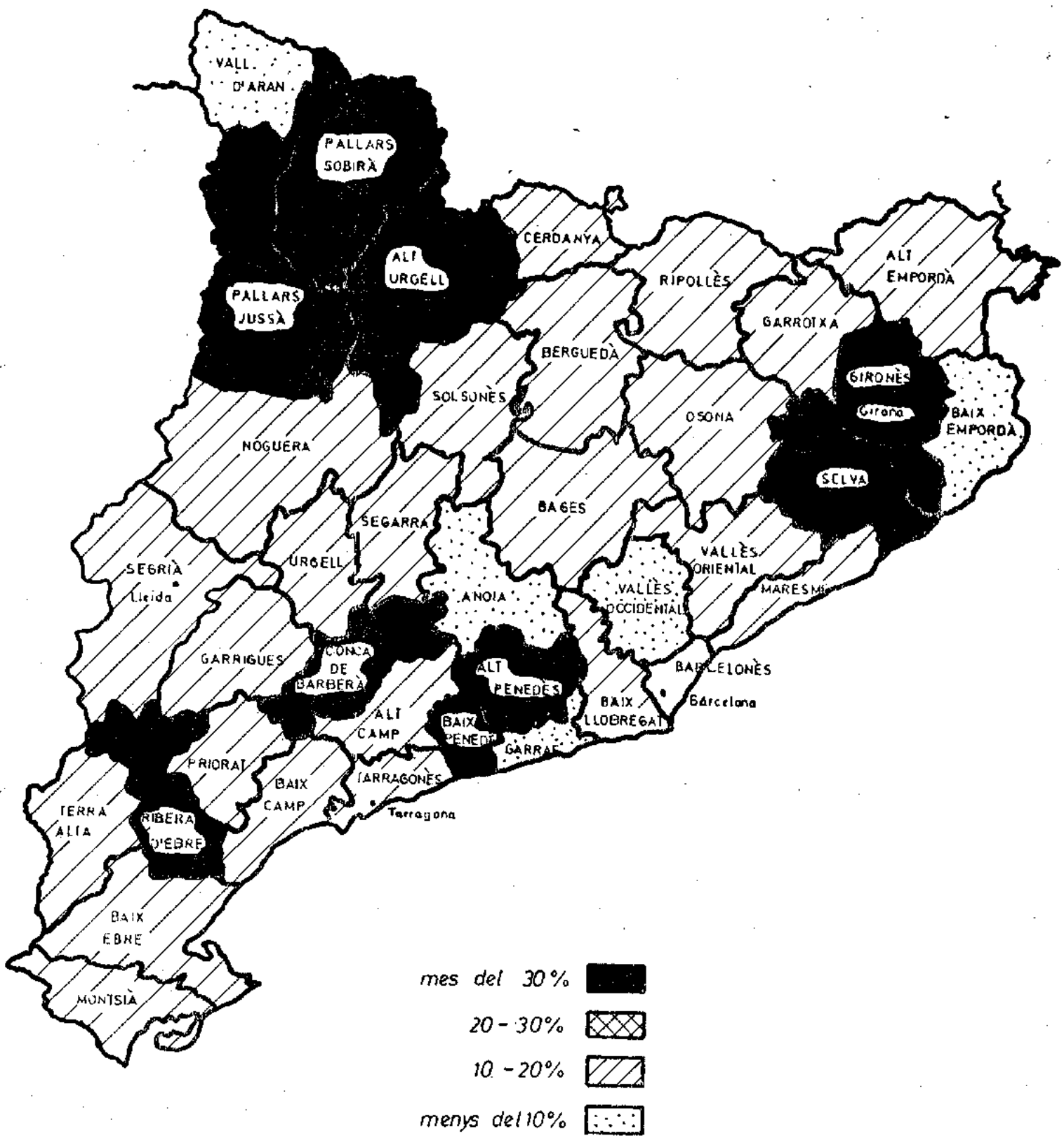
Tornant ara a les xifres del Padrò (1970-1975), úniques metodològicament comparables amb el Cens General de Població (quadre nº 47), el Barcelonès, Baix Llobregat, Vallés Occidental i Bages, apareixen com les comarques amb menor percentatge d'actius agraris (menys del 5%), i només tres comarques, la Terra Alta, Les Garrigues i el Pallars Sobirà, superen la cota del 50 per cent en actius dedicats a l'agricultura. En el mapa nº 1 queda palesa la intensitat de la ocupació agrícola a les comarques catalanes en ell es pot veure que la franja occidental catalana és la zona de més alts índex de mà d'obra agrària, mentre que les comarques de l'entorn de Barcelona registren les taxes més baixes, i cap de les comarques de la meitat oriental catalana arriba a un 25 per cent d'ocupació agrària.

Tal com era lògic esperar, les variacions comarcals en la població activa agrària en el darrer quinquenni tenen certa correlació inversa amb el gruix de l'ocupació agrària; a grans línies es pot dir que el percentatge de disminució de població activa agrària, general a totes les comarques, (excepte la del Barcelonès, on les xifres resulten inacceptables), és més gran a les comarques on també és més gran l'ocupació agrària: Així, hom pot veure en el corresponent mapa com les comarques occidentals i septentrionals són les que han cedit més mà d'obra agrícola, mentre les comarques de l'entorn de Barcelona, que ja havien cedit en èpoques anteriors la mà d'obra agrícola, són les que menys disminueixen les xifres de població activa agrícola en el darrer quinquenni (mapa nº 2).

POBLACIO ACTIVA AGRICOLA SOBRE POBLACIO ACTIVA TOTAL. 1975
(En percentatge)

DISMINUCIO DE LA POBLACIO ACTIVA AGRARIA 1970-1975 (En percentatges)

POBLACIO ACTIVA AGRARIA DE LES COMARQUES CATALANES. 1975

(Continuació)

COMARCA	Padró 1975 (1)	Enquesta agents extensió agrària 1976		% s/ total Catalunya (5)	Aplicar % anterior a 130.405 (6)	Xifra escollida (intermitja ent: 1, 4 i 6) (7)
		Actius plé temps (2)	Actius temps parcial (3)	Equivalent actius totals (4=2+3/2)		
Terra Alta	2.870	2.973	214	3.080	3.377	3.080
Cerdanya	1.343	1.675	155	1.753	1.917	1.753
Osona	4.655	3.756	1.585	4.548	4.981	4.655
Ripollès	1.291	1.349	162	1.430	1.565	1.430
Anoia	2.334	1.090	272	1.226	1.343	1.343
Bages	2.985	2.194	970	2.679	2.934	2.934
Berguedà	1.791	1.102	467	1.336	1.461	1.461
Solsonés	1.608	1.331	18	1.340	1.474	1.474
Garriñes	4.000	4.970	1.602	5.771	6.325	5.771
Noguera	6.296	5.693	1.774	6.580	7.211	6.580
Segarra	2.327	2.120	290	2.265	2.478	2.327
Segrià	13.245	12.343	1.999	13.343	14.618	13.343
Urgell	4.471	5.277	507	5.530	6.064	5.530
Alt Urgell	1.885	2.259	232	2.375	2.608	2.375
Pallars Jussà	1.999	3.880	228	3.944	4.316	3.944
Pallars Sobirà	1.141	1.342	176	1.430	1.564	1.430
Vall d'Aran	435	295	90	340	378	378
TOTAL CATALUNYA	130.405	100.563	36.927	119.028	130.362	123.037

QUADRE Nº 47.- POBLACIO ACTIVA TOTAL I ACTIVA AGRARIA PER COMARQUES. 1970-1975 (PADRO MUNICIPAL)

	POBLACIO	ACTIVA	POBLACIO	ACTIVA	PERCENTAT	CE D'URBAC	VARIAIONS	P ACTIVA
	1970	1975	1970	1975	A AGES	ACT TOTAL	AGRICOLA	1975-1976
					1975		ABS	R/L
15 BAIX LLOBREGAT	131754	170508	4759	4112	3.61	2.41	-646	-12.59
16 BAGES	89183	106532	3520	3752	3.99	3.36	232	6.59
17 BARCELONA	72419	85891	6516	5740	9.63	6.60	-776	-11.91
18 VALLES OCCIDENTAL	16552	214813	3169	2949	1.76	1.37	-220	-6.84
19 VALLES ORIENTAL	5371	72931	512	423	9.63	7.82	-709	-13.34
20 ALT EMPORDA	26765	28331	6284	5834	23.44	18.64	-550	-14.85
21 BAIX EMPORDA	26955	27946	4224	3931	15.71	14.6	-293	-6.87
22 GIRONA	2342	2345	3419	2476	16.61	12.17	-143	-27.58
23 GROVES	46711	5016	5374	3661	11.68	7.32	-1713	-31.58
24 SELVA	20666	31142	4503	3180	15.48	10.21	-1412	-30.76
25 ALT CAMP	11292	11515	2114	2633	27.58	22.87	-481	-15.45
26 ALT PENEDES	23747	22401	4126	2319	10.89	12.53	-138	-31.70
27 BAIX PENEDES	8774	5521	1801	1209	21.35	13.64	-592	-31.21
28 GARRICH	20924	22687	1434	1331	6.85	5.62	-103	-7.18
29 TARRAGONA	36439	47478	3506	2895	9.28	6.10	-671	-18.82
30 BAIX CAMP	33432	36772	7311	5838	21.31	14.68	-1422	-26.35
31 COCA DE BARBERA	7418	6745	2796	1915	37.38	22.39	-880	-31.49
32 FRIGERAT	4571	3734	2656	1907	56.85	46.47	-749	-25.20
33 RIBERA	3739	6365	3301	2256	57.76	26.96	-1444	-31.64
34 BAIX GERE	22366	22361	6928	7555	39.02	31.53	-1972	-26.57
35 PRIETIA	16178	17216	7132	6434	44.39	37.21	-778	-11.83
36 TERRA ALTA	5898	5172	3795	2870	64.52	56.25	-920	-24.45
37 CERSANYA	3438	5146	1715	1343	31.63	26.51	-372	-21.69
38 ESCAL	41922	44715	5928	4655	13.19	10.41	-871	-15.76
39 RIPELLES	13723	13661	1891	1391	13.12	9.98	-509	-28.28
40 ANGLA	21826	34537	2642	2334	7.98	6.76	-268	-12.18
41 EAGES	57178	61333	3528	2935	6.17	4.27	-543	-15.39
42 ESPERLERA	14500	18195	2352	1791	12.75	7.34	-567	-24.25
43 SALLA	4140	4353	1726	1600	43.38	36.29	-189	-10.47
44 SALLA	8713	7858	5231	4200	60.93	50.93	-1230	-23.52
45 GARRICHES	13344	16773	8314	6206	45.13	38.69	-2018	-24.27
46 AGUDOLA	7661	6053	3231	2327	42.43	33.47	-954	-25.18
47 SERRA	53542	57741	15243	13245	28.26	22.94	-1698	-13.11
48 LLOBELL	14770	13949	5886	4471	30.35	32.28	-1416	-24.24
49 ALT BATELL	6255	6134	2874	1883	47.32	30.48	-519	-37.77
50 PALLARS JUSGA	7514	6827	2928	1993	39.90	30.12	-959	-33.32
51 PALLARS SOBIRA	3617	2256	1681	1141	46.60	50.58	-540	-32.12
52 VALL D'ARAN	1927	2092	468	435	24.29	20.79	-33	-7.05
53 T O T A L	1578911	2250166	162136	130405	8.19	5.69	-31731	-19.57

1.2.- DIFERENTS GRAUS DE MECANITZACIO ENTRE COMARQUES

Per l'any 1975 les dades bàsiques de la mecanització del camp català venen reflexades en el quadre següent, i amb més detall -per comarques- en el quadre nº 48. Pràcticament la meitat del capital agrari es concentra lògicament en tractors i oruges, i una part també important en equips auxiliars pel conreu -que normalment exigeixen de la tracció dels vehicles anteriorment esmentats- i en recol.lectores de cereals. (Cal fer notar que el valor de la maquinària censada a 1975 ha estat estimat segons el cost de reposició i segons preus que s'han pogut obtenir dels diferents productors i que solen correspondre a l'any 1976).

DADES BASIQUES DE LA MECANITZACIO AGRARIA A CATALUNYA

(Any 1975)

	Nº	VALOR	
		(Milions)	Percentatge
Tractors i oruges	42.936	15.652	45,7
Motocultors, motopesadors	19.777	2.373	6,9
Equips de conrear (amb tractor)	88.276	2.997	8,8
Equips de sembrar i adobar	35.048	2.713	7,9
Equips auxiliars	133.811	5.429	15,8
Recol.lectores de cereals	2.642	5.111	14,9
TOTAL		34.275	100

FONT : Cens 1975 i elaboració pròpia.

RATIOS BASICS DE MECANITZACIO A CATALUNYA. 1975 (1)

1) Nº de tractors/Actius agraris	0,35
2) Nº de tractors/100 Hes de superfície cultiu	4,40
3) Valor (milers ptes) maquinària/actius agraris	279,-
4) Valor (milers ptes) maquinària/Hes de cultiu	34,7
5) Valor maquinària/Valor producció agrícola	0,67
6) Valor maquinària/Valor prod. agrícola+ramadera	0,32

FONT : Elaboració pròpia

---

(1) Sobre aquests "ratios" indicatius del grau de mecanització convé fer algunes puntualitzacions:

1.- El nombre de tractors per actiu agrari és d'una forma rudimentària una expressió de la relació capital treball, que més endavant quedarà més perfilada en el ratio : valor de maquinària per actiu agrari.

2.- El nombre de tractors per cada 100 Hes de superfície agrícola és una expressió de la relació entre terra i maquinària que, igual que en el cas anterior, queda més perfilada en parlar del valor de la maquinària per Ha. Tant en aquest cas com posteriorment en parlar de valor de maquinària s'ha fet el "ratio", dividint per les Hes de superfície de cultiu i no, en canvi, per el total de la superfície agrícola (cultiu + prats + superfície forestal), ha semblat que tenia més sentit aquell primer quocient, des del moment que la maquinària agrícola té una ocupació pràctica només en la superfície conreada, encara que això pot desfigurar a nivell de comparació comarcal, l'utilització forestal de la

- . Noguera : Es una de les tres primeres comarques en dotació de tractors d'equips de sembrar i adobar i d'equips de conrear.
- . Baix Camp : Es la segona en dotació de motocultors i d'equips auxiliars.
- . Maresme : Es la tercera comarca en dotació de motocultors.
- . Gironés : Es la tercera en dotació d'equips auxiliars.
- . Urgell : Es la primera en dotació de recol.lectors de cereal.

Si d'aquesta consideració parcial es passa a la global, encara a nivells absoluts de dotació, que vé donat pel valor total de la maquinària (quadre 49), cal destacar la participació en el total del stock de capital agrari català de les comarques.

	<u>% sobre total Catalunya</u>
1) Segrià	13,8 %
2) Noguera	7,1 %
3) Alt Empordà	5,4 %
4) Segarra	5,- %
5) Gironés	4,9 %
6) Urgell	4,8 %
Suma de les 6 comarques	41,- %

la primera de les quals, el Segrià, acumula ja un 13,8 per cent del capital agrari català, mentres que les sis primeres comarques acaparen un 41 per cent del total.

Si es vol baixar al total del repartiment que cada comarca fa de la seva inversió total en maquinària, lògicament les modalitats

del terreny i el tipus de cultiu en resulten el condicionament principal. Així, en examinar les comarques que més es destaquen en una major proporció relativa (intracomarcal) de cada tipus de maquinària serien les següents :

- . tractors : Garrigues, Baix Penedés, Barcelonés
- . motocultors : Vall d'Aran, Maresme i Baix Camp
- . equips per conreuar : Ribera d'Ebre, Baix Llobregat i Segrià
- . equips per sembrar i adobar : Baix Empordà, Cerdanya i Pallars Sobirà
- . equips auxiliars : Alt Urgell, Vall d'Aran, Garrotxa
- . recol·lectors de cereal : Segarra, Pallars Jussà, Solsonés.

En el quadre número 51 es troben, per cada una de les comarques catalanes, els "ratios" que anteriorment s'han presentat a nivell del conjunt català. D'altra banda s'han dibuixat tot seguit els mapes 3,4,5 i 6 de intensitat de mecanització, segons quadre dels ratios esmentats (Relacions : capital/terra, capital/treball, capital/output agrari (strictu sensu) i capital/output (agrícola+ramader). La observació conjunta dels quatre mapes presentats permet de fer unes consideracions generals:

- a) Sembla evident que el grau de mecanització és sempre baix -sota qualsevol punt de comparació- a les comarques de la punta sud-oest de Catalunya (Baix Ebre, Montsià, Ribera d'Ebre).
- b) Les més baixes intensitats de capital per Ha de cultiu es situen sempre en les comarques esmentades a l'apartat anterior, afegint-hi a més les comarques col·lindants (Terra Alta, Priorat, Garrigues i Urgell).

c) Quan es tracta de localitzar les comarques més baixes en relació Capital/producte cal afegir a varies de les comarques anteriors precisament totes les comarques situades a l'entorn de Barcelona (Barcelonés, Maresme, els dos Vallés, Baix Llobregat, Garraf, etc.). Així com en el primer cas es tractava d'un nivell de mecanització baix, sota qualsevol "ratio" considerat, en el cas d'aquest darrer grup de comarques sembla ben evident que la baixa intensitat capital/producte vé determinada més aviat per un tipus de conreu que, en general, precisa menys mecanització.

d) Les comarques amb més elevada relació capital/treball es troben en la zona més seca i menys regada de la depressió central (Segarra, Solsonés, Anoia, Conca de Barberà i també l'Alt Penedés).

e) En canvi la més alta relació capital/Ha de cultiu es dona a les comarques properes a Barcelona y Girona (Barcelonés, Maresme, Baix Llobregat, La Selva, Gironés). També apareixen com a tals algunes comarques de muntanya on, tal vegada, més que una realitat s'està representant un "ratio" poc significatiu (en emprar capital/Ha de cultiu no es té en compte l'ús forestal de la maquinària i, aleshores, apareix comparativament massa elevat el quocient calculat).

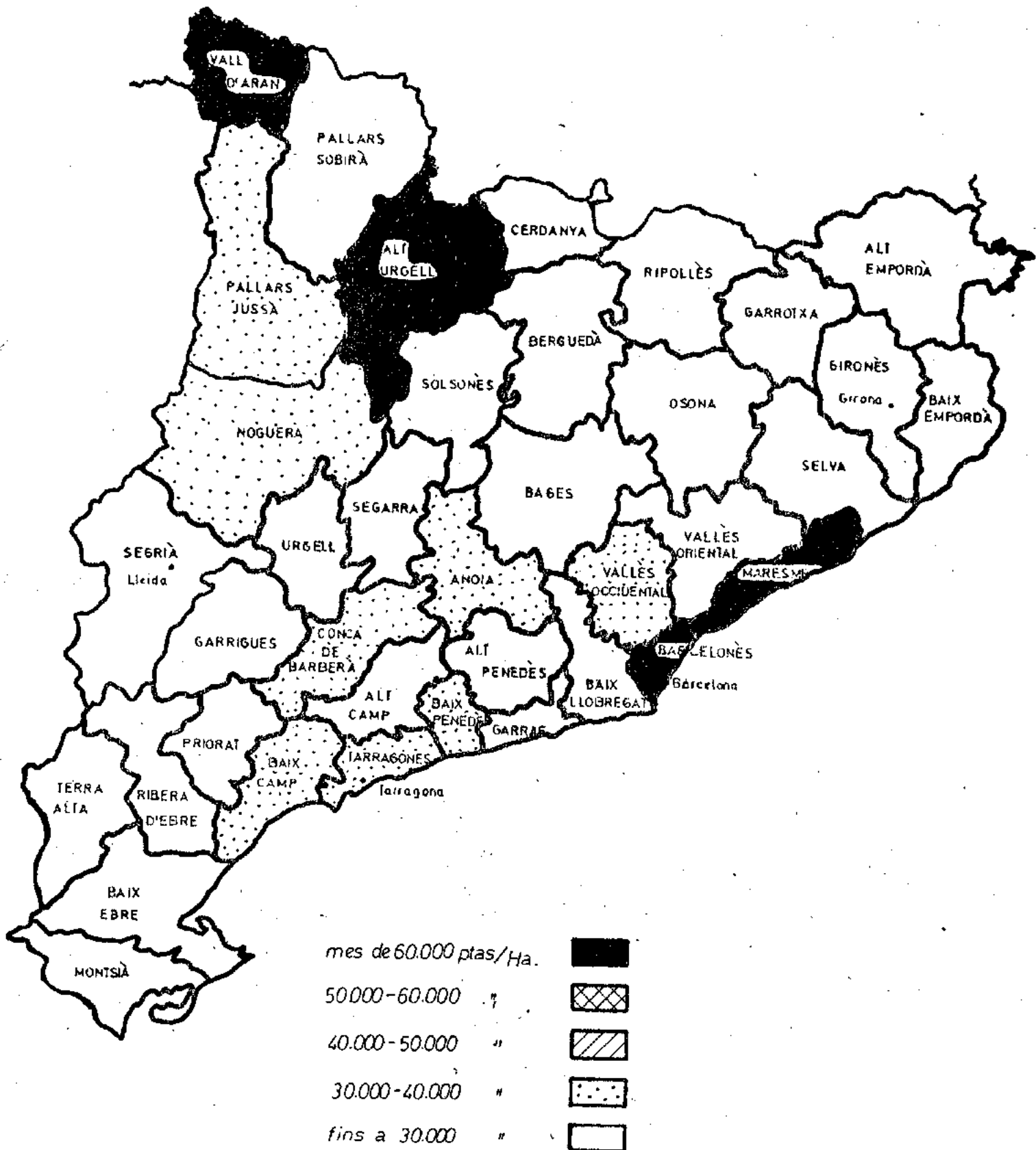
f) La relació capital/producte, en una o altra de les dues fórmules presentades, presenta uns resultats geogràficament distribuïts de forma semblant, si be cal dir que la fórmula "capital/(producció agrícola+ramadera)" dona uns resultats menys desequilibrats entre les diferents comarques.

A grans línies cal assenyalar la baixa relació -ja comentada- de les comarques de la punta sud-oest de Catalunya i de l'entorn

barceloní. En canvi, cal ressaltar la alta intensitat de dos grups de comarques que es dibueixen aixís : a) La granja que agrupa de nord a sud l'Alta Urgell, Solsonés, Segarra, Anoia, Penedés.

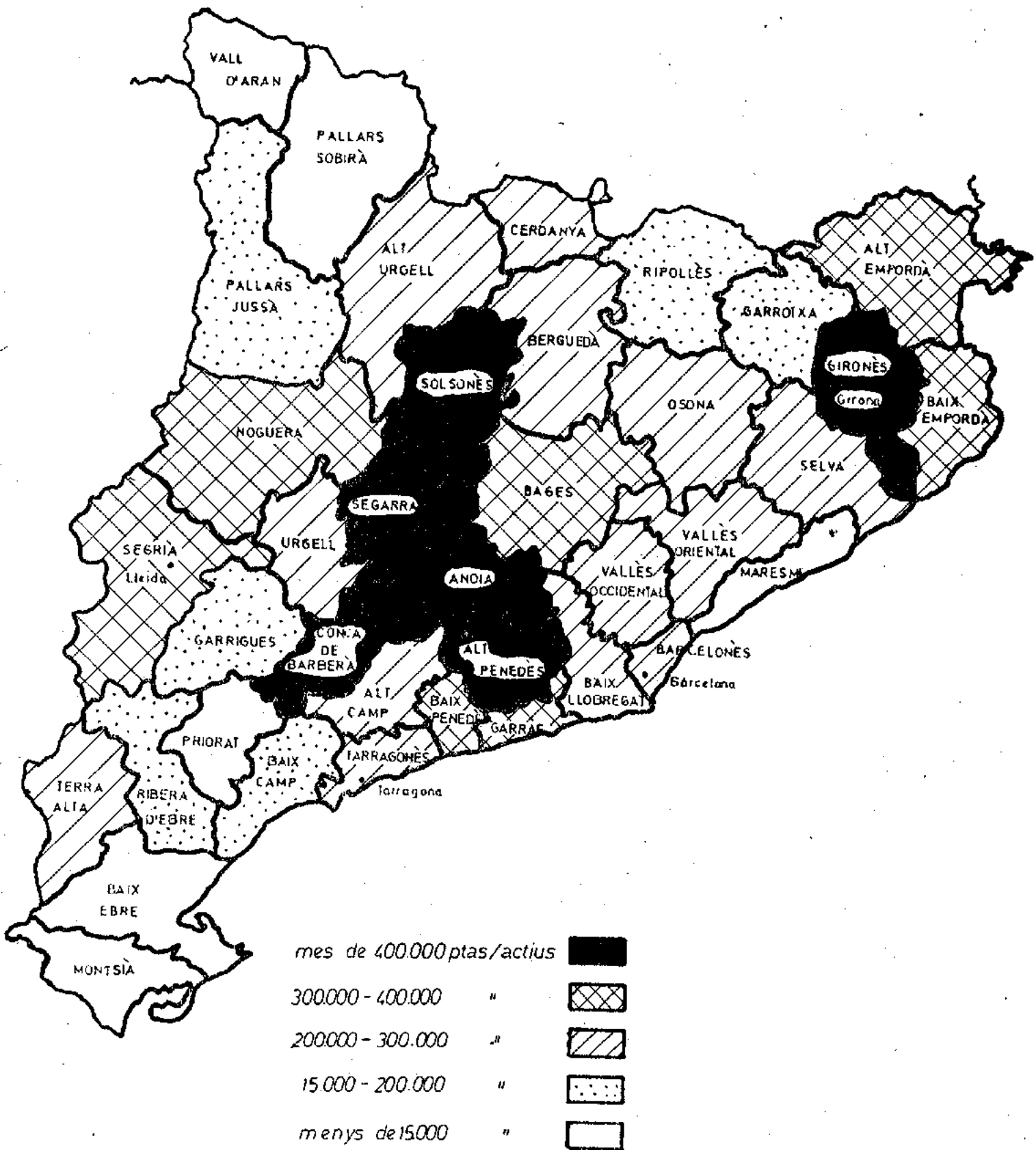
b) Les quatre comarques de la punta nor-est (Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa i Gironés).

RELACIO CAPITAL / TERRA (Valor maquinària / Ha de cultiu)

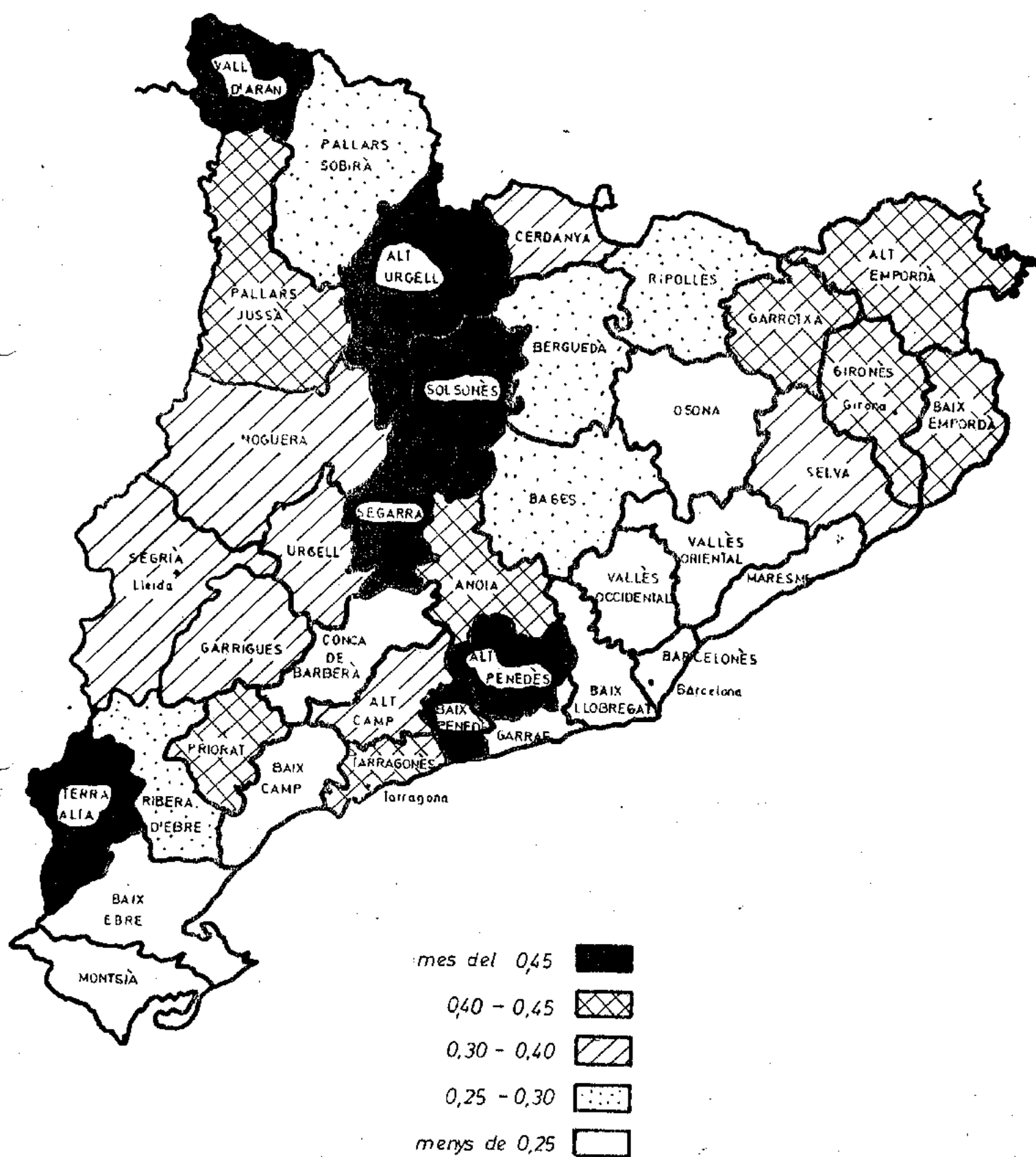

MAPA Nº 4

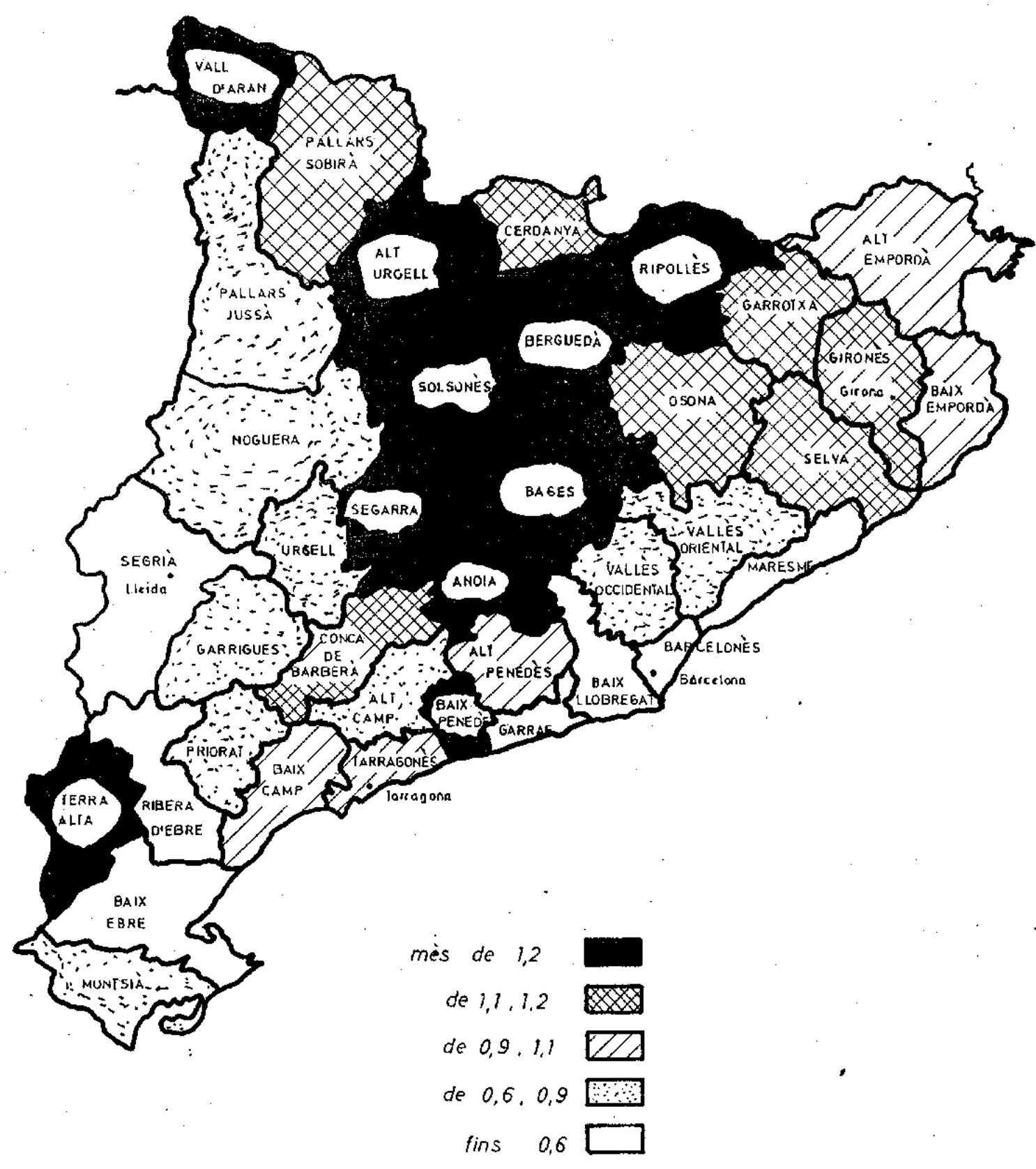
RELACIO CAPITAL / TREBALL (Valor maquinària / Actius)

RELACIO CAPITAL/PRODUCTE (AGRICULTURA+RAMADERIA)

RELACTO CAPITAL/PRODUCTE DE L'AGRICULTURA CATALANA (en percentatge)

QUADRE Nº 48.- PARC DE MAQUINARIA AGRICOLA PER COMARQUES, 1975

	TRACTORS CRUDES	MOTOCUL- TRESSADORS	EQUIP DE CUNREVAR TRACTOR	EQUIPS SEMPERAR, ADREAR I	AUXILIAR	RECOL. LECTORES CEREAL
15 BAIX LLOBREGAT	922	1335	1894	255	2751	7
16 BARCELONES	55	59	158	16	238	1
17 MARESME	760	1432	1367	341	4040	4
18 VALLES OCCIDENTAL	486	330	1017	394	1899	41
19 VALLES ORIENTAL	936	474	1423	715	3637	45
20 ALT EMPORDA	2331	677	4854	3151	9573	97
21 BAIX EMPORDA	1462	881	2365	1902	5591	19
22 GIRONA	625	165	1426	547	2555	23
23 GIRONES	1719	75	3547	1065	7327	157
24 SOLVA	923	286	2041	562	3592	36
25 ALT GARR	1110	700	1971	475	2875	23
26 ALT PENEDES	1928	833	3293	567	4433	42
27 BAIX PENEDES	565	147	1034	140	1371	7
28 GARRAF	241	154	365	92	427	10
29 TERRACONES	1007	832	1995	84	2665	4
30 BAIX GARR	1565	2637	4095	495	7625	10
31 CONCA DE BARBERA	940	280	1724	725	2082	113
32 PRIORAT	407	505	720	39	1763	2
33 RIBERA	744	571	1744	55	2538	2
34 BAIX GARR	643	495	1457	38	2364	2
35 ACUSIA	964	311	1716	105	3653	68
36 TERRA D'ETA	723	232	1853	307	3316	129
37 CUPCAVA	522	63	637	89	1998	7
38 CROA	1313	125	2341	1812	3687	138
39 RIPOLES	356	304	582	276	1129	1
40 ANOIA	931	309	1711	1235	1916	137
41 LARDES	915	527	1627	1260	4420	129
42 BERGUESA	472	144	673	370	1413	49
43 SOLSONES	605	51	1621	730	1547	101
44 GIRONES	1867	199	3550	1048	2377	42
45 ACQUERA	2225	444	6767	3551	5712	267
46 SEGARRA	1725	95	4016	2743	3170	345
47 SEGARRA	6678	259	15471	4148	12615	192
48 LLEIDA	1039	290	4505	2435	3862	211
49 ALT URGELL	720	252	507	605	4190	17
50 PALLARS JUSSA	571	179	1016	713	1461	106
51 PALLARS SOBIRA	212	154	244	242	1007	8
52 VALL D'ARAN	46	164	19	24	400	0
53 TOTAL	42936	15777	88276	35043	133811	2642

QUADRE Nº 49.- DISTRIBUCIO PERCENTUAL DEL VALOR DE LA MAQUINARIA PER COMARQUES

COMARCA	Tractors	Motocultors	Equip per conrear	Equip de sembrar adobar i protecció	Equip Auxiliar	Recol.lectores de cereals	TOTAL
Baix Llobregat	1,9	5,2	2,8	0,6	2,2	--	1,9
Barcelonés	0,2	0,3	0,2	--	0,2	--	0,2
Maresme	1,6	7,5	1,9	0,8	2,-	0,2	1,8
Vallés Occidental	1,1	2,-	1,2	1,4	1,1	1,6	1,3
Vallés Oriental	2,1	2,4	1,7	2,7	2,3	1,8	2,1
Alt Empordà	5,1	3,4	5,2	11,1	6,-	3,8	5,4
Baix Empordà	3,5	4,5	3,8	8,1	3,6	3,1	3,9
Garrotxa	1,4	0,8	1,7	2,5	2,1	0,8	1,5
Gironés	4,2	3,8	4,-	9,3	4,9	5,3	4,9
Selva	2,2	1,4	2,4	2,5	2,4	1,3	2,1
Alt Camp	2,5	3,5	1,9	0,8	2,4	0,9	2,1
Alt Penedés	3,7	4,2	3,8	1,1	3,6	1,6	3,2
Baix Penedés	1,2	0,7	1,1	0,2	1,1	0,2	0,9
Garraf	0,5	0,8	0,4	0,2	0,3	0,4	0,4
Tarragonés	2,1	4,5	2,7	0,2	2,-	0,1	1,9
Baix Camp	3,4	12,3	5,-	1,2	3,9	0,3	3,6
Conca de Barberà	2,2	1,5	1,7	1,-	1,7	4,4	2,3
Priorat	0,9	2,6	0,8	0,1	1,1	0,1	0,9
Ribera	1,5	2,9	2,1	0,1	1,9	0,1	1,4
Baix Ebre	1,4	2,5	1,7	0,1	1,4	0,1	1,2
Montsià	2,-	2,6	1,6	0,1	2,1	2,7	2,-

QUADRE Nº 50.- VALOR DE LA MAQUINARIA AGRICOLA DE CATALUNYA (Preus 1976) (Milers de Ptes)

COMARCA	Tractors	Motocultors	Equip de conrear	Equip de sembrar adobar i protecció	Equip auxiliar	Recol.lectores cereals	TOTAL
Baix Llobregat	301.530	123.600	83.977	16.886	118.503	1.400	658.496
Barcelonés	31.480	7.080	6.454	1.279	8.947	2.000	57.240
Maresme	248.060	179.040	56.945	21.269	110.670	8.000	623.984
Vallés Occidental	173.230	46.800	34.734	38.686	61.787	81.500	436.737
Vallés Oriental	333.410	56.880	50.847	72.595	126.565	89.500	729.797
Alt Empordà	801.620	81.240	156.011	300.910	323.155	192.000	1.854.936
Baix Empordà	550.800	105.720	114.440	218.618	197.281	157.500	1.344.359
Garrotxa	225.810	19.200	51.775	66.877	115.635	43.000	522.297
Gironés	659.690	90.000	121.132	253.170	268.289	273.000	1.665.281
Selva	342.170	34.320	72.062	67.554	127.953	68.500	712.559
Alt Camp	389.820	84.000	58.193	21.028	129.738	45.500	728.279
Alt Penedés	583.690	99.960	114.470	29.019	197.033	82.000	1.106.172
Baix Penedés	183.500	17.640	33.816	5.391	62.340	12.000	314.687
Garraf	73.710	18.480	12.880	4.336	15.417	19.000	143.823
Tarragonés	328.460	107.040	80.026	4.841	109.988	7.500	637.855
Baix Camp	539.770	292.440	148.507	31.572	211.271	17.500	1.241.060
Concà de Barberà	342.800	34.560	50.094	25.971	94.029	225.000	772.454
Priorat	145.350	60.600	24.226	1.794	60.971	4.000	296.941
Ribera	232.320	68.520	62.604	3.177	103.278	4.000	473.899
Baix Ebre	218.150	59.400	49.649	3.442	78.555	4.000	413.196
Montsià	319.750	61.320	49.423	3.861	111.403	136.000	681.757

QUADRE N° 50.- VALOR DE LA MAQUINARIA AGRICOLA DE CATALUNYA (Preus 1976) (Milers de ptes)

(Continuació)

COMARCA	Tractors	Motocultors	Equip de conrear	Equip de sembrar adobar i protecció	Equip auxiliar	Recol.lectores cereals	TOTAL
Terra Alta	328.690	27.840	53.183	11.754	115.501	198.000	734.968
Cerdanya	228.960	7.560	18.532	120.002	83.042	14.000	472.096
Osona	508.970	15.000	86.092	165.397	159.295	276.000	1.210.754
Ripollés	126.830	36.480	20.049	30.911	55.073	2.000	271.343
Anoia	371.230	37.080	51.749	58.303	88.616	273.500	880.478
Bages	382.240	62.640	52.161	99.590	178.963	258.000	1.033.594
Berguedà	179.180	17.280	23.469	39.589	61.637	93.000	414.155
Solsonés	244.970	6.120	48.984	70.561	76.521	202.000	649.156
Garrigues	688.310	23.880	109.649	49.394	151.708	84.000	1.106.941
Noguera	1.173.560	53.280	201.013	208.165	283.218	529.500	2.448.736
Segarra	667.510	11.400	114.837	111.558	163.881	651.000	1.720.186
Segrià	2.341.750	301.080	601.274	227.582	882.358	382.500	4.736.544
Urgell	757.990	35.880	129.711	136.025	194.741	402.000	1.656.347
Alt Urgell	297.400	30.240	15.291	85.123	173.957	32.000	634.011
Pallars Jussà	238.540	21.480	30.839	71.499	73.792	212.000	648.150
Pallars Sobirà	75.650	18.480	7.536	31.684	38.801	16.000	188.151
Vall d'Aran	15.360	19.680	665	3.974	14.760	—	54.439
TOTAL CATALUNYA	15.652.260	2.373.240	2.997.299	2.713.387	5.428.672	5.111.000	34.275.858

QUADRE Nº 51.- RATIOS DE MECANITZACIO A LES COMARQUES CATALANES

COMARCA	Nº tractors		Nº tractors		Valor maquinària		Valor maquinària		Valor maquinària	
	actius agraris	100 Ha cultiu	actius agraris	100 Ha cultiu	Ha cultiu	Valor prod. agrícola	Valor prod. agrícola	Valor prod. agrícola	Valor prod. agrícola	Valor maquinària
Baix Llobregat	0,32	7,3	216	50,3	0,28	0,23				
Barcelonès	0,40	10,5	231	60,5	0,37	0,19				
Maresme	0,16	8,-	135	65,9	0,29	0,22				
Vallès Occidental	0,29	4,4	262	39,1	0,58	0,25				
Vallès Oriental	0,27	5,2	219	41,5	0,81	0,21				
Alt Empordà	0,40	5,2	334	42,9	0,96	0,44				
Baix Empordà	0,41	4,9	379	45,4	0,87	0,45				
Garrotxa	0,20	5,9	163	49,2	1,13	0,44				
Gironès	0,41	5,6	405	54	1,12	0,45				
Selva	0,36	6,5	224	50,3	1,04	0,40				
Alt Camp	0,44	4,3	286	28,4	0,61	0,31				
Alt Penedès	0,78	6,8	474	41,2	0,89	0,53				
Baix Penedès	0,61	5,8	340	32,1	1,16	0,47				
Garraf	0,56	4,3	334	25,7	0,49	0,12				
Tarragonès	0,38	6,2	240	39,1	0,94	0,43				
Baix Camp	0,25	4,9	199	38,5	0,88	0,23				
Conca de Barberà	0,57	4,2	466	34,5	1,17	0,25				
Priorat	0,16	2,4	113	17,6	0,74	0,44				
Ribera	0,31	2,5	199	16,2	0,51	0,28				
Baix Ebre	0,15	1,-	97	6,4	0,11	0,07				
Montsià	0,21	2,4	146	17,2	0,78	0,19				

QUADRE Nº 51.- RATIOS DE MECANITZACIO A LES COMARQUES CATALANES

(Continuació)

COMARCA	Nº tractors		Nº tractors		Valor maquinària		Valor maquinària		Valor maquinària	
	actius agraris	100 Ha cultiu	actius agraris	100 Ha cultiu	actius agraris	Ha cultiu	actius agraris	Ha cultiu	actius agraris	Ha cultiu
Terra Alta	0,30	3,2	239	25,7	1,21	0,93				
Cerdanya	0,30	5,5	269	49,1	1,11	0,38				
Osona	0,28	4,4	260	40,5	1,03	0,23				
Ripollès	0,25	7,6	190	58,1	1,48	0,27				
Anoia	0,71	3,5	656	32,3	1,17	0,43				
Bages	0,31	4,1	352	46,8	1,19	0,28				
Berguedà	0,32	5,4	283	47,-	1,53	0,28				
Solsonés	0,41	3,9	440	42,3	1,22	0,67				
Garrigues	0,32	3,6	192	21,6	0,55	0,31				
Noguera	0,44	3,7	372	30,9	0,71	0,37				
Segarra	0,74	4,1	739	41,-	1,33	0,52				
Segrià	0,50	6,1	355	43,3	0,47	0,33				
Urgell	0,35	3,3	300	28,6	0,69	0,32				
Alt Urgell	0,30	15,9	267	139,8	2,09	0,54				
Pallars Jussà	0,14	2,8	164	31,8	0,82	0,45				
Pallars Sobirà	0,14	4,5	131	40,1	1,04	0,26				
Vall d'Aran	0,12	8,-	144	94,8	1,73	0,50				
TOTAL CATALAUNYA	0,35	4,4	279	34,7	0,67	0,32				

1.3.- RECURSOS FISICS

1.3.1. Distribució general de les terres entre les comarques catalanes

En la primera part de l'estudi ja s'ha fet referència a la dotació general de terres cultivables de Catalunya. Cal recordar que la tercera part de la superfície total de Catalunya ve coberta per zona forestal (mont per a fusta, mont obert, mont per a llenya); una quarta part queda destinada a terrenys improductius o per usos no agrícoles (erm, espartar, terreny improductiu, superfície no agrícola, rius i llacs); un 12-13 per cent es destina a prats i pastius. Finalment la tercera part restant podem dir que queda encara avui destinada a terrenys de cultiu. Tot això queda reflectat detalladament al quadre següent:

Distribució general de les terres a Catalunya - 1976

	<u>Superfície (Ha)</u>	<u>%</u>
Terres conreus herbacis	551.280	17,27
Guaret i terres no ocupades	82.895	2,60
Terres conreus llenyosos	394.991	12,37
Prats naturals	54.358	1,70
Pastiu	352.522	11,04
Mont per a fusta	664.228	20,81
Mont obert	120.732	3,78
Mont per a llenya	269.574	8,44
Erm pastiu	239.772	7,51
Espartar	2.399	0,08
Terreny improductiu	181.030	5,67
Superfície no agrícola	241.005	7,55
Rius i llacs	37.771	1,18
TOTAL	3.192.557	100

FONT : M^o de Agricultura, 1976

Totes aquestes dades desagregades a nivell comarcal apareixen en el quadre nº 52.

Cal recordar també alguns percentatges bàsics en la distribució general de les terres catalanes:

Percentatges sobre superfície total de Catalunya

Superfície agrícola	85,5
" no agrícola	14,5
Usos agrícoles diferents al cultiu	54,6
" " de cultiu	30,9
Prats i pastures	12,7
Mont, erm i espartar	40,6
Regadiu	8,1
Secà	22,7
Herbavis de regadiu	5,5
Llenyosos de regadiu	1,9
Herbavis de secà i guaret	14,3
Llenyosos de secà	10,4

FONT : Me Agricultura i elaboració pròpia

Si d'aquesta consideració general es passa a una visió comarcal de la importància de cada comarca en el conjunt català (quadre n° 53) es destaquen d'immediat les comarques més extenses, aquestes comarques són: La Noguera, el Segrià, el Pallars Jussà, l'Alt Urgell, el Pallars Sobirà i l'Alt Empordà, les 6 comarques cada una de les quals representa més del 4 per cent de la superfície catalana.

Les mateixes comarques anteriors, afegint-hi el Bages serien les comarques que més es destaquen en quant a la superfície agrícola en els termes que s'han definit més amunt.

En canvi, si el que interessa destacar són les superfícies de conreu aleshores les comarques més importants difereixen molt de les anteriors, degut a que les esmentades més amunt són, en molts

casos, comarques de muntanya amb grans superfícies de bosc i prat. Així doncs, les comarques que representen més del 4% de la superfície de cultiu de Catalunya són, per aquest ordre : Segrià, Noguera, Baix Ebre, Urgell, Garrigues, Segarra, Alt Empordà i Montsià.

Quant a les extensions de regadiu a Catalunya, les comarques que tenen més del 4 per cent de total regat són, per aquest ordre : Segrià, Noguera, Baix Ebre, Urgell, Montsià, Garrigues i Baix Camp.

Les comarques amb majors percentatges sobre el total de cultiu de secà de Catalunya són, en canvi, La Noguera, la Segarra, les Garrigues, el Baix Ebre, el Segrià, l'Urgell, l'Osona i la Terra Alta.

Si es baixa a nivell de grans grups de cultiu, sempre segons el procediment anterior, podriem establir els següents grups:

- a) Comarques que tenen les majors extensions d'herbacis de regadiu: Segrià, Noguera, Urgell, Baix Ebre, Garrigues, Montsià i Alt Empordà.
- b) Comarques que tenen les majors extensions de llenyosos de regadiu: Segrià (44,6 per cent de Catalunya), Baix Camp, Noguera, Ribera, Tarragonés i Alt Camp.
- c) Comarques amb les majors extensions d'herbacis de secà: Noguera, Segarra, Gironés, Urgell, Osona, Segrià, Anoia, Alt Urgell.
- d) Comarques amb les majors extensions de llenyosos de secà : Baix Ebre, Garrigues, Ribera, Montsià, Terra Alta, Alt Camp, Alt Penedés, Baix Camp, Priorat, Segrià.

Més endavant, en parlar de la distribució de les superfícies de cultiu, es farà una descripció més pormenoritzada d'aquesta qüestió.

QUADRE Nº 52.-

SUPERFICIE (Hes) DE TERRES EN CADA MODALITAT

COMARCA	Superfície Usos agrí			Cultiu			Regadiu			Secà			Distrib. regadiu			Distrib. secà		
	total	Superfície agrícola	Usos agrí	Cultiu	Regadiu	Secà	Herbacis	Llenyosos	Herbacis	Llenyosos	Prats i pastures	Mont-er	Llenyosos		Herbacis			
													2=3+4	3=11+12	4=5+6	5=7+8	6=9+10	7
	1																	
Baix Llobregat	47.477	33.384	20.283	13.101	5.912	7.189	3.172	2.131	1.972	5.826	8.170	12.11						
Barcelonés	15.923	1.866	921	945	808	137	664	---	22	120	187	872						
Naresme	39.270	31.152	21.682	9.470	6.289	3.181	4.996	174	3.392	1.815	4.125	16.655						
Vallés Occidental	62.707	46.685	35.515	11.170	2.510	8.660	1.907	90	7.466	2.507	3.919	30.70						
Vallés Oriental	84.988	73.156	55.574	17.582	5.951	11.631	4.964	105	10.363	1.262	14.656	41.780						
Alt Empordà	133.898	113.442	70.171	43.271	9.857	33.414	7.637	1.518	24.819	8.793	13.237	57.430						
Baix Empordà	70.048	59.695	30.076	29.619	8.322	21.297	6.571	1.061	19.189	1.425	1.193	30.23						
Garrotxa	73.420	66.747	56.137	10.610	91	10.519	61	23	9.234	67	5.116	52.24						
Gironés	89.526	79.656	48.828	30.828	4.462	26.366	2.965	500	33.753	522	2.065	49.85						
Selva	95.865	82.763	68.604	14.159	3.268	10.891	2.402	510	8.796	1.039	8.573	61.44						
Alt Camp	54.825	48.205	22.562	25.643	3.647	21.996	670	2.558	4.844	19.745	644	19.70						
Alt Penedés	55.139	49.863	23.039	26.824	817	26.007	469	287	8.790	17.623	4.767	17.92						
Baix Penedés	26.406	21.386	11.592	9.794	334	9.460	268	55	2.522	7.654	18	10.80						
Garraf	26.149	23.610	18.007	5.603	233	5.730	153	46	2.529	3.298	2.233	15.35						
Tarragonés	34.502	26.454	10.160	16.294	3.747	12.547	634	2.917	645	12.262	176	9.82						
Baix Camp	67.466	55.302	23.030	32.272	10.563	21.709	3.721	5.799	1.688	20.482	900	26.712						
Conca de Barberà	63.796	59.347	36.931	22.416	636	21.780	540	83	17.165	10.608	1.966	28.98						
Priorat	51.731	44.690	27.797	16.893	852	16.041	365	402	1.288	15.752	1.976	24.91						
Ribera	82.480	69.681	40.408	29.273	4.601	24.672	1.252	3.074	2.358	24.297	975	37.72						
Baix Ebre	105.731	92.594	27.894	64.700	25.525	39.175	16.400	2.432	466	38.904	3.227	31.10						

QUADRE Nº 52.- SUPERFÍCIE (Hes) DE TERRES EN CADA MODALITAT

(Continuació)

COMARCA	Superfície Superfície Usos agri-				Distrib. regadiu				Distribució seca			
	total	agrícola	coles/cultiu	Cultiu	Regadiu	Secà	Herbaciis	Llenyosos	Herbaciis	Llenyosos	Prats i	Mont-
	1	2=3+4	3=11+12	4=5+6	5=7+8	6=9+10	7	8	+guaret	10	pastures	Mont-
									9		11	12
Montsià	66.262	58.070	18.321	39.749	12.776	26.973	9.788	2.065	988	26.817	935	17..
Terra Alta	74.004	66.827	38.282	28.545	416	28.129	308	63	3.691	26.764	2.596	33..
Cerdanya	60.254	48.128	38.504	9.624	2.161	7.463	2.128	32	6.031	1.849	15.600	22..
Osona	118.570	103.620	73.702	29.918	667	29.251	568	12	26.540	10	15.613	60.
Ripollès	97.775	87.755	83.087	4.668	15	4.653	15	8	4.800	4	23.787	59..
Anoia	86.956	76.025	48.801	27.224	723	26.501	561	47	23.732	6.756	11.080	33.
Bages	125.822	110.415	88.347	22.068	1.876	20.192	1.488	29	18.666	2.697	25.593	61.
Berguedà	112.697	95.982	87.175	8.807	166	8.641	160	6	8.769	16	34.714	52.
Solsonés	99.864	90.193	74.830	15.363	5	15.358	5	0	18.297	10	30.460	41.
Garrigues	78.379	74.513	23.195	51.318	11.995	39.323	9.736	2.176	10.709	32.480	2.102	17.
Noguera	181.294	158.014	78.733	79.281	29.040	50.241	24.105	3.717	49.554	7.810	16.059	56.
Segarra	73.264	68.470	26.500	41.970	1.001	40.969	416	580	44.217	3.767	5.325	14.
Segrià	146.907	134.128	24.690	109.438	75.737	37.701	44.742	27.634	25.487	16.589	4.911	14.
Urgell	78.216	73.565	15.575	57.990	20.036	37.954	17.854	1.495	32.787	10.455	2.163	8.
Alt Urgell	139.963	109.399	104.864	4.535	1.196	3.339	972	222	5.288	84	38.402	64.
Pallars Jussà	171.879	141.646	121.273	20.373	3.974	16.399	3.840	134	19.922	2.726	51.779	63.
Pallars Sobirà	137.056	107.799	103.111	4.688	450	4.238	429	21	5.890	148	34.494	66.
Vall d'Aran	62.048	44.542	43.968	574	7	567	5	2	581	0	13.152	30.
TOTAL CATALUNYA	3.192.557	2.732.757	1.746.157	986.600	260.666	725.934	176.931	62.008	457.244	332.983	406.880	1.296.

QUADRE Nº 53.-% SOBRE TOTAL CATALUNYA DE CADA UNA DE LES SUPERFÍCIES CONSIDERADES

COMARCA	Superfície Superfície Usos agric.			Herbacis de Lleyosos			Herbacis			LleyososPrats i Mont		
	total	agrícola	diff. cultiu	Cultiu Regadiu	Secà regadiu	de regad.	secà+guaret de secà	pastures espas				
Baix Llobregat	1,5	1,2	1,2	1,3	2,3	1,-	1,8	3,4	0,4	1,7	2,-	0
Barcelonés	0,5	0,1	0,1	0,1	0,3	--	0,4	--	--	--	--	0
Maresme	1,2	1,1	1,2	1,-	2,4	0,4	2,8	0,3	0,7	0,5	1,-	1
Vallés Occidental	2,-	1,7	2,-	1,1	1,-	1,2	1,1	0,1	1,6	0,8	1,-	2
Vallés Oriental	2,7	2,7	3,2	1,8	2,3	1,6	2,8	0,2	2,3	0,4	3,6	3
Alt Empordà	4,2	4,2	4,-	4,4	3,8	4,6	4,3	2,4	5,4	2,6	3,3	4
Baix Empordà	2,2	2,2	1,7	3,-	3,2	2,9	3,7	1,7	4,2	0,4	0,3	2
Garrotxa	2,3	2,4	3,2	1,1	--	1,4	--	--	2,-	--	1,3	4
Gironés	2,8	2,9	2,8	3,1	1,7	3,6	1,7	0,8	7,4	0,2	0,5	3
Selva	3,-	3,-	3,9	1,4	1,3	1,5	1,4	0,8	1,9	0,3	2,1	4
Alt Camp	1,7	1,8	1,3	2,6	1,4	3,-	0,4	4,1	1,1	5,9	0,2	1
Alt Penedés	1,7	1,8	1,3	2,7	0,3	3,6	0,3	0,5	1,9	5,3	1,2	1
Baix Penedés	0,8	0,8	0,7	1,-	0,1	1,3	0,2	0,1	0,6	2,3	--	0
Garraf	0,8	0,9	1,-	0,6	0,1	0,7	0,1	0,1	0,6	1,-	0,5	1
Tarragonés	1,1	1,-	0,6	1,7	1,4	1,7	0,4	4,7	0,1	3,7	--	0
Baix Camp	2,1	2,-	1,3	3,3	4,1	3,-	2,1	9,4	0,4	6,2	0,2	2
Conca de Barberà	2,-	2,2	2,3	2,3	0,2	3,-	0,3	0,1	3,8	3,2	0,5	2
Priorat	1,6	1,6	1,6	1,7	0,3	2,2	0,2	0,6	0,3	4,7	0,5	1
Ribera	2,6	2,5	2,3	3,-	1,8	3,4	0,7	5,-	0,5	7,3	0,2	2
Baix Ebre	3,3	3,4	1,6	6,6	9,8	5,4	9,3	3,9	0,1	11,7	0,8	2
Montsià	2,1	2,1	1,-	4,-	4,9	3,7	5,5	3,3	0,2	8,1	0,2	1
Terra Alta	2,3	2,4	2,2	2,9	0,2	4,-	0,2	0,1	0,8	8,-	0,6	2

(Continuació)

QUADRE Nº 53.- % SOBRE TOTAL CATALUNYA DE CADA UNA DE LES SUPERFÍCIES CONSIDERADES

[illegible]

1.3.2.- El tamany de les explotacions a les comarques catalanes

En comentar aquesta variable en la primera part de l'estudi, hom arribarà a aquestes dades (aproximadament):

Superfície censada per usos agrícoles	2.782.870	Hes
Nombre d'explotaciones amb terres	148.175	"
Tamany mig de l'explotació	19,1	"
Nombre d'explotacions sense terres	2.468	"

FONT : Cens agrari de 1972. Càlculs propis.

Tantmateix la xifra de tamany mig que resulta en el càlcul anterior és ben poc significativa perquè no permet de desllindar per separat les explotacions de conreu de les superfícies ocupades per boscos, prats-pastures, que constitueixen la part majoritària dins de la superfície considerada com agrícola pel Cens esmentat. Efectivament, si es recorda el que s'ha dit més endarrerà sobre les superfícies de conreu, les proporcions entre unes i altres eren d'aquest ordre:

	<u>Superfície</u>	<u>%</u>
Prats, pastures i forestal	1.786.480 Hes.	64,4
Cultiu	946.271 "	34,6
TOTAL superfície agrícola	2.732.751 Hes	100

FONT : Me de Agricultura. 1976.

En bona lògica és fàcil de deduir que la dimensió mitja calculada amb les dades anteriors a més de ser poc expressiva variarà entre unes i altres comarques de Catalunya, en funció de la major o menor proporció que de prats i boscos hi hagi a cada comarca, més que en funció de les dimensions reals de l'explotació de conreu. (Tantmateix més endavant s'explicaràn els determinants del tamany mig de l'explotació, que semblen molt lligats a les possibilitats de treball d'una persona, segons el tipus de cultiu que regenta).

Tots els defectes d'aquesta informació queden palesos en el mapa n° 7 i que ve colorejat segons les dimensions mitjanes de l'explotació de cada comarca, calculades pel mateix procediment que la mitjana catalana : A mida que s'avança en la direcció sur-nord, augment gairebé proporcionalment les dites superfícies mitjanes perquè, lògicament, també augmenten les superfícies agrícoles diferents de les de conreu (bosc, prats i pastures). (Veure quadre n° 54).

Totes aquestes diferències estadístiques ens obligaràn, més endavant, a emprar procediments indirectes per poder dir alguna cosa sobre la dimensió mitja de l'explotació agrària a les comarques catalanes.

Si es pretén desgranar un xic la distribució de les explotacions segons intervals de tamany, també el mateix Cens Agrari permet una quantificació exhaustiva que ens podria permetre una comparació amb les dimensions de l'explotació agrària a alguns països europeus. Tantmateix les estadístiques del Cens Agrari espanyol difereixen de les europees presentades en el quadre, doncs, mentre les primeres ens diuen el nombre d'explotacions agràries incloses en cada interval de dimensió, les dels països escollits donen la superfície agrària útil que es conreua en explotacions del corresponent interval. A causa d'aquestes diferències estadístiques, la informació es presenta en dos quadres separats, ja que no són xifres estrictament comparables.

% D'EXPLOTACIONS AGRARIES CATALANES EN CADA UN DELS INTERVALS
DE DIMENSIÓ (Any 1972)

	% simple	% acumulat
Menys de 2 Hes	23,59	23,59
2-5 Hes	25,12	48,76
5-10 "	19,08	67,84
10-50 "	23,90	91,74
Més de 50 Hes	6,57	98,33
Sense terres	1,67	100
TOTAL	100	

FONT : Cens Agrari 1972 i elaboració pròpia.

% DE SUPERFÍCIE AGRÍCOLA ÚTIL EN CADA UN DELS INTERVALS DE
DIMENSIÓ (1970)

	Alemanya		França		Itàlia		Holanda		Bèlgica	
	%	% acumulat	%	% acumulat	%	% acumulat	%	% acumulat	%	% acumulat
1-5 Hes.	52,5	12,5	4,2	4,2	25,-	25,-	9,8	9,8	15,8	15,8
5-10 "	19,2	31,7	9,2	13,4	19,8	44,8	20,-	29,8	23,-	38,8
10-20 "	30,9	62,6	22,5	35,9	17,-	61,8	32,8	62,6	29,8	68,6
20-50 "	27,1	89,7	36,2	72,1	14,2	76,-	30,7	93,3	21,3	89,9
més de 50	10,3	100	27,9	100	24,1	100	6,7	100	10,2	100
TOTAL	100		100		100		100		100	

FONT : Euratal.

L'escassa uniformitat d'ambdúes estadístiques no permet gaires comparacions, en tot cas sembla que es pot veure certa persistència major de les explotacions més petites en el cas de Catalunya, a nivell semblant a la situació italiana, sense que de moment sigui possible avançar més conclusions.

Si les estadístiques a nivell absolut tenien nombrosos defectes que ja han estat assenyalats, les comparacions entre 1962-1972 potser tenen un nivell indicatiu més aproximat, en tant que els canvis en la dimensió no venen tant mixtificats com les xifres absolutes, per la distribució entre terrenys de conreu i no conreu.

Els quadres n°s 55 i 56 contemplem també els grans trets de les variacions produïdes al llarg del període, fonamentalment una disminució del nombre d'explotacions, i com que pràcticament es manté la superfície censada -tot i que no es coneix el desplaçament de terrenys de conreu cap a usos forestals i altres- es produeix, en conseqüència, un important augment del tamany mig de l'explotació de l'ordre del 46 per cent sobre la xifra de 1962.

<u>DADES GENERALS</u>	<u>1962</u>	<u>1972</u>	$\frac{1972}{1962} = 100$
Superfície censada (Hes)	2.601.091	2.782.870	7
Nº explotacions	204.744	148.175	- 27,6
Tamany mig	13,09	19,10	45,91

Canvis en la distribució de les explotacions (%)	<u>1962</u>	<u>1972</u>	<u>1972-1962</u>
Sense terres	2	1,67	- 0,33
2 Hes	27,4	23,59	- 13,81
2 5 "	22,85	25,17	2,32
5 10 "	16,83	19,08	2,25
10 50 "	17,07	23,90	6,83
50 "	3,85	6,59	2,74

FONT : Cens Agrari 1962 i 1972 i elaboració pròpia.

Si de l'observació de la dimensió mitja es passa a la dels intervals dimensionals, es constata, tal como era lògic d'esperar, que són les explotacions marginals i/o molt petites les que han experimentat una disminució en la ponderació (del 37,4 al 23,59 per cent). D'altra part l'augment més fort sembla concentrar-se en explotacions d'una dimensió mitja ja considerable, entre 10 i 50 Hes, que passen de ser el 17,07 per cent del total al 23,90.

La variació intercensal a la baixa en el nombre d'explotacions, lògicament vinculada a la disminució de la mà d'obra agrícola, tal com es veurà més endavant, no ha afectat de forma similar a

les diferents comarques catalanes. Tal com es pot veure en el quadre 56 i en el mapa 8 la disminució ha estat molt forta a les comarques de l'entorn barceloní i, en general, de tota la meitat oriental del Principat i molt més atenuada a les comarques occidentals fins al punt de no ser gairebé sensible la dita disminució a les comarques lleiditanes del Segrià, Les Garrigues, l'Urgell, La Noguera i el Pallars Jussà. Lògicament on més ha disminuït el nombre d'explotacions és a les comarques on també es més sensible l'augment del tamany mig de les explotacions.

Una observació no massa acurada de què ha succeït a cada comarca, segons la seva distribució d'explotacions i l'evolució que cada interval dimensional ha tingut al llarg del decenni 1962-1972, ens portaria a una classificació d'aquest tipus

1) Comarques amb predomini relatiu de la petita explotació

1.1. - Manteniment de la petita explotació

- Baix Llobregat
- Maresme
- Vallés Oriental
- Tarragonés
- Baix Camp
- Baix Ebre

2) Comarques amb predomini relatiu de la gran explotació

2.1. - Moviment més notable cap a la gran explotació

- Cerdanya
- Solsonés
- Alt Urgell

3) Comarques en situació intermitja (relativament)

3.1. - Manteniment de la petita explotació

- Barcelonés
- Vallés Occidental
- Ribera d'Ebre
- Les Garrigues
- L'Urgell
- Vall d'Aran

3.2. - Moviment més notable cap a la gran explotació

- Alt Empordà
- Baix Empordà
- Gironés
- Osona

Novament la distribució comarcal sembla diferenciar clarament una dinàmica cap a una major dimensió en comarques de la meitat oriental de Catalunya i també en algunes comarques de muntanya; d'altra part sembla força evident una certa resistència als arguments de dimensió a les comarques litorals així com a les situades a l'entorn de Barcelona. Probablement, en aquest darrer cas, cal pensar en la cada vegada major preponderància de conreus intensius. D'altra part la millora en la dimensió a les comarques més orientals, pot ser atribuïda tant a les oportunitats més pròximes de treball al turisme com a l'indústria (que poden haver afavorit el canvi d'ocupació de mà d'obra i, al mateix temps que disminueixen les explotacions, augmentava lògicament llur dimensió).

1.3.2.1. Una aproximació alternativa a la dimensió mitja de l'explotació

Els insatisfactoris resultats que poden extreure's del Cens Agrari quan a la dimensió de les explotacions ens ha fet buscar alguna

forma més satisfactoria que, tot i tenint notables imperfeccions, donarà potser millor idea de com varien aquelles dimensions en diferents zones del Principat. Aquesta aproximació s'ha portat a terme mitjançant les dades de conreus del ministeri d'Agricultura pel 1976 i les de població activa del Cens de 1975; en la primera font es pot trobar a nivell municipal i, per tant, també comarcal, les superfícies agrícoles conreades, separades de les demés superfícies per usos agrícoles; en el Padrò del 1975 es poden trobar les xifres d'empresaris agrícoles. El quocient de la primera variable per la segona podria donar una orientació sobre la dimensió de l'explotació mitja, tant pel conjunt català com per cada una de les comarques. (Quadre nº 57).

El procediment, tal com s'ha dit, pateix de defectes evidents. D'una part no tots els empresaris agrícoles censats per la seva residència tenen llurs explotacions en la comarca considerada -això deu afectar sobre tot al Barcelonès, augmentant falsament el nombre d'empresaris-; d'altra part tots els empresaris agrícoles no són d'una explotació de cultiu, ja que hi ha nombroses explotacions predominantment ramaderes i moltíssimes de mixtes. Tot això distorsiona lògicament l'interpretació dels resultats; però, en qualsevol cas, és més significativa que la del càlcul anterior que no podia tenir en compte el diferent ús agrícola de les terres censades.

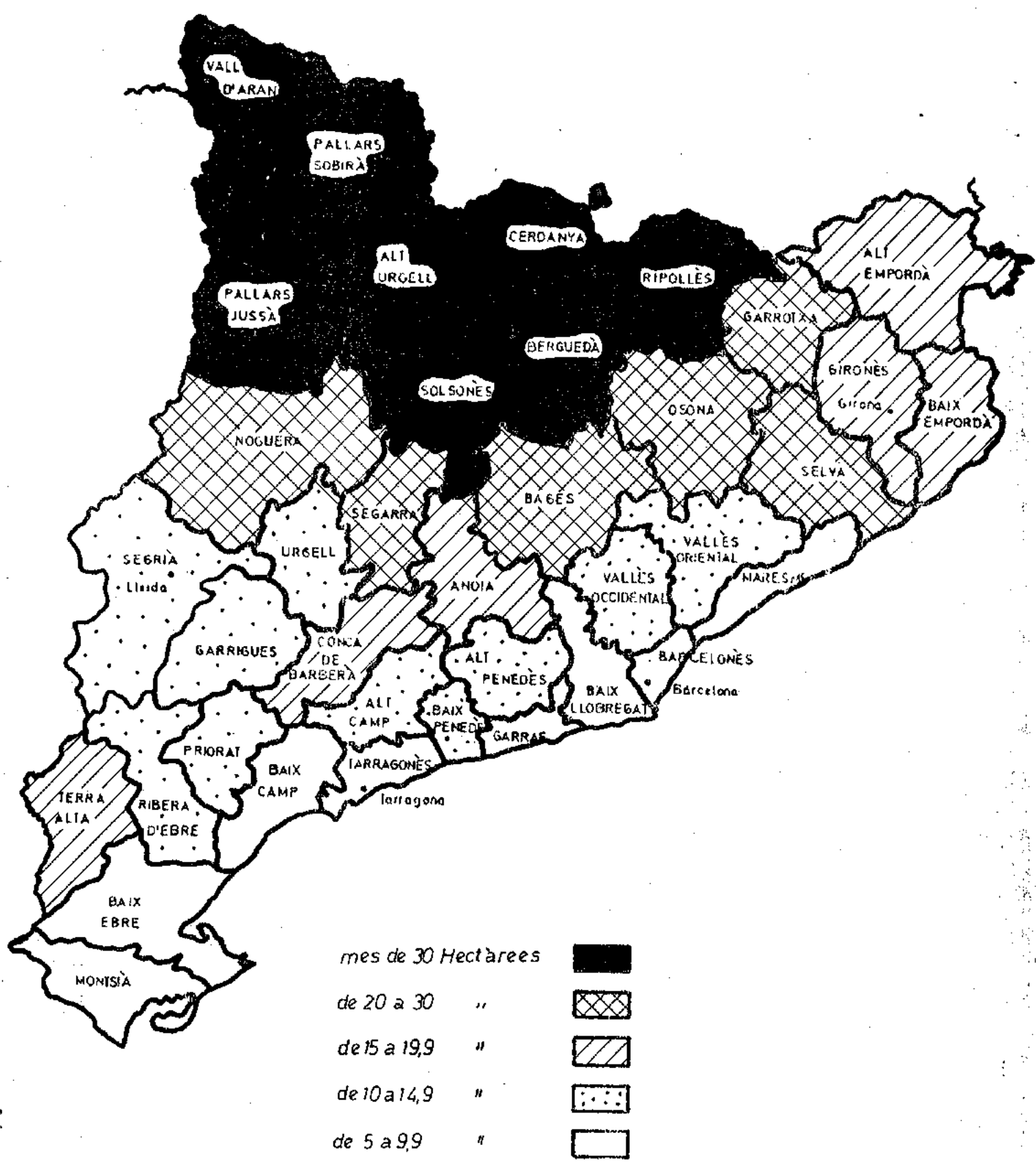
Les xifres que resulten d'aquesta nova fórmula de càlcul són sempre, lògicament, més baixes que les calculades sobre xifres del Cens Agrari. En concret, pel conjunt del Principat, ens

dona una xifra mitja de superfície de cultiu per empresari agrícola de 11,7 Hes, en front de les 19,1 del càlcul anterior.

A nivell comarcal, la mapificació de les diferents superfícies mitjanes calculades per aquest nou sistema porta també a resultats diferents. Ara (mapa nº 9) el Principat queda partir pràcticament per un eix vertical, de forma que les comarques orientals tenen gairebé sempre dimensions mitjes inferiors a la zona occidental. Les excepcions més aparents a la norma són les comarques muntanyenques occidentals (Vall d'Aran, Pallars Sobirà i Alt Urgell) que tenen unes dimensions molt petites, més semblants a les de zones orientals del Principat.

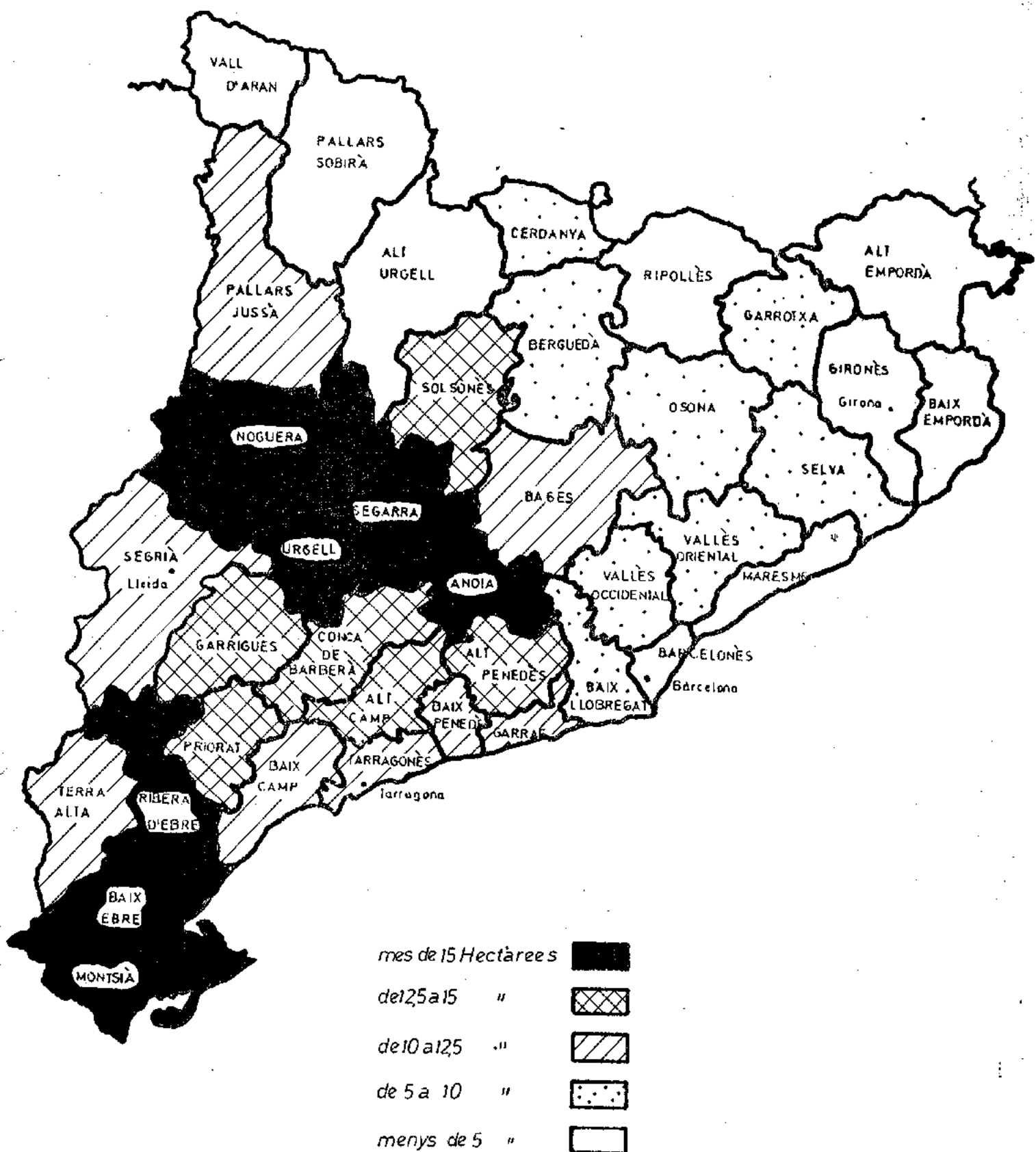
Si es tenen en compte les conclusions a que s'arriba, en parlar de l'evolució intercensal en el nombre i el tamany de les explotacions, i les que suara s'assenyalen, sembla que es podria afirmar que les principals transformacions en la dimensió de l'explotació es produeixen a la meitat oriental de Catalunya, on es tendeix cap a dimensions més raonables precisament perquè les mitjanes de partida eren extremadament baixes. Aquesta evolució alcança també a algunes comarques pirinenques on també el tamany mig de l'explotació en conreu solia ser molt petit.

TAMANY MIG DE LES EXPLOTACIONS. 1972

DIMENSIO MITJA PER EXPLOTACIO DE CULTIU

(SUPERFICIE DE CULTIU / NOMBRE D'EMPRESARIS AGRICOLAS. 1970)

QUADRE Nº 54.- TAMANY MIG I NOMBRE D'EXPLOTACIONS (Segons Cens Agrari 1962-1972)

COMARCA	Tamany mig			Nº d'Explotacions		
	1962	1972	Index 1962 = 100	1962	1972	Index 1962 = 100
Baix Llobregat	5,11	7,23	141	6.529	4.496	69
Barcelonés	6,12	5,23	85	1.349	419	31
Maresme	6,02	6,93	115	6.037	4.015	67
Vallés Occidental	7,58	11,92	157	6.280	3.876	62
Vallés Oriental	10,17	14,45	142	7.349	4.559	62
Alt Empordà	11,38	18,42	162	9.455	6.272	66
Baix Empordà	8,92	15,16	170	6.185	3.570	57
Garrotxa	9,87	22,08	224	6.157	3.145	51
Gironés	8,38	15,35	183	8.670	5.081	59
Selva	11,43	21,78	191	7.129	3.777	53
Alt Camp	9,54	11,83	124	4.892	3.536	72
Alt Penedés	7,25	10,01	138	6.162	4.770	77
Baix Penedés	9,19	12,92	141	2.001	1.567	78
Garraf	11,94	16,43	138	1.593	937	59
Tarragonés	4,99	6,94	139	5.120	3.586	70
Baix Camp	8,50	9,25	109	6.819	6.174	91
Conca de Barberà	15,72	18,66	118	4.196	2.533	60
Priorat	11,18	13,01	116	4.198	3.130	75
Ribera	14,47	14,12	98	4.761	4.213	88
Baix Ebre	7,85	8,13	104	10.745	9.542	89
Montsià	6,44	6,68	104	8.805	7.527	85

QUADRE Nº 54.-TAMANY MIG I NOMBRE D'EXPLOTACIONS (Segons Cens Agrari 1962-1972)

COMARCA	Tamany mig		Index 1962 = 100	Nº d'Explotacions		Index 1962 = 100
	1962	1972		1962	1972	
Terra Alta	17,30	16,59	96	3.684	3.314	90
Cerdanya	28,55	51,13	179	1.670	1.084	65
Osona	12,78	24,1	189	8.511	4.965	58
Ripollès	21,08	63,23	300	3.962	1.502	38
Anoia	13,58	19,67	145	4.581	3.470	76
Bages	13,01	26,90	207	8.353	4.434	53
Berguedà	18,93	41,88	221	5.170	2.609	50
Solsonés	58,21	76,68	132	1.591	1.304	82
Garrigues	11,99	12,53	105	5.150	4.948	96
Noguera	18,84	26,03	138	7.106	6.401	90
Segarra	19,-	26,91	142	3.798	3.089	81
Segrià	9,47	10,74	113	12.515	11.702	94
Urgell	11,18	13,51	121	5.913	5.602	95
Alt Urgell	44,34	68,42	154	2.918	2.247	77
Pallars Jussà	41,62	67,17	161	2.622	2.597	99
Pallars Sobirà	67,23	96,89	144	1.946	1.554	80
Vall d'Aran	87,27	98,14	112	822	658	80
TOTAL CATALUNYA	13,09	19,10	146	204.744	148.175	72

QUADRE Nº 55.- DISTRIBUCIO PERCENTUAL DE LES EXPLOTACIONS SEGONS INTERVALS DE DIMENSIO (Segons Censos Agraris 1962-1972)

COMARCA	Sense terres 1962	Fins a 1,99 Hes 1962	2 - 4,99 Hes 1962	5 - 9,99 Hes 1962	10 -49,99 Hes 1962	50,-- i més Hes 1962
Baix Llobregat	2,65	1,96	25,71	30,22	11,59	6,36
Barcelonés	32,17	20,53	16,76	20,53	7,40	8,83
Maresme	0,94	0,55	27,43	30,52	12,03	9,92
Vallés Occidental	3,89	4,59	20,45	23,01	10,81	8,74
Vallés Oriental	1,54	1,78	25,72	28,22	16,23	15,84
Alt Empordà	1,21	1,02	20,39	21,65	20,74	17,66
Baix Empordà	0,92	0,76	23,30	23,42	20,79	28,36
Garrotxa	0,24	2,07	23,13	28,71	15,61	16,37
Gironés	1,30	0,65	24,--	22,83	22,20	27,46
Selva	0,25	0,66	21,32	24,14	17,63	18,40
Alt Camp	2,53	1,05	25,59	24,52	18,95	25,73
Alt Penedés	0,84	1,13	35,98	31,09	25,66	13,90
Baix Penedés	1,35	1,47	33,53	29,03	28,54	17,29
Garraf	1,95	1,39	26,87	29,46	20,72	18,79
Tarragonés	2,71	1,28	24,40	30,06	15,--	14,08
Baix Camp	4,28	0,73	26,95	32,77	24,30	17,32
Conca de Barberà	4,--	2,01	18,33	19,03	22,86	44,17
Priorat	1,81	0,89	25,01	25,58	23,89	31,70
Ribera	1,97	0,83	22,41	27,74	24,05	26,94
Baix Ebre	0,80	0,45	32,36	35,27	9,75	11,79
Montsià	1,60	0,35	32,67	33,56	17,60	11,20
Terra Alta	1,66	0,51	15,80	15,18	24,57	49,55

QUADRE Nº 55.- DISTRIBUCIO DE LES EXPLOTACIONS SEGONS INTERVALS DE DIMENSIO (%) (Segons Censos Agraris 1962-1972)
(Continuació)

COMARCA	Sense terres 1962	Sense terres 1972	Fins a 1,99 Hes 1962	Fins a 1,99 Hes 1972	2 - 4,99 Hes 1962	2 - 4,99 Hes 1972	5 - 9,99 Hes 1962	5 - 9,99 Hes 1972	10 - 49,99 Hes 1962	10 - 49,99 Hes 1972	50,- i més Hes 1962	50,- i més Hes 1972
Cerdanya	1,32	2,68	32,51	6,18	11,62	11,34	17,19	17,71	34,49	54,98	2,87	7,11
Osona	1,42	7,85	50,08	21,71	15,95	17,9	12,58	18,63	13,37	23,12	6,6	10,78
Ripollès	1,92	2,-	64,67	23,03	11,20	14,11	7,29	12,25	8,31	24,43	6,61	24,18
Anoia	1,24	1,44	27,79	19,42	23,86	24,17	19,84	16,92	21,37	28,15	5,90	9,9
Bages	1,13	3,32	57,94	32,10	15,36	20,43	10,31	12,8	8,78	17,84	6,48	13,43
Berguedà	1,08	5,52	55,86	23,19	15,22	18,48	9,42	12,65	10,74	23,42	7,68	16,74
Solsonés	0,82	0,84	13,95	4,83	14,15	8,35	12,57	11,35	28,60	36,65	29,91	37,98
Garrigues	0,76	0,46	14,66	12,25	19,11	22,86	27,17	25,75	36,27	36,15	2,03	2,53
Noguera	2,69	2,83	24,50	15,24	17,53	18,21	18,27	20,32	31,95	35,73	5,06	7,67
Segarra	4,21	2,72	16,23	4,73	10,34	11,49	14,17	15,72	49,21	52,27	5,84	13,07
Segrià	2,25	0,97	28,55	22,85	25,55	27,72	20,03	20,56	22,49	25,75	1,13	2,15
Urgell	4,13	2,43	23,79	15,19	17,88	21,13	20,72	22,60	31,44	35,-	2,04	3,65
Alt Urgell	2,09	0,49	28,79	12,29	22,65	19,27	18,57	19,09	23,34	35,52	4,56	13,34
Pallars Jussà	1,26	0,85	27,27	11,54	18,42	18,26	22,12	23,95	25,41	37,46	5,52	7,84
Pallars Sobirà	0,77	0,45	23,38	15,77	30,27	26,71	21,17	23,75	17,52	24,52	6,89	8,80
Vall d'Aran	1,58	0,46	25,79	18,84	38,57	44,52	24,57	28,88	7,18	5,77	2,31	1,53
TOTAL CATALUNYA	2,-	1,67	37,40	23,59	22,85	25,17	16,83	19,08	17,07	23,90	3,85	6,59

QUADRE Nº 56.- VARIACIO EN ELS PERCENTATGES DEL QUADRE ANTERIOR

COMARCA	Sense terres	fins a 1,99 Hes	2 a 4,99	5 a 9,99	10 a 49,99	50 o més
Baix Llobregat	- 0,69	- 8,88	4,51	2,06	1,95	1,05
Barcelonés	- 11,64	0,80	3,77	0,88	5,05	1,14
Maresme	- 0,39	- 9,24	3,09	2,59	3,21	0,74
Vallés Occidental	0,70	- 8,64	2,56	0,56	2,50	2,32
Vallés Oriental	0,24	- 11,78	2,50	0,54	6,35	2,15
Alt Empordà	- 0,19	- 15,65	1,26	1,15	10,31	3,12
Baix Empordà	- 0,16	- 15,17	0,12	0,48	11,43	3,30
Garrotxa	1,83	- 32,12	5,58	8,24	9,98	6,49
Gironés	- 0,65	- 20,02	- 1,17	3,98	14,4	3,46
Selva	- 0,41	- 22,06	2,82	5,24	8,64	4,95
Alt Camp	- 1,48	- 4,39	- 1,07	- 3,35	7,44	2,85
Alt Penedés	0,29	- 4,47	- 4,89	0,80	7,10	1,17
Baix Penedés	0,12	- 1,40	- 4,50	- 1,67	6,49	0,96
Garraf	- 0,56	- 7,70	2,59	- 2,58	5,98	2,27
Tarragonés	- 1,43	- 13,41	5,66	3,15	4,01	2,02
Baix Camp	- 3,55	- 1,44	5,82	- 1,46	- 1,07	1,7
Conca de Barberà	- 1,99	- 7,98	0,7	- 1,46	8,49	2,24
Priorat	- 0,92	- 7,28	0,57	- 5,93	5,55	8,11
Ribera	- 1,14	- 3,62	5,33	- 0,88	- 0,49	0,80
Baix Ebre	- 0,35	- 11,66	2,91	9,99	1,29	- 2,18
Montsià	- 1,25	- 4,08	0,89	- 1,99	2,10	4,33
Terra Alta	- 4,15	- 2,72	- 0,62	- 0,61	4,49	0,61

ESTIMACIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER EMPRESARI AGRICOLA (1976)

COMARCA	Superfície cultiu 1976	Nº empresaris agrícoles	Superfície cultiu Nº empres. agrícoles
Baix Llobregat	13.101	1.757	7,5
Barcelonés	945	712	1,3
Maresme	9.470	2.546	3,7
Vallés Occidental	11.170	1.373	8,1
Vallés Oriental	17.582	2.331	7,5
Alt Empordà	43.271	3.640	11,8
Baix Empordà	29.619	2.659	11,1
Garrotxa	10.610	1.049	5,1
Gironés	30.828	2.863	10,7
Selva	14.159	1.769	8,-
Alt Camp	25.643	2.021	12,6
Alt Penedés	26.824	2.121	12,6
Baix Penedés	9.794	870	11,2
Garraf	5.603	495	11,3
Tarragonés	16.294	1.479	11,-
Baix Camp	32.272	3.184	10,1
Conca de Barberà	22.416	1.610	13,9
Priorat	16.893	1.335	12,6
Ribera	29.273	1.664	17,5
Baix Ebre	64.700	1.977	32,7
Montsià	39.749	2.395	16,5
Terra Alta	28.545	2.577	11,-
Cerdanya	9.624	1.082	8,8
Osona	29.918	3.108	9,6
Ripollés	4.668	955	4,8
Anoia	27.224	1.636	16,6
Bages	22.068	1.862	11,8
Berguedà	8.807	1.240	7,1
Solsonés	15.363	1.153	13,3
Garrigues	51.318	3.453	14,8
Noguera	79.281	5.129	15,4
Segarra	41.970	1.976	21,2
Segrià	109.438	10.667	10,2
Urgell	57.990	3.441	16,8
Alt Urgell	4.535	1.433	3,1
Pallars Jussà	20.373	1.735	11,7
Pallars Sobirà	4.688	1.066	4,3
Vall d'Aran	574	352	1,6
TOTAL CATALUNYA	986.600	83.715	11,7

FONT : Cens Agrari de 1972, Mº de Agricultura i elaboració pròpia.

1.3.3.- Règim de tinença de la superfície agrícola a les comarques catalanes

També en aquest cas es començarà fent referència forçosa a les dades procedents del Cens Agrari (1962 i 1972), tal com s'ha fet a la primera part, per passar més tard a cercar noves fórmules d'aproximació al tema dels règims de tinença, que ens proporcionin una visió més significativa que la que pot oferir el Cens esmentat. Segons aquest Cens la superfície agrícola catalana, a 1972, es dividia en els diferents règims de tinença segons les següents extensions i distribució:

	Hectàrees	% distribució
Propietat	2.172.526	78,1
Arrendament	170.768	6,1
Parceria	240.259	8,6
Altres	199.317	7,2
Total superfície censada	2.782.870	100

FONT : Cens Agrari i elaboració pròpia.

De la lectura del quadre anterior sembla deduir-se una mínima incidència dels règims de tinença diferents de la propietat de la terra. Tantmateix s'ens presenta un problema similar al

que es plantejava en parlar del tamany mig de les explotacions i en aquest cas de forma encara més incisiva, doncs no sembla que els règims d'arrendament i parceria tinguin una difusió important en les terres agrícoles destinades a bosc i prats i pastures i, en canvi, ocupen un lloc important com règim de tinença de les terres dedicades a cultiu. Si fem cas, doncs, exclusivament de les xifres del Cens Agrari probablement ens trobarem (a part de la minsa importància ja esmentada dels règims diferents a la propietat) que les diferents intensitats de superfície en propietat en cada un dels altres règims vingui desfigurada per el major o menor pes de la superfície de conreu.

El mapa nº 10 i el quadre nº 58 expressen els resultats que, a nivell comarcal, resulten de la consideració de les xifres tal com es troben en el Cens Agrari, amb els defectes ja esmentats. En resulta, com ja s'havia previst, un percentatge molt elevat, en general, en el règim de propietat, que es fa particularment sensible a les comarques de la Vall d'Aran i Baix Ebre, comarques absolutament diferents i que probablement deuen aquesta coincidència a factors també diferents : En la primera l'escassetat de terreny de conreu només permet una existència insignificant d'altres règims de tinença diferents de la propietat, en canvi, al Baix Ebre, ben segur que la qüestió deu ser relacionada amb una efectiva predominança de l'explotació agrària de conreu de règim de propietat, si es té en compte que la superfície conreada respecta a la total és superior al 60%.

Quant a les altres dues fórmules més importants de tinença de la superfície, es detecta ben clarament la preponderància relativa de l'arrendament a les comarques de la meitat oriental de Catalunya, mentres que l'aparceria predomina en les

comarques de la meitat occidental (mapa nº 11).

La parceria, segona fórmula en importància, té un pes important -més del 20%- a les comarques de l'Alt Camp, Alt Penedés, Conca de Barberà, Anoia i Segarra i, en general, en comarques de conreu de secà i poc humides; l'arrendament, en canvi, és més important a comarques de regadiu i/o de la Catalunya humida (Barcelonés, Baix Empordà, Gironés, Ripollés).

Quant als canvis enregistrats en el període intercensal 1962-1972 a nivell global de Catalunya és difícil fer gaires consideracions ja que la diferència de criteris en la confecció del Cens ha fet apreciar, sobre tot en algunes comarques lleidetanès, superfícies censades addicionals que compliquen enormement la visió de conjunt. En un intent d'esbrinar les xifres discutides sembla que s'arriba a detectar amb claredat el que, ja teòricament, hom hauria suposat; es a dir, un augment global de la tinença en propietat i arrendament i una disminució de la superfície en parceria i altres règims de tinença. Això, que globalment ve desfigurat per la incorporació de noves superfícies censades en 3 o 4 comarques, es constata clarament en examinar comarca per comarca; en més de 30 de les 38 hom pot constatar sempre una disminució de la superfície en el règims més arcaics -parceria i altres- tant en termes absoluts com relatius (intracomarcals).

Si ens movem a nivell absolut, les superfícies censades totals, en algunes comarques disminueixen : a) en uns casos per el mateix procés d'urbanització i de industrialització (vies de comunicació, polígons, ampliació casc població, etc.), com és el cas del Barcelonés i les comarques col·lindants. b) en altres, possiblement per abandó de terres marginals. En aquests casos el descens afecta de forma semblant a les terres en propietat o en qualsevol altra règim de tinença.

Però sens dubte serà més útil dir quelcom sobre l'evolució en la distribució intracomarcal de les terres, segons règims de tinença. Podriem separar sis grans grups de comarques, segons l'evolució d'una o altra fórmula de tinença, assenyalant les més destacades comarques de cada grup.

a) Fort Δ de la proporció en propietat (més del 20%)

Baix Penedès
Anoia
Solsonés
Noguera
Segarra
Segrià
Urgell
Pallars Jussà

b) ∇ important a la superfície en propietat (més del 20%)

Barcelonés

c) Fort Δ de la superfície en arrendament (més del 20%)

Alt Empordà	Bages
Baix Empordà	Berguedà
Garrotxa	Solsonés
Gironés	Garrigues
Baix Penedés	Noguera
Garraf	Segarra
Ribera	Urgell
Terra Alta	Alt Urgell
Ripollés	Pallars Jussà
Anoia	Pallars Sobirà

d) Fort ∇ de la superfície en arrendament (més del 20%)

Barcelonés	Baix Camp
Maresme	Priorat
Vallés Occidental	Osona
Vallés Oriental	Segrià
Alt Camp	

e) Forta ∇ de la superfície en parceria (més del 12%)

Baix Llobregat	Gironés
Barcelonés	Montsià
Maresme	Solsonés
Vallés Occidental	Selva
Baix Empordà	Priorat
Vallés Oriental	Baix Ebre

Una aproximació alternativa a la qüestió dels règims de
tinença

En una altra part de l'estudi s'ha fet esment d'algunes opinions que sustenten que els règims d'arrendament i parceria només tenen vigència sobre terrenys de cultiu. Aquesta consideració posa molt en qüestió tot el que s'ha dit abans, en base a les xifres del Cens Agrari, sobre la distribució de les terres per règims de tinença perquè els càlculs es feien sempre sobre superfícies agrícoles totals, incluint també boscos, prats i d'altres.

Tantmateix tampoc és absolutament acceptable l'opinió de que només s'estableixen arrendaments i parceries sobre terres de cultiu, perquè, segons les dades del Me de Agricultura pel 1976 i les del Cens Agrari de 1972, la suma de superfície en arrendament i parceria resulta per algunes comarques superior a la de cultiu i en moltes comarques resulta que els percentatges de terra conreada sota règim de no propietat ultrapassen el 80 i fins el 90 per cent. Sembla, doncs, que també una part de terres agrícoles no de cultiu estan també subjectes a arrendament o parceria.

Per aconseguir una aproximació més realista al problema s'han calculat els percentatges que representen a cada comarca i a tot Catalunya les superfícies en arrendament més parceria 1) sobre la superfície de conreu, i 2) sobre la superfície de conreu més la destinada a prats i pastures. En aquest segon cas s'ha pensat que també una part dels terrenys destinats a prats podien ser en alguns casos subjecte d'arrendament (vegeu quadre nº 59).

Evidentment un i altre mètode són imprecisos, però la comparació dels resultats obtinguts en un i altra cas, sobre tot quan són relativament semblants, ens pot donar una certa idea de la diferent situació de les comarques tot i que sigui dubtós el percentatge concret que s'atribueix a un o altra règim de tinença.

Els resultats per tot Catalunya que resultarien d'aquest mètode i que venen reflexats en el quadre adjunt, xifren entre un 29,5 i un 41,7 per cent la part de les terres explotades en règim

Superfície conreada cens arrendament (Cens 1972)	170.768 Hes
" " " parceria (Cens 1972)	240.259 Hes
Total en règim de no propietat	411.027 Hes

	Percentatge que representa la quantitat anterior
S/ Superfície conreu 1976 (986.600 Hes)	41,7%
S/ " conreu més prats 1976 (1.393.480 Hes)	29,5%

FONT : Cens agrari 1972. Me Agricultura i elaboració pròpia.

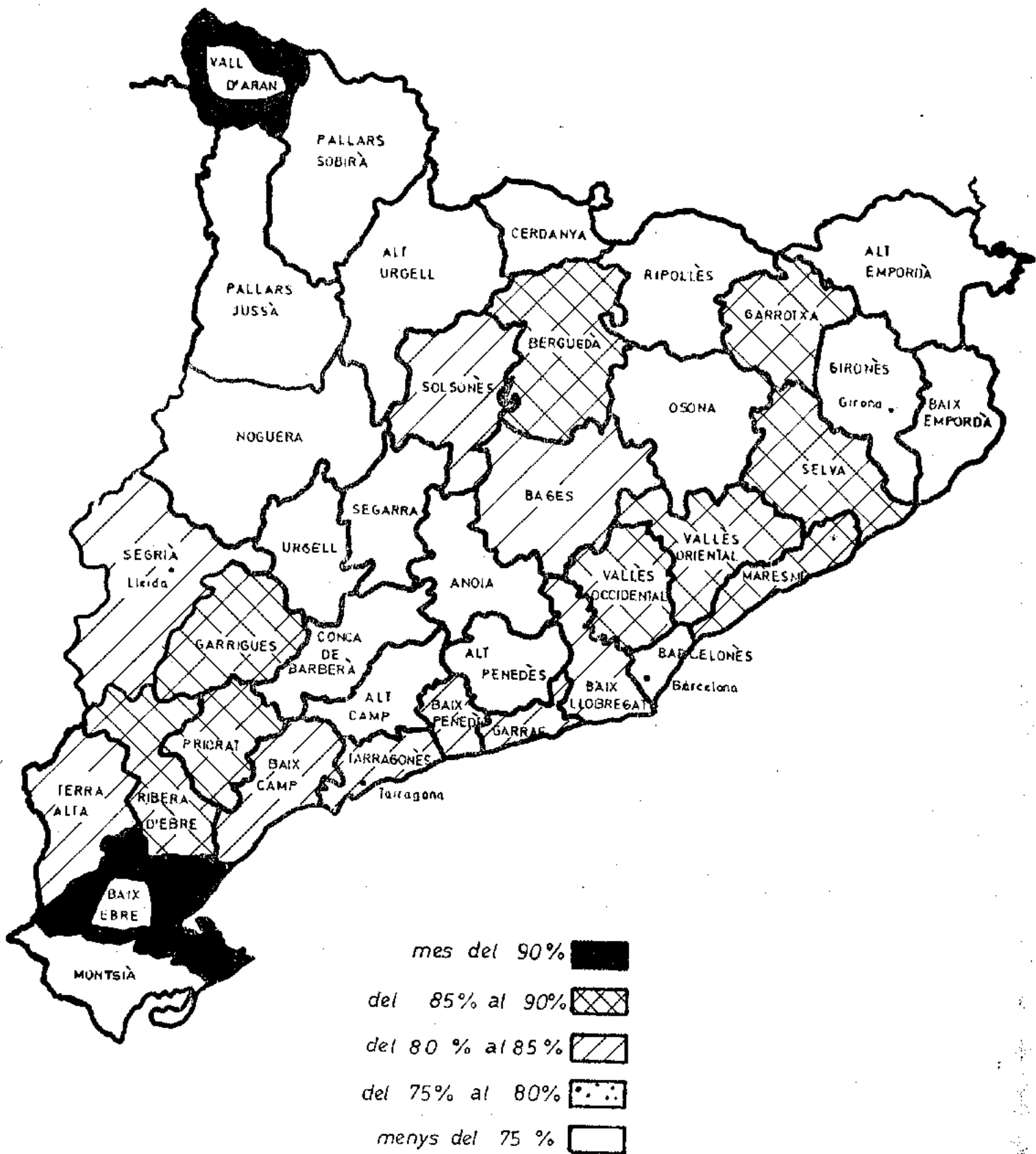
d'arrendament o parceria sobre les teòricament susceptibles d'estar subjectes a aquests règims i que, tal com s'ha dit, en un cas eren les de cultiu i en l'altre les de cultius més les destinades a prats.

A nivell comarcal els resultats venen expressats gràficament en els mapes n°s 12 i 13. Lògicament les diferències entre una i altra forma de càlcul afecten més a les comarques on abunden les terres dedicades a prats, com és el cas de les comarques del nord -Garrotxa, Cerdanya, Osona, Bages, Berguedà, Solsonés, Alt Urgell, Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Vall d'Aran- són les comarques en les que difereixen més una d'altra estimació. Tantmateix, els grans trets no són del tot contradictoris. Es evident una major proporció de l'explotació en propietat a les comarques occidentals i de l'entorn de Barcelona, mentres que sembla també clara la preponderància relativa de les formes de no propietat a les comarques centrals i orientals.

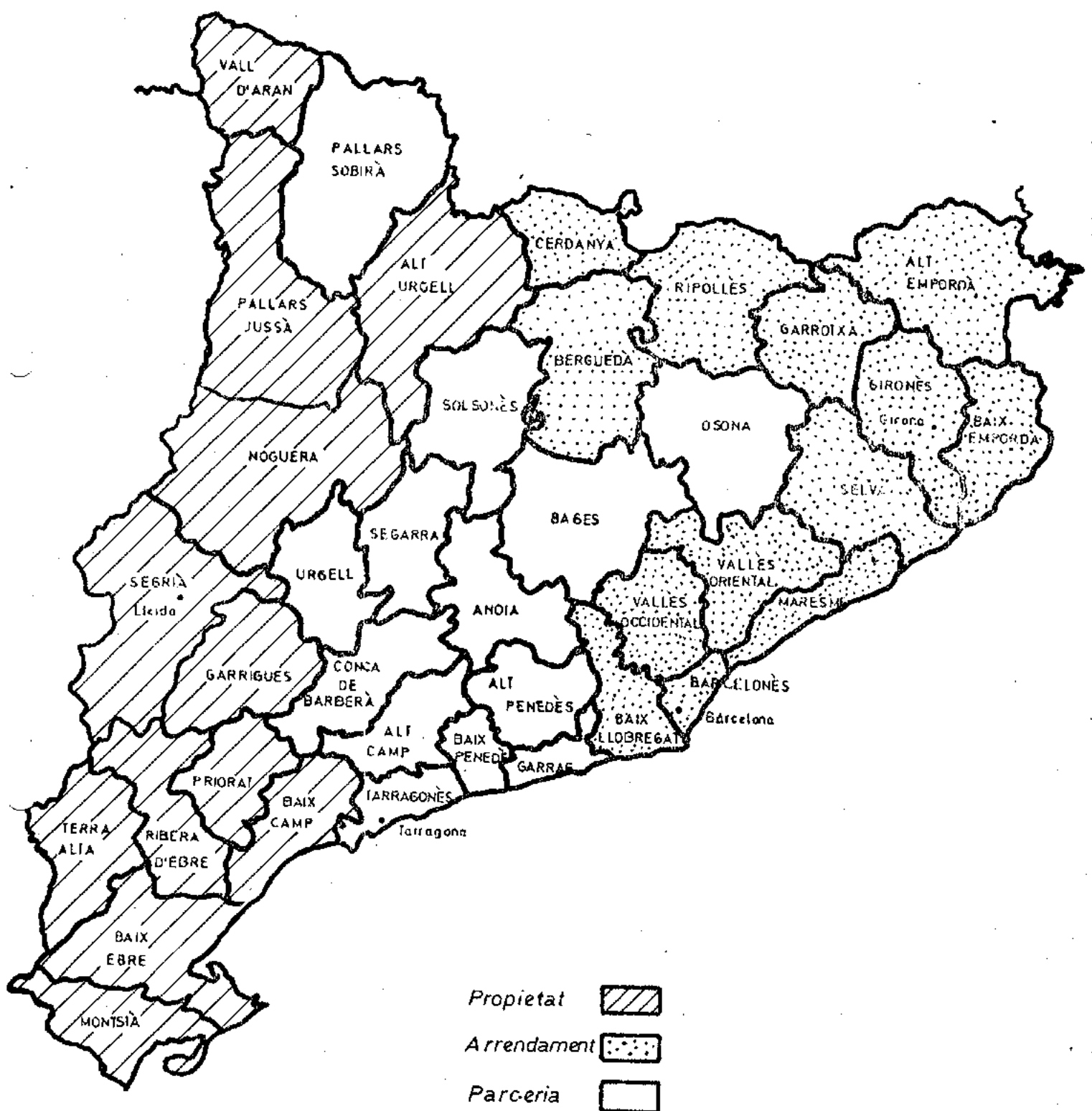
Amb les dades dels percentatges de superfície en arrendament i parcel·la sobre superfície de cultiu més prats -que figuren al quadre 59- s'ha elaborat un tercer mapa que pretén posar de relleu les comarques on relativament (en relació a la mitjana catalana) predomina la propietat, l'arrendament o la parcel·la. No es tracta, doncs, d'assenyalar el predomini absolut sino de veure qualitativament en quines zones està més extès cada règim de tinença. Els resultats no difereixen substancialment dels presentats anteriorment i basats en les dades del Cens Agrari : Sembla que en les comarques occidentals el règim de propietat té una predominància absoluta; a les comarques centrals l'aparcel·la és encara molt important; en canvi, a les comarques més orientals l'arrendament sol tenir més pes que la parcel·la. Aquesta norma general ve matitzada en algunes comarques : Així trobem en la zona occidental,

REGIM DE TINENÇA : PROPIETAT. 1972

(En percentatge)

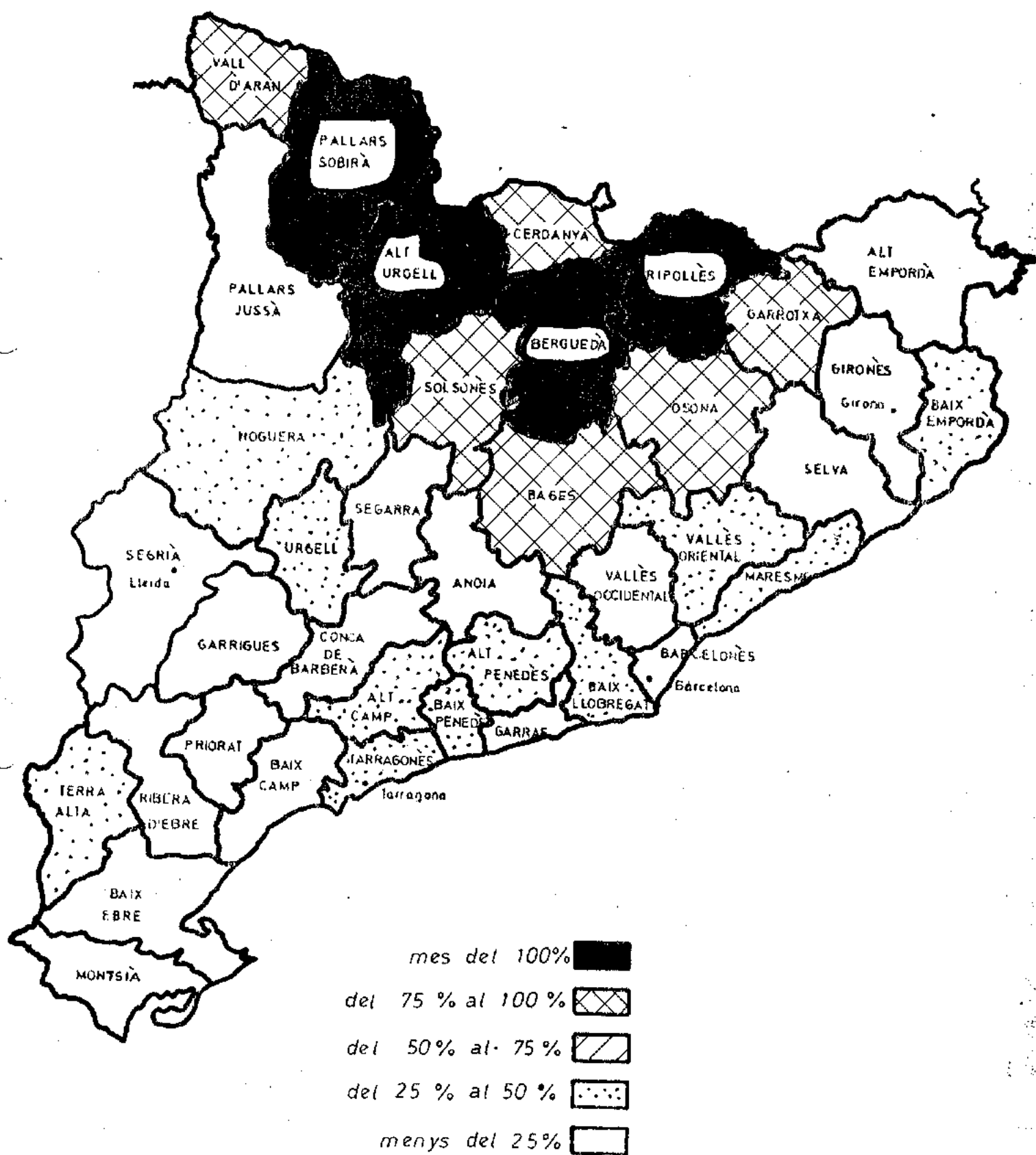

PREDOMINI RELATIU DELS PRINCIPALS REGINS DE TENENÇA

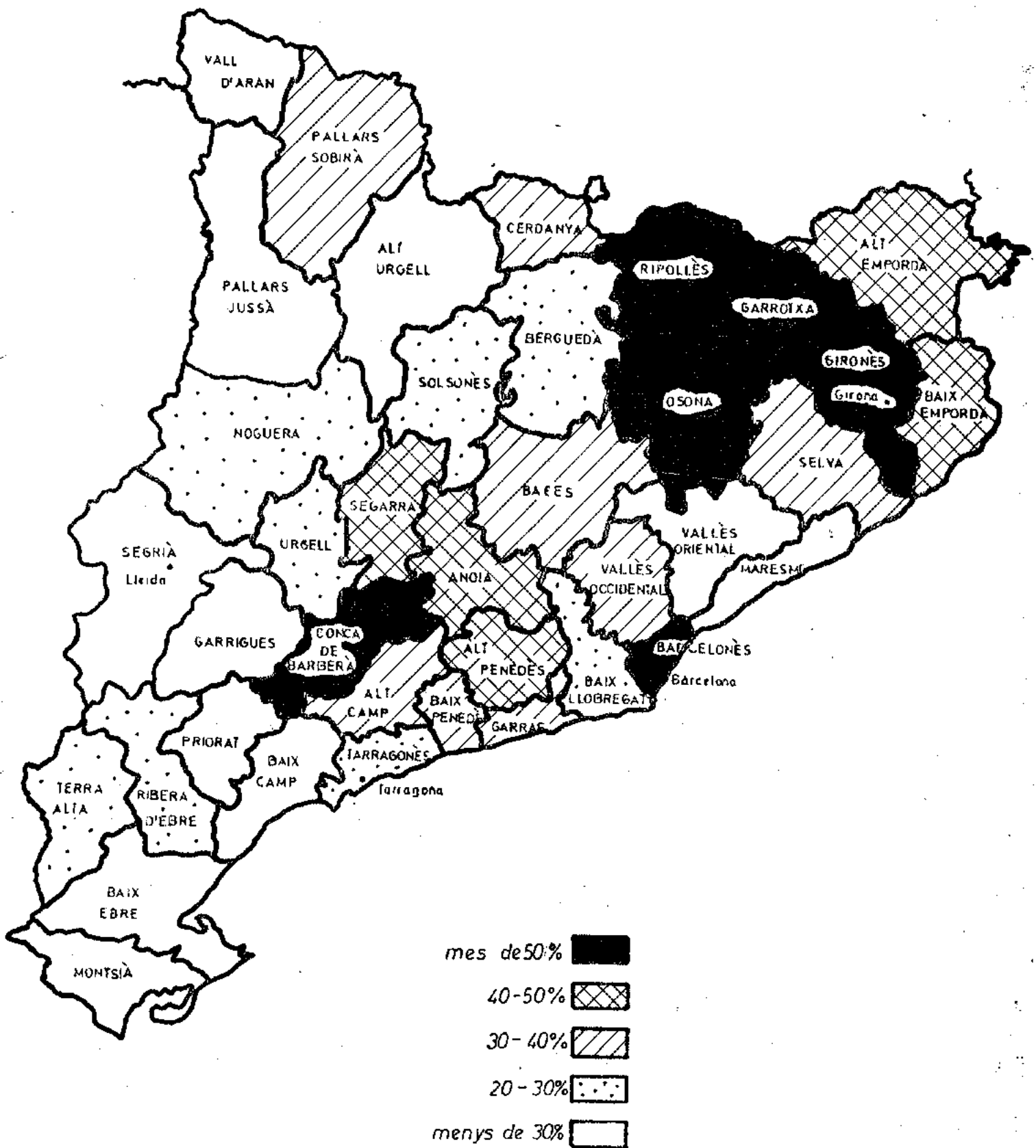

ARRENDAMENT MÉS PARCERIA RESPECTE A CULTIU

(En percentatge)

PERCENTATGE D'ARRENDAMENT MES PARCERIA RESPECTE A CULTIU MES PRATS

QUADRE Nº 58.-REGIM DE TINENÇA DE LA SUPERFICIE. Percentatges intracomarcals segons Cens Agrari de 1962 i 1972
(Continuació)

COMARCA	Propietat		Arrendament %		Parceria %		Altres %	
	1962	Diferència 1972	1962	Diferència 1972	1962	Diferència 1972	1962	Diferència 1972
Cerdanya	83,84	- 6,86	12,62	- 0,45	3,-	- 0,80	0,55	8,10
Osona	71,-	6,11	8,19	- 2,77	18,86	- 1,76	1,95	- 1,58
Ripollès	87,89	-12,49	5,88	13,68	4,87	- 0,58	1,48	- 0,73
Anoia	69,23	6,86	2,30	0,64	26,10	- 5,93	2,37	- 1,57
Bages	84,85	- 1,28	3,09	1,74	11,58	- 0,20	0,48	- 0,26
Berguedà	88,51	- 1,45	4,76	2,28	6,16	- 0,92	0,56	0,10
Solsonés	69,59	11,19	0,97	4,17	19,88	- 11,36	9,56	- 4,01
Garrigues ,	74,22	13,69	1,36	0,43	16,40	- 6,40	3,12	- 2,82
Noguera	76,12	0,29	3,74	0,83	15,65	- 5,31	4,49	4,19
Segarra	68,44	5,15	1,06	2,52	29,08	- 6,59	1,41	- 0,71
Segrià	71,88	10,35	6,73	- 2,85	14,89	- 3,68	6,50	- 3,81
Urgell	69,66	5,92	2,47	2,04	26,34	- 7,79	1,51	- 0,15
Alt Urgell	94,10	-28,56	2,24	1,10	2,50	- 2,09	1,12	28,93
Pallars Jussà	96,80	- 25,67	0,97	2,48	1,64	0,92	0,58	20,48
Pallars Sobirà	99,16	- 74,72	0,64	1,71	0,15	6,74	0,04	46,68
Vall d'Aran	96,02	- 0,65	0,58	0,17	0,02	0,03	0,07	3,76
TOTAL CATALUNYA	76,87	- 3,45	4,95	1,19	11,34	- 2,71	2,10	5,06

QUADRE Nº 59.- SUPERFÍCIE DE CULTIU I CULTIU MES PRATS I REGIM DE TINENÇA

COMARCA	1 Superfície Cultiu 76	2 Cultiu més prats 76	3 Arrendament 1972	4 Parceria 1972	5 Arrendament més parceria	6=5/1x100 Arrendament més parceria Sup. Cultiu	7=3/2 Arrendament Cultiu+prats	8=4/2 Parceria Cultiu+prats	9=5/2 Arrendament més parceria Cultiu+prats	10 Propietat
Baix Llobregat	13.101	21.271	3.153	1.896	5.049	38,5	14,8	8,9	23,7	76,3
Barcelonés	945	1.132	615	39	654	69,2	54,3	3,4	57,8	42,2
Maresme	9.470	13.595	2.407	709	3.116	32,9	17,7	5,2	22,9	77,1
Vallés Occidental	11.170	15.089	4.460	1.567	6.027	54,-	29,6	10,4	39,9	60,1
Vallés Oriental	17.582	32.238	5.587	2.171	7.758	44,1	17,3	6,7	24,1	7,59
Alt Empordà	43.271	56.508	14.713	9.924	24.637	56,9	26,-	17,6	43,6	56,4
Baix Empordà	29.619	30.812	10.904	2.414	13.318	45,-	35,4	7,8	43,2	56,8
Gerrotxa	10.610	15.726	5.286	3.358	8.644	81,5	33,6	21,4	55,-	45,-
Gironés	30.828	32.893	14.056	3.903	18.409	59,7	42,7	11,9	56,-	44,-
Nelva	14.159	22.732	6.303	2.072	8.375	59,1	27,7	9,1	36,8	63,2
Alt Camp	25.643	26.289	1.272	8.716	9.988	39,-	4,8	33,2	38,-	62,-
Alt Penedés	26.824	31.588	465	12.570	13.035	48,6	1,5	39,8	41,3	58,7
Baix Penedés	9.794	9.812	297	3.193	3.490	35,6	3,-	32,5	35,6	64,4
Tarrag	5.603	7.836	164	2.661	2.825	50,4	2,1	34,-	36,1	63,9
Tarragonés	16.294	16.470	864	3.274	4.138	25,4	5,2	19,9	25,1	74,9
Baix Camp	32.272	33.172	568	4.853	5.421	16,8	1,7	14,6	16,3	83,7
Conca de Barberà	22.416	24.382	2.372	10.392	12.764	56,9	9,6	41,8	52,4	47,6
Llorat	16.893	18.869	459	3.220	3.679	21,8	2,4	17,1	19,5	80,5
Llucmajor	29.273	30.248	1.311	5.996	7.307	25,-	4,3	19,8	24,2	75,8
Baix Ebre	64.700	67.927	4.638	1.094	5.732	8,9	6,8	1,6	8,4	91,6

QUADRE Nº 59.- SUPERFÍCIE DE CULTIU I CULTIU MES PRATS I REGIM DE TINENÇA

(Continuació)

COMARCA	1 Superfície cultiu 76	2 Cultiu més prats 76	3 Arrendament 1972	4 Parceria 1972	5 Arrendament més parceria	6=5/1x100 Arrendament més parceria Sup. cultiu	7=3/2 Arrendament Cultiu+prats	8=4/2 Parceria Cultiu+prats	9=5/2 Arrendament més parceria Cultiu+prats	10 Propietat
Bonansià	39.749	40.684	3.976	579	4.555	11,5	9,8	1,4	11,2	88,8
Berra Alta	28.545	31.141	1.583	6.839	8.422	29,5	5,1	22,-	27,-	73,-
Berdanya	9.624	25.224	6.565	1.185	7.750	80,5	26,-	4,7	30,7	69,3
Bosona	29.918	45.531	5.979	18.850	24.829	83,-	13,1	41,4	54,5	45,5
Bipollès	4.668	28.455	18.207	3.989	22.196		64,-	14,-	78,-	22,-
Binoia	27.224	38.304	1.976	13.572	15.548	57,1	5,2	35,4	40,6	59,4
Bages	22.068	47.661	5.573	13.121	18.694	84,7	11,7	27,5	39,2	60,8
Berguedà	8.807	43.521	7.264	5.409	12.673		16,7	12,4	29,1	70,9
Bolsonés	15.363	45.823	5.101	8.451	13.552	88,2	11,1	18,4	29,6	70,4
Barrigues	51.318	53.420	1.106	6.168	7.274	14,2	2,1	11,5	13,6	86,4
Boguera	79.281	95.340	7.403	16.744	24.147	30,5	7,8	17,6	25,3	74,7
Begarra	41.970	47.295	2.897	18.188	21.085	50,2	6,1	38,5	44,6	55,4
Begrià	109.438	114.349	4.825	13.954	18.779	17,2	4,2	12,2	16,4	83,6
Bergell	57.990	60.153	3.329	13.694	17.023	29,4	5,5	22,8	28,3	71,7
Alt Urgell	4.535	42.937	5.116	630	5.746		11,9	1,5	13,4	86,6
Ballars Jussà	20.373	72.152	5.965	4.430	10.395	51,-	8,3	6,1	14,4	85,6
Ballars Sobirà	4.688	39.182	3.529	10.403	13.932		9,-	26,6	35,6	64,4
Ball d'Aran	574	13.726	480	31	511	89,-	3,5	0,2	3,7	96,3
TOTAL CATALUNYA	986.600	1.393.480	170.768	240.259	411.027	41,7	12,3	17,2	29,5	70,5

NOTA.- A les comarques a on no hi ha percentatge a la columna 6 es degut a la utilització de la superfície de cultiu i no a la superfície total, com ja s'explica en el text.

2.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CULTIU I DE LA RAMADERIA

PER COMARQUES I ESPECIES

2.1. DISTRIBUCIO COMARCAL DE LA RAMADERIA

Segons el cens ramader de 1974, incomplet sobre tot en l'apartat d'aviram, el nombre de caps de bestiar a tot Catalunya, segons els diferents tipus, era aixís:

Cens ramader 1974

Boví	270.647
Oví	663.792
Equí	29.118
Porcí	1.926.942
Ponedores de granja	4.846.242

FONT : Cens ramader

La importància de les comarques catalanes en cada tipus d'especialització ramadera vé reflexada en el quadre nº 60 i només destaquem tot seguit les comarques més importants (més del 4 per cent) en el conjunt català:

- a) Comarques més importants en boví : Osona, Vallés Oriental, Gironés, Alt Empordà, Ripollés, Baix Empordà, Alt Urgell, Segrià, Anoia, Garrotxa, Selva, Cerdanya.
- b) Comarques més importants en oví : Segrià, Noguera, Pallars Jussà, Alt Empordà, Urgell, Segarra, Alt Urgell i Pallars Sobirà.
- c) Comarques més importants en porcí : Segrià, Osona, Noguera, Bages, Urgell, Alt Empordà.
- d) Comarques més importants en aviram (ponedores) -No es coneix res sobre el cens de pollastres- : Baix Camp, Conca de Barberà, Segarra, Baix Ebre, Montsià, Alt Camp, Tarragonés.

QUADRE Nº 60.-Cens de ramat - nº de caps 1974 per comarques i percentatges sobre total Catalunya

Comarca	Nombre de caps				Ponedores				Percentatge sobre total Catalunya			
	Boví	Oví	Equí	Porcí	Ponedores granja	Boví	Oví	Equí	Porcí	Boví	Oví	Equí
												Ponedores granja
Baix Llobregat	2.202	8.851	473	18.144	86.710	0,8	1,3	1,6	0,94	1,79		
Barcelonés	1.554	--	1.034	700	10.000	0,6	--	3,6	0,04	0,21		
Maresme	3.924	1.809	497	15.663	40.120	1,4	0,3	1,7	0,8	0,83		
Vallés Occid.	5.261	6.495	940	34.838	93.042	1,9	1,0	3,2	1,8	1,92		
Vallés Orient.	72.552	7.778	1.063	63.902	144.330	8,3	1,2	3,6	3,3	2,98		
Alt Empordà	21.477	45.057	1.062	78.483	19.900	7,9	6,8	3,6	4,1	0,41		
Baix Empordà	13.316	22.554	1.503	63.559	21.200	4,9	3,4	5,2	3,3	0,44		
Garrotxa	11.853	12.291	443	35.519	9.900	4,4	1,9	1,5	1,8	0,2		
Gironés	22.762	10.823	1.469	67.277	43.230	8,2	1,6	5,0	3,5	0,89		
Selva	12.967	6.564	906	27.168	2.990	4,8	1,0	3,1	1,4	0,06		
Alt Camp	555	7.881	433	24.415	259.780	0,2	1,2	1,5	1,3	5,36		
Alt Penedés	1.208	8.212	615	26.776	127.690	0,4	1,2	2,1	1,4	2,63		
Baix Penedés	846	4.415	235	9.796	49.550	0,3	0,7	0,8	0,5	1,02		
Garraf	1.737	4.275	299	5.530	142.300	0,6	0,6	1,0	0,3	2,94		
Tarragonés	812	9.258	347	13.540	209.486	0,3	1,4	1,2	0,7	4,32		
Baix Camp	1.093	3.795	520	38.176	983.850	0,4	0,8	3,1	2	20,30		
Conca de Barberà	399	8.210	565	17.423	278.500	0,1	1,2	1,9	0,9	16,06		
Priorat	24	2.140	1.317	4.544	79.471	--	0,3	4,5	0,2	1,64		
Ribera	949	9.840	1.112	14.158	182.600	0,4	1,5	3,8	0,7	3,77		
Baix Ebre	4.094	16.379	1.382	28.745	301.900	1,5	2,5	4,7	1,5	6,23		
Montsià	2.120	12.630	955	28.618	275.000	0,8	1,9	3,3	1,5	5,67		

2.2.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA

La distribució de la superfície cultivada total entre les comarques està relativament equilibrada. Com a indicador del grau de concentració espacial de la superfície total i de la dels diferents cultius, s'han calculat els coeficients de localització (1). Comparant la distribució de la superfície cultivada entre les comarques, amb la distribució de la superfície total (la cultivada, prats i pastures, rius i llacs, mont...) entre les mateixes, es constata que la primera està lleugerament més concentrada que la segona, com indica el valor del coeficient de localització : 0,29. Efectivament, mentres que no hi ha cap comarca amb una extensió total superior al 5,7%, pel que fa a la superfície cultivada n'hi ha quatre que superen aquest límit : es tracta del Segrià, Noguera, Baix Ebre i Urgell.

---

(1) Els coeficients de localització es calculen de la següent manera :

a) Es troba
$$\frac{\text{Ha totals de la comarca}}{\text{Ha totals de Catalunya}} \times 100 = x$$

i
$$\frac{\text{Ha cultivades de cada comarca}}{\text{Ha cultivades de tot Catalunya}} \times 100 = y$$

b) Es calcula el valor de $x - y = z$ per cada una de les 38 comarques.

c) Es sumen els resultats z que tenen el mateix signe, i es divideix per 100. Aquest darrer valor es el coeficient de localització, que oscil·la entre 0 i 1. Com més aprop està de la mitad, més concentrada està la primera variable.

Les comarques amb mes pes dins de la superfície cultivada total a Catalunya (mapa nº 14) són:

	% sobre la superfície cultivada total
1. Segrià	11,1
2. Noguera	8,0
3. Baix Ebre	6,6
4. Urgell	5,9
5. Garrigues	5,2
6. Alt Empordà	4,4
7. Segarra	4,3
8. Montsià	4,-
9. Baix Camp	3,3
10. Gironés	3,1
11. Baix Empordà	3,0
12. Ribera	3,0
13. Osona	3,0
	64,9

Tenint en compte tant la importància de cada comarca en termes de superfície cultivada com en termes de superfície total es pot detectar quines són aquelles que tenen més pes dins de la superfície cultivada que dins de la superfície total, és a dir, que tenen una especialització agrícola important, en termes comparatius. Es tracta de les següents (les "subratllades" són aquelles que no es troben entre les 13 més importants dins de la superfície cultivada total)

Segrià
 Urgell
 Garrigues
 Baix Ebre
 Montsià
 Segarra
 Baix Camp
Alt Penedés
Alt Camp
Tarragonés
 Noguera
 Baix Empordà

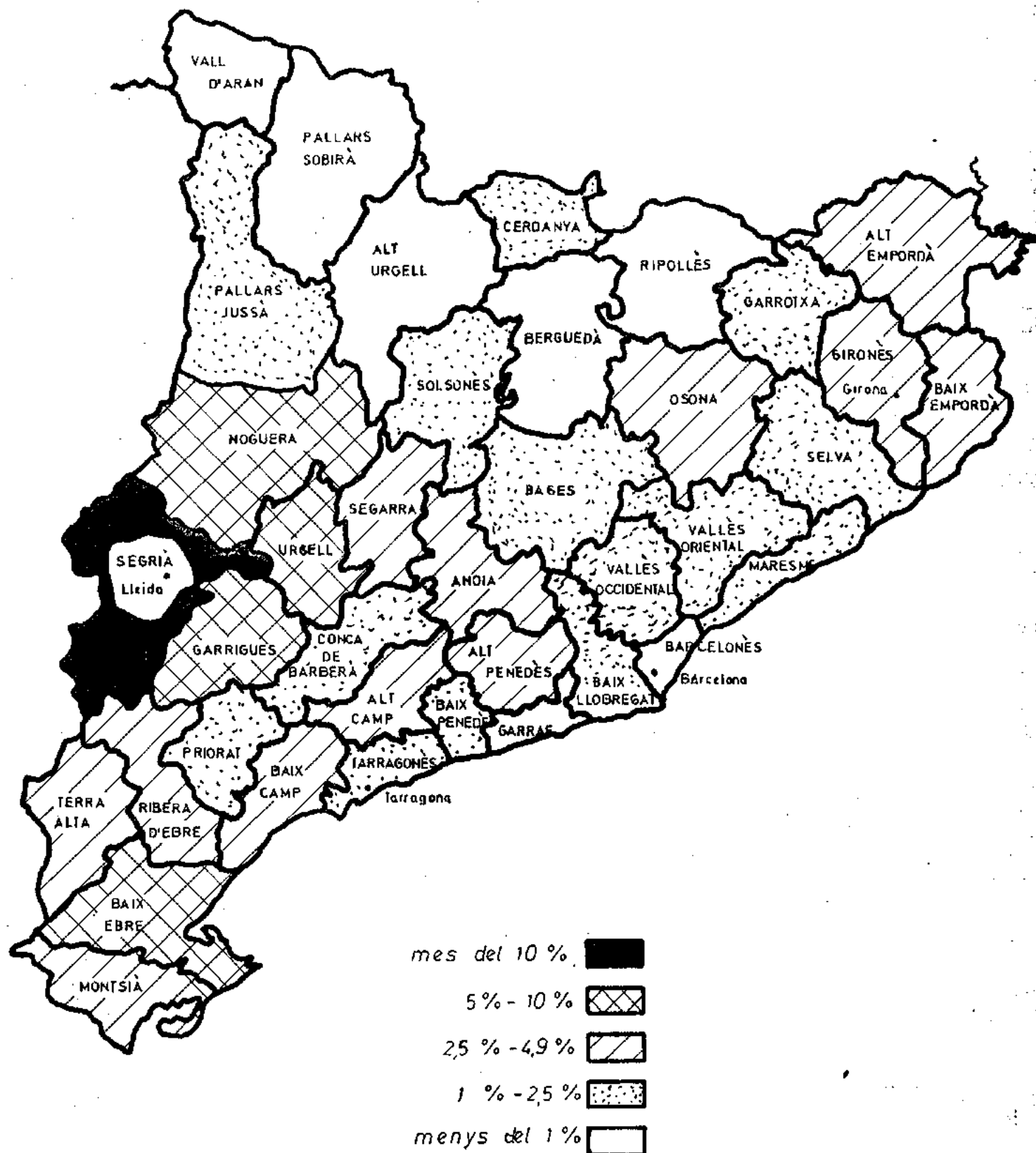
En la distribució de la superfície cultivada total es poden apreciar, d'alguna manera, dos nuclis : l'un al voltant del Segrià i que arriba fins la Segarra, Anoia, Alt Penedés, Alt i Baix Camp, Baix Ebre, Montsià, i les comarques dins d'aquest cercle; l'altra, més petit, estarà constituït per l'Empordà, Gironés i Osona.

La superfície de cultiu de secà representa el 74% de la superfície total, i la de regadiu, el 26%. La seva distribució entre les comarques (mapa 15 i 16) és la que segueix:

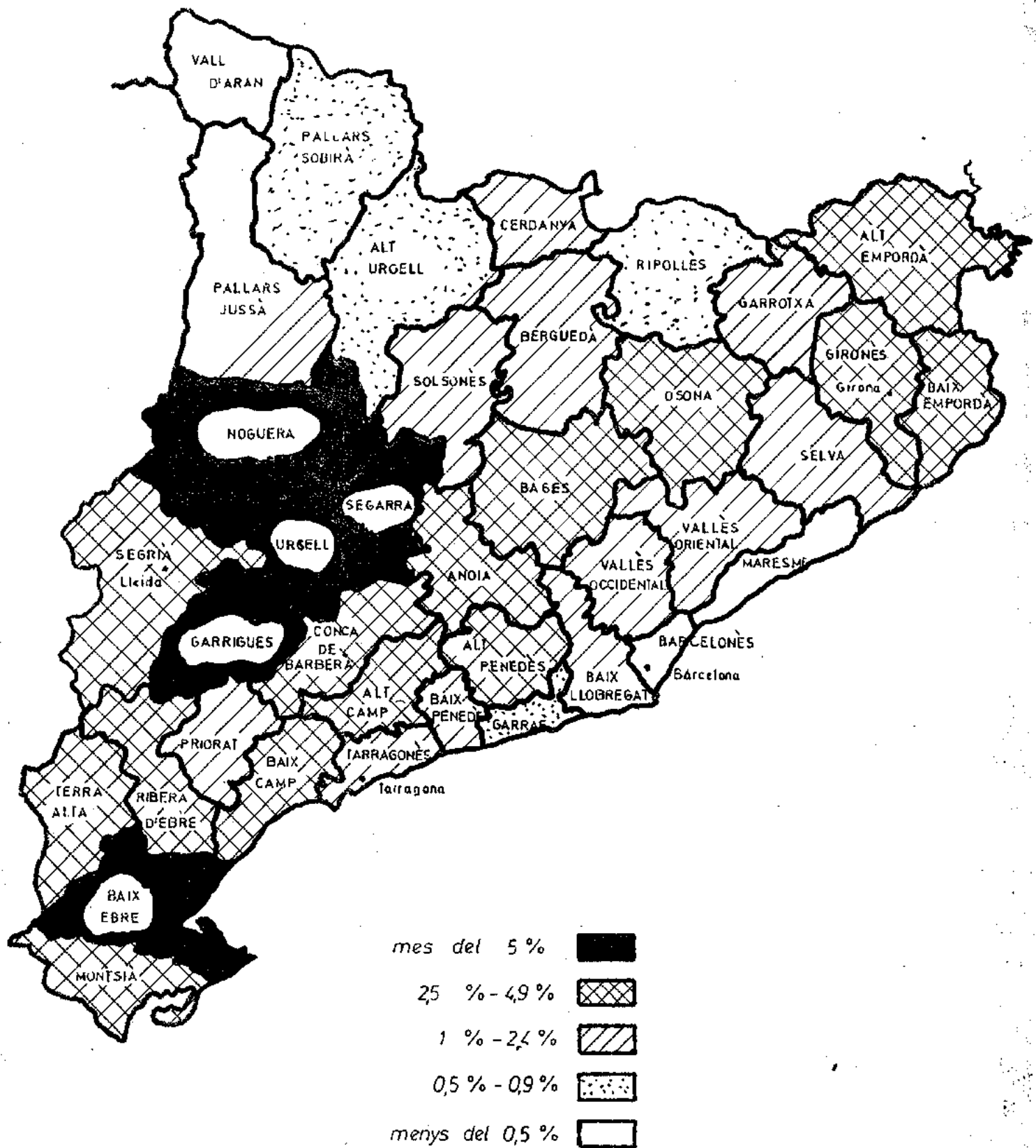
<u>Comarques més importants dins del secà</u>		<u>Comarques més importants dins del regadiu</u>	
Comarca	% superfície sobre el total de secà	Comarca	% superfície sobre el total de regadiu
1. Noguera	6,9	1. Segrià	29,-
2. Segarra	5,7	2. Noguera	11,1
3. Baix Ebre	5,4	3. Baix Ebre	9,5
4. Garrigues	5,4	4. Urgell	7,7

Comarca	% de superfície sobre el total de secà	Comarca	% superfície sobre el total de regadiu
5. Urgell	5,2	5. Montsià	4,9
6. Segrià	4,7	6. Garrigues	4,6
7. Alt Empordà	4,6	7. Baix Camp	4,1
8. Osona	4,-	8. Alt Empordà	3,8
9. Terra Alta	3,9	9. Baix Empordà	3,2
10. Montsià	3,7	Total 9 comarques .	78,2
11. Anoia	3,7	Reste comarques ..	21,8
12. Alt Penedès	3,6		
13. Ribera	3,4	TOTAL	100
14. Alt Camp	3,-		
15. Conca de Barberà	3,-		
16. Baix Camp	3,-		
17. Baix Empordà	2,9		
18. Bages	2,8		
19. Pallars Jussà	2,3		
Total 19 comarques	77,2		
Reste comarques	22,8		
TOTAL	100		

DISTRIBUCIO PERCENTUAL DE LA SUPERFICIE TOTAL DE CULTIU PER COMARQUES. 1976

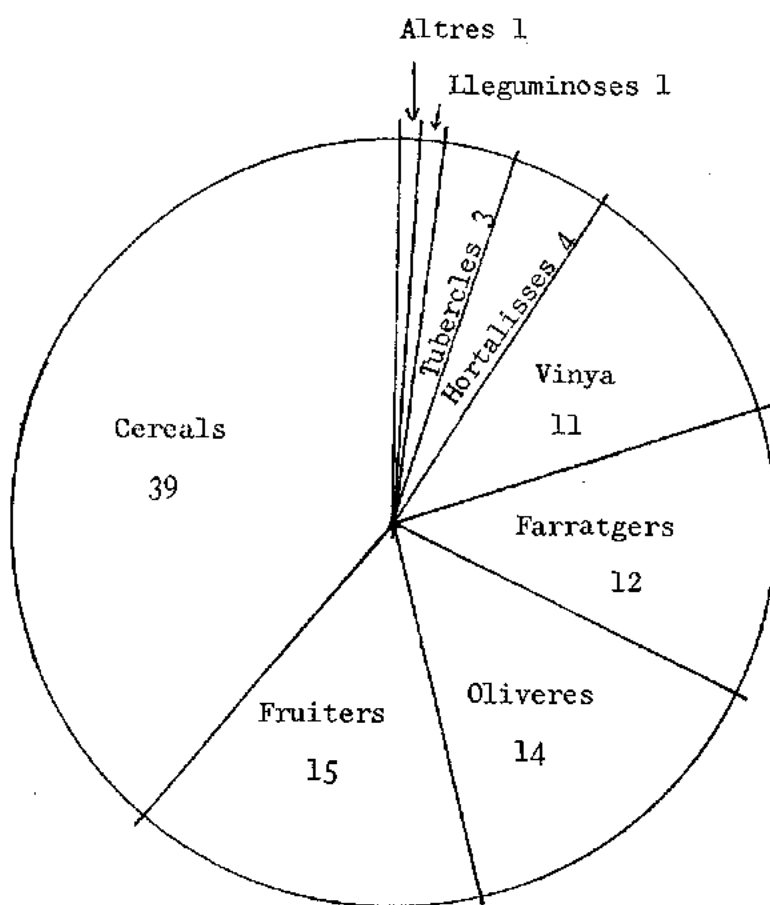
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CULTIU DE SECA

2.2.1. Tipus de cultius

De la superfície total de Catalunya gairebé la tercera part és de cultiu, i correspon aproximadament a 986.600 Hes. Els cereals són el grup de cultiu, dels onze amb els que s'ha fet una primera classificació de la producció agrícola -cereals, lleguminoses, tubercles, cultius industrials, flors, cultius farratgers, hortalisses, cítrics, fruiters, vinyes i oliveres- al que es dediquen un major nombre d'hectàrees : 390.576, que representen el 39,6% de la superfície cultivada total. Molt per sota d'aquesta extensió, segueix en segon i tercer lloc, la superfície destinada a dos cultius llenyosos : els fruiters amb 149.437 Hes. que representen el 15,1% , i les oliveres amb 134.657 Hes. que són el 13,6% de la superfície total. D'una magnitud semblant és la superfície destinada a cultius farratgers -que ocuparia, doncs, el quart lloc- amb 120.795 Hes. o el 12,2% de la superfície total, i a la vinya, que ocuparia el cinquè amb 109.012 Hes. o l'11% de la superfície. Extensions molt inferiors són les ocupades per hortalisses, amb 35.980 Hes o el 3,6% de la superfície, tubercles, amb 27.587 Hes o el 2,8% de la superfície, i lleguminoses amb 11.510 Hes, el 1,2% de la superfície. Finalment, els cultius que representen menys de l'1% de la superfície cultivada total són els cítrics, amb 3.414 Hes, o el 0,3%; els cultius industrials, amb 3.011 Hes, o el 0,3%, i les flors, amb 621 Hes (aproximadament un 0,1% de la superfície total).

Distribució percentual de la superfície cultivada segons els
diferents grups de productes

COEFICIENT DE LOCALITZACIO

Grup de cultius	Respecte a la superfície cult. total	Respecte a equidist.	Grup de cultius	Respecte a la superfície cult. total	Respecte a equidist.
Cereals	0,26	0,47	Hortalisses	0,37	0,44
Lleguminoses	0,42	0,35	Cítrics	0,84	0,91
Tubercles	0,41	0,29	Fruiters	0,38	0,52
Cultius industrials	0,56	0,68	Vinya	0,54	0,51
Flors	0,83	0,80	Oliveres	0,37	0,63
Cultius Farratgers	0,49	0,50	Total superf. cult.	--	0,32

Hom pot observar que els cultius més concentrats espacialment són a la vegada aquells que tenen molt poc pes en termes de superfície dins de l'agricultura catalana; es tracta dels cítrics, flors, i cultius industrials, per els quals ambdós coeficients tenen un valor molt elevat.

A continuació es troben dos cultius importants : els d'oliveres i fruiters que, com reflexa el valor del coeficient respecte de l'equidistribució, estan bastant localitzats en unes poques comarques; ara bé, aquestes comarques coincideixen amb les que ja tenen un pes important en la distribució de la superfície cultivada total, fet que reflexa el baix valor del coeficient de la primera columna.

(Continuació de la nota de la pàgina anterior)

Es troba $A - 2,6 = Z$ per cada una de les 38 comarques, i es sumen els valors Z del mateix signe, i finalment es divideix per 100. El coeficient oscil·larà entre 0 i 1.

La vinya, en canvi, és un cultiu relativament extès per tot Catalunya, excepte per les comarques lleidetanès, com es veurà més endavant.

Finalment, la resta de cultius, que són tots del grup dels herbacis, estan relativament extesos per totes les comarques. Per ordre de menys a més grau de distribució, es tracta dels següents : farratgers, cereals, hortalisses, lleguminoses i tubercles.

Tot seguit s'analitzaran cada un dels onze grups de cultiu : la seva extensió, la part cultivada en regadiu i en secà, els principals productes del grup, i la seva distribució comarcal.

2.2.2.- Grups de cultius : Espècies principals i comarques on es
localitzen

CULTIUS HERBACIS

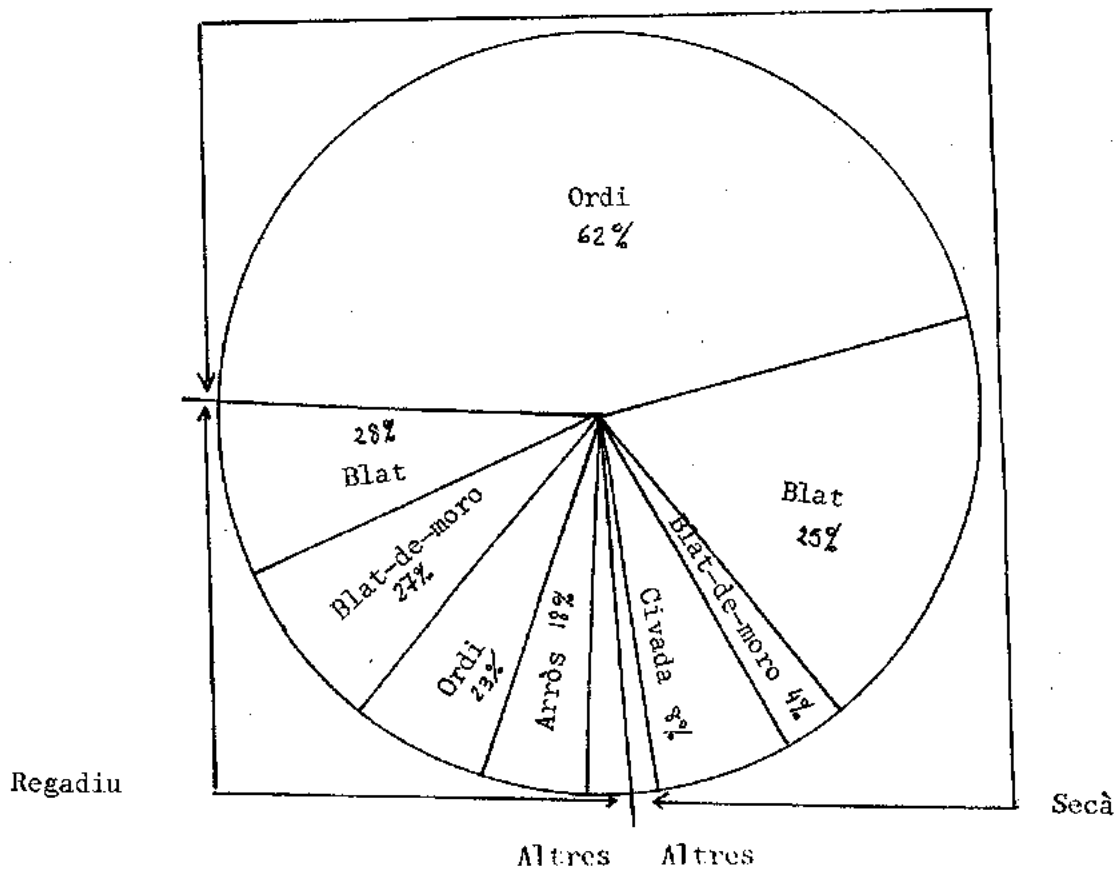
Cereals

La superfície total dedicada al cultiu de cereals és de 390.576 Hes.
D'aquesta superfície, el 73% és de secà i el 27% de regadiu.

Els principals cereals cultivats a Catalunya són l'ordi i el blat.
Un pes molt més reduït tenen el blat-de-moro, la civada i l'arròs.

Altres cereals cultivats a Catalunya són el sorgo (5.278 Hes),
sègol (1.610 Hes), mill i panís (510 Hes), espelta (28 Hes), mestall
(7 Hes), escaiola (3 Hes) i d'altres (596 Hes) que en conjunt venen
a representar un 2% de la superfície total de cereals.

Les principals comarques cerealeres són la Noguera, Segrià, Urgell,
Segarra i Anoia (mapa nº 17). Tot seguit es pot veure, gràficament,
la distribució de la superfície de secà i regadiu entre els dife-
rents cereals :

Les comarques on es localitza gran part de la superfície de cereals de secà són :

Noguera	14%
Segarra	13%
Urgell	9%
Anoia	6%
Segrià	6%
Osona	5%
TOTAL	53%

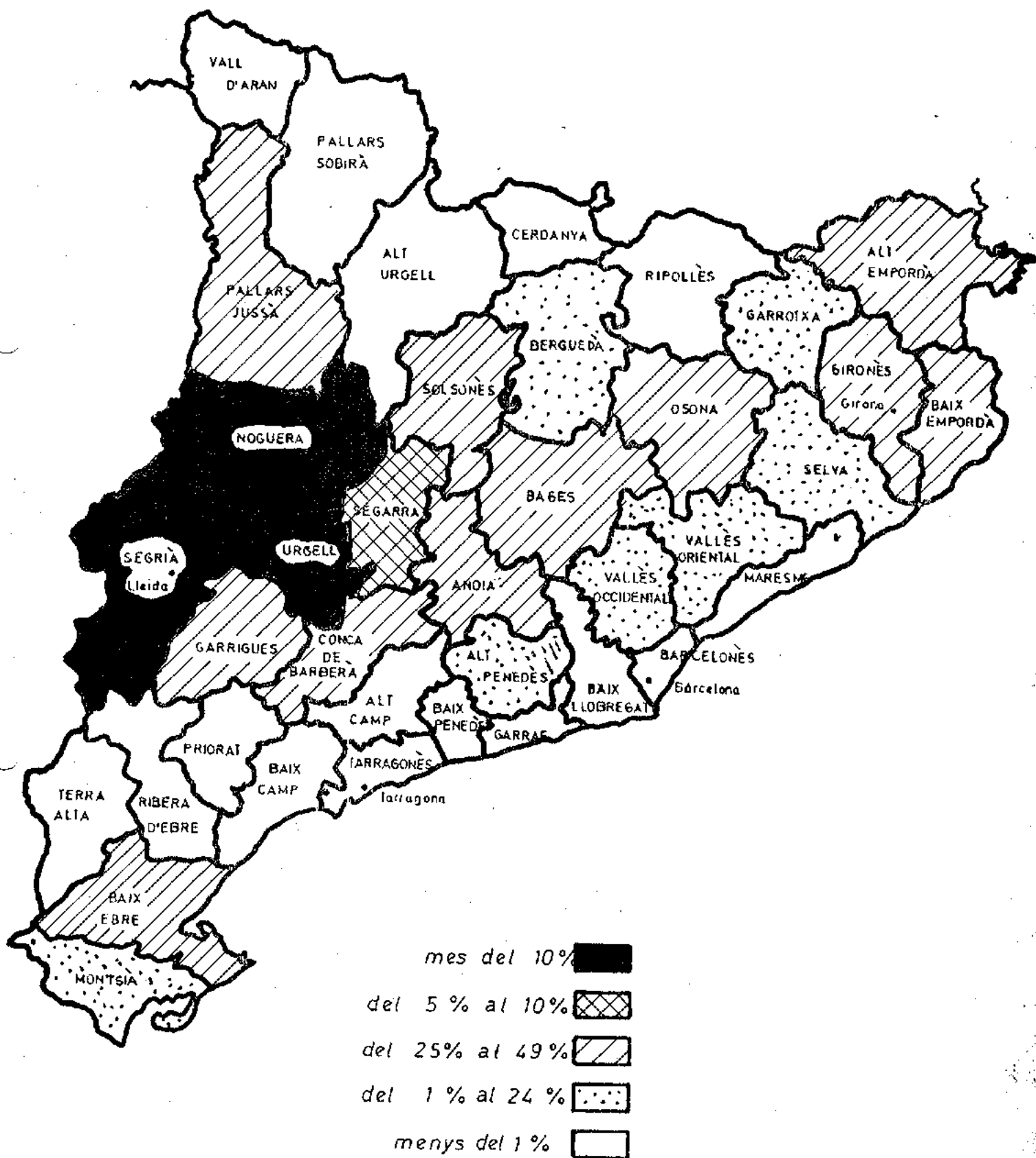
La superfície de cereals de regadiu es troba molt més concentrada; les principals comarques són les següents :

Segrià	31%
Noguera	17%
Baix Ebre	14%
Urgell	13%
TOTAL	75%

I, en conjunt, les principals comarques cerealeres són :

Noguera	15%
Segrià	13%
Urgell	10%
Segarra	9%
TOTAL	47%

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE TOTAL DE CEREALS. 1970

Lleguminoses

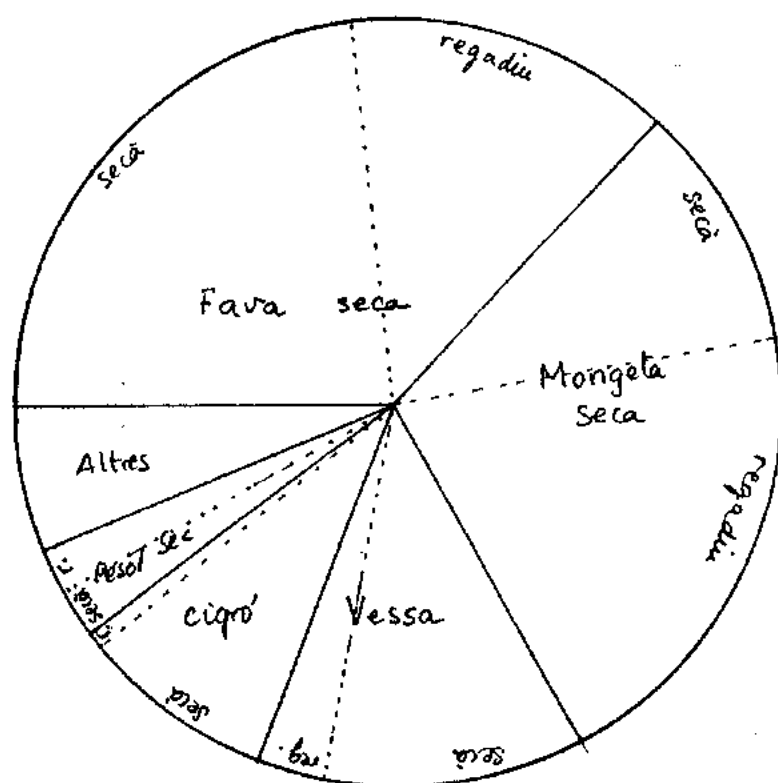
Les lleguminoses ocupen una superfície de 11.510 Hes que, com s'ha dit, venen a representar un 1% de la superfície cultivada total a Catalunya.

D'aquesta superfície, un 61% (7.035 Hes) és de seca i el 39% (4.475 Hes) és de regadiu.

Les principals lleguminoses a Catalunya són la fava seca (4.206 Hes) i la mongeta seca (3.401 Hes). També tenen certa importància la vessa (1.558 Hs), el cigró (1.005 Hes) i el pèsol sec (433 Hes).

D'altres lleguminoses cultivades a Catalunya són : erb (212 Hes), garrofa (146 Hes), tramús (69 Hes), cairetes, semigrec i d'altres.

La distribució percentual de la superfície total de lleguminoses entre els diferents productes és la següent :

Les comarques més importants dins de la superfície de cultiu de lleguminoses en secà són:

	<u>% de la superfície total de secà de lleguminoses</u>
Gironés	10%
Baix Empordà	8%
Vallés Oriental	8%
Bages	8%
Alt Penedès	6%
Anoia	6%
Alt Empordà	5%
TOTAL	51%

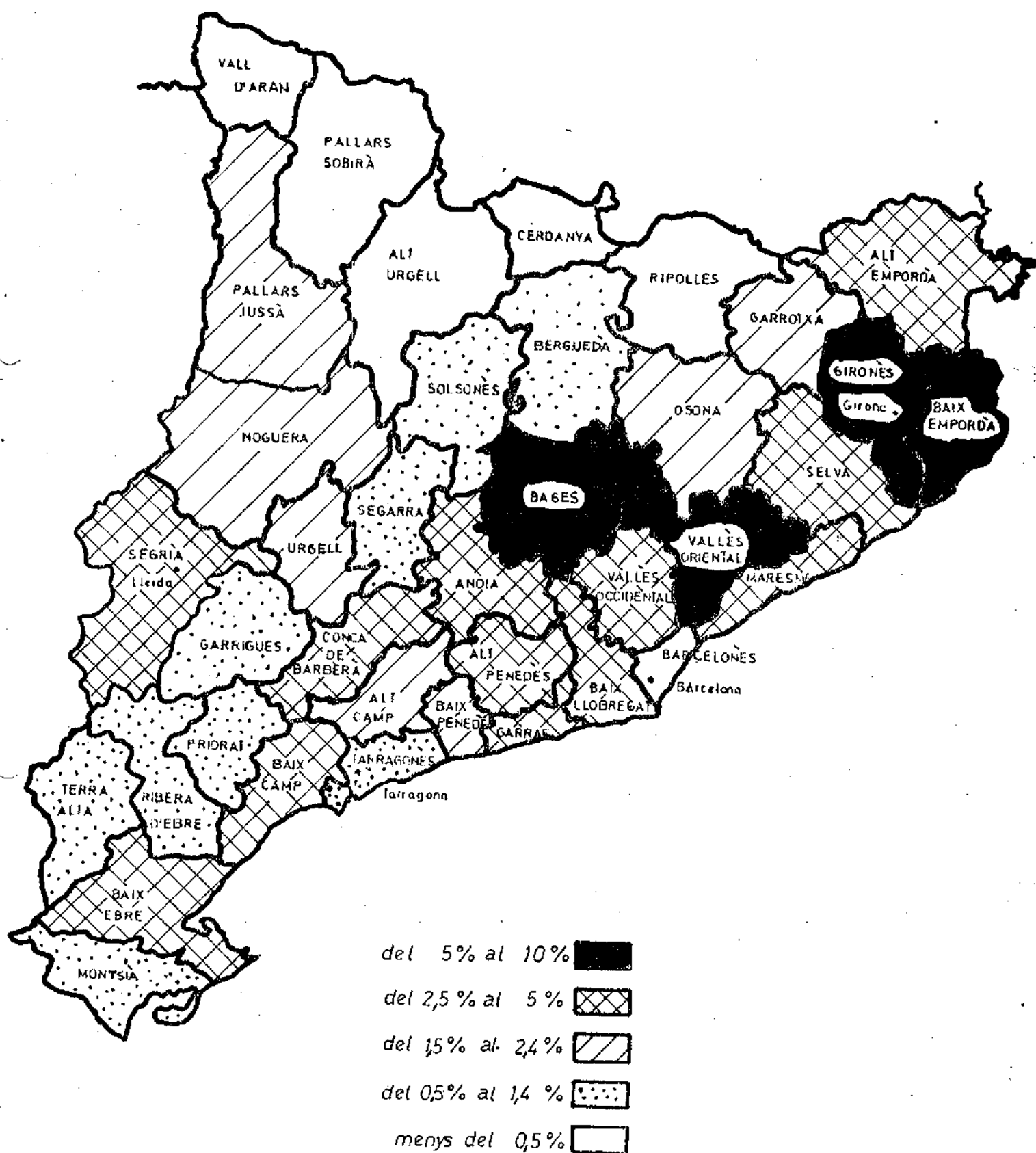
Les comarques més importants dins de la superfície de cultiu de lleguminoses en regadiu són :

Vallés Oriental	12%
Segrià	10%
Gironés	8%
Baix Empordà	7%
Baix Llobregat	6%
Baix Ebre	6%
Baix Camp	6%
Maresme	5%
Selva	5%
TOTAL	65%

Pel que fa a la distribució de la superfície total que, com ja s'ha dit al començament, es troba molt repartida entre totes les comarques, destaquen : el Vallés Oriental, Gironés i Baix Empordà. El mapa nº 18 dóna una idea de la distribució geogràfica :

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE TOTAL DE LLAMININOSES. 1970

(En percentatge)

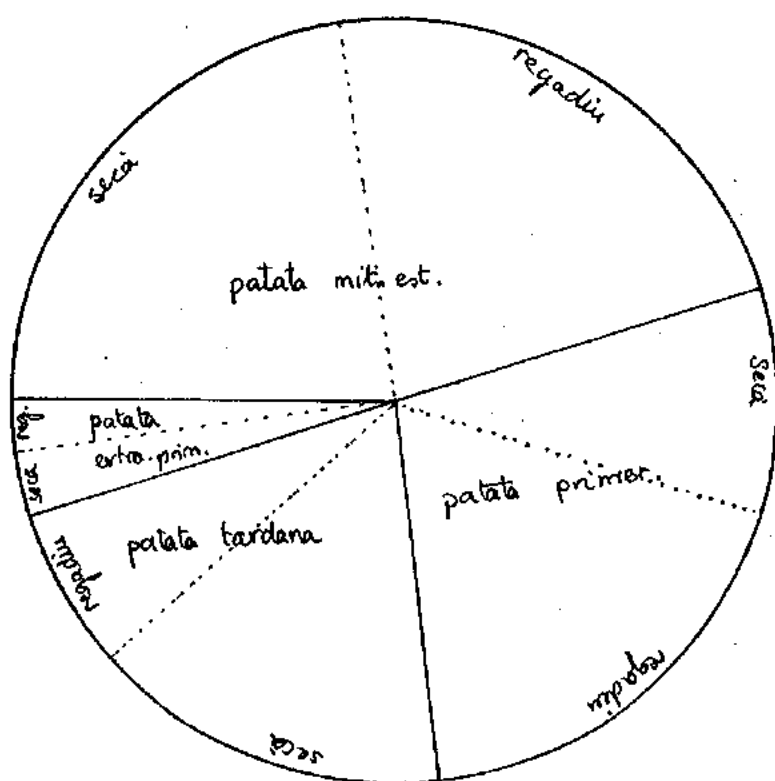
Tubercles

La superfície dedicada al conreu de tubercles és de 27.587 Hes, de les quals 13.808 són de regadiu (aproximadament la mitat) i 13.779 Hes de secà.

Pràcticament tota aquesta superfície es dedica a la patata, en quatre varietats : extraprimarenca, primarenca, de mitja-estació i tardana.

Al moniato s'hi dediquen 87 Hes, i a la xufla 10 Hes, que en conjunt representen un 0,4% de la superfície total de tubercles.

La distribució percentual de la superfície entre les diferents varietats de patates és la següent :

Les principals comarques on es cultiva la patata en secà són :

Osona	22% de la superfície de secà
Solsonés	10%
Gironés	8%
Baix Empordà	5%
Pal·lers Jussà	5%
Total	50%

Les comarques amb més superfície de cultiu de patata en regadiu són :

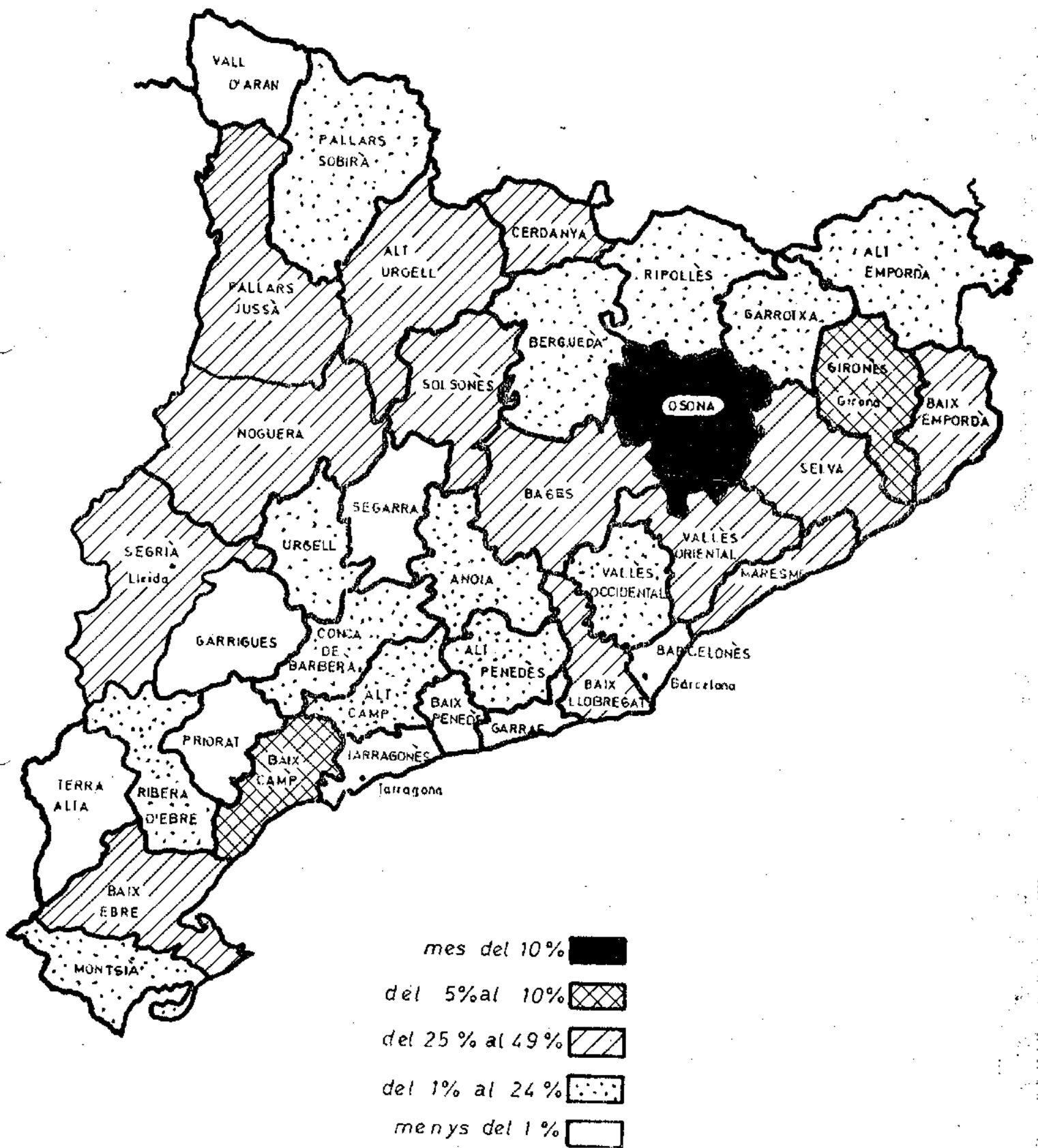
Baix Camp	12%
Segrià	8%
Maresme	7%
Vallés Oriental ..	7%
Baix Ebre	6%
Baix Llobregat ...	5%
Baix Empordà	5%
Total	50%

I, en total, la distribució percentual de la superfície entre ~~ls~~ principals comarques és la següent :

Osona	11%
Baix Camp	6%
Gironés	6%
Solsonés	5%
Baix Empordà	5%

Com es pot veure amb aquestes dades i en el mapa nº 19, es tracta d'un cultiu molt repartit.

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE TOTAL DE TUBERCLES

Cultius industrials

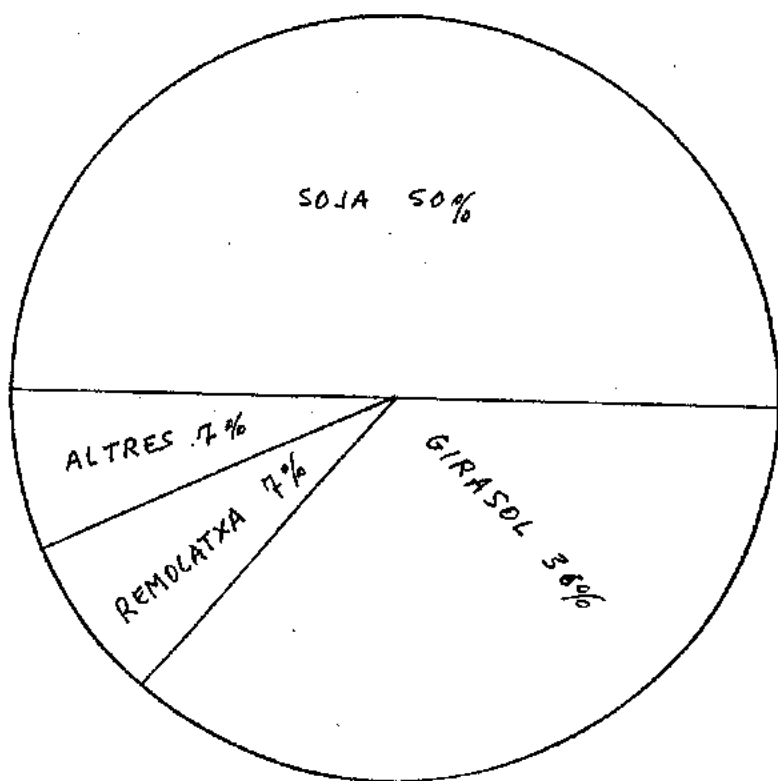
La superfície destinada als cultius industrials és de 3.011 Hes, de les que 503 Hes són de secà (un 17%) i 250 Hes són de regadiu (un 83%).

Els més importants són la soja (1.495 Hes), i el girasol (1.096 Hes); en un segon plà, es situa la remolatxa sucrera (219 Hes).

Un pes molt inferior tenen, en termes de superfície, els següents cultius : cacahuet (48 Hes), canyem tèxtil (41 Hes), càrtam (38 Hes), llúpul (24 Hes) i canyem per a llavor (10 Hes).

També hi han algunes hectarees, però menys de 10, dedicades al comí i regalèssia, pebrot per pebre i cotó.

Gràficament, la distribució de la superfície segons els cultius és la que segueix :

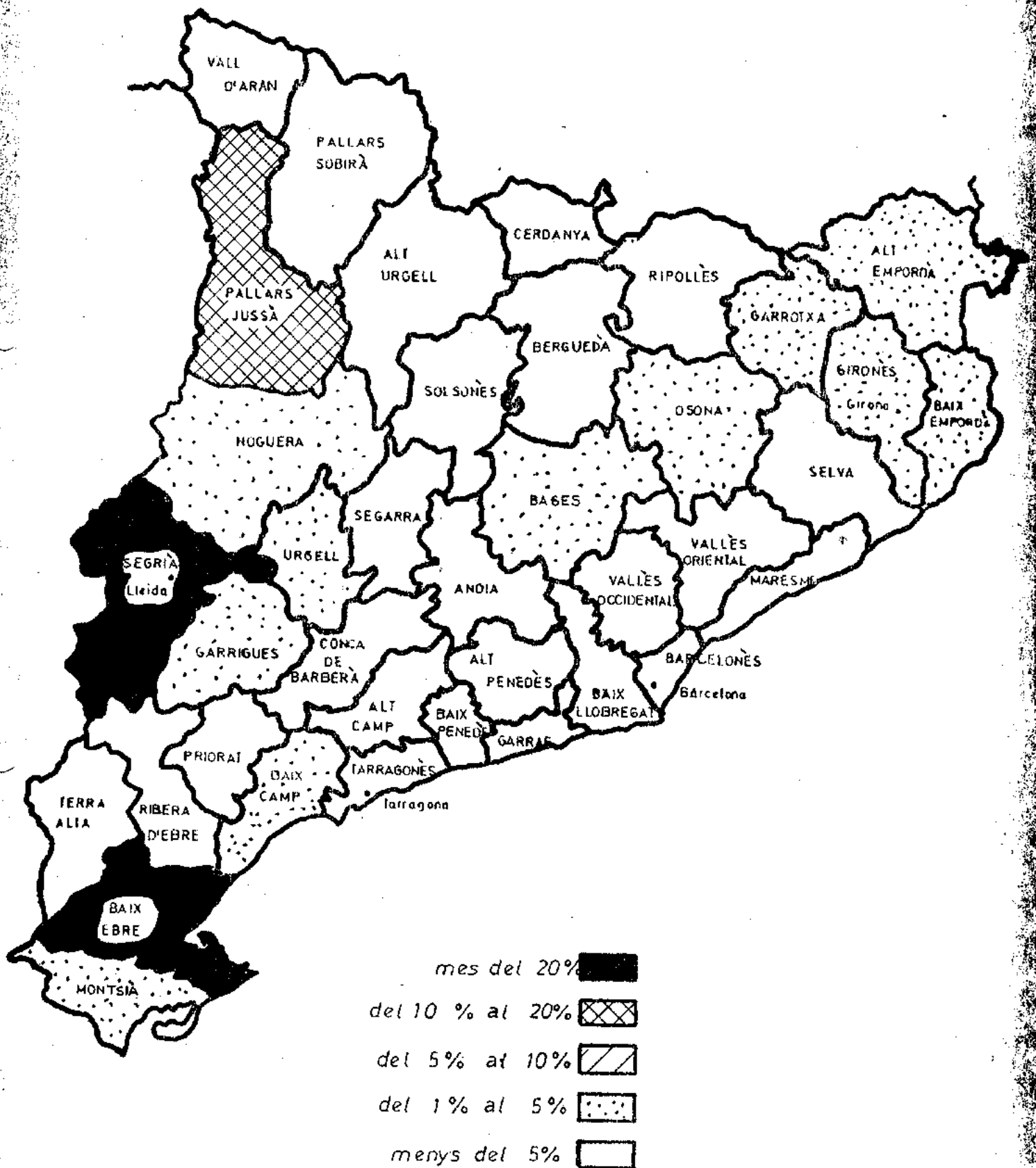

Com ja s'ha dit en planes anteriors, és aquest un tipus de cultiu molt localitzat o concentrat. El 89% de la superfície total es reparteix, i de forma desigual, entre tres comarques :

Baix Ebre	42% de la superfície total
Segrià	21%
Pallars Jussà	12%

A les dues primeres comarques es tracta fonamentalment de superfície de regadiu. La de secà, que té un pes molt reduït, està lleugerament més repartida, sobresortint però el Pallars Jussà (33%), Osona (15%) i Garrotxa.

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE TOTAL DE CULTIUS INDUSTRIALS
(En percentatges)

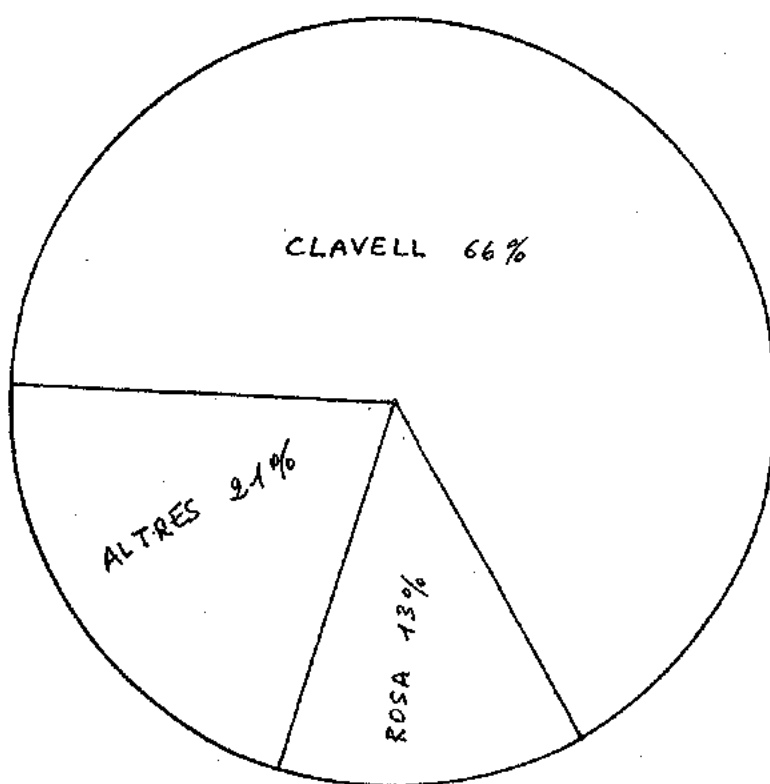

Flors

La superfície total dedicada al cultiu de flors és de 621 Hes, de les que el 96% són de regadiu.

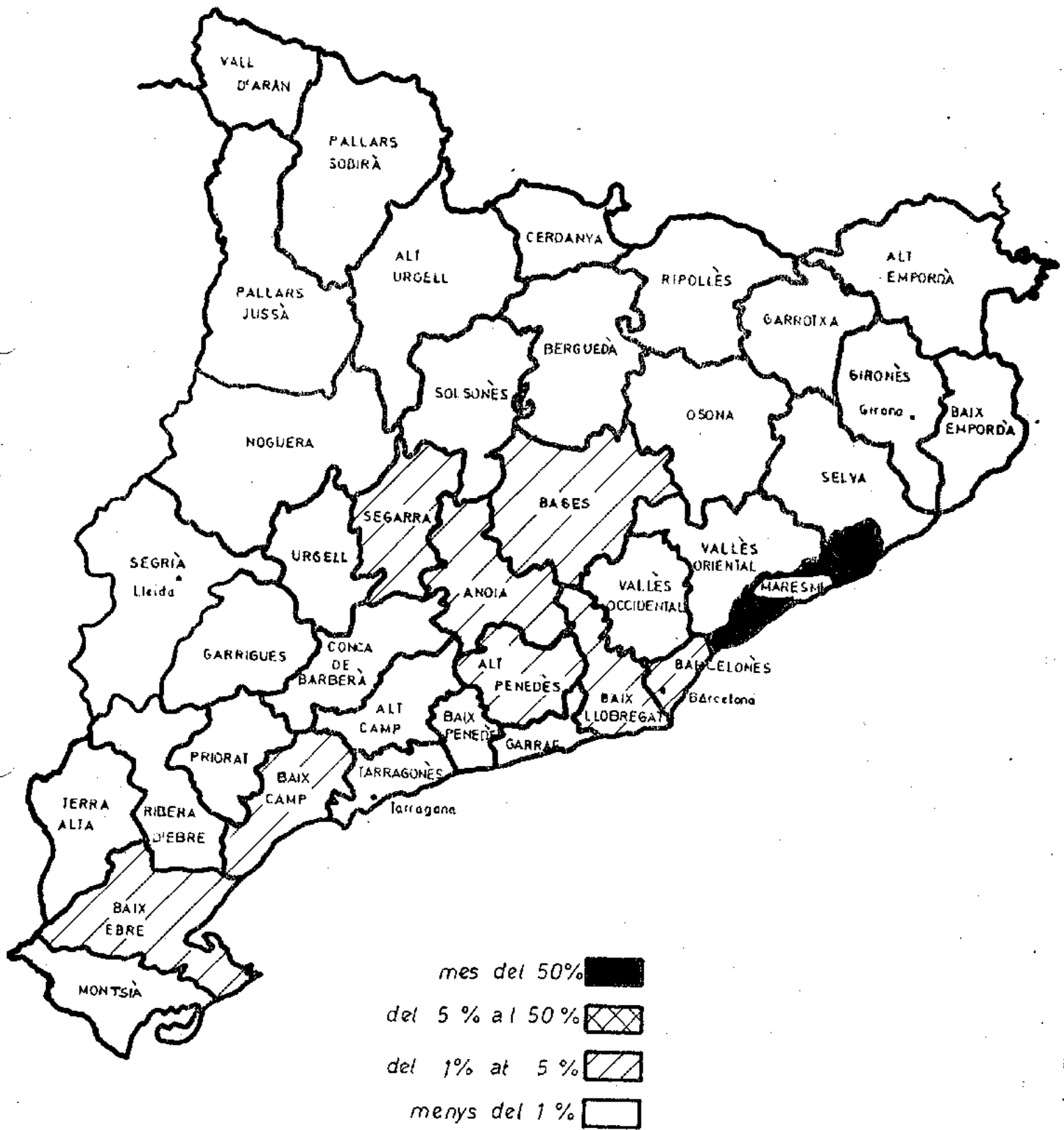
La flor que ocupa més superfície és el clavell : 412 Hes (66%), i en segon lloc, la rosa : 79 Hes (13%). L'extensió dedicada al cultiu d'altres flors és de 130 Hes.

D'altra banda, és un cultiu molt concentrat territorialment : el 80% de la superfície total es localitza en el Maresme (mapa nº 21).

DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE TOTAL DE FLORS

(En percentatge)

Cultius farratgers

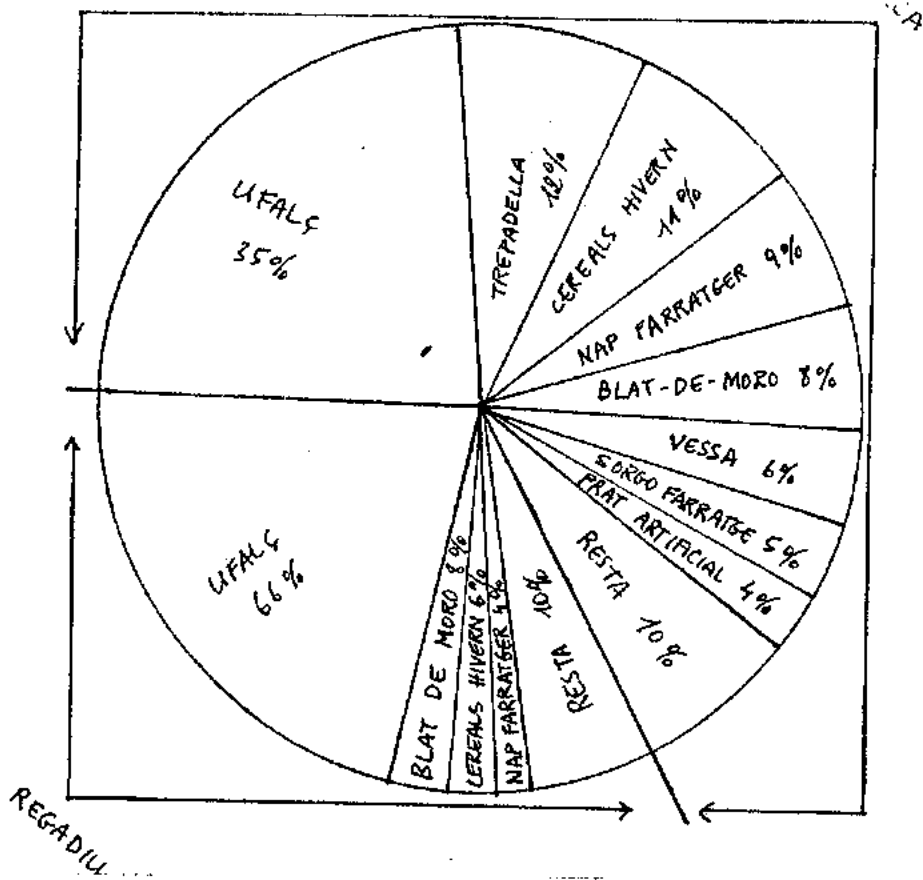
La superfície total dedicada al cultiu de farratgers és de 120.795 Hes. D'aquestes, 39.812 (33%) són de regadiu, i 80.983 Hes (el 67%) són de secà.

El principal cultiu farratger cultivat a Catalunya és l'ufalç, amb el 45% de la superfície total. Un segon bloc seria el dels cultius que representen entorn del 10% de la superfície total: cereals d'hivern per farratge, trepadella, blat-de-moro farratger i nap farratger. En tercer lloc, al voltant del 5% de la superfície, es cultiva la vessa i sorgo per farratge.

De prat artificial n'hi han 4.601 Hes, que representen un 3,8% de la superfície de farratges, i es localitza fonamentalment a les comarques de Cerdanya, Ripollès, Selva, i ambdòs Pallars.

D'altres cultius farratgers cultivats a Catalunya són : el card d'ase, la remolatxa farratgera, trèvol, d'altres graminées, margall, col farratgera, fava, pèsol i d'altres, sulla, pastanaga, nyàmera i carbassa farratgera. Les superfícies d'aquests cultius no arriben al 2% de la total.

En termes gràfics, la distribució de la superfície destinada a farratgers segons els cultius és la que segueix:

La distribució de la superfície de cultius farratgers entre les diferents comarques és la que segueix que com es pot observar és bastant diferent de la del grup anterior, els cereals :

1.	Alt Empordà	13%
2.	Gironés	11
3.	Osona	10
4.	Baix Empordà	9
5.	Segrià	8
6.	Noguera	6
7.	Selva	5
8.	Vallés Oriental	5
TOTAL		67%

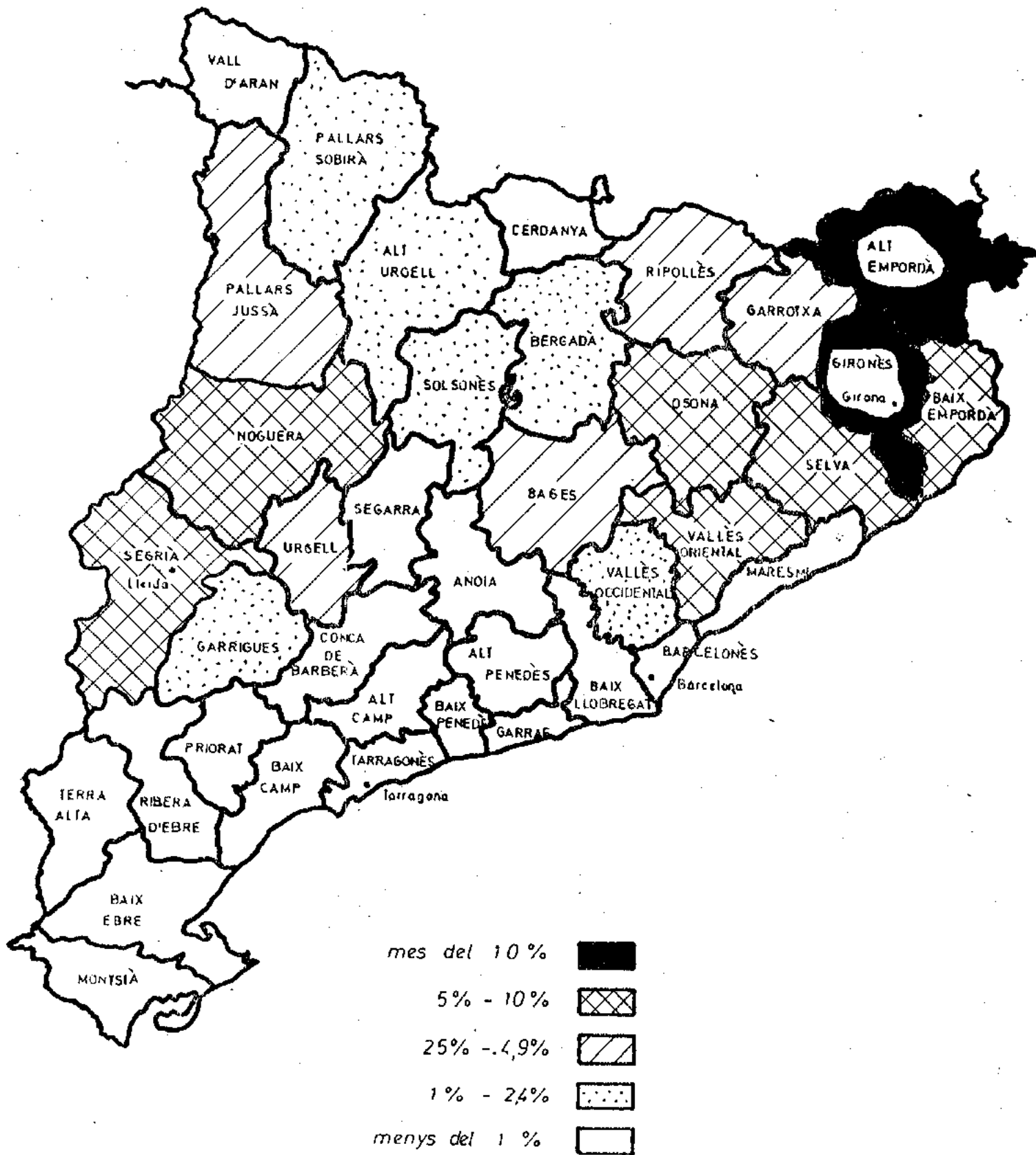
Les principals comarques de farratges de secà són :

1.	Gironés	15%
2.	Osona	14
3.	Alt Empordà	13
4.	Baix Empordà	9
5.	Selva	6
6.	Garrotxa	6
7.	Pallars Jussà.....	5
8.	Vallés Oriental	5
TOTAL		73%

I pel que fa al regadiu :

1.	Segrià	24%
2.	Noguera	15%
3.	Alt Empordà	12%
4.	Urgell	9%
5.	Baix Empordà	8%
6.	Vallés Oriental	6%
TOTAL		74%

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CULTIUS FARRATGERS

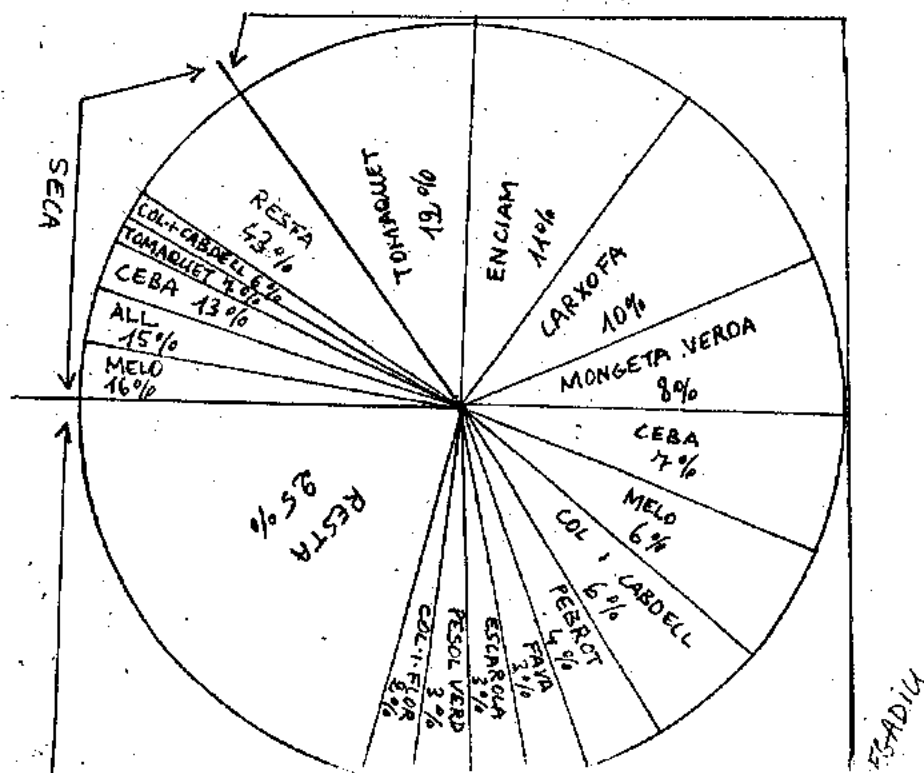
Hortalisses

La superfície total destinada al cultiu d'hortalisses és de 35.980 Hes. El 85% d'aquesta extensió és de regadiu (30.700 Hes) i el 15% és de secà (5.280 Hes).

Es molta la varietat de productes d'horta que es cultiven a Catalunya, havent-n'hi 34 als que s'hi dediquen com a mínim 10 Hes. A més a més, la superfície total està molt repartida entre els diferents productes de manera que l'extensió dedicada al més important, el tomàquet, tant sols representa un 11% de la superfície total.

Com ja s'ha dit, la major part de productes d'horta es cultiven en regadiu. N'hi ha alguns, però, pels que la superfície de secà és important; aquests són : la ceba, el melò, l'all, la fava verda, el pèsol verd, la síndria, espàrrec, carbassa i carbassó, rave i nap.

La distribució de la superfície de secà i regadiu entre els diferents productes és la següent :

Les comarques amb més superfície total d'hortalisses (mapa nº 23)
són:

Baix Ebre	14%
Maresme	11%
Segrià	10%
Montsià	9%
Baix Llobregat	8%
Baix Camp	6%
TOTAL	58%

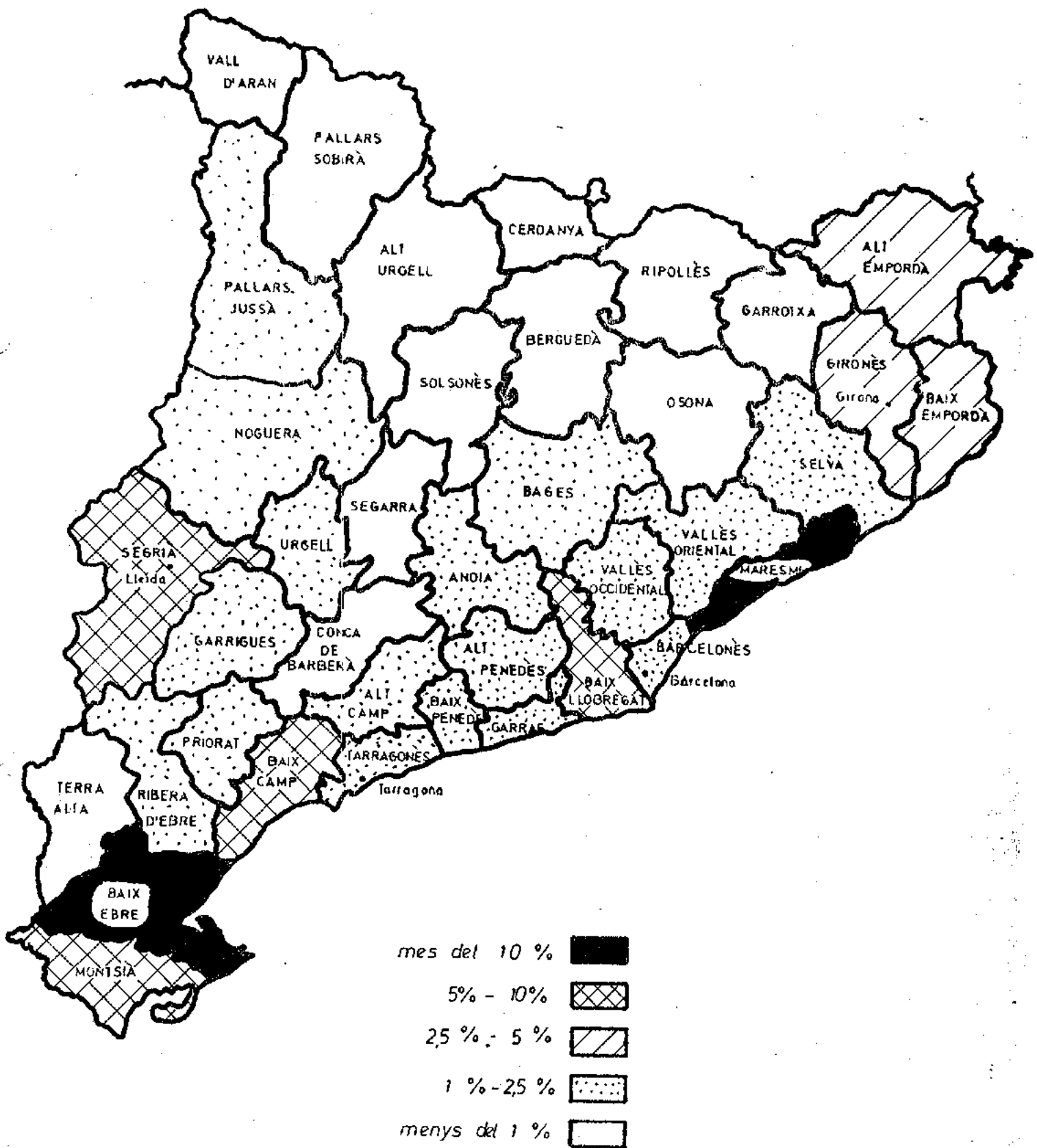
Les comarques amb més superfície de regadiu són :

Baix Ebre	16%
Maresme	12%
Segrià	11%
Montsià	10%
Baix Llobregat	8%
TOTAL	57%

I, finalment, les comarques amb més superfície de secà són :

Gironés	15%
Alt Penedés	12%
Baix Llobregat	9%
Baix Penedés	6%
Selva	5%
TOTAL	47%

DISTRIBUCIÓ DE LA SUPERFÍCIE D'HORTALISSES

CULTIUS LLENYOSOS

Fruiters

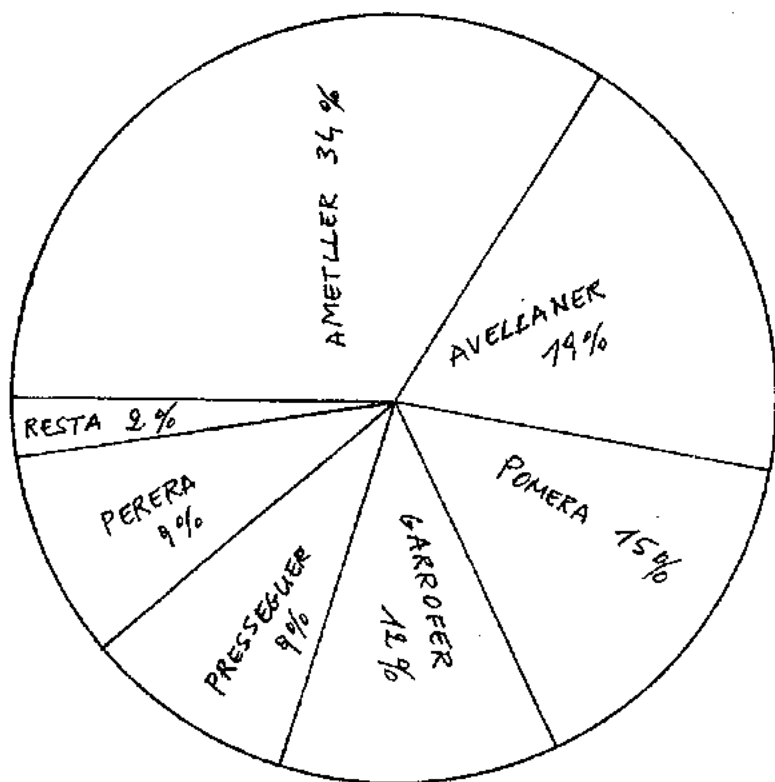
La superfície total destinada als fruiters és de 149.437 Hes.
Un 63% d'aquesta superfície (94.609 Hes) és de secà, i un
37% (54.828 Hes) és de regadiu.

El fru ter més important, en termes d'extensió, és l'ametller
amb 50.924 Hes. Segueixen l'avellaner (28.099 Hes), la pomera
(22.296 Hes), el garrofer (17.956 Hes), el presseguer (13.872 Hes)
i la perera (13.543 Hes). En darrer lloc, el cirerer i el guinder,
amb 1.688 Hes.

En un tercer lloc de fruiters hom pot esmentar : el pruner
(511 Hes), l'albercoquer (296 Hes), aguacate i kaki (105 Hes),
figura (82 Hes), noguera (59 Hes) i codony (22 Hes).

Finalment, hi ha alguna hectàrea dedicada al nesprer, magraner,
xirimoier, atzeroler...

Gràficament, la distribució de la superfície destinada als
diferents fruiters és la següent :

La superfície de fruiters està bastant concentrada espacialment. En el Segrià es localitza gairebé la quarta part de la superfície total (un 22%). També són importants el Baix Camp (11%) i l'Alt Camp (7%), i les Garrigues (8%) (mapa nº 24).

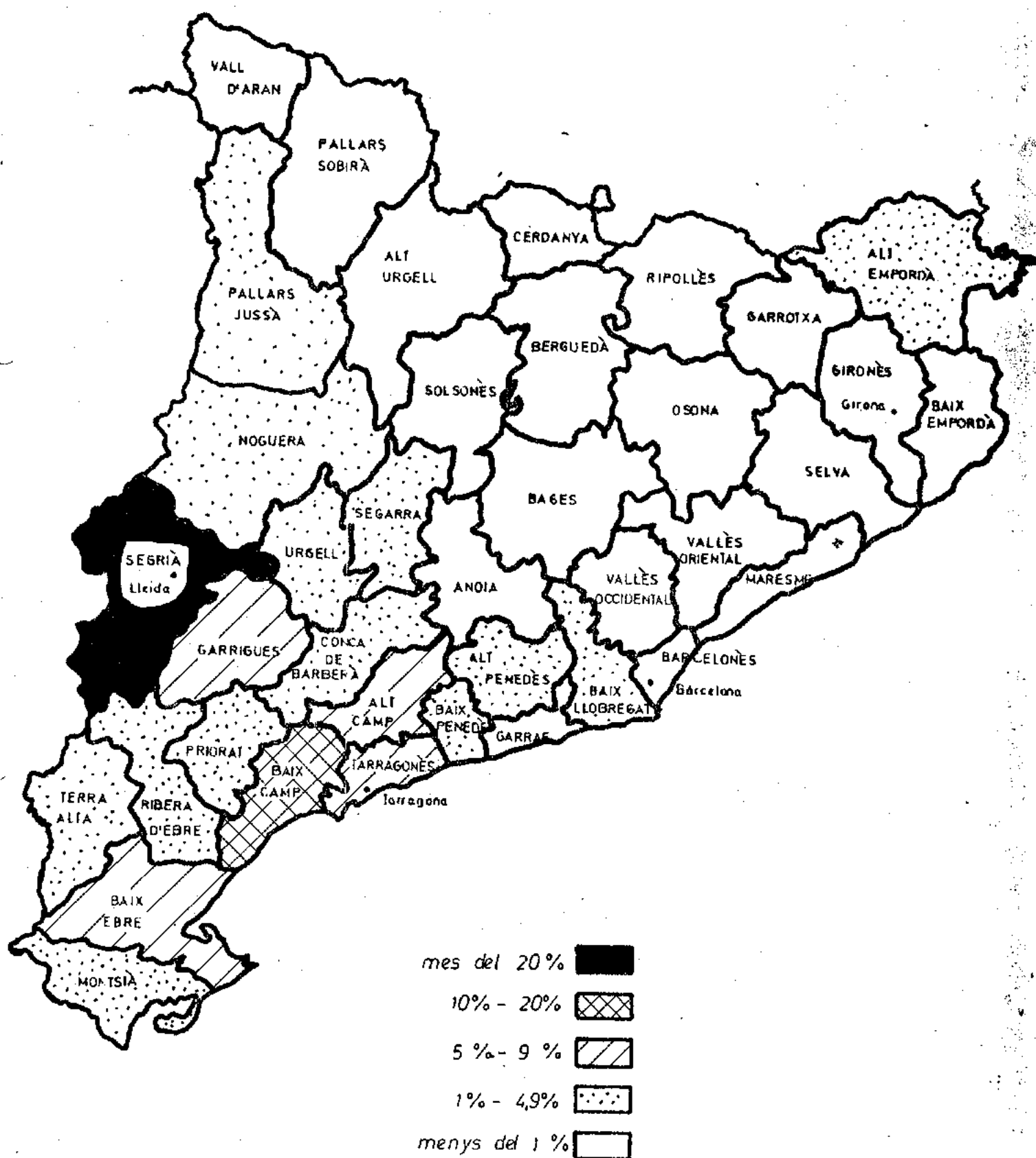
Aquesta concentració s'accentúa en el cas de la superfície de regadiu, que es distribueix com segueix :

Segrià	48%
Baix Camp	10%
Noguera	7%
Tarragonés	5%
Total	<u>70%</u>

La distribució de la superfície de fruiters en secà és molt més dispersa :

Baix Camp	12%
Carrigues	11%
Alt Camp	8%
Baix Ebre	8%
Segrià	8%
Terra Alta	7%
Tarragonés	6%
Ribera	6%
Total	66%

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE FRUITERS

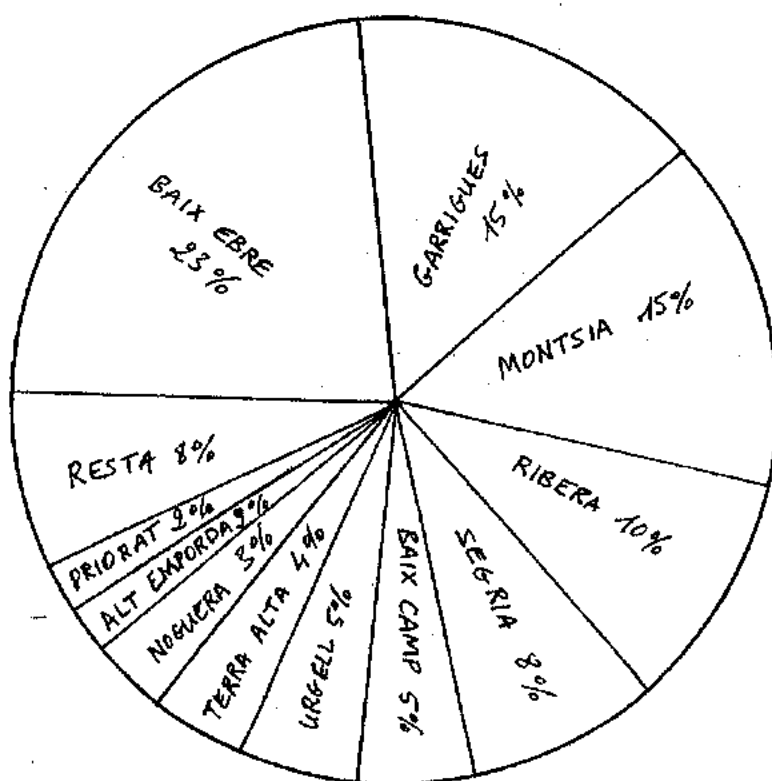

Olivera

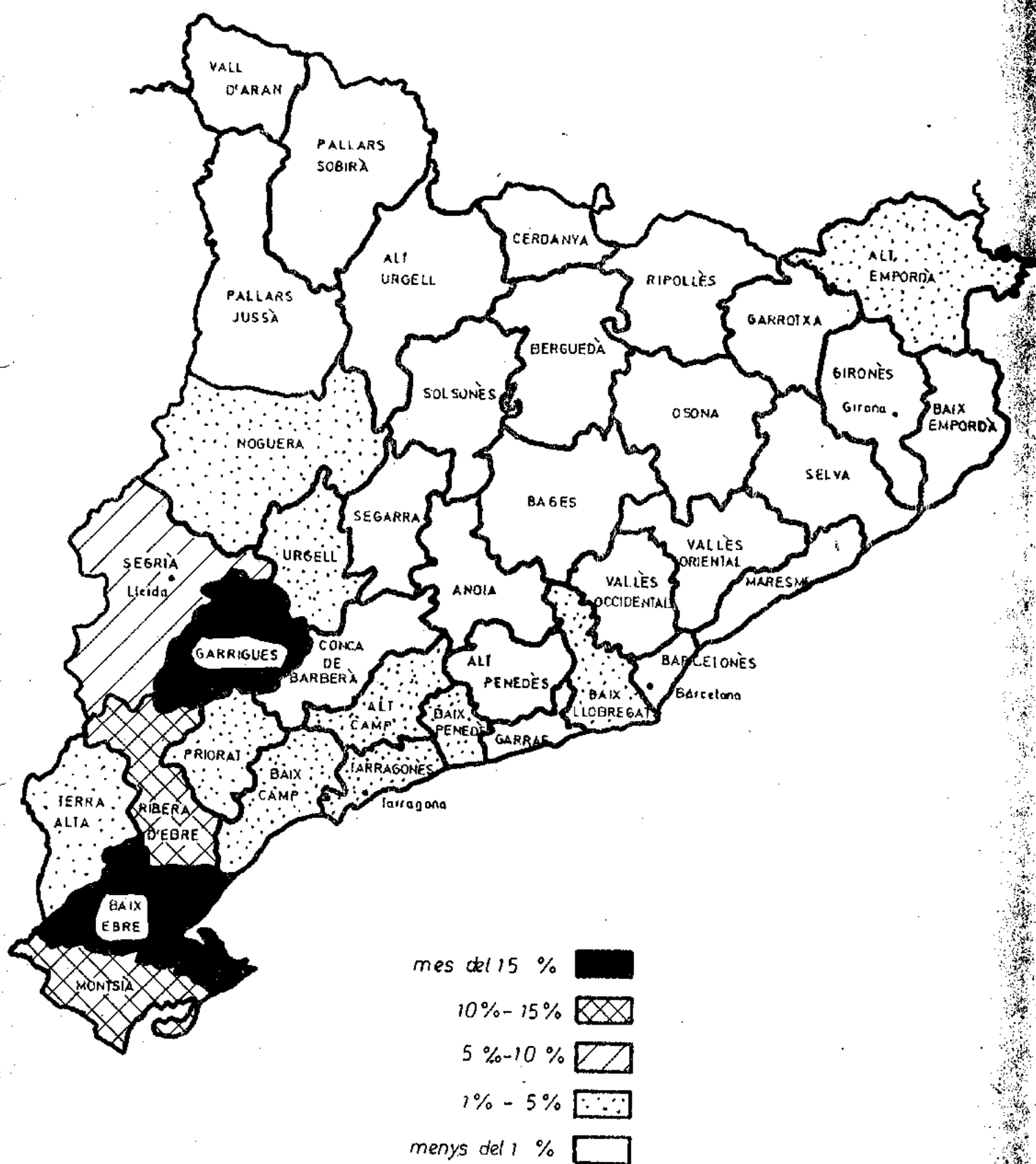
La superfície total ocupada per aquest llenyós és de 134.657 Hes, el 98% de les quals són de secà.

De fet dins d'aquest grup s'han inclòs, a més dels olivars d'oliva de taula i per a oli, altres llenyosos com : tàpera, canya vulgar, vimeterar, sùmac, morera i altres, que ocupen una superfície de 410 Hes, que venen a representar un 0,3% de la superfície d'oliverar.

La distribució gràfica de la superfície total d'oliverar (veure mapa nº 25) és la següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE D'OLIVERES

Vinya

La superfície total de vinya a Catalunya és de 108.974 Hes, de les que el 99% són de secà.

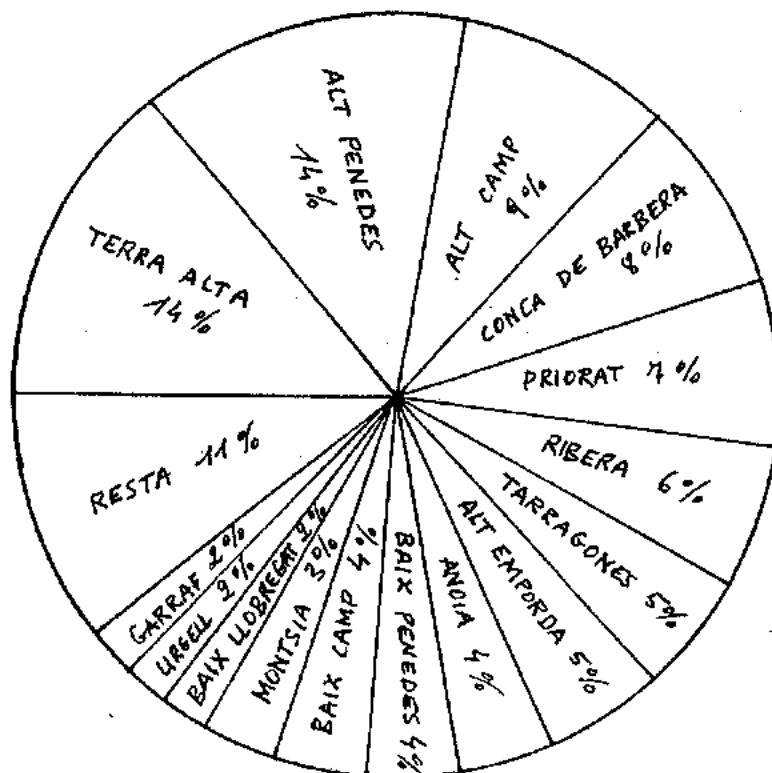
A la vegada, pràcticament tota aquesta extensió (un 98%, ó 107.056 Hes) és ocupada per la vinya de raïm per a ví.

La vinya de raïm de taula ocupa 1.907 Hes, i la vinya de raïm per panses, 11 Hes.

En cultiu associat hi han 2.047 Hes de vinya.

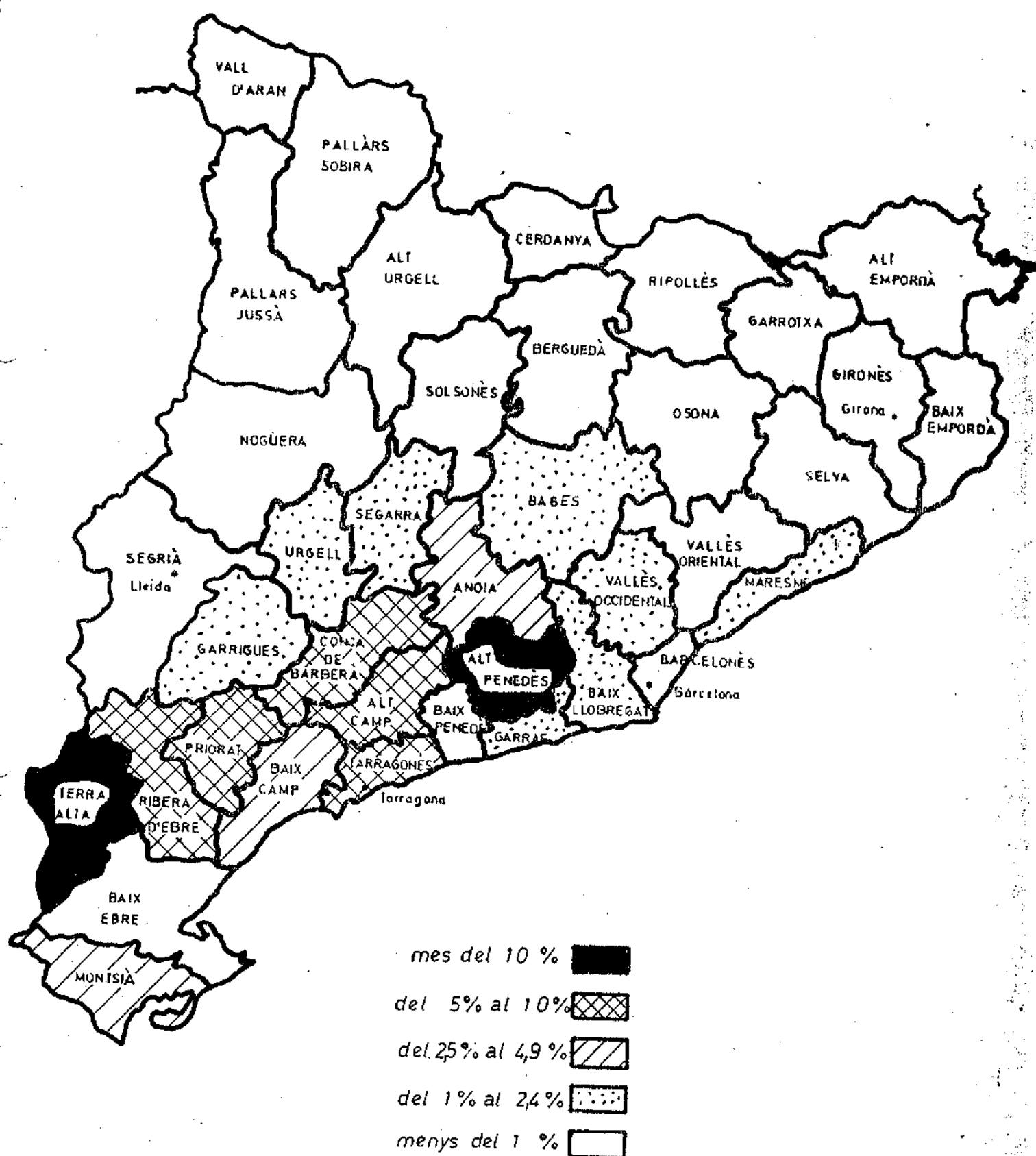
La vinya de regadiu, que representa un 1% de la superfície total de vinya (són 1.107 Hes), es localitza fonamentalment a la Ribera, Noguera i Segrià.

La distribució comarcal de la superfície total (mapa nº 26) és la que mostra el gràfic:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE VINYA

(En percentatge)

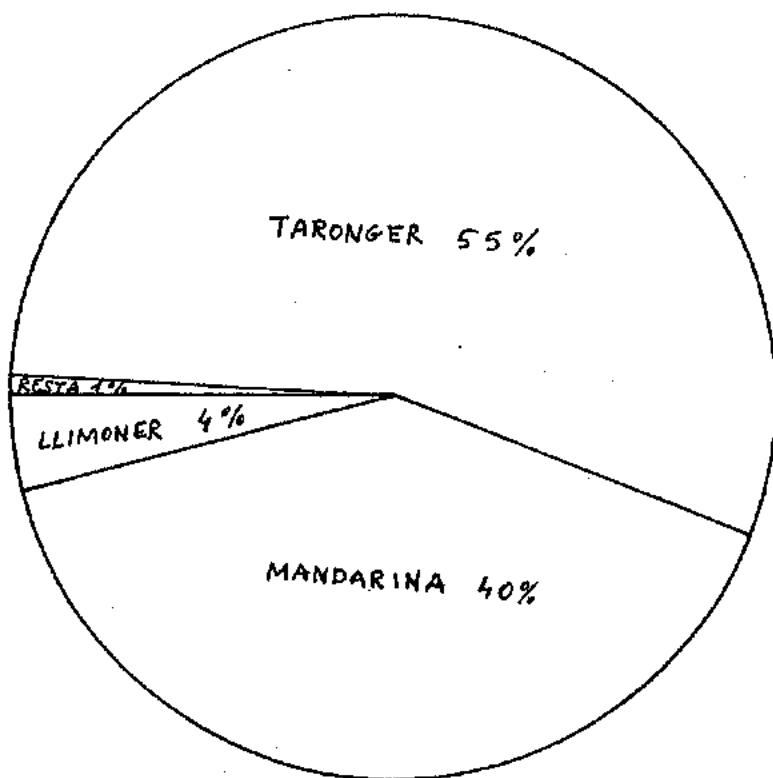
Cítrics

La superfície ocupada pels cítrics és de 3.422 Hes, pràcticament totes de regadiu (hi han tant sols 19 Hes de secà, que es reparteixen entre el Tarragonés, Maresme i Vallés Occidental).

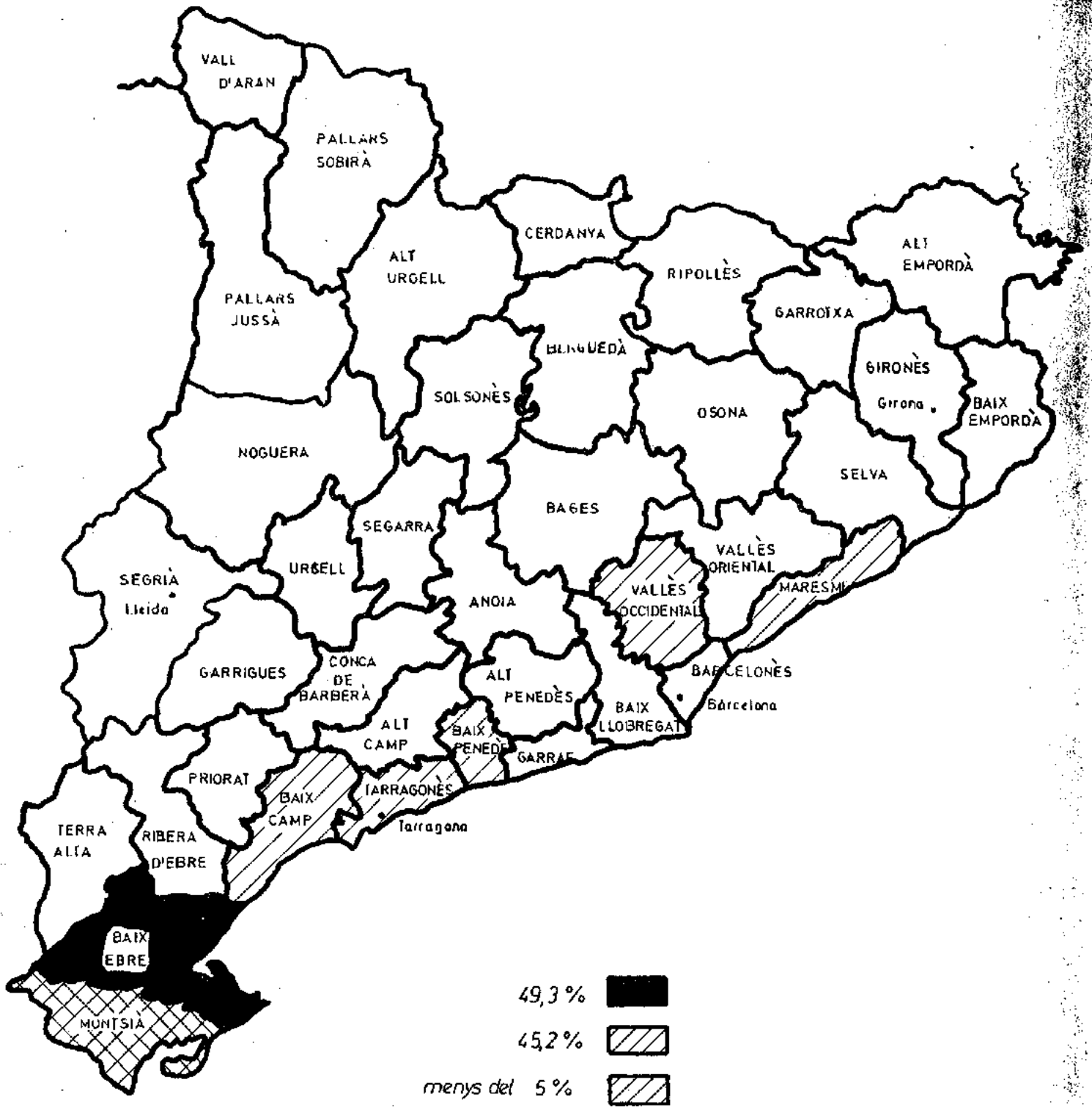
Els productes fonamentals són el taronger i la mandarina. Al llimoner s'hi dediquen 131 Hes, al llimoner dolç i altres, 24 Hes, al pomelo 9 Hes i al taronger agri 1 Ha.

Còm ja s'ha vist en planes anteriors, aquest és el conreu més concentrat geogràficament : pràcticament total la superfície es localitza en el Baix Ebre (el 49%) i en el Montsià (el 45%). (Veure mapa nº 27).

La distribució de la superfície total segons els productes és la següent :

DISTRIBUCIO PERCENTUAL DE LA SUPERFICIE DE CULTIU DE CITRUS

QUADRE Nº 61.- TOTAL SUPERFÍCIES DE CULTIU. 1976 (HES)

COMARCA	Cereals grà	Illeguminoses grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farfatges	Hortalisses	Frutiers	Vinyes	Oliverars	TOTAL
Baix Llobregat	825	350	818	10	9	116	2.970	4.075	2.612	1.266	13.119
Barcelonés	26	31	155	—	16	52	545	92	18	10	9.410
Bages	778	480	997	—	499	918	3.832	783	1.133	32	9.417
Vallés Occidental	4.802	382	596	—	1	1.967	823	861	1.449	284	11.117
Vallés Oriental	7.215	1.092	1.142	20	—	6.114	648	849	402	100	17.518
Alt Empordà	15.600	533	668	35	—	15.155	1.113	1.694	5.113	3.360	43.217
Baix Empordà	13.586	884	1.361	76	—	10.342	901	1.158	751	560	29.619
Barrotxa	4.946	269	344	55	—	4.668	238	81	4	5	10.611
Braconés	12.157	1.074	1.560	38	—	13.509	1.454	784	137	113	30.511
Selva	4.635	547	880	24	1	6.111	779	1.057	120	5	14.111
Alt Camp	1.825	168	392	12	—	61	671	10.480	10.151	1.883	25.611
Alt Penedés	6.466	504	568	8	7	510	841	2.199	15.117	604	26.811
Baix Penedés	690	261	250	—	—	200	486	2.250	4.342	1.312	9.711
Garraf	1.276	284	221	—	1	125	350	1.255	2.068	15	5.611
Tarragonés	246	83	198	—	1	56	494	8.288	5.549	1.352	16.211
Baix Camp	922	316	1.719	47	13	236	2.175	16.486	3.976	6.251	32.111
Seneca de Barberà	10.781	284	271	10	—	96	283	1.771	8.449	471	22.411
Priorat	160	118	189	—	—	39	177	5.534	7.657	3.019	16.811
Llivera	308	129	377	—	4	174	799	6.826	6.664	13.987	29.211
Baix Ebre	15.233	307	870	1.275	7	575	5.100	8.245	784	30.621	64.111
Montsià	6.913	123	353	83	3	294	3.091	4.407	3.222	19.718	39.711

QUADRE Nº 61.- TOTAL SUPERFÍCIES DE CULTIU. 1976 (HES) (Continuació)

COMARCA	Cereals grà	Lleguminoses	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farinats	Hortalisses	Cítrics	Frutiers	Vinyes	Oliverars	TOTAL
Terra Alta	919	111	251	1	--	66	301	--	7.032	15.166	4.698	28.
Cerdanya	3.633	14	1.012	--	--	2.925	38	--	383	618	1.001	9.
Osona	14.563	231	3.041	77	--	11.704	300	--	2	--	--	29.
Ripollès	972	50	507	3	--	3.003	129	--	4	--	--	4.
Anoia	18.260	448	606	2	13	709	360	--	1.232	4.827	767	27.
Bages	13.816	733	871	29	22	3.270	588	--	598	1.607	534	22.
Berguedà	5.972	68	633	8	--	2.001	103	--	17	5	--	8.
Solsonés	11.178	85	1.323	--	--	2.694	73	--	10	--	--	15.
Jarriques	14.356	113	172	37	--	1.171	480	--	12.601	1.668	20.711	51.
Viguera	58.131	184	891	79	--	7.447	877	--	6.859	999	3.814	79.
Segarra	36.357	139	246	--	--	681	127	--	2.286	1.144	990	41.
Segrià	49.605	515	1.184	622	24	9.881	3.406	--	33.476	294	10.431	109.
Urgell	40.311	228	413	107	--	4.066	756	--	3.517	2.526	6.066	57.
Alt Urgell	1.182	28	706	--	--	2.125	188	--	243	17	46	4.
Pallars Jussà	10.380	272	1.123	350	--	5.020	362	--	1.900	340	626	20.
Pallars Sobirà	1.443	35	524	2	--	2.409	106	--	130	34	5	4.
Val d'Aran	108	37	155	1	--	255	16	--	2	--	--	--
TOTAL CATALUNYA	390.576	11.510	27.587	3.011	621	120.795	35.980	3.422	149.467	109.012	134.657	986.

FONT :

QUADRE Nº 62.- SUPERFÍCIES DE CULTIU DE SECA. 1976 (Hes)

COMARCA	Cereals grà	Leguminoses grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farinats	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Oliverars	TC
Baix Llobregat	652	74	130	10	—	47	447	—	1.948	2.612	1.266	7.
Barcelonès	7	2	5	—	1	1	1	—	92	18	10	
Maresme	395	248	86	—	3	500	137	6	641	1.133	32	3.
Vallès Occidental	4.277	245	128	—	—	1.381	120	5	771	1.449	284	8.
Vallès Oriental	5.727	560	236	15	—	3.743	101	—	747	402	100	11.
Alt Empordà	13.382	363	262	26	—	10.509	208	—	194	5.110	3.360	33.
Baix Empordà	11.245	589	710	6	—	7.103	224	—	109	751	560	21.
Garrrotxa	4.946	267	327	55	—	4.645	212	—	58	4	5	10
Gironès	11.049	720	1.082	27	—	12.150	802	—	284	139	113	26.
Selva	4.098	332	484	21	—	4.818	257	—	756	120	5	10.
Alt Camp	1.805	111	69	12	—	14	28	—	7.932	10.142	1.883	21.
Alt Penedès	6.426	451	418	6	7	436	631	—	1.920	15.108	604	26
Baix Penedès	690	245	187	—	—	181	304	—	2.199	4.342	1.312	9.
Garraf	1.276	282	160	—	—	116	236	—	1.217	2.068	15	5.
Tarragonès	198	27	8	—	—	1	13	8	5.391	5.549	1.352	12.
Baix Camp	423	61	46	—	—	31	83	—	11.109	3.976	5.980	21.
Conca de Barberà	10.726	152	101	5	—	69	119	—	1.713	8.434	461	21.
Priorat	154	48	4	—	—	21	6	—	5.154	7.646	3.008	16.
Ribera	199	26	9	—	—	9	42	—	5.297	5.981	13.109	24.
Baix Ebre	82	50	44	—	—	11	84	—	7.559	783	30.562	39.
Montsià	50	40	7	3	—	28	21	—	3.891	3.222	19.711	26.

QUADRE Nº 62.- SUPERFÍCIES DE CULTIU DE SECA. 1976 (Hes) (Continuació)

COMARCA	Cereals grà	Lleguminoses grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Oliverars	TOTAL
Terra Alta	884	91	136	1	—	27	155	—	6.975	15.163	4.697	28.112
Cerdanya	2.960	12	550	—	—	1.970	2	—	350	618	1.001	7.111
Osona	14.527	166	2.971	77	—	11.330	178	—	2	—	—	29.213
Ripollès	972	50	500	3	—	3.003	121	—	4	—	—	4.610
Anoia	18.250	396	249	2	—	695	130	—	1.185	4.827	767	26.514
Bages	13.352	541	432	22	12	2.944	179	—	569	1.607	534	20.111
Berguedà	5.947	68	611	8	—	1.948	43	—	11	5	—	8.613
Solsonés	11.178	84	1.322	—	—	2.694	70	—	10	—	—	15.312
Garrigues	6.453	18	19	—	—	23	6	—	10.482	1.666	20.656	39.201
Noguera	40.415	83	442	33	—	1.361	52	—	3.262	855	3.738	50.113
Segarra	36.209	139	124	—	—	634	23	—	1.708	1.144	988	40.179
Segrià	16.818	68	20	—	—	179	13	—	7.073	149	9.381	33.711
Urgell	26.522	110	110	2	—	524	74	—	2.082	2.464	6.066	37.166
Alt Urgell	1.179	18	584	—	—	1.454	20	—	22	16	46	3.313
Pallars Jussà	8.687	226	634	166	—	3.839	115	—	1.783	330	619	16.111
Pallars Sobirà	1.338	32	417	2	—	2.289	12	—	109	34	5	4.213
Vall d'Aran	108	37	155	1	—	255	11	—	—	—	—	510
TOTAL CATALUNYA	283.606	7.035	13.779	503	23	80.983	5.280	19	94.609	107.867	132.230	725.914

FONT :

QUADRE Nº 63.-SUPERFÍCIES DE CULTIU DE REGADIU. 1976 (Hes)

COMARCA	Cereals grà	Lleguminoses grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius faratges	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Oliverars	TOT
Alt Llobregat	143	273	688	—	9	119	2.523	—	2.127	—	—	5.0
Barcelona	19	29	150	—	15	51	544	—	—	—	—	—
Tarresme	383	232	911	—	496	418	3.695	12	142	—	—	6.2
Vallés Occidental	525	137	468	—	1	586	703	—	90	—	—	2.5
Vallés Oriental	1.488	532	906	5	—	2.371	547	—	102	—	—	5.9
Alt Empordà	2.218	170	406	9	—	4.646	905	—	1.500	3	—	9.8
Baix Empordà	2.341	295	651	70	—	3.239	677	—	1.049	—	—	8.5
Barrotxa	—	2	17	—	—	23	26	—	23	—	—	—
Bronés	1.108	354	478	11	—	1.359	652	—	500	—	—	4.0
elva	537	215	396	3	1	1.293	522	—	301	—	—	3.0
Alt Camp	20	57	323	—	—	47	643	—	2.548	9	—	3.0
Alt Penedés	40	53	150	2	—	74	210	—	279	9	—	—
Baix Penedés	—	16	63	—	—	19	182	3	51	—	—	—
Barraf	—	2	61	—	1	9	114	8	38	—	—	—
aragonés	48	56	190	—	1	55	481	19	2.897	—	—	3.7
Baix Camp	499	255	1.673	47	13	205	2.092	131	5.377	—	—	10.0
enca de Barberà	55	132	170	5	—	27	164	—	58	15	10	—
ricrat	6	70	185	—	—	18	171	—	380	11	11	—
ibera	109	103	368	—	4	165	757	5	1.529	683	878	4.0
Baix Ebre	15.151	257	826	1.275	7	564	5.016	1.683	686	1	59	25.0
ontsià	6.863	83	346	80	3	266	3.070	1.542	516	—	7	12.7

QUADRE Nº 63.- SUPERFÍCIES DE CULTIU DE REGADIU. 1976 (Hes) (Continuació)

COMARCA	Cereals grà	Lleguminoses grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Oliverars	TOTAL
Terra Alta	35	20	115	—	—	39	146	—	57	3	1	4
Cerdanya	673	2	462	—	—	955	36	—	33	—	—	2.1
Osona	36	65	70	—	—	374	122	—	—	—	—	6
Ripollès	—	—	7	—	—	—	8	—	—	—	—	—
Anoia	10	52	357	—	13	14	230	—	47	—	—	7
Bages	464	192	439	7	10	326	409	—	29	—	—	1.8
Berguedà	25	—	22	—	—	53	60	—	6	—	—	1
Solsonés	—	1	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—
Garrigues	7.903	95	153	37	—	1.148	474	—	2.119	2	55	11.6
Noguera	17.716	101	449	46	—	6.086	825	—	3.597	144	76	29.0
Segarra	148	—	122	—	—	47	104	—	578	—	2	1.0
Segrià	32.787	447	1.164	622	24	9.702	3.393	—	26.403	145	1.050	75.7
Urgell	13.789	118	303	105	—	3.542	682	—	1.435	62	—	20.0
Alt Urgell	3	10	122	—	—	671	168	—	221	1	—	1.1
Pallars Jussà	1.693	46	489	184	—	1.181	247	—	117	10	7	3.9
Pallars Sobirà	105	3	107	—	—	120	94	—	21	—	—	—
Vall d'Aran	—	—	—	—	—	—	5	—	2	—	—	—
TOTAL CATALUNYA	106.970	4.475	13.808	2.508	598	39.812	30.700	3.403	54.858	1.145	2.427	260.6

FONT :

3.- ELS RENDIMENTS AGRICOLES

3.1.- RENDIMENTS DE CADA GRUP DE CULTIU EN EL CONJUNT CATALA

Hi han diverses fòrmules d'entendre i evaluar els rendiments. D'una banda, es pot intentar medir d'alguna forma la productivitat de la terra, bé en termes físics -és a dir, els kgs o tores de producte que s'obté a cada hectàrea cultivada- o bé en termes monetaris -valor de la producció o pessetes que s'ingressen per hectàrea cultivada-. L'aventatge de fer-ho en pessetes sobre fer-ho en kgs o tores és que d'aquesta manera es poden agregar i comparar els rendiments de diferents cultius.

D'altra banda es pot parlar dels rendiments nets, és a dir, evaluar els ingressos obtinguts menys les despeses que ha originat la producció -llavors, adobs, maquinària, mà d'obra...- que expressen el que es pot nomenar excedent brut d'explotació. I, finalment, es pot parlar de rendiment entés com la diferència entre els ingressos o valor de la producció i les despeses en inputs (llavors, adobs), és a dir, la renda generada o valor afegit, enfoc que es tractat en una altra part d'aquest estudi.

Aquí es tracta de veure simplement el valor de la producció per hectàrea a les diferents comarques i segons el tipus de cultiu, per grans grups. Les diferències entre una comarca i l'altra seràn doncs atribuïbles tant a la diferent estructura de cultius, com diferent tamany d'explotació, de tecnologia utilitzada... A nivell

de Catalunya en conjunt els rendiments o valor de la producció per hectàrea de cada grup de cultiu són els següents:

Rendiments, en PTES/Ha, dels diferents grups de cultiu a Catalunya 1976

	Rendiments Ptes/Ha			Superfície grup	x100	% cultivat en secà	(1)/(2)x100
	Total	Secà(1)	Regadiu(2)	Superfície total			
Hortalisses	283.956	140.665	308.600	4		15	219
Cítrics	128.468	105.579	128.595	menys d'1%		0	122
Tubercles	128.187	97.300	159.024	3		50	163
Fruiters	85.144	27.242	185.104	15		63	679
Ametller, garrofer avellaner	22.801	18.337	61.071	10		90	333
Resta fruiters	200.332	126.938	213.071	5		15	168
Farratges	35.776	26.950	53.727	12		67	199
Cereals	32.800	26.138	50.462	39		73	193
Lleguminoses	31.647	22.058	46.723	1		61	212
Vinyes	29.393	29.413	27.471	11		99	—
Cultius ind.	21.337	14.793	22.646	menys d'1%		17	153
Flors	23.349	67.913	21.635	menys d'1%		4	—
Oliveres	19.863	19.878	19.041	14		98	—

FONT : Elaboració pròpia a partir de les dades del Ministerio de Agricultura.

Els grups de cultiu amb rendiments per hectàrea més elevat tenen molt poc pes en termes de superfície : es tracta de les hortalisses, cítrics i tubercles. Al mateix temps, es tracta de cultius fonamentalment de regadiu, encara que de forma més matitzada en el cas dels tubercles.

Entre els fruiters cal distingir-ne dos tipus molt diferents: el grup constituït fonamentalment per l'avellaner, ametller i garrofer, i el grup format per la pomera, perera i presseguer. El primer grup és principalment de secà i es localitza en gran part a les comarques tarragonines -l'ametller es troba més repartit entre aquestes i les comarques lleidatanes-. En canvi, el segon grup és fonamentalment de regadiu i es localitza en gran part a les comarques lleidatanes i específicament en el Segrià. A nivell de rendiments també s'observen profundes diferències. Els fruiters del primer grup, o de secà, tenen uns rendiments per hectàrea molt baixos, que es situen entre el rendiment de la vinya i el de l'olivera. En canvi, els fruiters del segon grup o de regadiu tenen uns rendiments al voltant de nou o deu vegades superiors, i que són gairebé de l'ordre dels de les hortalisses.

Una segona categoria de cultius és la dels que tenen un pes important dins de la superfície total cultivada, i amb un rendiment per hectàrea que es pot qualificar de mitjà. Es tracta dels cereals, farratges, vinya i també les lleguminoses, encara que ocupen una superfície molt petita. Es cultiven en gran part en règim de secà (la vinya, pràcticament només en secà).

El cultiu amb un rendiment per hectàrea més baix és l'olivera que ocupa una extensió total important. Dins d'aquesta categoria també hom pot incloure els cultius industrials i les flors, que representen una part molt petita de la superfície cultivada.

També s'observa que, en tots els grups de cultius excepte en el cas de la vinya i la olivera, els rendiments en regadiu són molt superiors als rendiments obtinguts en règim de secà.

Es precisament en el grup de fruiters, subgrup de l'ametller, avellaner i garrofer, aquell en el que es constaten unes diferències més acusades de rendiments, segons es trati de cultiu en secà o en regadiu. Segons les nostres dades, els rendiments obtinguts del regadiu tripliquen els de secà.

En el cas de les hortalisses, lleguminoses, farratges i cereals, els rendiments en regadiu dupliquen els de secà.

Finalment, també s'obtenen rendiments substancialment superiors en regadiu en el cas de la resta de fruiters (pomera, perera, presseguer i d'altres). Tubercles, cultius industrials i cítrics (veure la darrera columna del quadre de la pàgina 234).

Cultius farratgers

Un 67% de la superfície total de cultius farratgers és de secà. Les comarques que n'obtenen uns rendiments més elevats són La Garrotxa, Osona i Alt Urgell, les quals casi no es dediquen al cultiu de farratges en regadiu.

Són el Segrià i l'Urgell les comarques que més rendiments obtenen en regadiu superan als del Alt Empordà que és la comarca que més superfície té dedicada al cultiu de farratges.

En quant als rendiments totals són Segrià i Urgell les comarques amb uns rendiments més grans i bastant superiors al del resta de comarques.

Existeixen també certes comarques amb poca superfície de cultiu de farratges i elevats rendiments (Barcelonès, tarragonès i Garrigues).

Hortalisses

Un 15% de la superfície total d'hortalisses és de secà, els rendiments més grans corresponen al Gironès, Segrià, Vallès Occidental i Alt Penedès mentres que la comarca que més superfície dedica al cultiu d'hortalisses de secà és el Baix Ebre.

En el cultiu en regadiu els rendiments del Maresme i l'Urgell són molt superiors als del Baix Ebre -comarca amb més superfície dedicada al cultiu d'hortalisses-, també la superen, però amb menor quantia, la Noguera, Alt Penedès i Gironès. També al considerar els rendiments totals són el Maresme i l'Urgell les comarques més destacades.

FRUITERS

Garrofer, ametller, avellaner

Aquest fruiters estàn cultivats principalment en secà, els rendiments no estàn relacionats amb la superfície cultivada, els graus més elevats de rendiment corresponen al Vallés Occidental, Vallés Oriental, Baix Llobregat, Garrotxa i Selva... comarques totes elles amb una superfície dedicada al cultiu de garrofers, ametllers i avellaners que no supera el 2% de la superfície total cultivada a Catalunya.

FRUITERS

Resta fruiters

Tampoc entre la renta de fruiters podem establir una relació estable entre rendiment total i superfície total dedicada al cultiu del producte. De fet, la comarca amb un rendiment superior (136) és el Baix Empordà que té tan sols un 2% de la seva superfície dedicada al cultiu d'aquests fruiters, en importància en quant a rendiments la segueixen el Baix Llobregat, el Segrià i l'Urgell.

Vinya

El 99% del cultiu de vinya és fà al secà. Considerant la superfície total veiem que les comarques que es distingeixen clarament pel seus rendiments són : Garraf, Alt Camp i Baix Llobregat, seguides amb una relativa diferència del Alt Penedés, Anoia i Tarragonés.

Olivera

Pràcticament tota la olivera cultivada a Catalunya és de secà (98%). Els rendiments superiors corresponen a comarques que hi dediquen menys del 2% de la superfície total que Catalunya dedica al cultiu d'oliveres : Cerdanya i Baix Llobregat, seguides de Garrigues, Montsià i Anoia.

L'AGRICULTURA CATALANA. ESTUDI ECONOMIC

Anex I

ANEX I

DETALL DE LES SUPERFICIES DE CONCREU

DESAGREGACIO DE LES SUPERFÍCIES DE
CULTIU DELS CEREALS

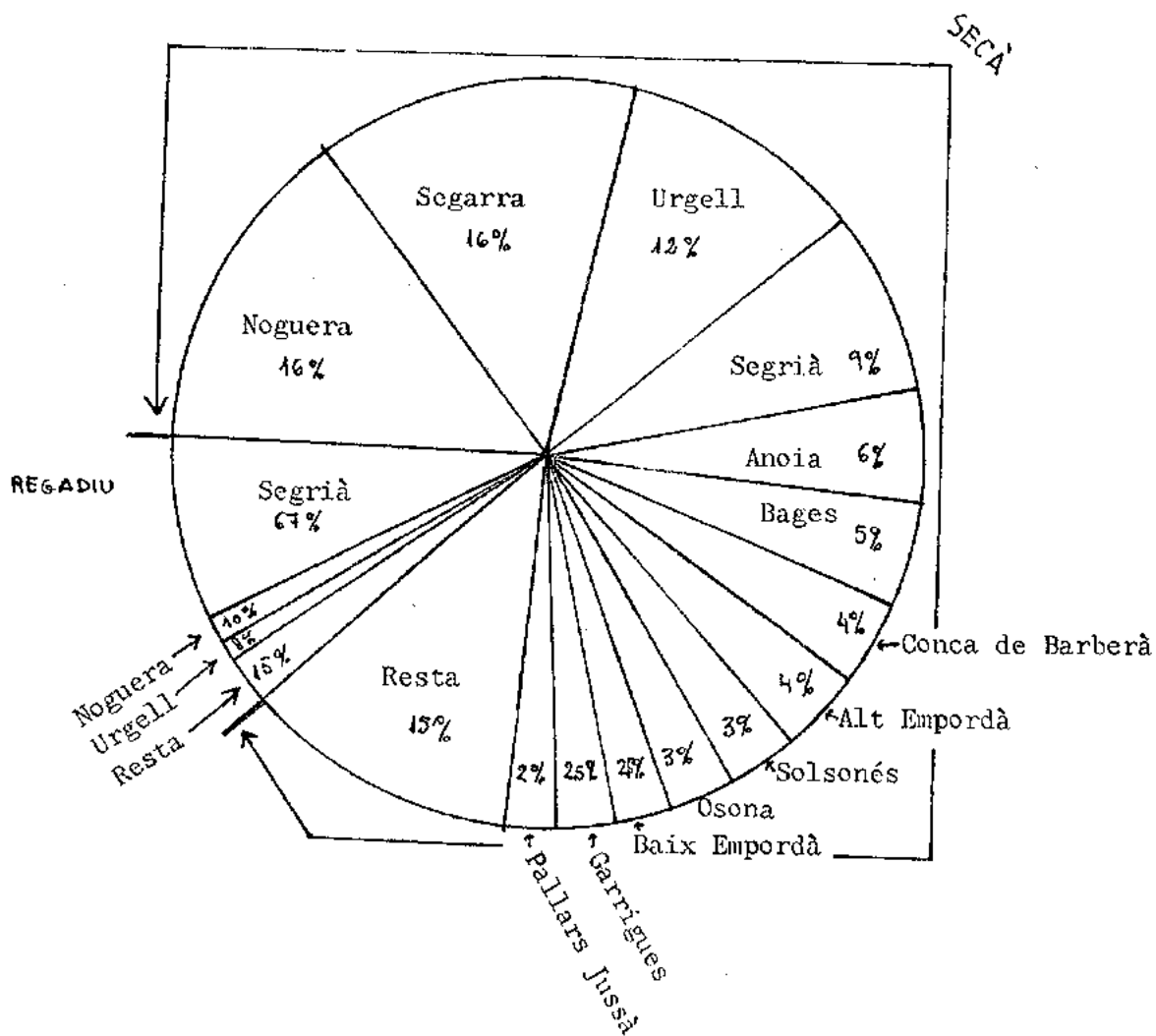
Ordi

La superfície dedicada al cultiu de l'ordi és de 200.063 Hes (el 51% de la destinada als cereals).

Es cultiva fonamentalment en secà; de les hectarées cultivades d'ordi, 175.801 Hes (el 88%) són de secà, i 24.262 Hes (el 12%) de regadiu.

Les principals comarques d'aquest cultiu són el Segrià, la Noguera, Segarra i Urgell, en termes de superfície total. (Vegi's quadre nº 76).

La distribució de la superfície de regadiu i de secà per comarques és la següent :

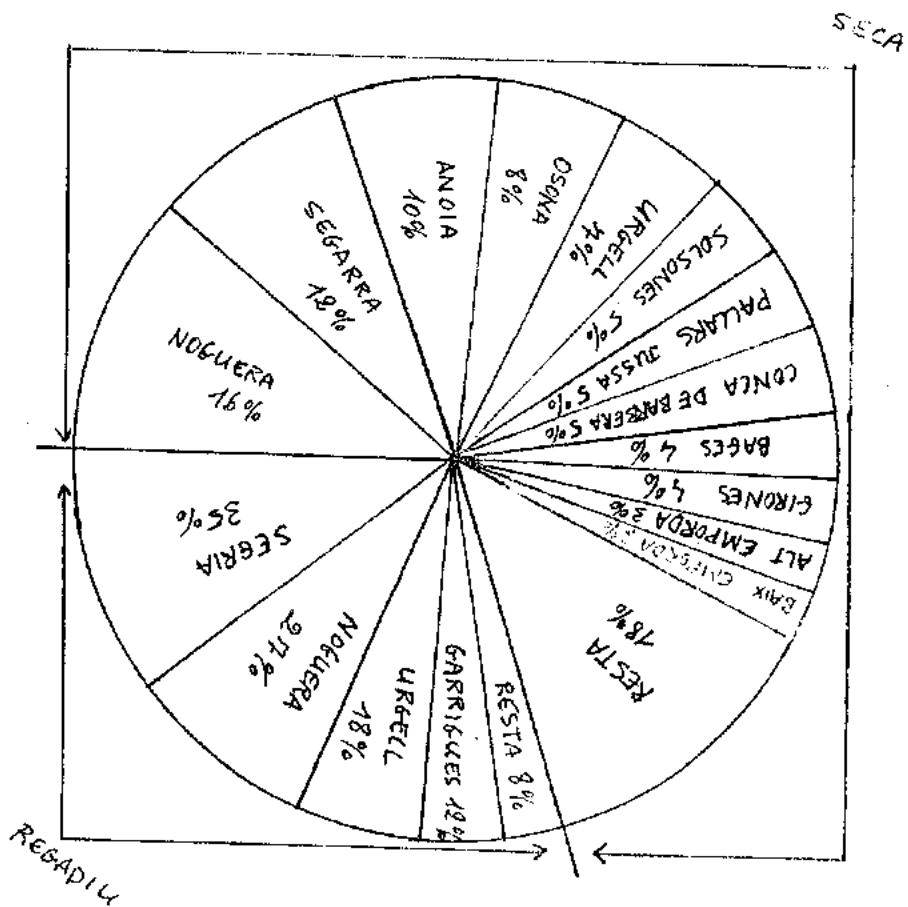

Blat

La superfície dedicada al cultiu de blat és de 101.916 Hes. D'aquestes 71.573 Hes (un 70%) són de secà, i 30.343 Hes. (30%) són de regadiu.

Les comarques amb més superfície total destinada al blat són la Noguera, el Segrià i l'Urgell. (Vegi's quadre nº 76).

La distribució de la superfície, de regadiu i secà, de blat entre les comarques és la següent :

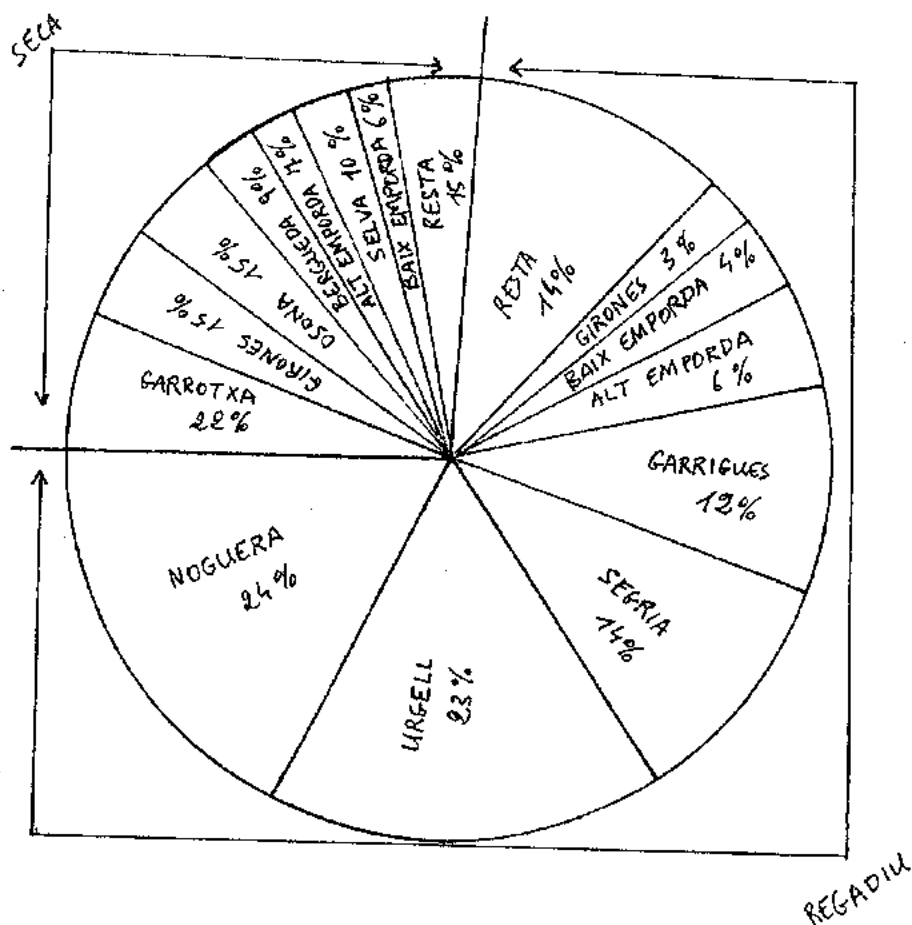
Blat-de-moro

La superfície dedicada al cultiu de blat-de-moro és de 38.379 Hes. D'aquestes, 9.844 Hes (26%) són de secà, i 28.535 Hes (74%) són de regadiu.

El cultiu de blat-de-moro en secà està bastant concentrat a les comarques gironines, junt amb les d'Osona i Berguedà.

El de regadiu està encara més concentrat, localitzant-se però fonamentalment a les comarques més típiques : les lleidatanes. (Vegi's quadre 76).

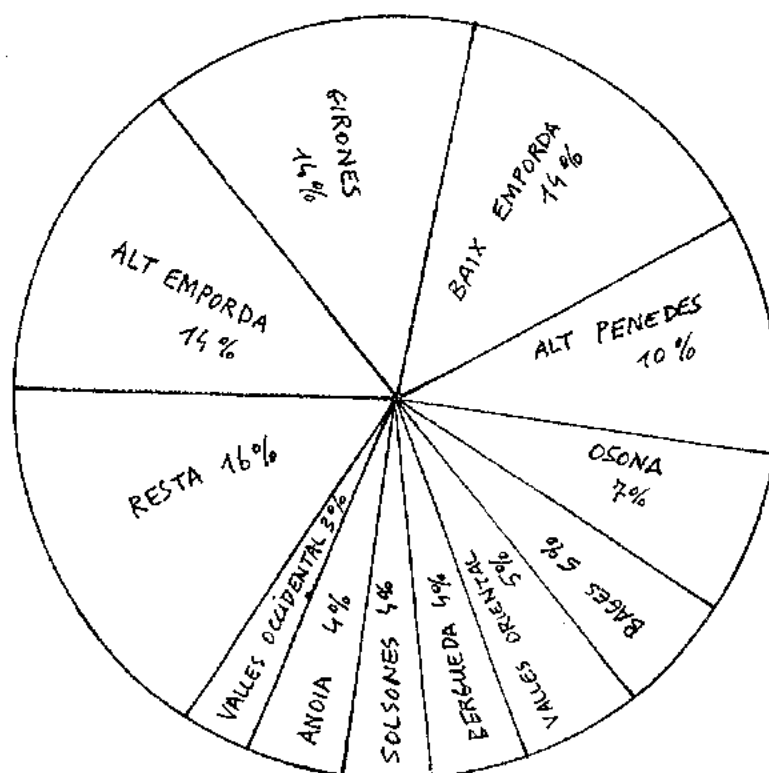
En termes de superfície total, les comarques més importants són la Noguera, Urgell i Segrià.

Civada

La superfície dedicada al cultiu de la civada és de 23.503 Hes, de les que el 96% (22.512) són de secà. (Vegi's quadre nº 76).

Donada la poca importància del cultiu en regadiu, s'exposa gràficament només la distribució comarcal del cultiu de civada de secà; en aquesta representació es pot veure que aquest cultiu té una distribució comarcal bastant diferent de la dels cultius més importants, doncs es concentra fonamentalment a les comarques gironines, junt amb l'Osona i Alt Penedès.

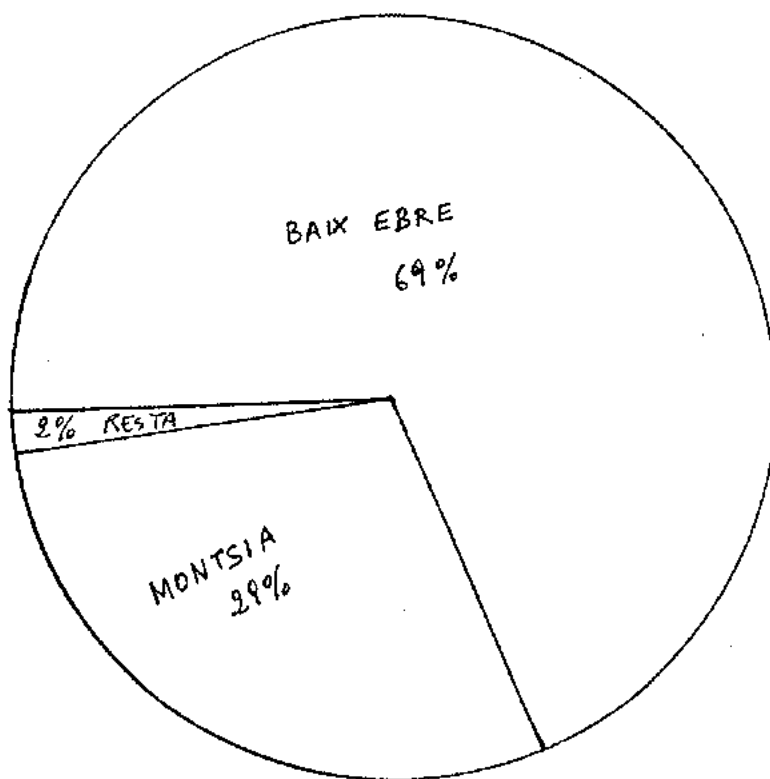

Arròs

La superfície destinada al cultiu de l'arròs és de 18.683 Hes.

Aquestes es localitzen fonamentalment en el Baix Ebre (12.835 Hes)
i en el Montsià (5.397 Hes).

Tant sols en quatre comarques més s'hi cultiven algunes Hes d'arròs :
en el Maresme (220 Hes), Baix Empordà (186 Hes), Conca de Barberà
(25 Hes) i Alt Empordà (20 Hes).

DESAGREGATS DE LES SUPERFÍCIES DE

CULTIUS DE FARRATGES

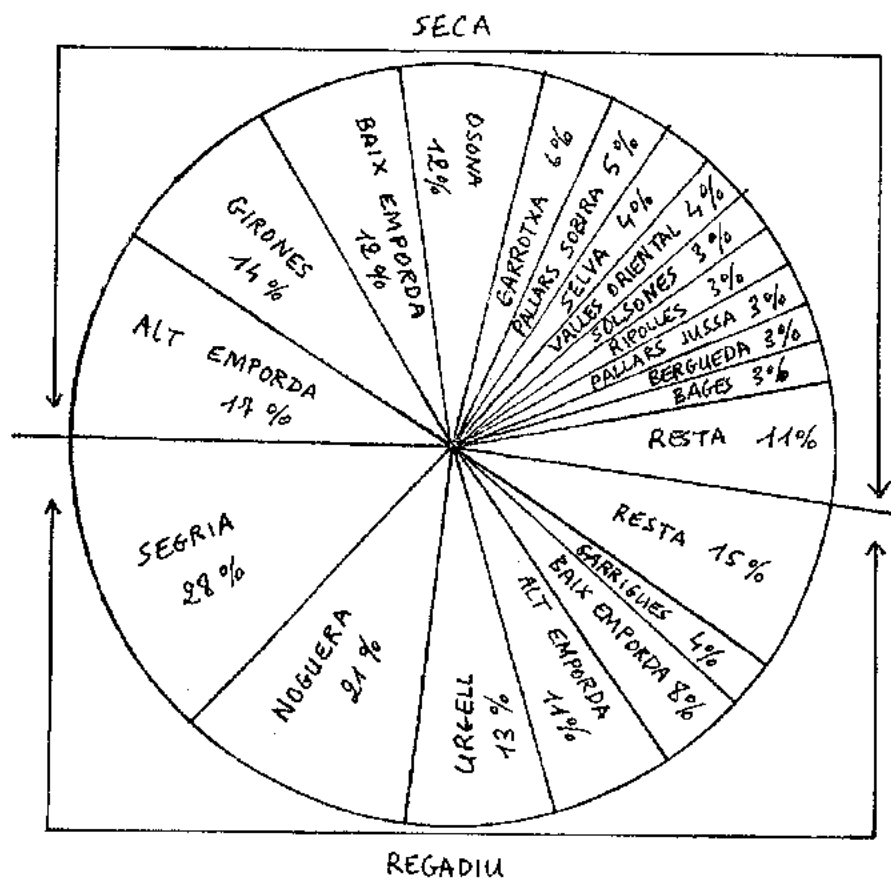
Ufalç

La superfície destinada al cultiu de l'ufalç és de 54.689 Hes, de les que el 52% són de secà i el 48% de regadiu.

Les comarques més importants dins del cultiu de secà són fonamentalment les gironines, junt amb Osona. La superfície de regadiu, en canvi, es localitza principalment a les comarques lleidetanques, i a més a més, es troba més concentrada. (Vegi's quadre 77).

En termes de superfície total (és a dir, el secà més el regadiu) les comarques més importants són l'Alt Empordà, el Segrià, la Noguera i el Gironès.

La distribució del secà i del regadiu entre les comarques és, gràficament, la següent :

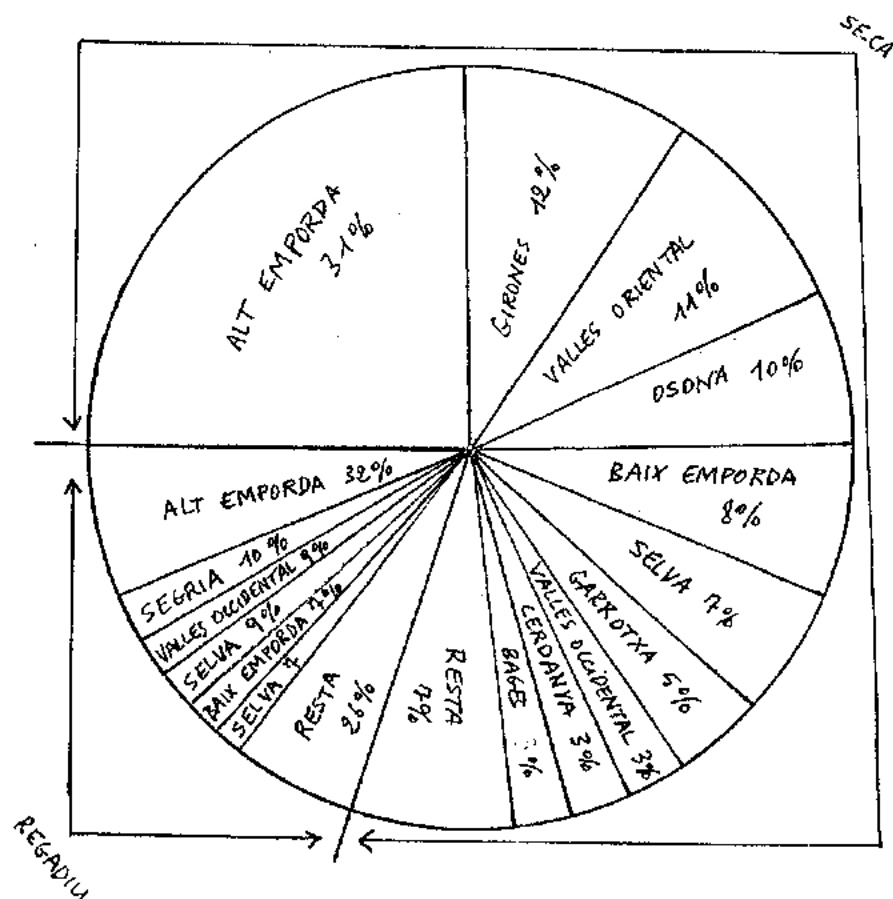

Cereals d'hivern per farratge

La superfície dedicada a aquest cultiu és de 11.328 Hes.

Es cultiva fonamentalment en secà; aquest representa el 80% de la superfície (9.040 Hes) y el regadiu 2.288 Hes (el 20%).

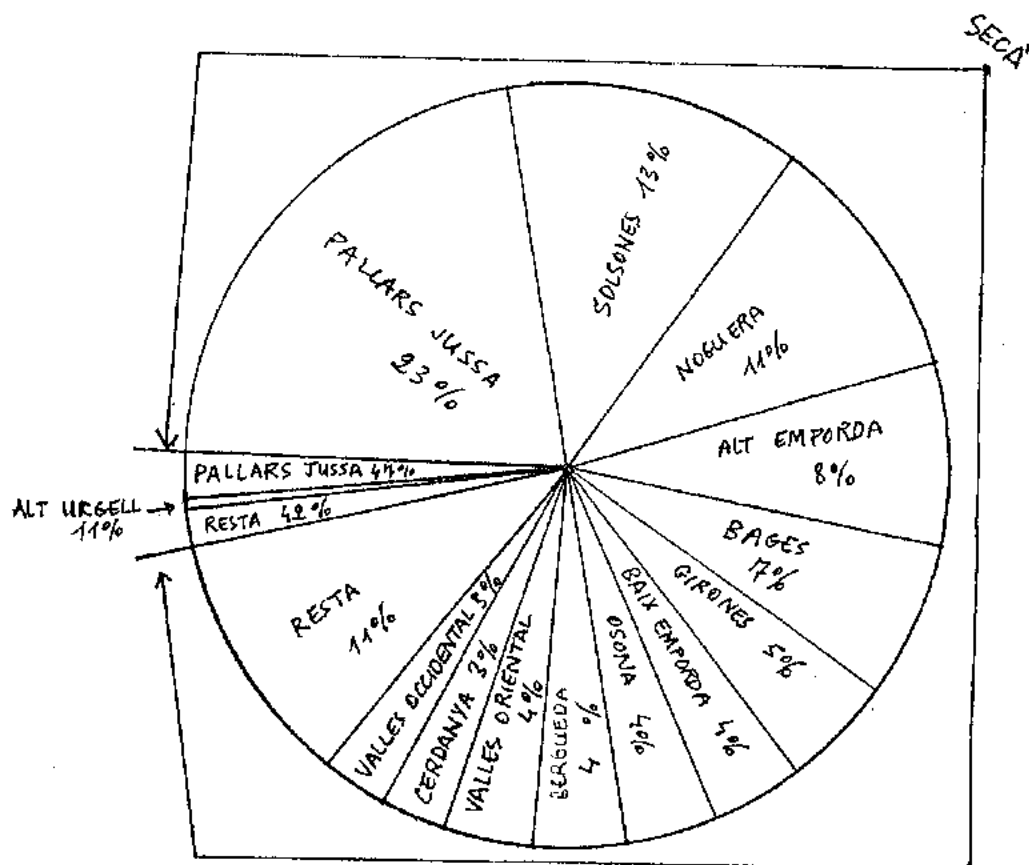
Tant el de regadiu com el de secà es localitzen sobre tot a les comarques gironines, junt amb Osona i Vallès. (Vegi's quadre nº 78).

Trepadella

La superfície total destinada al cultiu de trepadella és de 10.172 Hes. El 96% d'aquesta superfície és de secà (9.777 Hes) i el 4% de regadiu (395 Hes). (Vegi's quadre 77).

La distribució de la superfície cultivada de trepadella, tant de regadiu com de secà, entre les comarques queda expressada en el següent gràfic :

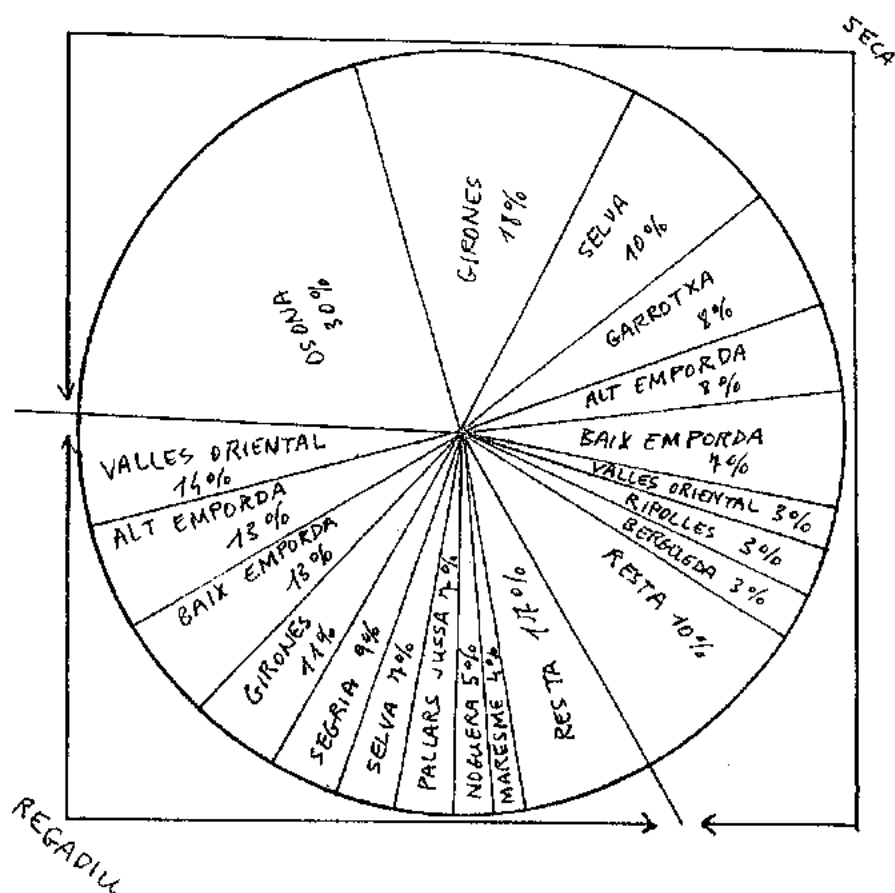

Blat-de-moro farratger

La superfície total destinada a aquest cultiu és de 9.768 Hes.
De secà són 6.465 Hes (el 66%) i de regadiu 3.303 Hes (el 34%).

Les comarques més importants en termes de superfície total de blat-de-moro farratger són Osona, Gironès i Alt Empordà. (Vegi's quadre nº 78).

La distribució de la superfície segons sigui de secà o de regadiu és la següent :

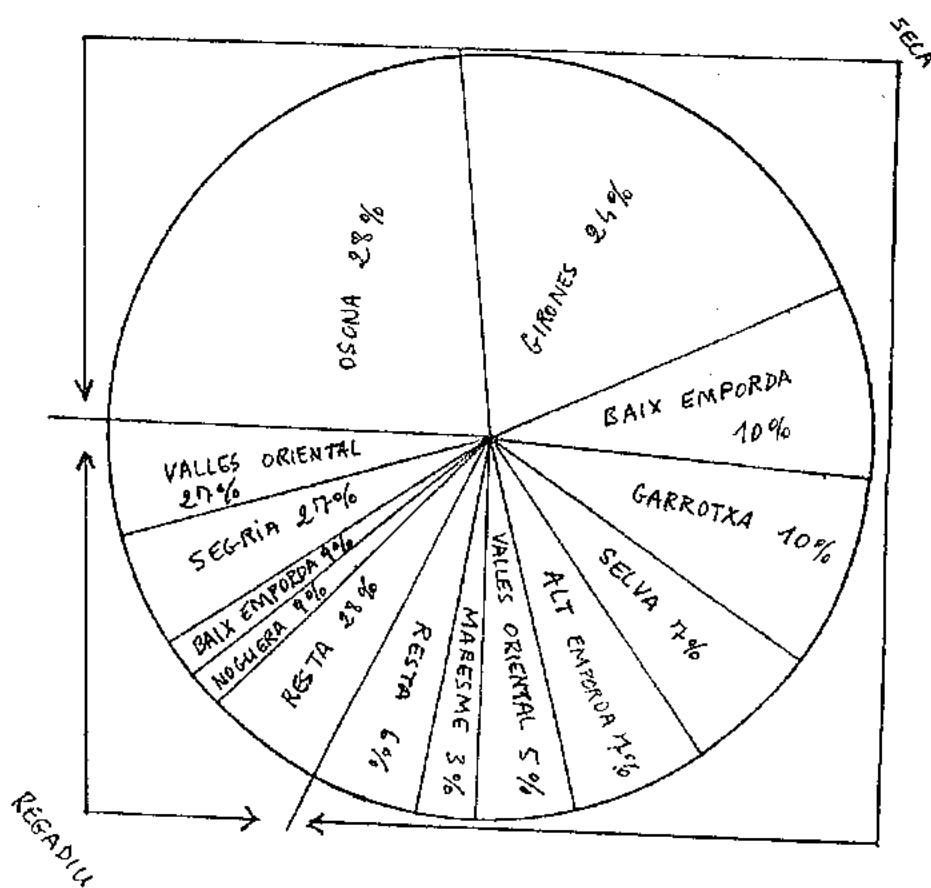
Nap farratger

La superfície cultivada de nap farratger és de 8.544 Hes.

El 82% (6.999 Hes) són de secà i el 18% (1.545 Hes) són de regadiu.

Es localitza fonamentalment a les comarques d'Osona, Gironès, Ripollès, Baix Empordà i Vallès Oriental. (Vegi's quadre nº 77).

Gràficament, la distribució de la superfície de secà i de regadiu del nap farratger entre les comarques és la següent :

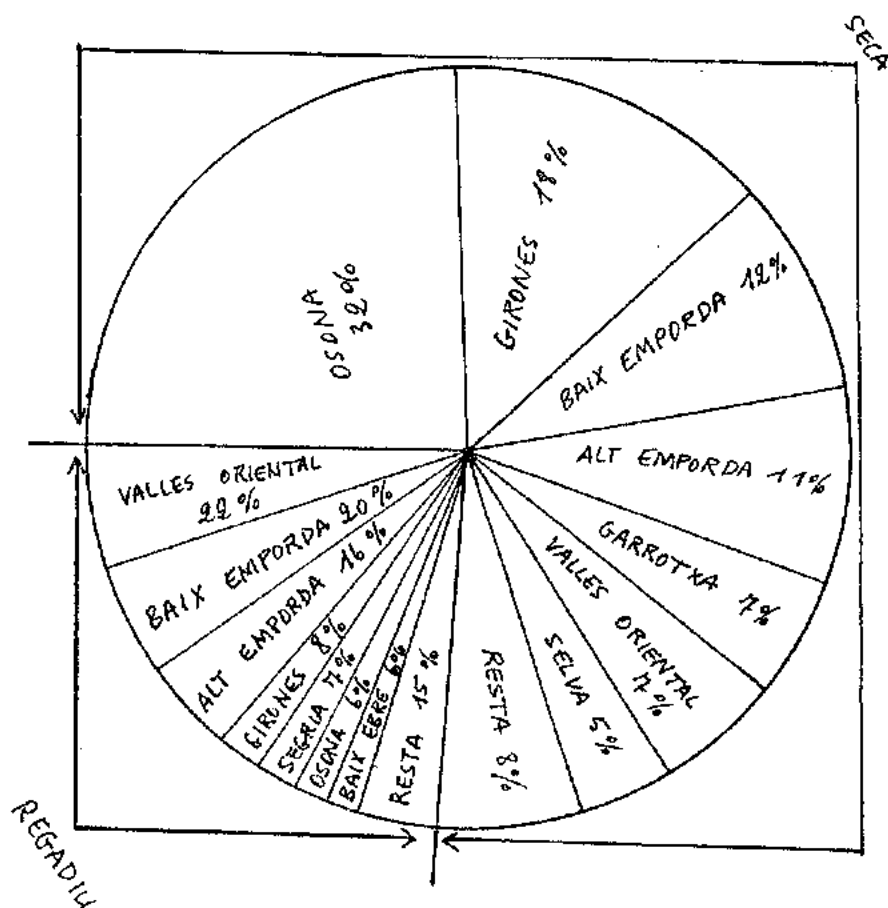

Sorgo farratger

La superfície dedicada al cultiu del sorgo farratger és de 5.195 Hs., de les que un 76% (3.940 Hes) són de secà i el 24% (1.255 Hes) de regadiu.

Es un cultiu molt concentrat, doncs més de la quarta part de la superfície total es localitza a l'Osona i la resta a les comarques gironines. (Vegi's quadre nº 78).

La distribució de la superfície de secà i de regadiu és, gràficament, la següent :

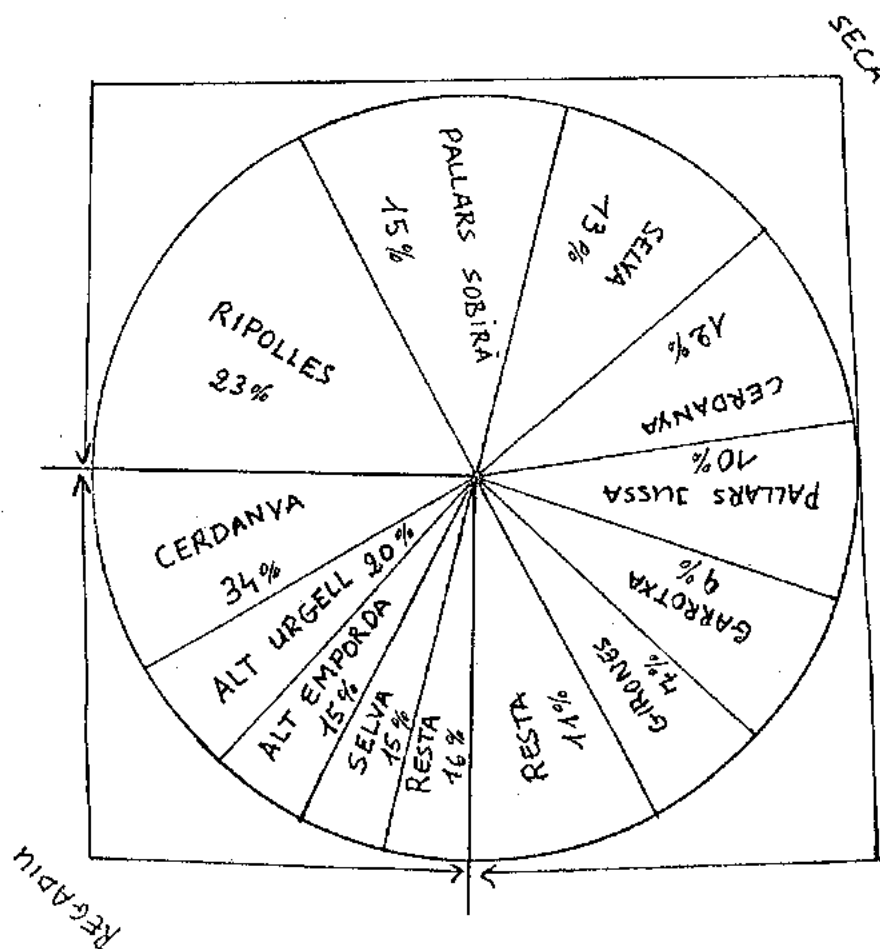

Prats artificials

La superfície de prat artificial a Catalunya és de 4.601 Hes, el 75% de les quals són de secà i la resta de regadiu.

Les comarques amb més extensió total de prat artificial són la Cerdanya, Ripollès, Selva i Pallars Sobirà. (Vegi's quadre nº 77).

La distribució gràfica de la superfície de prat artificial de secà i de regadiu entre les comarques és la següent :

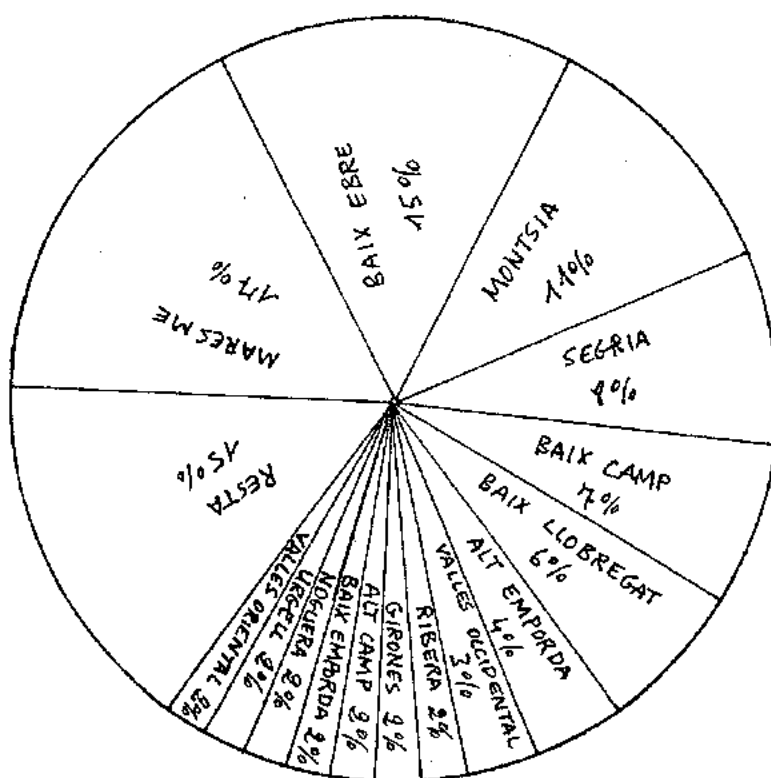
DESAGREGACIO DE LES SUPERFÍCIES DE

CULTIUS D'HORTALISSES

Tomàquet

La superfície destinada al cultiu del tomàquet és de 3.916 Hes, de les que el 90% són de regadiu (3.545 Hes), i el 10% (371 Hes) de secà. (vegi's quadre nº 79).

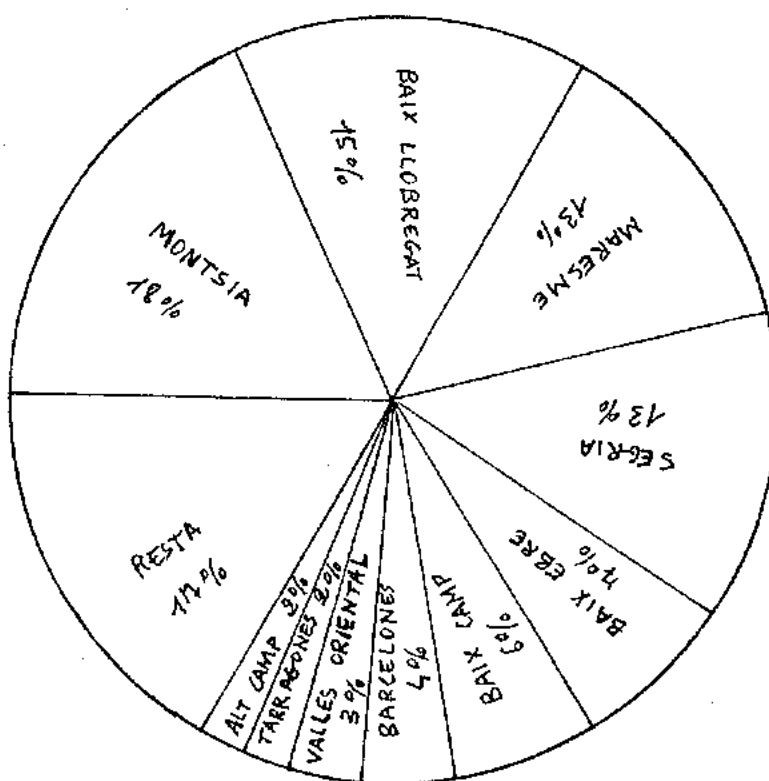
Donat el poc pes del secà, s'expressa gràficament només la distribució de la superfície de regadiu entre les comarques més importants. Aquestes són :

Enciam

La superfície dedicada al cultiu de l'enciam és de 3.450 Hes; d'elles 3.324 Hes (un 96%) són de regadiu, i 126 Hes (4%) de secà. (Vegi's quadre nº 79).

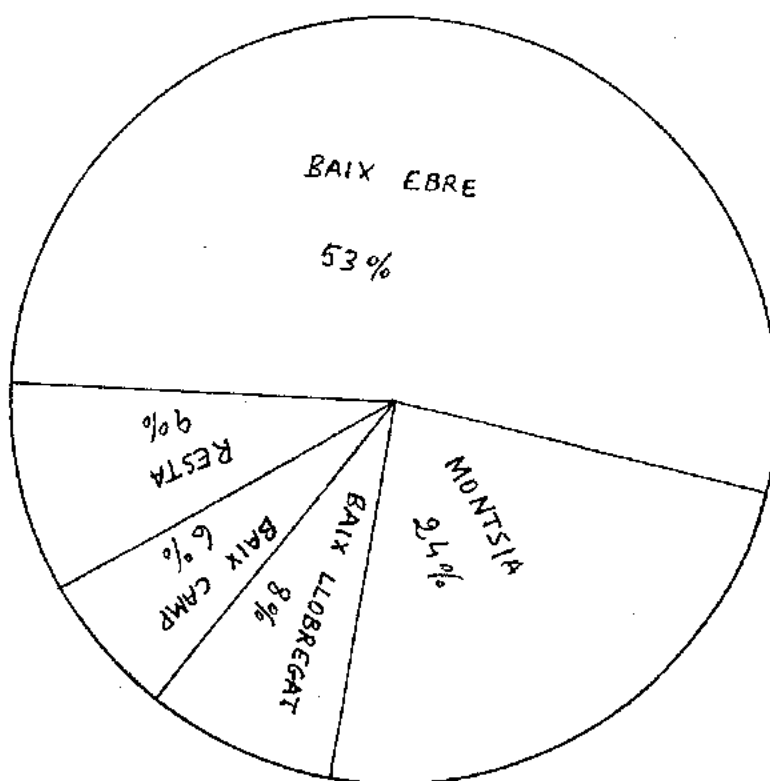
Com en el cas anterior, s'expressa gràficament la distribució de la superfície de regadiu entre les comarques, i no la de secà, donada la seva poca importància.

Carxofa

La superfície destinada al cultiu de la carxofa és de 3.041 Hes; el 97% d'aquesta extensió (2.956 Hes) és de regadiu, i el 3% (85 Hes) de secà. (Vegi's quadre nº 79).

A diferència de la majoria de productes d'horta, aquest està molt concentrat com es pot veure en el gràfic, doncs un 77% de la superfície cultivada de carxofa es localitza a dues comarques : el Baix Ebre i el Montsià :

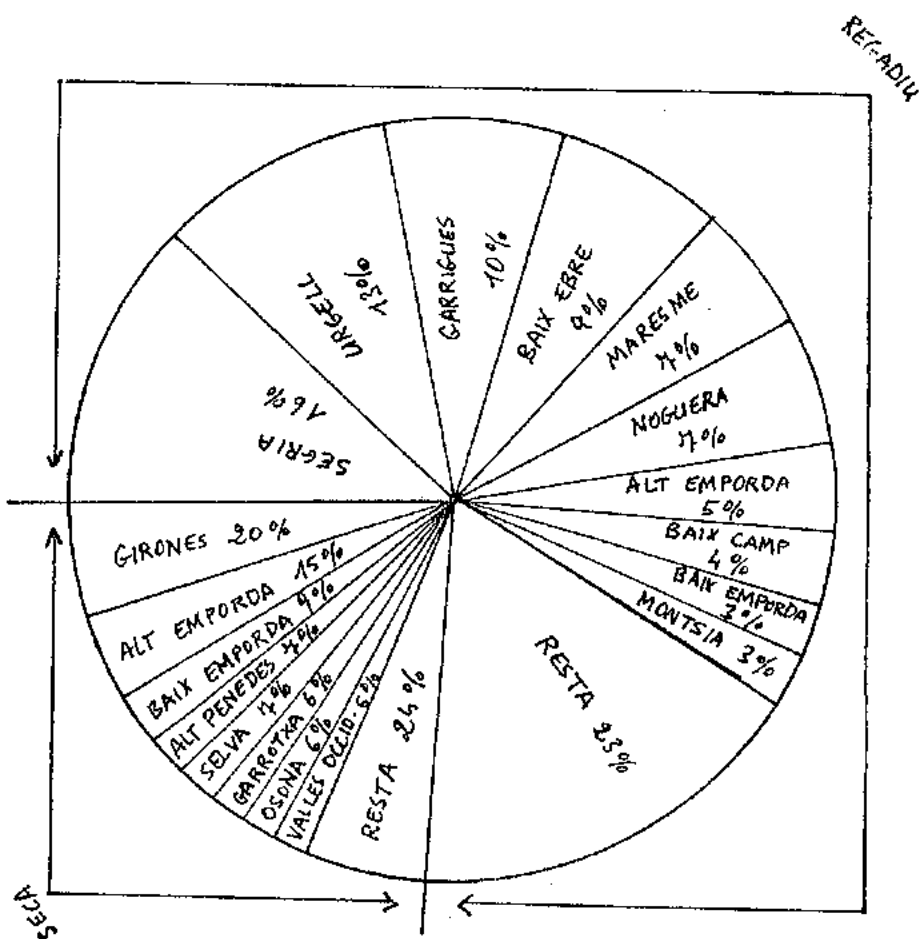

Ceba

La superfície destinada al cultiu de la ceba és de 2.782 Hes. D'elles, 2.112 Hes (o el 76%) són de regadiu, i 670 Hes (24%) són de secà.

La ceba es cultiva fonamentalment al Segrià, Urgell, Garrigues, Alt Empordà, Baix Ebre, Gironès i Maresme, encara que es troba força extesa. (Vegi's quadre nº 80).

La distribució de la superfície entre les comarques, segons es tracti del cultiu de la ceba en regadiu o en secà, és la següent :

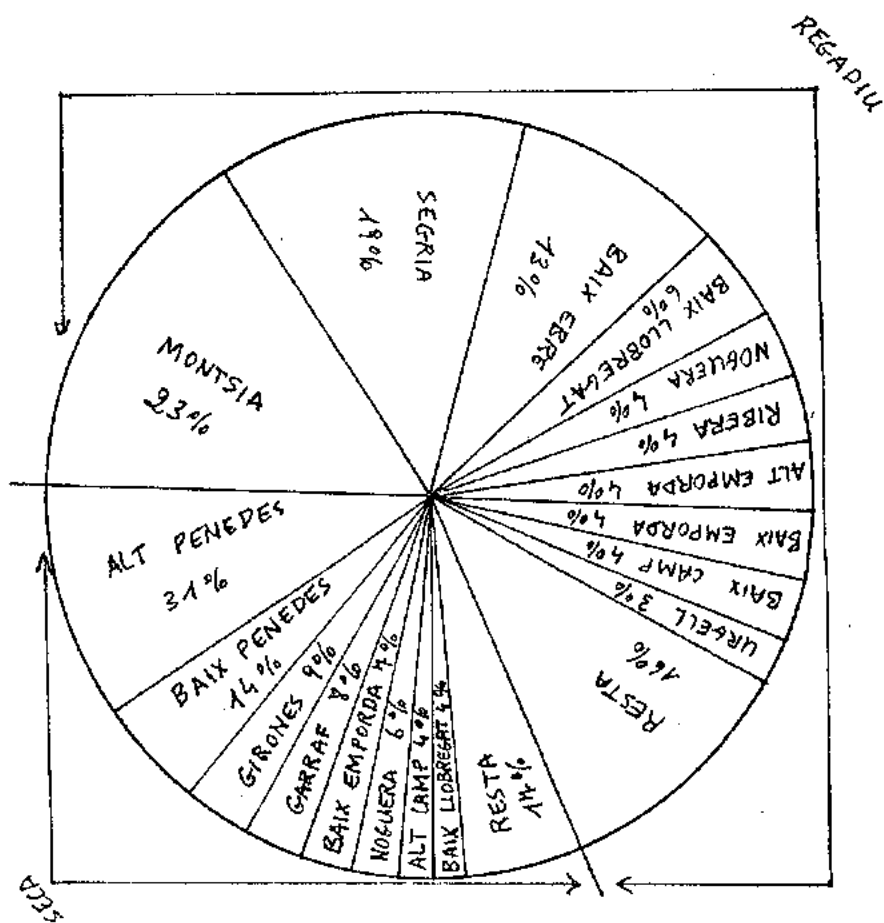

Melons

La superfície total dedicada al cultiu de melons és de 2.643 Hes. D'elles, 851 Hes (o el 32%) són de secà, i 1.792 Hes són de regadiu (el 68%).

Les comarques amb més superfície destinada al cultiu del melò són el Montsià, el Segrià, Alt Penedés i Baix Ebre, que en conjunt representen la meitat de la superfície total. (Vegi's quadre nº 79).

La distribució de la superfície segons sigui de regadiu o de secà entre les principals comarques és la que expressa el gràfic que segueix :

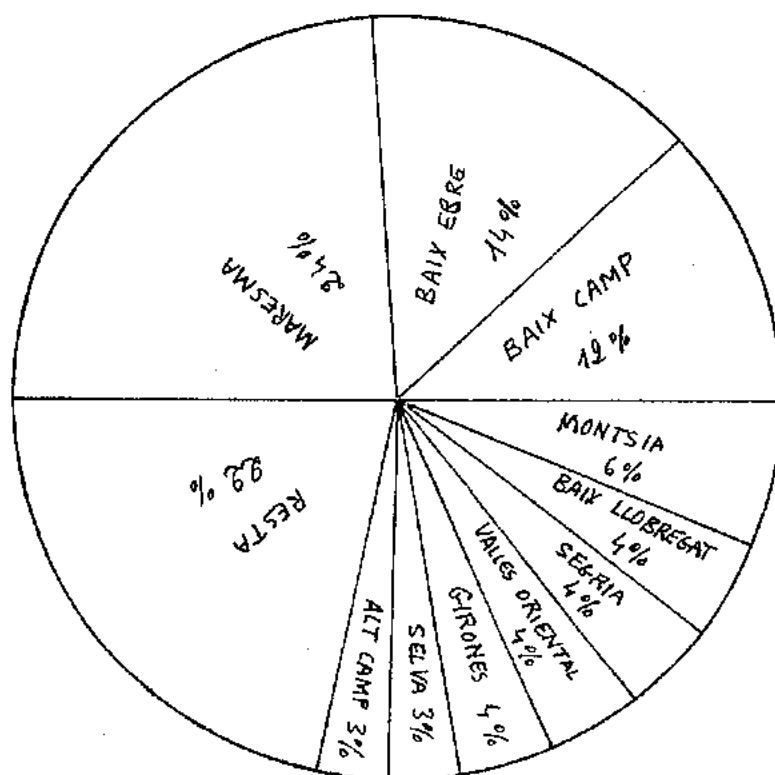

Monjeta verda

La superfície total dedicada al cultiu de la monjeta verda és de 2.549 Hes, de les que el 93% (2.370 Hes) són de regadiu, i la resta de secà.

Donat el poc pes del cultiu de la monjeta verda en secà, només es representa gràficament la distribució de la superfície de regadiu entre les diferents comarques. (Vegi's quadre nº 80).

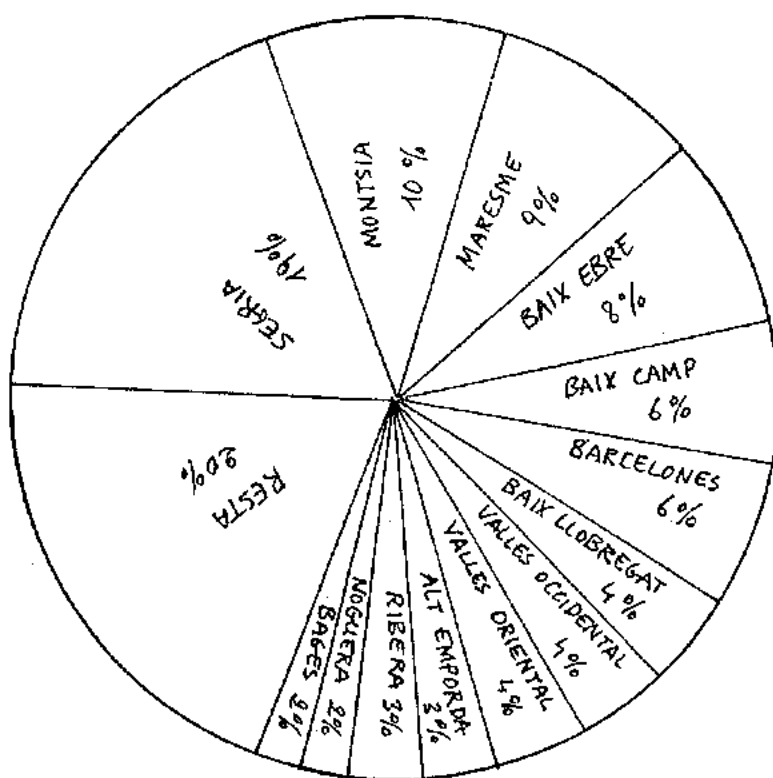
Com es pot comprovar, en tres comarques es concentra el 50% de la superfície de regadiu; es tracta del Maresme, Baix Ebre i Baix Camp.

Col i cabdell

La superfície total destinada al cultiu de la col i cabdell és de 2.084 Hcs, de les que el 85% (unes 1.763 Hcs) són de regadiu, i la resta de secà. (Vegi's quadre nº 79).

Es un cultiu força extès arreu de Catalunya, com hom pot veure en el gràfic (només es presenta la distribució de la superfície de regadiu) :

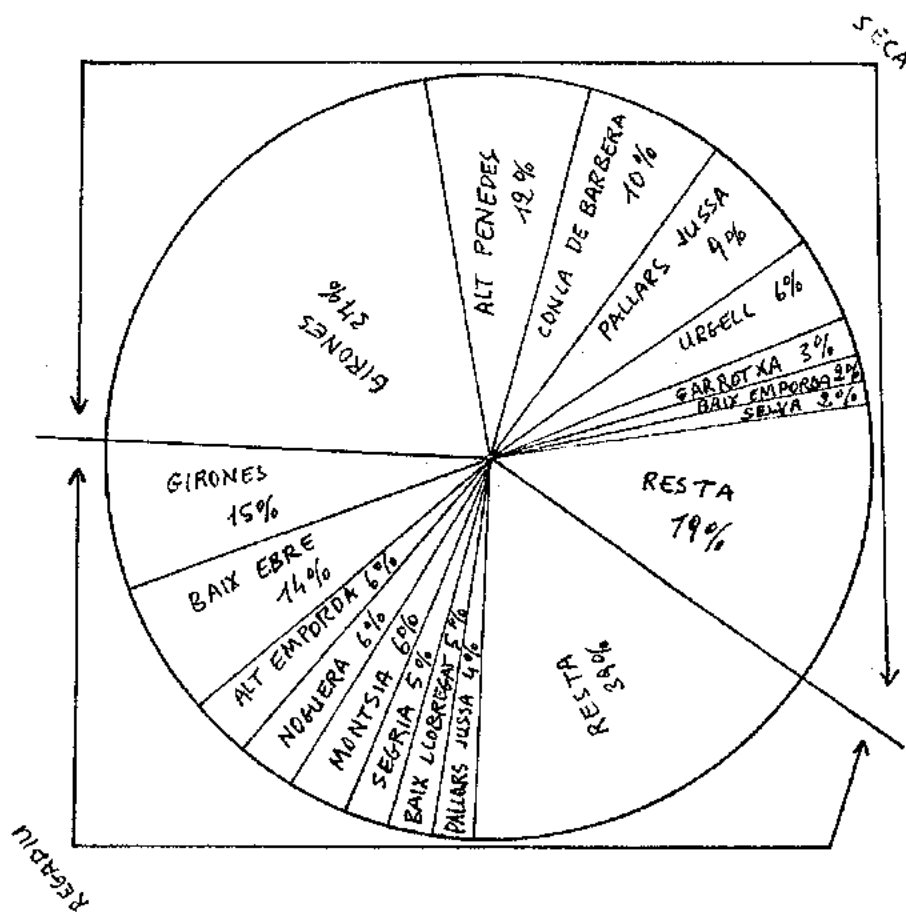

All

La superfície total destinada al cultiu de l'all és de 1.309 Hes.
Són de secà 765 Hes (el 59%) i de regadiu 544 Hes (el 41%).

Encara que la superfície cultivada d'all està molt dispersa entre les diferents comarques, destaca entre totes la del Gironés, on es localitza un 28% de la superfície total d'aquest producte. (Vegi's quadre nº 80).

Gràficament, la distribució de la superfície de secà i de regadiu d'all és la que segueix :

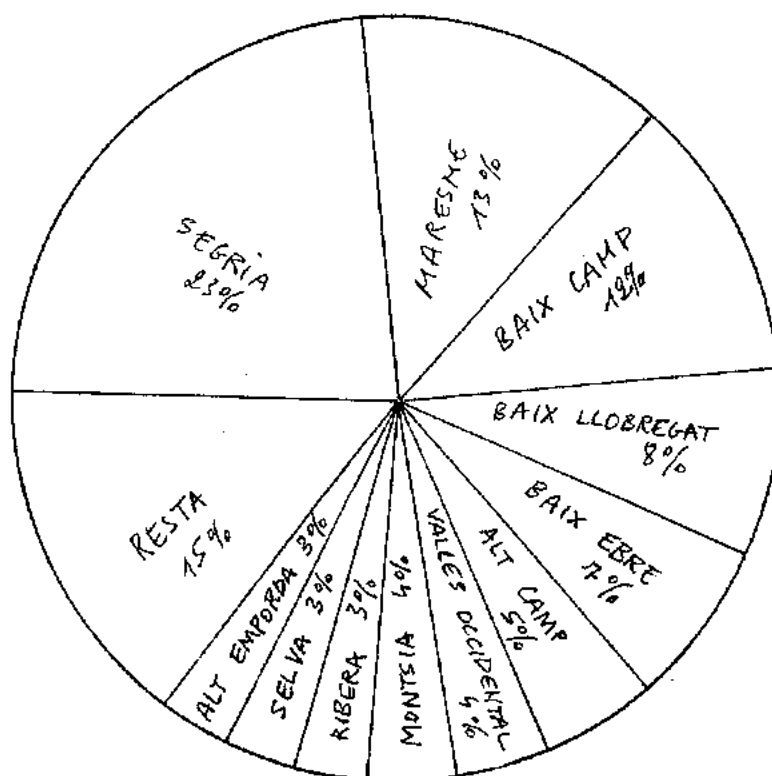

Fava verda

La superfície total destinada al cultiu de la fava verda és de 1.182 Hs, de les que el 81% (956 Hs) són de regadiu i el 19% (226 Hs) de secà.

Les principals comarques on es cultiva la fava verda en secà són el Baix Camp, Vallés Oriental i Baix Penedès. (Vegi's quadre nº 80).

Pel que fa a la superfície de regadiu, la distribució entre les comarques és la que expressa el gràfic següent :

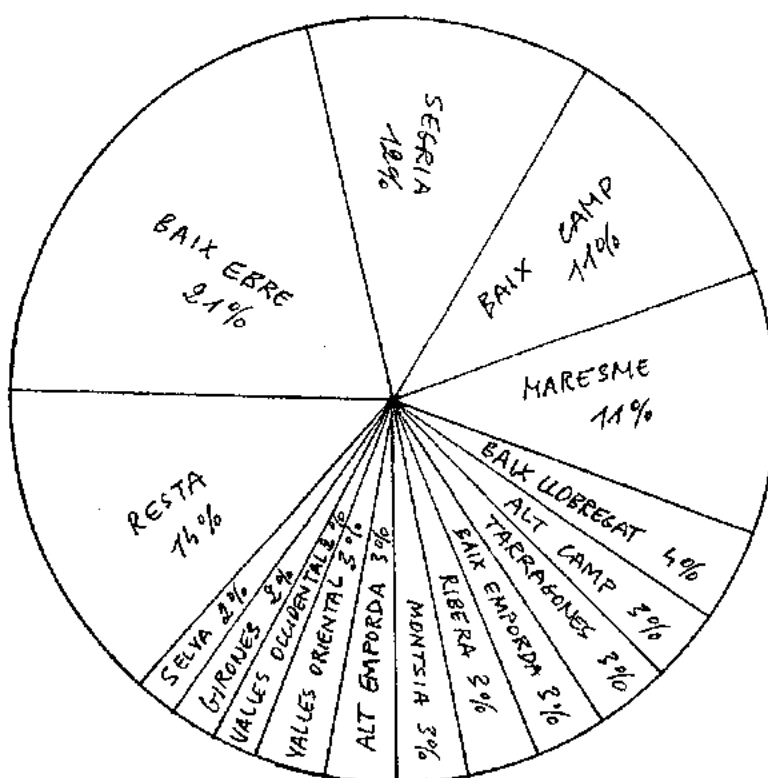

Pebrot

La superfície total destinada al conreu de pebrot és de 1.138 Hes, de les que 1067 són de regadiu (un 94%) i 71 Hes de secà (el 6%).

Destaquem quatre comarques per l'extensió que dedican al cultiu del pebrot, i són el Baix Ebre, Segrià, Baix Camp i Maresme, que en conjunt representen un 55% de la superfície de regadiu. (Vegi's quadre nº 79).

La distribució de la superfície de regadiu és la següent:

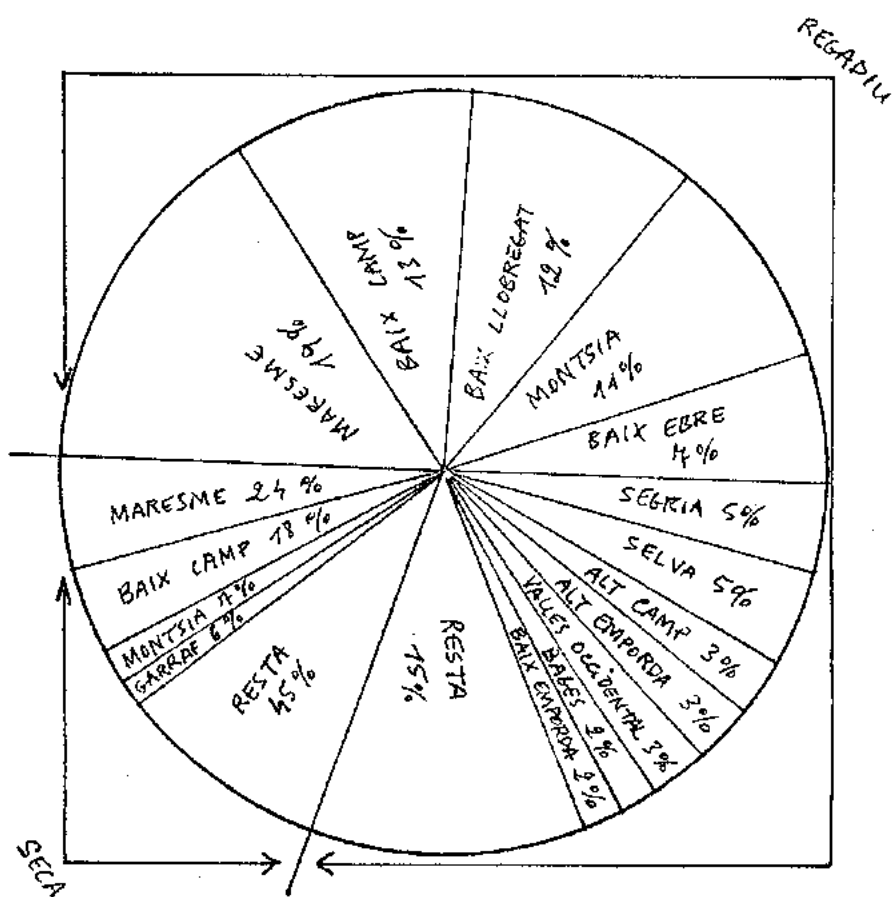

Pèsol verd

La superfície total dedicada al cultiu del pèsol verd és de 1.021 Hes de les que 814 Hes són de regadiu (el 80%) i 207 Hes de secà (el 20%).

Més de la meitat de la superfície total d'aquest cultiu es concentra a quatre comarques : el Maresme, Baix Camp, Baix Llobregat i Montsià. (Vegi's quadre nº 80).

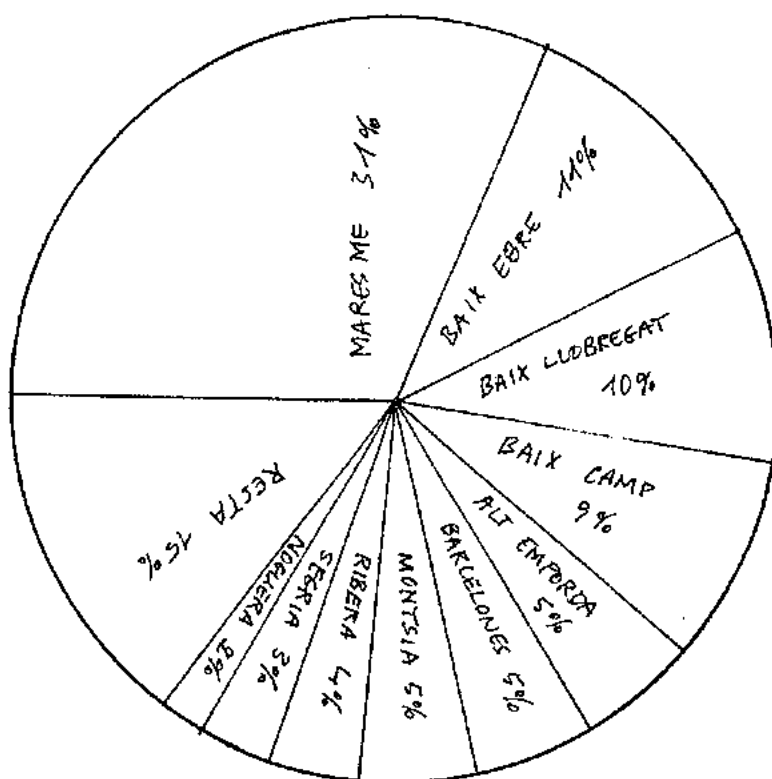
La distribució de la superfície de secà i de regadiu entre les principals comarques és la que s'observa en el gràfic :

Coliflor

La superfície total dedicada al conreu de la col-i-flor és de 834 Hes, de les que el 94% són de regadiu. (Vegi's quadre nº 80).

Com es pot veure en el gràfic (que expressa la distribució de la superfície de regadiu) es tracta d'un cultiu relatiument concentrat, destacant l'extensió que s'hi dedica en el Maresme, i que representa el 31% de la superfície dedicada a aquest producte.

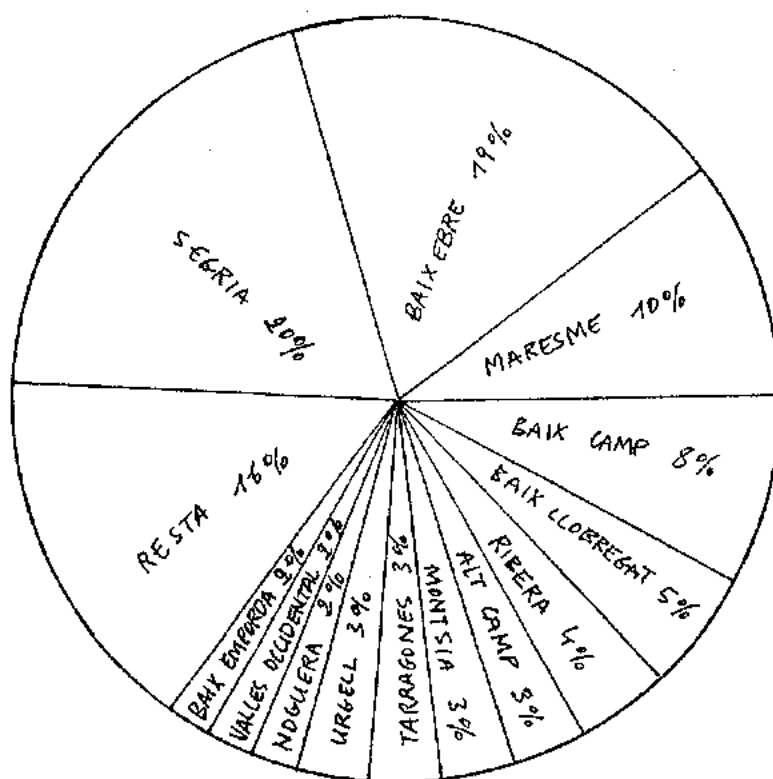

Albergínia

La superfície total destinada al cultiu de l'albergínia és de 744 Hes, el 96% de les quals (717 Hes) són de regadiu.

Gairebé la mitat de la superfície cultivada es reparteix entre tres comarques tant sols : el Segrià, Baix Ebre i Maresme. (Vegi's quadre nº 79).

La distribució de la superfície de regadiu és la següent :

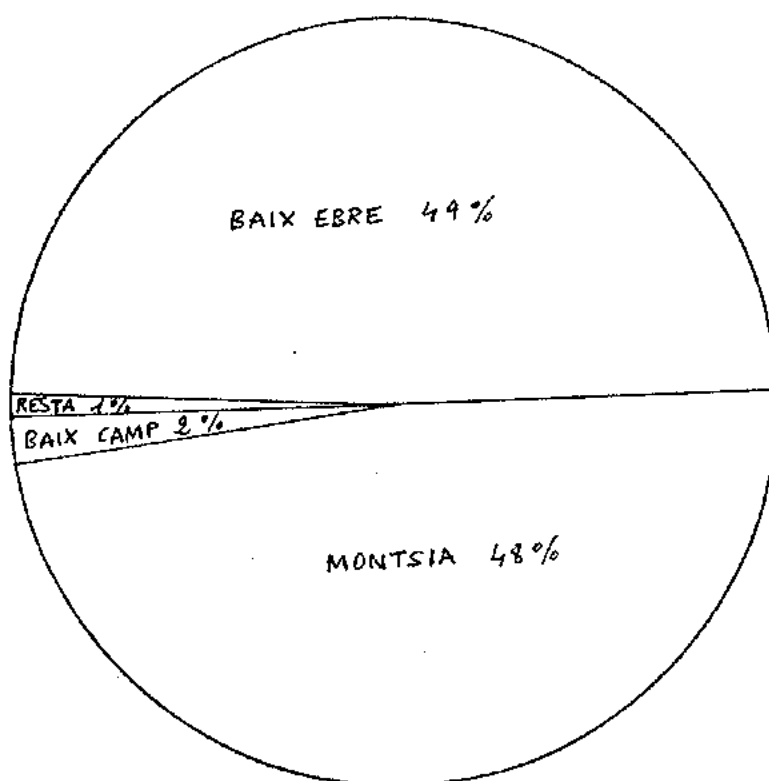

DESAGREGACIO DE LES SUPERFÍCIES DE
CULTIU DE CITRICS

Taronger

La superfície total destinada al taronger és de 1.894 Hes,
de les que 1.884 Hes són de regadiu i 10 Hes de secà. (Vegi's quadre 81)

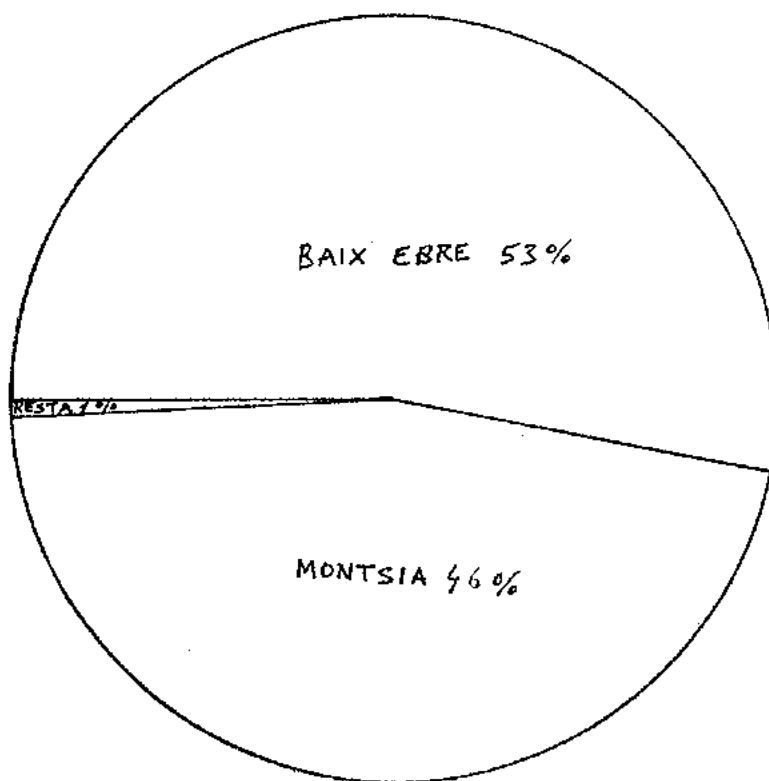
La representació gràfica de la distribució de la superfície
de regadiu entre les comarques és la que segueix :

Mandarina

La superfície total dedicada a la mandarina és de 1.363 Hes
(tant sols hi ha 2 Hes de secà). (Vegi's quadre nº 81).

La distribució de la superfície de regadiu entre les comarques
queda representada en el gràfic següent :

DESAGREGACIO DE LES SUPERFICIES DE

CULTIU DE FRUITERS

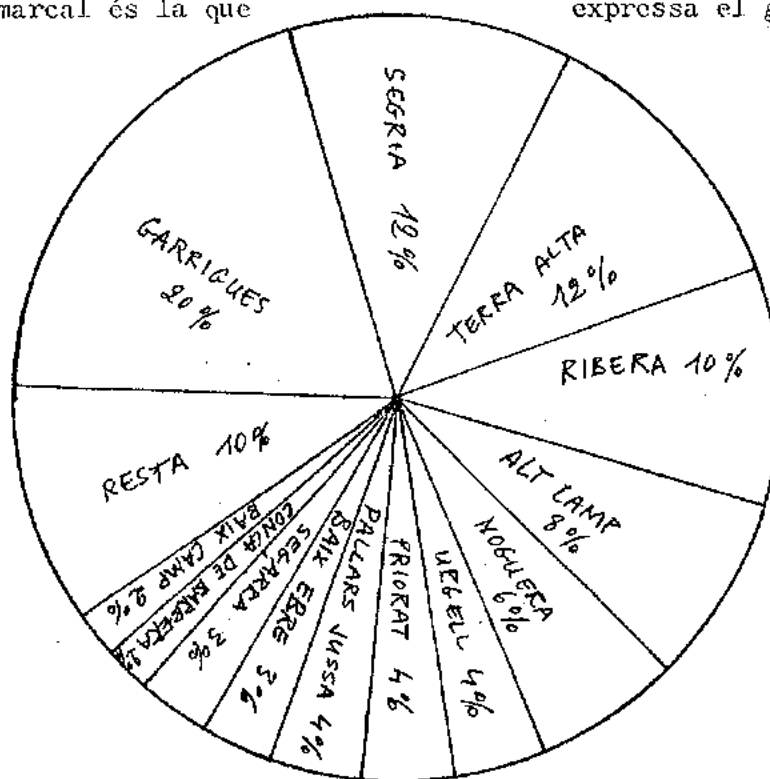
Ametller

La superfície total dedicada al cultiu de l'ametller és de 50.924 Hes. D'aquesta extensió, el 98% és de secà.

El regadiu, que representa 912 Hes, es localitza fonamentalment a les Garrigues, Ribera i Segrià. (Vegi's quadre nº 82).

En termes de superfície total, les comarques més importants són les Garrigues, Segrià, Terra Alta i Ribera.

Pel que fa a la superfície d'ametller de secà, la distribució comarcal és la que expressa el gràfic :

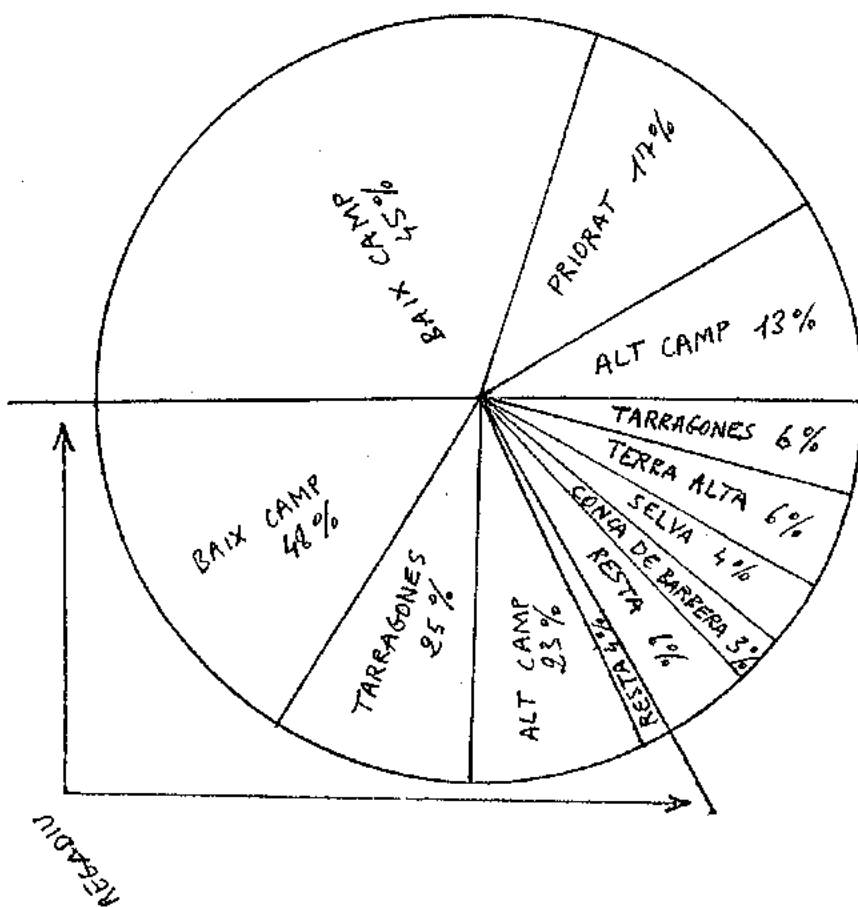

Avellaner

La superfície total destinada al cultiu de l'avellaner és de 28.099 Hes, de les que un 67% són de secà (18.894) i un 33% de regadiu (9.205 Hes).

Es un fruiter molt més concentrat que l'anterior : un 86% de la superfície total es localitza a quatre comarques: el Baix Camp, l'Alt Camp, Priorat i Tarragonés. (Vegi's quadre nº 82).

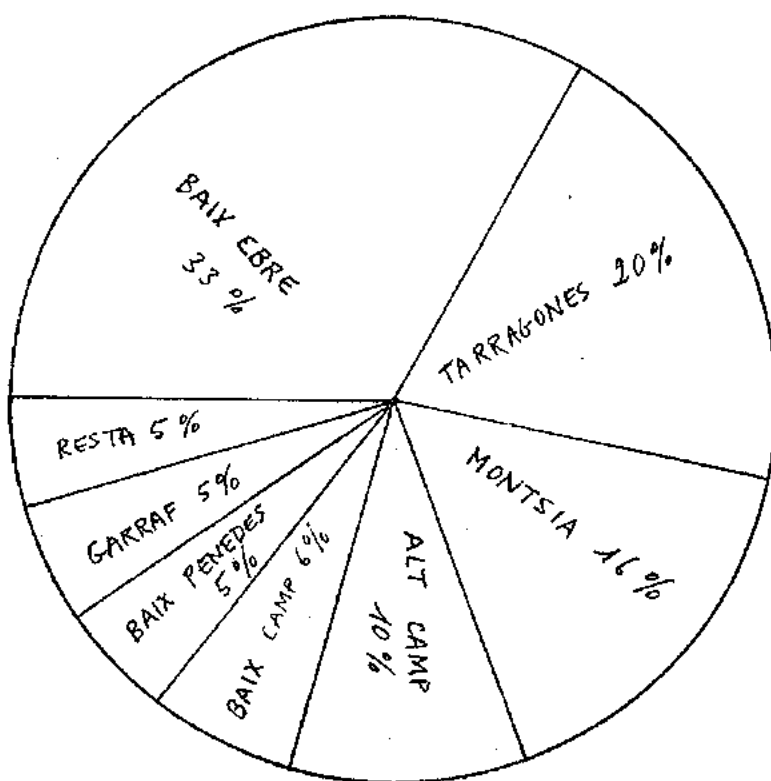
La distribució comarcal de la superfície de regadiu i secà és la que mostra el gràfic :

Garrofer

La superfície total destinada al cultiu del garrofer és de 17.956 Hes, totes de secà pràcticament -tant sols hi han 13 Hes de regadiu, localitzades en el Tarragonés. (Vegi's quadre nº 82).

La distribució de la superfície de garrofes entre les comarques es pot veure en el gràfic :

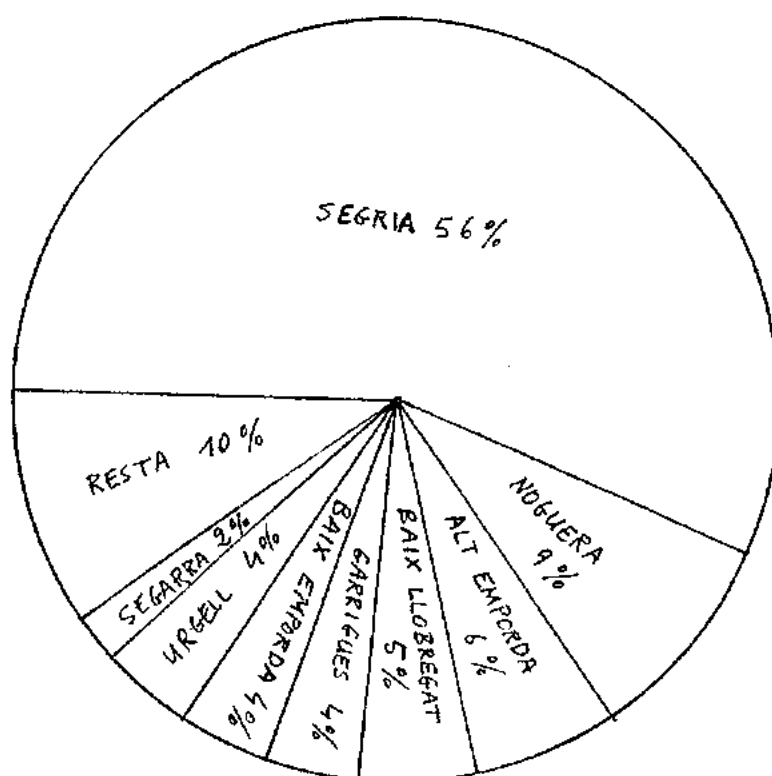

Pomera

La superfície dedicada al cultiu de la poma és de 22.296 Hes, el 91% de les quals són de regadiu (20.086 Hes) i el 9% de secà (2.210 Hes).

La superfície d'aquest fruïter està molt concentrada : més de la meitat es localitza en el Segrià. La superfície de secà, poc important, es troba una mica més dispersa, en aquest cas les comarques amb més superfície són el Segrià, Alt Penedès i Garrigues. (Vegi's quadre nº 81).

En el gràfic següent està representada la distribució de la superfície de regadiu.

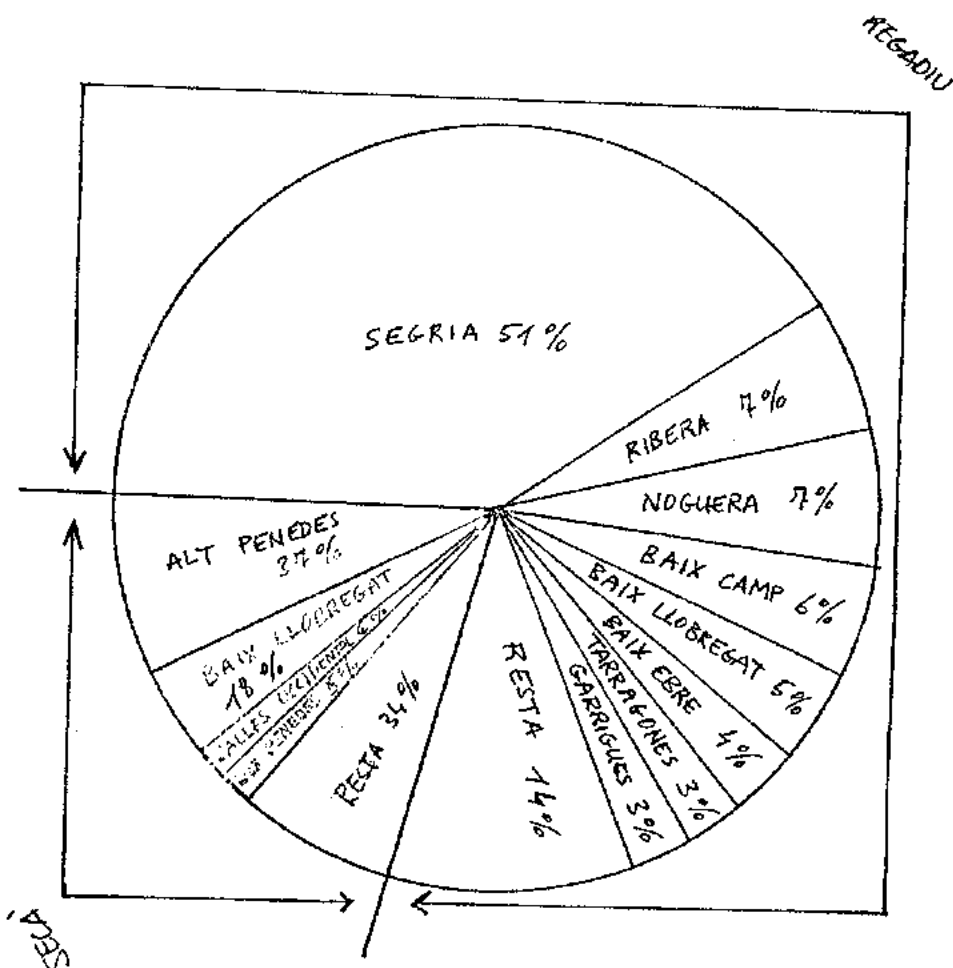

Presseguer

La superfície total de presseguer és de 13.872 Hes. D'elles, 11.012 Hes són de regadiu (el 79%) i 2.860 Hes són de secà.

Les comarques amb més superfície total de presseguer són el Segrià, Alt Penedès i Baix Llobregat. (Vegi's quadre nº 81).

La representació gràfica de la distribució comarcal de la superfície de secà i de regadiu és la següent :

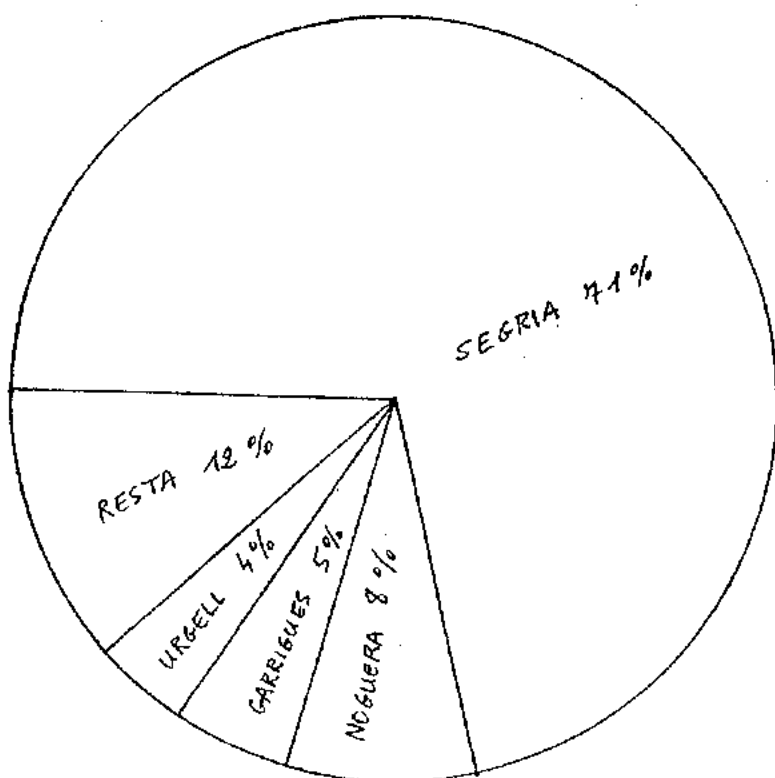
Perera

La superfície ocupada per la perera és de 13.543 Hes, de les que el 95% són de regadiu. De secà n'hi han 697 Hes.

Es un fruiter molt localitzat a les comarques lleidatanes, i pràcticament, en el Segrià. (Vegi's quadre nº 81).

Al marge d'aquestes, només es poden esmentar les de Baix Llobregat, Ribera i Baix Ebre, amb una superfície que representa entre l'1 i el 3% de la total.

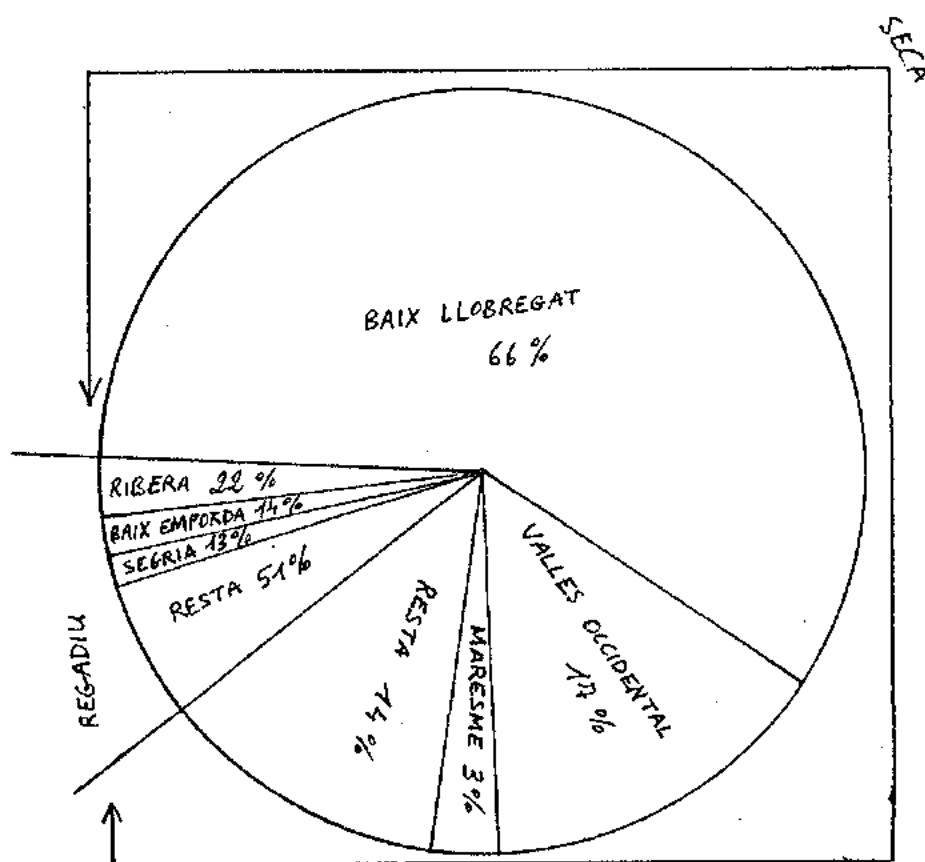
Tot seguit es representa gràficament la distribució comarcal de la superfície de regadiu :

Cirerer i guinder

La superfície total que ocupa aquest fruïter és de 1.688 Hes, de les que 1.501 són de secà (el 89%) i 187 Hes (1'11%) de regadiu. (Vegi's quadre nº 81).

El 59% de la superfície total es localitza en el Baix Llobregat. La distribució de la superfície segons sigui de secà o de regadiu entre les comarques és molt diferent en un cas de l'altre, com hom pot comprobar en la representació gràfica.

Conreus que s'han tingut en compte en cadascun dels grups de productes

Cereals grà

Blat
Civada
Ordi
Blat-de-moro
Sorgo
Arròs

Lleguminoses-grà

Mongeta
Fava
Cigrò
Pèsol

Tubercles

Patata

Cultius farratgers

Cereals d'hivern per farratge
Blat-de-moro
Sorgo
Margall
Ufalç
Trèfol
Trepadella
Nap farratger
Remolatxa farratgera
Prats artificials

Productes d'horta

Col
Enciam
Escarola
Síndria
Melò
Albergínia
Tomàquet
Pebrot
Carxofa
Col-i-flor
Ceba
Mongeta verda

Flors

Totes les flors

Fruiters no cítrics

Ametller
Avellaner
Garrofer
Presseguer
Perera
Pomera

QUADRE Nº 76.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CONREU (HES) PER COMARQUES I CULTIUS (Continuació)

COMARCA	Blat		Ordi		Civada Secà	Arroç Regadiu	Blat-de-Moro		Sorgo Regadiu
	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu			Secà	Regadiu	
Terra Alta	19	--	818	12	34	--	11	20	--
Cerdanya	1.409	496	866	98	331	--	--	--	--
Osona	5.374	--	5.822	--	1.513	--	1.456	36	--
Ripollès	341	--	182	--	153	--	133	--	--
Anoia	7.095	3	10.264	--	803	--	36	7	--
Bages	2.832	25	9.100	124	1.084	--	215	300	4
Berguedà	1.387	19	2.695	--	949	--	792	6	--
Solsonés	3.919	--	6.106	--	819	--	137	--	--
Garrigues	1.395	3.529	4.823	849	208	--	--	3.505	7
Noguera	11.368	8.157	28.658	2.496	335	--	31	6.719	243
Segarra	8.496	84	27.651	57	45	--	3	7	--
Segrià	1.144	10.553	15.552	16.240	59	--	50	3.990	1.308
Urgell	4.662	5.350	21.537	1.851	243	--	35	6.540	8
Alt Urgell	700	3	328	--	106	--	17	--	--
Pallars Jussà	3.768	493	4.313	764	382	--	88	285	78
Pallars Sobirà	635	40	498	15	120	--	6	50	--
Vall d'Aran	3	--	7	--	--	--	94	--	--
TOTAL CATALUNYA	71.573	30.343	175.801	24.262	22.512	18.684	9.844	28.535	3.541
		101.916		200.063				38.379	

QUADRE Nº 77.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CONREU (HES) PER COMARQUES I CULTIUS

COMARCA	Ufalç		Trepadella		Nap farratger		Prats artificials	
	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu
Baix Llobregat	30	87	117	1	1	2	2	2
Barcelonés	--	40	40	--	--	3	--	--
Maresme	40	57	97	--	217	58	51	51
Vallés Occidental	594	136	730	15	42	8	--	--
Vallés Oriental	1.030	641	1.671	13	353	422	22	20
Alt Empordà	4.836	2.845	7.681	29	458	49	136	175
Baix Empordà	3.461	2.007	5.468	23	684	139	22	8
Garrotxa	1.693	8	1.701	--	681	--	307	307
Gironés	4.100	458	4.558	14	1.696	84	226	25
Selva	1.250	389	1.639	1	492	64	432	172
Alt Camp	--	27	27	1	--	2	--	--
Alt Penedés	54	33	87	2	5	1	--	--
Baix Penedés	17	4	21	--	1	--	--	--
Garraf	22	9	31	53	--	--	--	--
Tarragonés	--	30	30	--	--	--	--	--
Baix Camp	7	64	71	--	--	--	--	--
Conca de Barberà	2	17	19	58	--	--	--	--
Priorat	3	18	21	2	--	--	--	--
Ribera	--	93	93	--	--	1	--	--
Baix Ebre	5	226	231	--	--	5	--	--
Montsià	1	158	159	10	--	--	--	4

QUADRE Nº 77.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CONREU (HES) PER COMARQUES I CULTIUS (Continuació)

COMARCA	Ufalç		Trepadella		Nap farratger		Prats artificials	
	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu
Terra Alta	3	32	35	—	—	—	—	—
Cerdanya	629	313	942	5	325	1	22	813
Osona	3.369	156	3.525	—	389	24	1.960	75
Ripollès	956	—	956	31	31	—	95	799
Anoia	76	7	83	—	235	—	4	—
Bages	873	167	1.040	4	655	27	109	10
Berguedà	877	30	907	10	385	1	56	4
Solsonés	972	—	972	—	1.274	—	17	3
Garrigues	2	984	986	6	6	9	9	—
Noguera	117	5.591	5.708	13	1.052	135	169	21
Segarra	55	45	100	—	64	—	—	—
Segrià	—	7.319	7.319	15	15	417	417	—
Urgell	104	3.344	3.448	5	15	35	60	—
Alt Urgell	831	306	1.137	42	331	5	82	236
Pallars Jussà	949	582	1.531	186	2.417	53	56	344
Pallars Sobirà	1.343	24	1.367	1	115	—	19	597
Vall d'Aran	141	—	141	—	—	—	2	99
TOTAL CATALUNYA	28.442	26.247	54.689	395	10.172	1.545	8.544	4.601

COMARCA	Cereals hivern farratge		Blat-de-Moro farratge		Sorgo farratge	
	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu	Secà	Regadiu
Terra Alta	3	3	1	--	1	--
Cerdanya	257	112	36	15	--	3
Osona	894	9	1.932	36	1.271	81
Ripollès	116	--	212	--	128	--
Anoia	27	--	12	1	--	--
Bages	252	3	89	65	58	7
Berguedà	64	9	208	--	53	--
Solsonés	97	--	35	--	40	--
Garrigues	--	--	--	57	--	--
Noguera	25	58	35	163	--	10
Segarra	2	--	5	--	--	--
Segrià	--	235	--	281	--	87
Urgell	5	29	--	58	--	--
Alt Urgell	32	31	93	24	--	1
Pallars Jussà	95	29	41	233	9	28
Pallars Sobirà	33	--	68	3	--	--
Vall d'Aran	--	--	1	--	--	--
TOTAL CATALUNYA	9.040	2.288	6.465	3.303	3.940	1.255
		11.328		9.768		5.195

QUADRE Nº 79.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CONREU (HES) PER COMARQUES I CULTIUS

COMARCA	Col i cabdell Regadiu	Enciam Regadiu	Melons		Albergínies Regadiu	Tomàquet Regadiu	Pebrot Regadiu	Carxofes Regadiu
			Secà	Regadiu	Total			
Baix Llobregat	75	484	34	101	135	220	39	237
Barcelonès	97	128	--	--	--	30	7	5
Maresme	166	432	1	24	25	603	112	67
Vallès Occidental	69	57	4	17	21	100	24	9
Vallès Oriental	63	85	5	23	28	63	27	1
Alt Empordà	60	55	34	71	105	156	28	6
Baix Empordà	15	41	58	67	125	70	35	32
Garrotxa	3	--	6	1	7	3	3	--
Gironès	28	49	74	30	104	86	24	2
Selva	24	36	30	35	65	54	23	--
Alt Camp	28	72	1	13	14	85	37	18
Alt Penedès	27	20	262	18	280	43	14	2
Baix Penedès	15	26	115	6	121	26	12	4
Garraf	5	14	65	9	74	5	2	11
Tarragonès	23	76	--	33	33	48	35	20
Baix Camp	109	202	--	64	64	233	115	179
Conca de Barberà	15	16	18	2	20	23	2	5
Priorat	13	14	4	5	9	32	8	--
Ribera	52	53	16	74	90	87	33	47
Baix Ebre	148	239	13	238	251	541	224	1.555

QUADRE Nº 79.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CONREU (HES) PER COMARQUES I CULTIUS (Continuació)

COMARCA	Col i Cabdell Regadiu	Enciam Regadiu	Secà	Melons Regadiu	Total	Albergínies Regadiu	Tomàquet Regadiu	Pebrot Regadiu	Carxofes Regadiu
Montsià	170	592	3	410	413	25	381	33	700
Terra Alta	18	9	17	11	28	3	23	6	6
Cerdanya	2	2	2	1	3	--	3	--	--
Osona	3	15	--	--	--	2	20	--	--
Ripollés	--	--	--	--	--	--	1	--	--
Anoia	11	12	17	4	21	11	34	16	3
Bages	37	38	17	13	30	10	48	19	11
Berguedà	6	3	--	--	--	--	4	1	--
Solsonés	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Garrigues	16	10	--	44	44	5	49	5	6
Noguera	43	56	52	75	127	17	66	19	12
Segarra	5	6	--	1	1	--	11	3	--
Segrià	338	420	1	336	337	140	280	130	10
Urgell	31	23	1	56	57	19	62	15	1
Alt Urgell	--	21	--	--	--	4	17	9	--
Pallars Jussà	34	9	1	9	10	1	31	3	5
Pallars Sobirà	14	7	--	1	1	--	6	4	2
Vall D'Aran	--	2	--	--	--	--	1	--	--
TOTAL CATALUNYA	1.763	3.324	851	1.792	2.643	717	3.545	1.067	2.956

QUADRE Nº 80.-
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CONREU (HES) PER COMARQUES I CULTIUS

COMARCA	Col·l·i-flor Regadiu	Alls		Cebes		Mongeta Verda		Pèsol verd		Fava verda
		Secà	Regadiu	Total	Secà	Regadiu	Total	Regadiu	Regadiu	Regadiu
Baix Llobregat	80	2	27	29	12	52	64	97	98	78
Barcelonès	40	--	5	5	--	1	1	35	6	4
Maresme	239	1	14	15	14	142	156	559	154	126
Vallés Occidental	12	6	12	18	38	49	87	57	22	40
Vallés Oriental	7	3	12	15	9	38	47	90	16	10
Alt Empordà	41	14	33	47	103	99	202	64	26	28
Baix Empordà	14	19	10	29	58	61	119	52	17	14
Garrotxa	--	20	1	21	42	2	44	5	1	3
Gironès	7	285	83	368	132	31	163	89	13	5
Selva	13	18	13	31	47	36	83	67	41	31
Alt Camp	15	5	9	14	3	43	46	60	27	46
Alt Penedès	5	88	1	89	50	14	64	11	8	7
Baix Penedès	3	12	5	17	17	10	27	15	4	7
Garraf	3	11	1	12	4	2	6	12	4	6
Tarragonès	7	--	1	1	--	14	14	44	7	12
Baix Camp	72	--	12	12	--	92	92	275	104	110
Conca de Barberà	3	80	2	82	4	21	25	13	3	5
Priorat	1	--	3	3	1	11	12	9	3	8
Ribera	28	--	20	20	3	41	44	57	11	33
Baix Ebre	89	4	77	81	--	200	200	336	59	65
Montsià	36	--	31	31	--	62	62	137	87	35

COMARCA	Col·li-flor Regadiu	Alls		Total	Secà	Cebes Regadiu	Total	Mongeta Verda Regadiu	Pèsol verd Regadiu	Fava verda Regadiu
Terra Alta	1	15	4	19	14	11	25	9	4	6
Cerdanya	--	--	1	1	--	2	2	2	--	--
Osona	1	15	7	22	41	10	51	24	1	1
Ripollés	--	5	--	5	17	--	17	1	1	--
Anoia	6	15	5	20	18	19	37	20	3	6
Bages	7	11	23	34	13	30	43	33	18	22
Berguedà	--	5	4	9	8	4	12	5	--	--
Solsonés	--	9	--	9	11	--	11	--	--	--
Garrigues	4	--	8	8	--	220	220	12	--	1
Noguera	16	--	32	32	--	142	142	32	10	18
Segarra	1	3	3	6	3	7	10	6	--	1
Segrià	20	1	28	29	3	339	342	92	44	220
Urgell	4	47	22	69	2	269	271	19	2	5
Alt Urgell	1	--	8	8	--	14	14	10	10	2
Pallars Jussà	3	71	24	95	1	17	18	17	6	1
Pallars Sobirà	3	--	3	3	--	6	6	3	4	--
Vall d'Aràn	--	--	--	--	--	--	--	1	--	--
TOTAL CATALUNYA	782	765	544	1.309	670	2.112	2.782	2.370	814	956

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CONREU (HES) PER COMARQUES I CULTIU

COMARCA	Carrofer			Ametller			Avellaner		
	Secà	Regadiu	Total	Secà	Regadiu	Total	Secà	Regadiu	Total
Baix Llobregat	46	--	46	201	--	201	12	--	12
Barcelonès	30	--	30	48	--	48	--	--	--
Maresme	209	--	209	101	--	101	28	--	28
Vallés Occidental	4	--	4	133	--	133	92	--	92
Vallés Oriental	--	--	--	59	--	59	519	16	535
Alt Empordà	--	--	--	28	2	30	15	--	15
Baix Empordà	10	--	10	21	--	21	--	1	1
Garrotxa	--	--	--	--	--	--	31	--	31
Gironès	--	--	--	9	1	10	167	--	167
Selva	--	--	--	--	--	--	682	34	716
Alt Camp	1.727	--	1.727	3.770	5	3.770	2.393	2.128	4.521
Alt Penedès	--	--	--	429	5	534	12	--	12
Baix Penedès	966	--	966	884	--	884	66	1	67
Garraf	890	--	890	94	--	94	2	--	2
Tarragonès	3.664	13	3.677	452	--	452	1.158	2.289	3.447
Baix Camp	1.061	--	1.061	899	3	902	8.546	4.396	12.942
Conca de Barberà	--	--	--	989	--	989	577	6	583
Priorat	--	--	--	1.971	--	1.971	3.128	321	3.449
Ribera	45	--	45	4.999	273	5.272	222	1	223
Baix Ebre	5.843	--	5.843	1.689	9	1.698	--	--	--
Montsià	2.891	--	2.891	810	28	838	--	--	--
Terra Alta	17	--	17	5.823	1	5.824	1.089	2	1.091
Cerdanya	--	--	--	305	--	305	10	--	10
Osona	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Ripollès	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Anoia	--	--	--	862	--	862	113	--	113
Bages	--	--	--	384	--	384	1	--	1
Berguedà	--	--	--	2	--	2	--	--	--
Solsonès	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Garrigues	--	--	--	10.062	296	10.358	31	10	41
Noguera	--	--	--	3.219	56	3.275	--	--	--
Segarra	--	--	--	1.674	--	1.674	--	--	--
Segrià	--	--	--	6.165	140	6.305	--	--	--
Urgell	--	--	--	2.062	65	2.127	--	--	--
Alt Urgell	--	--	--	1	--	1	--	--	--
Pallars Jussà	--	--	--	1.768	22	1.790	--	--	--
Pallars Sobirà	--	--	--	104	6	110	--	--	--
Vall d'Aran	--	--	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL CATALUNYA	17.943	13	17.956	50.012	912	50.924	18.894	9.205	28.099

QUADRE Nº 83.-

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CONREU (HES)

PER COMARQUES I CULTIUS

COMARCA	Vinyes			Oliverars		
	Secà	Regadiu	Total	Secà	Regadiu	Total
Baix Llobregat	2.612	—	2.612	1.233	—	1.233
Barcelonès	18	—	18	10	—	10
Maresme	1.133	—	1.133	32	—	32
Vallés Occidental	1.449	—	1.449	277	—	277
Vallés Oriental	402	—	402	100	—	100
Alt Empordà	5.110	3	5.113	3.339	—	3.339
Baix Empordà	751	—	751	560	—	560
Garrotxa	4	—	4	5	—	5
Gironès	139	—	139	108	—	108
Selva	120	—	120	—	—	—
Alt Camp	10.142	9	10.151	1.883	—	1.883
Alt Penedès	15.108	9	15.117	544	—	544
Baix Penedès	4.342	—	4.342	1.312	—	1.312
Garraf	2.068	—	2.068	14	—	14
Tarragonès	5.549	—	5.549	1.352	—	1.352
Baix Camp	3.976	—	3.976	5.980	271	6.251
Conca de Barberà	8.434	15	8.449	460	10	470
Priorat	7.646	11	7.657	3.008	11	3.019
Ribera	5.981	683	6.664	13.106	862	13.968
Baix Ebre	783	1	784	30.562	51	30.613
Montsià	3.222	—	3.222	19.711	—	19.711
Terra Alta	15.163	3	15.166	4.697	1	4.698
Cerdanya	618	—	618	1.001	—	1.001
Osona	—	—	—	—	—	—
Ripollès	—	—	—	—	—	—
Anoia	4.827	—	4.827	766	—	766
Bages	1.607	—	1.607	510	—	510
Berguedà	5	—	5	—	—	—
Solsonès	—	—	—	—	—	—
Garrigues	1.666	2	1.668	20.656	55	20.711
Noguera	855	144	999	3.538	75	3.613
Segarra	1.119	—	1.119	968	2	970
Segrià	149	145	294	9.364	1.050	10.414
Urgell	2.464	62	2.526	6.066	—	6.066
Alt Urgell	16	1	17	46	—	46
Pallars Jussà	330	10	340	619	7	626
Pallars Sobirà	34	—	34	5	—	5
Vall d'Aran	—	—	—	—	—	—
TOTAL CATALUNYA	107.867	1.107	108.974	131.852	2.395	134.247

SUPERFÍCIES DE CULTIU DE SEGA. 1976. (Ha)

ARCA	Cereals Grà	Lleguminoses Grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Frutiers	Vinyes	Oliverars	TOTAL
Llobregat	652	77	130	10	---	47	447	---	1.948	2.612	1.266	7.189
Colonés	7	2	5	---	1	1	1	---	92	18	10	137
Sme	395	248	86	---	3	500	137	6	641	1.133	32	3.181
és Occidental	4.277	245	128	---	---	1.381	120	5	771	1.449	284	8.660
és Oriental	5.727	560	236	15	---	3.743	101	---	747	402	100	11.631
Empordà	13.382	363	262	26	---	10.509	208	---	194	5.110	3.360	33.414
Empordà	11.245	589	710	6	---	7.103	224	---	109	751	560	21.297
Extra	4.496	267	327	55	---	4.645	212	---	58	4	5	10.510
onés	11.049	720	1.082	27	---	12.150	802	---	284	139	113	26.366
ra	4.098	332	484	21	---	4.818	257	---	756	120	5	10.891
Camp	1.805	111	69	12	---	14	28	---	7.932	10.142	1.883	21.996
Penedés	6.426	451	418	6	7	436	631	---	1.920	15.108	604	26.007
Penedés	690	245	187	---	---	181	304	---	3.199	4.342	1.312	9.460
raf	1.276	282	160	---	---	116	236	---	1.217	2.068	15	5.370
ragonés	198	27	8	---	---	1	13	8	5.391	5.549	1.352	12.547
Camp	423	61	46	---	---	31	83	---	11.109	3.976	5.980	21.709
ra de Barberà	10.726	152	101	5	---	69	119	---	1.713	8.434	461	21.760
erat	154	48	4	---	---	21	6	---	5.154	7.646	3.008	16.041
era	199	26	9	---	---	9	42	---	5.297	5.981	13.109	24.672
x Ebre	82	50	44	---	---	11	84	---	7.559	783	30.562	39.175
tsià	50	40	7	3	---	28	21	---	3.891	3.222	19.711	26.973

SUPERFÍCIES DE CULTIU DE SECA. 1976. (Ha) (Continuació)

VARCA	Cereals Grà	Lleguminoses	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Oliverars	TOTAL
era Alta	884	91	136	1	---	27	155	---	6.975	15.163	4.697	28.129
anya	2.960	12	550	---	---	1.970	2	---	350	618	1.001	7.463
na	14.527	166	2.971	77	---	11.330	178	---	2	---	---	29.251
ollés	972	50	500	3	---	3.003	121	---	4	---	---	4.653
ia	18.250	396	249	2	---	695	130	---	1.185	4.827	767	26.501
es	13.352	541	432	22	12	2.944	179	---	569	1.607	534	20.192
aguedà	5.947	68	611	8	---	1.948	43	---	11	5	---	8.641
isonés	11.178	84	1.322	---	---	2.694	70	---	10	---	---	15.353
rigues	6.453	18	19	---	---	23	6	---	10.482	1.666	20.656	39.323
quera	40.415	83	442	33	---	1.361	52	---	3.262	855	3.738	50.241
garra	36.209	139	124	---	---	634	23	---	1.708	1.144	988	40.960
rià	16.818	68	20	---	---	179	13	---	7.073	149	9.381	33.701
gell	26.522	110	110	2	---	524	74	---	2.082	2.464	6.066	37.954
Urgell	1.179	18	584	---	---	1.454	20	---	22	16	46	3.339
llars Jussà	8.687	226	634	166	---	3.839	115	---	1.783	330	619	16.399
llars Subirà	1.338	32	417	2	---	2.289	12	---	109	34	5	4.233
l d'Aran	108	37	155	1	---	255	11	---	---	---	---	567
TOTAL CATALUNYA	283.606	17.035	13.779	503	23	80.983	5.280	19	94.609	107.867	132.230	725.934

NI :

SUPERFÍCIES DE CULTIU DE REGADIU. 1976. (Ha).

MARCA	Cereals Grà	Lleguminoses Grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Oliverars	TOTAL
X Llobregat	173	273	688	---	9	119	2.523	---	2.127	---	---	5.912
uelonés	19	29	150	---	15	51	544	---	---	---	---	805
esma	383	282	911	---	496	418	3.695	12	142	---	---	6.259
llés Occidental	525	137	468	---	1	586	703	---	90	---	---	2.510
llés Oriental	1.488	532	906	5	---	2.371	547	---	102	---	---	5.951
Empordà	2.218	170	406	9	---	4.646	905	---	1.500	3	---	9.857
ix Empordà	2.341	295	651	70	---	3.239	677	---	1.049	---	---	8.322
protxa	---	2	17	---	---	23	26	---	23	---	---	91
onés	1.108	354	478	11	---	1.359	652	---	500	---	---	4.462
lva	537	215	396	3	1	1.293	522	---	301	---	---	3.265
Camp	20	57	323	---	---	47	643	---	2.548	9	---	3.647
Penedés	40	53	150	2	---	74	210	---	279	9	---	817
ix Penedés	---	16	63	---	---	19	182	3	51	---	---	331
raf	---	2	61	---	1	9	114	---	8	38	---	233
ragonés	48	56	190	---	1	55	481	19	2.897	---	---	3.747
ix Camp	499	255	1.673	47	13	205	2.092	131	5.377	---	271	10.563
lca de Barberà	55	132	170	5	---	27	164	---	58	15	10	636
lorat	6	70	185	---	---	18	171	---	380	11	11	852
era	109	103	368	---	4	165	757	5	1.529	683	878	4.601
ix Ebre	15.151	257	826	1.275	7	564	5.016	1.683	686	1	59	25.525
ntsià	6.863	83	346	80	3	266	3.070	1.542	516	---	7	12.776

85 SUPERFÍCIES DE CULTIUS DE REGADIU. 1976 (Ha) (Continuació)

ARCA	Cereals Grà	Lleguminoses Grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Oliverars	TOTAL
ra Alta	35	20	115	---	---	39	146	---	57	3	1	416
danya	673	2	462	---	---	955	36	---	33	---	---	2.161
na	36	65	70	---	---	374	122	---	---	---	---	667
ollés	---	---	7	---	---	---	8	---	---	---	---	15
ia	10	52	357	---	13	14	230	---	47	---	---	723
es	464	192	439	7	10	326	409	---	29	---	---	1.576
guedà	25	---	22	---	---	53	60	---	6	---	---	166
sonés	---	1	1	---	---	---	3	---	---	---	---	5
rigues	7.903	95	153	37	---	1.148	474	---	2.119	11	55	11.995
uera	17.716	101	449	46	---	6.086	825	---	3.597	144	76	29.040
arra	148	---	122	---	---	47	104	---	578	---	2	1.001
rià	32.787	447	1.164	622	24	9.702	3.393	---	26.403	145	1.050	75.737
ell	13.789	118	303	105	---	3.542	682	---	1.435	62	---	20.036
Urgell	3	10	122	---	---	671	168	---	221	1	---	1.196
lars Jussà	1.693	46	489	184	---	1.181	247	---	117	10	7	3.974
lars Subirà	105	3	107	---	---	120	94	---	21	---	---	450
i d'Aran	---	---	---	---	---	---	5	---	2	---	---	7
TOTAL CATALUNYA	106.970	4.475	13.808	2.508	598	39.812	30.700	3.395	54.828	1.145	2.427	260.666

81 :

QUADRE Nº 86.- TOTAL SUPERFÍCIES DE CULTIU. 1976. (Ha)

COMARCA	Cereals Grà	Lleguminoses Grà	Tubercles	Cultius industrials	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Oliverars	TOTAL
Baix Llobregat	825	350	818	10	9	166	2.970	---	4.075	2.612	1.266	13.119
Barcelonés	26	31	155	---	16	52	545	---	92	18	10	94
Naresme	778	480	997	---	499	918	3.832	18	783	1.133	32	9.477
Vallés Occidental	4.802	382	596	---	1	1.967	823	5	861	1.449	284	11.117
Vallés Oriental	7.215	1.092	1.142	20	---	6.114	648	---	849	402	100	17.551
Alt Empordà	15.600	533	668	35	---	15.155	1.113	---	1.694	5.113	3.360	43.277
Baix Empordà	13.586	884	1.361	76	---	10.342	901	---	1.158	751	560	29.661
Garrotxa	4.946	269	344	55	---	4.668	238	---	81	4	5	10.611
Gironés	12.157	1.074	1.560	38	---	13.509	1.454	---	784	139	113	30.821
Selva	4.635	547	880	24	1	6.111	779	---	1.057	120	5	14.115
Alt Camp	1.825	168	392	12	---	61	671	---	10.480	10.151	1.883	25.661
Alt Penedés	6.466	504	568	8	7	510	841	---	2.199	15.117	604	25.822
Baix Penedés	690	261	250	---	---	200	486	3	2.250	4.342	1.312	9.739
Garraf	1.276	284	221	---	1	125	350	---	1.225	2.106	15	5.600
Tarragonés	246	83	198	---	1	56	494	27	8.288	5.549	1.352	16.200
Baix Camp	922	316	1.719	47	13	236	2.175	131	16.486	3.976	6.251	32.277
Conca de Barberà	10.781	284	271	10	---	96	283	---	1.771	8.449	471	22.441
Priorat	160	118	189	---	---	39	177	---	5.534	7.657	3.019	19.500
Ribera	308	129	377	---	4	174	799	5	6.826	6.664	13.987	29.277
Baix Ebre	15.233	307	870	1.275	7	575	5.100	1.683	8.245	784	30.621	61.700
Montsià	6.913	123	353	83	3	294	3.091	1.542	4.407	3.222	19.718	39.774

QUADRE Nº 86.-TOTAL SUPERFÍCIES DE CULTIU. 1976. (Ha) (Continuació)

COMARCA	Cereals Grà	Illeguminoses Grà	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farinats	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinyes	Olivars	TOTAL
Terra Alta	919	111	251	1	---	66	301	---	7.032	15.166	4.698	25.520
Cerdanya	3.633	14	1.012	---	---	2.925	38	---	383	618	1.001	9.621
Osona	14.563	231	3.041	77	---	11.704	300	---	2	---	---	20.321
Ripollès	912	50	507	3	---	3.003	129	---	4	---	---	4.435
Anoia	18.260	448	606	2	13	709	360	---	1.232	4.827	767	27.221
Bages	13.816	733	871	29	22	3.270	588	---	598	1.607	534	22.330
Berguedà	5.972	68	633	8	---	2.001	103	---	17	5	---	8.557
Solsonés	11.178	85	1.323	---	---	2.694	73	---	10	---	---	15.330
Garrigues	14.356	113	172	37	---	1.171	480	---	12.601	1.677	20.711	51.331
Noguera	58.131	184	891	79	---	7.447	877	---	6.859	999	3.814	70.220
Segarra	36.357	139	246	---	---	681	127	---	2.286	1.144	990	41.937
Segrià	49.605	515	1.184	622	24	9.881	3.406	---	33.476	294	10.431	100.431
Urgell	40.311	228	413	107	---	4.066	756	---	3.517	2.517	6.066	57.031
Alt Urgell	1.182	28	706	---	---	2.125	188	---	243	17	46	4.530
Pallars Jussà	10.380	272	1.123	350	---	5.020	362	---	1.900	340	626	20.330
Pallars Sobirà	1.443	35	524	2	---	2.409	106	---	130	34	5	4.430
Vall d'Aran	108	37	155	1	---	255	16	---	2	---	---	530
TOTAL CATALUNYA	390.576	11.510	27.587	3.011	621	120.795	35.980	3.414	149.437	109.012	134.657	958.830

FONT :

QUADRE Nº 87.- SUPERFICIE DE CULTIU DE SECA. 1976. (%)

COMARCA	Cereals	Lleguminoses	Tubercles	Cultius industrials	Flors	Cultius ferratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinya	Oliverars	TOTAL
Baix Llobregat	0,2	1,1	0,9	2,0	--	0,1	8,5	--	2,1	2,4	1,0	1,2
Barcelonès	--	--	--	--	4,3	--	--	--	0,1	0,1	--	--
Bresme	0,1	3,5	0,6	--	13,0	0,6	2,6	31,6	0,7	1,1	--	0,2
Val·lès Occidental	1,5	3,5	0,9	--	--	1,7	2,3	26,3	0,8	1,3	0,2	1,2
Val·lès Oriental	2,0	8,0	1,7	3,0	--	4,6	1,9	--	0,8	0,4	0,1	2,1
Alt Empordà	4,7	5,2	1,9	5,2	--	13,0	3,9	--	0,2	4,7	2,5	2,1
Baix Empordà	4,0	8,4	5,2	1,2	--	8,8	4,2	--	0,1	0,7	0,4	2,1
Gerrotxa	1,7	3,8	2,4	10,9	--	5,7	4,0	--	0,1	--	0,1	1,5
Gironès	3,9	10,2	7,9	5,4	--	15,0	15,2	--	0,3	0,1	0,1	3,1
Selva	1,4	4,7	3,5	4,1	--	5,9	4,9	--	0,8	0,1	--	1,5
Alt Camp	0,6	1,6	0,5	2,4	--	--	0,5	--	8,4	9,4	1,4	3,0
Alt Penedès	2,3	6,4	3,1	1,2	30,5	0,5	12,0	--	2,0	14,0	0,5	3,1
Baix Penedès	0,2	3,5	1,5	--	--	0,2	5,8	--	2,3	4,0	1,0	1,5
Garraf	0,4	4,0	1,2	--	--	0,1	4,5	--	1,3	1,9	--	0,7
Tarragonès	0,1	0,4	0,1	--	--	--	0,2	42,1	5,7	5,1	1,0	1,7
Baix Camp	0,1	0,9	0,3	--	--	0,1	1,6	--	11,7	3,7	4,5	5,1
Conca de Barberà	3,8	2,2	0,7	1,0	--	0,1	2,3	--	1,8	7,8	0,3	3,0
Priorat	0,1	0,7	--	--	--	0,1	0,1	--	5,4	7,1	2,3	2,2
Ribera	0,1	0,4	0,1	--	--	--	0,8	--	5,6	5,5	9,9	3,1
Baix Ebre	0,1	0,7	0,3	--	--	--	1,6	--	8,0	0,7	23,1	5,1
Montsià	0,1	0,6	0,1	0,5	--	0,1	0,4	--	4,1	3,0	14,9	3,7

QUADRE Nº 87-SUPERFICIE DE CULTIU DE SECA. 1976. (%) (Continuació)

COMARCA	Cereals	Lleguminoses	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius ferratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinya	Oliverars	TOTAL
Terra Alta	0,3	1,2	1,0	0,2	--	0,1	2,9	--	7,4	14,1	3,6	3,9
Bardanya	1,0	0,2	4,0	--	--	2,4	--	--	0,4	0,6	0,8	1,0
Dona	5,1	2,4	21,6	15,3	--	14,0	3,4	--	--	--	--	1,0
Ribollés	0,3	0,7	3,6	0,6	--	3,7	2,3	--	--	--	--	0,0
Anoia	6,4	5,6	1,8	0,4	--	0,9	2,5	--	1,3	4,5	0,6	3,7
Bages	4,7	7,7	3,1	4,4	52,2	3,6	3,4	--	0,6	1,5	0,4	2,5
Berguedà	2,1	1,0	4,4	1,6	--	2,4	0,8	--	--	--	--	1,2
Bolsonés	3,9	1,2	9,6	--	--	3,3	1,3	--	--	--	--	2,1
Barrigues	2,3	0,2	0,1	--	--	--	0,1	--	11,1	1,5	15,6	3,4
Noguera	14,3	1,2	3,2	6,6	--	1,7	1,0	--	3,4	0,8	2,5	3,0
Negarra	12,8	2,0	0,9	--	--	0,8	0,4	--	1,8	1,1	0,7	3,5
Negrià	5,9	1,0	0,1	--	--	0,2	0,2	--	7,6	0,1	7,1	2,5
Urgell	9,4	1,6	0,8	0,4	--	0,7	1,4	--	2,2	2,3	4,6	3,2
Alt Urgell	0,4	0,3	4,2	--	--	1,8	0,4	--	--	--	--	0,5
Pallars Jussà	3,1	3,2	4,6	33,0	--	4,7	2,2	--	1,9	0,3	0,5	2,6
Pallars Sobirà	0,5	0,4	3,0	0,4	--	2,8	0,2	--	0,1	0,1	--	0,6
Vall d'Aran	0,1	0,5	1,1	0,2	--	0,3	0,2	--	--	--	--	0,1
TOTAL CATALUNYA	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

FONT : Elaboració pròpia partint de dades facilitades pel ministeri d'Agricultura.

QUADRE Nº 88-SUPERFICIE DE CULTIU DE REGADIU. 1976. (%)

COMARQUES	Cereals	Lleguminoses	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius ferratgers	Hortalisses	Cítrics	Frutiers	Vinya	Olivars	TOTAL
Baix Llobregat	0,2	6,1	5,0	--	1,5	0,3	8,2	--	3,9	--	--	2,3
Barcelonés	--	0,6	1,1	--	2,5	0,1	1,8	--	--	--	--	0,3
Naresme	0,3	5,2	6,6	--	82,9	1,0	12,0	0,3	0,3	--	--	2,4
Vallés Occidental	0,4	3,1	3,4	--	0,2	1,5	2,3	--	0,2	--	--	1,0
Vallés Oriental	1,4	11,9	6,6	0,2	--	6,0	1,8	--	0,2	--	--	2,3
Alt Empordà	2,1	3,8	2,9	0,4	--	11,7	2,9	--	2,8	0,3	--	3,5
Baix Empordà	2,2	6,6	4,7	2,8	--	8,1	2,2	--	1,9	--	--	3,2
Garrotxa	--	--	0,1	--	--	0,1	--	--	--	--	--	--
Gironés	1,0	7,9	3,5	0,4	--	3,4	2,1	--	0,9	--	--	1,7
Selva	0,5	4,8	2,9	0,1	0,7	3,2	1,7	--	0,5	--	--	1,3
Alt Camp	--	1,3	2,3	--	--	0,1	2,1	--	4,6	0,8	--	1,1
Alt Penedés	0,1	1,2	1,1	0,1	--	0,2	0,7	--	0,5	0,8	--	0,3
Baix Penedés	--	0,4	0,5	--	--	0,1	0,6	0,1	0,1	--	--	0,1
Garraf	--	--	0,4	--	0,1	--	0,4	--	--	3,3	--	0,1
Tarragonés	0,1	1,3	1,4	--	0,2	0,1	1,6	0,6	5,3	--	--	1,4
Baix Camp	0,5	5,7	12,1	1,9	2,2	0,5	6,8	3,9	9,8	--	11,2	4,1
Conca de Barberà	0,1	2,9	1,2	0,2	--	0,1	0,5	--	0,1	1,3	0,4	0,2
Priorat	--	1,6	1,3	--	--	--	0,6	--	0,7	1,0	0,5	0,3
Ribera	0,1	2,3	2,7	--	0,7	0,4	2,5	0,1	2,8	39,7	36,2	1,5
Baix Ebre	14,2	5,7	6,0	50,8	1,2	1,4	16,3	49,6	1,3	0,1	2,4	9,5
Montsià	6,4	1,9	2,5	3,2	0,5	0,7	10,0	45,4	0,9	--	0,3	4,9

SUPERFÍCIE DE CULTIU DE REGADIU. 1976 (%) (Continuació)

COMARCA	Cereals	Lleguminoses	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius ferratgers	Hortalisses	Cítrics	Frutiers	Vinya	Oliverars	TOTAL
Terra Alta	0,1	0,4	0,8	--	--	0,1	0,5	--	0,1	--	--	0,2
Cerdanya	0,6	--	3,3	--	--	2,4	0,1	--	0,1	--	--	0,5
Osona	0,1	1,5	0,5	--	--	0,9	0,5	--	--	--	--	0,5
Ripollés	--	--	0,1	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Anoia	--	1,2	2,6	--	2,2	0,1	0,7	--	--	--	--	0,5
Bages	0,4	4,3	3,2	0,3	1,7	0,8	1,3	--	0,1	--	--	0,7
Berguedà	0,1	--	0,2	--	--	0,1	0,2	--	--	--	--	0,2
Solsonés	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Garrigues	7,3	2,2	1,1	1,5	--	2,9	1,6	--	3,8	1,0	2,3	4,5
Noguera	16,6	2,3	3,3	1,8	--	15,3	2,7	--	6,6	12,6	3,1	11,2
Segarra	0,1	--	0,9	--	--	0,1	0,3	--	1,1	--	0,1	0,2
Begrià	30,7	10,0	8,4	24,8	4,0	24,4	11,1	--	48,2	12,7	43,3	29,5
Urgell	12,8	2,6	2,2	4,2	--	8,9	2,2	--	2,6	5,4	--	7,7
Alt Urgell	--	0,2	0,8	--	--	1,7	0,5	--	0,4	0,1	--	0,5
Pallars Jussà	1,5	1,0	3,5	7,3	--	3,0	0,8	--	0,2	0,9	0,3	1,5
Pallars Sobirà	0,1	--	0,8	--	--	0,3	0,3	--	--	--	--	0,2
Vall d'Aran	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
TOTAL CATALUNYA	100	100	100	100	100	100	100	--	100	100	100	100

FONT : Elaboració pròpia partint de dades facilitades pel ministeri d'Agricultura.

QUADRE Nº 89.-DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE TOTAL DE CULTIU PER COMARQUES. 1976 (%)

COMARCA	Cereals	Lleguminoses	Tubercles	Cultius industrial	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinya	Oliverars	TOTAL
Baix Llobregat	0,2	3,0	3,0	0,3	1,4	0,1	8,3	—	2,7	2,4	1,0	1,3
Barcelonés	—	0,3	0,6	—	2,6	—	1,5	—	0,1	—	—	0,1
Baeresme	0,2	4,2	3,6	—	80,4	0,8	10,7	0,5	0,5	1,0	—	0,1
Vallés Occidental	1,2	3,3	2,2	—	0,2	1,6	2,3	0,1	0,6	1,3	0,2	1,1
Vallés Oriental	1,8	9,5	4,1	0,7	—	5,1	1,8	—	0,6	0,4	0,1	1,3
Alt Empordà	4,0	4,6	2,4	1,2	—	12,5	3,1	—	1,1	4,7	2,5	4,4
Baix Empordà	3,5	7,7	4,9	2,5	—	8,6	2,5	—	0,8	0,7	0,4	3,3
Barrotxa	1,3	2,3	1,2	1,8	—	3,9	0,7	—	0,1	—	—	1,1
Gironés	3,1	9,3	5,7	1,3	—	11,2	4,0	—	0,5	0,1	0,1	3,1
Selva	1,2	4,8	3,2	0,8	0,2	5,1	2,2	—	0,7	0,1	—	1,4
Alt Camp	0,5	1,5	1,4	0,4	—	0,1	1,9	—	7,0	9,3	1,4	2,3
Alt Penedés	1,7	4,4	2,1	0,3	1,1	0,4	2,3	—	1,5	13,9	0,4	2,7
Baix Penedés	0,2	2,3	0,9	—	—	0,2	1,4	0,1	1,5	4,0	1,0	1,3
Barraf	0,3	2,5	0,8	—	0,2	0,1	1,0	—	0,8	1,9	—	0,3
Tarragonés	0,1	0,7	0,7	—	0,2	—	1,4	0,8	5,5	5,1	1,0	1,7
Baix Camp	0,2	2,7	6,2	1,6	2,1	—	6,0	3,8	11,0	3,6	4,6	3,3
Conca de Barberà	2,8	2,5	1,0	0,3	—	0,1	0,8	—	1,2	7,8	0,3	2,3
Priorat	0,1	1,0	0,7	—	—	—	0,5	—	3,7	7,0	2,2	1,3
Ribera	0,1	1,1	1,4	—	0,6	0,1	2,2	0,1	4,6	6,1	10,4	3,0
Baix Ebre	3,9	2,7	3,2	42,3	1,1	0,5	14,2	49,3	5,5	0,7	22,8	6,6

QUADRE Nº 89.- DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE TOTAL DE CULTIU PER COMARQUES. 1976(%) (Continuació)

COMARCA	Cereals	Leguminoses	Tubercles	Cultius industrials	Flors	Cultius farratgers	Hortalisses	Cítrics	Fruiters	Vinya	Oliverars	TOTAL
Montsià	1,8	1,1	1,3	2,8	0,5	0,2	8,6	45,2	2,9	3,0	14,7	4,0
Terra Alta	0,2	1,0	0,9	--	--	0,1	0,8	--	4,7	13,9	3,5	2,8
Berdanya	0,9	0,1	3,7	--	--	2,4	0,1	--	0,3	0,6	0,8	1,0
Osona	3,7	2,0	11,0	2,6	--	9,7	0,8	--	--	--	--	3,0
Ripollès	0,2	0,4	1,8	0,1	--	2,5	0,4	--	--	--	--	0,5
Anoia	4,7	3,9	2,2	0,1	2,1	0,6	1,0	--	0,8	4,4	0,6	2,5
Pages	3,5	6,4	3,2	1,0	3,5	2,7	1,5	--	0,4	1,5	0,4	2,2
Berguedà	1,5	0,6	2,3	0,3	--	1,7	0,3	--	--	--	--	0,9
Solsonés	2,9	0,7	4,8	--	--	2,2	0,2	--	--	--	--	1,6
Berrigues	3,7	1,0	0,6	1,2	--	1,0	1,3	--	8,4	1,5	15,4	5,2
Boiguera	14,9	1,6	3,2	2,6	--	6,2	2,4	--	4,6	0,9	2,8	8,0
Begarra	9,3	1,2	0,9	--	3,9	0,6	0,4	--	1,5	1,0	0,7	4,3
Sagrà	12,7	4,5	4,3	20,7	--	8,2	9,5	--	22,4	0,3	7,7	11,1
Urgell	10,3	2,0	1,5	3,6	--	3,4	2,1	--	2,4	2,3	4,5	5,0
Alt Urgell	0,3	0,2	2,6	--	--	1,8	0,5	--	0,2	--	--	0,4
Pallars Jussà	2,7	2,4	4,1	11,6	--	4,2	1,0	--	1,3	0,3	0,5	2,0
Pallars Sobirà	0,4	0,3	1,9	0,1	--	2,0	0,3	--	0,1	--	--	0,5
Vall d'Aran	--	0,3	0,6	--	--	0,2	--	--	--	--	--	0,1
TOTAL CATALUNYA	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

FONT : Estimació pròpia partint de dades del ministeri d'Agricultura.

ANNEX 90. - DISTRIBUCIO DELS CULTIUS DE SECA I REGADIU A CADA COMARCA. 1976 (%)

COMARCA	Cereals		Llegumin.		Tubercles		Cult. ind.		Flors		Cult. farrat.		Hortalisses		Cítrics		Fruiters		Vinyes		Oliverars		TOTAL	
	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg	seca	reg
Barcelonès	79	21	22	78	16	84	100	0	0	100	28	72	15	85	--	--	48	52	100	0	100	0	55	45
Braç de Mar	33	73	6	94	3	97	--	--	6	94	2	98	0	100	--	--	100	0	100	0	100	0	14	56
Baix Ebre	51	49	52	48	9	91	--	--	1	99	54	46	4	96	33	67	82	18	100	0	100	0	34	66
Baix Llobregat	89	11	64	36	21	79	--	--	0	100	70	30	15	85	100	0	90	10	100	0	100	0	78	22
Bell. de l'Ebre	79	21	51	49	21	79	75	25	--	--	61	39	16	84	--	--	88	12	100	0	100	0	66	34
Bell. de l'Ebre	86	14	68	32	39	61	74	26	--	--	69	31	19	81	--	--	11	89	100	0	100	0	77	23
Baix Empordà	83	17	67	33	52	48	8	92	--	--	69	31	25	75	--	--	9	91	100	0	100	0	72	28
Baix Gironès	100	0	99	1	95	5	100	0	--	--	100	0	89	11	--	--	72	28	--	--	100	0	99	1
Baix de Segura	91	9	67	33	69	31	71	29	--	--	90	10	55	45	--	--	36	64	100	0	100	0	86	14
Baix de Segura	88	12	61	39	55	45	88	12	0	100	79	21	33	67	--	--	72	28	100	0	100	0	77	23
Baix de Segura	99	1	66	34	18	82	100	0	--	--	23	77	4	96	--	--	76	24	100	0	100	0	86	14
Baix de Segura	99	1	89	11	74	26	75	25	100	0	85	15	75	25	--	--	87	13	100	0	100	0	97	3
Baix de Segura	100	0	94	6	75	25	--	--	--	--	91	9	79	21	0	100	98	2	100	0	100	0	97	3
Baix de Segura	100	0	99	1	72	28	--	--	0	100	93	7	67	33	--	--	99	1	98	2	100	0	96	4
Baix de Segura	80	20	33	67	4	96	--	--	0	100	2	98	3	97	30	70	65	35	100	0	100	0	77	23
Baix de Segura	46	54	19	81	3	97	0	100	0	100	13	87	4	96	0	100	67	33	100	0	96	4	67	33
Baix de Segura	99	1	54	46	37	63	50	50	--	--	72	28	42	58	--	--	97	3	100	0	98	2	97	3
Baix de Segura	96	4	41	59	2	98	--	--	--	--	54	46	3	97	--	--	93	7	100	0	100	0	95	5
Baix de Segura	65	35	20	80	2	95	--	--	0	100	5	95	5	95	0	100	78	22	90	10	94	6	84	16
Baix de Segura	1	99	16	84	5	95	0	100	0	100	2	98	2	98	0	100	92	8	100	0	100	0	61	39
Baix de Segura	1	99	33	67	2	98	4	96	0	100	10	90	1	99	0	100	88	12	100	0	100	0	68	32

ADRE Nº 90-DISTRIBUCIO DELS CULTIUS DE SECA I REGADIU A CADA COMARCA. 1976 (%) (Continuació)

COMARCA	Cereals secà reg	Llegumin. secà reg	Tubercles secà reg.	Cult. ind. secà reg	Flors secà reg	Cult. farrà. secà reg	Hortalisses secà reg	Cítrics secà reg	Frutiers secà reg	Vinyes secà reg	Oliverars secà reg	TOTAL secà reg
Comarca Alta	96 4	82 18	54 46	100 0	-- --	41 59	51 49	-- --	99 1	100 0	100 0	99 1
Comarca de Girona	81 19	86 14	54 46	-- --	-- --	61 39	5 95	-- --	91 9	100 0	100 0	78 22
Comarca de Lleida	100 0	72 28	98 2	100 0	-- --	97 3	59 41	-- --	-- --	-- --	-- --	98 2
Comarca de Tarragona	100 0	100 0	99 1	100 0	-- --	100 0	94 6	-- --	-- --	-- --	-- --	100 0
Comarca de València	100 0	88 12	41 59	100 0	0 100	98 2	36 64	-- --	96 4	100 0	100 0	97 3
Comarca de Castellón	97 3	74 26	50 50	76 24	55 45	90 10	30 70	-- --	95 5	100 0	100 0	92 8
Comarca de Terol	100 0	100 0	97 3	100 0	-- --	97 3	42 58	-- --	65 35	100 0	-- --	98 2
Comarca de Segura	100 0	99 1	100 0	-- --	-- --	100 0	96 4	-- --	-- --	-- --	-- --	100 0
Comarca de Júcar	45 55	16 84	11 89	0 100	-- --	2 98	1 99	-- --	83 17	99 1	95 2	77 23
Comarca de Guadalequivir	70 30	45 55	50 50	42 58	-- --	18 82	6 94	-- --	48 52	86 14	100 0	63 37
Comarca de Jaén	100 0	100 0	50 50	-- --	-- --	93 7	18 82	-- --	75 25	100 0	90 10	98 2
Comarca de Córdoba	34 66	13 87	2 98	0 100	0 100	2 98	0 100	-- --	21 79	51 49	100 0	31 69
Comarca de Sevilla	66 34	48 52	27 73	2 98	-- --	13 87	10 90	-- --	59 41	98 2	100 0	65 35
Comarca de Huelva	100 0	64 36	83 17	-- --	-- --	68 32	71 29	-- --	9 91	94 6	100 0	74 26
Comarca de Cádiz	84 16	83 17	56 44	47 53	-- --	76 24	32 68	-- --	94 6	97 3	99 1	80 20
Comarca de Almería	93 7	91 9	80 20	100 0	-- --	95 5	11 89	-- --	84 16	100 0	100 0	90 10
Comarca de Murcia	100 0	100 0	100 0	100 0	-- --	100 0	96 4	-- --	-- --	-- --	-- --	99 1
TOTAL CATALUNYA	73 27	61 39	50 50	17 83	4 96	67 33	15 85	1 99	63 37	99 1	98 2	74 26

FONT : Elaboració pròpia sobre dades facilitades pel ministeri d'Agricultura

L'AGRICULTURA CATALANA. ESTUDI ECONOMIC

Anex II

L'AGRICULTURA A LES COMARQUES

INTRODUCCIO

Aquesta part de l'estudi es dedicada a fer per cadascuna de les comarques catalanes una breu descripció de l'agricultura en base a una serie de variables que la defineixen, així com esmentar l'especialització relativa de la comarca en relació a una estructura base que es la mitja catalana. Es a dir, l'objectiu és, per una banda, detallar tant l'estructura de cultius i tipus de ramaderia de la comarca definida a partir de la distribució general de les terres de la comarca, distribució de les terres cultivades per grups de productes i productes principals tant en secà com en regadiu, distribució del valor de la producció per grups de productes i tipus de ramaderia, renda de l'agricultura comarcal, població activa dedicada a l'agricultura i nivell de mecanització o valor de la maquinària agrícola. Per altra banda, s'intenta a la major part de les variables fer la comparació amb la mitja catalana a fi i efecte de detectar l'especialització relativa. Així doncs si el pes de la superfície o valor de la producció d'un grup de productes o productes dins el conjunt de la comarca es superior al que registra aquest mateix grup de productes en el conjunt de Catalunya podem dir que la comarca té especialització relativa en aquest producte o grup de productes.

Per últim cal dir que aquesta part és un primer intent per observar les grans diferències existents entre les comarques catalanes i que es situa dins un treball del conjunt de l'agricultura catalana. Aquest intent caldria doncs que fos en el futur molt més específic en el contexte de cadascuna de les comarques catalanes a fi i efecte que el coneixement més ampli porti a localitzar els problemes a on es produeixen o es poden produir.

BAIX LLOBREGAT

La comarca del Baix Llobregat és, en termes d'extensió, relativament petita doncs la seva superfície total és tan sols l'1,5 per cent de la catalana i pel que fa a superfície cultivada representa l'1,3 per cent de la total cultivada a Catalunya.

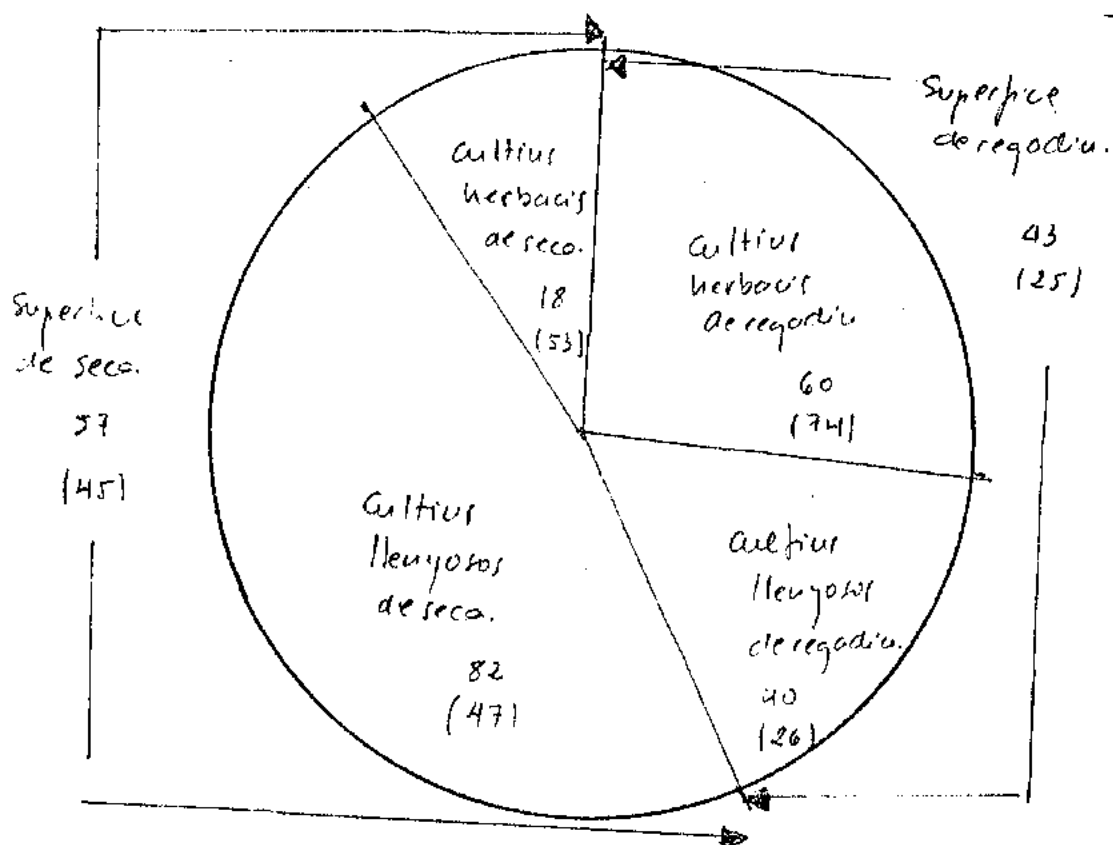
La distribució general de terres de la comarca es caracteritza per un pes elevat de la superfície no agrícola, la qual ocupa quasi la quarta part de la superfície total. També en pesos relativament més alts que els registrats per la mitja catalana es situen els pastius i la superfície de cultiu de llenyosos.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	47.477	1,5
Superfície cultivada (Hes)	12.451	1,32
Producció total (milers de ptes)	2.922.216	2,76
" agrícola (milers de ptes)	2.312.688	4,5
" ramadera " " "	609.528	1,12
Renda total	2.089.423	4,1
Població activa agrària	4.112	3,2
Parc maquinària (milers de ptes)	658.496	1,9

La superfície cultivada representa el 27,6 per cent de la superfície total i es distribueix segons el diagrama següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

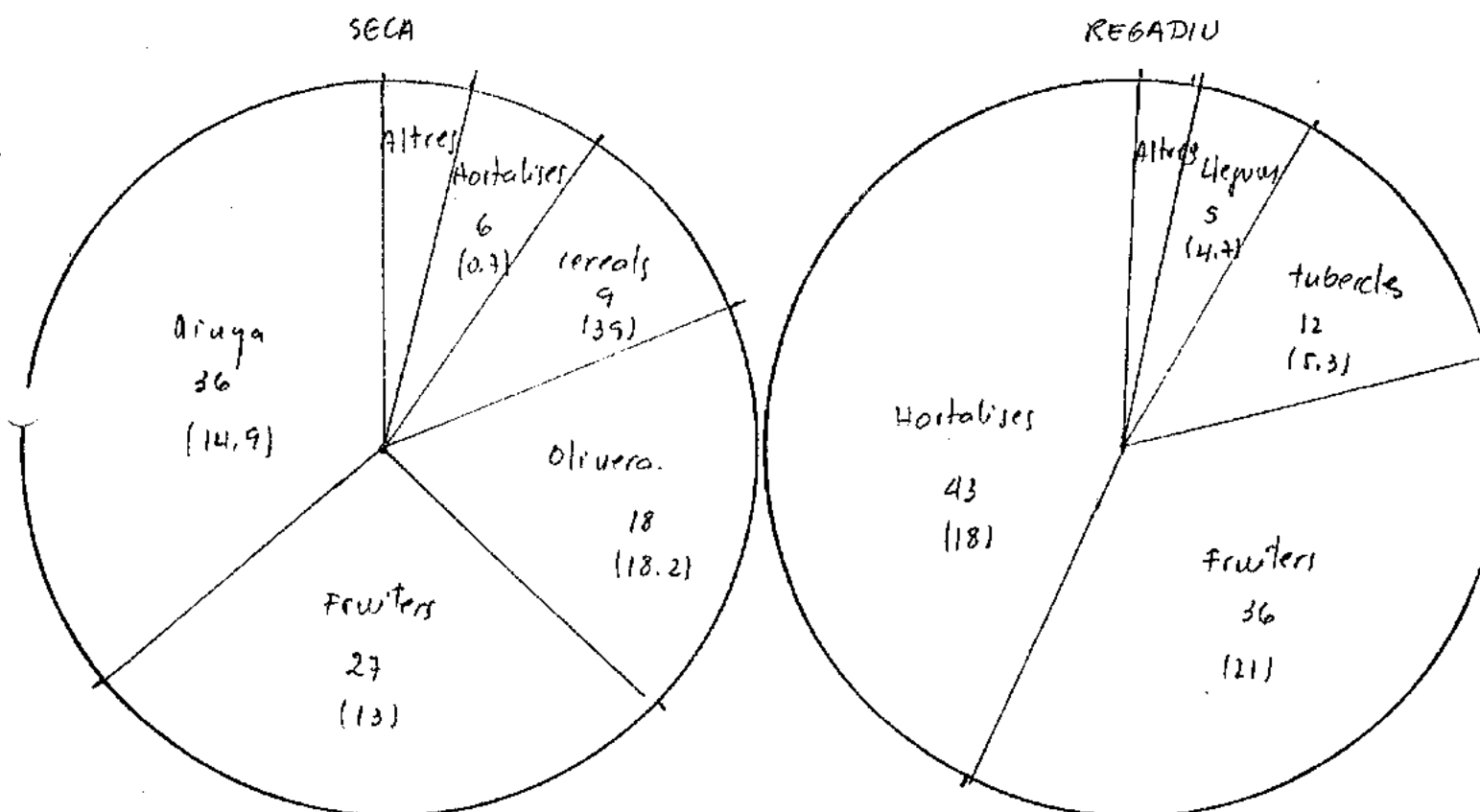

( ) Els percentatges entre parèntesi representent el conjunt de Catalunya.

Segons aquesta distribució, la comarca del Baix Llobregat està relativament especialitzada en cultius de regadiu i més en concret en cultius llenyosos tant en secà com en regadiu.

Els principals grups de cultiu de la comarca segons la superfície ocupada són els següents i per aquest ordre : fruiters, hortalisses i vinya. En el diagrama següent es pot veure en més detall aquesta distribució:

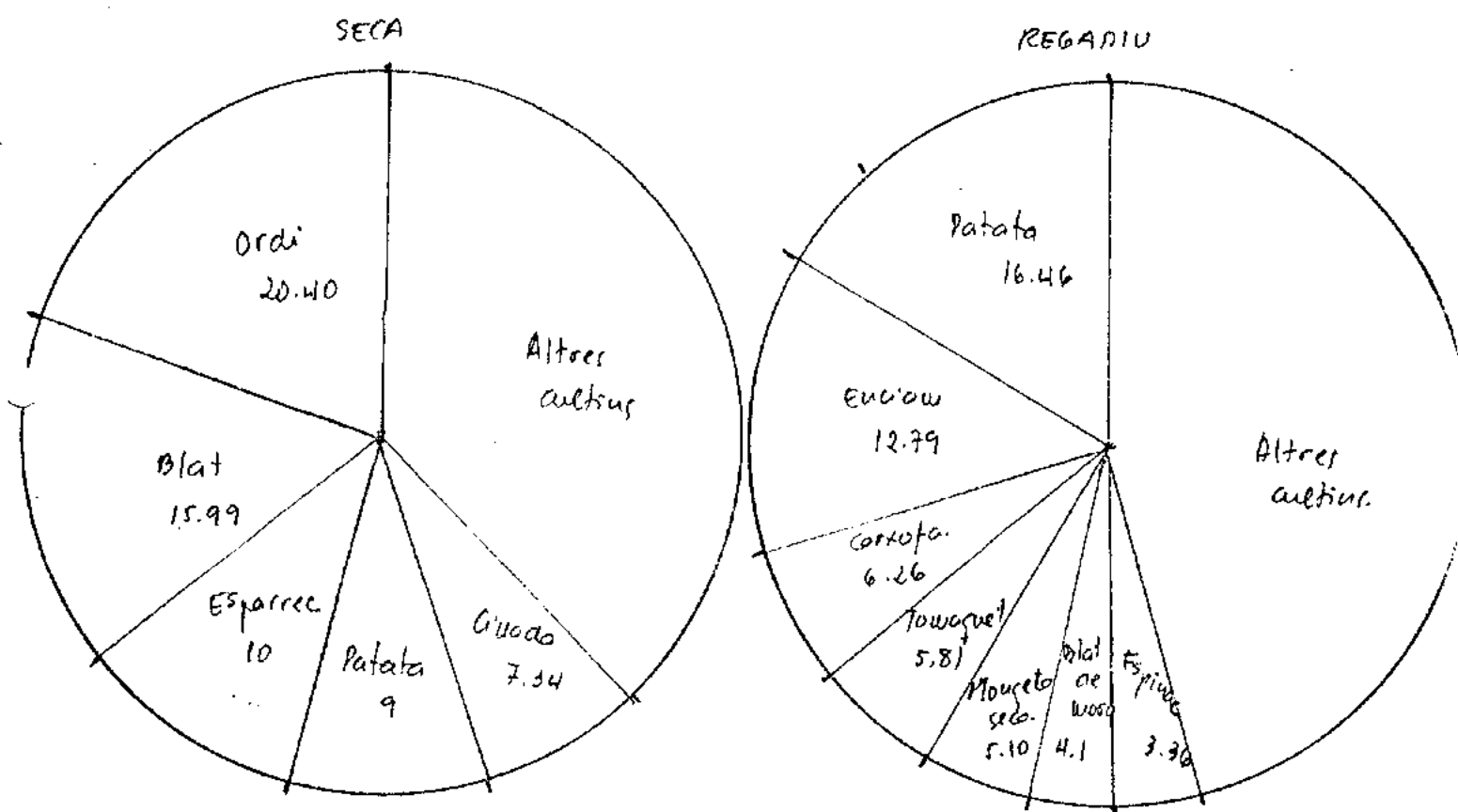
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

Aquestes dues distribucions assenyalen una certa especialització segons la superfície ocupada del Baix Llobregat respecte a la mitja catalana en els següents conreus : fruïters i vinya en secà i llegums, tubercles, hortalisses i fruïters en regadiu.

Els principals productes en secà i regadiu que es cultiven a la comarca han sigut representats en els diagrames següents:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

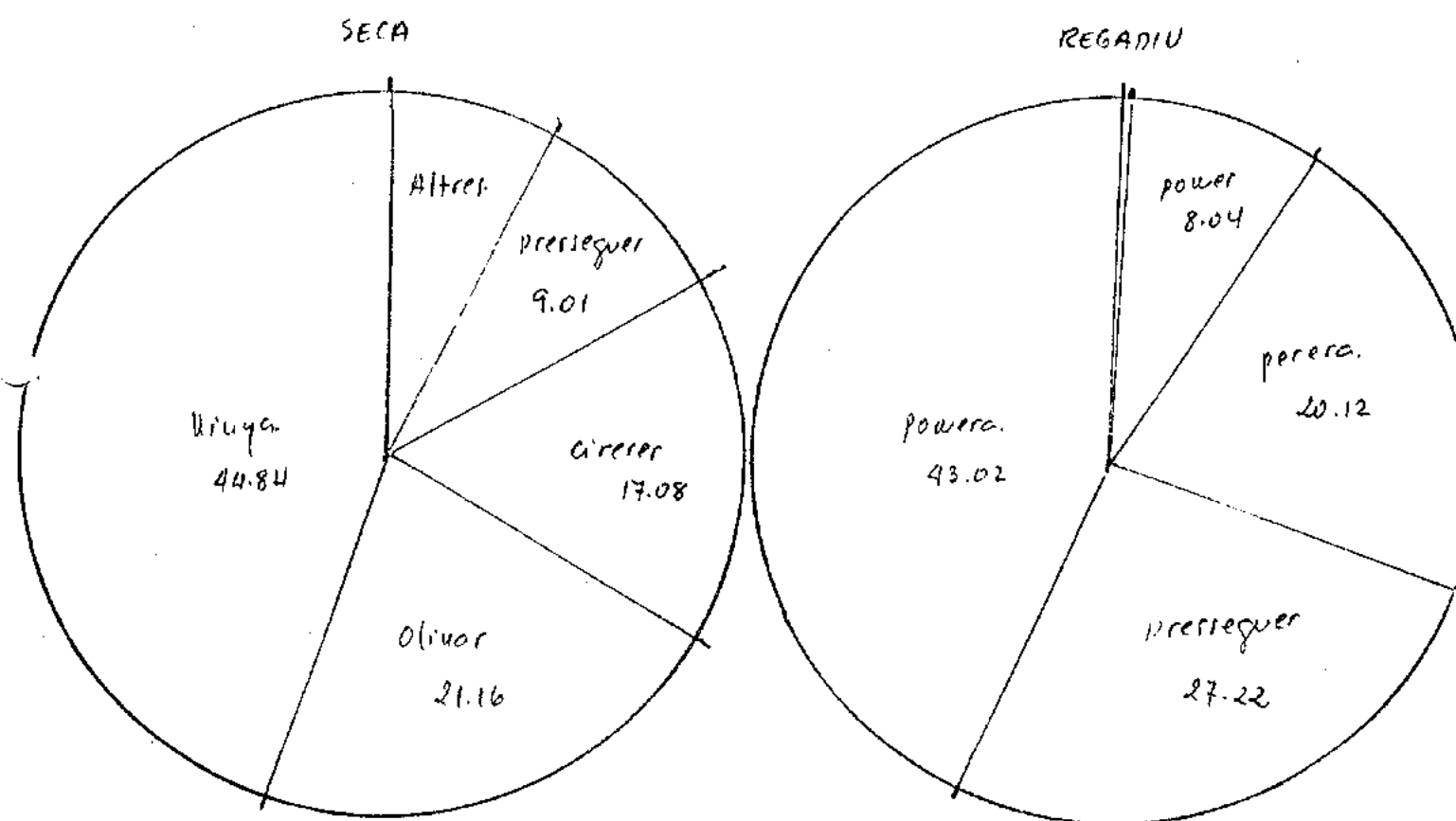

Segons aquesta distribució el Baix Llobregat tindria una relativa especialització en civada, blat de moro (cereals) garrofa (llegums) patates i quasi tots els productes d'horta.

En regadiu l'especialització es centra bàsicament en els productes d'horta : enciam, escarola, espinac, meló, tomàquet, carxofa i col-i-flor, mongeta en llegums i patates en tubercles.

Per que fa a cultius llenyosos els principals productes també han sigut representats en els diagrames següents:

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS SECONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

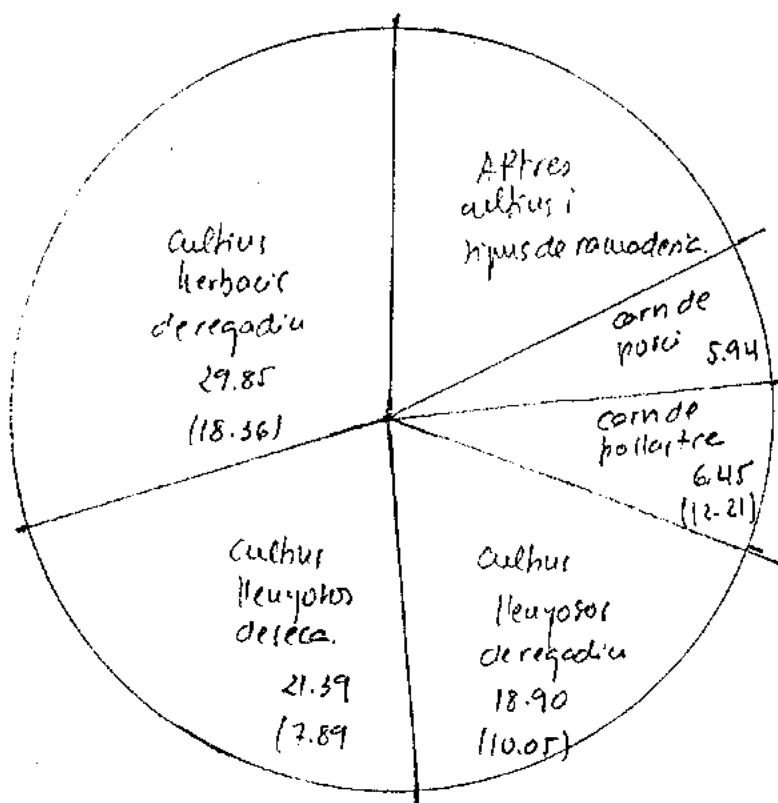
En el secà la vinya, l'olivera, el cirerer i presseguer ocupen quasi tota la superfície dedicada a cultius llenyosos de secà, en el regadiu són : pomera, perera i presseguer els qui ocupen quasi la totalitat de la superfície de regadiu dedicada a cultius llenyosos.

L'especialització relativa de la comarca segons la superfície ocupada i dins els cultius llenyosos es situa en el cirerer, presseguer i vinya en el secà, i pomera, presseguer i pruner en el regadiu.

El valor de la producció agrícola del Baix Llobregat amb 2.312 milions de ptes al 1976 és el 4,5 per cent de la producció total del subsector a Catalunya. En canvi, la producció del subsector ramader amb 609 milions és tan sols l'1,72 per cent de la total catalana.

En el diagrama següent es pot veure la distribució de la producció agrícola i ramadera del Baix Llobregat per grans grups de conreus i tipus de ramaderia.

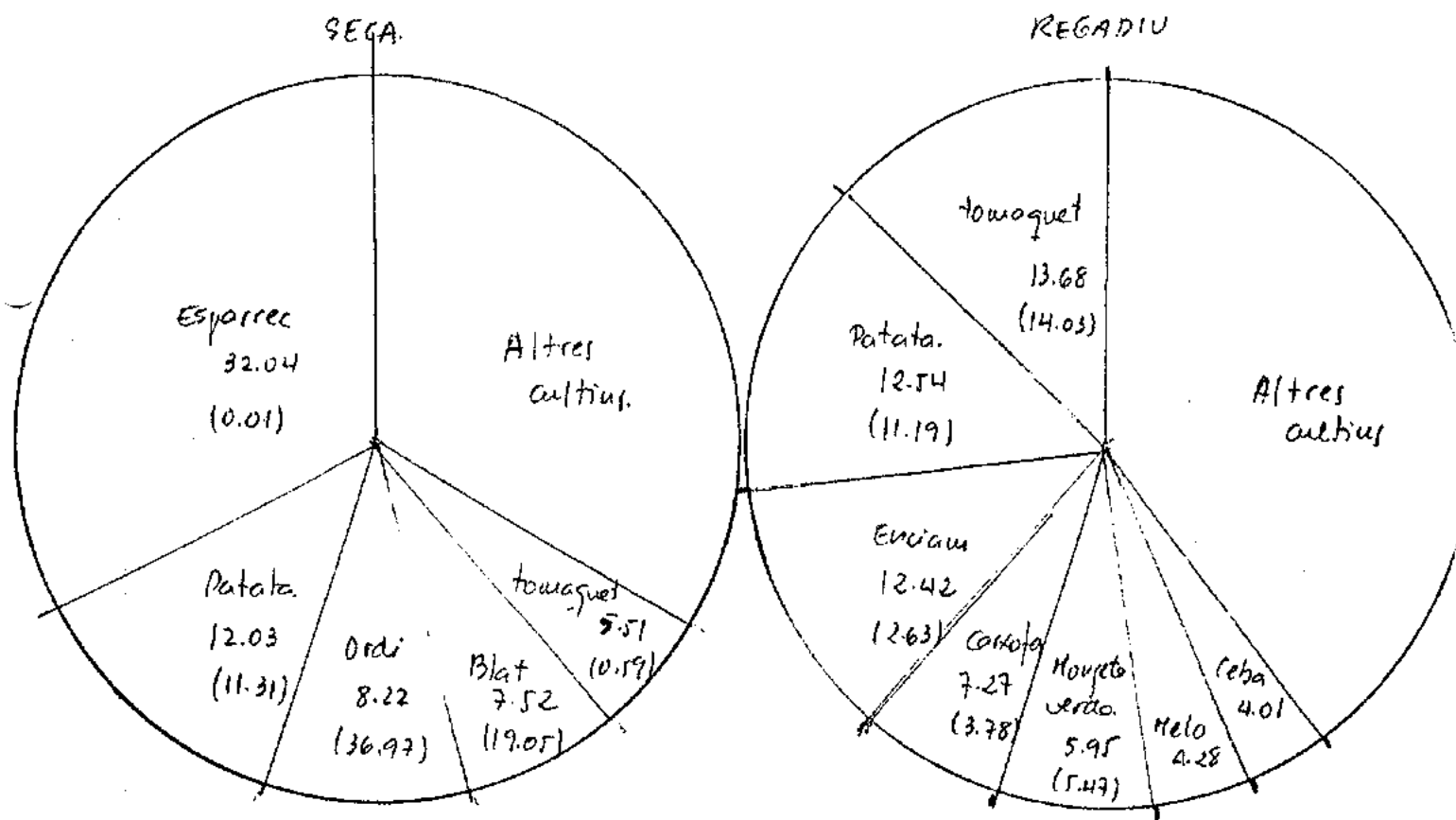
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO DE L'AGRICULTURA. 1976
(en percentatges)

El valor de la producció de l'agricultura del Baix Llobregat depén fonamentalment dels cultius llenyosos de secà i herbacis i llenyosos de regadiu. L'especialització relativa de la comarca segons el valor de la producció s'ha de situar en els grups de cultius esmentats ja que el pes de la ramaderia és relativament reduït.

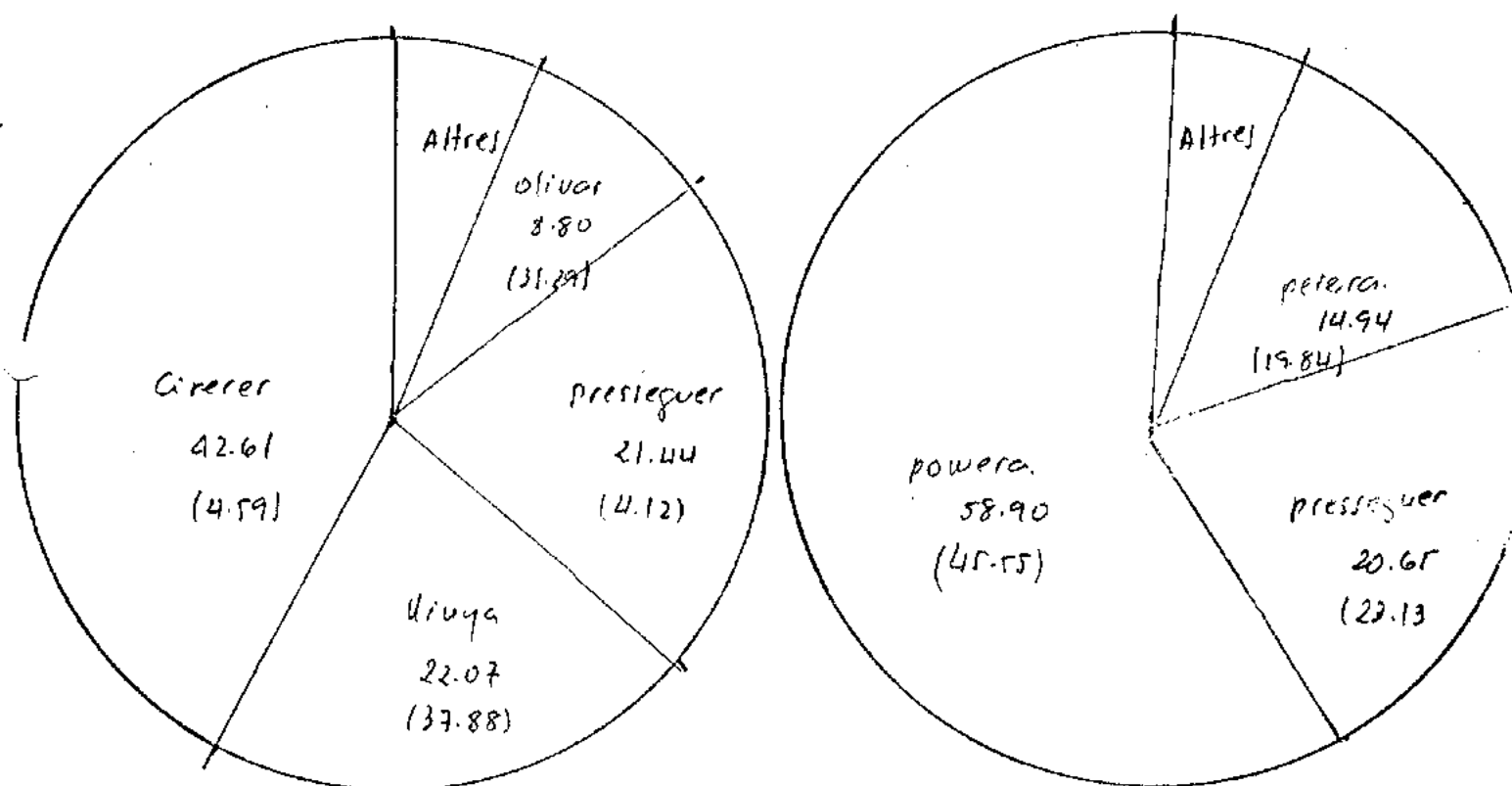
Els principals productes agrícoles segons el valor de la producció es poden veure en els gràfics següents:

PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

Els principals cultius segons el valor de la producció són l'espàrrec, patata, ordi i blat en el secà, i patata, enciam, tomàquet en el regadiu. La diversificació de cultius d'horta és, en el Baix Llobregat, força elevada. L'especialització relativa del Baix Llobregat per productes i segons el valor de la producció es situa en l'espàrrec, meló, tomàquet i rave en el secà, àpit, enciam, meló, carxofa, col-i-flor i pèsol verd en el regadiu.

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

La renda de l'agricultura del Baix Llobregat és de 2.089 milions de ptes, és a dir, el 4,1 per cent del total de la catalana. El subsector agrícola aporta el 93 per cent del total i el subsector ramader tan sols el 7 per cent. Aquesta especialització agrícola fa que el valor afegit net de l'agricultura de la comarca sigui molt elevat respecte a la mitja catalana.

Pel que fa a la població activa i mecanització agrícola de la comarca cal destacar que la primera participa en el 3,2 per cent de la activa de l'agricultura catalana però que tan sols representa el 2,41 per cent de la població activa de la comarca la qual cosa indica que

L'economia del Baix Llobregat depèn fonamentalment d'altres sectors econòmics. El valor de la maquinària, a preus de reposició, és el 1,9 per cent del total de Catalunya. En maquinària cal esmentar el relatiu fort pes dels motocultors doncs la comarca concentra el 5,2 per cent del total de Catalunya.

BARCELONES

El Barcelonés és una de les comarques més petites en dimensió geogràfica doncs tan sols ocupa el 0,5 per cent de la superfície total de Catalunya. La superfície cultivada total són només 801 Hes, la qual cosa indica la poca importància que té el subsector agrícola a la comarca.

Dades bàsiques de la comarca

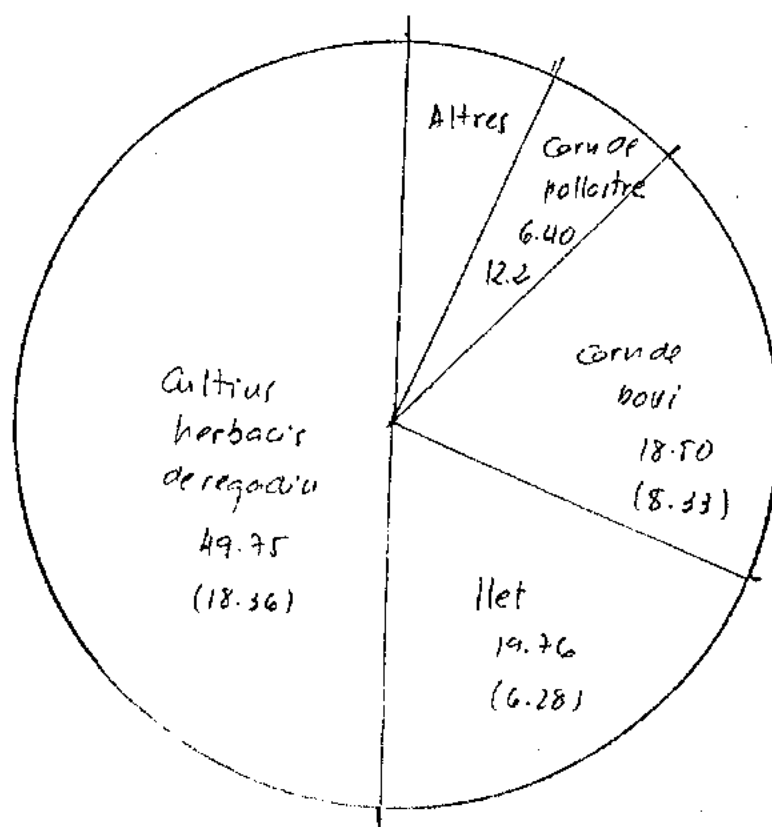
	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	15.923	0,5
Superfície cultivada (Hes)	801	--
Producció total (milers de ptes)	300.080	0,28
" agrícola (milers de ptes)	154.101	0,3
" ramadera " " "	145.979	0,27
Renda total	174.328	0,3
Població activa agrària	3.752	2,9
Parc maquinària (milers de ptes)	57.240	0,2

La superfície cultivada de la comarca és el 5 per cent de la superfície total, la major part de la resta és superfície no agrícola.

La superfície de cultiu es dedicada quasi tota a cultius herbacis de regadiu. Els principals productes dins el conjunt de cultius herbacis i segons la superfície són : patates, col-i-cabdell, encian, col-i-flor i mongeta verda, es tracta de productes d'horta cosa lògica donada la gran concentració de població en aquesta comarca.

La comarca del Barcelonés va produir a l'any 1976 uns 300 milions de pessetes, el 51 per cent produït pel subsector agrícola i el 51 per cent pel ramader. La distribució del valor de la producció per grups de productes i tipus de ramaderia es pot veure en el gràfic següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRUPS DE PRODUCTES I
TIPIUS DE RAMADERIA (en percentatges)

Els cultius herbacis de regadiu, producció de carn de boví i producció de llet produeixen quasi tot el valor de l'agricultura del Barcelonés.

Els principals productes agrícoles segons el valor de la producció són : patates (15 per cent del valor de la producció del conjunt d'herbacis de regadiu) col i cabdell (13 per cent) enciam (11 per cent) tomàquet (15 per cent) mongeta verda (13 per cent).

La renda de l'agricultura de la comarca era de 174 milions de pessetes a l'any 1976, el 30 per cent procedia del subsector ramader i el 70 per cent del subsector agrícola.

La població activa de la comarca segons dades elaborades en base al Padró municipal de l'INE era el 0,5 per cent de la població activa de la comarca. Aquest baix percentatge indica el poc pes de l'agricultura del Barcelonés dins l'economia comarcal.

EL MARESME

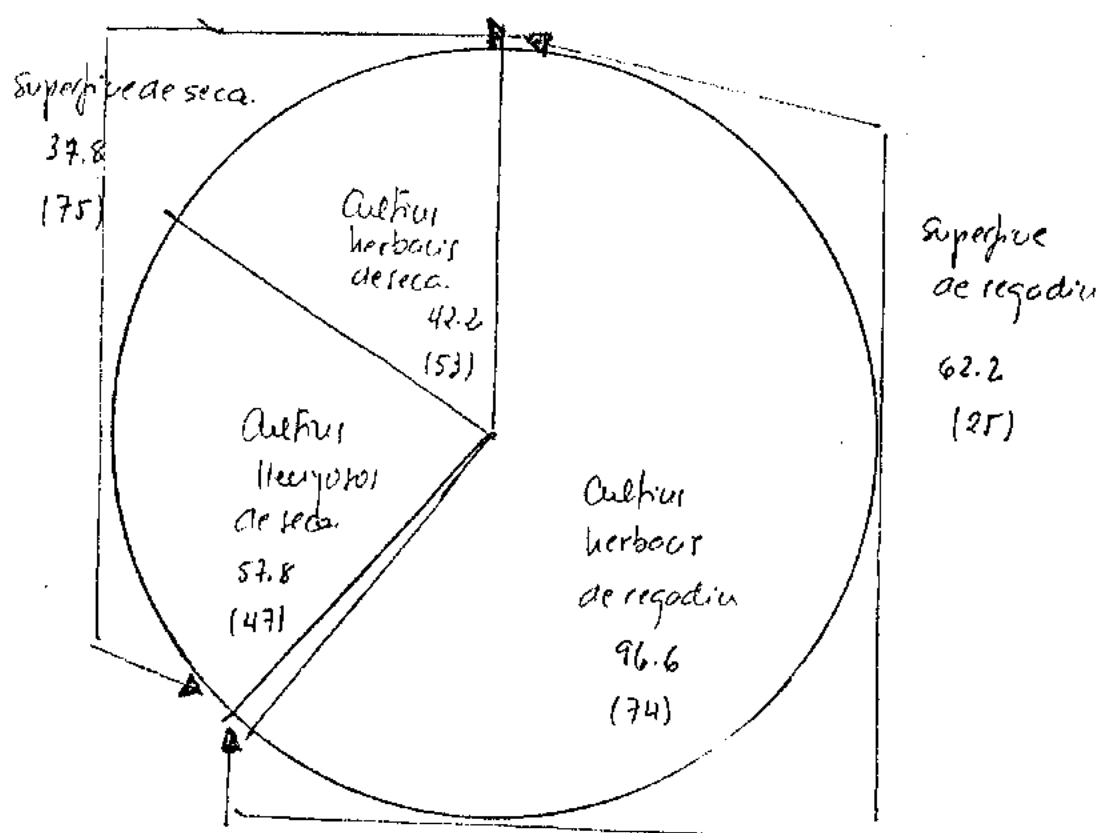
El Maresme és una de les comarques de dimensió petita, doncs ocupa l'1,2 per cent de la superfície total catalana.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	39.270	1,2
Superfície cultivada (Hes)	8.308	0,4
Producció total (milers de ptes)	2.790.845	2,63
" agrícola (milers de ptes)	2.131.223	4,15
" ramadera " " "	659.622	1,21
Renda total	1.959.205	3,9
Població activa agrària	5.740	4,4
Parc maquinària (milers de ptes)	623.984	1,8

La superfície cultivada és el 21 per cent de la superfície comarcal que en relació al conjunt de Catalunya tan sols representa el 0,4 per cent. La resta de les terres de la comarca són fonamentalment mont per a fusta (el 29,85 per cent de la superfície total) i superfície no agrícola (15 per cent).

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

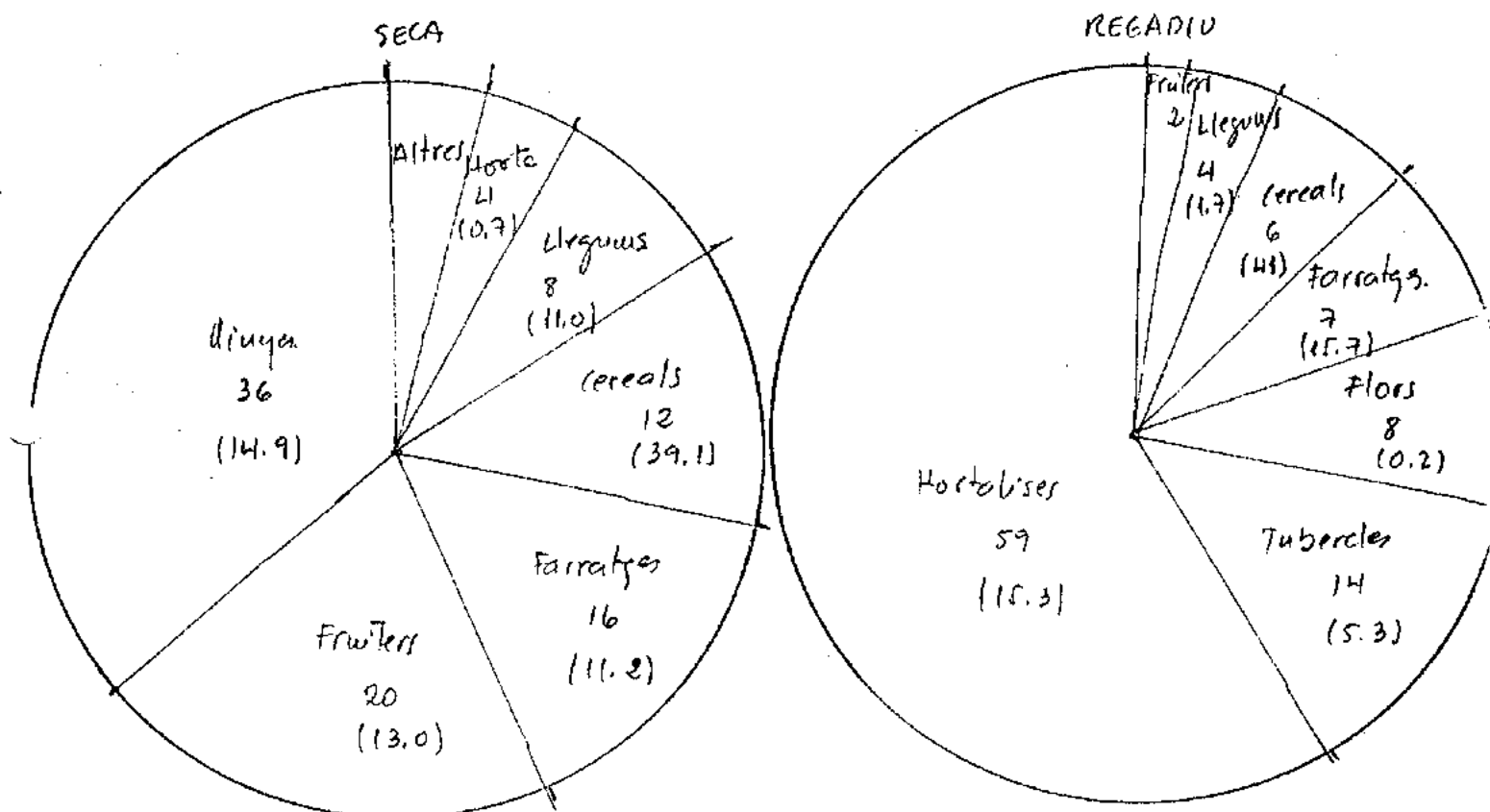

(*) Els percentatges entre parèntesi representen el conjunt de Catalunya.

Les terres cultivades al Maresme són fonamentalment de regadiu i dedicades a cultius herbacis. La superfície total de regadiu de la comarca representa el 2,1 per cent del regadiu de Catalunya, percentatge força elevat tenint en compte la dimensió de la comarca.

La distribució de la superfície cultivada per grups de productes s'ha representat en els diagrames següents:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

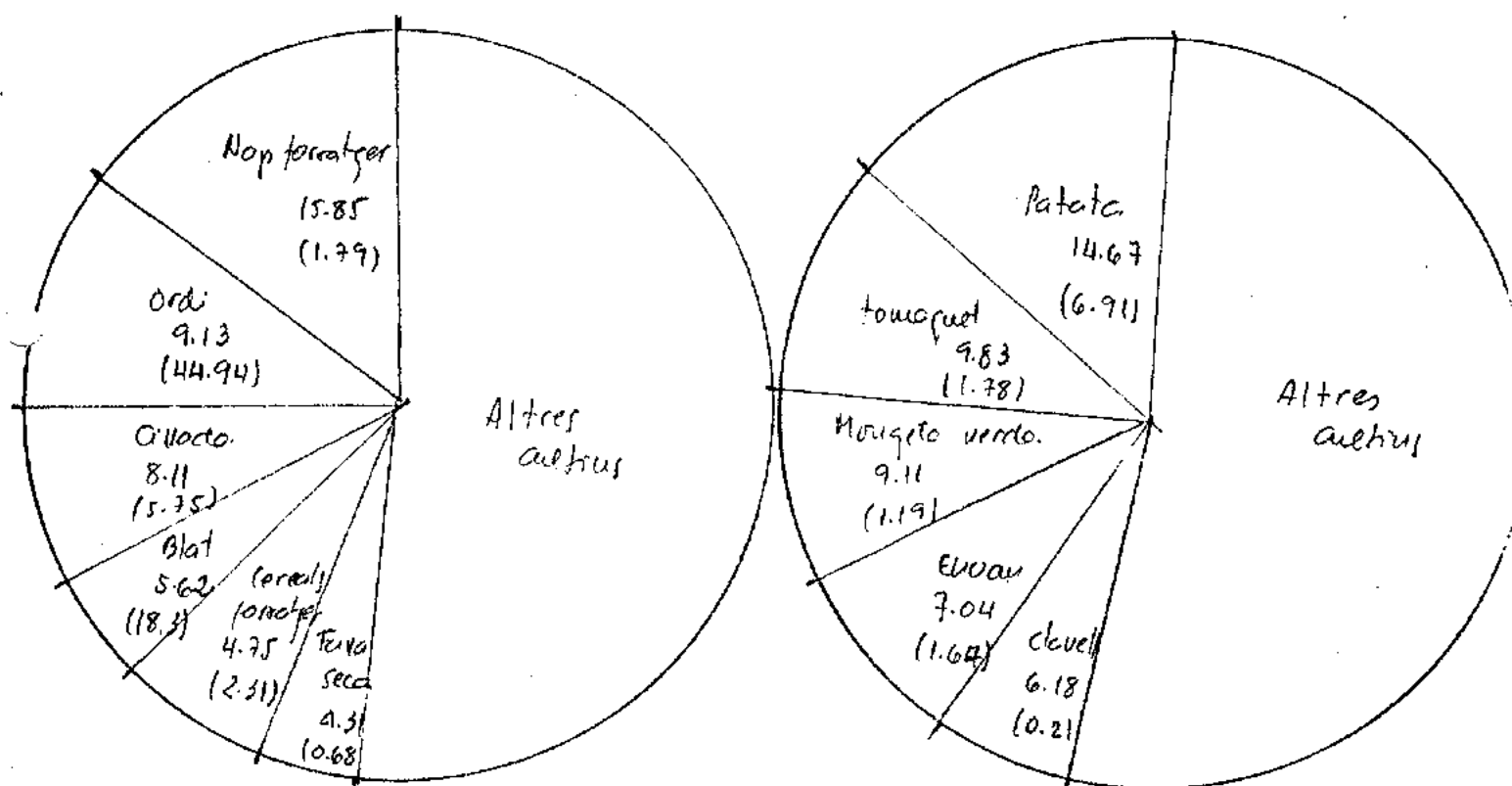
La superfície de regadiu, el 62 per cent de la superfície cultivada, es dedicada en bona part a hortalisses i tubercles; les terres de secà en canvi són destinades a la vinya, fruiters, farratges i cereals.

L'especialització relativa de la comarca segons la superfície ocupada es situa en el regadiu en les lleguminoses, flors i hortalisses. En el secà els cultius que tenen més preferència són farratges, hortalisses, fruiters i vinya.

Els principals productes segons la superfície ocupada s'han representat en els gràfics següents:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

SECA.

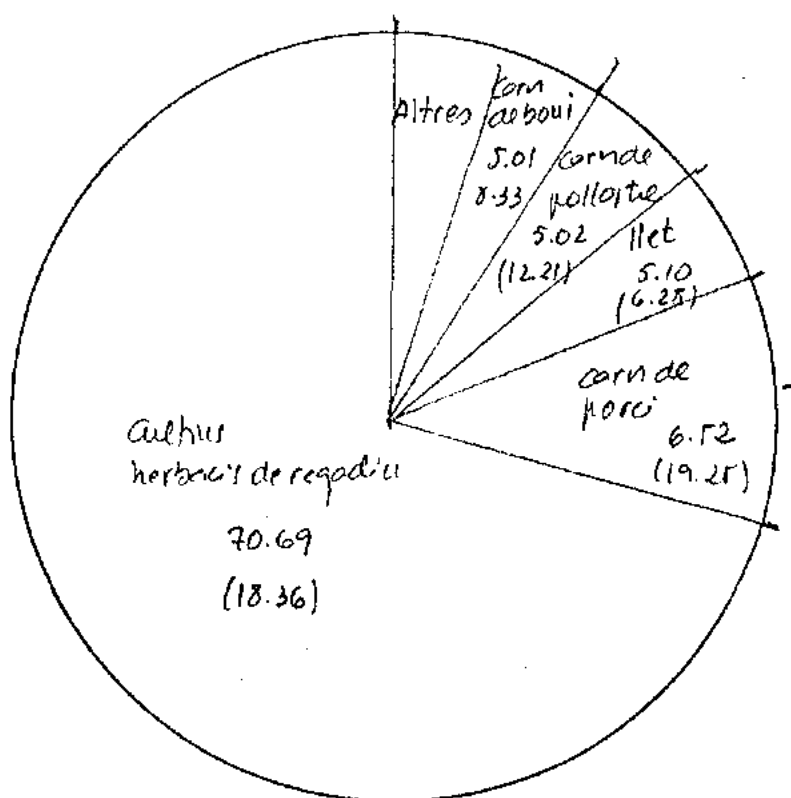
En el regadiu els cultius principals dins el conjunt d'herbavis són, segons la superfície ocupada : patata, tomàquet, mongeta verda, enciam i clavell, en el secà el nap farratger, l'ordi, la civada, Blat i fava seca són els que concentren més superfície.

L'especialització relativa de la comarca, segons la superfície cultivada i en el conjunt de cultius herbavis de regadiu, es centra en la patata, clavell, enciam, tomàquet, bitxo, col-i-flor i mongeta verda. En el conjunt de cultius herbavis de secà el Marcsme es troba especialitzada en el cultiu de la fava seca, cereals d'hivern farratgers, nap farratger, prat artificial i pèsol verd.

Pel que fa als cultius llenyosos els principals productes segons la superfície són raïm i garrofes en el secà i pomera, perera i presseguer en el regadiu.

L'agricultura del Maresme produeix 2.791 milions de ptes, el 76 per cent de les quals procedeixen del subsector agrícola i el 24 per cent del ramader. La distribució del valor de la producció per grups de productes i tipus de ramaderia es pot veure a continuació:

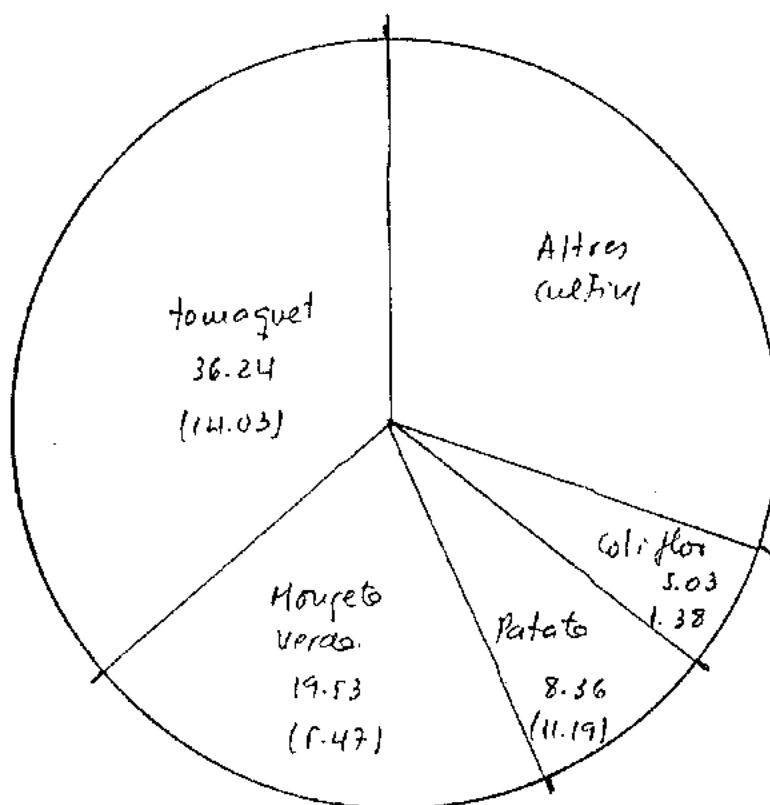
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRUPS DE PRODUCTES I TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

Els cultius herbacis de regadiu produeixen el 70,69 per cent del valor total de producció de l'agricultura del Maresme. Així doncs el Maresme és una comarca fortament especialitzada en els cultius herbacis de regadiu i amb un subsector ramader molt reduït.

Els principals productes herbacis de regadiu s'han representat en el gràfic següent:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS DE REGADIU SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976 (en percentatges)

Els principals productes herbacis segons el valor de la producció són : tomàquet, mongeta verda, patates i col-i-flor, aquests cultius produeixen quasi el 70 per cent del valor total produït pel conjunt d'herbacis de regadiu.

La renda de l'agricultura del Maresme a l'any 1976 era de 1.954 milions de pessetes, de les quals el 90 per cent corresponien al subsector agrícola.

La població activa dedicada a l'agricultura representava el 6,69 per cent de la total de la comarca segons dades elaborades en base al

Padró municipal 1975 del INE, això indica que l'economia del Maresme no depèn fonamentalment del sector agrícola.

La renda per capita del Maresme, segons les dades anteriors, es situa entre les més elevades de totes les comarques catalanes, conseqüència de la seva forta especialització en cultius d'horta de regadiu.

Dins els diferents tipus de maquinària destaca l'elevat nombre de motocultors localitzats a la comarca, els quals representen el 7,5 per cent del nombre total de motocultors de Catalunya. El valor total de la maquinària a preus de reposició és de 624 milions de pessetes és a dir l'1,8 per cent del valor total de la maquinària catalana calculada també a preus de reposició.

Vallés Occidental

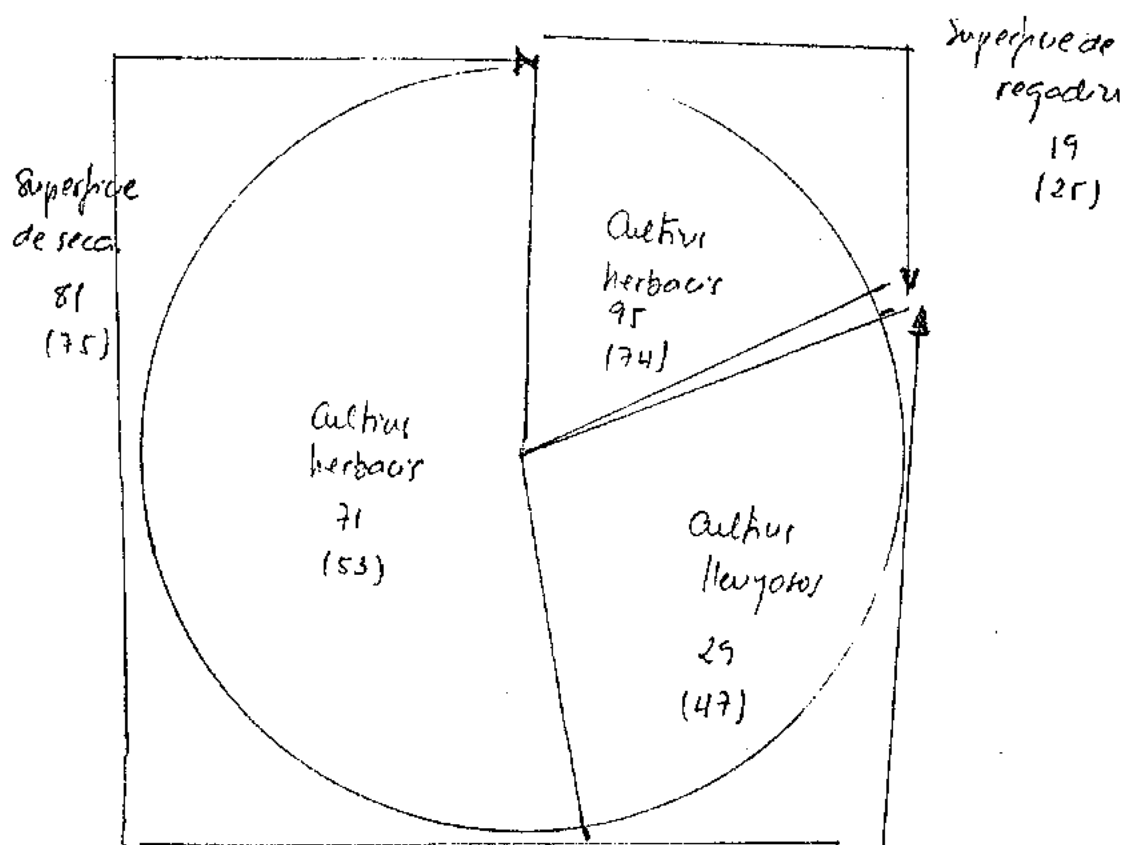
El Vallés Occidental ocupa el 2 per cent de la superfície total de Catalunya i l'1,11 per cent pel que fa a la superfície cultivada. Com les altres comarques de l'entorn de Barcelona no és una comarca especialitzada en el sector agrícola doncs quasi la quarta part de la seva superfície es dedicada a usos no agrícoles.

Dades bàsiques de la comarca

Superfície total	62.707	2
Superfície cultivada (Hes)	10.525	1,11
Producció total (milers ptes)	1.716.669	1,62
" agrícola (milers ptes)	748.143	1,46
" ramadera " "	968.526	1,77
Renda total	764.240	1,5
Població activa agrària	2.940	2,3
Parc maquinària (milers ptes)	436.737	1,3

En relació a la distribució general de terres del conjunt de Catalunya el Vallés Occidental registra pesos relativament més elevats en mont per fusta, mont obert, mont per llenya i erm i pastiu. Així doncs la comarca no tindrà especialització relativa en el conjunt de superfícies de cultiu que es distribueix segons el següent diagrama:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA

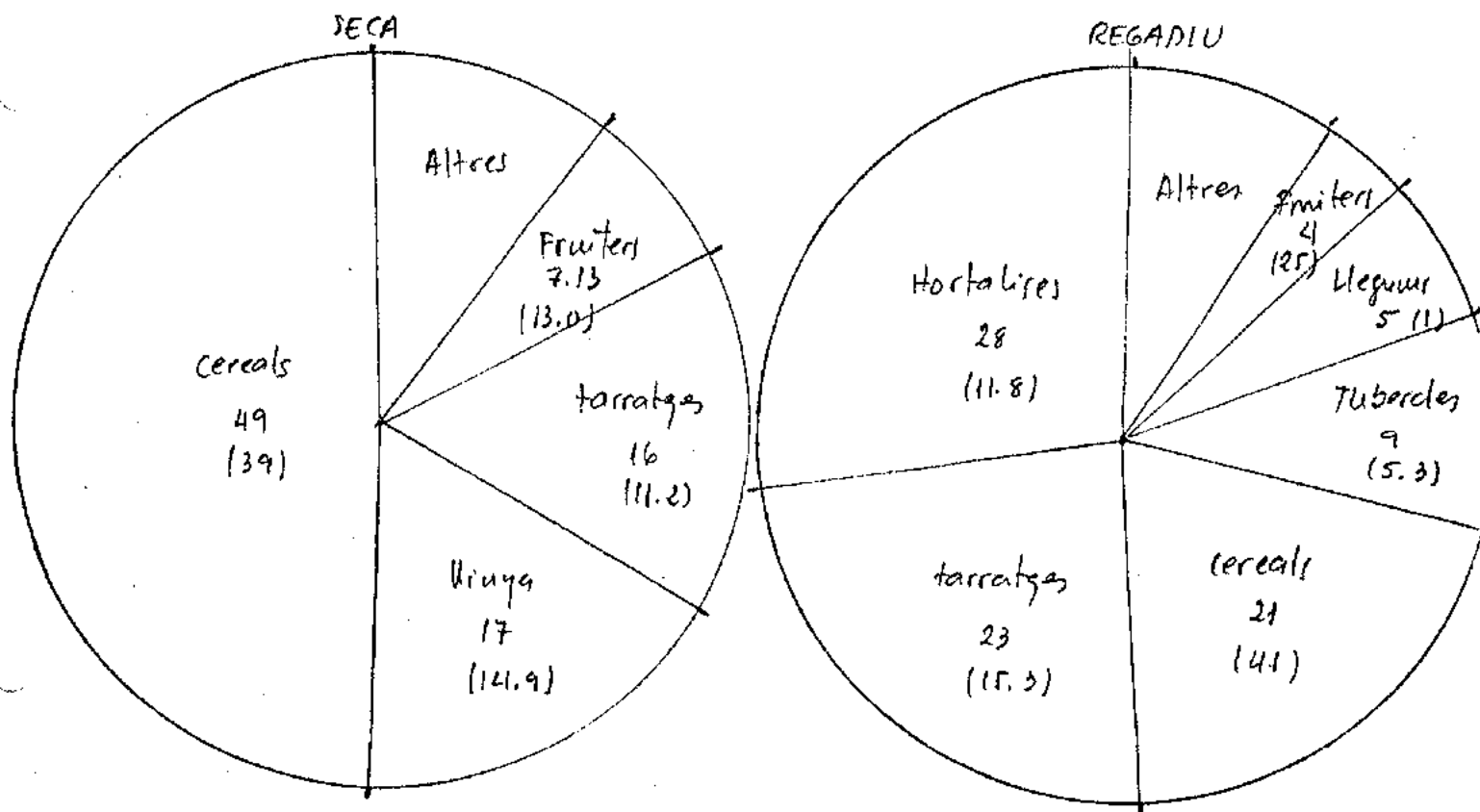

( ) Percentatges del conjunt de Catalunya

De la distribució de la superfície cultivada es pot destacar el poc pes de la superfície de cultiu en regadiu i la poca importància que tenen els cultius llenyosos en el Vallés Occidental.

La superfície dedicada a herbacis i llenyosos es distribueix per grans grups de productes de la següent manera:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976

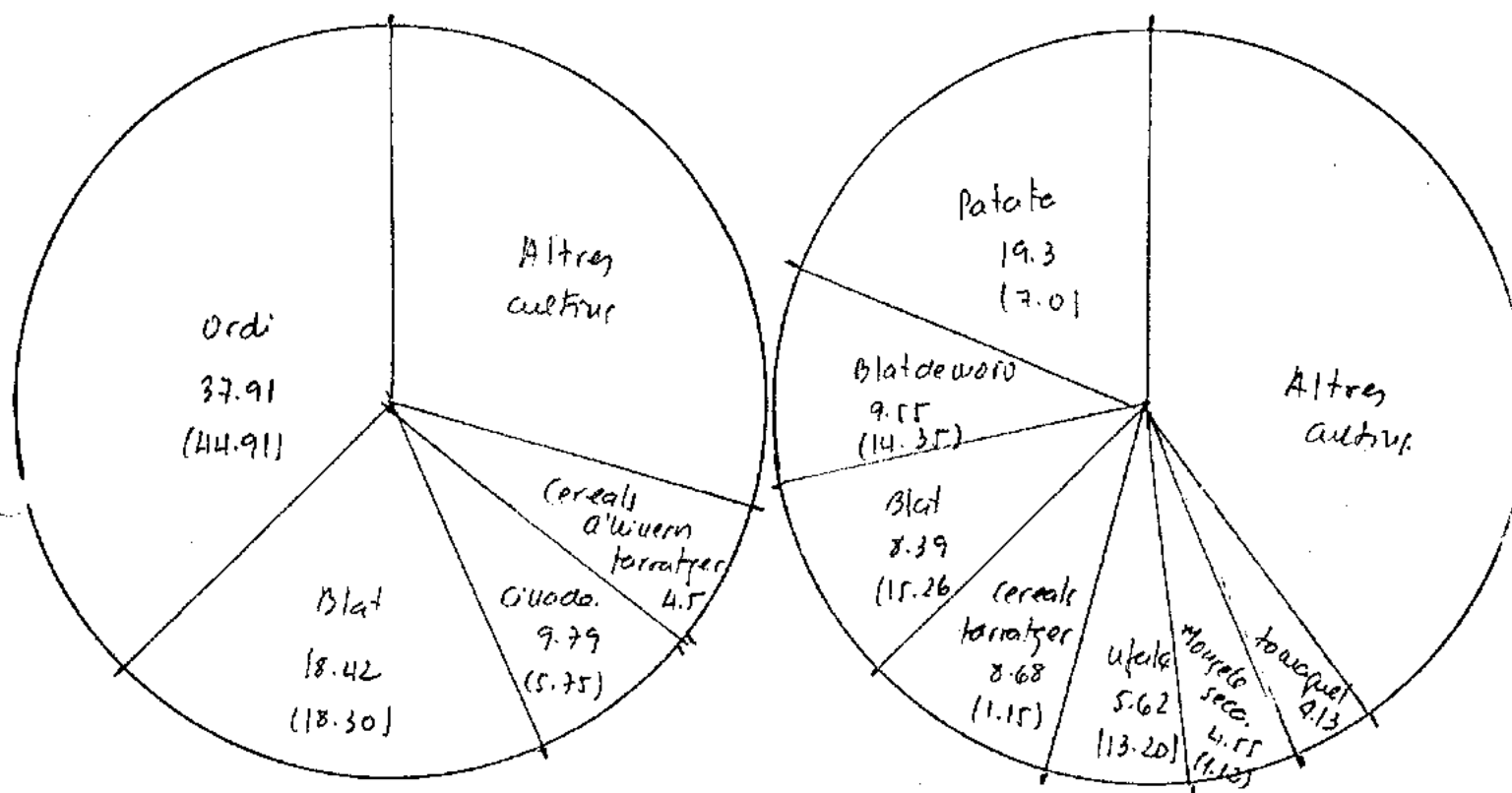

( ) Percentatges del total de Catalunya.

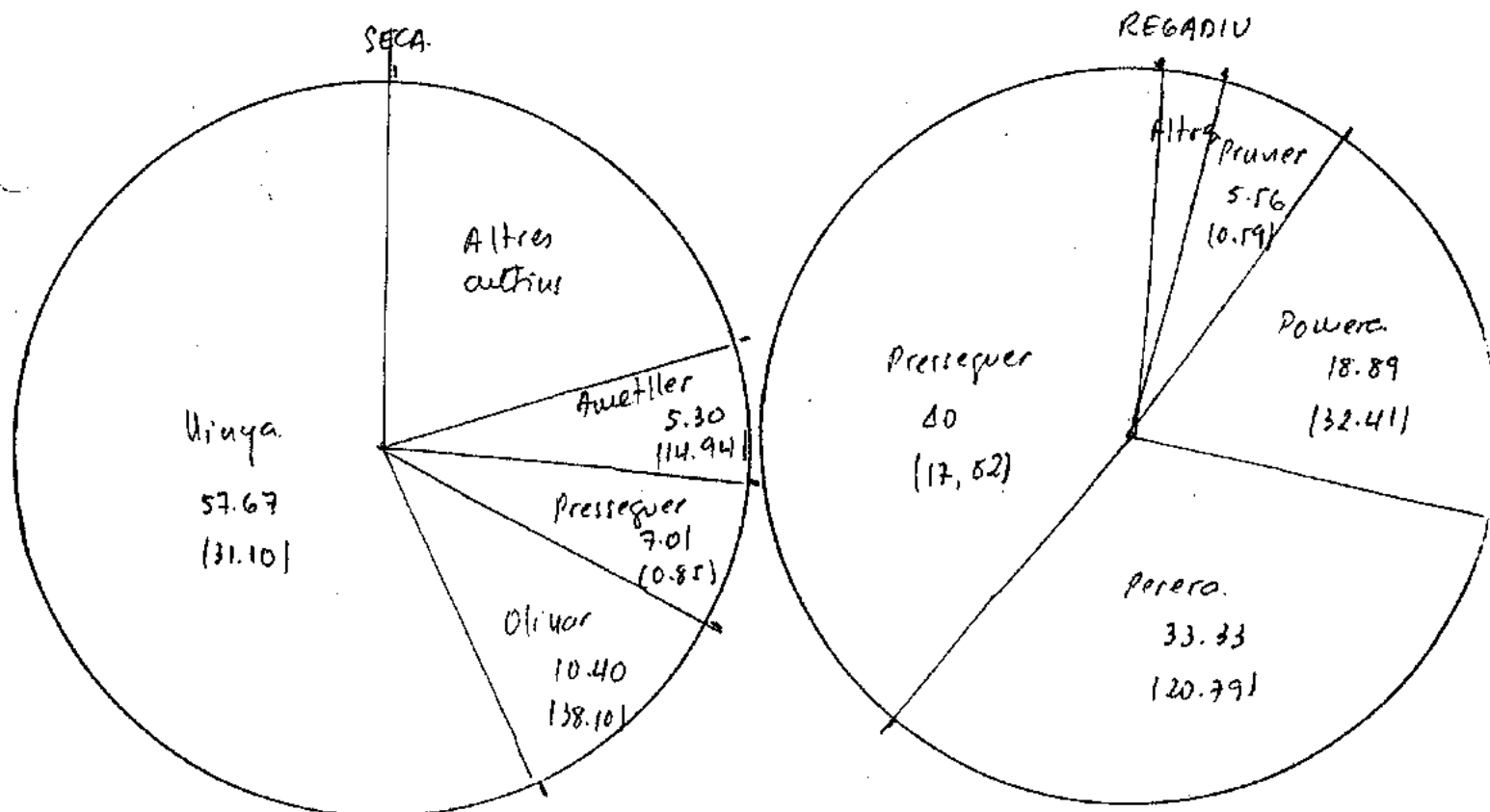
Segons les distribucions anteriors de la comarca i del total de Catalunya es pot detectar una certa especialització relativa del Vallés Occidental en cereals i vinya en secà, mentre que al regadiu l'especialització es concreta en llegums i hortalisses.

Els principals productes que es cultiven segons la superfície ocupada es poden veure en els diagrames següents:

PRINCIPALS PRODUCTES D'HERBACIS SEGONS LA SUPERFÍCIE CULTIVADA

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS SEGONS LA SUPERFÍCIE CULTIVADA

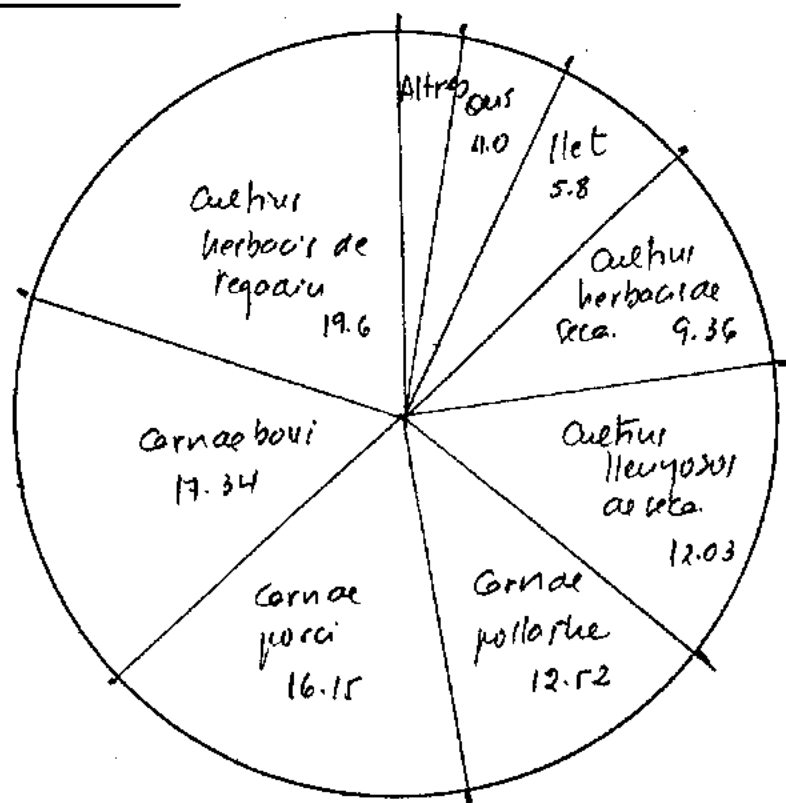

( ) percentatges del total de Catalunya.

En herbacis de secà el Vallés Occidental està especialitzat en termes de superfície ocupada, en cereals d'hivern farratgers; en regadiu, cereals farratgers, blat-de-moro farratger, remolatxa farratgera (inputs del subsector ramader), mongeta seca i finalment en els següents productes d'horta: col, enciam, tomàquet, ceba i mongeta verda. De tota manera, cal recordar que la superfície de regadiu és reduïda doncs tan sols ocupa el 19 per cent de la superfície cultivada, per sota de la mitja catalana. També en cultiu de llenyosos el Vallés Occidental es situa molt per sota de la mitja catalana; de tota manera, en termes relatius, es detecta una certa especialització relativa en presseguer (secà i regadiu), ametller i vinya en secà; al regadiu a més a més del presseguer tenen pesos relatius més elevats la prunera i la perera.

El valor de la producció de l'agricultura del Vallés Occidental representa tan sols el 1 per cent de la total de Catalunya; l'agrícola participa en el 0,90 per cent de l'agrícola catalana i la ramadera en l'1,10 per cent de la ramadera total de Catalunya. En quant a la distribució per grups de cultius i tipus de ramaderia es pot veure en el quadre següent com herbacis de regadiu i llenyosos de secà, per una banda, i la can de boví i porcí concentren la major part del valor de la producció de l'agricultura de la comarca.

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO DE LA COMARCA PER GRUPS DE PRODUCTES
I TIPUS DE RAMADERIA

Segons les distribucions anteriors el Vallés Occidental s'ha especialitzat en la producció de carn de boví el qual concentra el 17,34% del valor de la producció total de la comarca.

Els principals productes, segons el valor de producció, del subsector agrícola s'han representat en els diagrames següents:

En cultius herbacis de secà, ordi i blat concentren més de la meitat del valor de la producció. Per altra banda es detecta dins d'aquest grup de productes una lleugera especialització relativa del Vallés Occidental en civada dins els cereals i ceba dins les hortalisses.

En regadiu, les patates, col i ceba són els productes que registren percentatges, sobre el valor de la producció, relativament més elevats que els registrats pel conjunt de Catalunya.

En cultius llenyosos, el cirerer, presseguer i vinya en secà i prunera, perera i presseguer en regadiu concentren la major part del valor de la producció de cultius llenyosos de la comarca. L'especialització relativa de la comarca es situaria en el cirerer i presseguer en secà i perera i prunera en regadiu.

El valor afegit net de la comarca representa l'1,5 per cent del total de Catalunya, el qual es generat pel subsector agrícola en un 73 per cent i pel subsector ramader en un 27 per cent.

La població activa del sector agrícola i ramader sobre la població activa total de la comarca era de 1,37 per cent a l'any 1975, la qual cosa indica que l'economia del Vallés Occidental es basa en altres sectors productius. Per altra banda el Vallés Occidental concentra a l'any 1975 i segons el padró el 2,32 per cent de la població activa del sector primari de Catalunya, percentatge que creiem exagerat doncs segurament en aquest cas el Padró pot registrar problemes estadístics importants.

Finalment, pel que fa referència al stock de capital el Vallés Occidental disposa de l'1,3 per cent del valor total de la maquinària de Catalunya, percentatge força lògic tenint en compte el pes específic de la comarca.

VALLES ORIENTAL

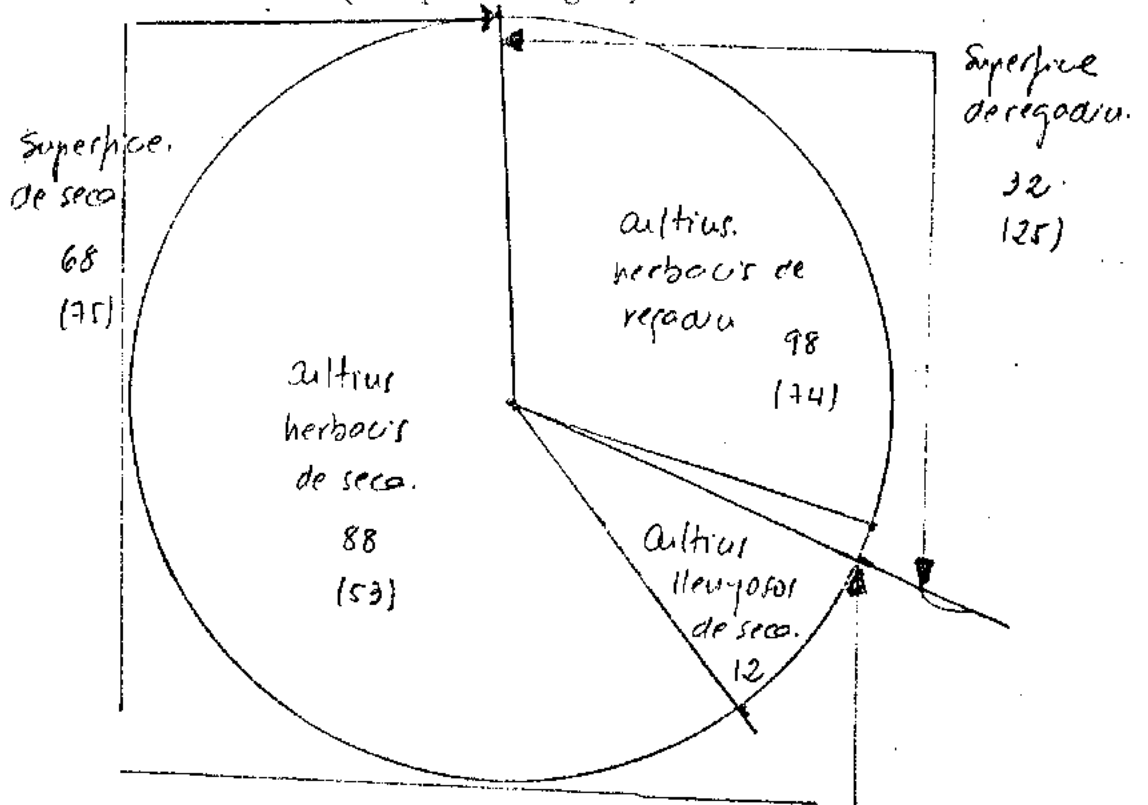
La comarca del Vallés Oriental ocupa el 2,7 per cent de la superfície total catalana, percentatge que correspondria a cadascuna de les comarques catalanes si totes tinguessin la mateixa superfície.

Dades bàsiques de la comarca

Superfície total	84.988	2,7
Superfície cultivada (Hes)	15.887	1,68
Producció total (Milers de ptes)	3.509.914	3,31
" agrícola (Milers de ptes)	903.826	1,76
" ramadera (" " ")	2.606.088	4,77
Renda total	1.233.533	2,4
Població activa agrària	4.243	3,3
Parc maquinària (milers de ptes)	729.797	2,1

De tota manera, la superfície cultivada participa en el conjunt de Catalunya en l'1,68 per cent. Aquest menor pes relatiu de la superfície cultivada és conseqüència de l'elevada superfície dedicada a usos no agrícoles (12,37 per cent) i la superfície de mont per a fusta (38 per cent de la superfície total de la comarca).

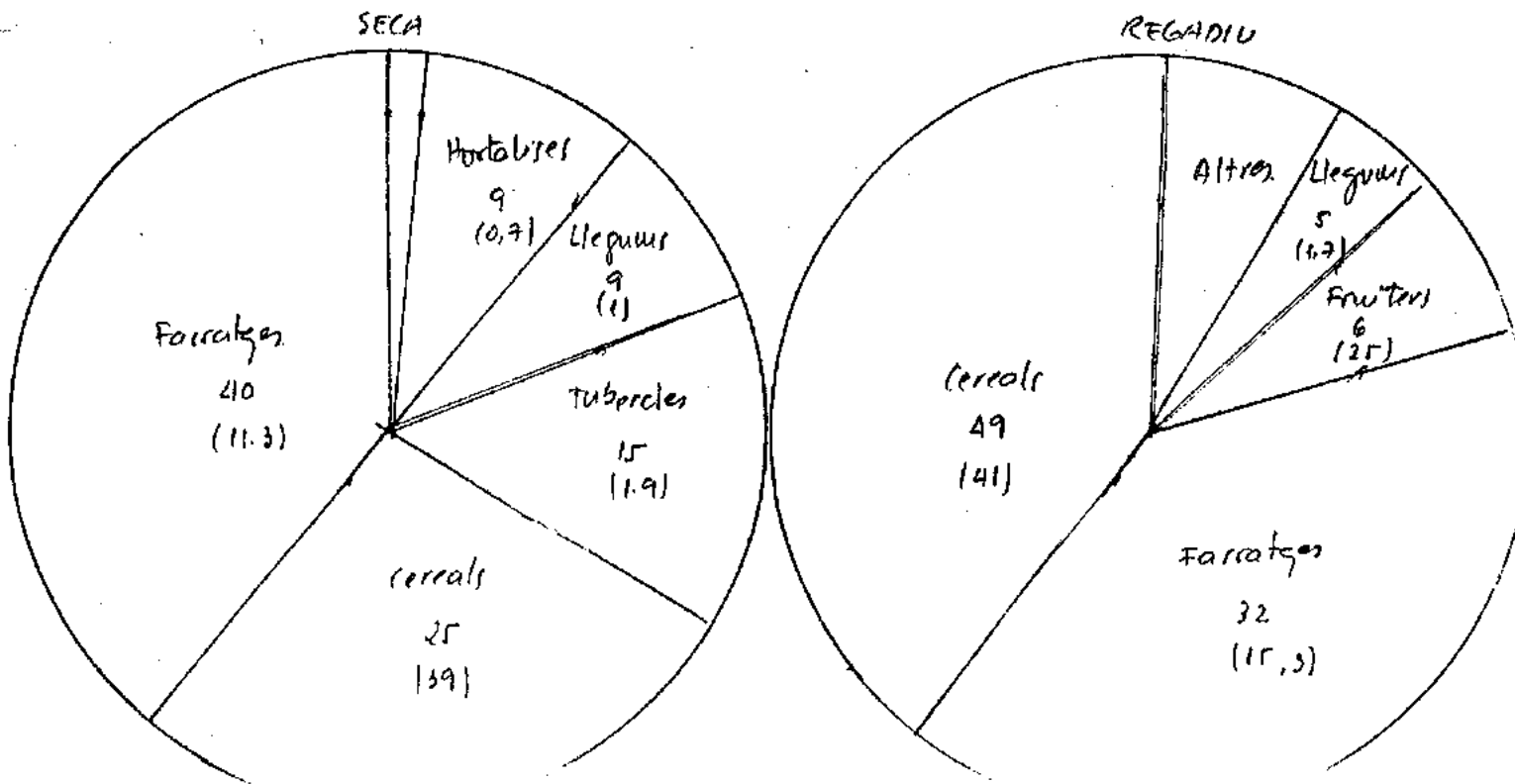
La superfície cultivada de regadiu representa un 32% del total, percentatge superior a la mitja catalana. El secà i el regadiu estan ocupats per cultius herbacis i llenyosos segons la següent distribució:

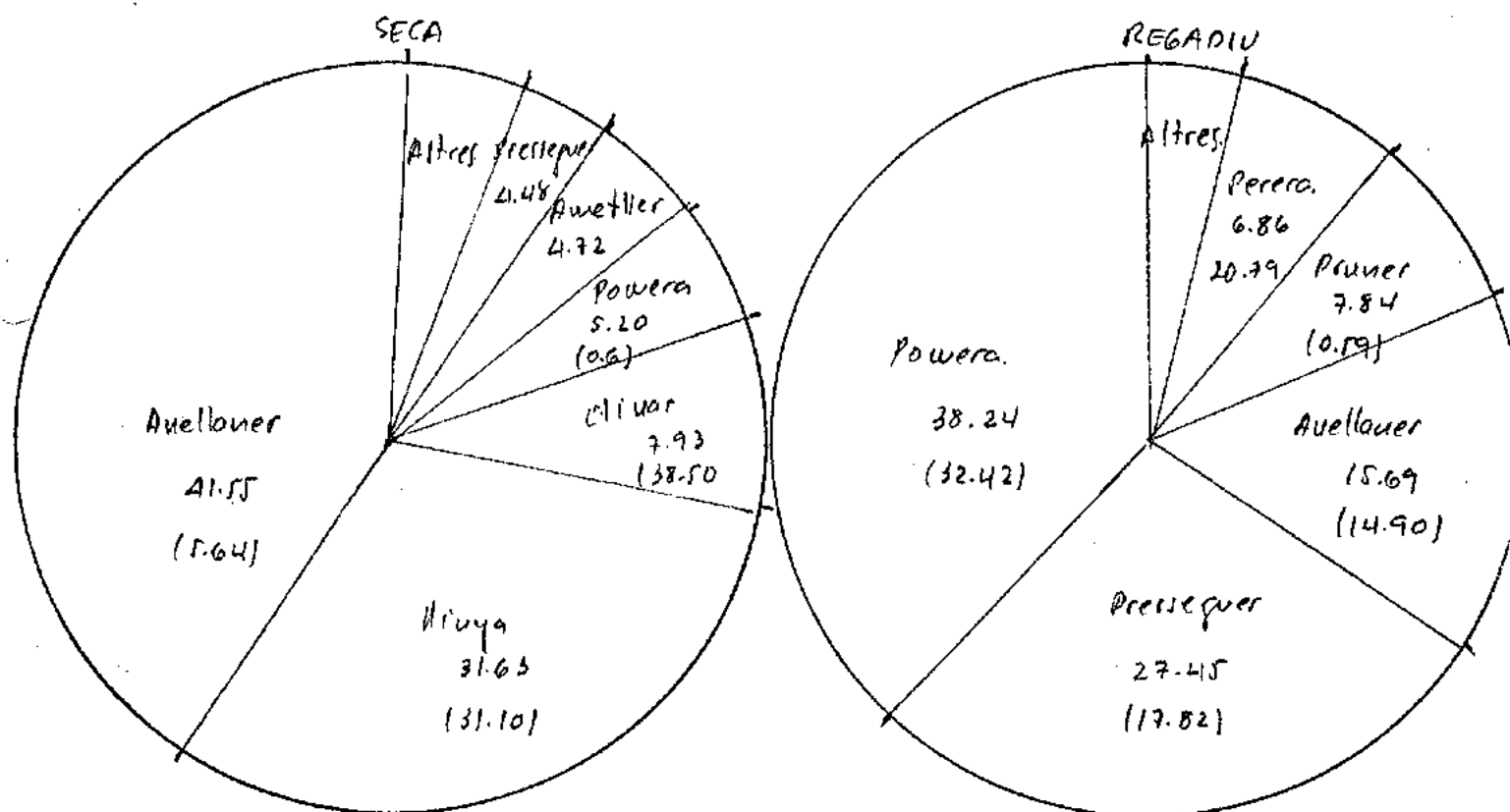
Segons el gràfic anterior es pot detectar una relativa especialització del Vallés Oriental en cultius herbacis tant en secà com en regadiu.

Per grups de productes la superfície cultivada es distribueix de la forma representada en els següents diagrames:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS CULTIVATS A LA COMARCA SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA

Pel que fa a cultius herbacis, cal destacar l'ordi, blat i civada, cereals farratgers i ufalç i blat-de-moro farratger.

En cultius llenyosos avellaner i vinya a secà, i pomera, presseguer i avellaner a regadiu, són els més importants.

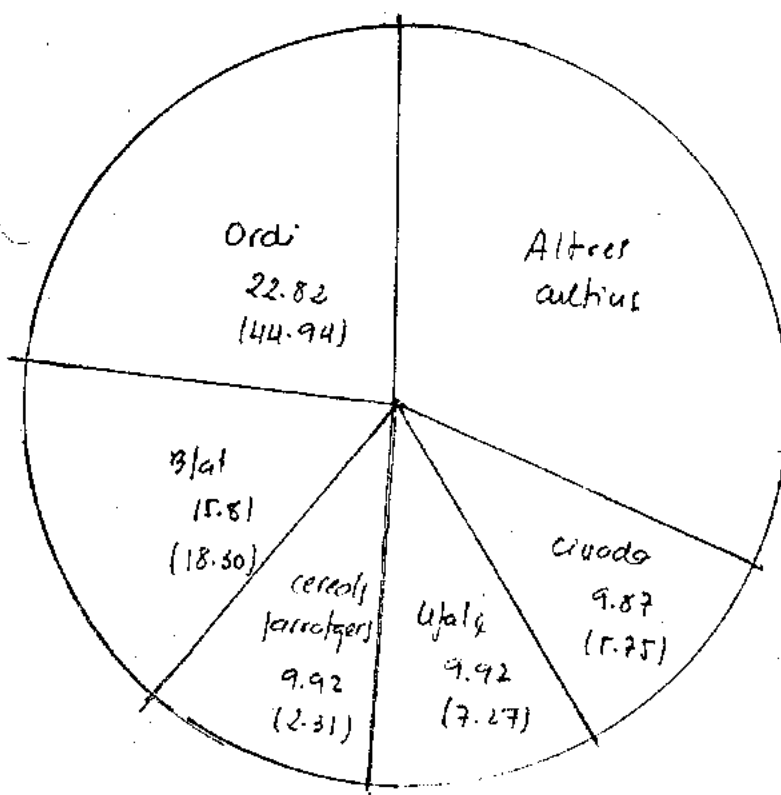
D'aquest conjunt de productes tenen una certa especialització relativa (segons la superfície) a la comarca : civada i blat-de-moro en cereals, i fava seca dins els lleguminosos.

La superfície es dedica preferentment a cultius de lleguminoses, tubercles, farratges i hortalisses en el secà, cereals, lleguminoses i farratges en el regadiu. Donada aquesta relativa especialització de conreus segons la superfície cultivada, es pot dir que la comarca dedica bona part dels productes del subsector agrícola (relativament reduït) cap a la producció d'inputs necessaris per a la ramaderia.

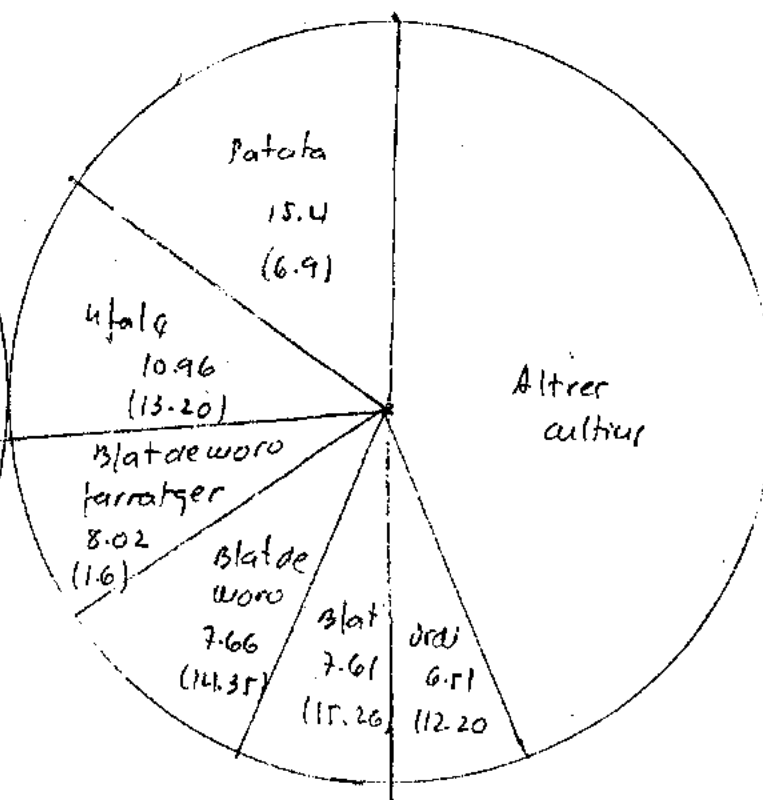
Els principals productes que es cultiven a la comarca, segons la superfície ocupada, s'han representat en els diagrames següents:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS CULTIVATS A LA COMARCA SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA

SECA

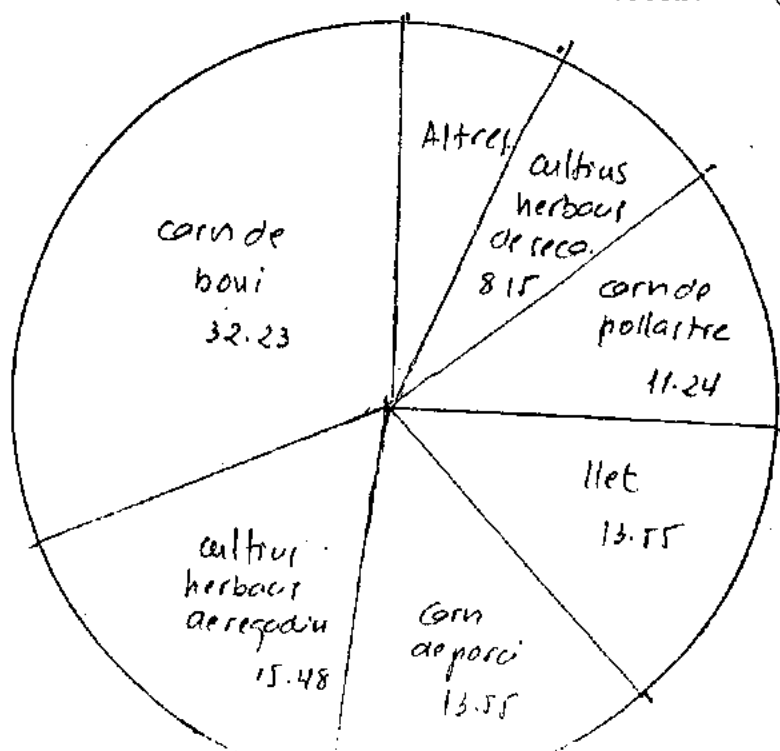
REGADIU

Cereals farratgers, blat de moro, sorgo, ufalç, trepadella i nap dins els cultius farratgers, tots ells en secà. En regadiu l'especialització de la comarca es situa en els següents productes : mongeta i fava seca, en llegums, patates en tubercles, cereals farratgers, blat de moro, sorgo en el conjunt de productes farratgers. Aquesta especialització concretaria el que es deia en un principi que la producció agrícola a la comarca, en bona part, es dirigia cap a la producció de inputs utilitzats per la ramaderia.

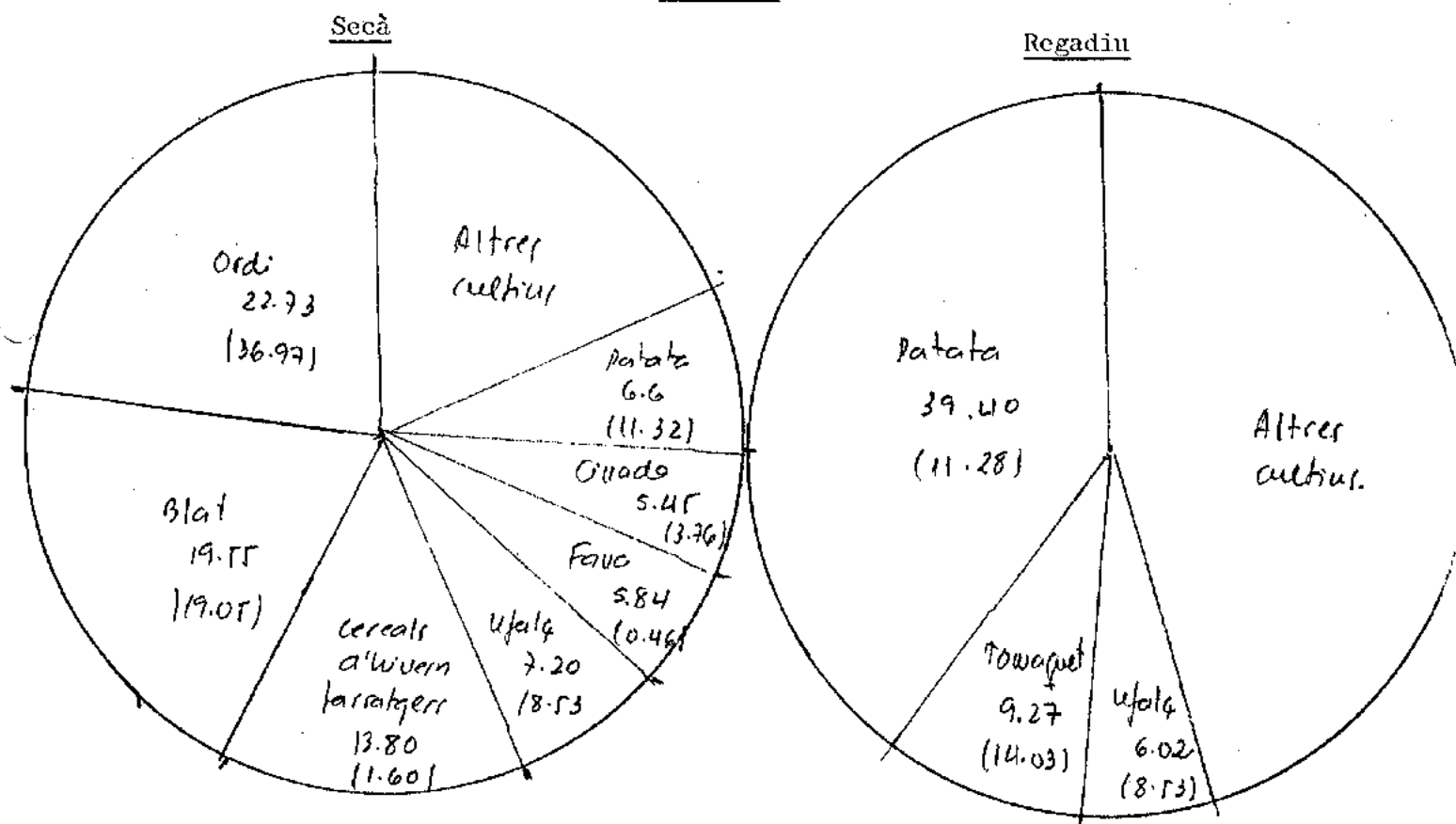
El valor de la producció de l'agricultura del Vallés Oriental representa el 3,31 per cent del valor total de la producció agrícola més ramadera de Catalunya. El subsector agrícola participa en l'1,78 per cent en el mateix sector a Catalunya, mentre que el subsector ramader ho fa en el 4,77 per cent. Això indica que l'especialització de la comarca es centra fonamentalment en el subsector ramader que produeix el 74 per cent del valor total de producció agrícola comarcal. L'especialització ramadera es centra fonamentalment en la producció de carn de boví, carn de pollastre i llet. Amb més detall es pot veure en el diagrama següent la distribució del valor de la producció per grans agregats de productes i tipus de ramaderia:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO (en percentatges)

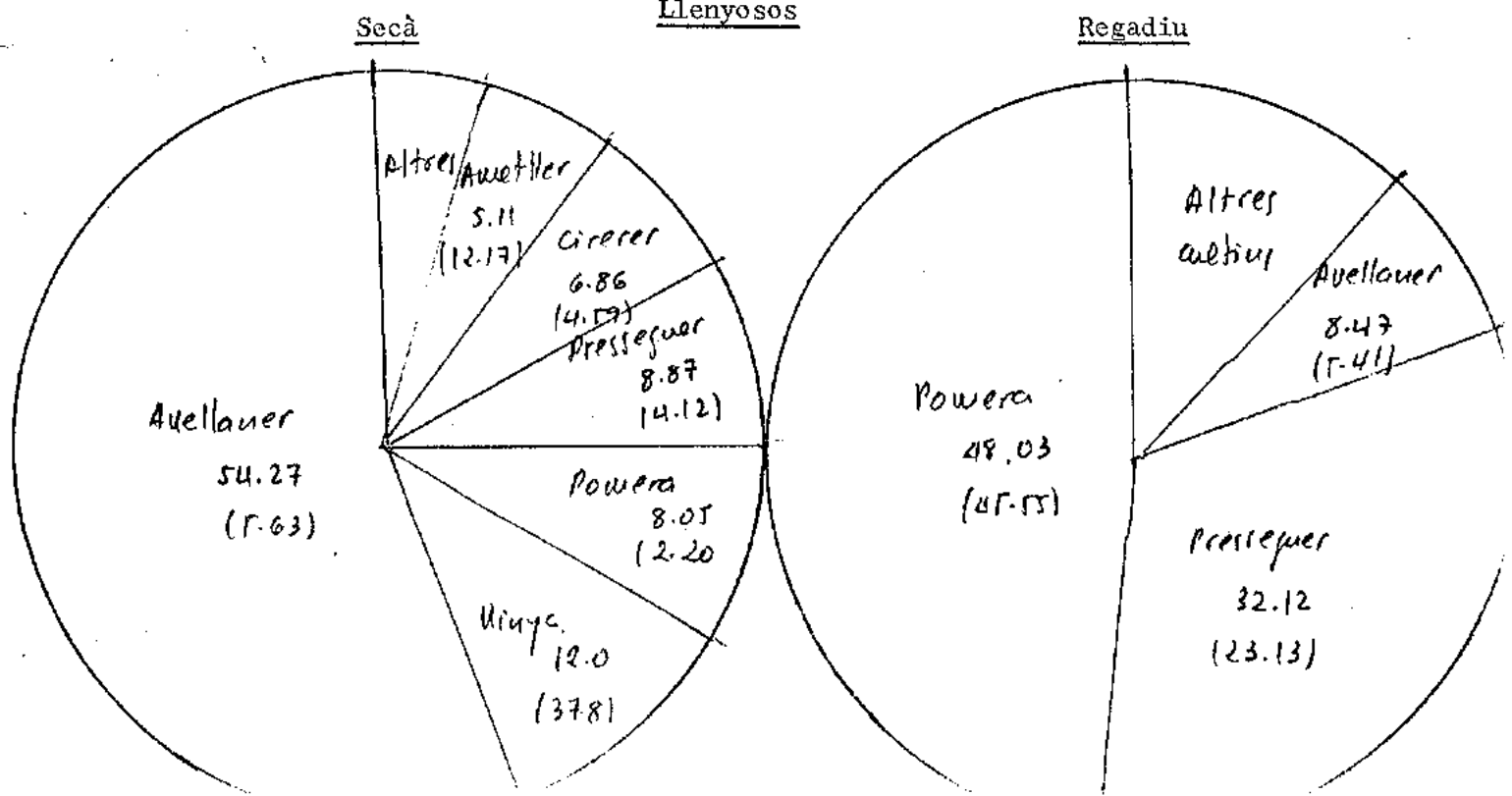

Els principals productes agrícoles que es cultiven a la comarca han estat representats en els següents diagrames:

Herbacis

Llenyosos

En herbacis de secà, el blat i l'ordi i cereals farratgers produeixen el 55 per cent del valor total. Els cultius que tenen especialització relativa a la comarca són l'ordi, civada, blat-de-moro, en els cereals; fava a lleguminoses; patates a tubercles i, sobretot, els cereals farratgers en els farratges. En el regadiu, les patates, blat de moro farratger i nap farratger tenen proporcions de valor de la producció a la comarca superiors que la mitja de Catalunya.

En els arbres, pomera, cirerer, presseguer i avellaner, tant en el secà com en el regadiu, mantenen especialitzacions relatives respecte a la distribució dels cultius llenyosos del conjunt de Catalunya.

La clara especialització ramadera de la comarca es pot veure també en la distribució de la renda entre els subsectors agrícola i ramader. El primer subsector aporta el 49 per cent del valor afegit net total mentre que el subsector ramader genera el 51 per cent del valor afegit net total.

La renda agrària per capita de la comarca es pot situar entre les 444 i 624 mil pessetes. Això és conseqüència, una vegada més, de les diferents xifres de població activa existents.

ALT EMPORDA

L'Alt Empordà és una comarca relativament grossa doncs ocupa el 4,2 per cent respecte a la superfície total i el 4,4 per cent respecte a la superfície cultivada de Catalunya.

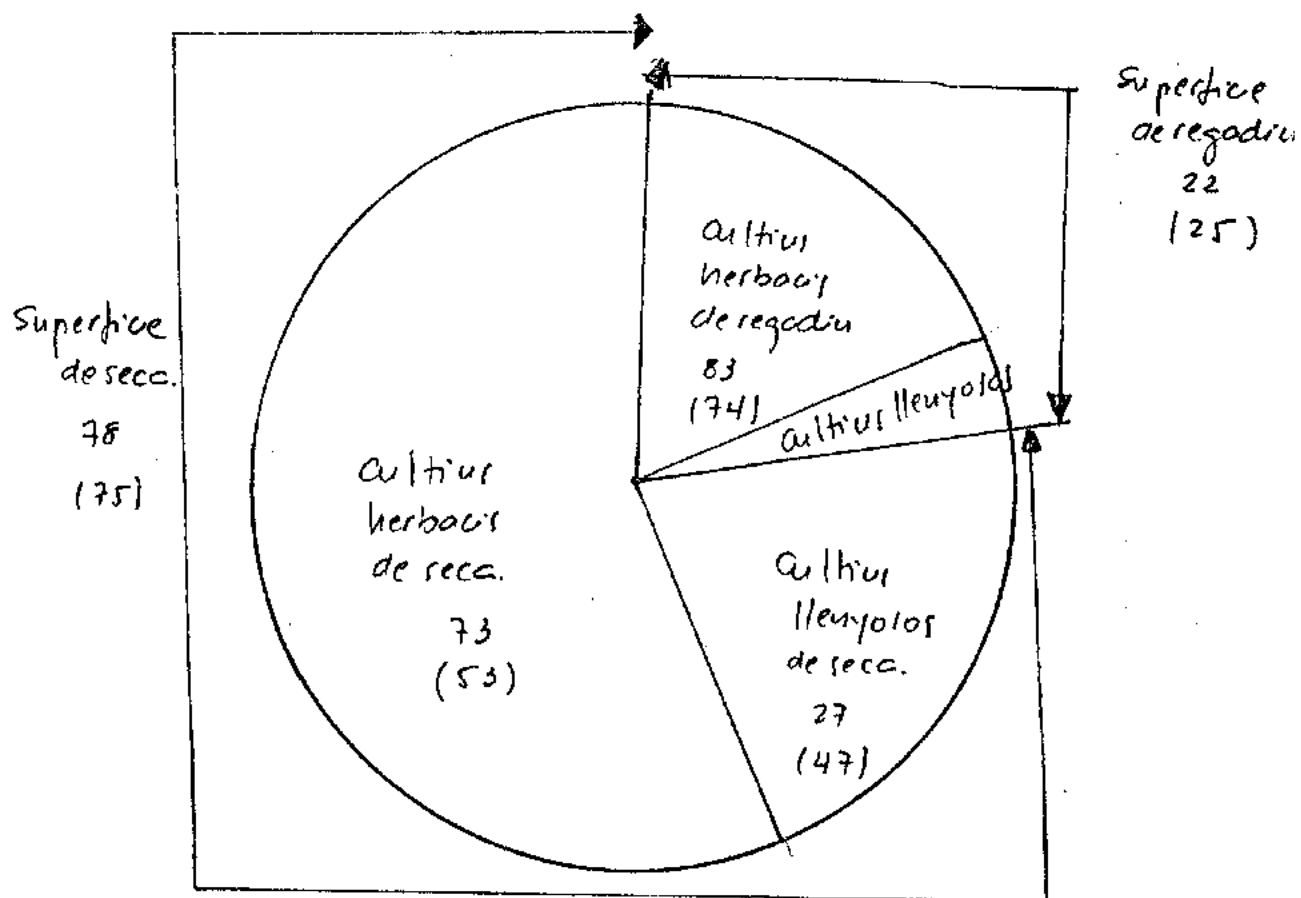
Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	133.898	4,2
Superfície cultivada (Hes)	41.849	4,4
Producció total (milers de ptes)	4.244.094	4,-
" agrícola (milers de ptes)	1.941.789	3,78
" ramadera " " "	2.302.305	4,22
Renda total	1.999.699	4,-
Població activa agrària	5.334	4,12
Parc maquinària (milers de ptes)	1.854.936	5,4

La distribució general de les terres a la comarca és quelcom diferent a la registrada per la mitja catalana doncs trobem proporcions superiors en superfícies de cultiu d'herbàcis, mont obert, mont per a llenya, erm pastiu i terrenys improductius.

En quant a la distribució de la superfície cultivada el pes dels herbàcis és considerable com es pot veure en el diagrama següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

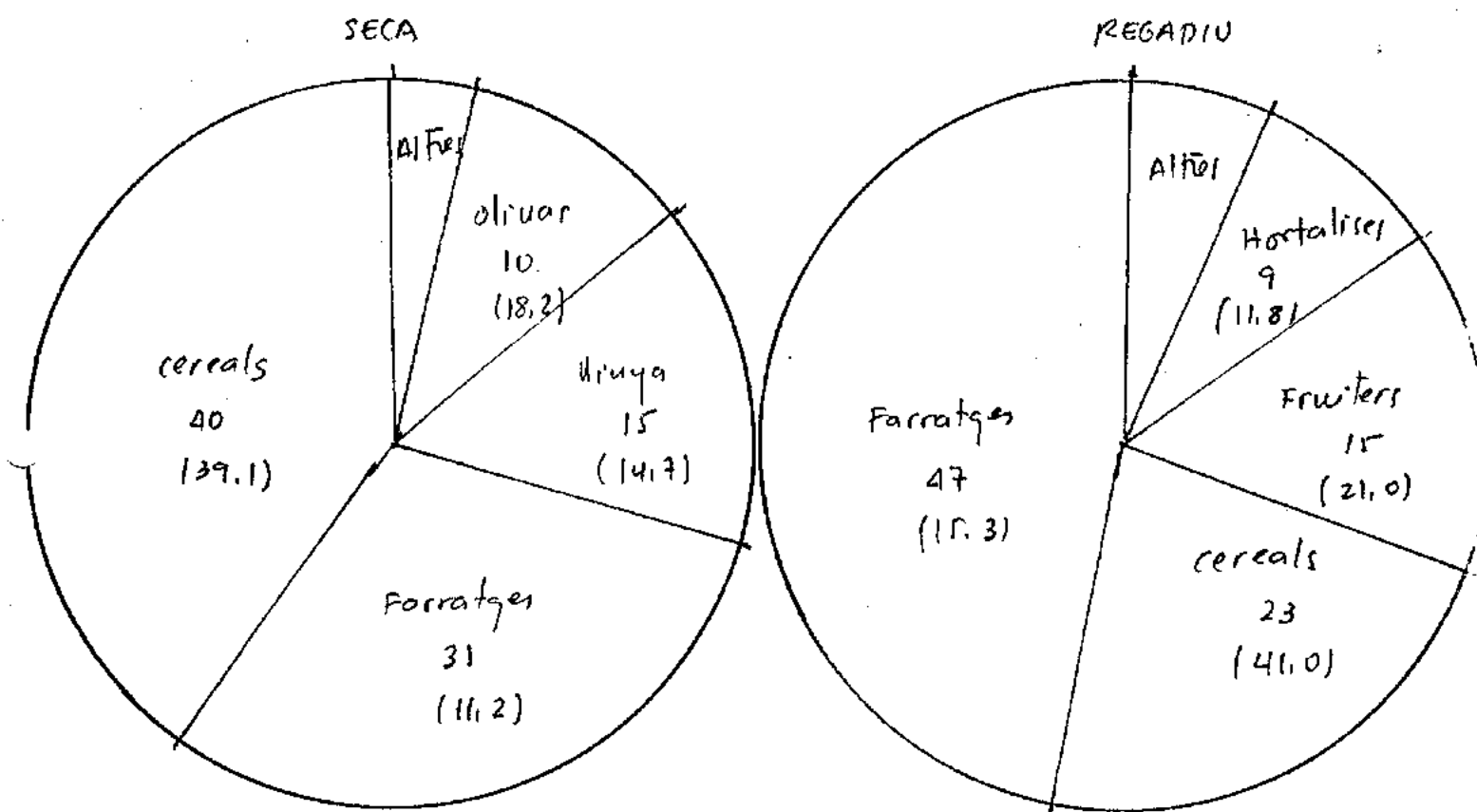

(*) Els percentatges entre parèntesi en aquest i altres diagrames corresponen als registrats pel conjunt de Catalunya.

Aquesta distribució indica el major pes relatiu del secà i sobretot dels cultius herbacis de secà. En el regadiu el pes dels cultius herbacis també és relativament més alt que la mitja catalana.

Per grups de productes, cereals i farratges, tant en secà com en regadiu, ocupen bona part de la superfície cultivada, com es pot veure en els diagrames següents:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

Segons les distribucions de la superfície cultivada per grups de productes l'Alt Empordà es troba fortament especialitzada, tant en secà com en regadiu, a la producció de farratges. En secà aquest cultiu ocupa el 31 per cent de la superfície total i en regadiu el 47 per cent.

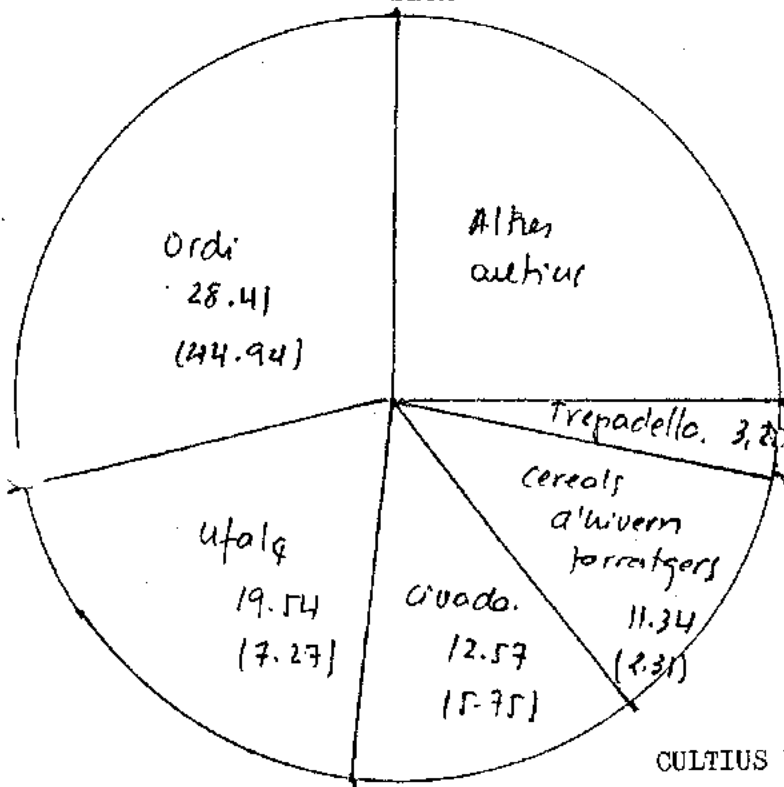
Els principals productes cultivats a la comarca s'han representat en els diagrames següents:

PRINCIPALS CULTIUS SECONS LA SUPERFICIE OCUPADA 1.976

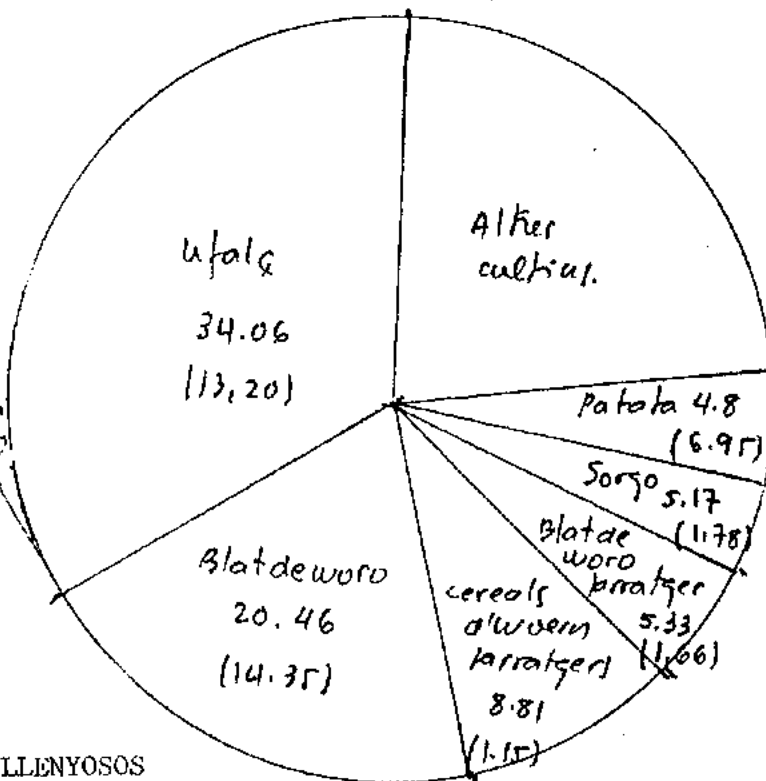
(en percentatges)

CULTIUS HERBACIS

SECA

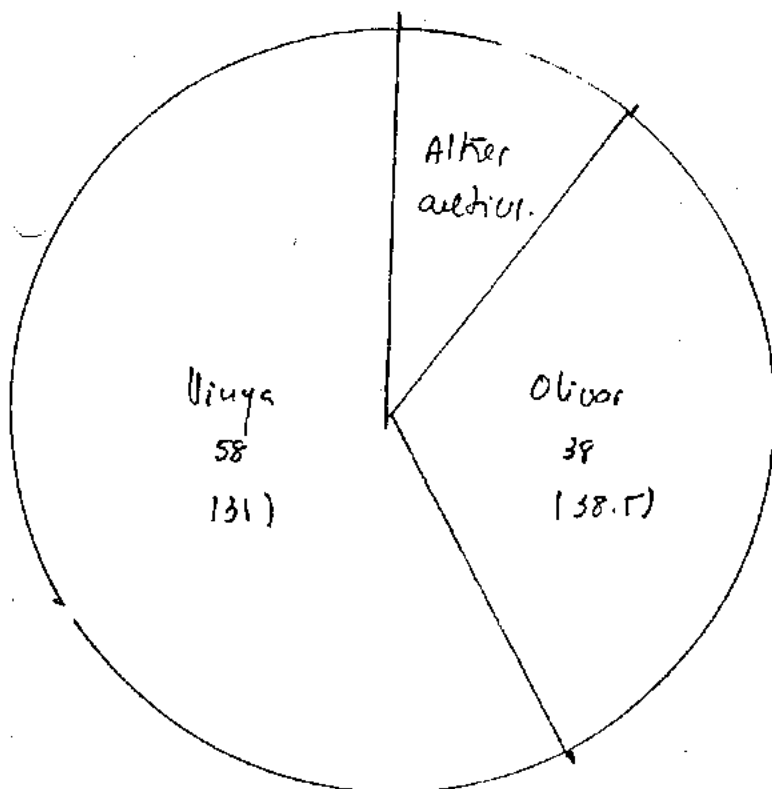

REGADIU

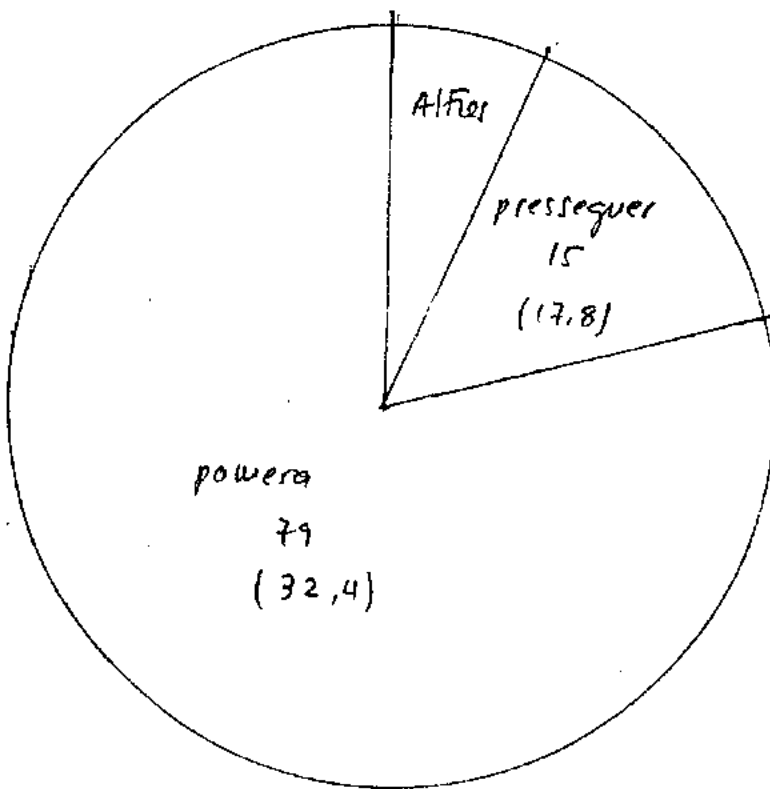

CULTIUS LLENYOSOS

SECA

REGADIU

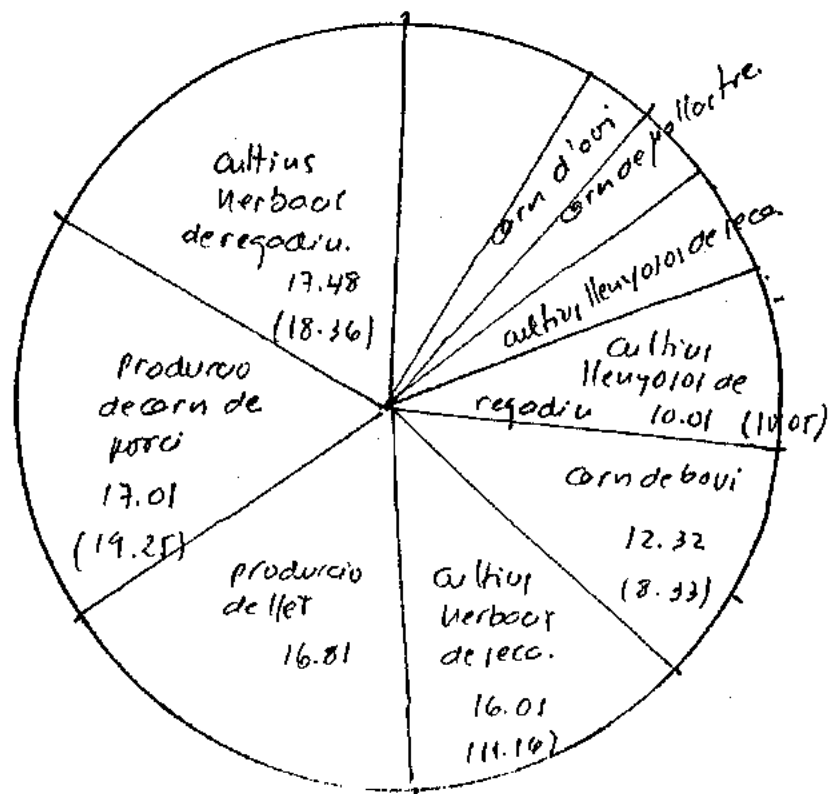
Segons la distribució anterior tindrien cocients d'especialització superiors a la unitat (pes de la comarca superior al pes de la distribució del conjunt de Catalunya) els cereals d'hivern farratgers, ufalç, trepadella, en el secà; blat de moro, sorgo, cereals d'hivern farratgers i ufalç, en el regadiu. Aquesta distribució ens indica que la comarca ha dirigit el subsector agrícola cap a la producció d'inputs farratgers necessaris per la ramaderia.

Dins dels cultius llenyosos els més importants són : la vinya i l'olivera al secà i pomera i presseguer al regadiu. L'especialització es detecta en la vinya al secà i la pomera al regadiu.

El subsector ramader contribueix amb el 54 per cent en el valor de la producció total mentre el subsector agrícola contribueix amb el 46 per cent. El primer representa el 4,22 per cent en la producció ramadera catalana, el subsector agrícola genera el 3,78 per cent del valor de la producció agrícola.

La distribució del valor de la producció per grups de productes i tipus de ramaderia es pot veure en més detall en el diagrama següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRUPS DE PRODUCTES I TIPUS DE RAMADERIA (en percentatges)

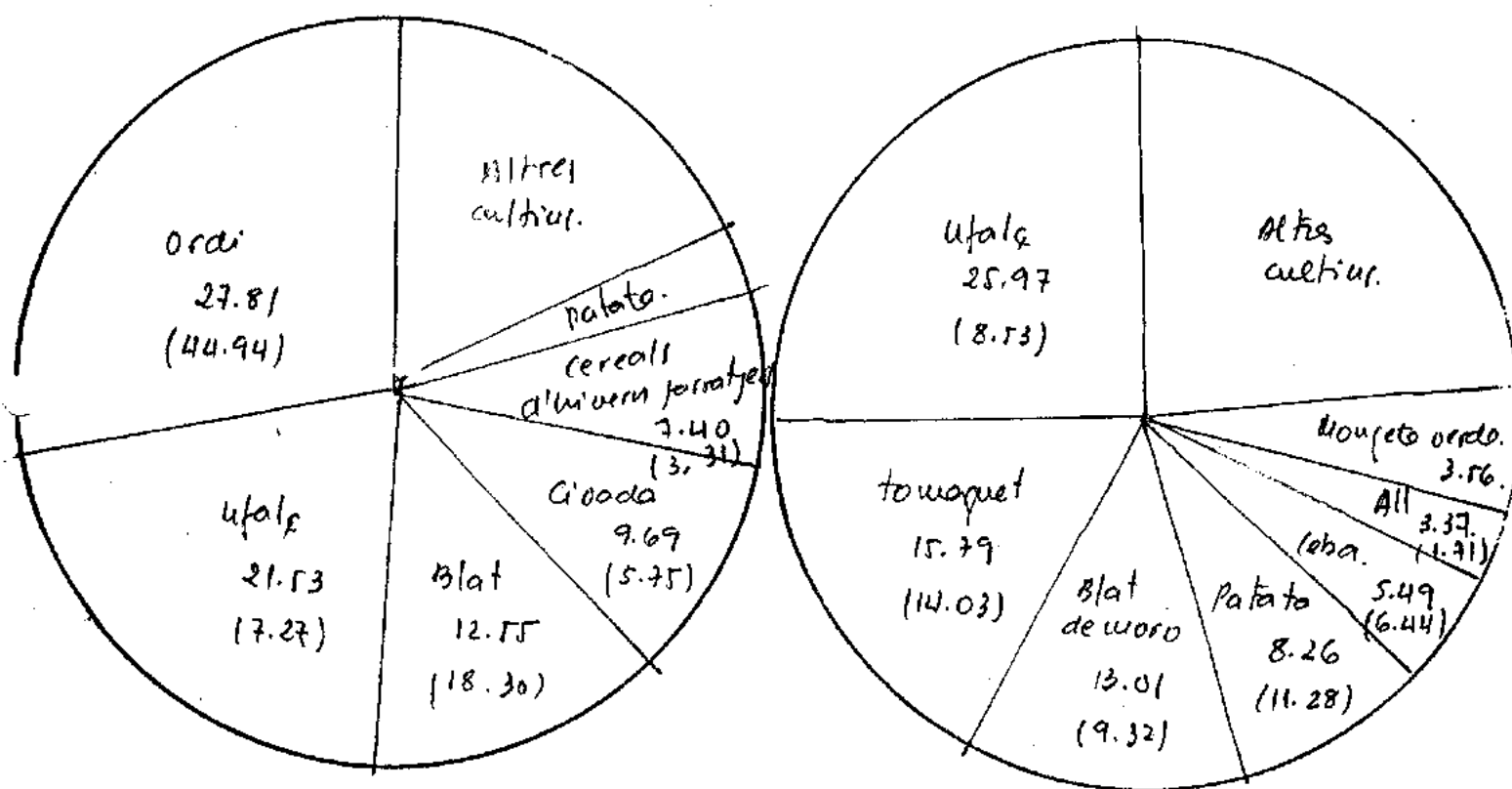

Segons aquesta distribució l'especialització relativa de la comarca, segons el valor de la producció, es situa en el subsector ramader i concretament en la producció de carn de boví i llet.

Els productes agrícoles més importants segons el valor de la producció han estat representats en els següents diagrames:

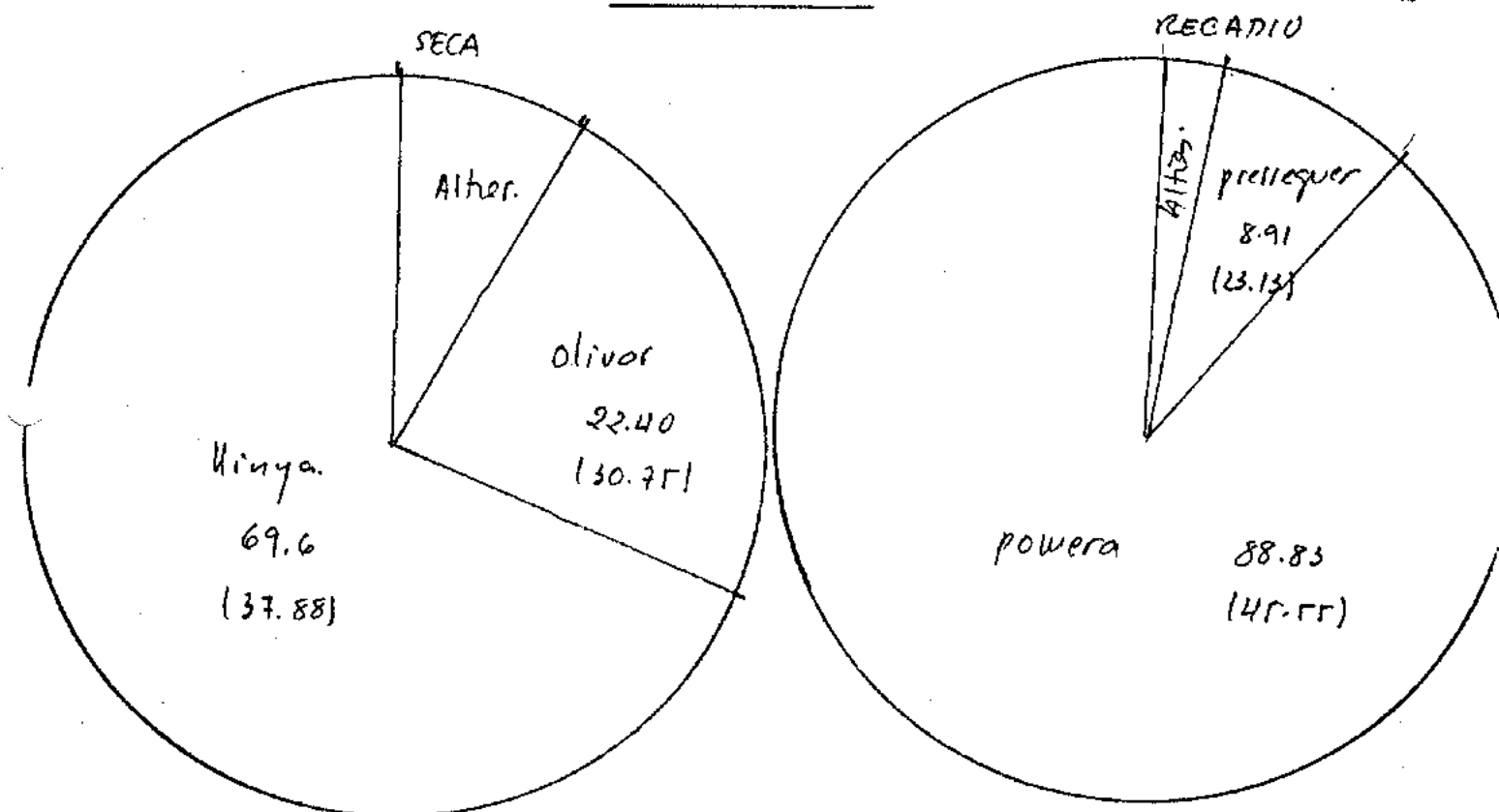
PRINCIPALS PRODUCTES AGRÍCOLES CULTIVATS A LA COMARCA SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976 (en percentatges)

CULTIUS HERBACIS

PRINCIPALS PRODUCTES AGRÍCOLES CULTIVATS A LA COMARCA SEGONS
EL VALOR DE LA PRODUCCIÓ (en percentatges)

CULTIUS LLENYOSOS

Com ja es produïa en la superfície, l'especialització mesurada amb el valor de la producció, es centra en els conreus farratgers, tant en secà com en regadiu; cereals d'hivern farratgers i ufaç fonamentalment també registren una certa especialització a la comarca, el blat de moro i sorgo en regadiu. En els cultius llenyosos cal destacar l'important pes de les pomeres en regadiu, que representen el 88 per cent del valor de la producció de llenyosos de regadiu.

El subsector agrícola participa amb el 69 per cent del valor afegit net total de l'agricultura. Aquest percentatge és un xic més reduït que el registrat pel conjunt de Catalunya el que indica

la relativa especialització de l'Alt Empordà en l'altre subsector analitzat, el ramader, que contribueix amb el 31 per cent en la renda de l'agricultura de la comarca.

En aquesta comarca també hi ha algunes dificultats en l'estimació de la població activa la qual cosa fa que la renda per capita sigui força difícil d'estimar. Si es prenen les xifres de població del Padrò com a bones la renda per capita es situa entorn de 360.000 pts, un xic inferior a la mitja catalana.

El valor de la maquinària de la comarca a preus de reposició és el 5,4 per cent del total d'aquest capital a Catalunya; cal destacar que a la comarca s'hi concentra un volum important d'equips de sembrar/adobar, l'11,1 per cent del total català.

BAIX EMPORDA

La comarca del Baix Empordà té un tamany una mica inferior a la mitja de les comarques catalanes doncs representa un 2,2 per cent de la superfície total.

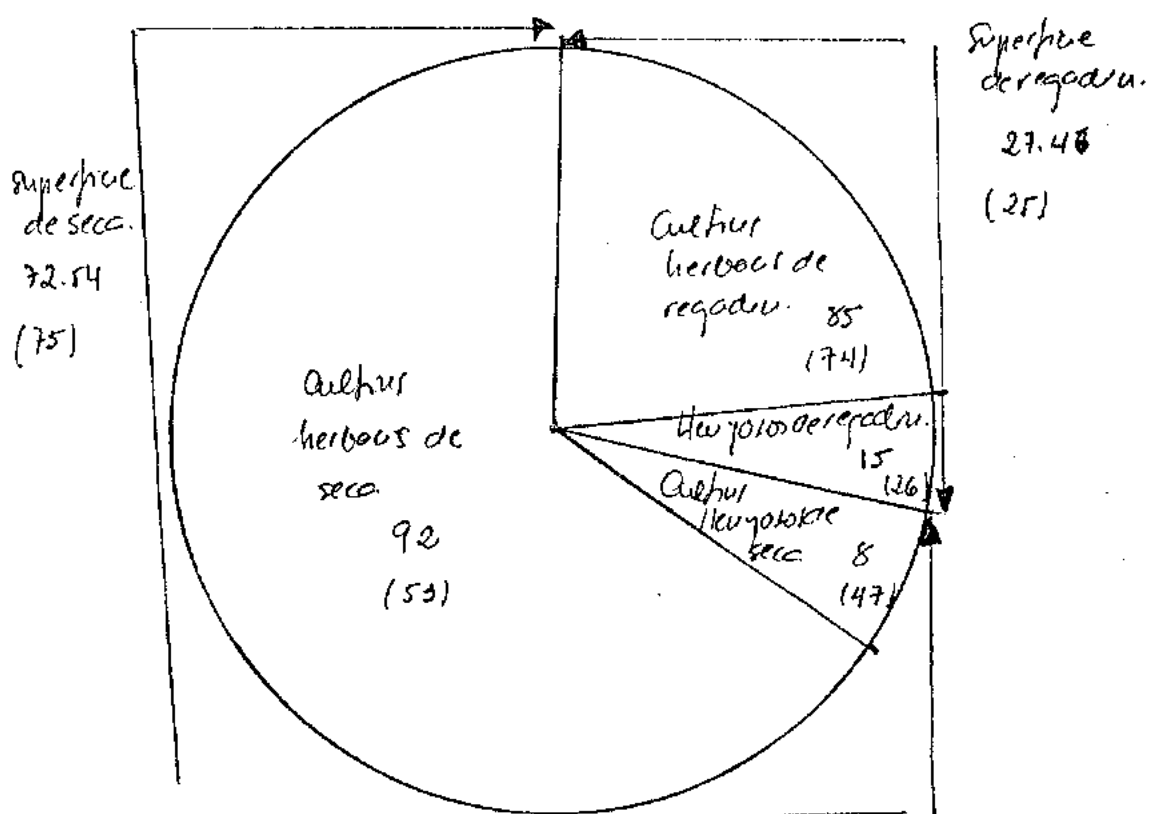
Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	70.048	2,2
Superfície cultivada (Hes)	27.792	2,94
Producció total (milers de ptes)	3.003.807	2,83
" agrícola (milers de ptes)	1.545.419	3,01
" ramadera " " "	1.458.388	2,67
Renda total	1.451.811	2,9
Població activa agrària	3.930	3,-
Parc maquinària (milers de ptes)	1.344.359	3,9

El Baix Empordà té 27.792 Hes de superfície cultivada, que representa un 40% de la superfície de la comarca i un 2,94% del total català; la resta de la superfície es reparteix entre mont per a fusta (27,67%), mont obert (10,37%) i superfície no agrícola (10,24%).

Tal com es representa al diagrama següent el 72,54% de la superfície cultivable és de secà i el 27,46% de regadiu, valors que estan molt aprop de la mitja catalana. En conjunt són els herbacis els cultius predominants amb un 91% del total, que és un 92% al secà i un 85% al regadiu.

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

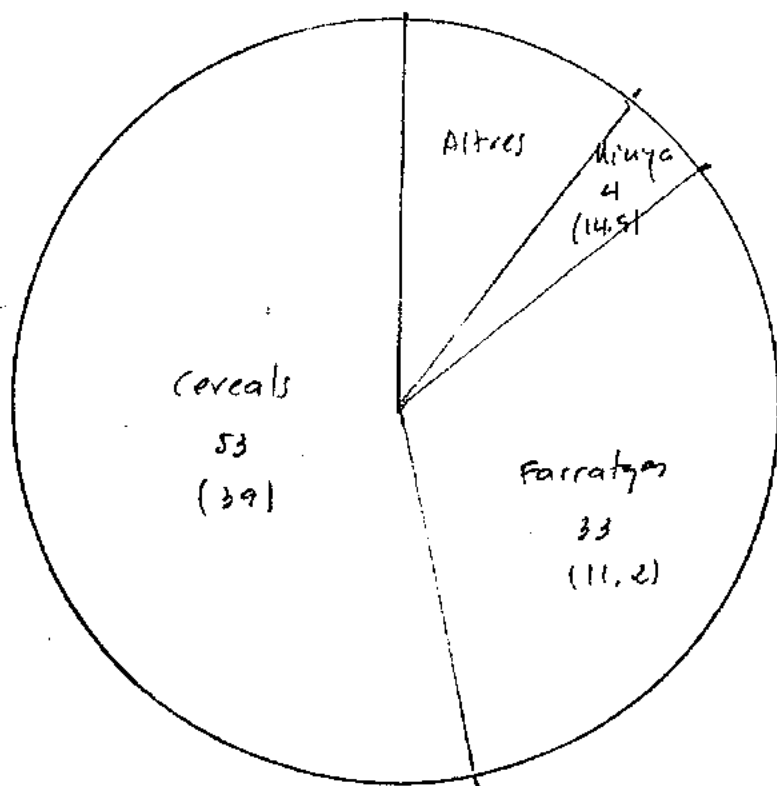

(*) Els percentatges entre parèntesi que figuren en aquest i altres diagrames representen el conjunt de Catalunya.

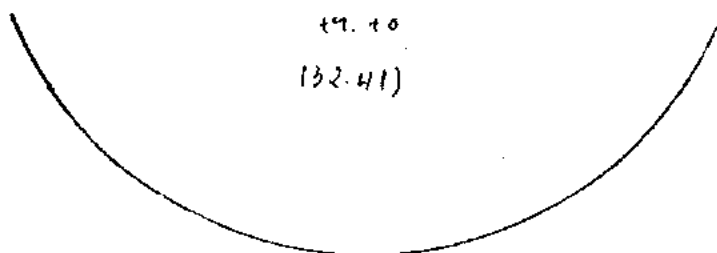
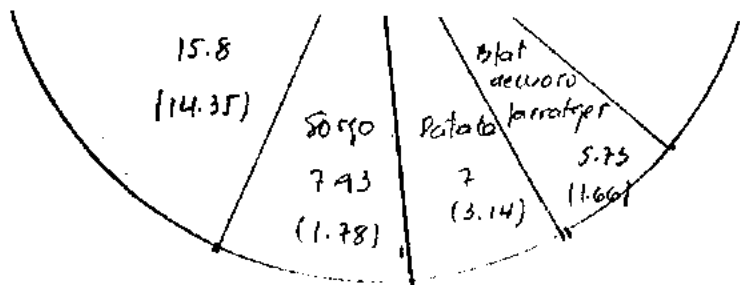
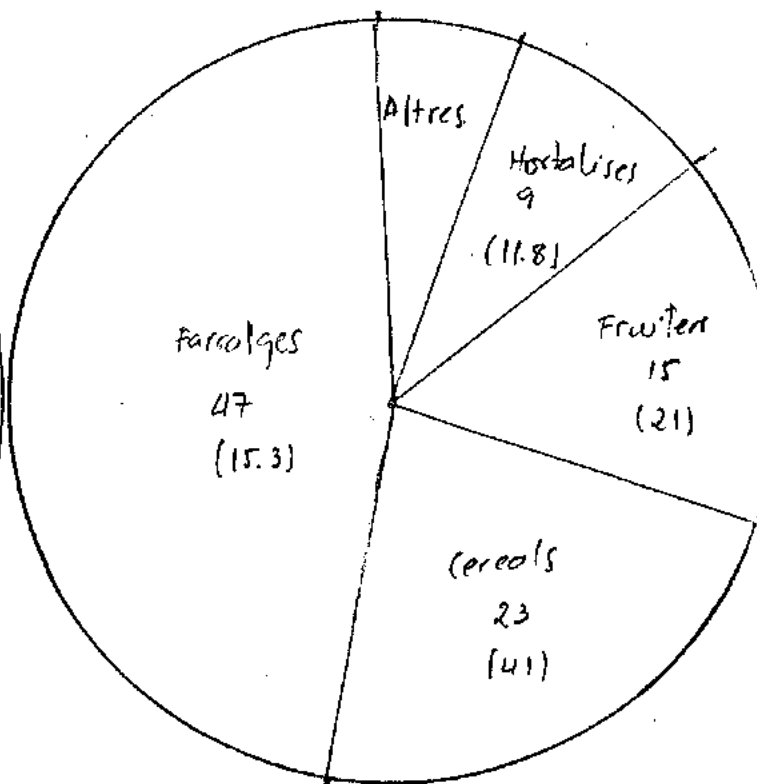
Al secà els grups de cultius predominants són els cereals (53%) i farratges (33%); al regadiu, són els farratges els més importants (47%) amb els cereals (23%) i els fruiters, que ocupen un 15%.

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

Secà

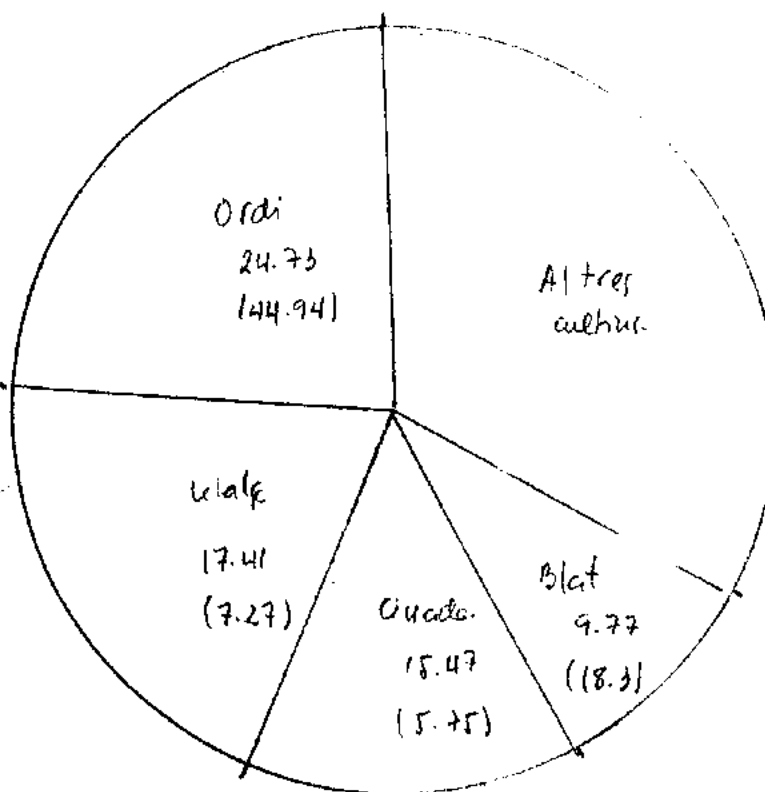
Regadiu

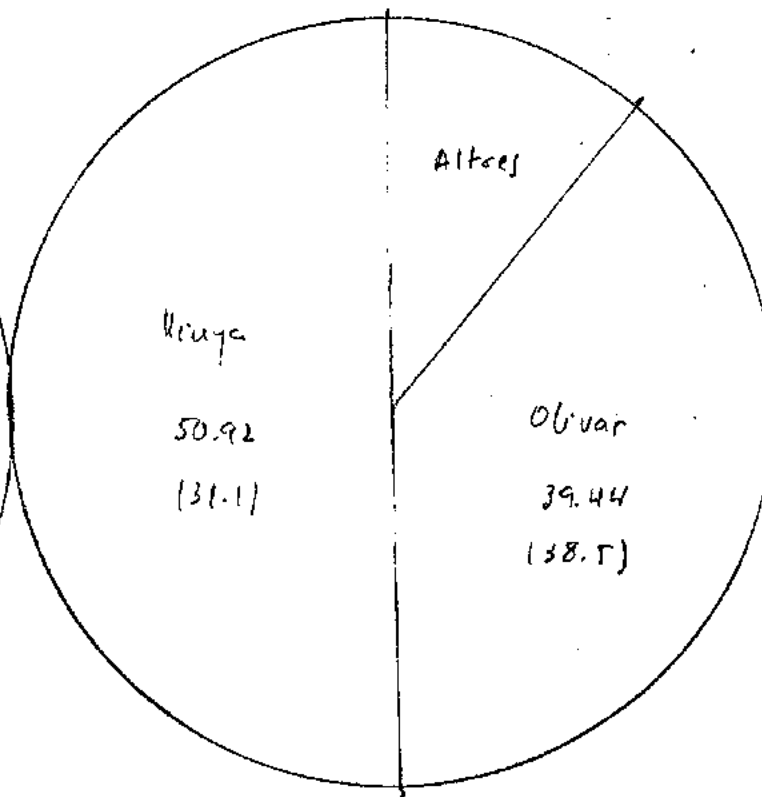
Els principals cultius de la comarca segons la superfície s'han representat a continuació:

PRINCIPALS PRODUCTES DE SECA SEGONS LA SUPERFÍCIE CULTIVADA. 1976

Herbàcis

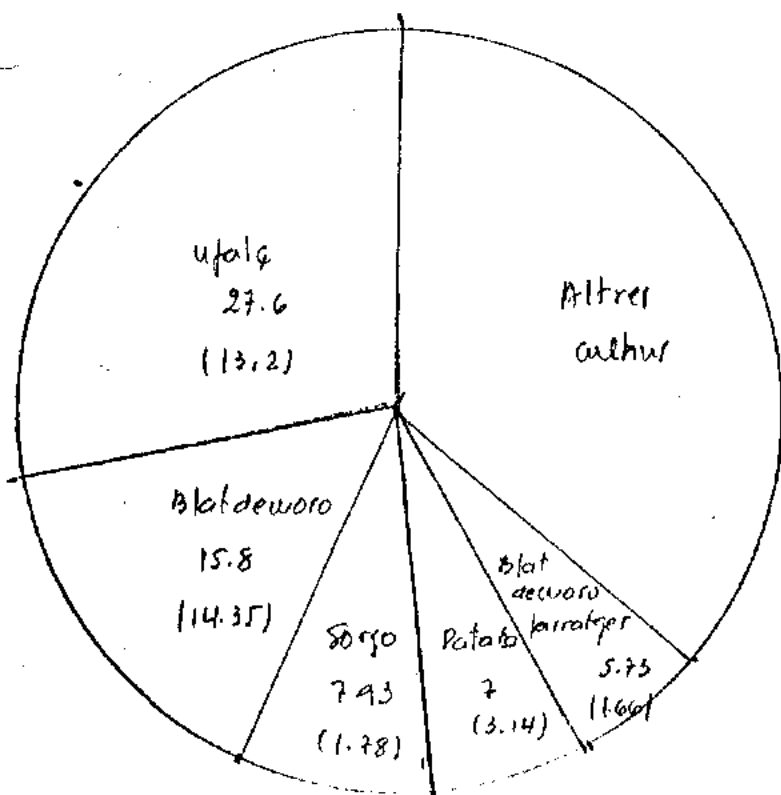

Llenyosos

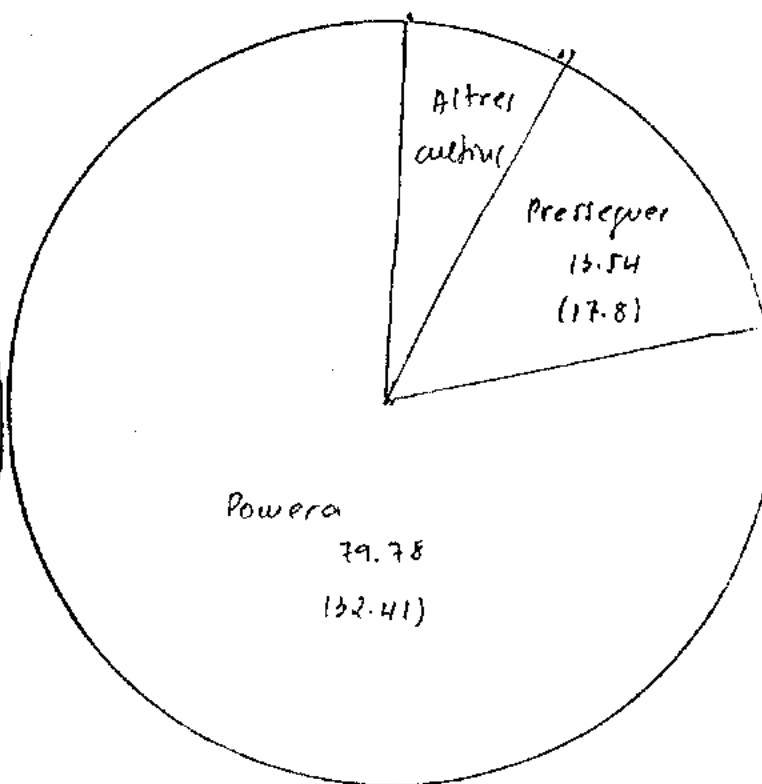

PRINCIPALS PRODUCTES DE REGADIU SEGONS LA SUPERFÍCIE CULTIVADA. 1976
(en percentatges)

Herbàcis

Llenyosos

La superfície d'herbacis de secà es reparteix entre varis productes dels quals els més importants són : ordi, ufalç, civada i blat; pel que fa als llenyosos, entre la vinya i l'olivera ocupen el 90% de la superfície, éssent el primer el més important amb un 47%.

Al regadiu, i dins dels herbacis, els més importants són: ufalç, blat-de-moro, sorgo, patata i blat de moro farratger; dins dels llenyosos, destaca la pomera amb un 80% de la superfície i el presseguer amb un 13,5%.

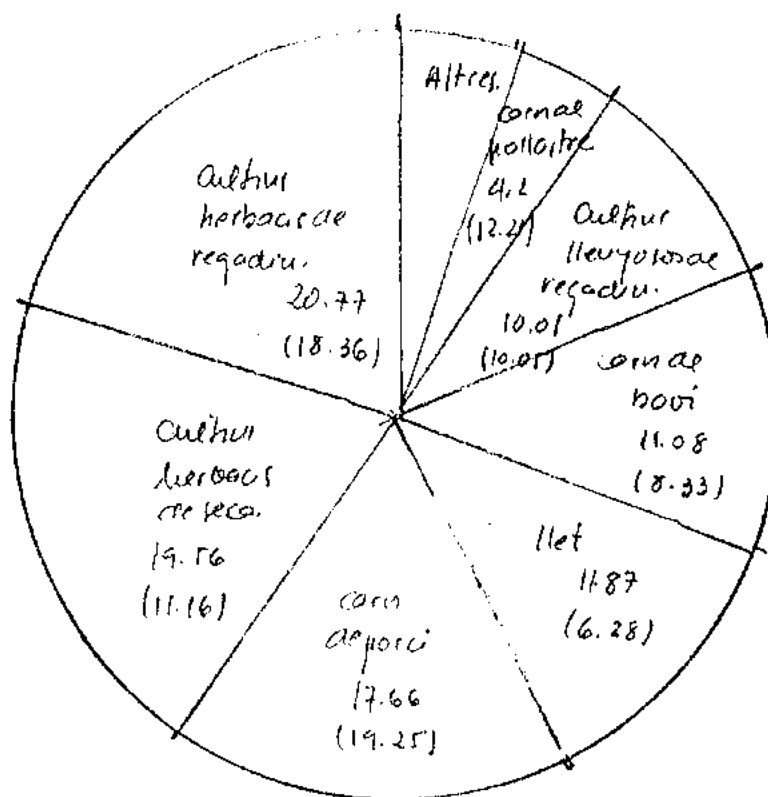
Tant al secà com al regadiu els herbacis estan força diversificats, mentre que els llenyosos es concentren en un parell de cultius que venen a ocupar més del 90% de la superfície respectiva.

Hi ha una especialització relativa en ufalç, civada i vinya al secà i ufalç, sorgo, patata i pomera al regadiu.

El valor de la producció del sector agrari del Baix Empordà al 1976 fou de 3.000 milions de ptes, que és el 2,83 per cent del valor total d'aquest sector a Catalunya. Un 51,45 per cent es va deure al subsector agrícola i un 48,55 per cent al ramader.

La distribució del valor de la producció agrària es pot veure en el següent diagrama:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRUPS DE PRODUCTES I TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

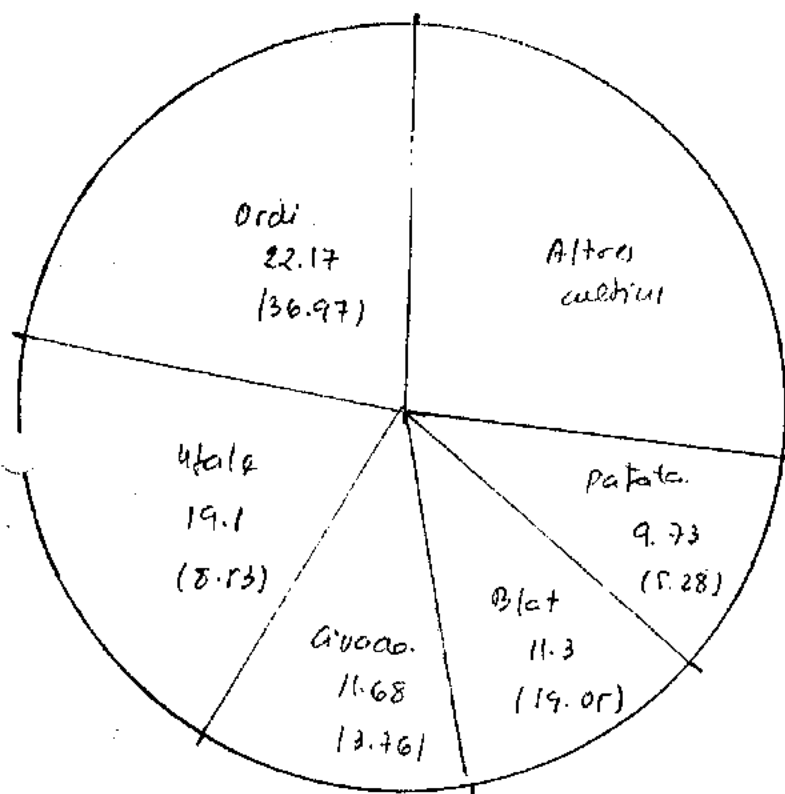

Els cultius herbacis de regadiu i secà junt amb la producció de carn de porcí, boví i llet concentren la major part del valor de la producció agrícola de la comarca. Hi ha una certa especialització relativa en herbacis de secà, carn de boví i llet.

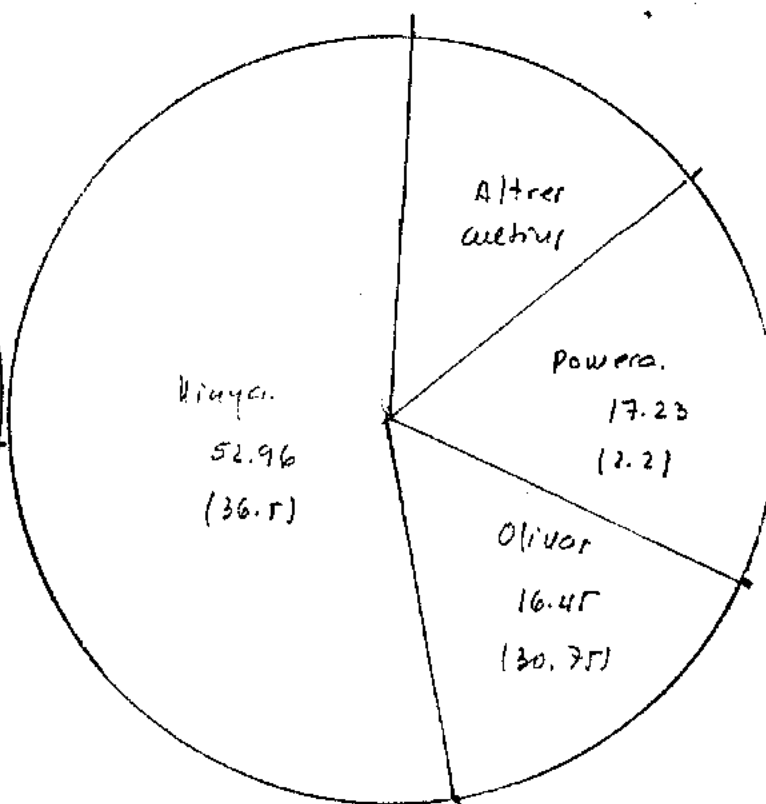
Els següents gràfics permetran de veure quin és el diferent pes en quant a valor dels principals productes agrícoles.

PRINCIPALS PRODUCTES DE SECA SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

Herbacis

Llenyosos

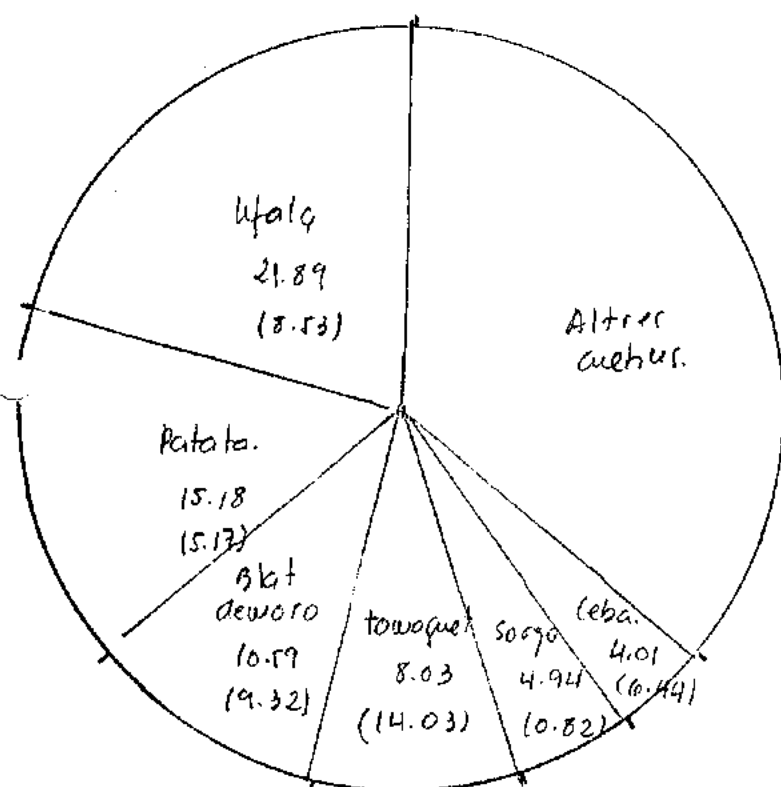
Els principals productes en quant al valor de la producció són:

ordi, ufalç, civada, blat, patata, raïm, olives i pomes al secà i ufalç; patata, blat de moro, tomàquet, sorgo, ceba, porros i prèsec al regadiu.

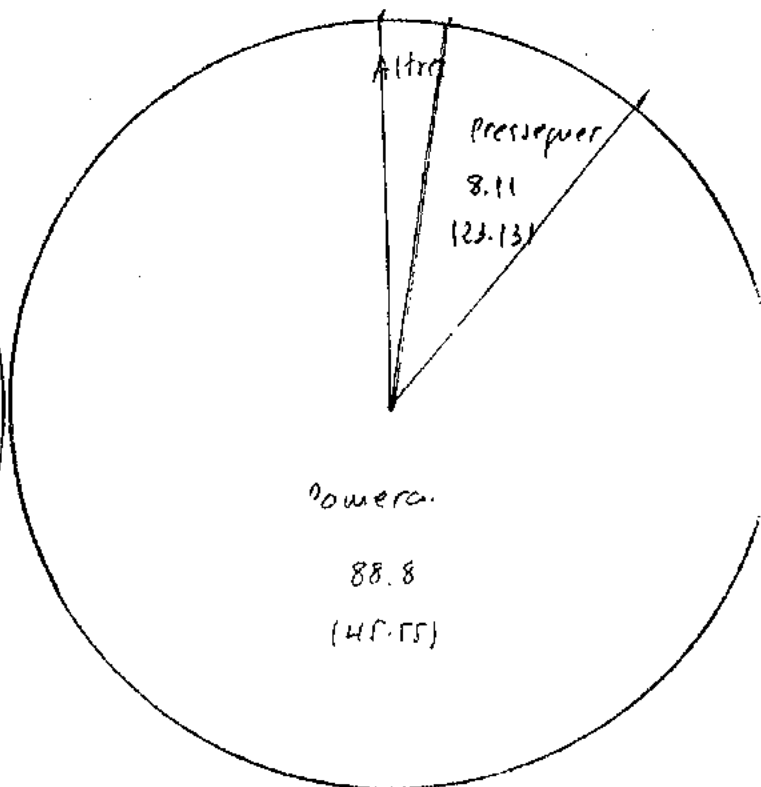
L'especialització relativa en quant al valor es situa en ufalç, civada, patata, vinya i pomera al secà i en ufalç, patata, sorgo i pomera al regadiu.

PRINCIPALS PRODUCTES DE REGADIU SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

Herbacis

Llenyosos

La renda neta del sector agrari del Baix Empordà va ésser de 1.450 milions de ptes al 1976 que representa un 2,9 per cent de la de Catalunya; el 77 per cent correspon al subsector agrícola i un 23 per cent al ramader mentre que la mitja catalana és de 74 per cent al subsector agrícola i 26 per cent al ramader. Es pot parlar doncs d'una certa especialització agrícola de la comarca.

La població activa agrícola de la comarca és el 14 per cent de la total activa mentre que a Catalunya és el 5,69 per cent.

En quant al valor de la maquinària agrícola del Baix Empordà és el 3,9 per cent del total de Catalunya. És de destacar el nombre d'equips de sembrar-adobar, lligat segurament al predomini de cultius herbacis que caracteritza aquesta comarca.

LA GARROTXA

La Garrotxa pot considerar-se una comarca de tamany mig, representant la seva superfície un 2,3% del total català.

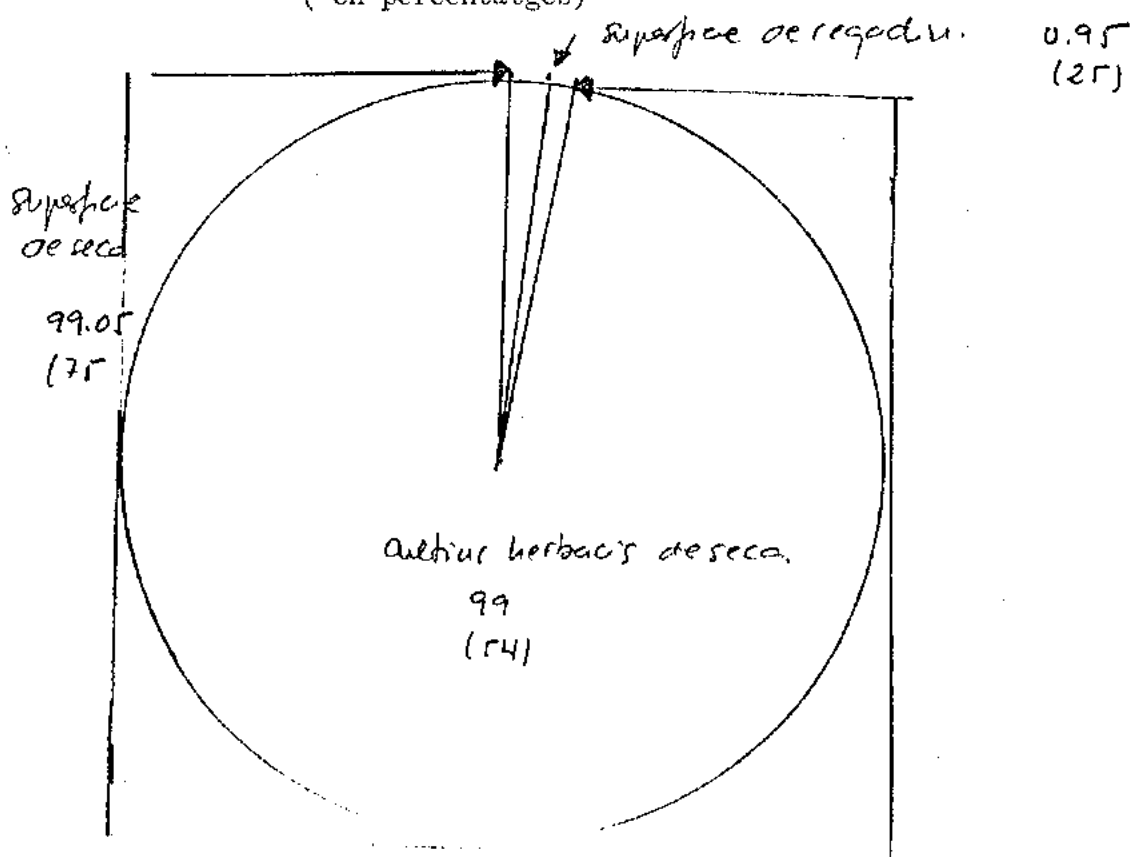
Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total	74,420	2,3
Superfície cultivada (Hes)	8.923	0,94
Producció total (milers de ptes)	1.646.549	1,55
" agrícola (milers de ptes)	462.909	0,9
" ramadera " " "	1.183.640	2,16
Renda total	637.812	1,3
Població activa agrària	2.476	1,9
Parc maquinària	522.297	1,5

La distribució general de les terres es caracteritza per la poca disponibilitat de terres de cultiu doncs només representen el 12,1 de la superfície total de la comarca. La major part del territori de La Garrotxa està ocupada per mont per a fusta, mont obert, mont per a llenya i erm pastiu.

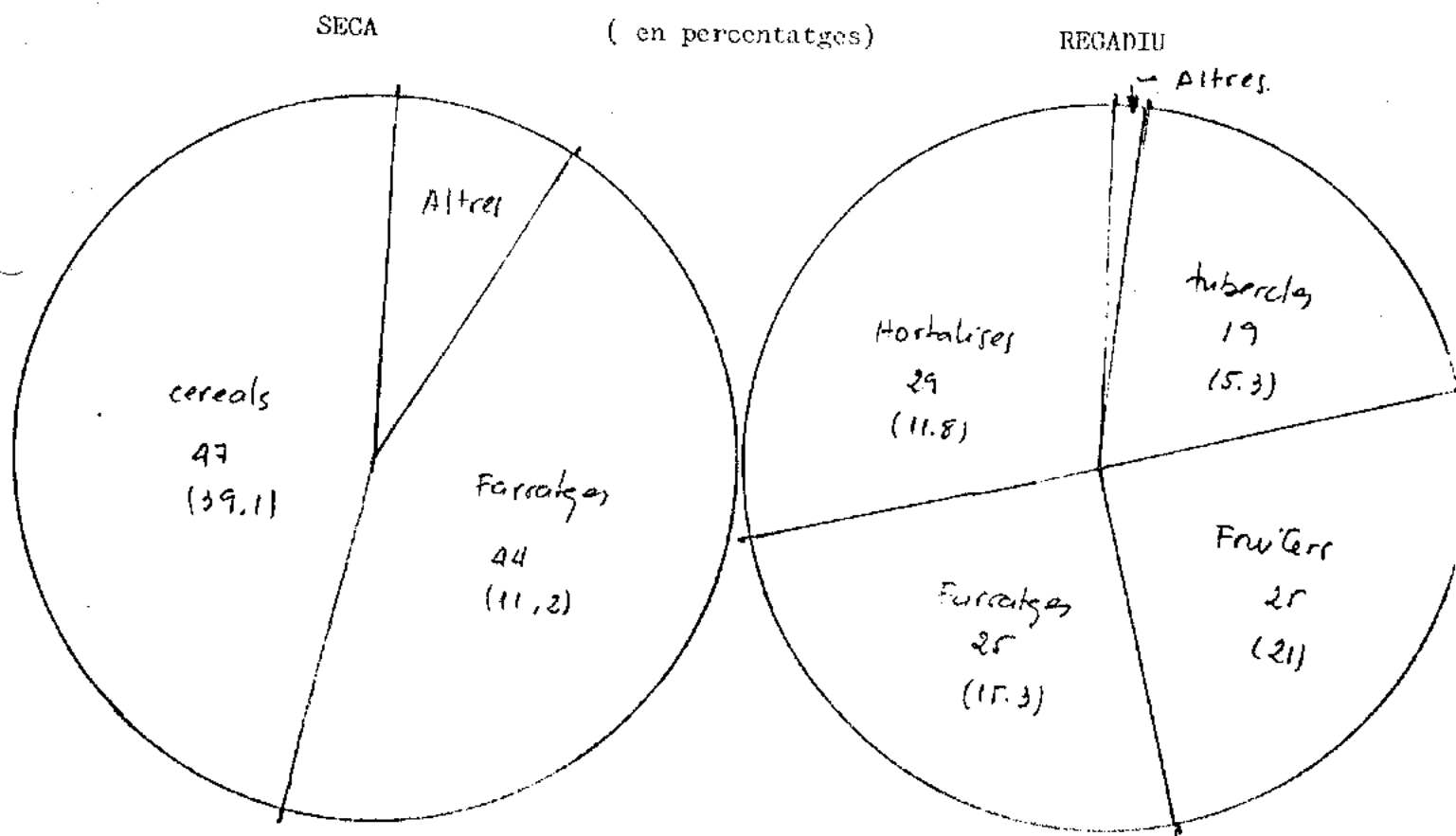
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA 1.976

(en percentatges)

Com pot veure's gairebé tota la superfície de cultiu és de secà, dedicant-se quasi totalment a cultius herbacis. El regadiu només ocupa el 0,94 per cent de la superfície comarcal.

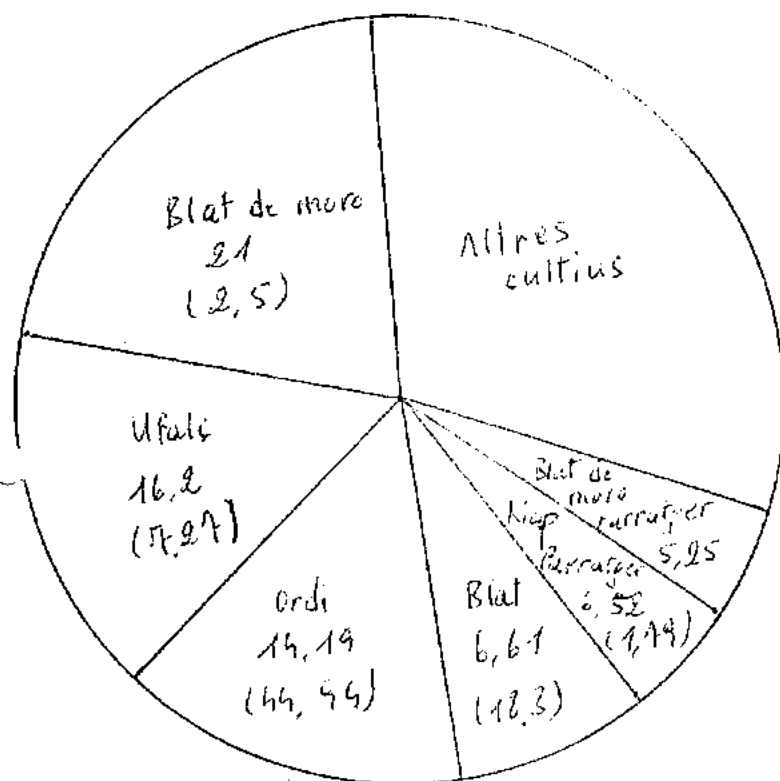
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES

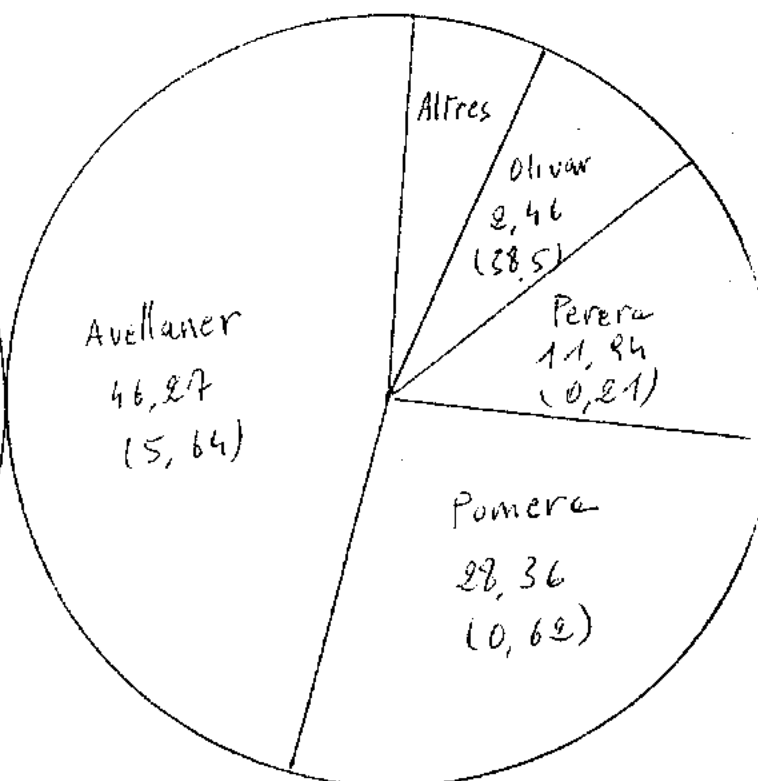
Tal com s'aprecia als anteriors diagrames els grups de productes més importants són : cereals i farratges al secà, i hortalisses, farratges, i fruiters al regadiu.

Pel que fa referència als productes els més importants dins del secà són el blat de moro, ufalç, ordi, blat i, en general, els farratges. Aquesta composició de la producció agrícola va lligada al elevat pes específic de la ramaderia dins de l'agricultura comarcal. Com es pot observar la majoria de productes herbacis de secà -que com s'ha vist ocupen la major part de la superfície cultivada- són aliment per bestiar. Pel que fa als llenyosos els més importants són : l'avellaner, perera i pomera.

PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS DE SECA
SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA
(En percentatge)

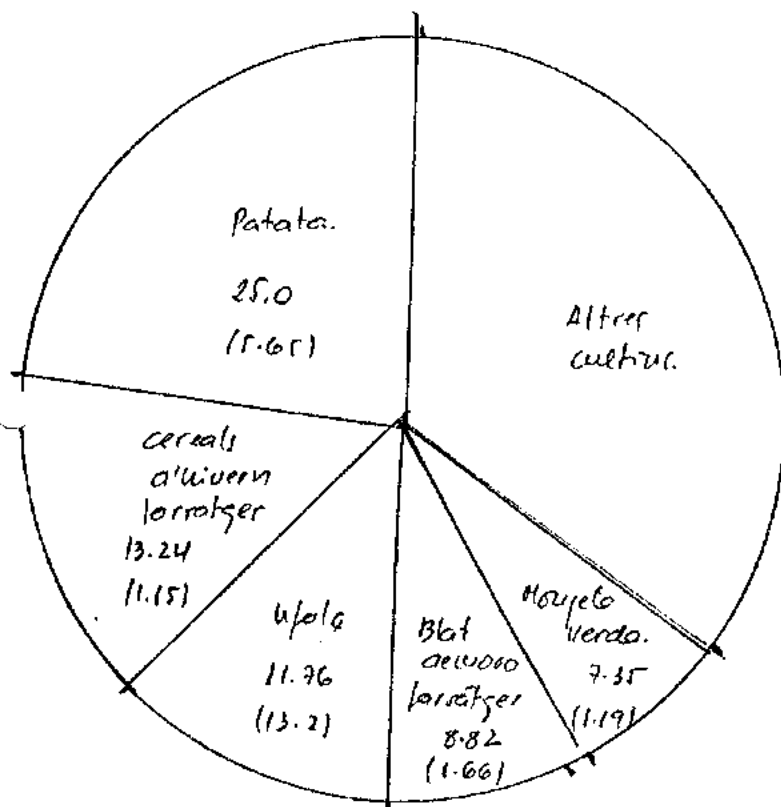
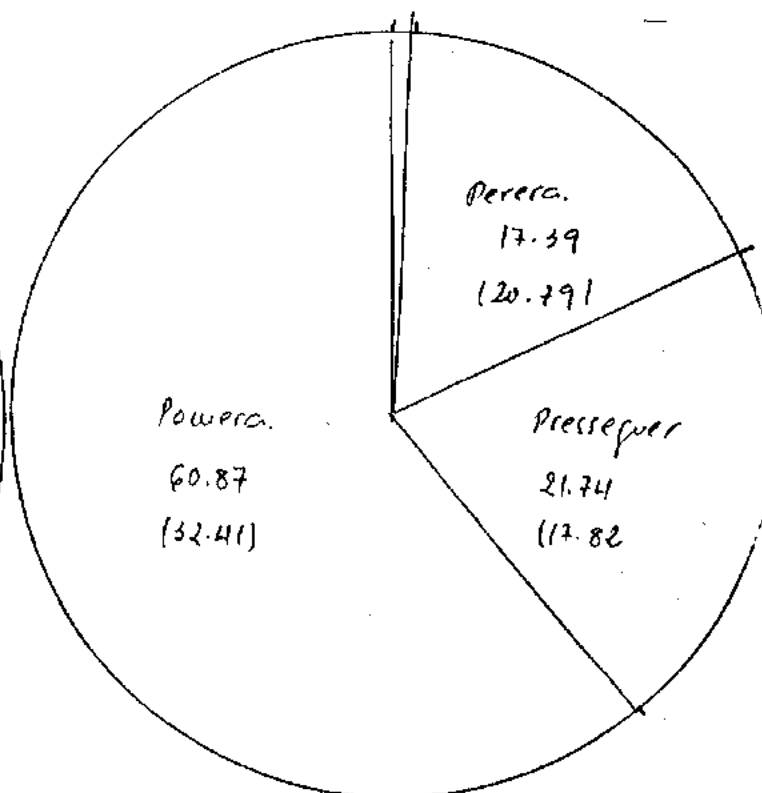

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS DE SECA
SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA (en percentatge)

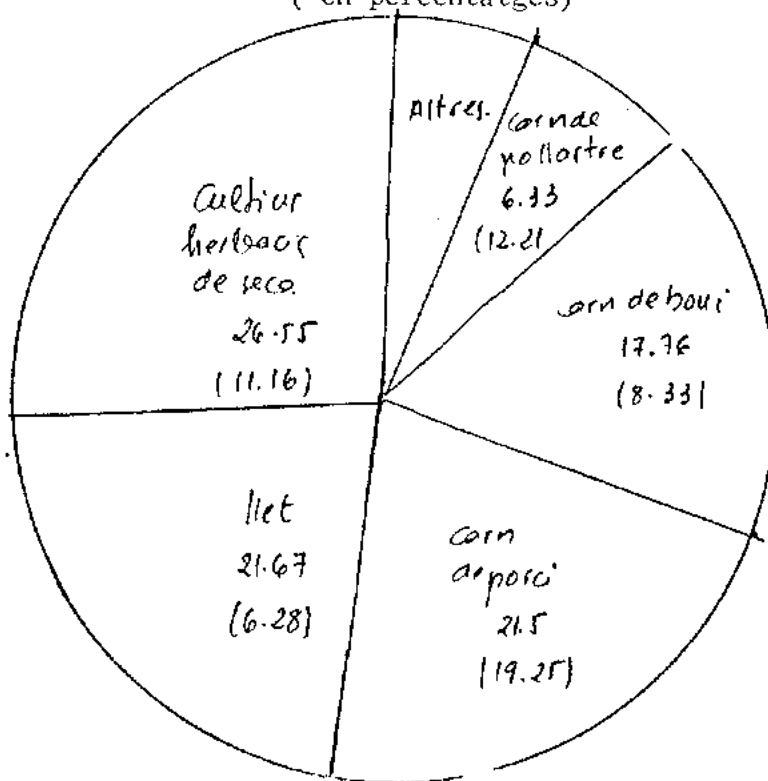
Com s'ha indicat al principi, la superfície dedicada a regadiu és poc important. De la distribució per productes s'en pot deduir una certa especialització en patata, cereals farratgers d'hivern i blat de moro farratger i mongeta verda dins dels herbacis. Els llenyosos més importants són la pomera, presseguer i perera.

PRINCIPALS CULTIUS DE REGADIU SEGONS LA SUPERFICIE (en percentatges)

Herbacis regadiuLlenyosos regadiu

El valor de la producció agrària de la comarca fou de 1.646 milions de ptes al 1976, o sigui l'1,55% del de Catalunya. Un 28,1% es deu al subsector agrícola i un 71,9% al ramader. Hi ha per tant una especialització ramadera de la comarca i més concretament en la producció de carn de boví, porcí, oví i llet. Dins dels subsector agrícola és el cultiu d'herbacis de secà, la majoria dels quals són inputs per la ramaderia, el que té un pes fonamental en quand a valor de la producció agrària. A continuació es pot veure el pes concret que tenen els diferents grups de productes en quand a valor de producció.

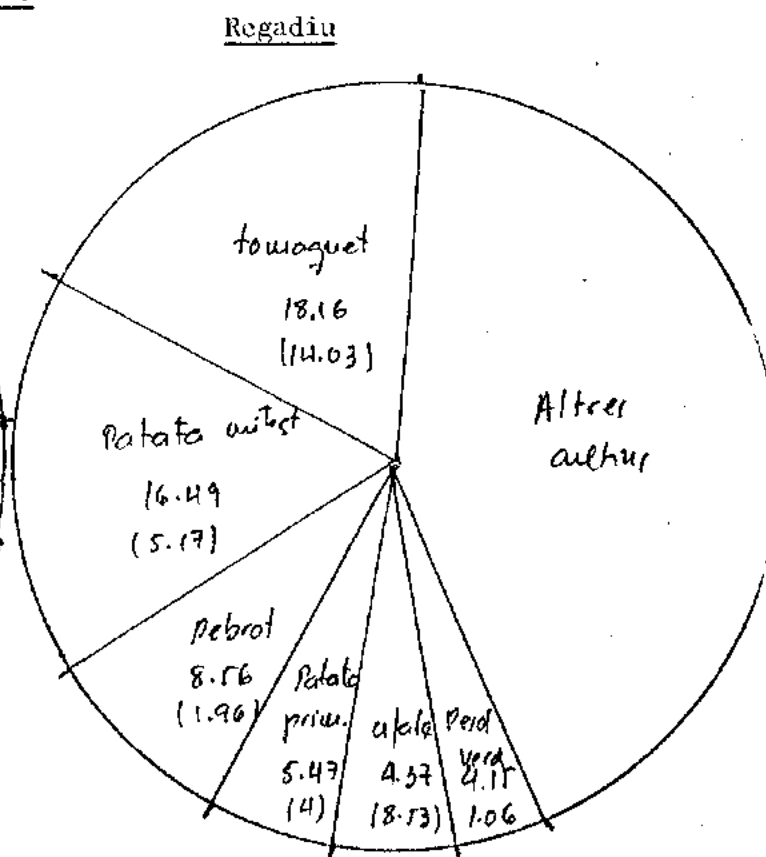
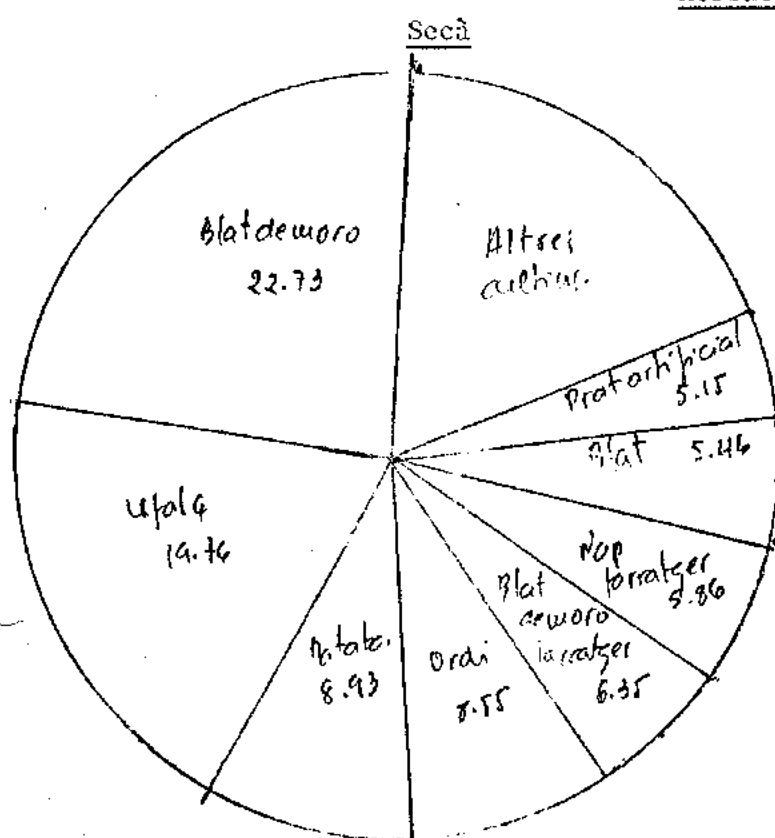
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRUPS DE
PRODUCTES I TIPUS DE RAMADERIA
(en percentatges)

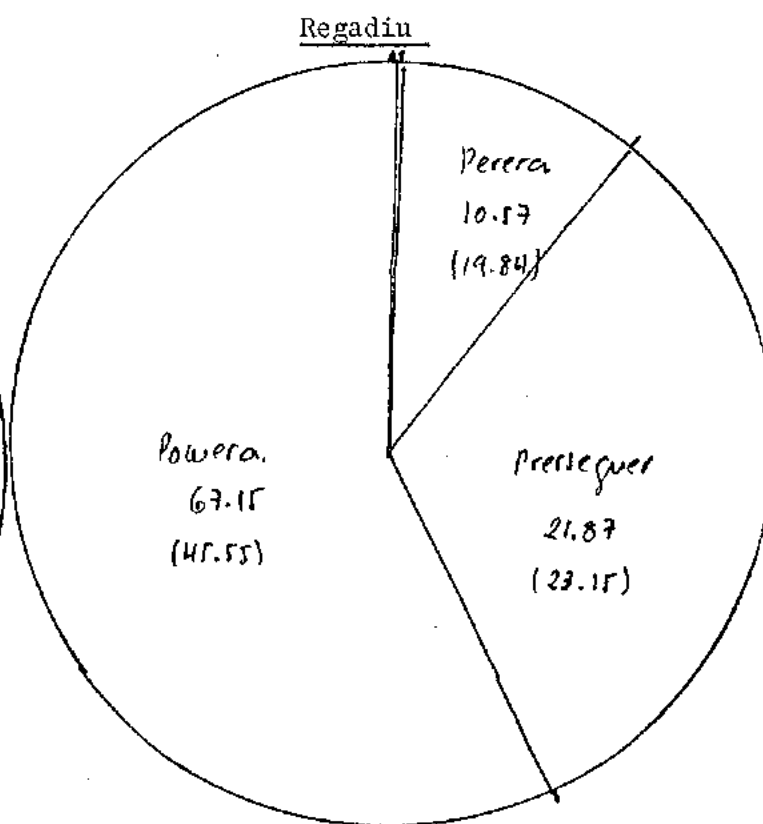
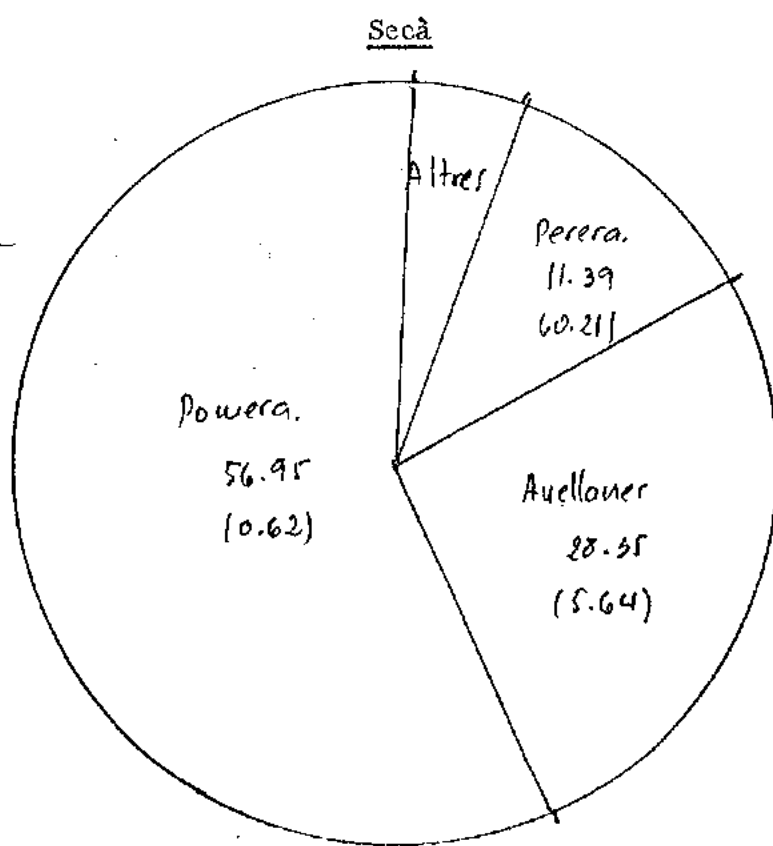
La participació dels diferents productes agrícoles dins el valor de la producció agrícola és molt semblant a la que teniem al examinar les superfícies. Els següents quadres mostren els valors concrets:

PRINCIPALS CULTIUS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO (en percentatges)

Herbàcis

Llenyosos

La renda d'aquesta comarca que fou de 637,8 milions de ptes al 1976 representa l'1,3% del total català, de la qual, un 49% es deu al subsector agrícola i un 51% al ramader.

Pel que fa a la població activa agrària representava un 16,81% del total d'actius al 1970 i un 12,17% al 1975 amb un descens d'un 27,58% durant aquests cinc anys. Al 1975 suposava l'1,9% de la població activa agrària de Catalunya. L'agricultura no és el sector predominant dins l'economia de la Garrotxa.

El valor de la maquinària agrícola de la comarca és l'1,5% del de tot Catalunya destacant-se el número d'equips de sembrar-adobar que són el 2,5% total català.

GIRONES

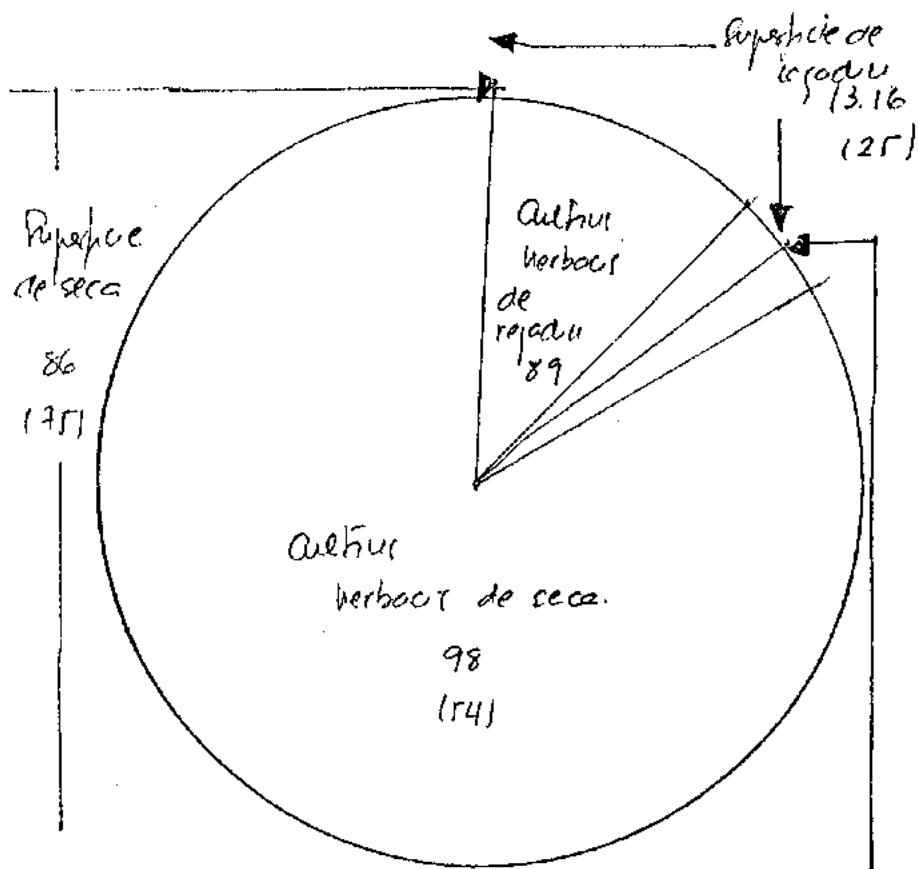
Es pot dir que la comarca del Gironés té una extensió mitja, la seva superfície representa un 2,8 per cent de Catalunya, i està dedicada principalment a cultiu d'herbacis, mont per a fusta i llenya.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	89.526	2,8
Superfície cultivada (Hes)	26.330	2,78
Producció total (milers de ptes)	3.715.891	3,5
" agrícola (milers de ptes)	1.481.009	2,88
" ramadera " " "	2.234.882	4,09
Renda total	1.457.183	2,9
Població activa agrària	3.661	2,8
Parc maquinària (milers de ptes)	1.665.287	4,9

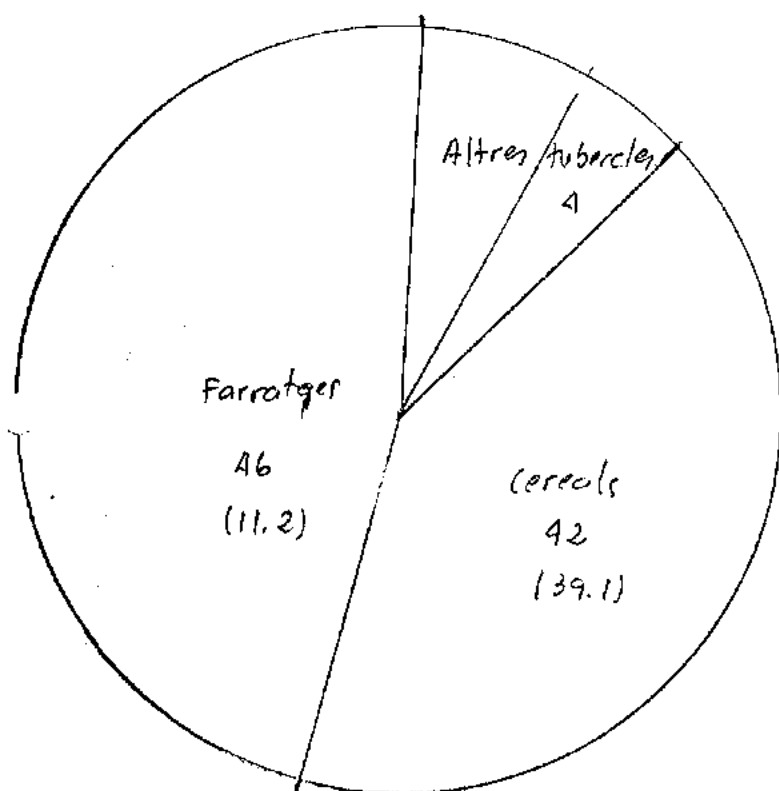
Un 29,4 per cent de la superfície de la comarca està cultivada el que representa un 2,78 per cent de la superfície cultivada de Catalunya, aquesta està dedicada especialment a cultiu de secà, però tant al secà com al regadiu és a herbacis al que es dedica més superfície, com es pot veure en el següent diagrama:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

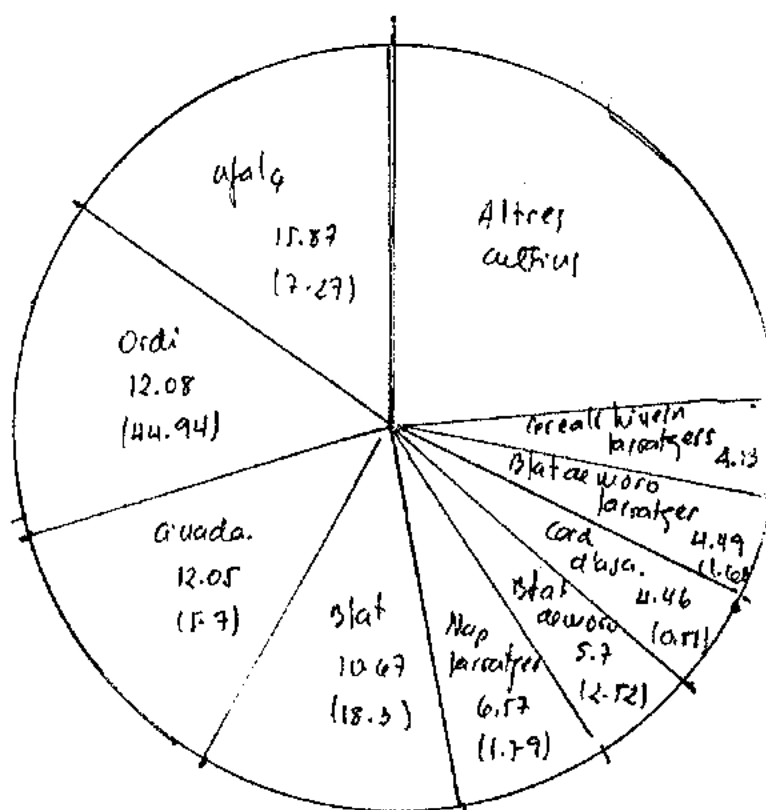

De la distribució de la terra cultivada per grups de productes i productes principals podem dir que el Gironés es caracteritza per l'elevat pes que té el cultiu d'herbacis respecte al total de superfície, en quant al secà la comarca està especialment dedicada al cultiu de cereals (civada i blat de moro principalment), de llegums, tubercles (el cultiu de la patata mitest és el que ocupa més superfície), farratges (blat de moro de farratge, sorgo i ufalç i nap farratger són els més importants) i hortalisses (dintre d'aquets és el cultiu de card d'ase en el que s'especialitza la comarca), com es veu en el gràfics següents:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA
DE SECA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(En percentatge)

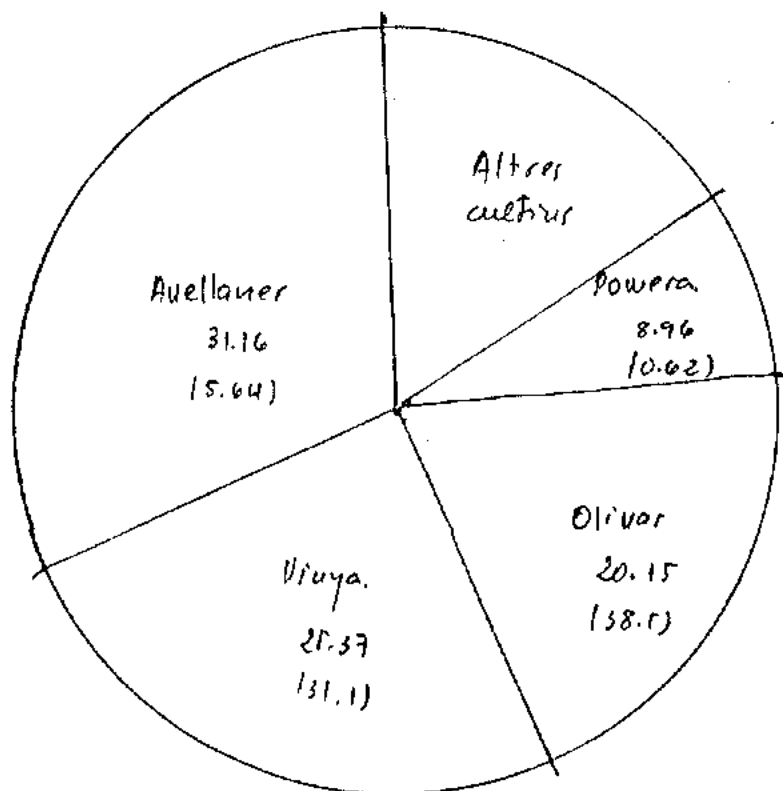

PRINCIPALS CULTIUS DE SECA SEGONS LA
SUPERFICIE CULTIVADA. 1976
(En percentatge)

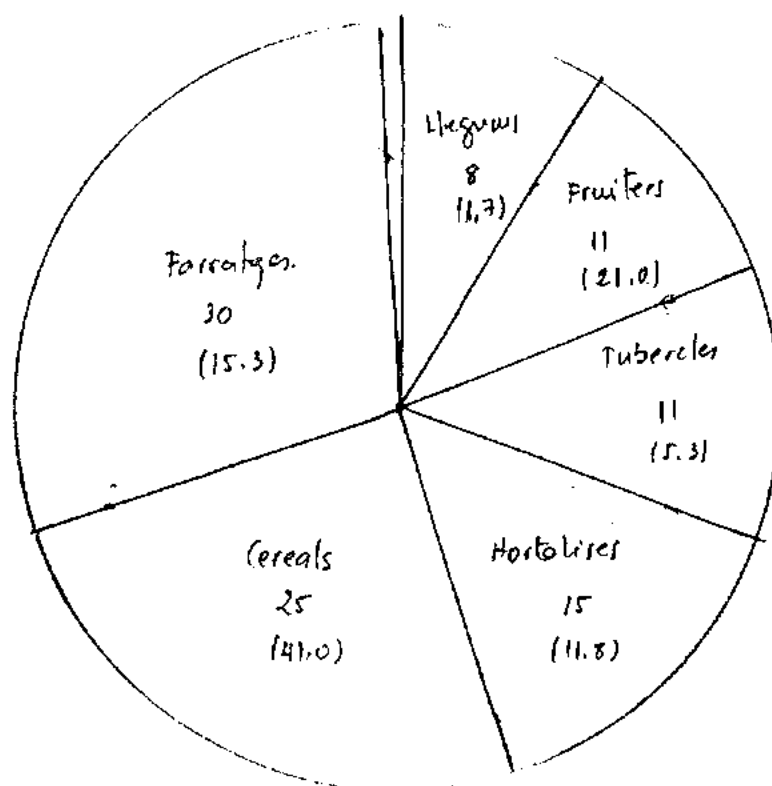
Tan sols el 2 per cent de la superfície de secà es dedica a llenyosos, són els fruiters i la vinya els grups principals i la perera, cirerer, presseguer, prunera, avellaner i vinya de raïm per a vi els llenyosos més importants com es veu en el següent diagrama:

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

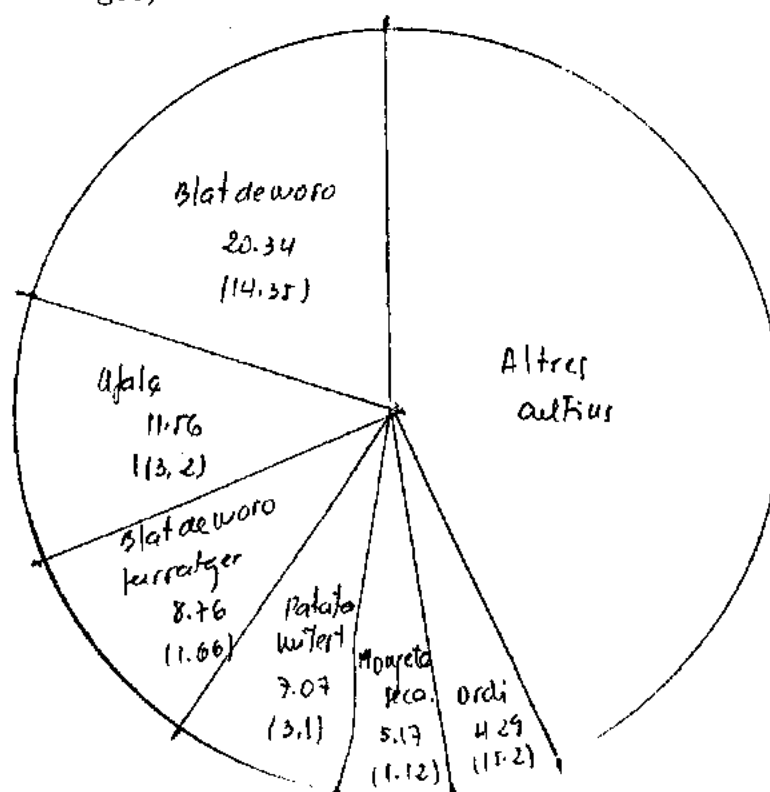

El cultiu de regadiu és un 13 per cent del total de terres cultivades i es ocupat en un 88 per cent per herbacis, es pot dir que dintre d'aquest grup la comarca està especialitzada en llegums, tubercles, farratges i hortalisses i, si ens fixem en els productes principals, veurem que aquests són : blat de moro, mongeta seca, patata mitest i tardana, blat de moro farratger i tomàquet, com reflexa el gràfic següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE REGADIU. 1976 (en percentatges)

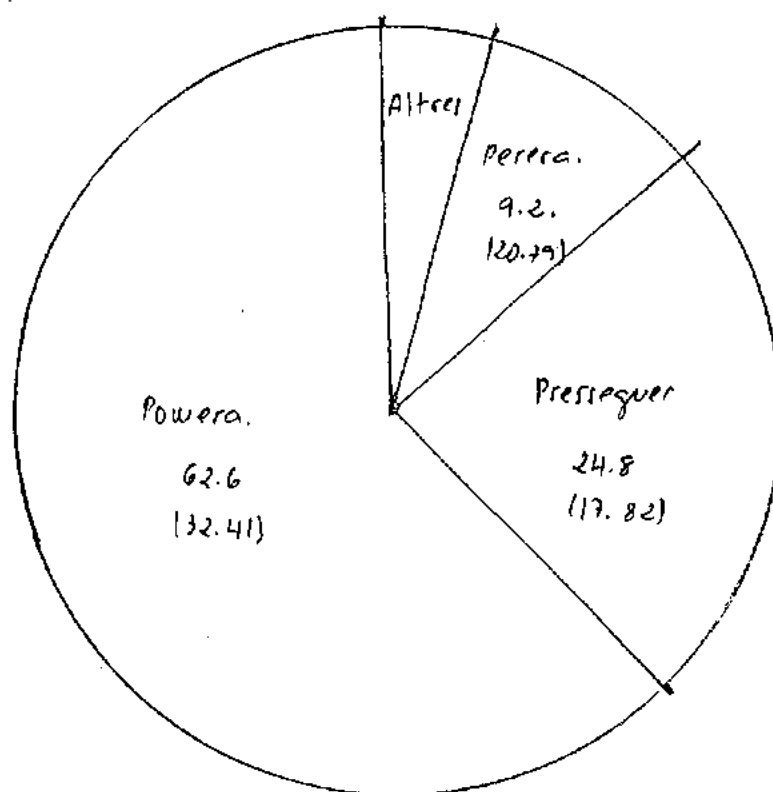

PRINCIPALS PRODUCTES, SEGONS LA SUPERFICIE, d'HERBACIS DE REGADIU (en percentatges)

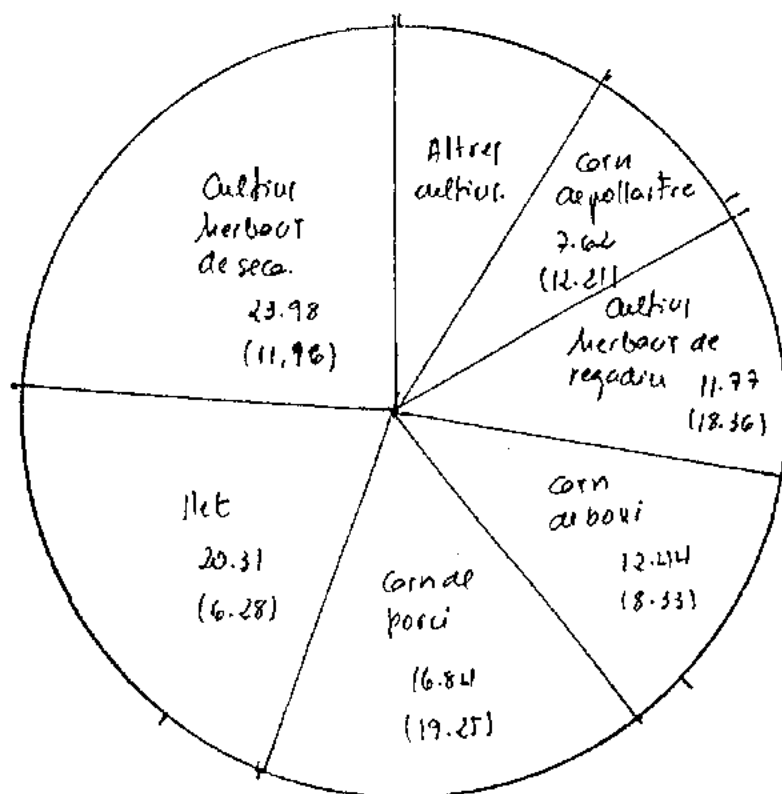
Un 11 per cent de la superfície de regadiu està ocupada per llenyosos, són fruiters el que es troba en aquesta superfície, i la pomera i el presseguer els més cultivats de la comarca.

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS DE REGADIU. 1976 (en percentatges)

El valor de la producció del sector agrícola del Gironés és algo superior a la mitja catalana, representa el 3,51 per cent del total català, un 40 per cent es degut al sector agrícola i un 60 per cent al ramader que està especialitzat en la producció de carn de boví i de llet, la distribució del valor de la producció al sector agrícola i la comparació amb la mitja catalana ens permet deduir certa especialització en herbacis de secà, com es veu a continuació:

DISTRIBUCIÓ DEL VALOR DE LA PRODUCCIÓ PER GRUPS DE PRODUCTES
AGRÍCOLES I TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

La distribució del valor de la producció per principals productes reflexa la mateixa distribució, en quant a especialització de la comarca, que la que ja havíem vist abans, al parlar de superfícies.

La renda neta d'aquesta comarca és el 2,9 per cent de la catalana, un 67 per cent correspon al sector agrícola i un 33 per cent al ramader, éssent a Catalunya un 74 i 26 per cent, respectivament, el que ens permet de dir altra vegada que la principal especialització de la comarca és la ramadera.

La població activa agrícola era l'11,7 per cent de l'activa total al 1970 i 7,32 per cent al 1975 amb un fort descens durant

aquests 5 anys, de 31,88 per cent, mentre que al Principat ho va fer en un 19,57 per cent.

En quant a la mecanització del Gironés podem dir que el seu valor era un 4,9 per cent del valor de la maquinària agrícola catalana, destacant en unitats físiques el nombre d'equips de sembrar-adobar que representen el 9,3 de Catalunya.

LA SELVA

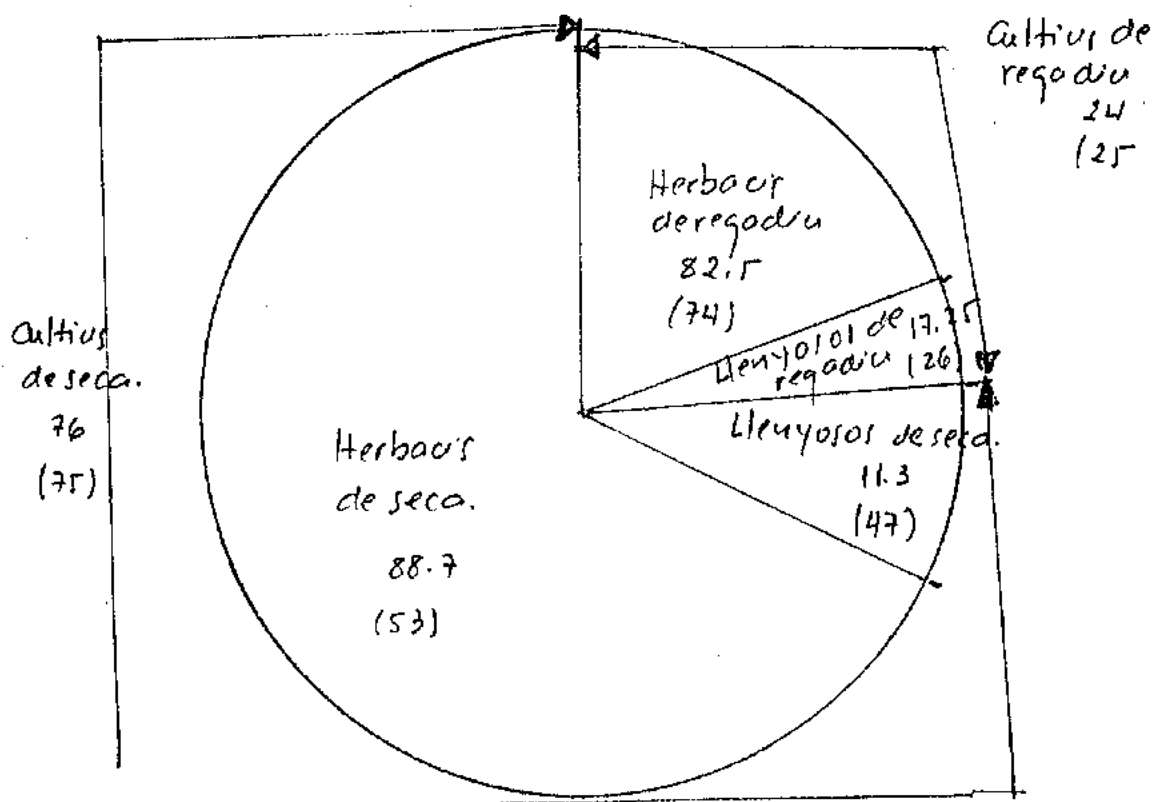
La comarca de la Selva és relativament grossa en extensió total doncs concentra el 3 per cent de la superfície total catalana però, en canvi, la superfície cultivada és tan sols l'1,28 per cent del conjunt de terres cultivades al Principat. Això és conseqüència de l'elevada extensió de terres de mont per a fusta i llenya (més de la meitat de la superfície total).

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total	95.865	3,-
Superfície cultivada (Hes)	12.152	1,28
Producció total (milers de ptes)	1.788.403	1,69
" agrícola (milers de ptes)	743.682	1,45
" ramadera " " "	1.044.721	1,91
Renda total	795.484	1,6
Població activa agrària	3.180	2,4
Parc maquinària (milers de ptes)	712.559	2,1

La superfície cultivada es distribueix segons es pot veure en el gràfic següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976
(en percentatges)

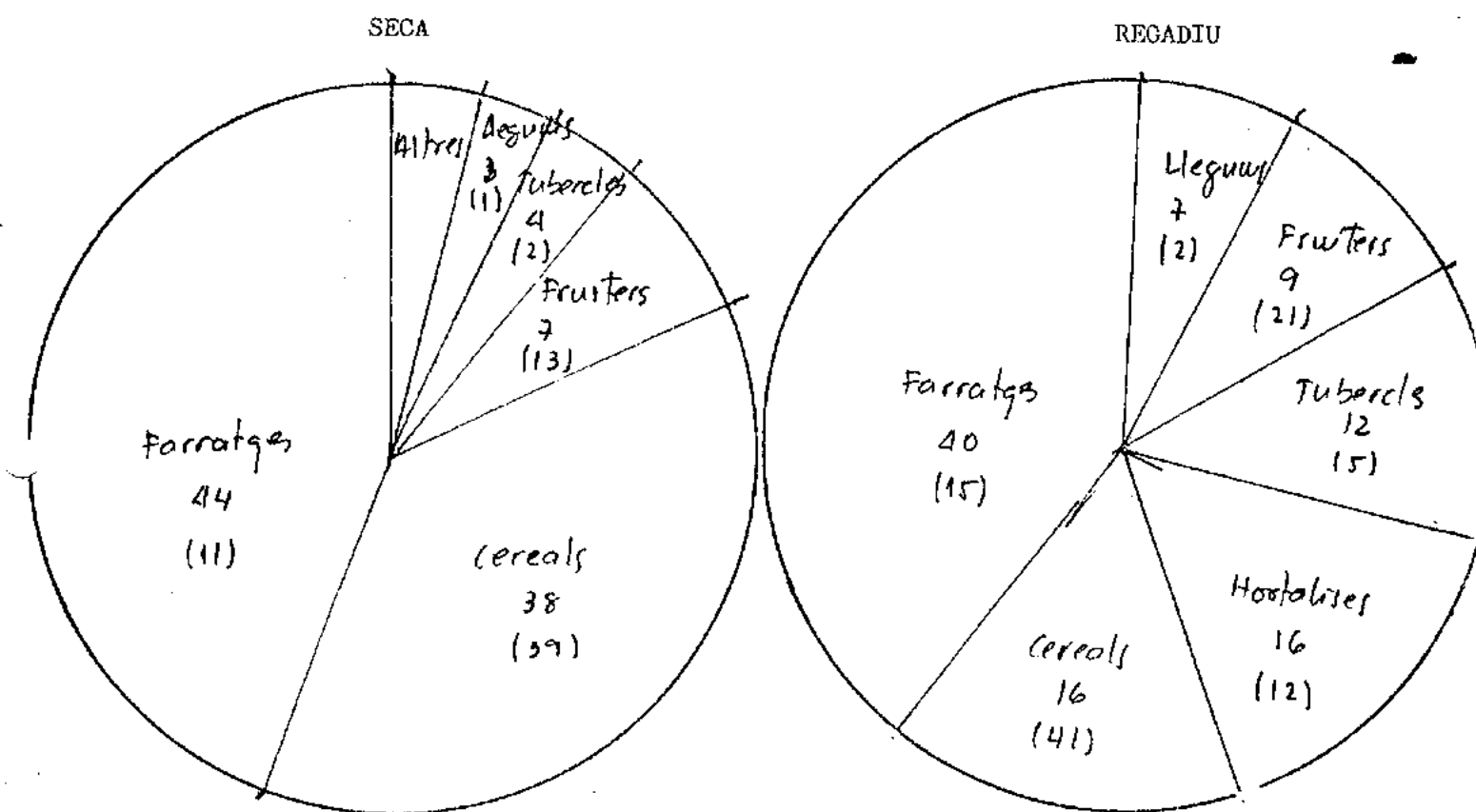

(*) Els percentatges entre parèntesi que es donen als diferents diagrames corresponen al conjunt de Catalunya.

La superfície de regadiu de La Selva és quasi la quarta part de la superfície cultivada, proporció equivalent a l'enregistrada pel conjunt de Catalunya. En canvi, la distribució per grans agregats és força diferent respecte al conjunt de Catalunya. La Selva dedicaria fonamentalment les seves terres a cultius herbacis i en molta menys mesura a cultius llenyosos; així, als primers s'hi dediquen 10.600 Hes i a cultius llenyosos tan sols 1.549 hectàrees.

Amb més detall la distribució de la superfície es pot veure en els diagrames següents:

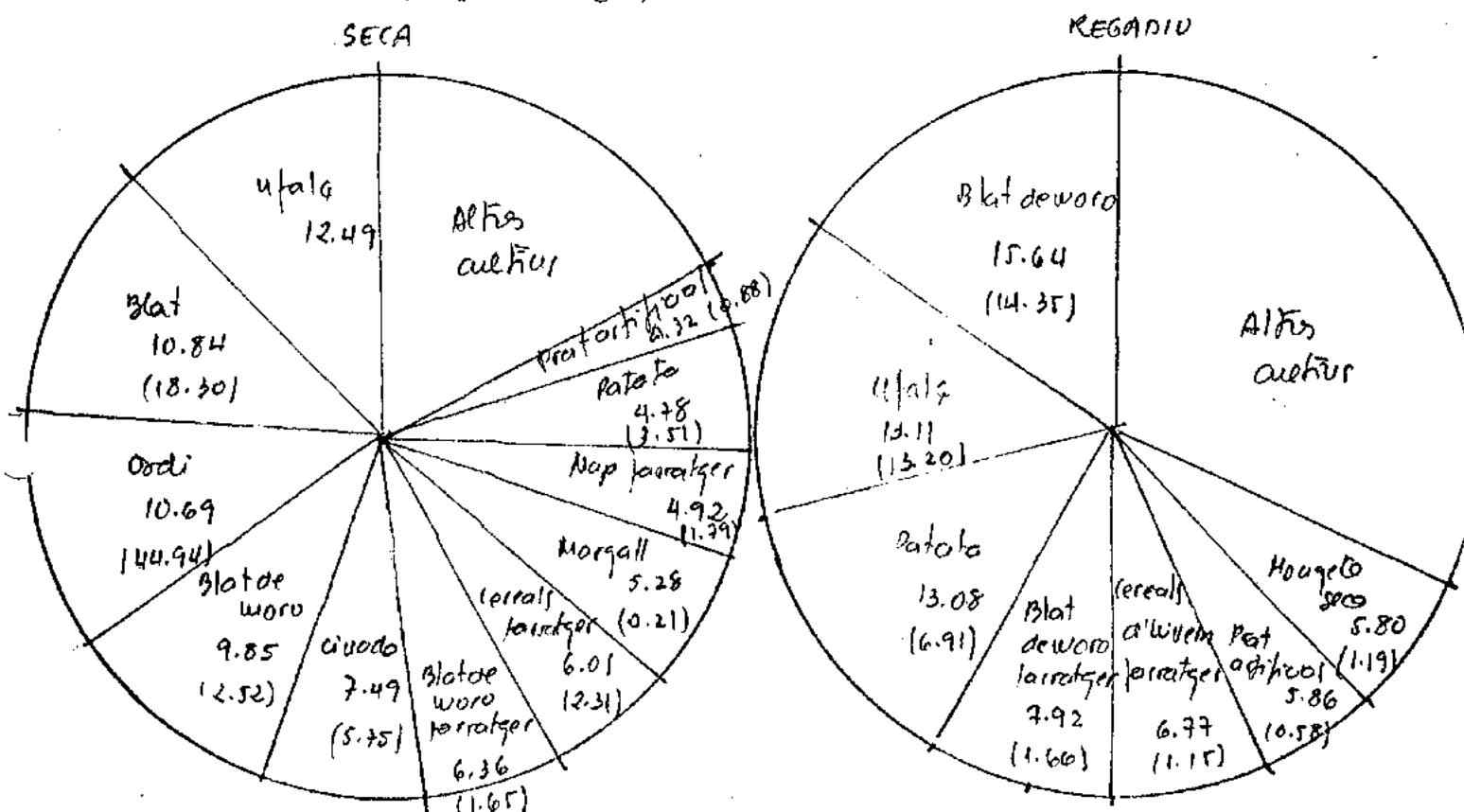
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES
(en percentatges)

Els cereals i farratges ocupen la major part de la superfície de secà mentre que al regadiu es dedicat en quasi la seva totalitat a cereals, tubercles, farratges i hortalisses. L'especialització relativa de la comarca segons la superfície cultivada es pot centrar en les lleguminoses, tubercles i, fonamentalment, farratges en el secà; en el regadiu són les lleguminoses, farratges i hortalisses els cultius preferents.

Els principals productes segons la superfície que ocupen s'han representat en els gràfics següents:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

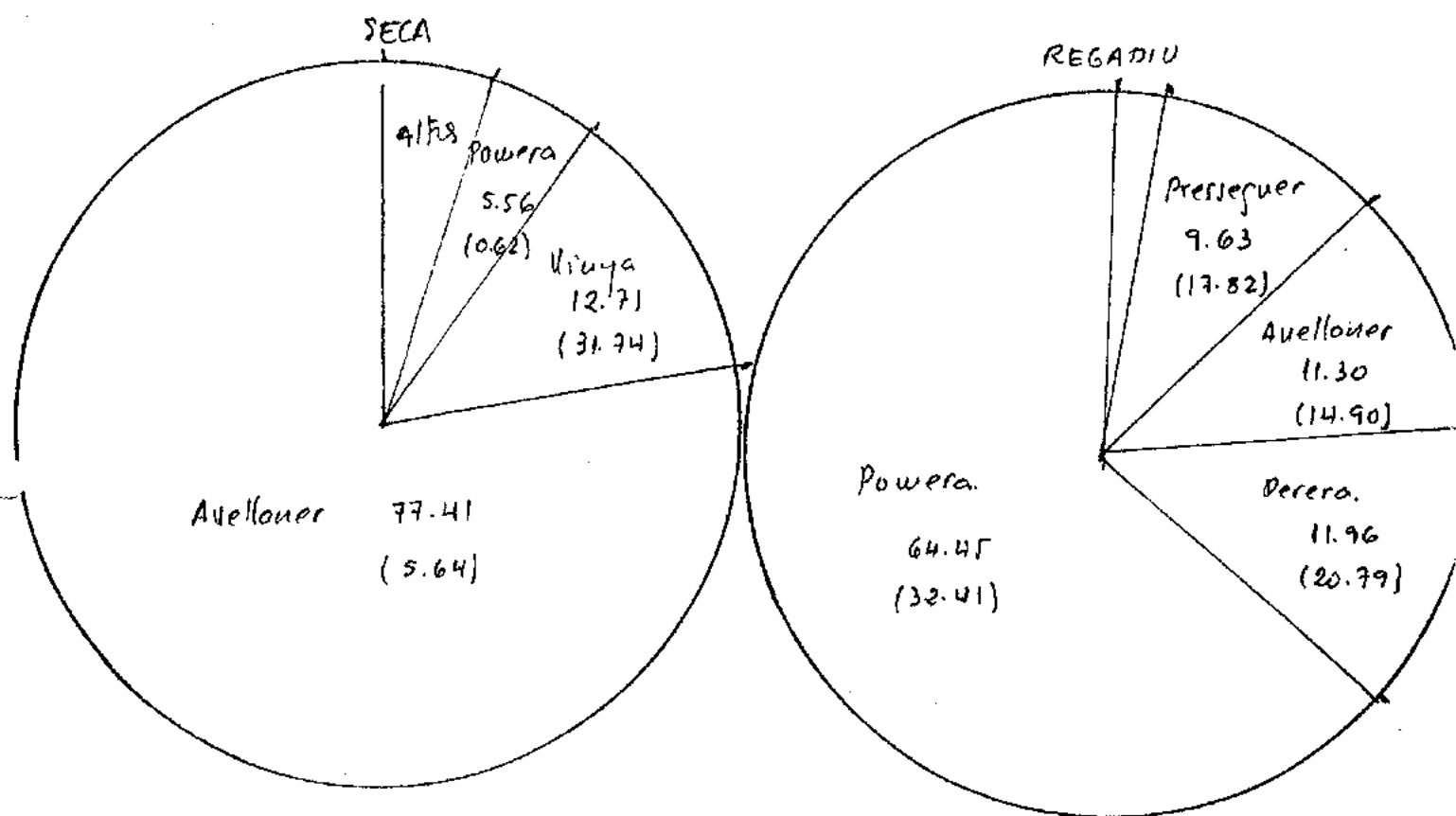

Tant en secà com en regadiu entre els principals productes segons la superfície ocupada apareixen una serie amplia de cultius farratgers que donen suport, com veurem, a l'especialització ramadera de la comarca. Més en concret en el secà els cereals d'hivern farratgers, blat de moro farratger, sorgo farratger, margall, ufalg, nap farratger i prat artificial ocupen el 42 per cent de la superfície dedicada a herbacis de secà; en el regadiu aquest conjunt de cultius farratgers també ocupa un percentatge força elevat, exactament el 36 per cent del conjunt de cultius farratgers. L'altra bona part de la superfície destinada a herbacis de secà és ocupada pel blat, l'ordi, civada i blat de moro, es a dir, un conjunt de cereals que seràn reutilitzats com inputs pel sector ramader. En el regadiu, blat de moro i patates juntament amb els altres farratges

ja esmentats són els conreus principals.

Segons la distribució relativa de la superfície cultivada l'especialització de la comarca es situa en el secà, en la civada i blat de moro, en els cereals, i a tots els cultius farratgers esmentats anteriorment. En el regadiu són blat de moro, mongeta seca, patata, cereals d'hivern farratgers, blat de moro farratger, nap farratger, prat artificial i mongeta verda els cultius preferents de la comarca.

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS CULTIVATS A LA COMARCA SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA (en percentatges)

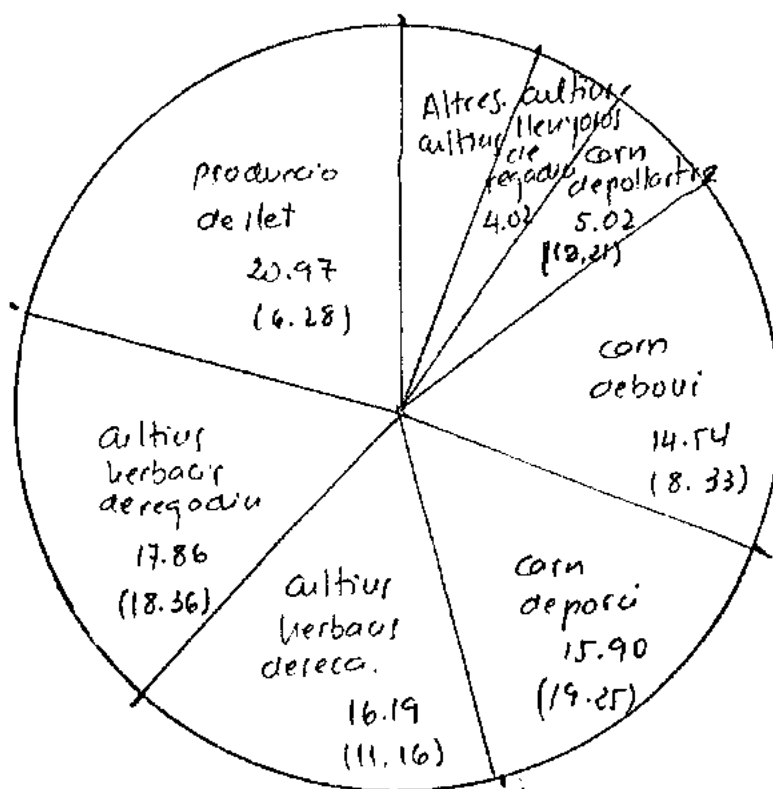

Pel que fa a cultius llenyosos els principals cultius són : avellaner en el secà i pomaera en el regadiu. En aquests tipus de conreus l'especialització relativa de la comarca de La Selva es situa en la pomaera i avellaner en el secà i pomaera en el regadiu.

El valor de la producció dels subsectors agrícola i ramader de la comarca de La Selva és de 1.782 milions de pessetes, el 42 per cent procedeix del subsector agrícola i el 58 per cent del subsector ramader.

La distribució del valor de la producció per grans agregats de productes i tipus de ramaderia s'ha representat en el gràfic següent:

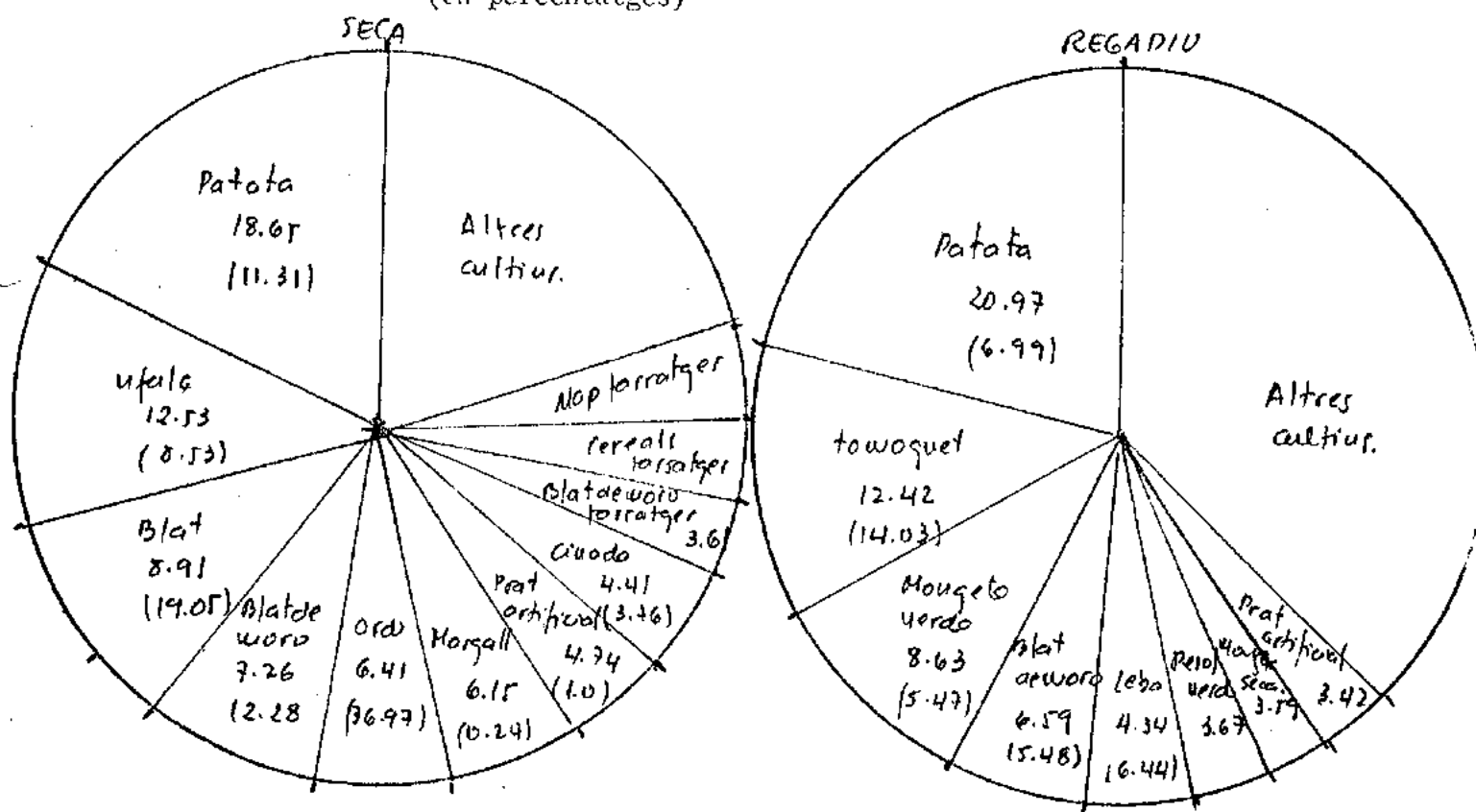
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS AGREGATS DE PRODUCTES/TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

La producció de llet, herbacis de regadiu i herbacis de secà i carne porcí representa el 70 per cent del valor de la producció de la comarca. Cal remarcar l'elevat percentatge que registra la producció de llet (20,97 per cent) que, juntament amb herbacis de secà, configuren l'especialització relativa de la comarca.

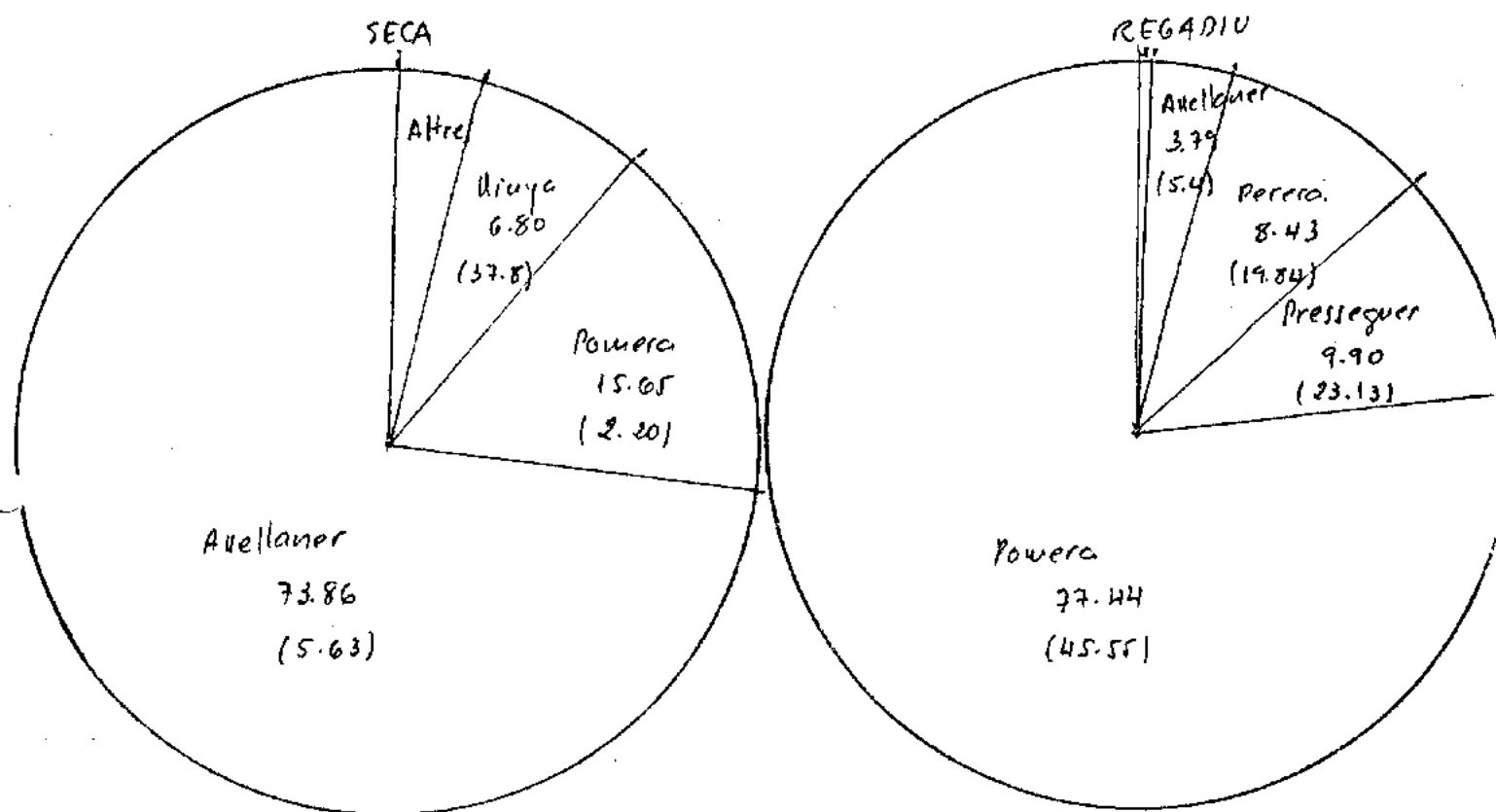
Els principals cultius de la comarca segons el valor de la producció són representats a continuació.

PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

Els principals cultius herbacis en secà són patates, ufalç, blat de moro, ordi i margall; en el regadiu es poden destacar : patata, tomàquet, mongeta verda, blat de moro. En aquest cas la comarca es dedica preferentment en el secà al cultiu del blat de moro, patata, cereals d'hivern farratgers, blat de moro farratger, margall, ufalç, nap farratger, prat artificial i ceba; en el regadiu l'especialització relativa es situa en el blat de moro, mongeta seca, patata, blat de moro farratger, prat artificial, pebrot, all, mongeta verda i pebrot verd.

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO
(en percentatges)

Els cultius llenyosos, com ja hem vist, estan molt concentrats doncs pomera i avellaner produeixen el 89 per cent del valor de la producció del conjunt de llenyosos de secà, i pomera, perera i presseguer produeixen més del 95 per cent del conjunt del valor produït pels llenyosos de regadiu.

La renda de l'agricultura de la comarca es pot situar entorn dels 795 milions de pessetes, el 65 per cent prové del subsector agrícola i el 35 per cent del subsector ramader. Així doncs la comarca concentra l'1,6 per cent del valor afegit net de l'agricultura catalana.

Segons el Padró municipal del 1975 el 10,21 per cent de la població activa es dedica a l'agricultura, percentatge que resulta

més elevat que el registrat pel conjunt de Catalunya però que indica poca dependència de l'economia de La Selva al sector primari.

El valor de la maquinària de la comarca és el 2,1 per cent del valor de la maquinària del conjunt de Catalunya registrant-se uns nivells de mecanització un xic superiors a la mitja catalana.

ALT CAMP

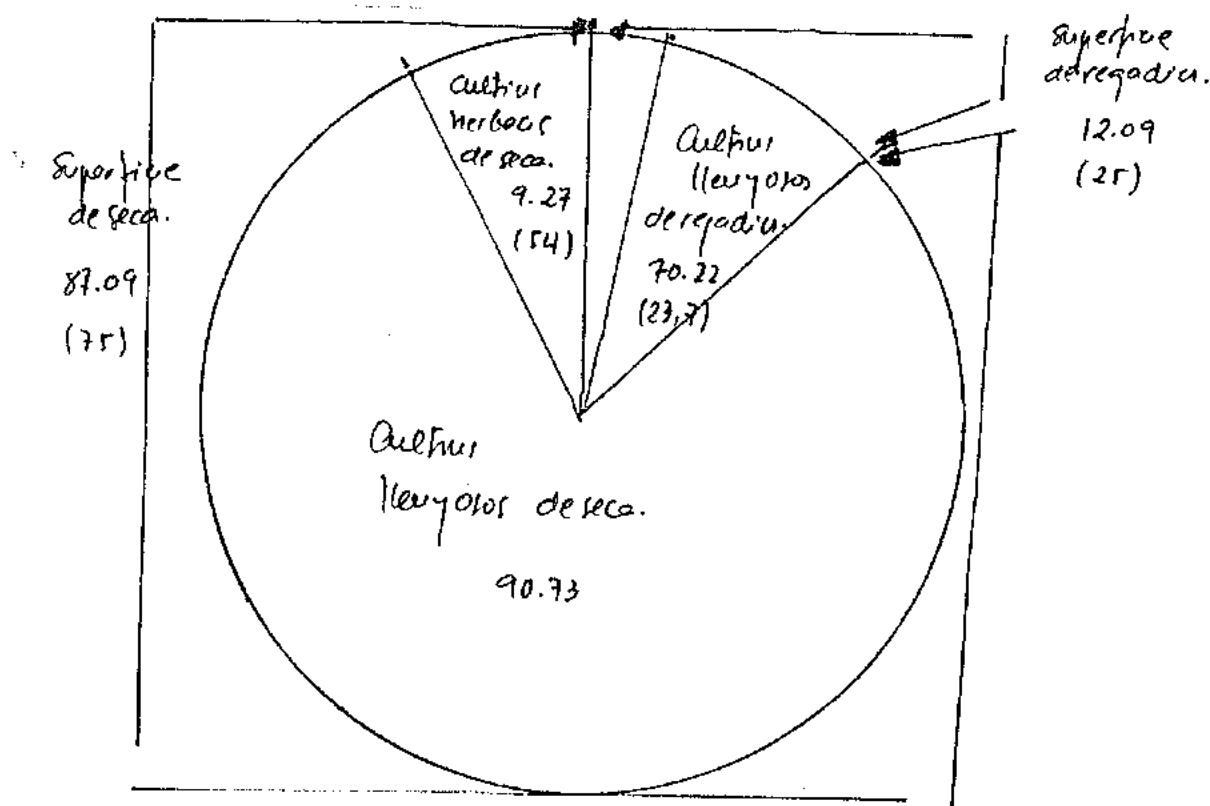
Es pot dir que la comarca de l'Alt Camp amb 54.825 Hes de superfície total és d'extensió petita si la comparem amb la mitja catalana, representant tant sols l'1,7 per cent de la superfície total del Principat.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total	54.825	1,7
Superfície cultivada (Hes)	25.004	2,64
Producció total (milers de ptes)	2.325.094	2,19
" agrícola (milers de ptes)	1.202.204	2,34
" ramadera " " "	1.122.830	2,06
Renda total	1.180.592	2,3
Població activa agrària	2.633	2,-
Parc maquinària (milers de ptes)	728.279	2,1

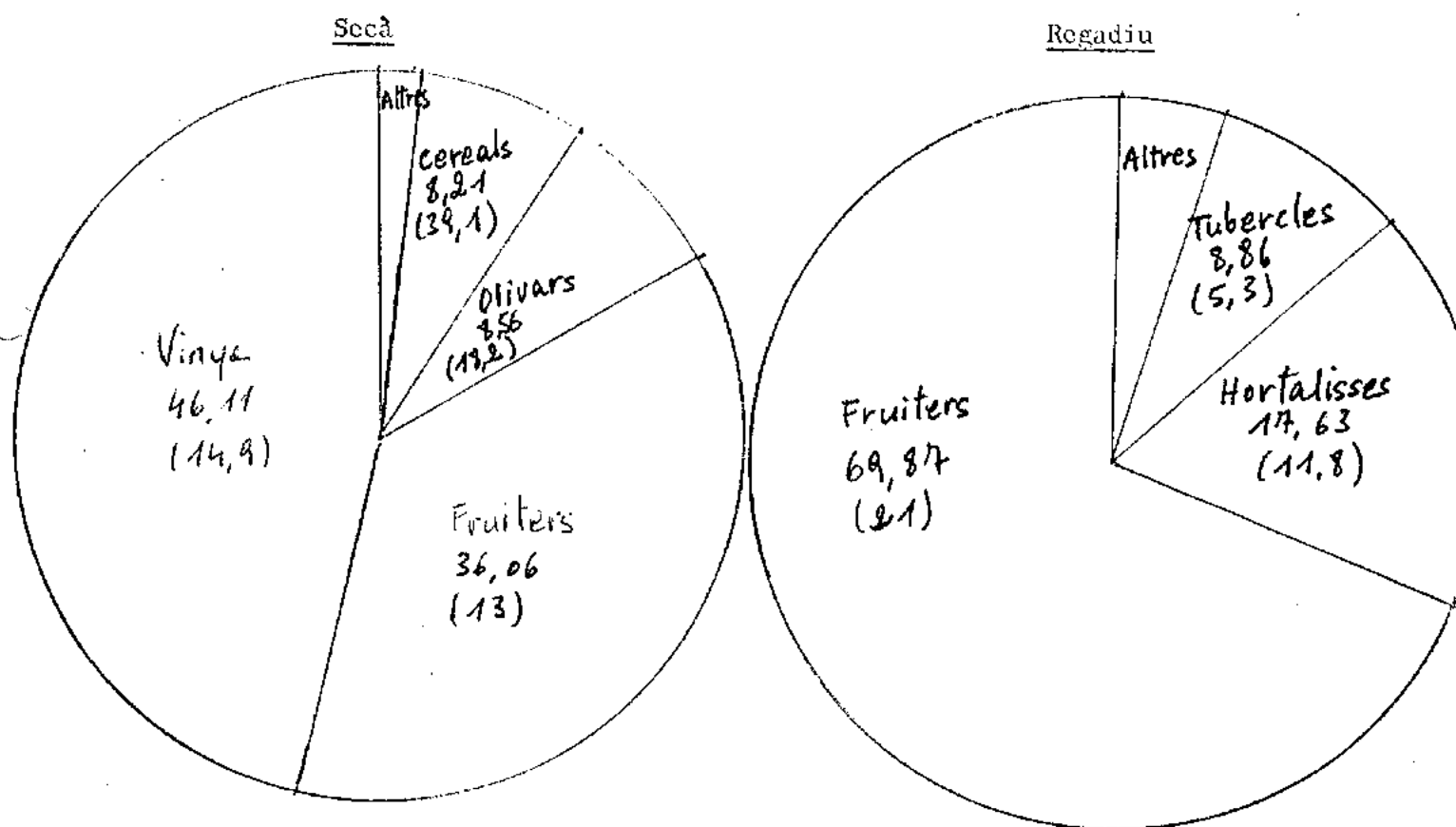
La superfície cultivada és el 2,64% de la catalana i el 45,61% de la total de la comarca, la major part (un 87%) de secà, ocupat en un 90% per cultius llenyosos, que també són els predominants al regadiu.

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976
(en percentatge)

La distribució de la superfície cultivada per grups de productes es reflexa als següents diagrames:

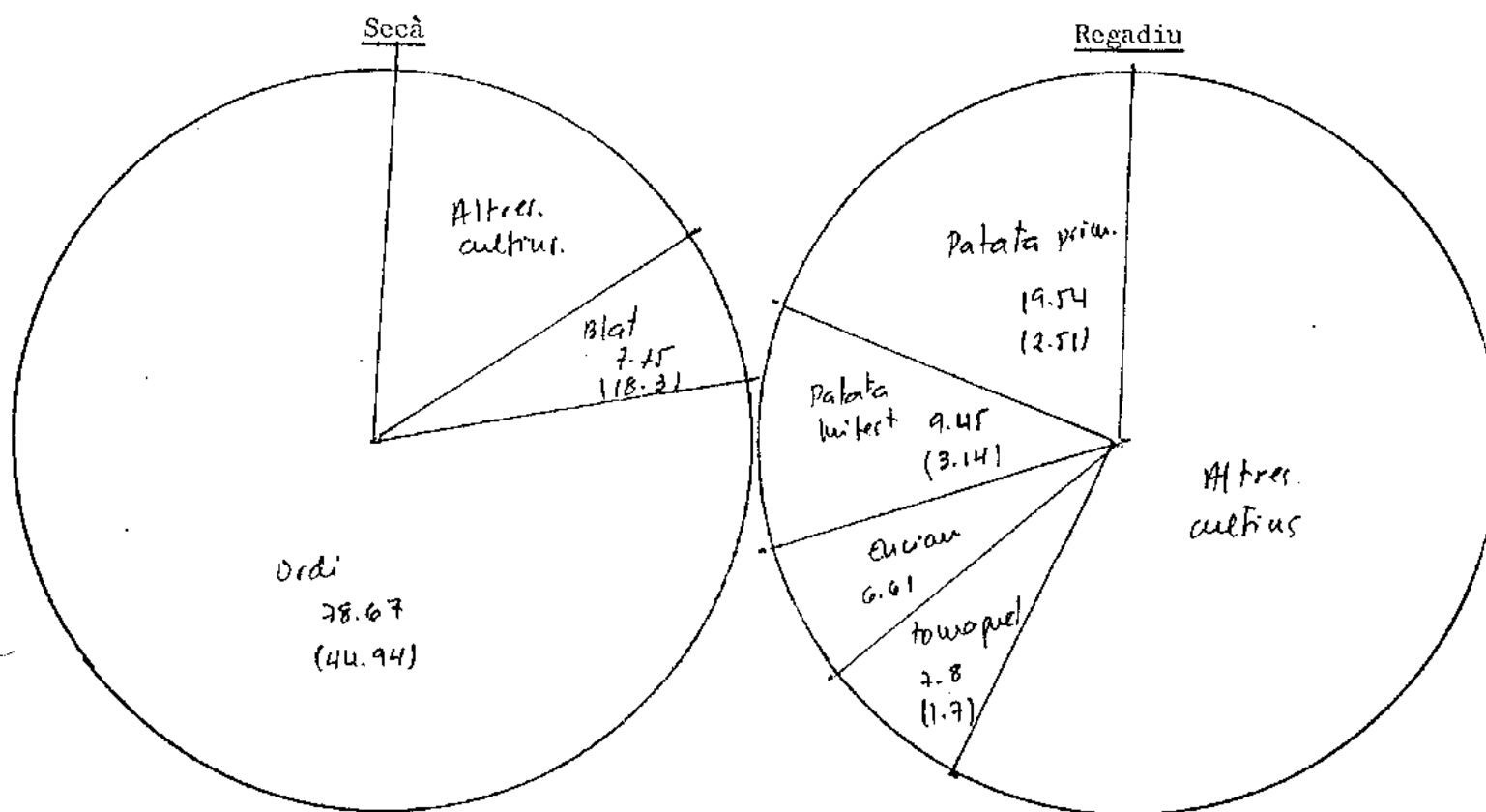
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA
PER GRUPS DE PRODUCTES
(en percentatge)

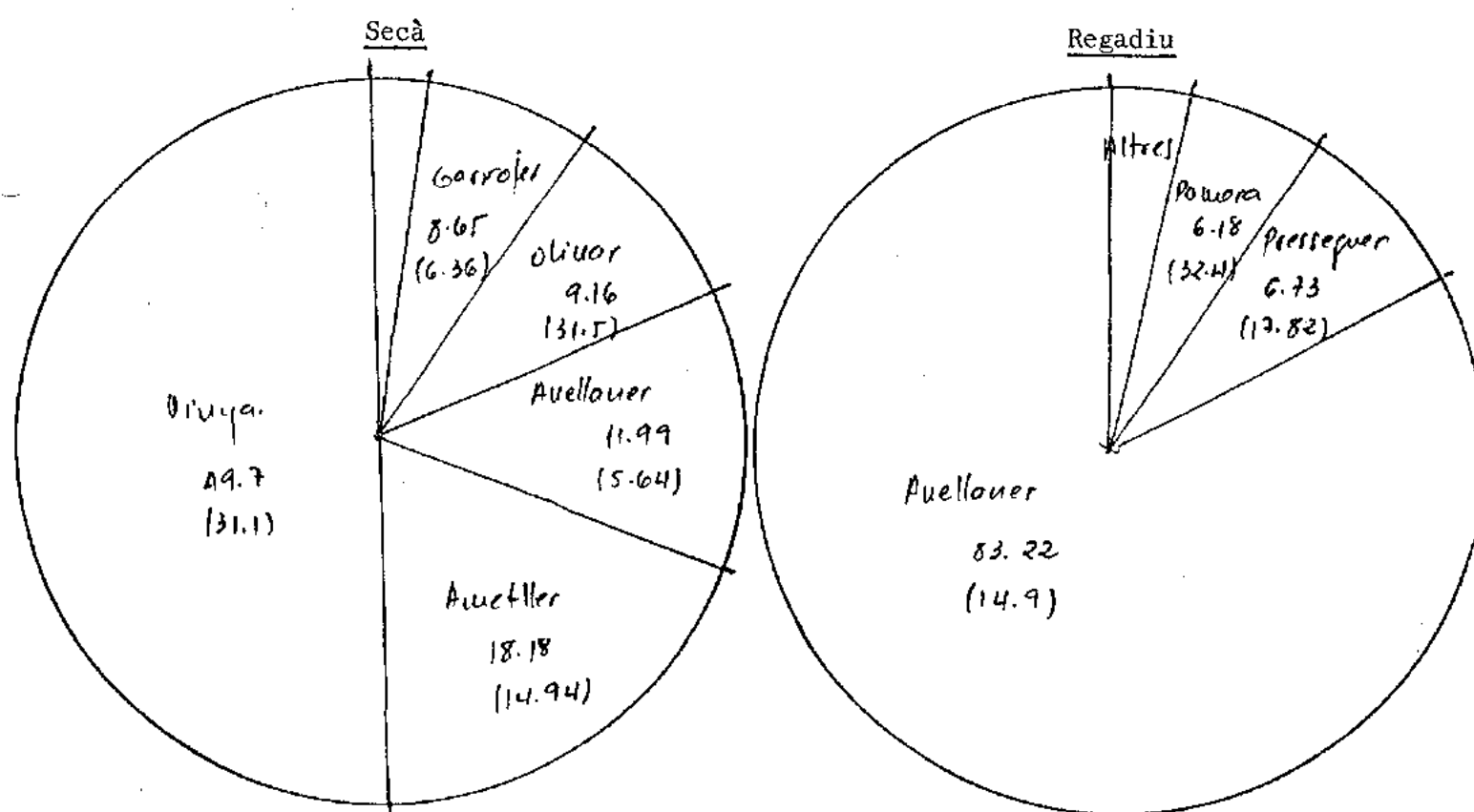
Al secà són la vinya i els fruiters els grups de productes en els quals està especialitzada la comarca. Al regadiu la especialització es detecta en fruiters (més del 69% del regadiu), hortalisses i tubercles.

Els següents diagrames permeten de veure quins són els productes concrets que predominen a la comarca.

Herbacis

Llenyosos

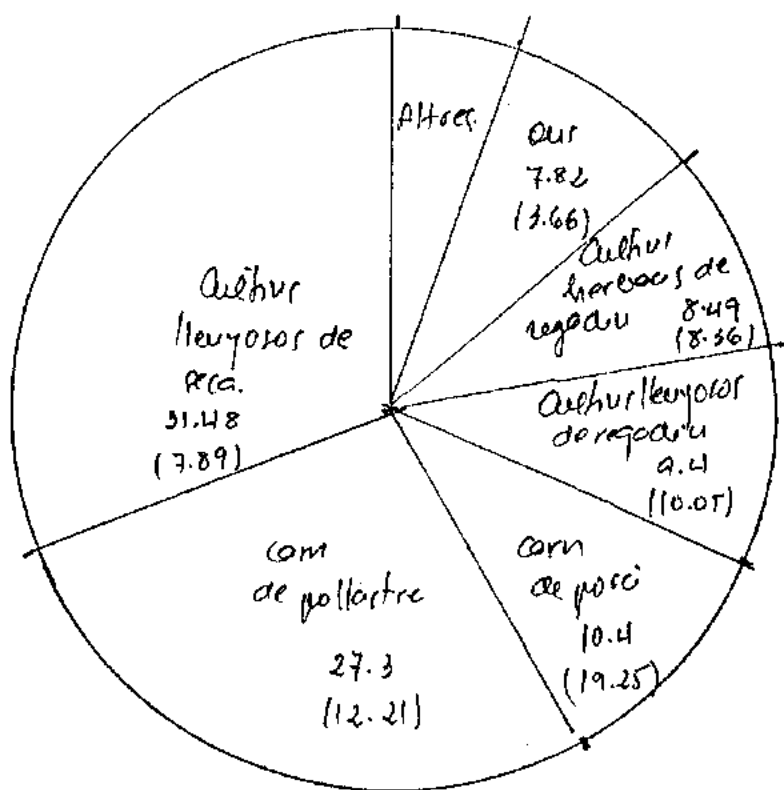

El cultiu d'herbacis té relativament poca importància en quant a extensió, a l'Alt Camp, éssent en ordi en el que està especialitzada dintre del secà, mentre que al regadiu ho està en patata i hortalisses.

En quant als llenyosos, es pot dir que l'especialització relativa de la comarca és en cultiu de garrofer, ametller, vinya de raïm per a ví i avellaner al secà, i avellaners al regadiu.

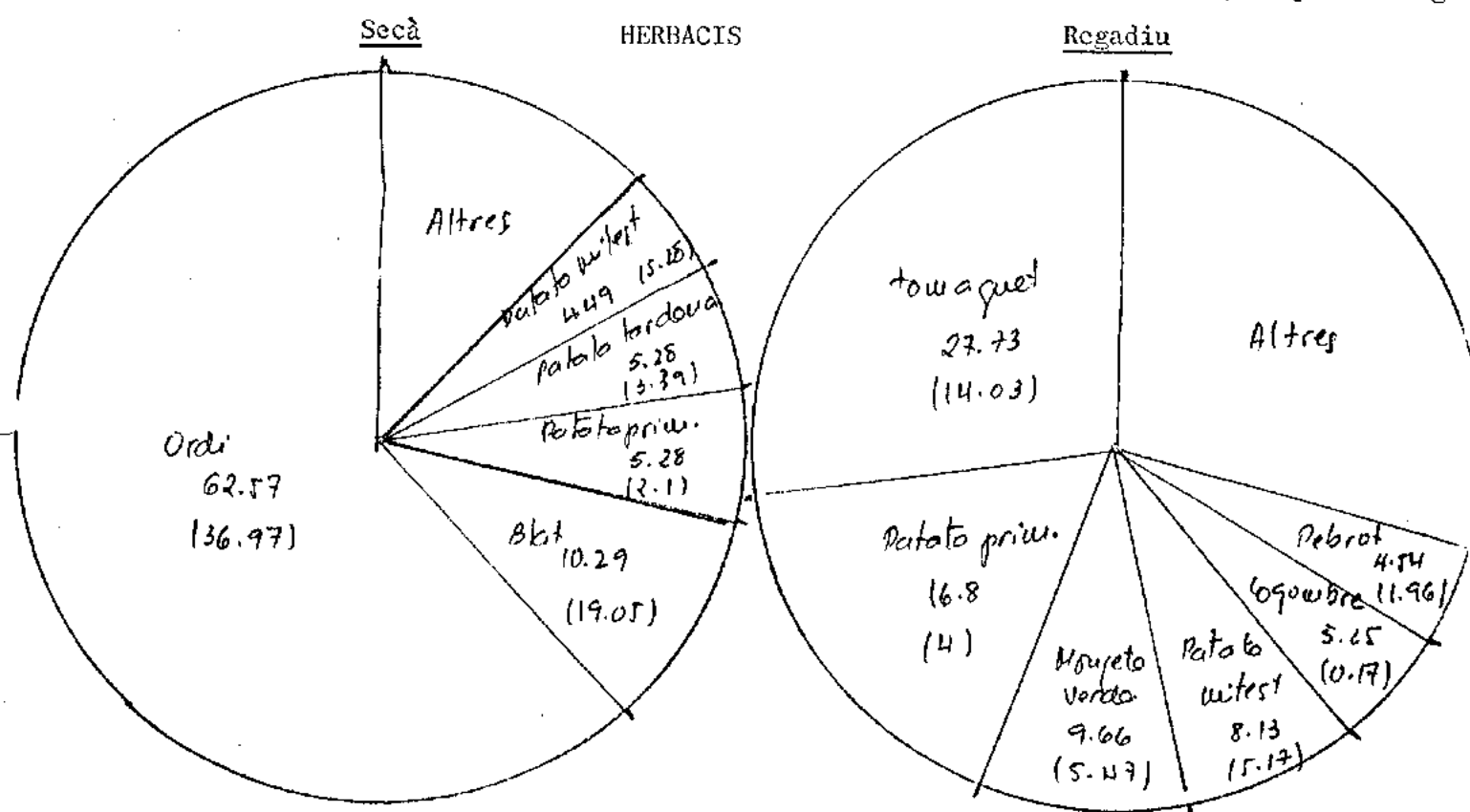
El valor de la producció agrària a l'Alt Camp al 1976 fou de 2.325 milions de ptes éssent 51,71% produït pel subsector agrícola i un 48,29% pel ramader. L'especialització relativa està centrada en la producció de carn de pollastre i ous i en llenyosos de secà tal com es pot veure en el diagrama següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRUPS DE PRODUCTES I TIPUS DE RAMADERIA (en percentatge)

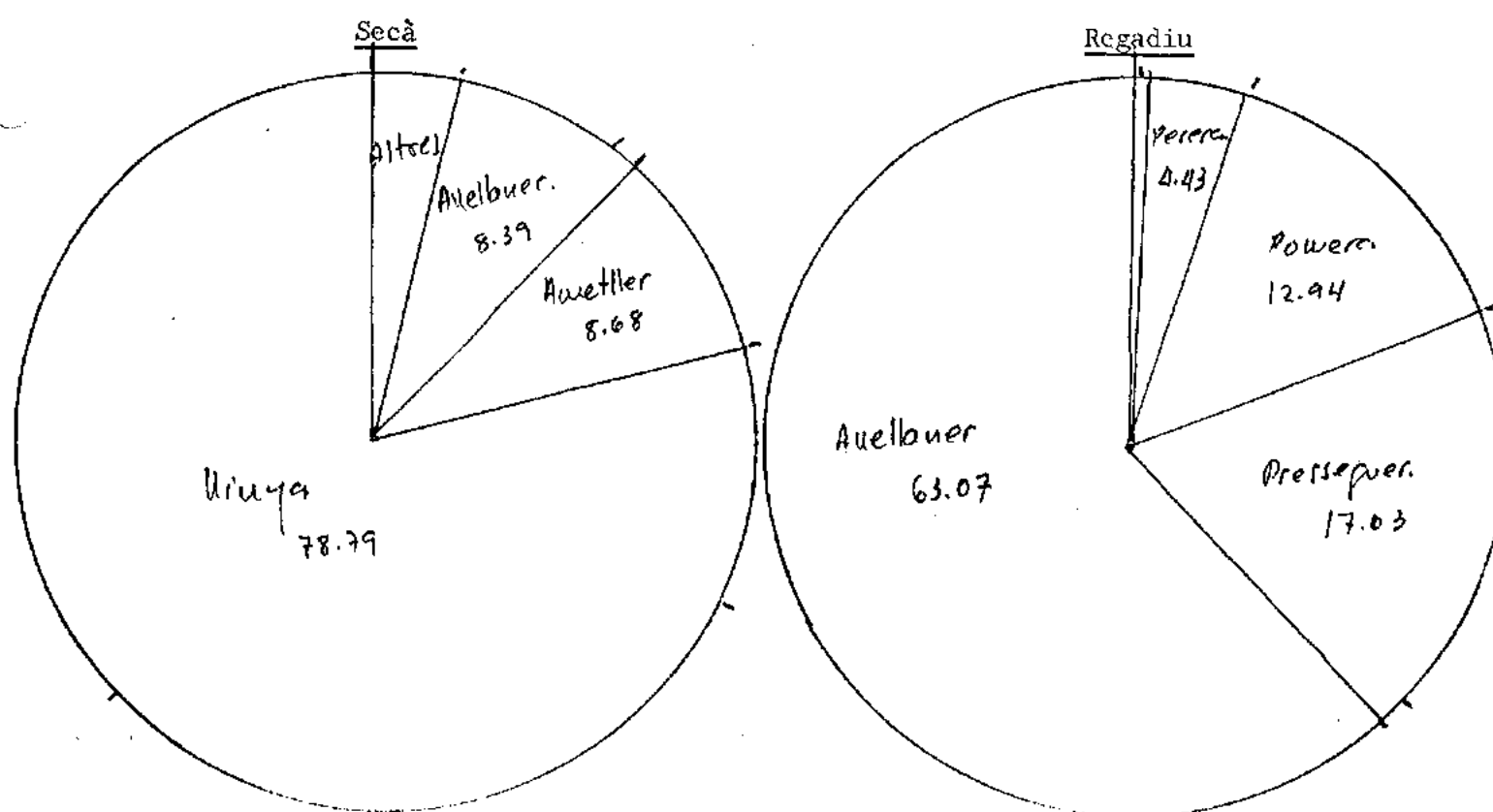

La participació en el valor de la producció agrícola dels productes principals és la que es pot veure als següents gràfics:

PRINCIPALS CULTIUS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO (en percentatges

Llenyosos

Els productes principals en valor serien l'ordi, blat, patates, vinya, ametller i avellaner al secà, i tomàquet, patates, mongeta verda, avellaner, presseguer, pomera i perera al regadiu.

La comarca està especialitzada relativament en el cultiu de l'ordi, patata primerenca i tardana dintre dels herbacis de secà; patata primerenca i mitja estació, enciam, cogombre, tomàquet, pebrot, mongeta verda, pèsol verd i fava verda en els de regadiu. Dins els llenyosos l'especialització es concreta en : pomera, cirerer, presseguer i vinya de raïm per a ví, en el secà, i avellaner en el regadiu.

El valor afegit net de l'Alt Camp fou de 1.180 milions de ptes que representa un 2,3% del de Catalunya. Un 77% del qual correspon al subsector agrícola i un 23% al ramader, el que indica una especialització agrícola de la comarca pel que fa a la composició de la renda agrària.

L'ocupació al sector agrari és força important, ja que la població activa agrària és un 22,87% de la activa total de la comarca el que representa un 2% de la població activa agrícola catalana.

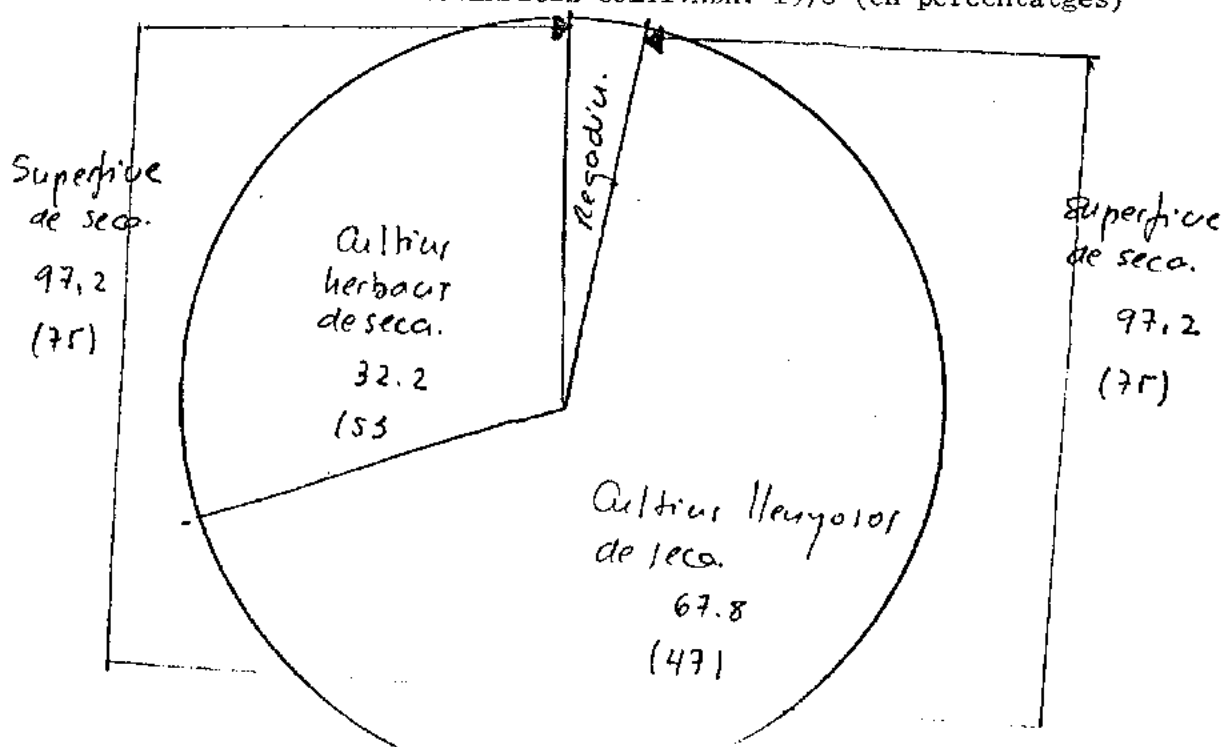
El valor de la maquinària d'aquesta comarca és un 2,1% del de Catalunya, éssent els motocultors els més importants.

ALT PENEDES

L'Alt Penedés és una comarca petita en extensió geogràfica doncs tan sols concentra l'1,7 per cent de la superfície total catalana. De tota manera quasi el 50 per cent de la superfície de la comarca és de cultiu la qual cosa fa que l'Alt Penedés participi en la superfície de cultiu de Catalunya amb el 2,8 per cent. A més a més cal destacar dins la distribució general de les terres el pes del mont per a fusta i llenya que ocupen la quarta part de la superfície total comarcal.

Dades bàsiques de la comarca

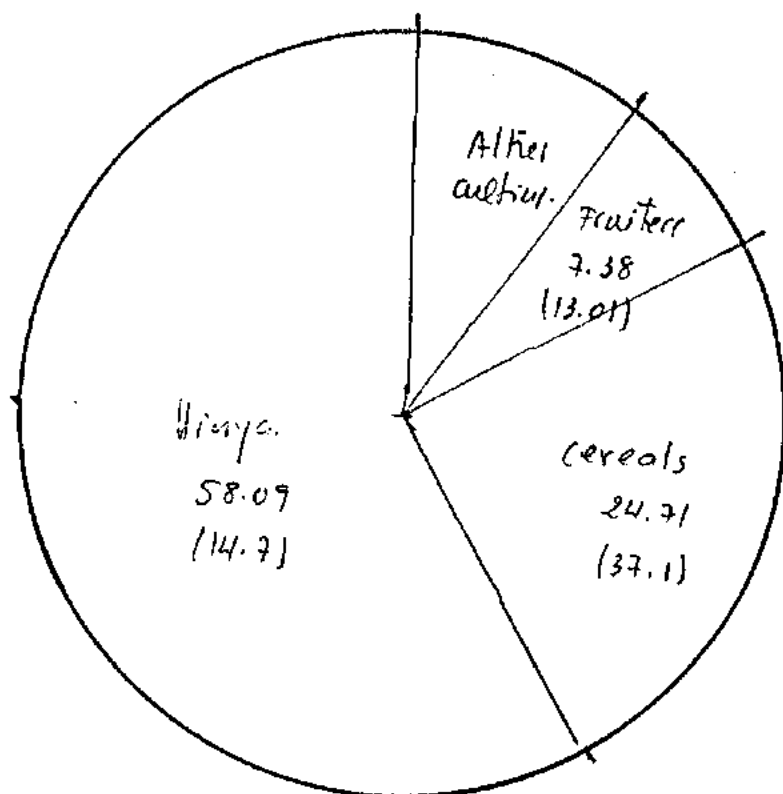
	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	55.139	1,7
Superfície cultivada (Hes)	26.743	2,83
Producció total (milers de ptes)	2.091.807	1,97
" agrícola (milers de ptes)	1.247.511	2,43
" ramadera " " "	844.296	1,55
Renda total	1.077.787	2,1
Població activa agrària	2.818	2,2
Parc maquinària (milers de ptes)	1.106.172	3,2

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

L'Alt Penedés és una comarca fonamentalment de secà, dedicada en bona part a cultius llenyosos. El pes del regadiu és relativament petit doncs tan sols representa el 2,8 per cent de la superfície cultivada, en xifres absolutes són 755 hectàrees.

Amb més detall la distribució de la superfície cultivada per grups de cultius es pot veure en el gràfic següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA DE SECA PER GRUPS DE CULTIUS. 1976 (en percentatges)

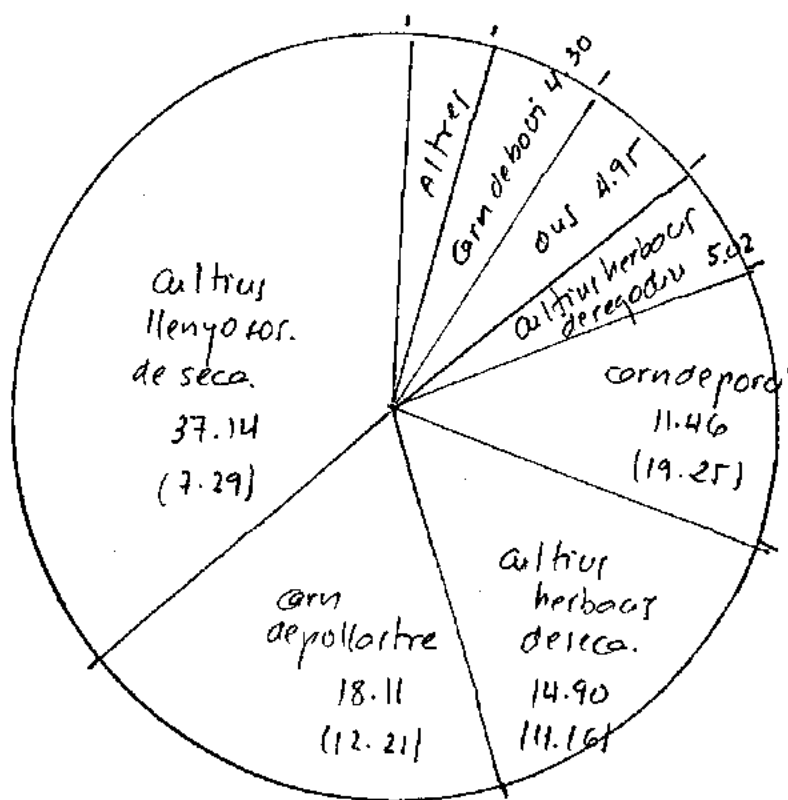
La superfície de cultiu es destinada en bona part a la vinya i cereals, ambdós grups de cultius ocupen més del 80 per cent del total de la superfície cultivada. L'especialització relativa de la comarca es situa a les lleguminoses, hortalisses i vinya.

Els principals productes segons la superfície ocupada són la vinya, que ocupa el 85,6 per cent de la superfície dedicada a

cultius llenyosos de secà, presseguer que ocupa 5,98 per cent de la superfície de cultius llenyosos de secà. Dins el conjunt de cultius herbacis blat, ordi, civada ocupen més de les 2/3 parts de tota la superfície dedicada a cultius herbacis de secà.

El valor de la producció de l'agricultura de la comarca es situa entorn dels 2.092 milions de pessetes, els quals procedeixen en un 60% del subsector agrícola i en un 40 per cent del subsector ramader. La distribució del valor de la producció per grups de productes i tipus de ramaderia es pot veure en el quadre següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRUPS DE PRODUCTES I TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

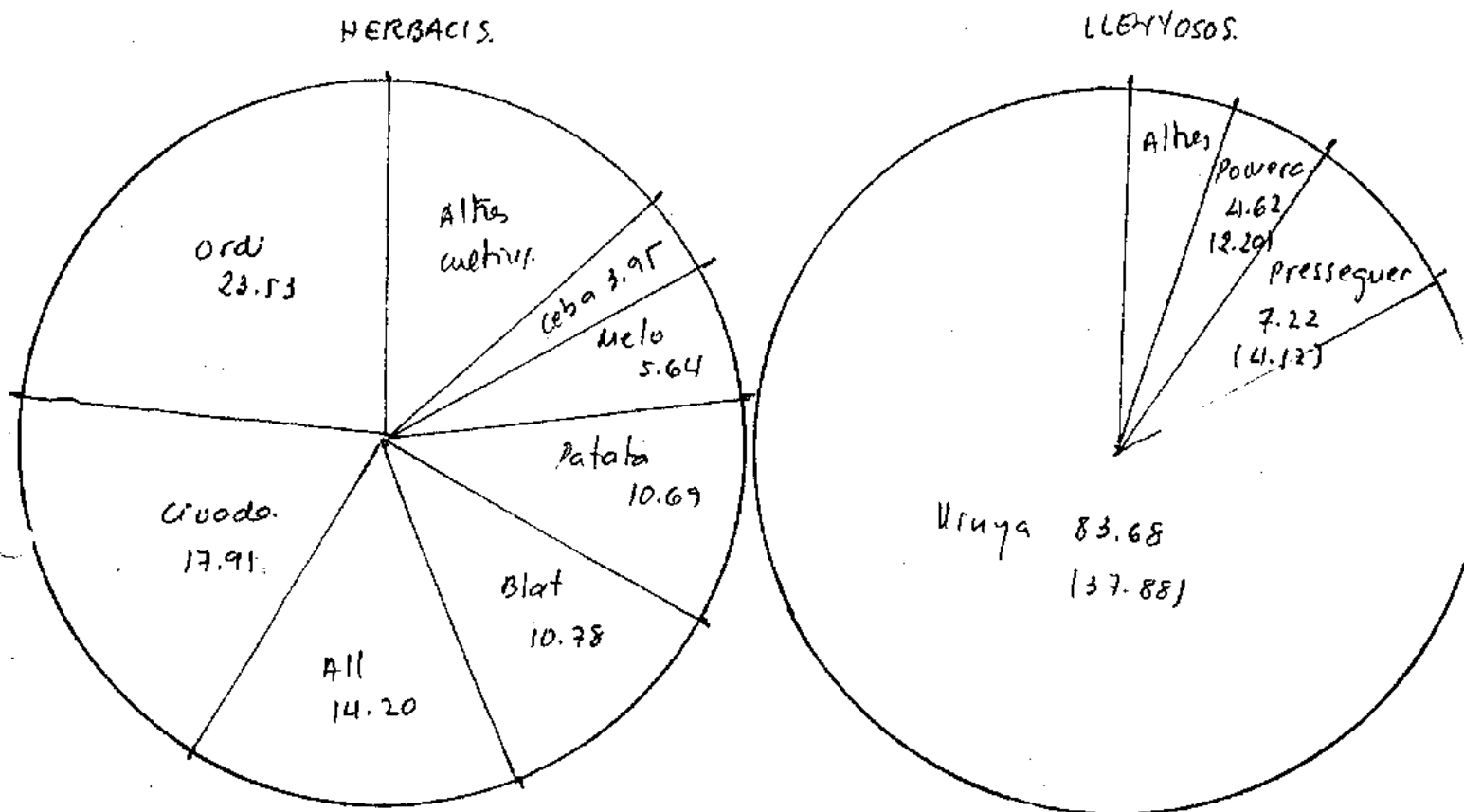

Herbàcis de secà, llenyosos de secà, producció de carn de pollastre i porcí produeixen més del 80 per cent del valor

produït per l'agricultura de la comarca. L'especialització relativa de la comarca segons el valor de la producció es situa en els llenyosos de secà, engreix de pollastre i cultius herbacis de secà i producció d'ous.

Els principals productes de secà segons el valor de la producció han sigut representats en els diagrames següents:

PRINCIPALS PRODUCTES DE SECA SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

L'ordi, la civada, l'all, la patata i el blat resulten ésser els principals productes de la comarca dins els cultius herbacis pel que fa al valor de la producció. Dins els cultius llenyosos la vinya és, lògicament, el preferent.

L'especialització relativa de la comarca es situa, segons el valor de la producció, a la civada, col i cabdell, meló, tomàquet, all i ceba, pomera, presseguer i, sobretot, vinya.

La renda de l'agricultura de l'Alt Penedés és de 1.078 milions de pessetes, el 84 per cent de les quals procedeixen del subsector agrícola i el 16 per cent del subsector ramader, aquest percentatge és força més petit que el registrat pel conjunt de Catalunya la qual cosa indica que l'Alt Penedés no és una comarca que tingui, en conjunt subsectorial, especialització ramadera.

La població activa dedicada a l'agricultura és el 13,53 per cent de la població activa total de la comarca, percentatge força més alt que el registrat pel conjunt de Catalunya però que també indica que l'agricultura no és pas el sector econòmic del qual depén més profundament l'economia de la comarca.

L'Alt Penedés és una comarca amb nivells de mecanització agrícola més elevats que els registrats pel conjunt de Catalunya, el valor de la maquinària concentrada a la comarca representa el 3,2 per cent del valor total de la maquinària de l'agricultura catalana. Destaca dins el parc de maquinària de la comarca el nombre de motocultors, doncs representen el 4,2 per cent del nombre total existent a Catalunya.

BAIX PENEDES

La comarca del Baix Penedés es situa en extensió total entre les comarques més petites doncs tant sols concentra el 0,8 per cent de la superfície total de Catalunya i l'1,01 per cent de la superfície cultivada en el Principat.

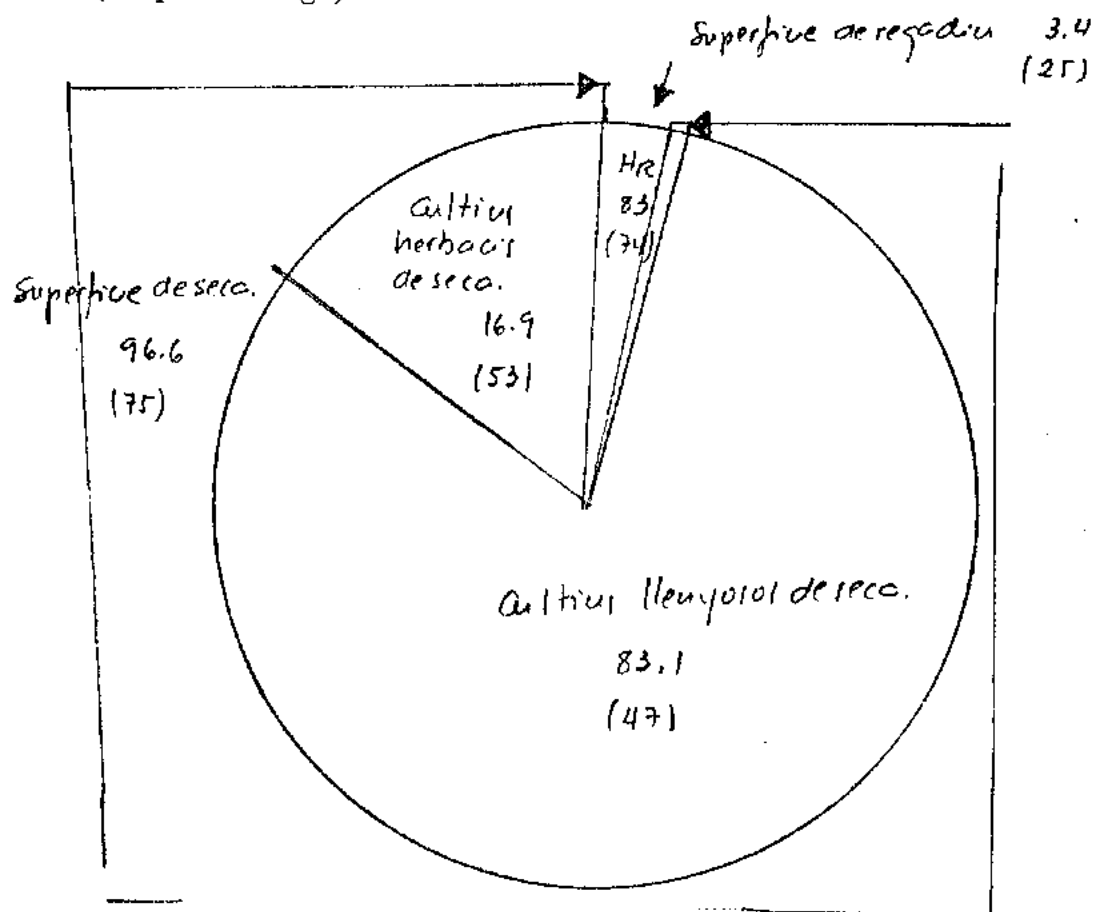
Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total	26.406	0,8
Superfície cultivada (Hes)	9.539	1,01
Producció total (milers ptes)	655.570	0,63
" agrícola (milers de ptes)	271.665	0,53
" ramadera " " "	393.905	0,72
Renda total	281.233	0,6
Població activa agrària	1.297	1,-
Parc maquinària (milers ptes)	314.687	0,9

La distribució general de les terres es caracteritza per l'elevat pes relatiu que representa la superfície dedicada a cultius llenyosos, mont per a llenya i fusta i superfície no agrícola.

La superfície cultivada és el 36 per cent de la superfície total de la comarca i es distribueix segons el diagrama següent:

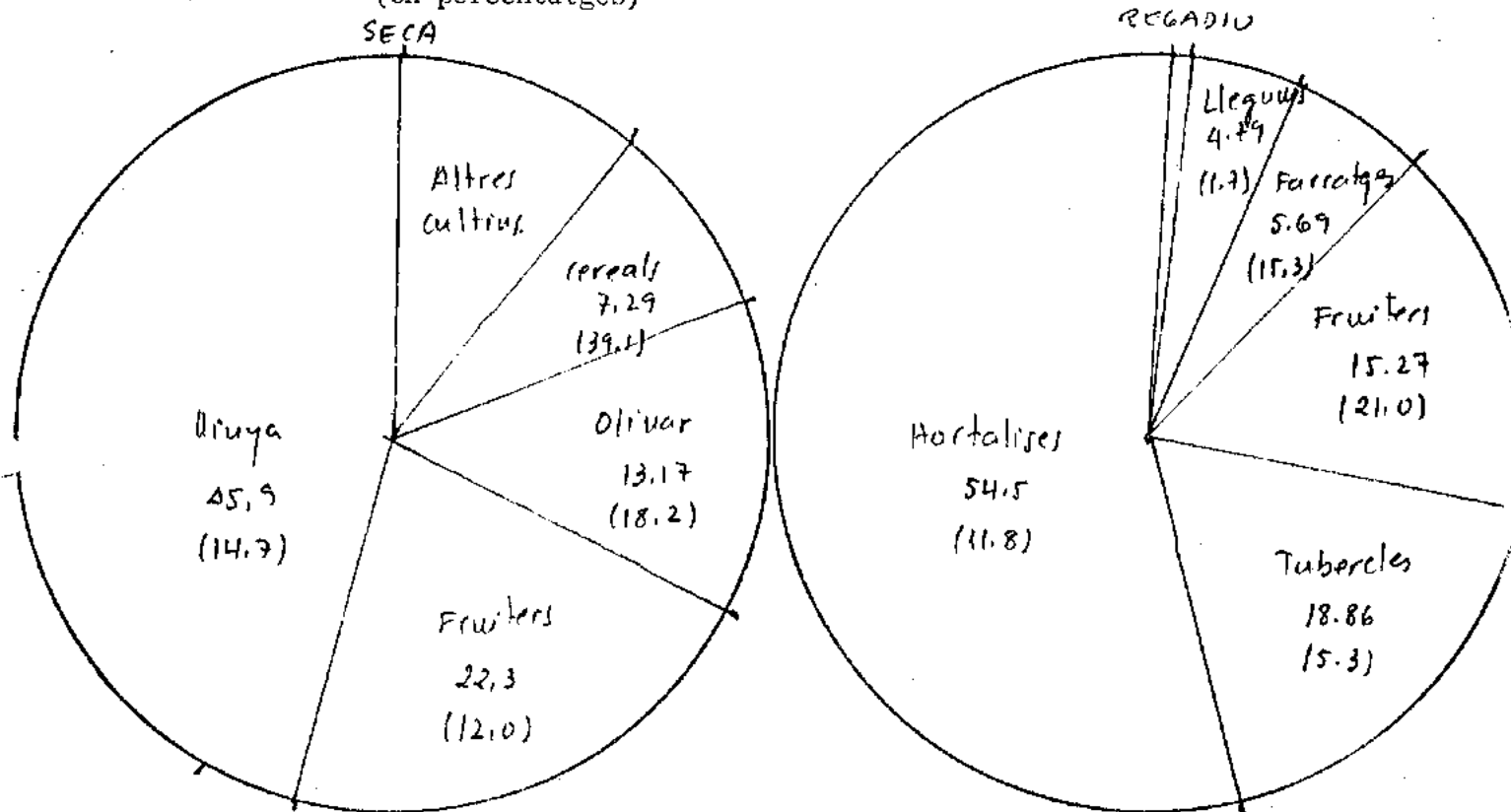
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976
(en percentatge)

El Baix Penedés, com la majoria de comarques tarragonines és en bona part de secà, que dedica fonamentalment al cultiu de llenyosos. El regadiu, tan sols el 3,4 per cent de la superfície cultivada, es dedica a cultius herbacis.

La distribució de la superfície per grups de productes es pot veure en els diagrames següents:

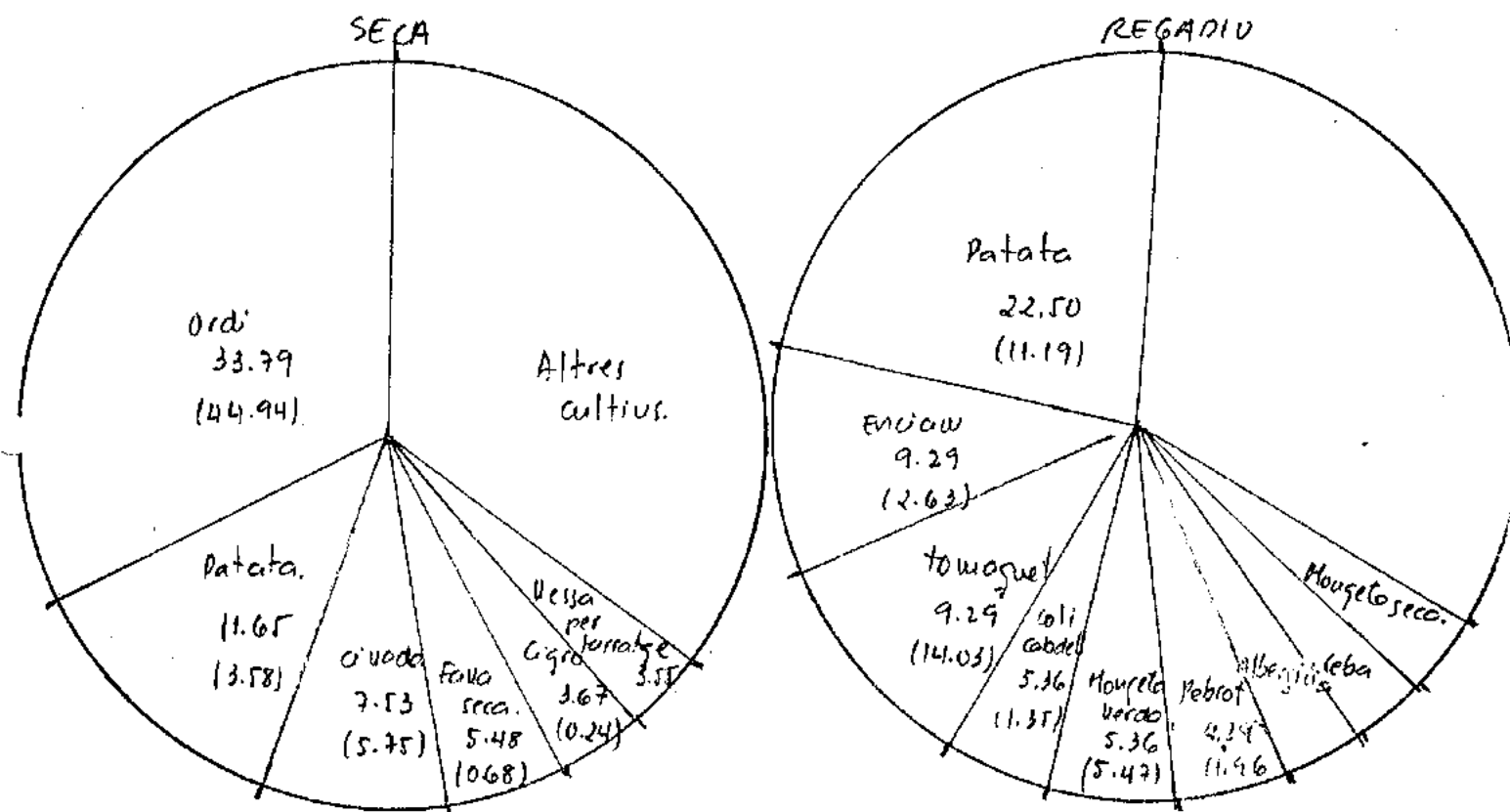
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976.
(en percentatges)

La vinya i els fructers, que ocupen més del 68 per cent del conjunt de superfície de secà, i hortalisses, tubercles i fructers, amb més del 88 per cent de la superfície de regadiu, són els grups de productes més importants. L'especialització de la comarca segons la superfície ocupada es situa amb tota claretat en els fructers i vinya en secà, i lleguminoses, tubercles i horta en el regadiu.

Els principals productes dins el conjunt d'herbacis i llenyosos de secà i regadiu han estat representats en els gràfics següents:

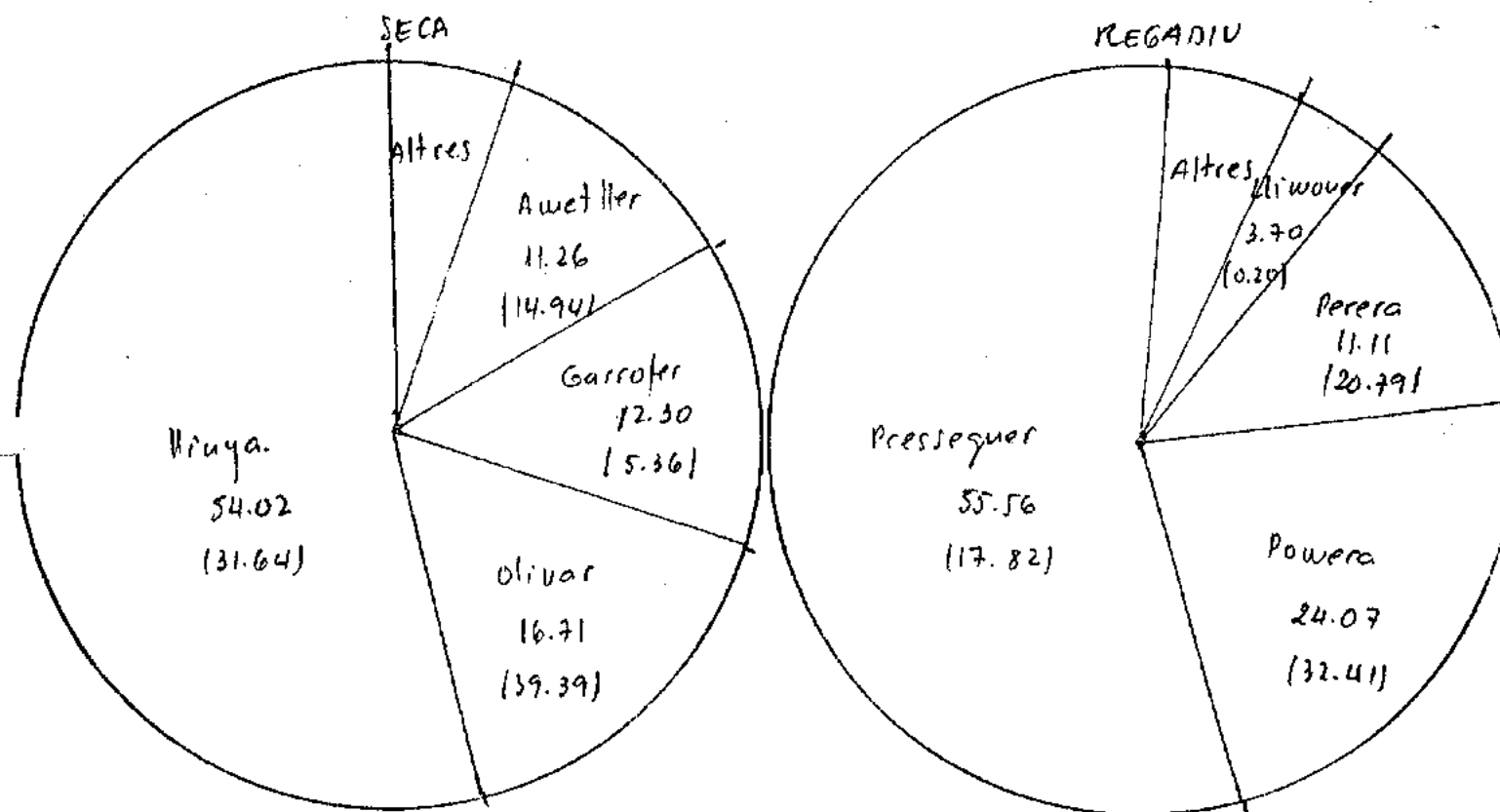
PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

Els principals cultius herbacis de la comarca segons la superfície ocupada són l'ordi i la patata en el secà, i patata, enciam, tomàquet, col i cabdell i mongeta verda en el regadiu. L'especialització de cultius de la comarca es situa segons la superfície cultivada en la civada, mongeta seca, fava seca, llentia, cigró, patata i vessa farratgera en el secà. Pel que fa a cultius en regadiu, la comarca es dedica més a cultivar mongeta seca, patata, col i cabdell, enciam, espinac, albergínia, pebrot i fava seca.

Els principals cultius llenyosos, representats en els gràfics que segueixen, són vinya, olivera, garrofer i ametller en el secà, i pomera, presseguer i perera en el regadiu.

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

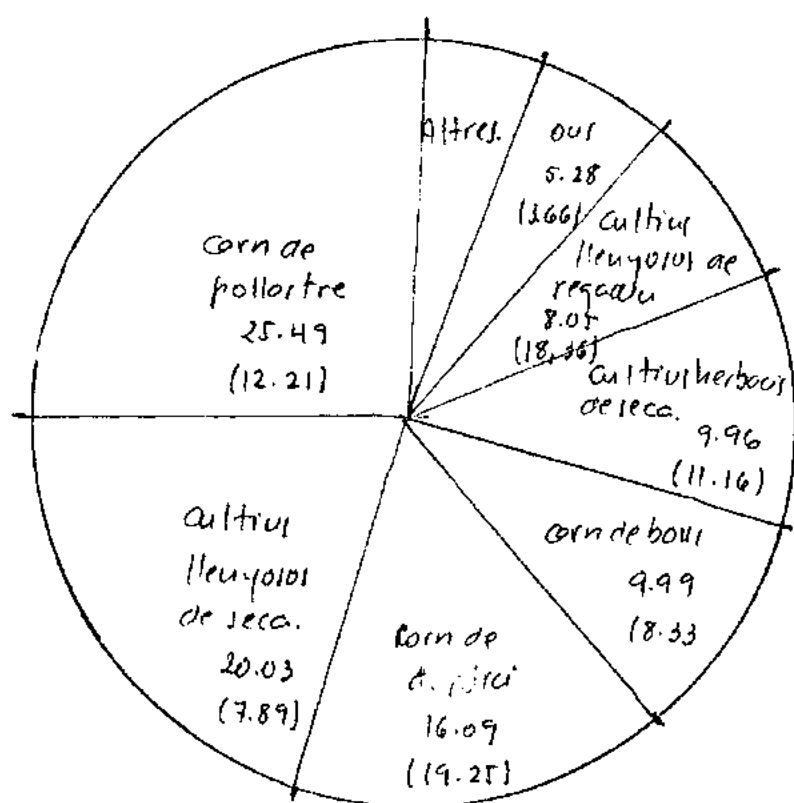

En aquest cas l'especialització relativa de la comarca es situa en el garrofer i vinya en secà, i llimoner i presseguer en el regadiu.

El valor de la producció del subsector agrícola participa en el mateix subsector de Catalunya en el 0,53 per cent, el subsector ramader ho fa amb el 0,72 per cent. Aquests percentatges relativament reduïts assenyalen l'escassa importància que té l'agricultura del Baix Penedès en el context de l'agricultura catalana.

La distribució del valor de la producció per grans agregats de productes i tipus de ramaderia ha estat representada en el diagrama següent:

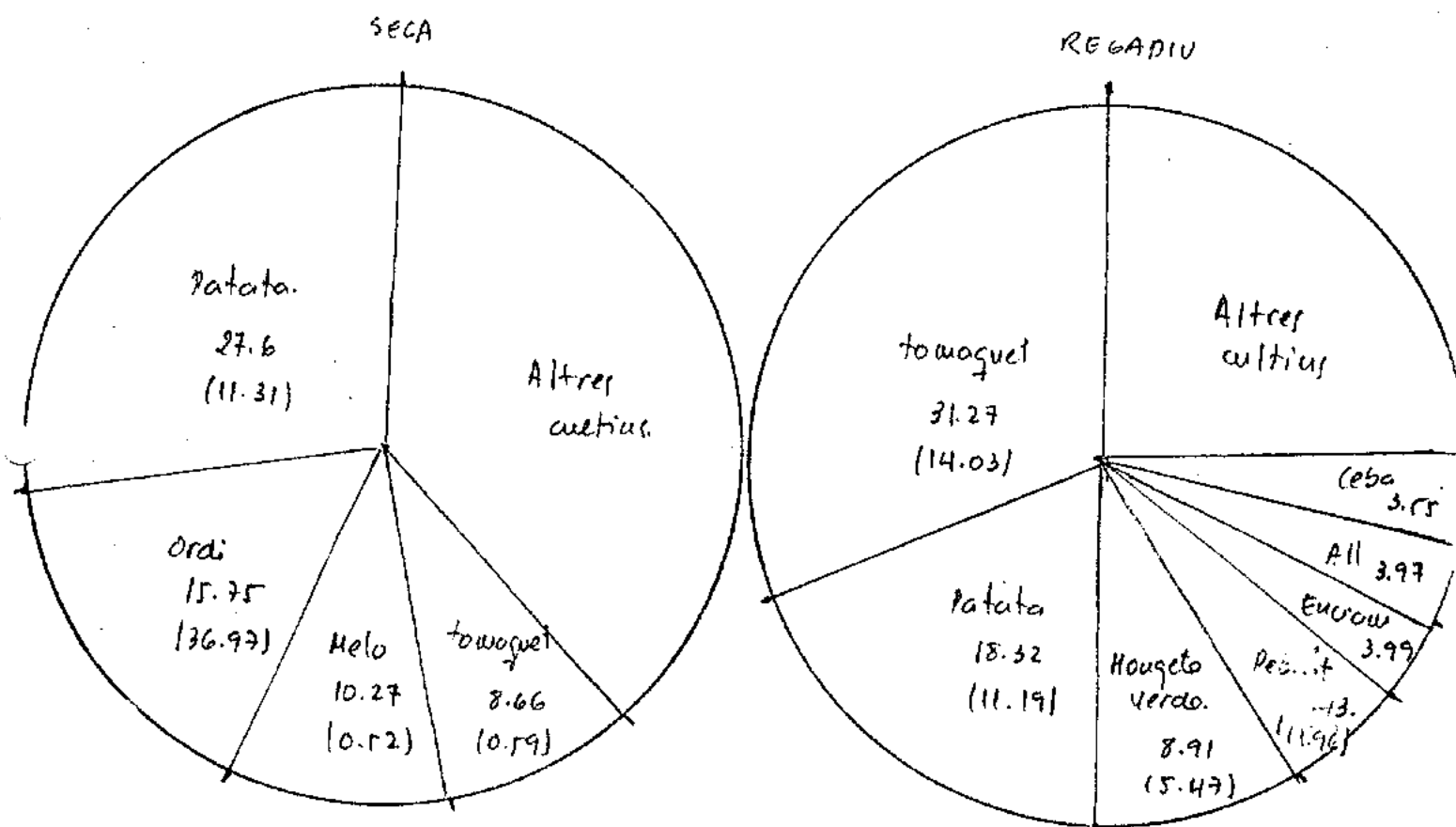
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS AGREGATS DE PRODUCTES
I TIPUS DE RAMADERIA (en percentatges)

La diversificació de la producció es força petita doncs els cultius herbacis de secà, carn de pollastre i carn porcí concentren més del 60 per cent del valor de la producció. L'especialització relativa de la comarca segons la distribució del valor de la producció es situa en els llenyosos de secà, carn de pollastre i producció d'ous i, finalment, amb menys mesura, en la producció de carn de boví.

Els principals productes agrícoles conreats a la comarca segons el valor produït s'han representat en els gràfics següents:

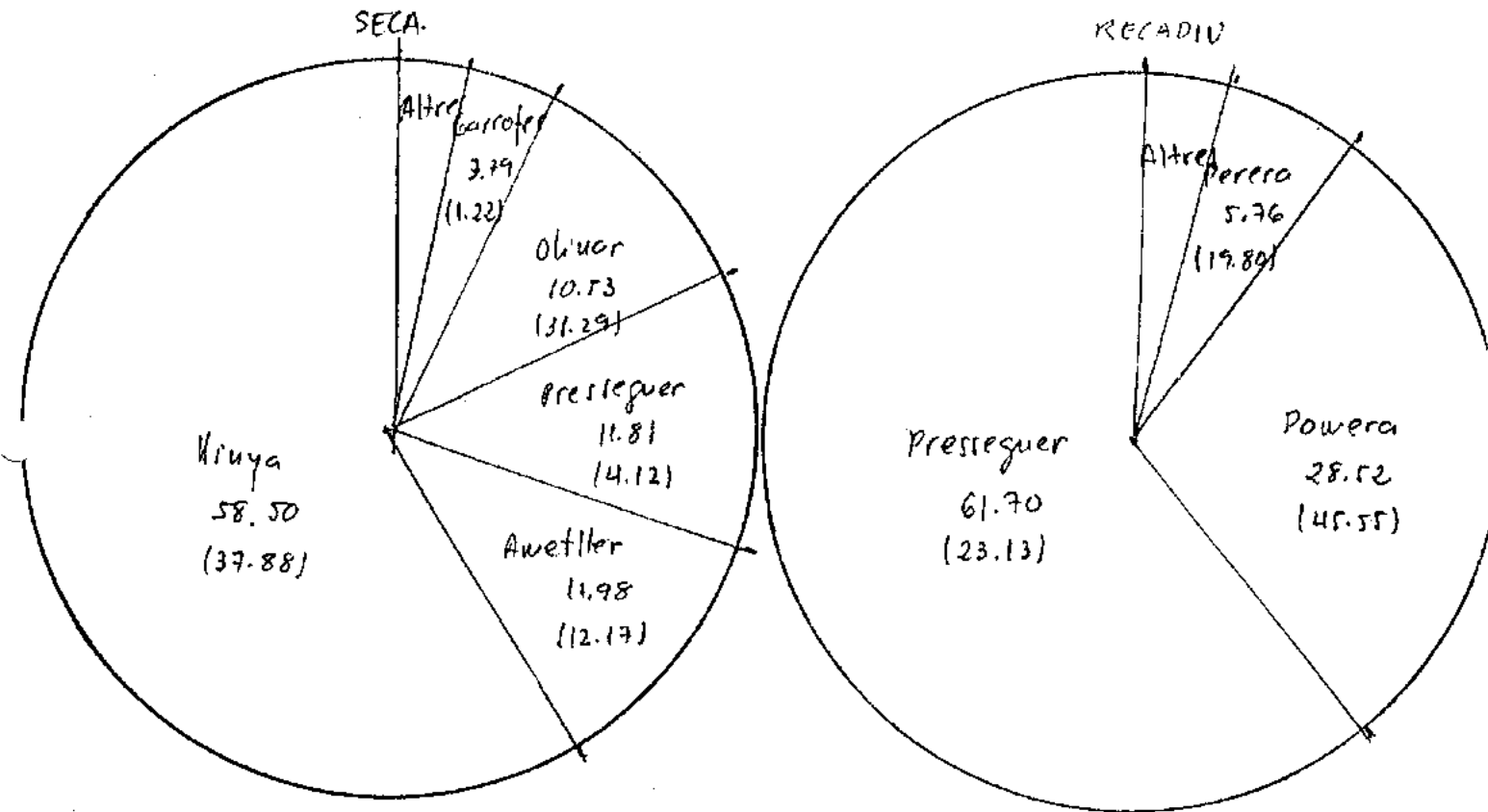
PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS SECONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO (en percentatges)

Pel que fa a cultius herbacis cal esmentar com a conreus principals, en el secà, a l'ordi, patates, meló i tomàquet; en el regadiu, patates, tomàquet i mongeta verda. L'especialització relativa de la comarca, pel que fa al valor de la producció, es pot situar, en el secà, en els cultius següents : fava seca, cigró, patates, meló, carbassa i carbassó, tomàquet, carxofa, all, ceba i fava verda; en el regadiu, els productes relativament més cultivats a la comarca són : patata, col i cabdell, enciam, tomàquet, pebrot, all, i mongeta verda.

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO

(en percentatge)

Els principals cultius llenyosos segons el valor de la producció són : presseguer, ametller i sobretot vinya. Els quals produeixen més del 80 per cent del valor de la producció del conjunt de llenyosos de secà. En el regadiu, pomera i presseguer resulten ésser els cultius majoritaris. L'especialització relativa de llenyosos es situa en el presseguer, garrofer i vinya en secà, i presseguer en regadiu.

La renda de l'agricultura de la comarca es pot situar entorn dels 281 milions de pessetes, el 66 per cent prové del subsector agrícola i la resta, el 34 per cent, del subsector ramader.

La població activa de l'agricultura representa el 13 per cent de l'activa total de la comarca, percentatge quelcom més elevat que el registrat per la mitja catalana (quasi el 6 per cent), però que de tota manera indica una escassa dependència del conjunt de la població del sector primari.

El Baix Penedès concentra el 0,9 per cent del valor total de la maquinària del conjunt de Catalunya, aquest percentatge similar al pes que té la comarca en el conjunt del sector agrícola del Principat i els diferents ratios de mecanització calculats assenyalen que la comarca tindria uns nivells de mecanització entorn de la mitja del Principat.

GARRAF

El Garraf és una de les comarques petites en extensió total, tan sols ocupa el 0,8 per cent de la superfície total catalana. La superfície cultivada és el 0,6 per cent de la superfície de conreu de Catalunya.

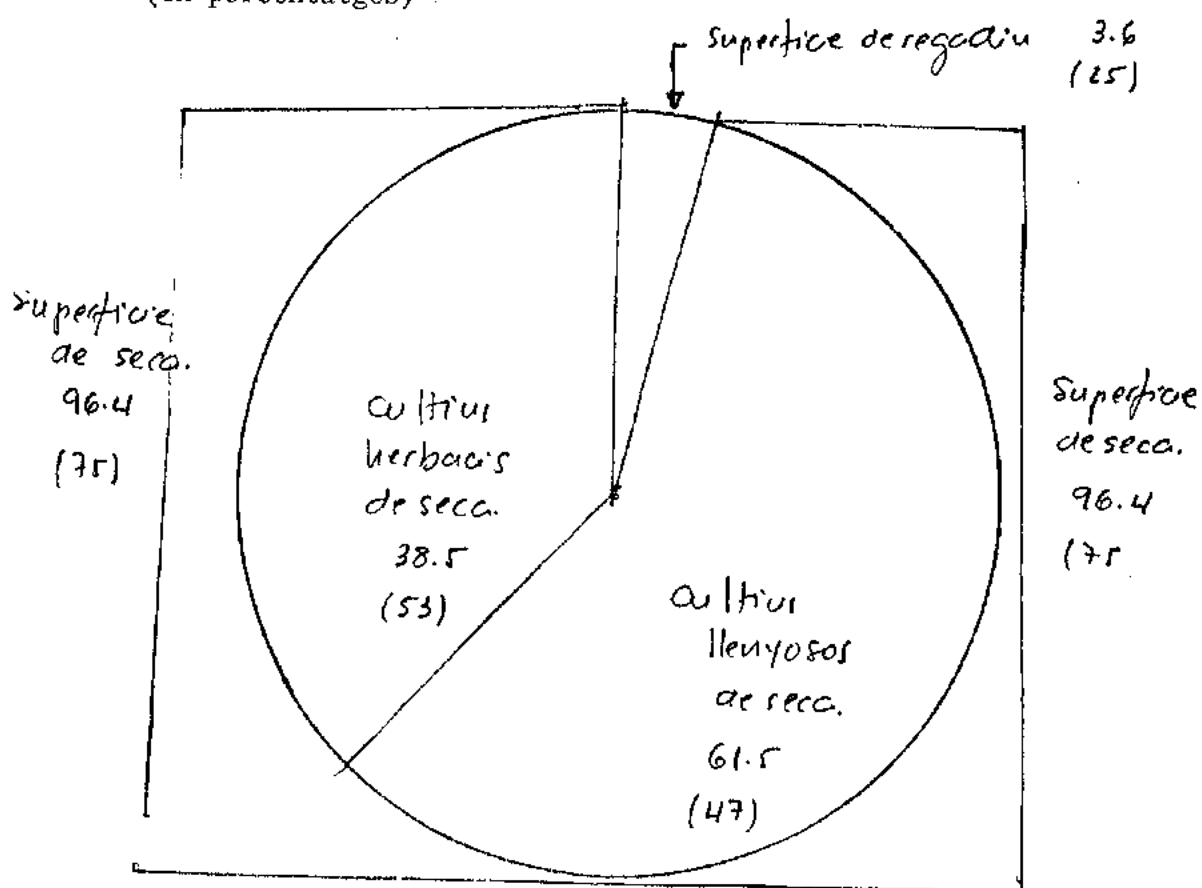
Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	26.149	0,8
Superfície cultivada (Hes)	5.562	0,59
Producció total (milers de ptes)	1.164.885	1,1
" agrícola (milers de ptes)	296.479	0,58
" ramadera " " "	868.406	1,59
Renda total	416.869	0,8
Població activa agrària	1.331	1,-
Parc maquinària (milers de ptes)	143.823	0,4

La distribució general de les terres es caracteritza pel pes del mont per a fusta i llenya (33 per cent de la superfície total), superfície de cultiu (20 per cent), mont obert (11 per cent), erm pastiu (13,02 per cent).

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976

(en percentatges)

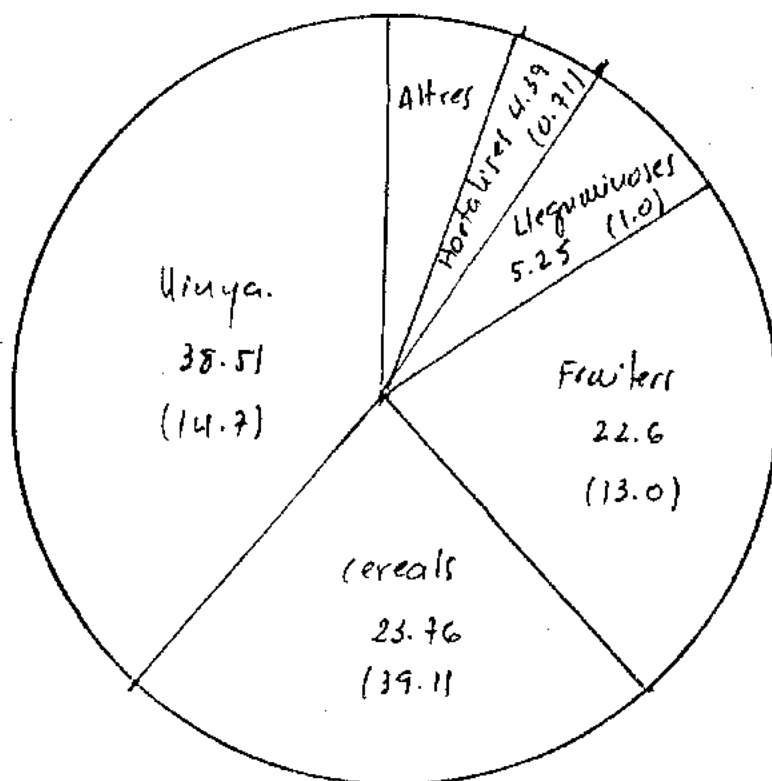

(*) Els percentatges que figuren entre parèntesi en aquest i altres diagrames corresponen als registrats pel conjunt de Catalunya.

Pràcticament tota la superfície de cultiu és de secà, doncs tan sols hi han 199 hectàrees considerades de regadiu. Dins la superfície de secà predominen els cultius llenyosos.

Amb més detall la distribució de la superfície per grups de cultius es pot veure en el quadre següent:

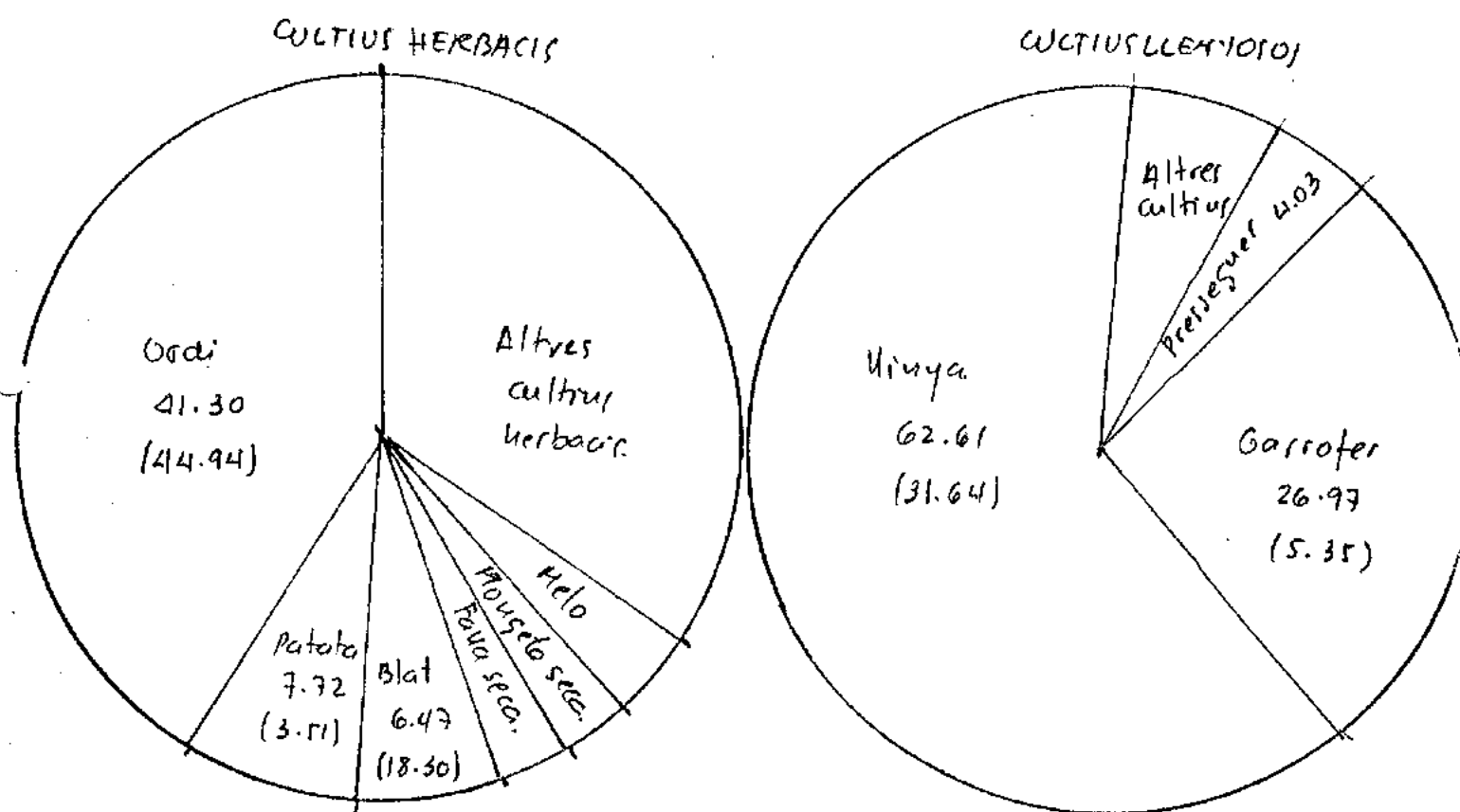
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE DE CULTIU DE SECA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976 (en percentatges)

Els cereals, fruiters i vinya ocupen el 85 per cent de la superfície de secà de tota la comarca. Segons aquesta distribució l'especialització relativa de la comarca es situa a lleguminoses, tubercles, hortalisses, fruiters i vinya.

Els principals cultius, segons la superfície ocupada, s'han representat en els diagrames següents:

PRINCIPALS CULTIUS DE SECA SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

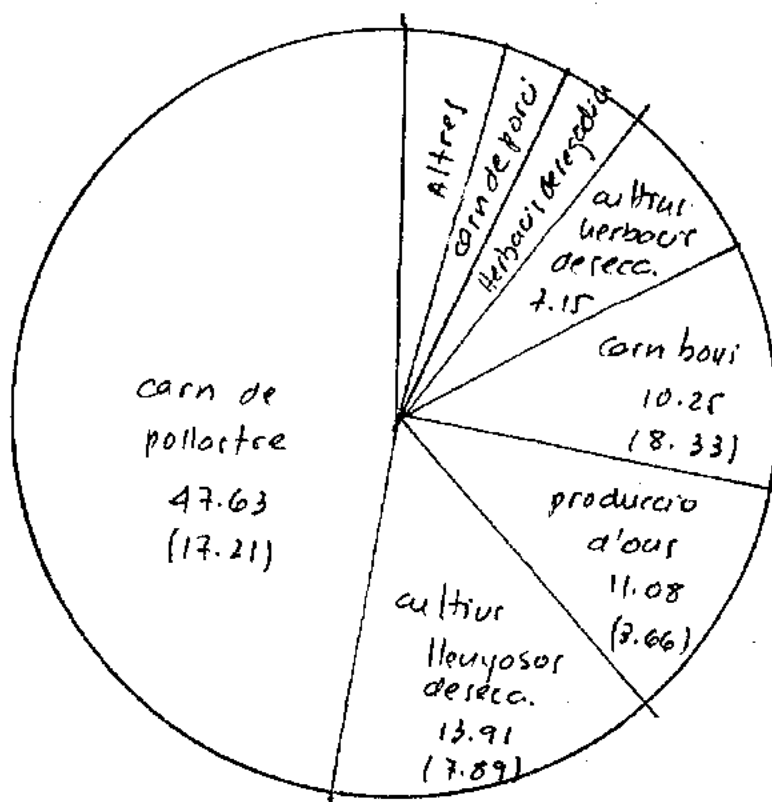
Els principals productes cultivats a la comarca segons la superfície són : l'ordi, patata, blat, mongeta seca, fava seca i meló. Pel que fa a cultius llenyosos la vinya ocupa per sí mateixa el 62 per cent de la superfície total de cultius llenyosos.

L'especialització relativa de la comarca es situa a l'ordi, mongeta seca, fava seca, cigró, patata, meló i tomàquet dins el conjunt de cultius herbacis, presseguer, garrofer i vinya dins el conjunt de cultius llenyosos.

La comarca del Garraf participa en el valor de la producció de l'agricultura catalana amb 1,10 per cent. En xifres absolutes

produceix 1.165 milions de pessetes, el 74 per cent de les quals procedeixen del subsector ramader. La distribució del valor de la producció per grans agregats de productes agrícoles i tipus de ramaderia es pot veure en el quadre següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS AGREGATS DE PRODUCTES AGRICOLES I TIPUS DE RAMADERIA (en percentatges)

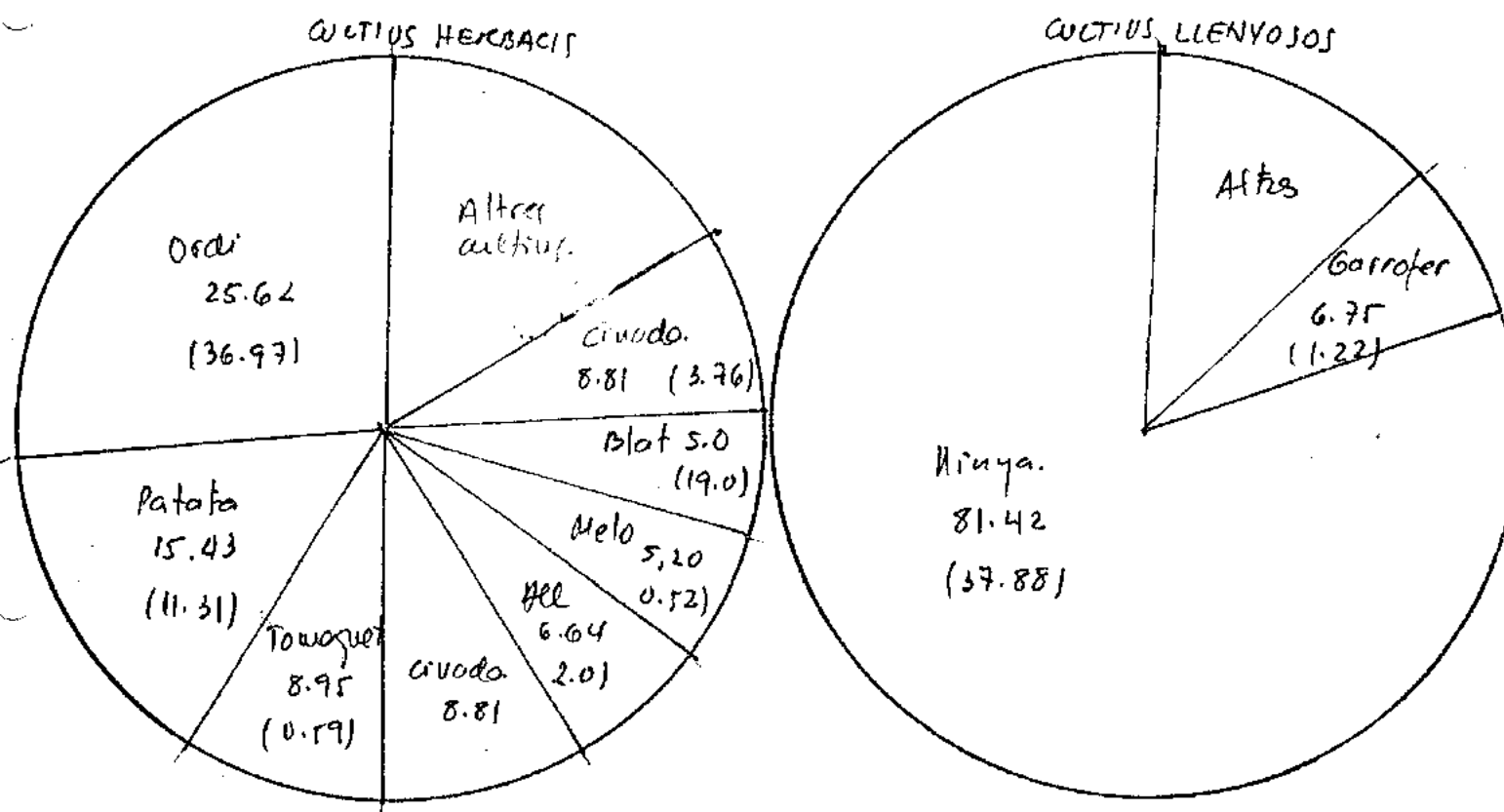
En primer lloc cal destacar per la seva importància la producció de carn de pollastre doncs participa amb el 48 per cent en el valor de la producció total de la comarca.

Segueixen en importància relativa els cultius llenyosos de seca, producció d'ous i carn de boví.

L'especialització relativa de la comarca es situa en els cultius llenyosos de secà, producció de carn de boví i pollastre i producció d'ous.

Els principals productes de secà, segons el valor de la producció, d'herbacis i llenyosos han sigut representats en els diagrames que segueixen:

PRINCIPALS CULTIUS DE SECA SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

Com també hem vist en la distribució de la superfície, l'ordi continua éssent el conreu principal de la comarca, seguit de la patata, civada, tomàquet i all. Pel que fa a cultius llenyosos la vinya produeix pràcticament tot el valor produït pel conjunt de cultius llenyosos de secà. L'especialització relativa de la comarca per productes i segons el valor de la producció es situa

en l'ordi, civada, mongeta seca, patata, meló, all, tomàquet, mongeta verda i pèsol verd, dins els cultius llenyosos es situa fonamentalment en la vinya.

La renda de l'agricultura de la comarca és de 417 milions de ptes, el 47 per cent procedeix del subsector ramader i el 53 per cent del subsector agrícola. La baixa participació del subsector ramader en la renda, en relació a la participació de l'esmentat subsector en el valor de la producció, és conseqüència de que el valor afegit per la ramaderia i més en concret per l'engreix de pollastres és molt baix en relació al valor afegit pel subsector agrícola.

La població activa dedicada a l'agricultura segons el Padró municipal de 1975 és el 5,62 per cent, percentatge molt baix que assenyala la poca dependència de l'economia del Garraf a l'agricultura.

El Garraf és una comarca amb una mecanització de l'agricultura lleugerament per sobre de la mitja catalana; participa en el valor de la maquinària del conjunt de Catalunya amb el 0,4 per cent.

TARRAGONES

La comarca del Tarragonés és relativament petita doncs tan sols concentra l'1,1 per cent de la superfície total de Catalunya i l'1,7 per cent de la cultivada.

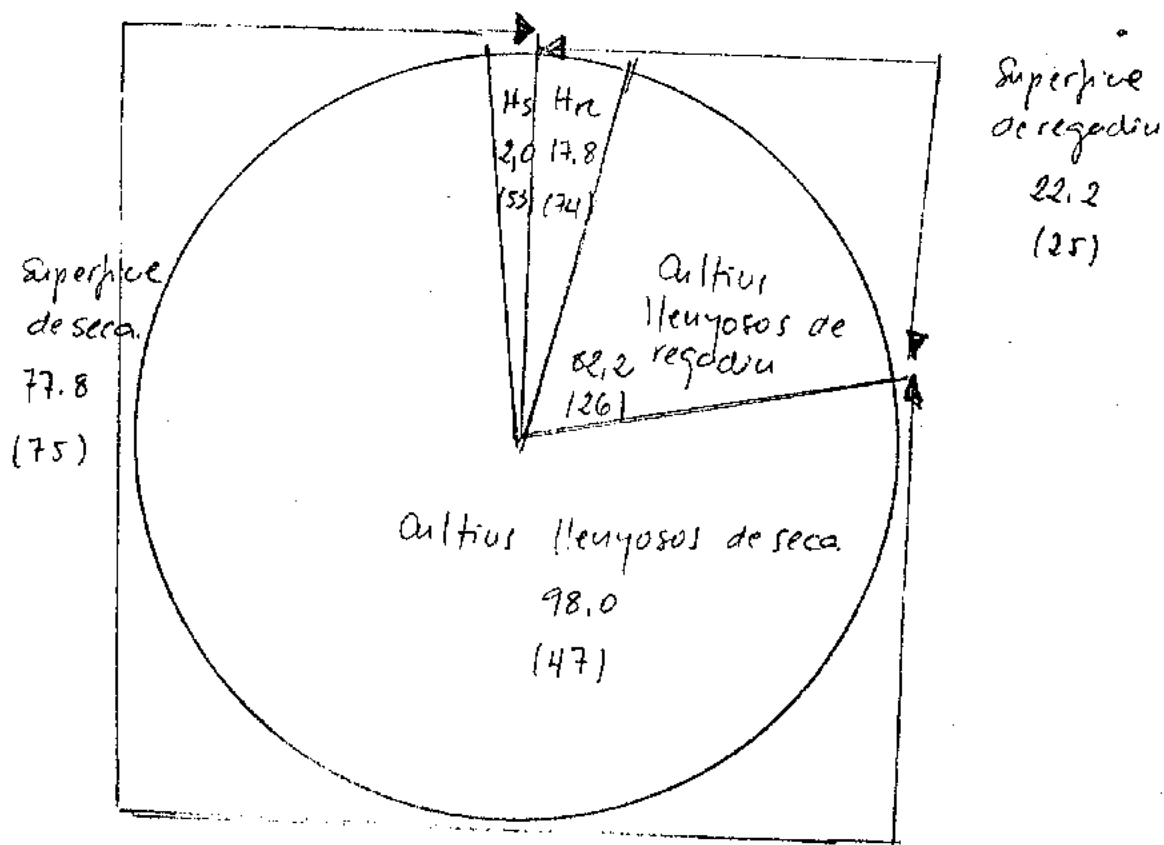
Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total	34.502	1,1
Superfície cultivada (Hes)	16.060	1,7
Producció total (milers de ptes)	1.481.452	1,4
" agrícola (milers de ptes)	682.143	1,33
" ramadera " " "	799.309	1,46
Renda total	686.504	1,4
Població activa agrària	2.895	2,2
Parc maquinària (milers de ptes)	637.855	1,9

La superfície cultivada és el 46 per cent del total de terres, la qual es dedica en bona part a cultius llenyosos com es pot veure en el gràfic que segueix més endavant.

La resta de superfície comarcal es distribueix fonamentalment entre cultius llenyosos, mont per a fusta i llenya i superfície no dedicada a usos agrícoles (el 21,87 per cent del total de superfície). L'existència a la comarca d'altres sectors bàsics importants fa que la superfície no agrícola sigui força elevada.

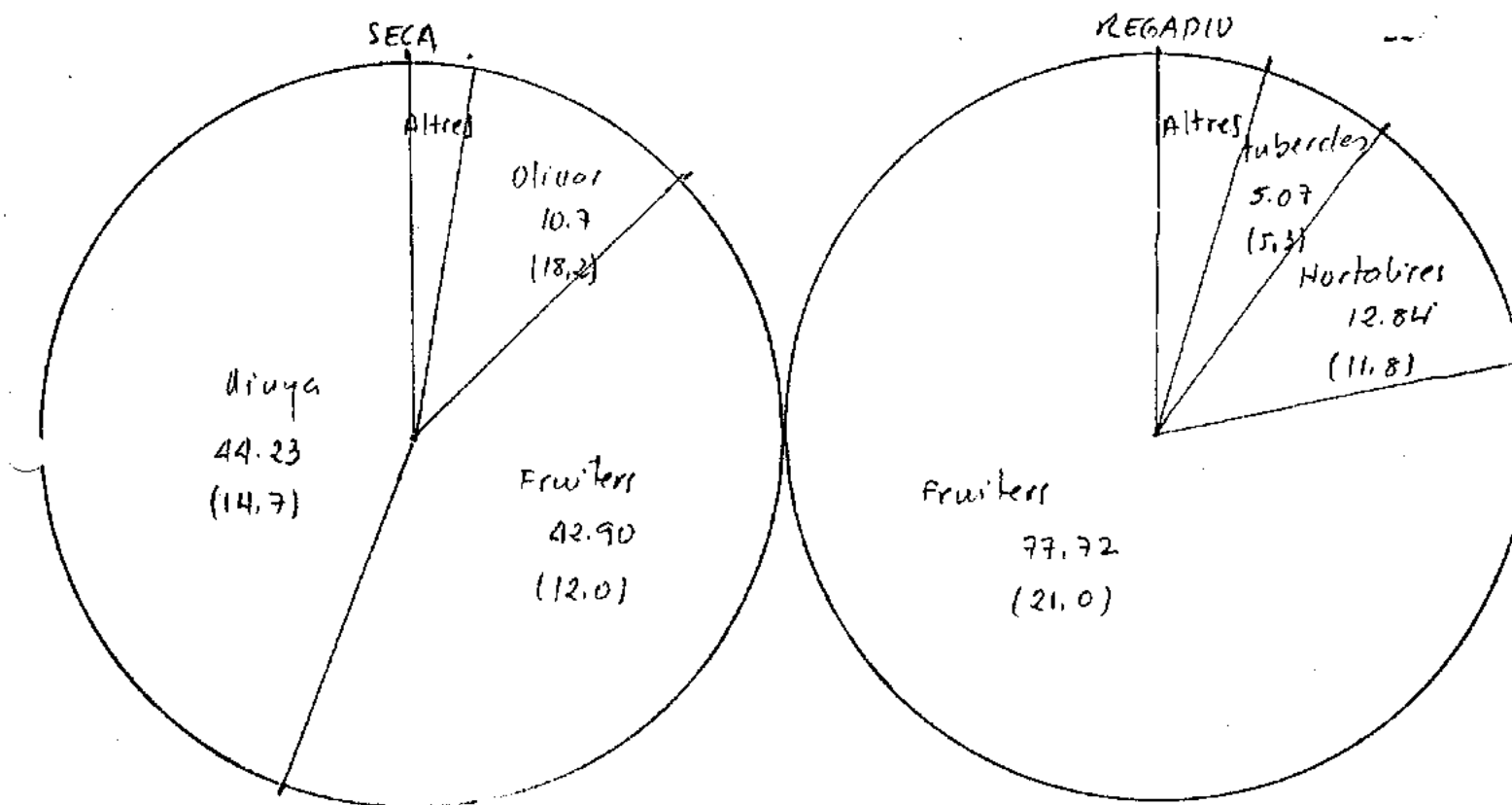
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

(*) Els percentatges entre parentesi corresponen al conjunt de Catalunya.

La distribució de les terres cultivades entre secà i regadiu varia molt poc de la mitja catalana i, en canvi, la distribució entre herba-cis i llenyosos és molt diferent. El Tarragonés dedica fonamentalment les seves terres a cultius llenyosos, tant en secà com en regadiu.

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

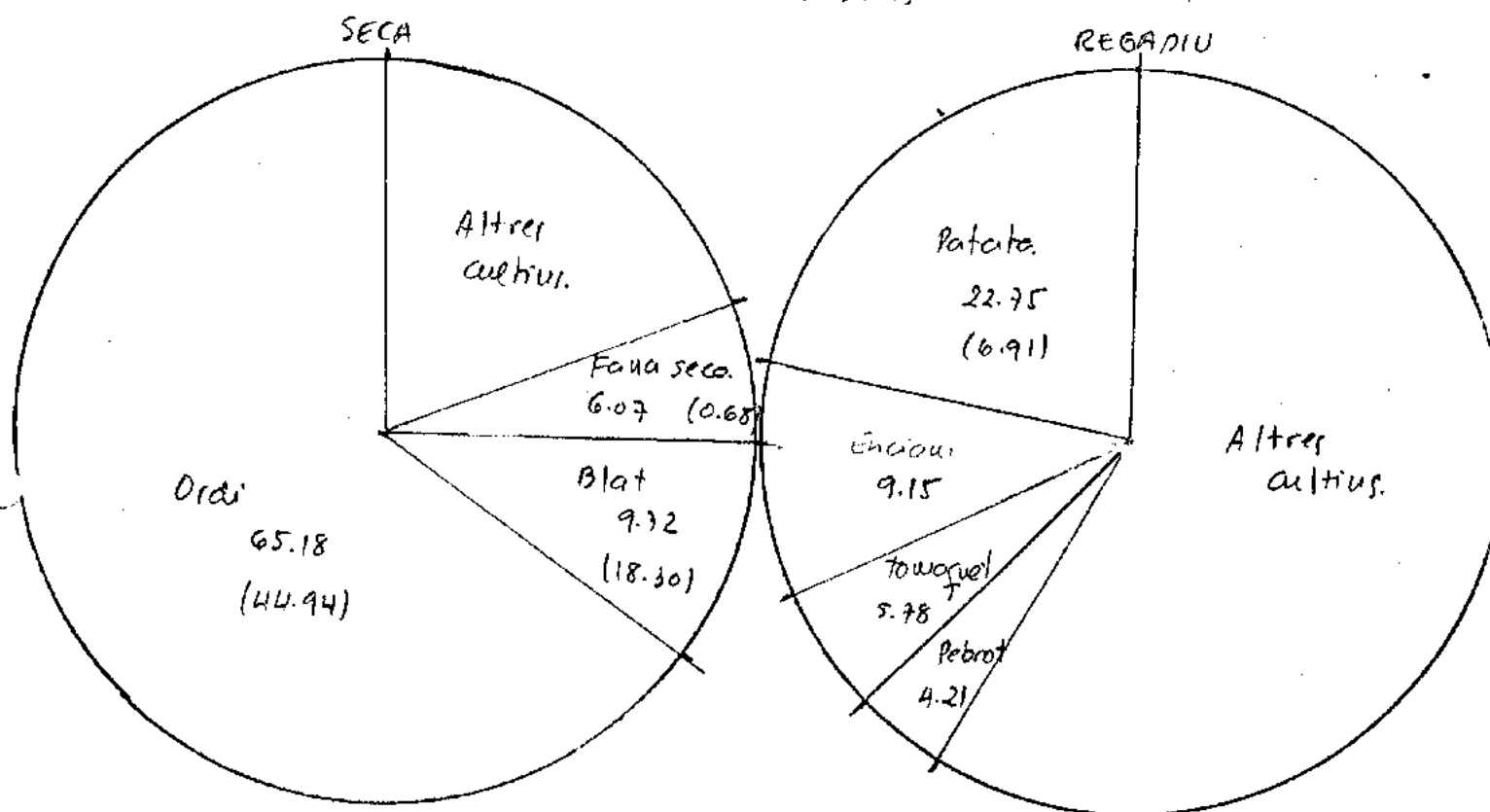
Els gràfics anteriors mostren com el important pes dels cultius llenyosos es reparteix entre fruiters i vinya al secà, estant ocupat per fruiters al regadiu. En el secà, fruiters i vinya acumulen el 87 per cent de la superfície,

els fruiters ocupen el 77 per cent del conjunt de la superfície de regadiu, segueixen en importància en aquest cas les hortalisses, amb el 12,84 per cent.

Els principals productes, segons la superfície ocupada es poden veure en els diagrames següents:

PRINCIPALS PRODUCTES SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA (en percentatges)

CULTIUS HERBACIS

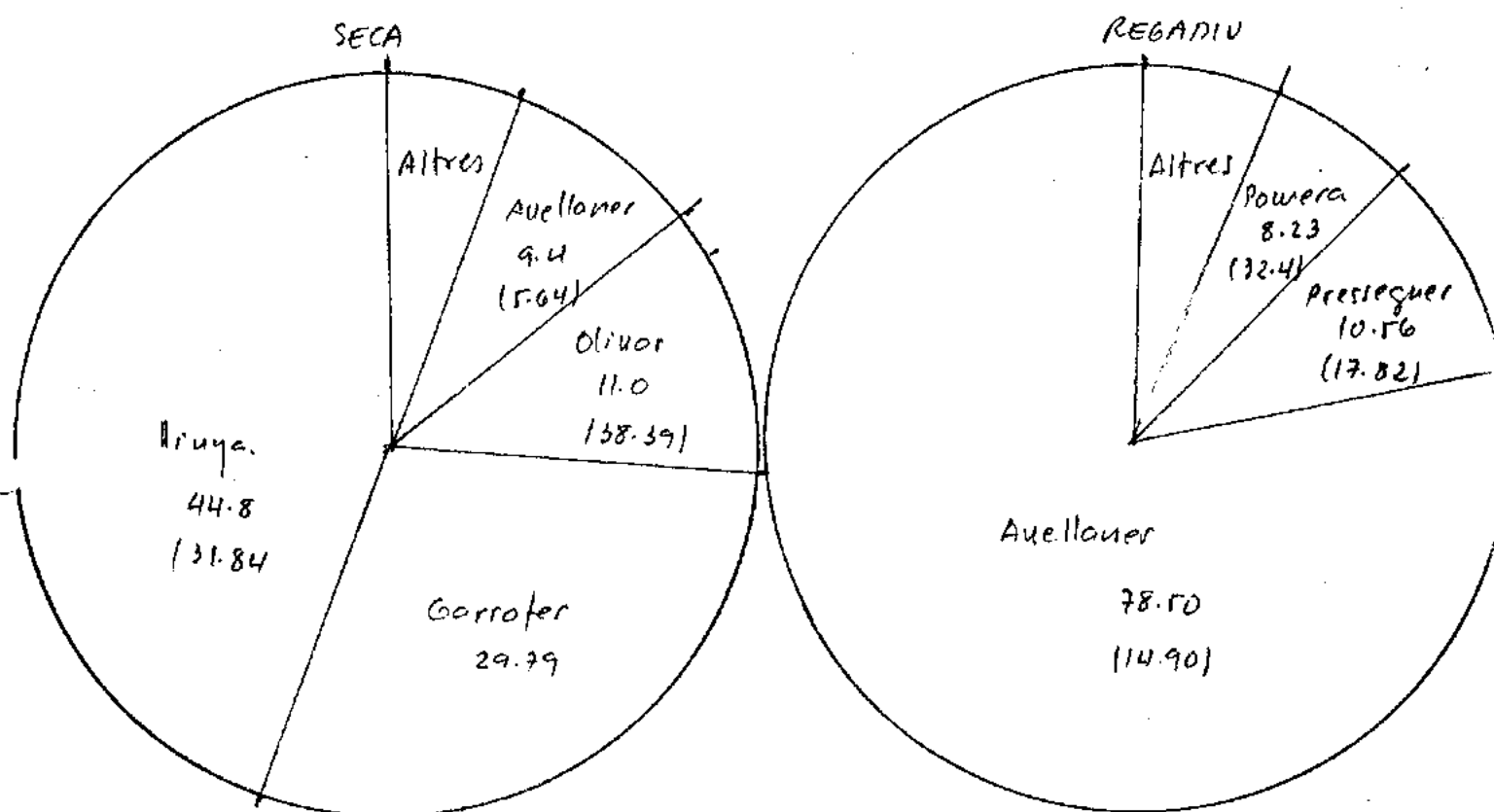

Els principals productes dins el conjunt d'herbàcis de secà i segons la superfície ocupada són l'ordi i el blat; en el regadiu, on la diversificació és considerable, els principals productes cultivats són: patata, enciam, tomàquet i pebrot.

L'especialització relativa del Tarragonès dins el conjunt d'herbàcis es situa segons la superfície ocupada en l'ordi, fava seca, cigró en el secà; mongeta i fava seca, patata, col i cabdell, enciam, escarola, espinac, melò, albergínia, tomàquet, pebrot i carxofa en el regadiu.

Pel que fa a cultius llenyosos, els principals productes també han estat representats en els diagrames següents:

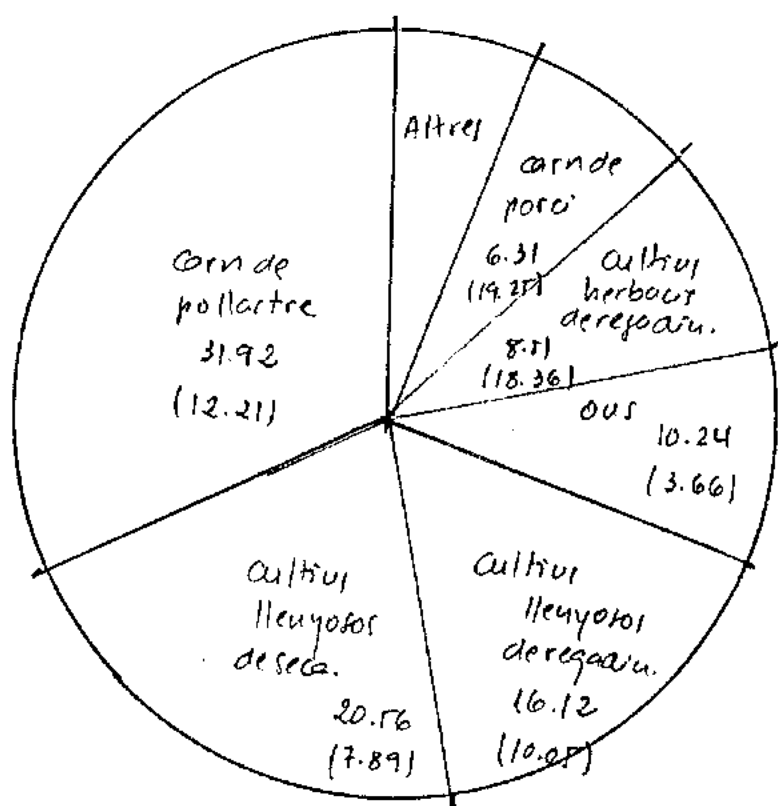
PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA (en percentatges)

La vinya i garrofer ocupen quasi les 3/4 parts de la superfície dedicada a llenyosos en secà; en el regadiu és l'avellaner qui concentra una superfície de més del 78 per cent de la superfície dedicada a cultius llenyosos de regadiu.

El valor de producció del Tarragonés, estimada en 1.481 milions de ptes al 1976, representa l'1,40 per cent del conjunt de Catalunya. El subsector agrícola concentra l'1,33 per cent del mateix subsector a Catalunya i el ramader l'1,46 per cent. La distribució del valor de la producció per grans grups de productes i tipus de ramaderia es pot veure en el quadre següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS AGREGATS DE CULTIUS
I TIPUS DE RAMADERIA (en percentatges)

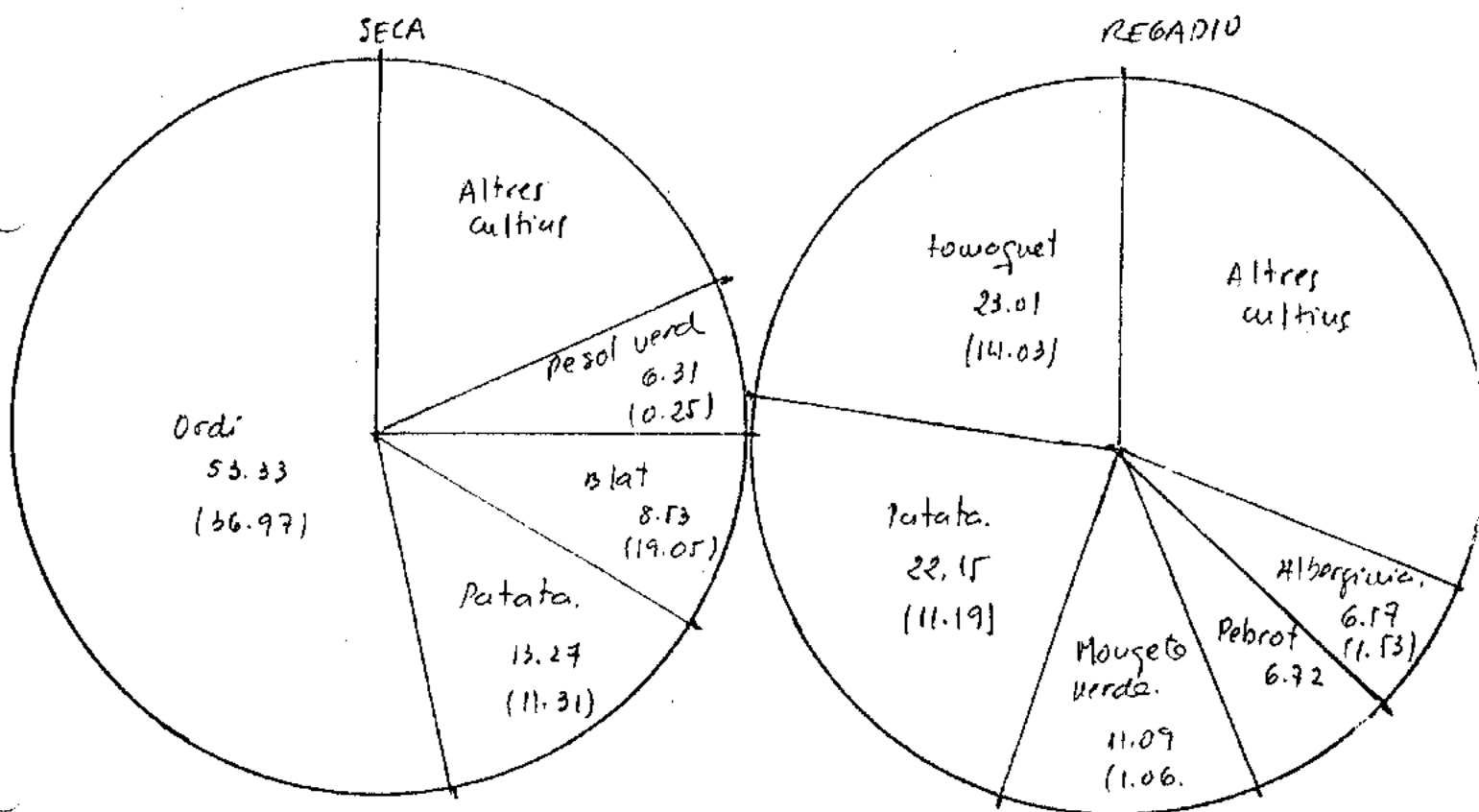

La distribució del valor de la producció per grans agregats de productes i tipus de ramaderia indica el considerable pes que té la ramaderia i més en concret la producció de carn de pollastre i ous a la comarca.

La producció de carn de pollastre contribueix amb 32 per cent al valor de producció total de la comarca, segueixen en importància relativa els cultius llenyosos de secà, llenyosos de regadiu i producció d'ous. L'especialització relativa de la comarca segons el valor de la producció cal situar-la en aquests mateixos grups de cultius i tipus de ramaderia.

Els principals productes agrícoles cultivats a la comarca, segons el valor de la producció, han estat representats en els gràfics següents:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

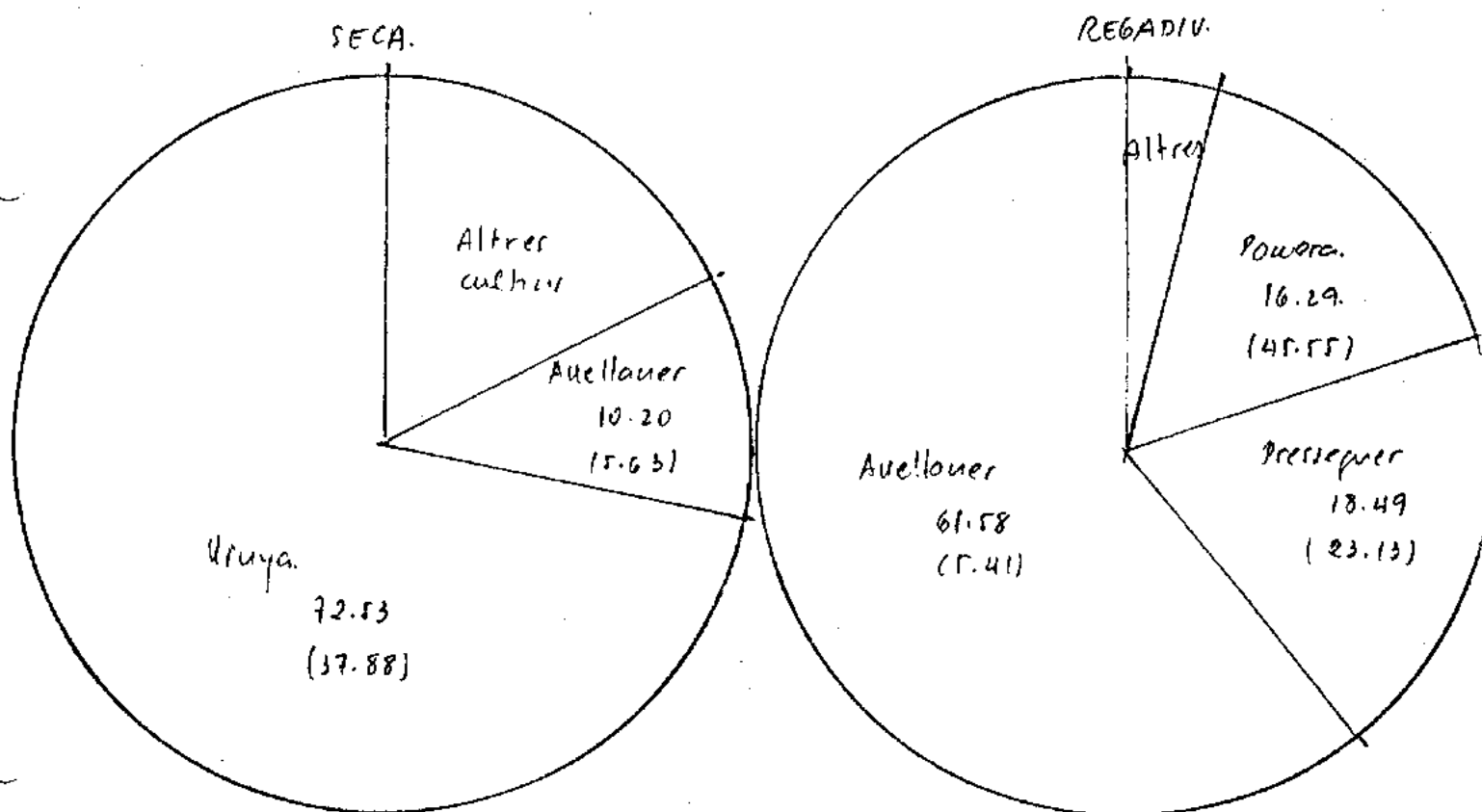

Pel que fa a cultius herbacis de secà, l'ordi i blat a cereals, patates a tubercles, mongeta i fava a lleguminoses i pèsol i fava verda a hortalisses resulten ésser els més importants. Cal dir que la major part de blat i ordi produït s'utilitza al subsector ramader de la comarca com input en l'engreix de pollastres i producció d'ous.

En el regadiu els conreus principals són tomàquet, patata i mongeta verda i pebrot.

Els principals cultius llenyosos també han estat representats en els diagrames següents, tenint en compte si són de secà o regadiu.

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYSOSOS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO
(en percentatges)

Els principals cultius llenyosos en conjunt, amb una clara especialització relativa de la comarca, són avellaner i vinya en secà, i avellaner en regadiu.

La renda de l'agricultura del Tarragonés és de 686 milions de pessetes que provenen en un 71 per cent del subsector agrícola i 29 per cent del subsector ramader, aquest percentatge és relativament baix en comparació amb el pes del valor de la producció però no cal oblidar que el valor afegit net de l'engreix de pollastre i producció d'ous és força reduït.

A l'any 1975 el percentatge de població activa dedicada a l'agricultura era tan sols el 6 per cent, la qual cosa indica l'existència d'altres sectors productors, industrials i serveis, que tenen una incidència més forta en l'economia de la comarca.

El nivell de mecanització de la comarca es situa entorn del nivell mig de Catalunya amb una participació sobre el valor de la maquinària total del Principat de 1,1,9 per cent. Cal destacar l'elevat nombre de motocultors, 4,5 per cent dels existents a Catalunya, conseqüència lògica si es té en compte la pròpia especialització productiva de la comarca.

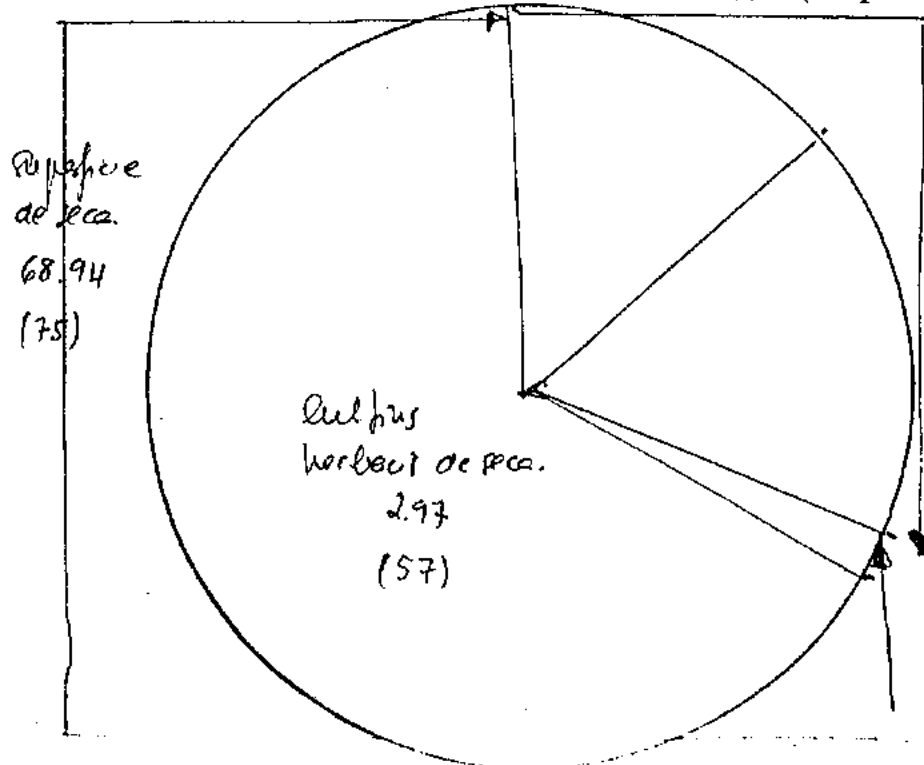
BAIX CAMP

La superfície del Baix Camp és més aviat petita si la comparem amb la mitja catalana, tan sols representa el 2,1 per cent de la superfície total, que es dedica principalment a cultiu de llenyosos que tenen el 6,65 per cent de la superfície que cultiva Catalunya, a mont per a llenya i per a fusta.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	67.466	2,1
Superfície cultivada (Hes)	30.646	3,24
Producció total (milers de ptes)	5.283.357	4,99
" agrícola (milers de ptes)	1.412.967	2,75
" ramadera " " "	3.870.390	7,09
Renda total	1.888.648	3,7
Població activa agrària	5.838	4,5
Parc maquinària (milers de ptes)	1.241.060	3,6

La superfície cultivada del Baix Camp és el 3,24 per cent de la cultivada de tota la regió i té la següent distribució:

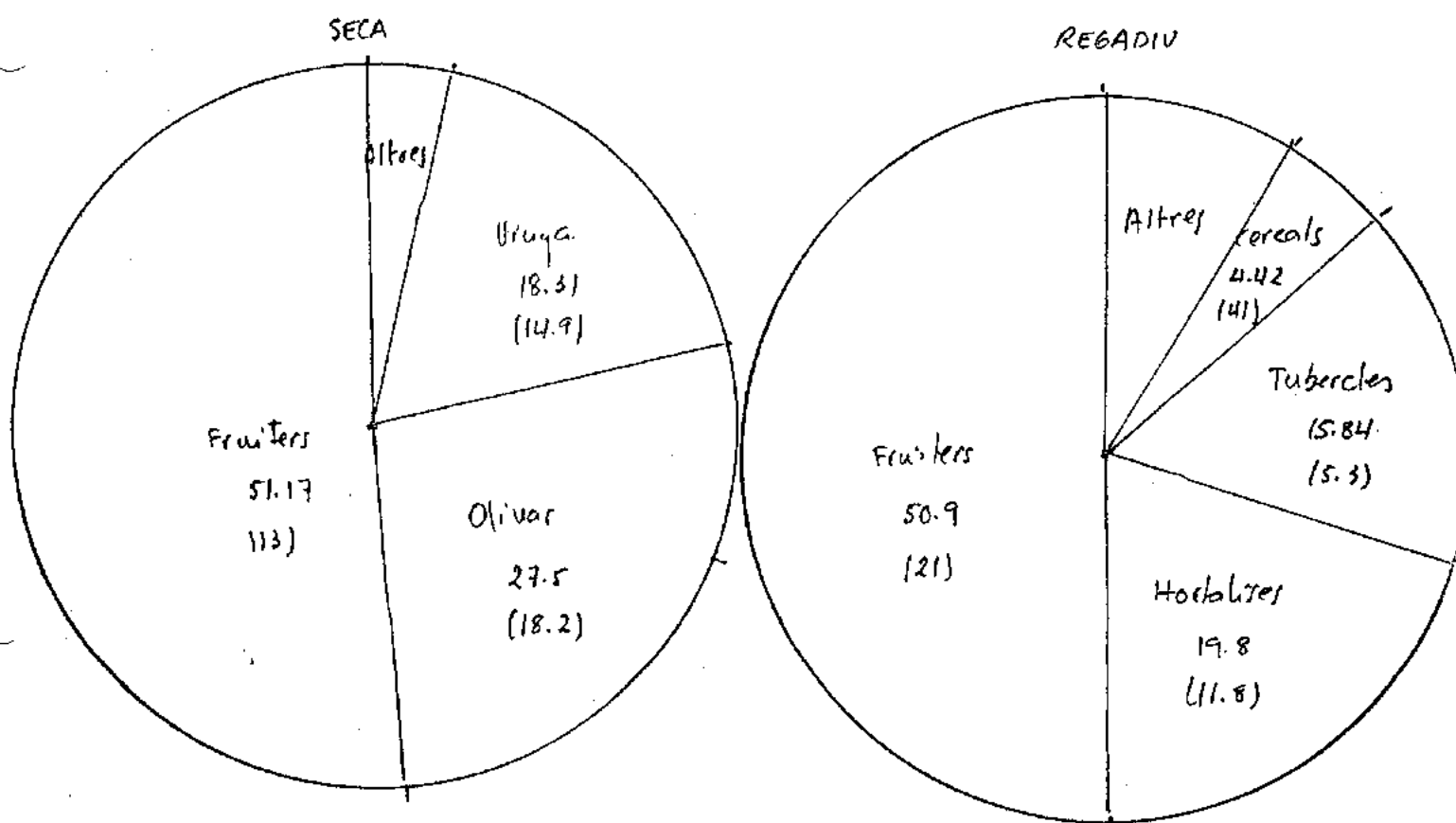
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

Nota: Els percentatges són sobre la superfície total de la comarca.

Com podem veure és en cultiu de llenyosos en el que està especialitzada la comarca i principalment llenyosos de secà.

La distribució de la superfície cultivada per grups de productes és tal com indiquem en els següents diagrames:

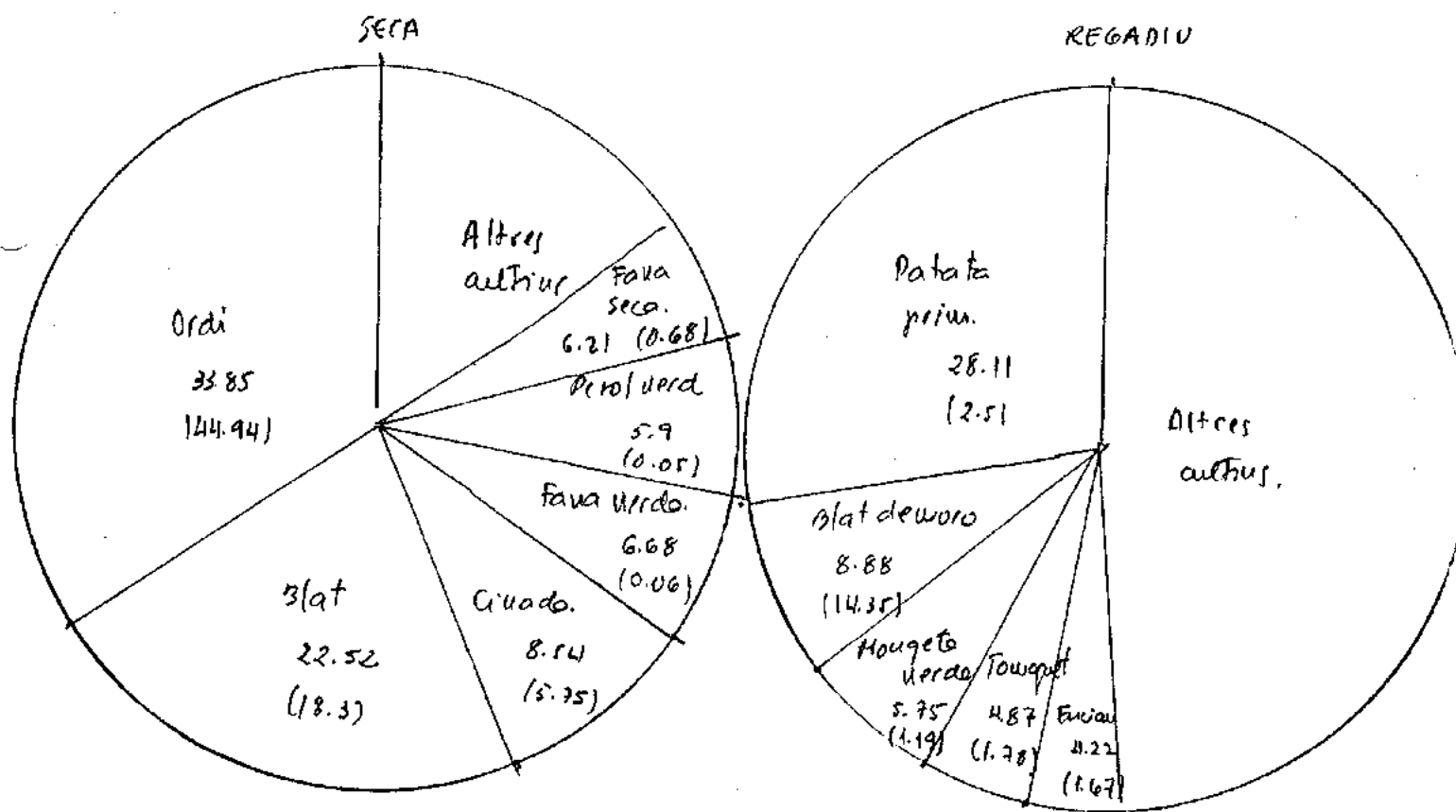
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

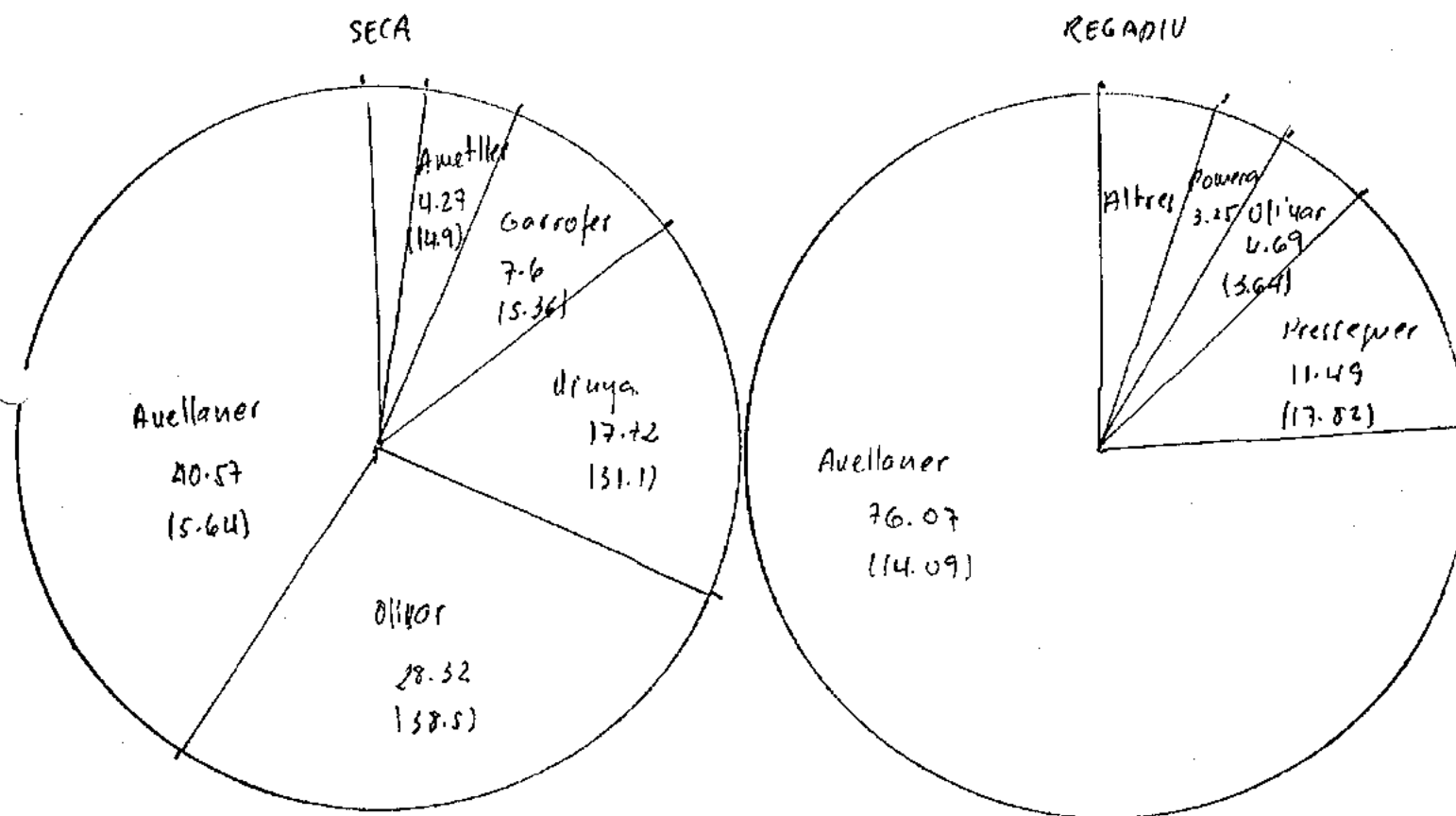
Aquí podem veure la importància que per aquesta comarca té el cultiu de llenyosos i especialment fruiters, vinya i olivera al secà, i fruiters i olivera al regadiu. El pes dels herbacis de secà és molt petit i més quan el comparem amb el que aquests tenen a Catalunya. En quant al cultiu de regadiu s'observa una especialització de la comarca en el cultiu de tubercles, lleguminoses i hortalisses.

A continuació es poden veure els principals productes en quant a superfície cultivada.

PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

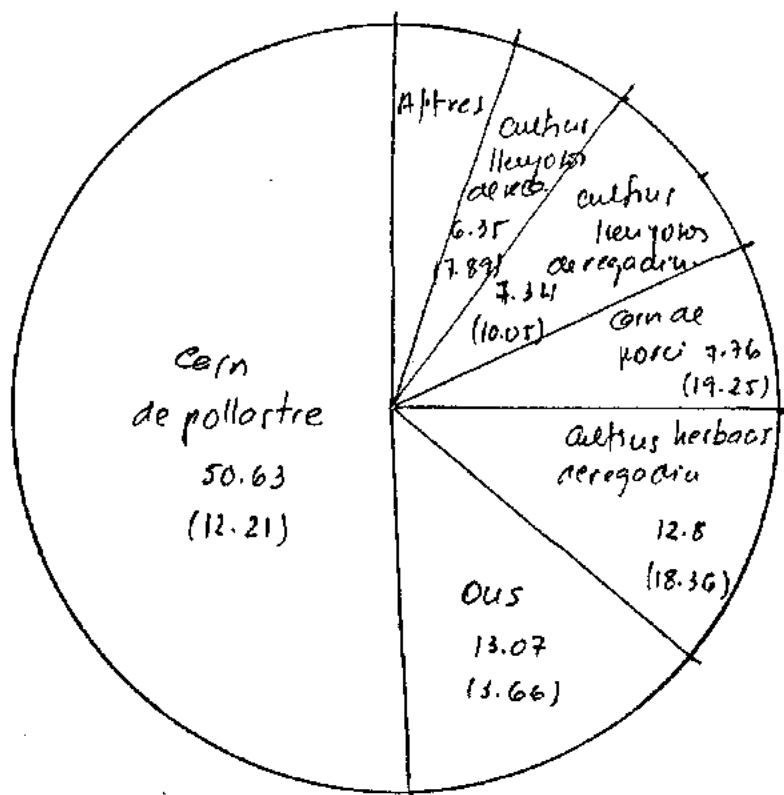

L'escassa superfície dedicada al cultiu d'herbacis està molt diversificada, si comparem la proporció que representa a la comarca amb la de Catalunya podem destacar la fava, cigró i patates al secà, i fava, patates i diverses hortalisses al regadiu.

El cultiu de llenyosos de secà és molt important al Baix Camp, la comarca està fortament especialitzada en el cultiu d'avellaners i garrofers. Al regadiu també destaquen els avellaners i l'olivar d'oliva per a oli en menor importància.

El valor de la producció agrícola del Baix Camp és el 5 per cent del de Catalunya, un 27 per cent es deu al subsector agrícola i un 73,26% al ramader, éssent la seva distribució:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS GRUPS DE PRODUCTES AGRICOLES I TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

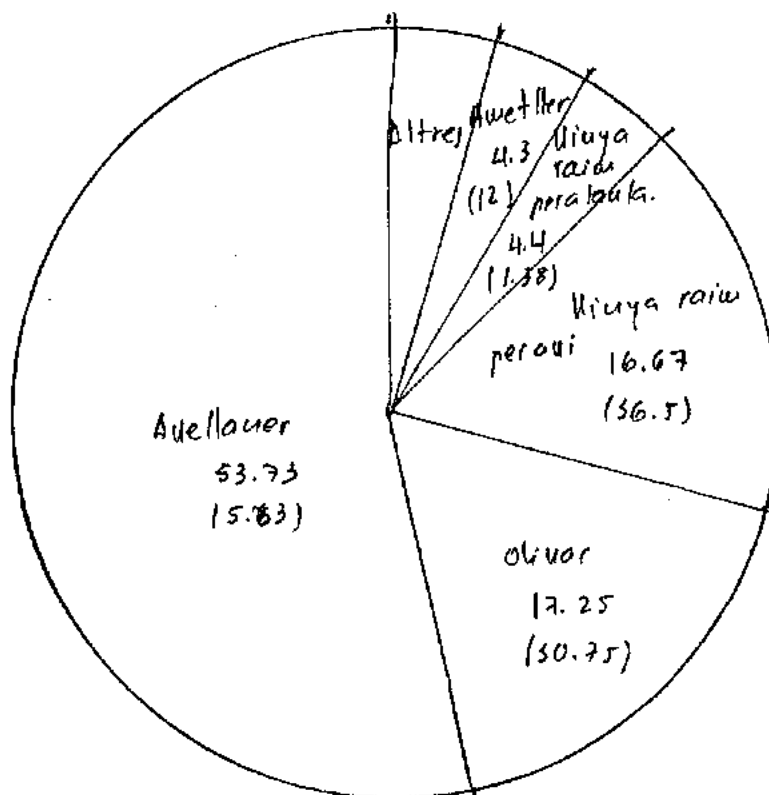

Com podem veure la comarca s'especialitza en la producció ramadera i més concretament en la de carn de pollastre i d'ous. En quant a la participació agrícola, que és més petita que la mitja catalana, són els cultius de regadiu els que més pes tenen.

Si ens centrem en la participació que hi tenen els diferents productes podem dir que l'escàs pes dels herbacis de secà es degut fonamentalment a les patates, faves i pèsols.

La distribució dels llenyosos de secà és:

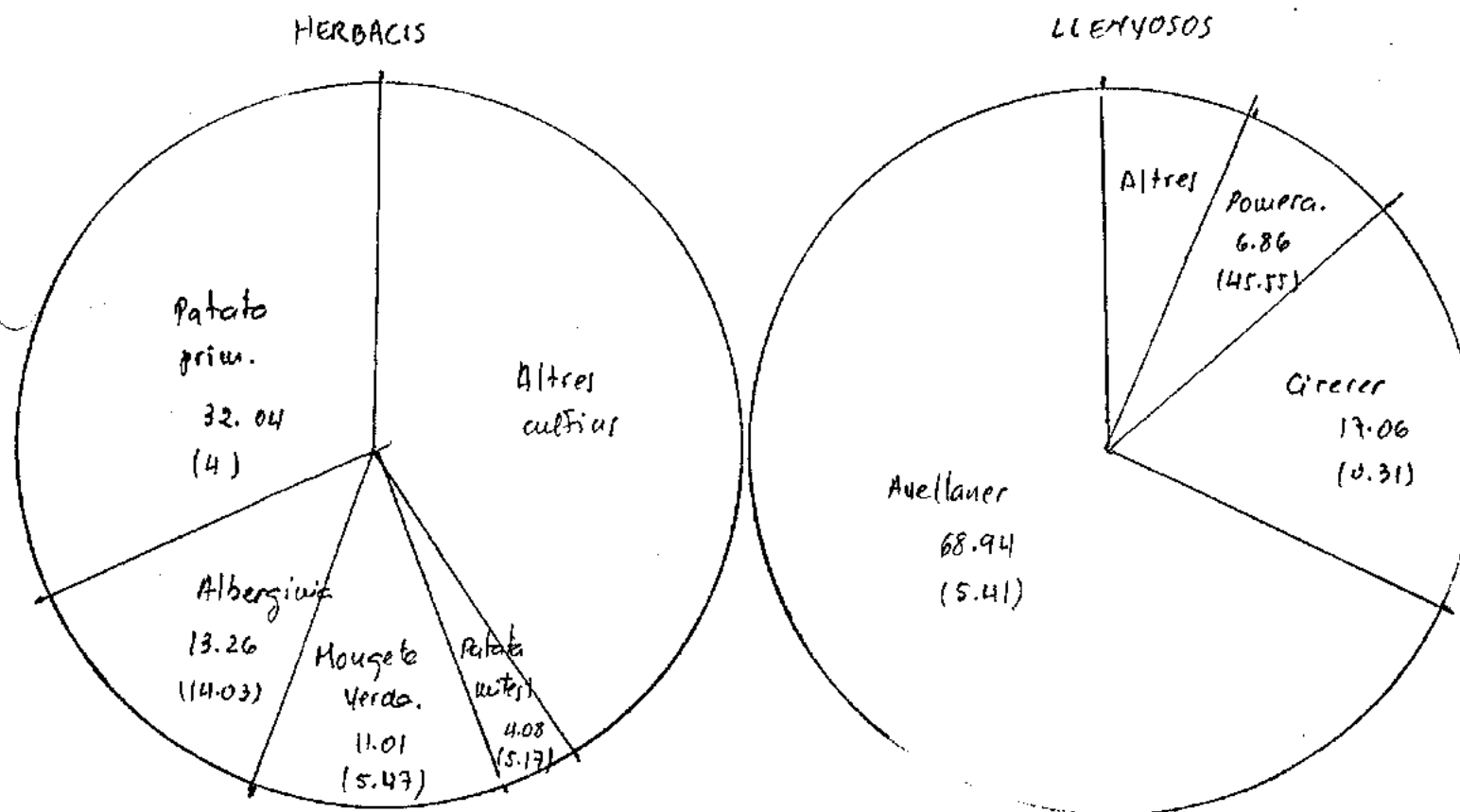
PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

Es l'avellaner el cultiu més important tant en superfície com en valor de producció quan parlem de cultius de secà a la comarca del Baix Camp.

Al regadiu la distribució és la següent:

PRINCIPALS CULTIUS DE REGADIU SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIÓ 1976
(en percentatges)

Com veiem la distribució, en quant a pes dels diferents productes en el valor total dels herbacis de regadiu, té les mateixes característiques i mostra la mateixa especialització que quan parlem de superfícies dels llenyosos, cal assenyalar l'especialització de la comarca en cireres i avellaners.

La renda del sector agrari representa el 3,7 per cent de la que aquest sector té a Catalunya, el subsector agrícola el 2,7 per cent i el ramader el 6,7 per cent, o sigui, el pes de la producció ramadera és més gran que el de l'agrícola.

En quant a la població podem dir que la població activa agrària és el 15 per cent de l'activa total mentre que a Catalunya és el 5,69 per cent, per altra banda aquélla representa el 4,5 per cent de la població activa agrícola total catalana.

Per últim, el valor de la maquinària és el 3,6 per cent del valor total de la maquinària de Catalunya, el nombre de motocultors de la comarca és el 12 pr cent dels que té tota la regió.

CONCA DE BARBERA

La Conca de Barberà és una comarca relativament petita segons l'extensió total i la superfície cultivada. La primera representa el 2 per cent de la superfície total de Catalunya, i la superfície de cultiu és tan sols l'1,22 per cent.

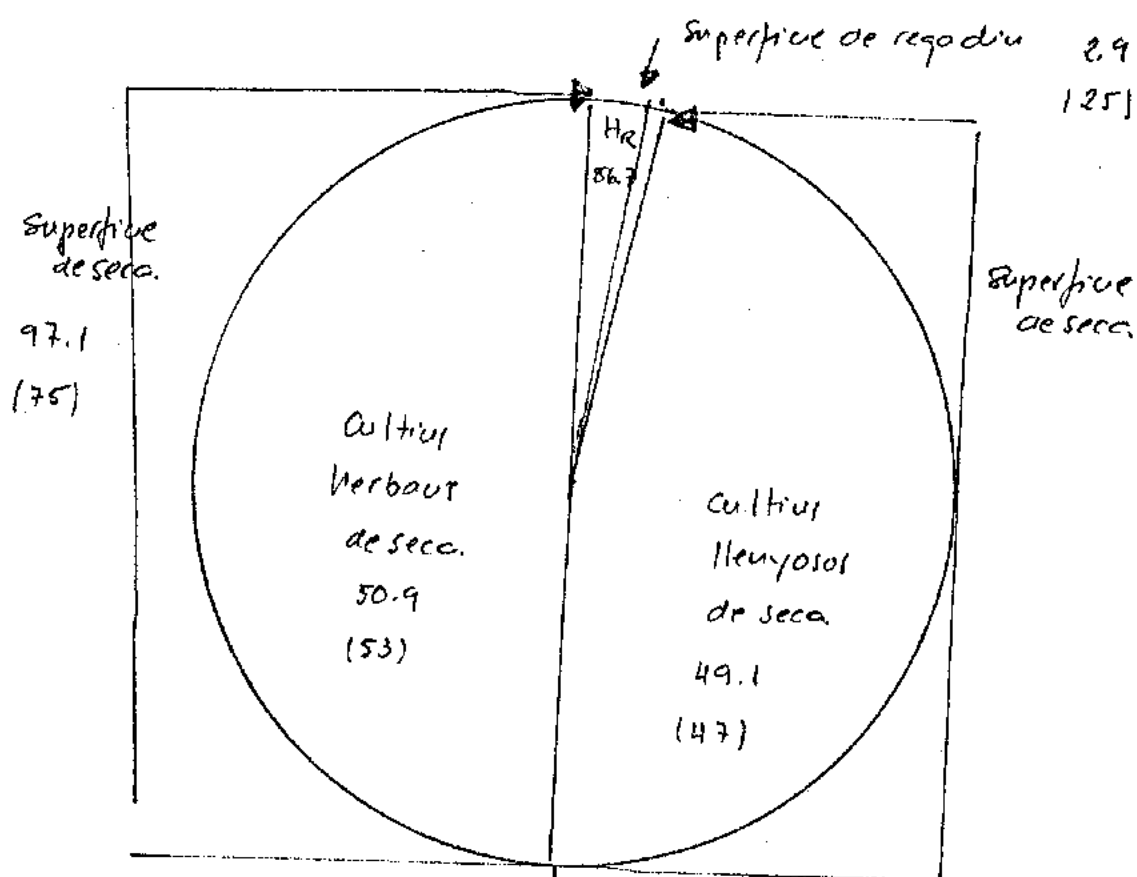
Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total	63.796	2,-
Superfície cultivada (Hes)	11.561	1,22
Producció total (milers ptes)	3.038.015	2,87
" agrícola (milers ptes)	661.090	1,29
" ramadera " "	2.376.925	4,35
Renda total	917.759	1,8
Població activa agrària	1.915	1,5
Parc maquinària (milers ptes)	772.454	2,3

La superfície de la comarca es dedica en un 35 per cent a terres de cultiu, la resta es distribueix fonamentalment en mont per a fusta i llenya i guaret.

La superfície cultivada es distribueix segons s'ha representat en el gràfic següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976. (en percentatges)

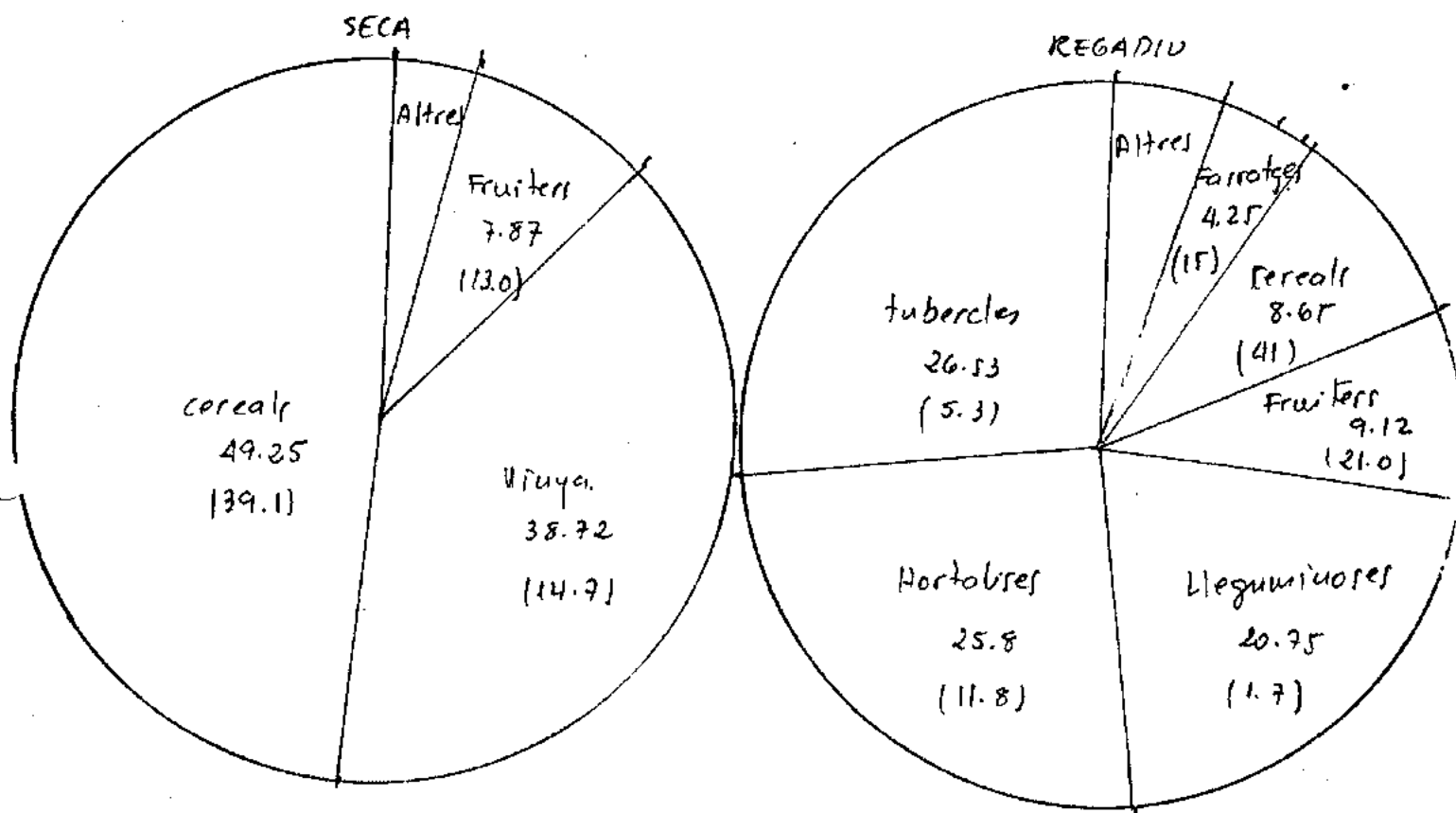

(*) Els percentatges entre parèntesi que es donen als diferents diagrames corresponen al conjunt de Catalunya.

Segons aquesta distribució de la superfície cultivada es pot dir que la Conca de Barberà és una comarca de secà amb poques terres en regadiu, que dedica en bona part a cultius herbacis. Les terres de secà són destinades en quasi parts iguals a cultius herbacis i llenyosos.

Amb un xic més de detall la distribució de la superfície per grups de productes es pot veure en els diagrames següents:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

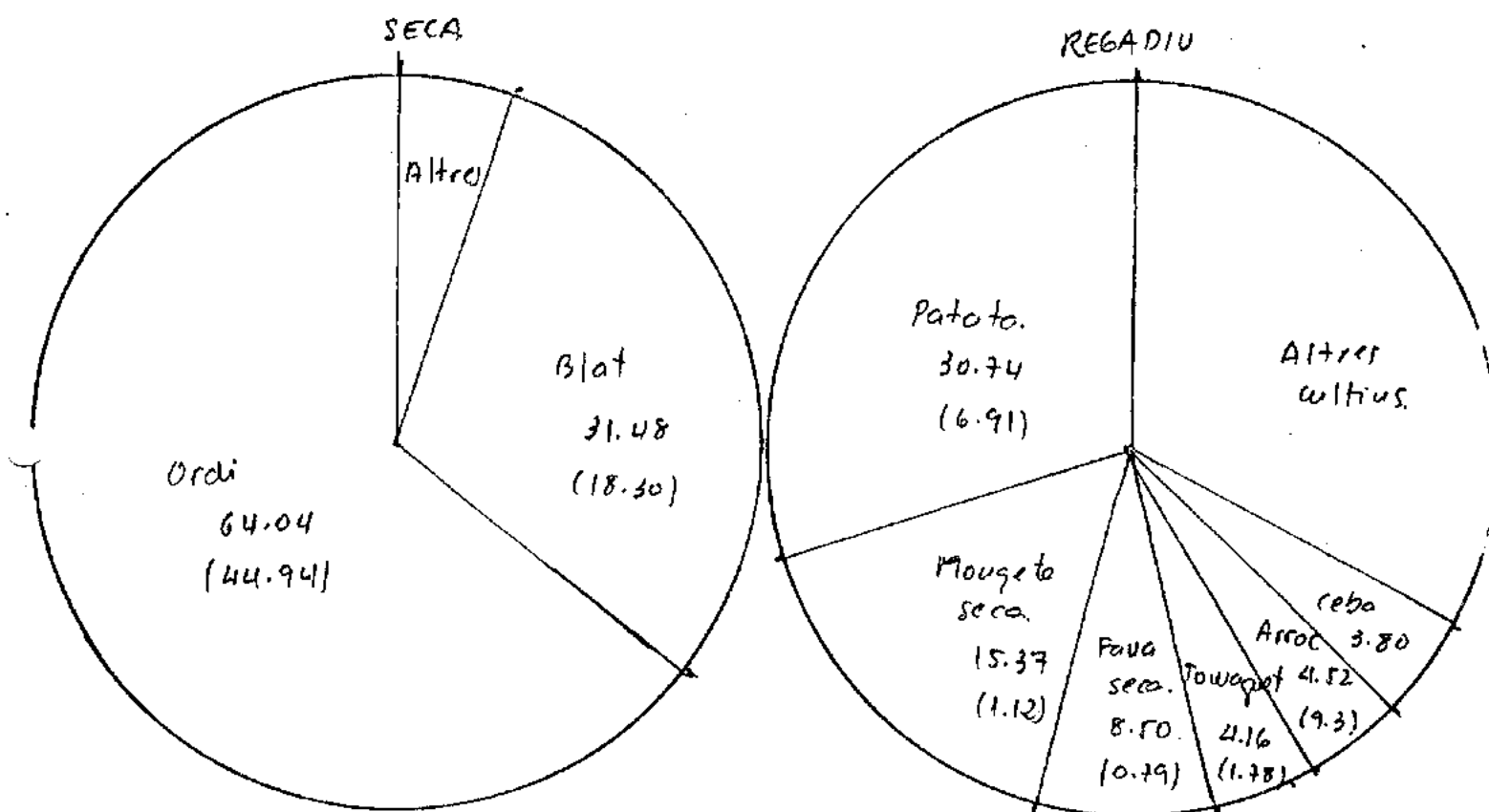

Les terres de secà, que són pràcticament tota la superfície cultivada, són dedicades a cereals, fruiters i vinya. Les terres de regadiu són destinades a lleguminoses, tubercles i hortalisses.

Segons els percentatges de superfície ocupada, l'especialització agrícola de la comarca es situa en els cereals i vinya en secà, lleguminoses, tubercles i hortalisses en regadiu.

Els principals productes segons la superfície han estat representats en els gràfics següents:

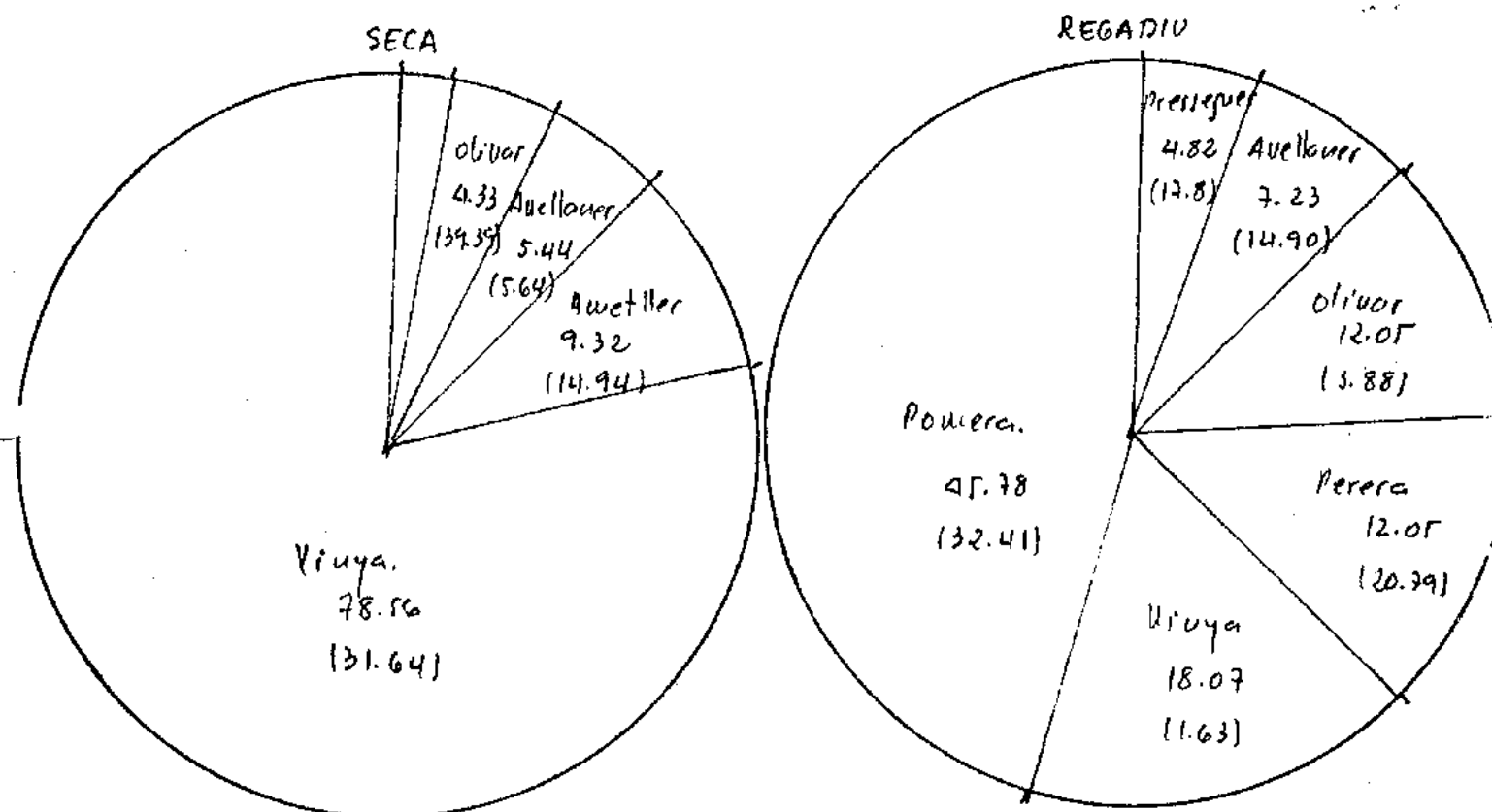
PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SECONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

Pràcticament tota la superfície d'herbació de secà es dedica a cultivar blat i ordi. En el regadiu la diversificació de cultius és més elevada, en aquest cas els principals productes són : mongeta seca, patata, fava seca, arròs i tomàquet.

L'especialització de la comarca tenint en compte la superfície ocupada es situa en el blat i l'ordi en herbació de secà i mongeta seca, fava seca, patata, col i cabdell, enciam, escarola, espinac, tomàquet, ceba i mongeta verda en herbació de regadiu.

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

Els principals cultius llenyosos en secà són la vinya i l'ametller; en el regadiu, pomera, perera, vinya i olivera.

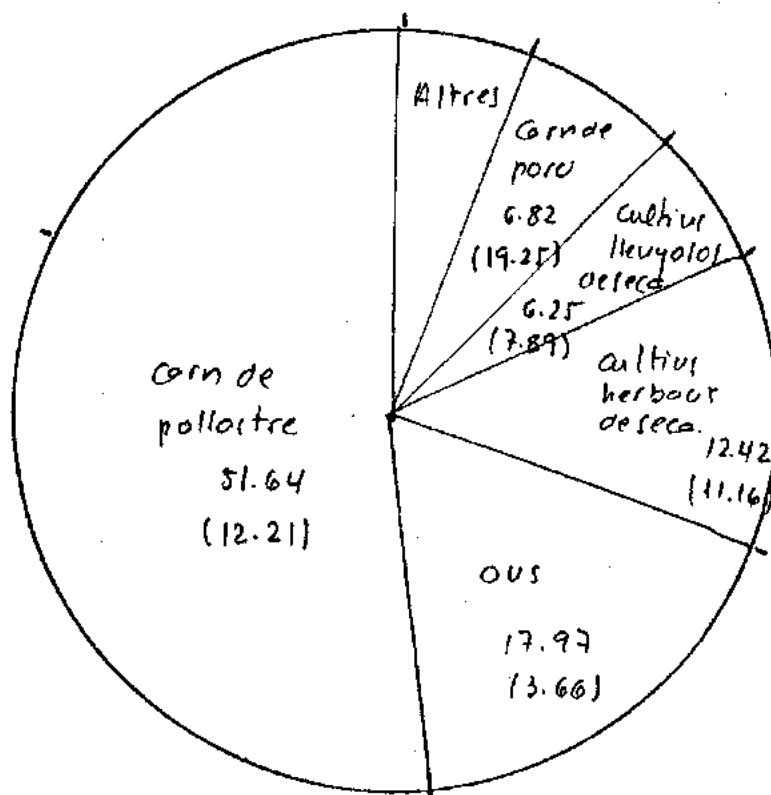
En termes relatius, la vinya en el secà i la pomera i vinya en el regadiu registren percentatges de superfície superiors als de la mitja catalana en el mateix conjunt de cultius llenyosos, en secà i en regadiu, la qual cosa indica que la comarca està relativament especialitzada en els esmentats conreus.

El valor de la producció de la comarca representa quasi el 3 per cent del valor produït pel conjunt de Catalunya, percentatge certament elevat si recordem el pes que tenia la comarca de Barberà

en el conjunt de la superfície cultivada de Catalunya i els tipus de productes en els quals tenia especialització relativa. Aquesta més elevada participació en el valor de la producció catalana és conseqüència de la importància del subsector ramader que participa en el mateix subsector de Catalunya amb un 4,35 per cent , en canvi, el subsector agrícola ho fa només en 1,29 per cent.

La distribució del valor de la producció entre els grans agregats de productes agrícoles i tipus de ramaderia es pot veure en el diagrama següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS AGREGATS DE PRODUCTES AGRICOLES I TIPUS DE RAMADERIA (En percentatge)

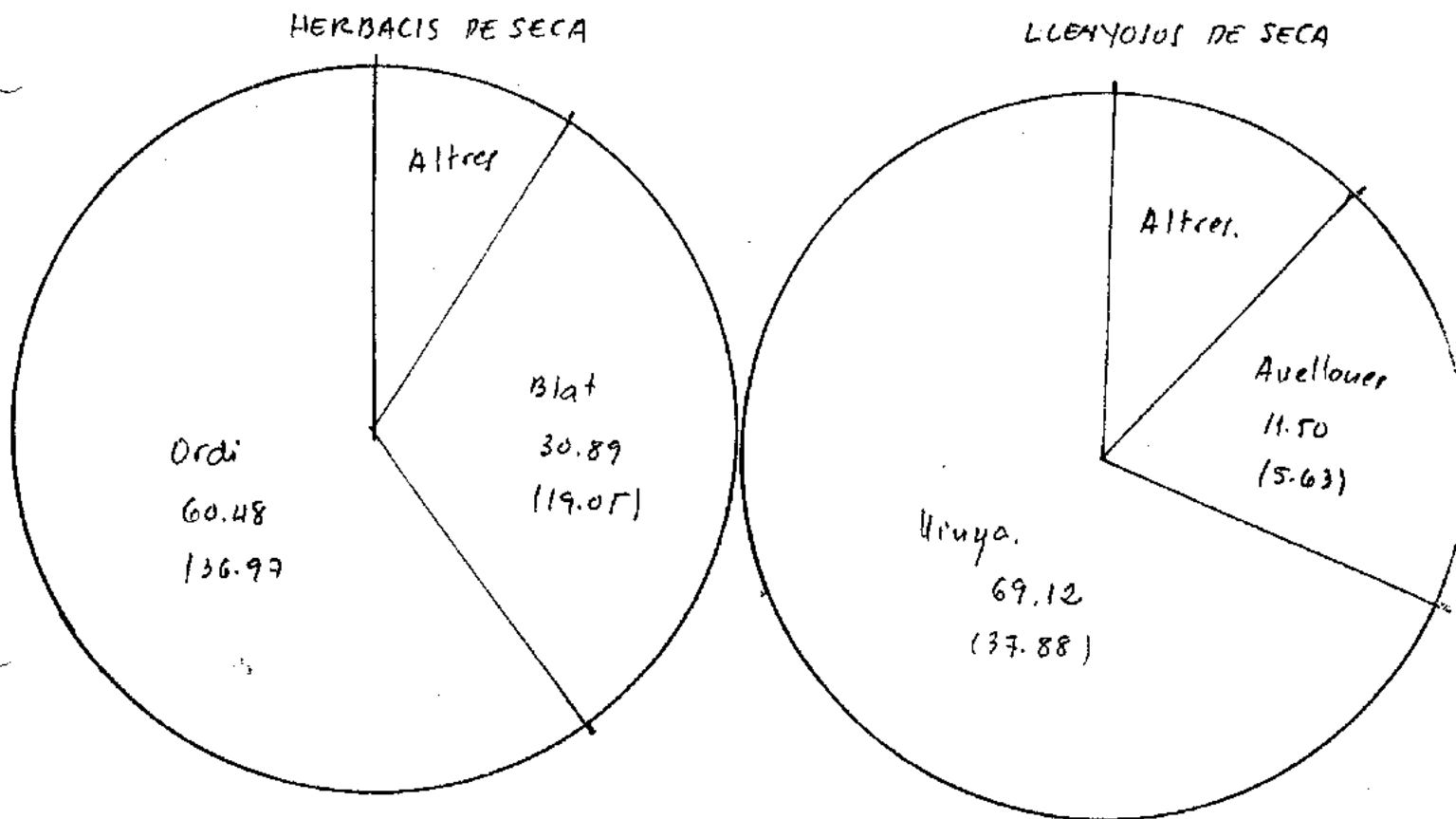

En primer lloc cal destacar que l'engreix de pollastre representa més de la meitat del valor de la producció total de la comarca, ous i productes herbacis de seca, segueixen en importància. Segons els percentatges enregistrats la comarca de

Barberà estava relativament especialitzada en la producció d'ous i l'engreix de pollastres.

Els principals productes agrícoles segons el valor de la producció s'han representat en els gràfics següents:

PRINCIPALS PRODUCTES AGRÍCOLES SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

Els principals productes segons el valor de la producció són, en aquest cas, pràcticament els mateixos esmentats quan es feia la classificació segons la superfície. Així doncs, en el secà cal considerar el blat i l'ordi que concentren més del 90 per cent del valor de la producció d'herbacis de secà, i patates, tomàquet, ceba, mongeta seca i mongeta verda que concentren més del 75 per cent del valor de la producció del conjunt d'herbacis al regadiu.

En llenyosos, els principals cultius segons el valor de la producció són avellaner i vinya al secà, i pomera, perera i préssec al regadiu.

L'especialització relativa de la Conca en el subsector agrícola es situaria segons el valor de la producció en blat, ordi, avellaner i vinya en el secà i mongeta seca, patates, tomàquet, albergínies i pomera en el regadiu.

S'ha vist que el pes del subsector ramader és molt considerable segons el valor de la producció, això fa que el 51 per cent de la renda de la comarca provingui de l'esmentat subsector, percentatge molt alt respecta al registrat pel conjunt de Catalunya que es situa entorn del 26 per cent. En termes absoluts es pot situar el valor afegit net de la comarca en uns 918 milions de pessetes xifra considerable que fa que la Conca de Barberà tingui una renda agrària per capita superior a la mitja catalana.

La població activa agrícola era l'any 1975 i segons el Padrò municipal el 28,39 per cent de tota l'activa de la comarca, percentatge que assenyala la dependència de l'economia de la Conca al subsector agrícola i ramader, dependència però que disminueix, doncs, cal esmentar que el percentatge de la població activa agrícola sobre la activa total a l'any 1970 era del 37,68 per cent.

Els nivells de mecanització de la comarca són prou elevats respecta al conjunt de Catalunya, la qual cosa fa que la comarca participi amb el 2,3 per cent en el conjunt del valor de la maquinària de Catalunya. Cal esmentar l'elevat nombre de recol·lectors de cereals localitzats a la comarca doncs representen el 4,4 per cent de les existents a Catalunya; aquest fet va molt lligat a l'elevat pes que tenen els cereals dins el conjunt de conreus de la comarca.

PRIORAT

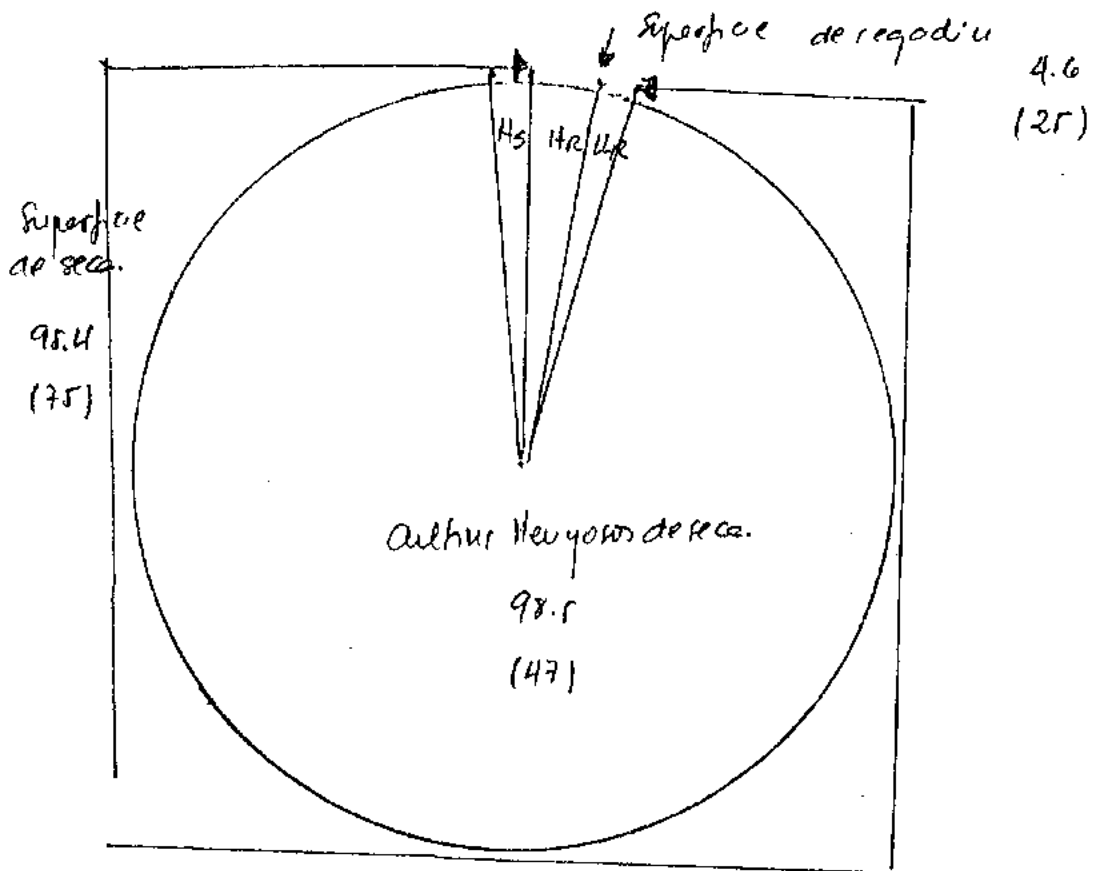
La comarca del Priorat és més aviat petita en quant a extensió, ocupant l'1,6 per cent de la superfície total de Catalunya.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	51.731	1,6
Superfície cultivada (Hes)	16.752	1,77
Producció total (Milers de ptes)	667.592	0,63
" agrícola (Milers de ptes)	398.811	0,78
" ramadera " " "	268.781	0,49
Renda total	344.930	0,7
Població activa agrària	1.907	1,5
Parc maquinària (Milers de ptes)	296.941	0,9

La seva superfície cultivada representa l'1,77 per cent del total català i és el 32,4 per cent del total de superfície de la comarca, la resta està ocupada bàsicament per mont per a fusta, mont per a llenya i terreny improductiu; de la superfície cultivada un 95,4 per cent és de secà i només un 4,6 per cent de regadiu. Cal remarcar el gran pes del secà en relació a la mitja catalana, així com l'especialització relativa en cultius llenyosos.

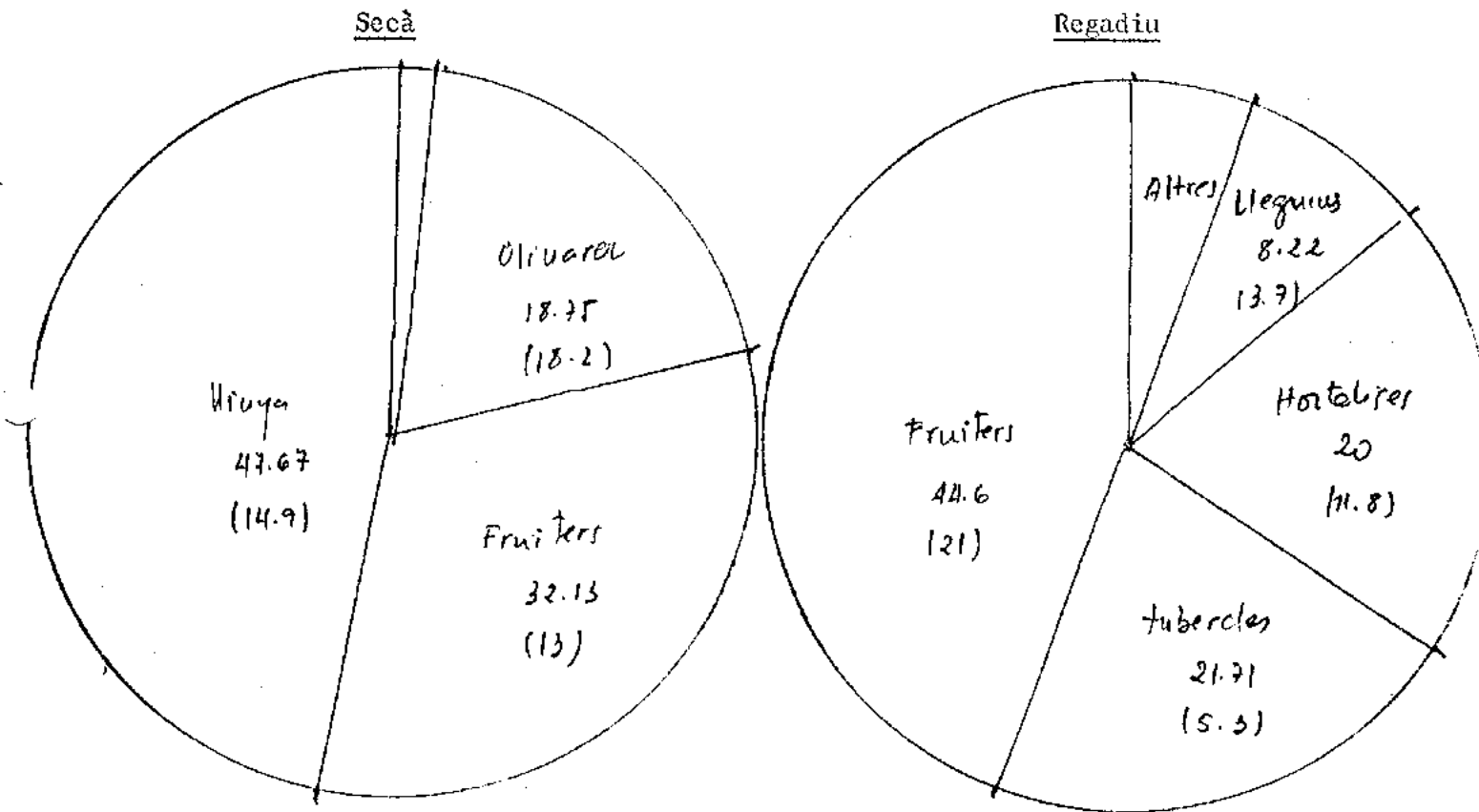
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

(*) Els percentatges figurant entre parèntesi en aquest i altres diagrames representen el conjunt de Catalunya.

La distribució de la superfície de seca i de regadiu per grans grups de productes es pot veure als següents diagrames.

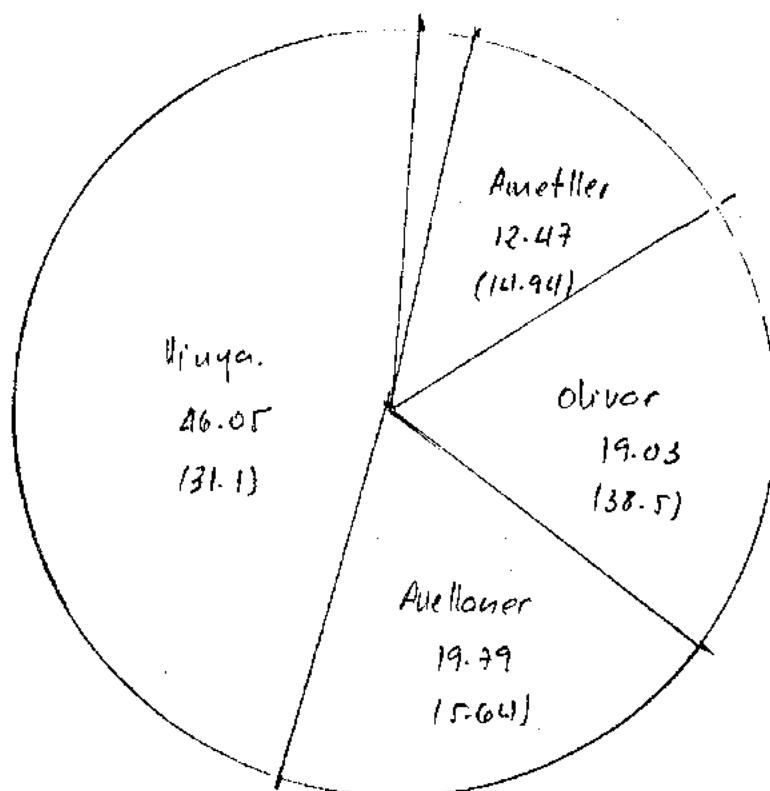
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

De les dades anteriors es dedueix una especialització relativa en vinya i fruïters al secà, i al regadiu l'especialització es concreta en fruïters, hortalisses, tubercles i llegums.

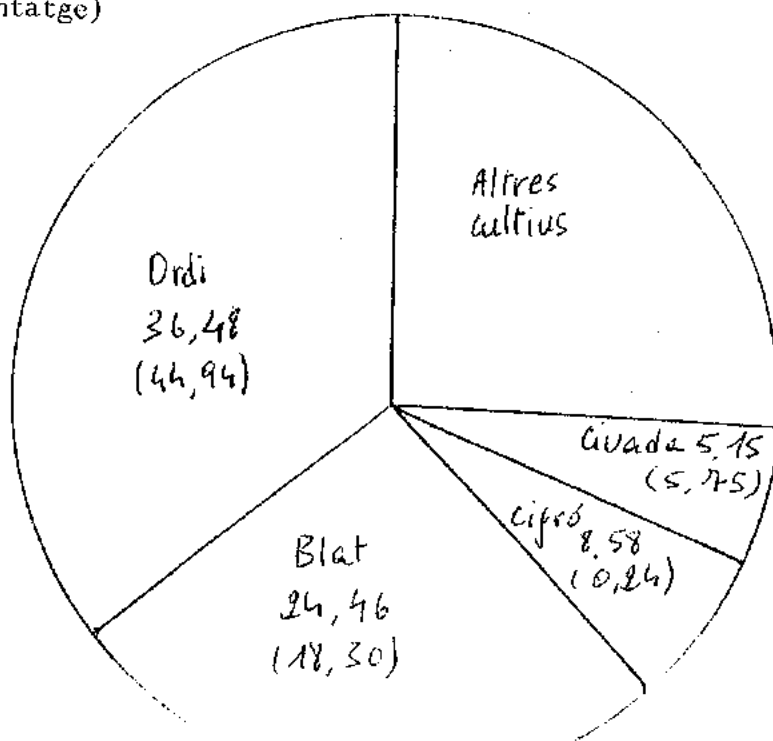
La distribució de les terres cultivades segons els principals productes vé reflexada als diagrames següents.

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS DE SECA SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(En percentatge)

Dins del secà, apart de l'especialització ja esmentada en vinya, cal remarcar el important pes relatiu de l'avellaner.

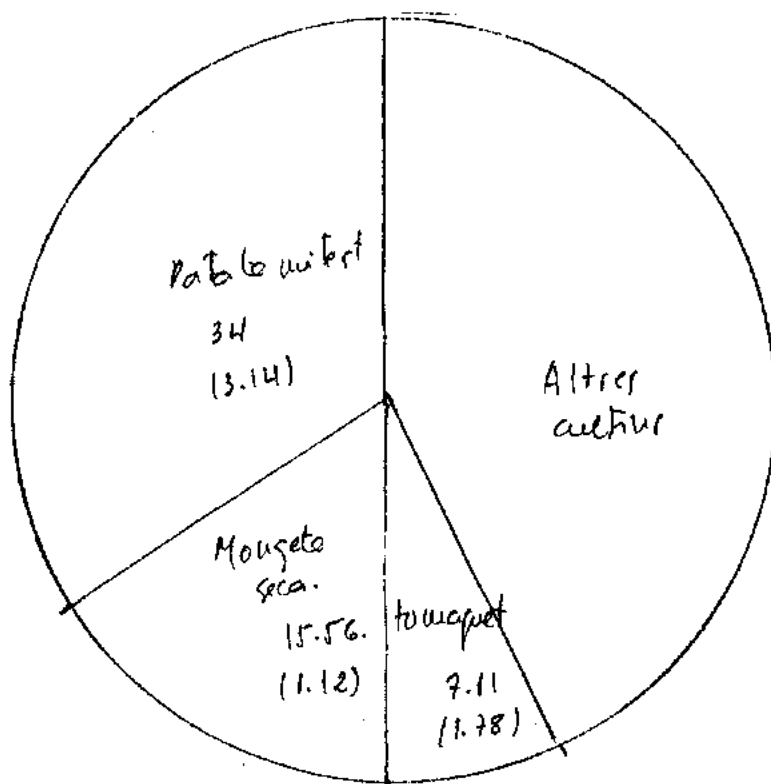
PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS DE SECA SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(En percentatge)

Els herbacis de secà tan sols representen l'1,5 per cent de la superfície de secà i el seu cultiu es centra bàsicament en cereals i llegums éssent el blat, cigró i vessa els productes amb més superfície relativa (vegi's diagrama anterior).

El 4,6 per cent de la superfície cultivada és de regadiu dedicant-se a herbacis el 52,82 per cent del total, dels quals els tubercles i lleguminoses en són els grups més importants.

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS DE REGADIU SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA.1976
(En percentatge)

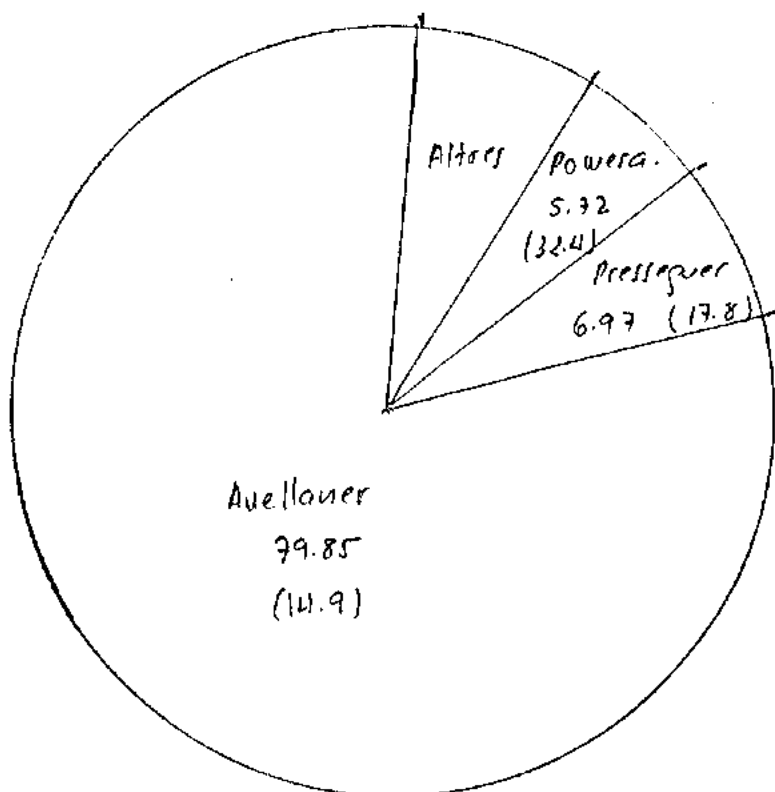

La mongta seca, la patata de mitja estació així com el tomàquet, i altres hortalisses són els productes principals pel que fa a herbacis de regadiu.

El 47,2 per cent restant, que correspon a cultius llenyosos, es distribueix de la següent manera:

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS DE REGADIU SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA.

1976 (en percentatges)

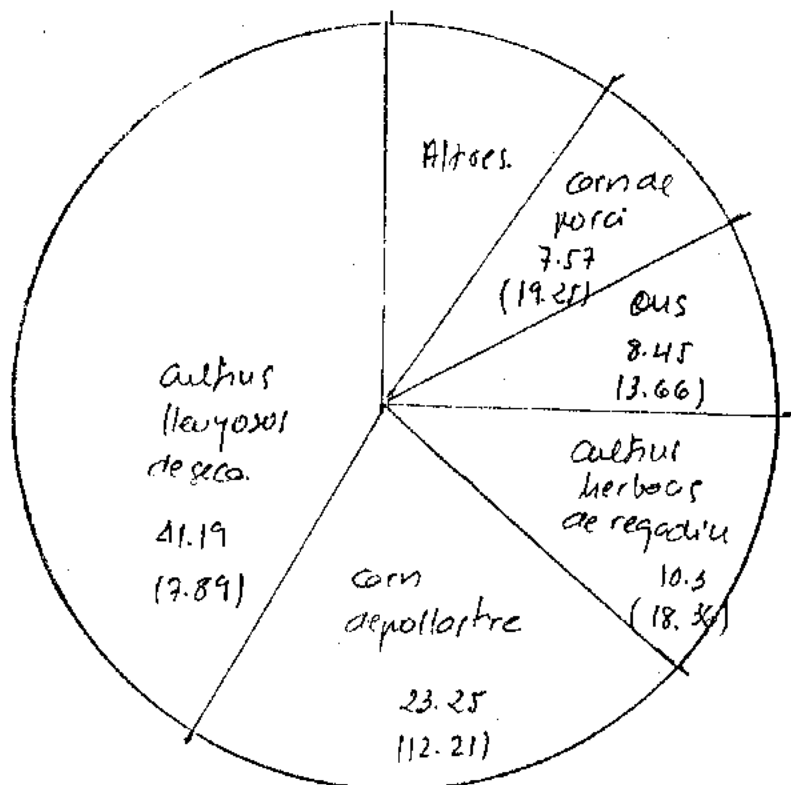

L'avellaner representa el 79,85 per cent de la superfície de llenyosos de regadiu éssent per tant el cultiu més important, molt per sobre de la mitja catalana (14,9%).

El valor de la producció agrària total del Priorat de l'any 1976 fou de 667 milions de ptes, que representa un 1 per cent del total català. Un 59,74% és produït pel subsector agrícola i un 40,26% pel subsector ramader.

La distribució del valor de la producció per grups de productes agrícoles i ramaders és la següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRUPS DE PRODUCTES AGRICOLES
I TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

Són per tant els llenyosos de secà els que tenen més pes en quant a valor de la producció agrícola i l'avellaner i la vinya de raïm per a ví els productes més importants.

En llenyosos de regadiu i herbacis tant de secà com de regadiu els productes principals en valor de la producció també coincideixen amb els que ja havíem destacat en importància en superfície cultivada.

Respecte al valor de la producció ramadera són la producció de carn de pollastre i la d'ous les més destacables.

La renda neta agrària del Priorat evaluada en 344,9 milions de ptes és un 0,7 per cent de la renda neta d'aquest sector a Catalunya. Un

82 per cent es deu al subsector agrícola i un 8 per cent al ramader, el que està d'acord amb l'especialització agrícola de la comarca.

La població activa agrícola de la comarca era 56,86 per cent del total de l'activa al 1970 i 48,47 per cent el 1975, suposant una disminució en aquests 5 anys d'un 28,2 per cent. Es tracta doncs d'una comarca predominantment agrícola si atenem al pes de la població activa agrícola, que representa un 1,8 per cent del total català.

El valor de la maquinària agrícola d'aquesta comarca és el 0,9 per cent del valor de la de Catalunya éssent de destacar el nombre de motocultors, en quant a importància en nombre físic de màquines, respecte a Catalunya.

RIBERA D'EBRE

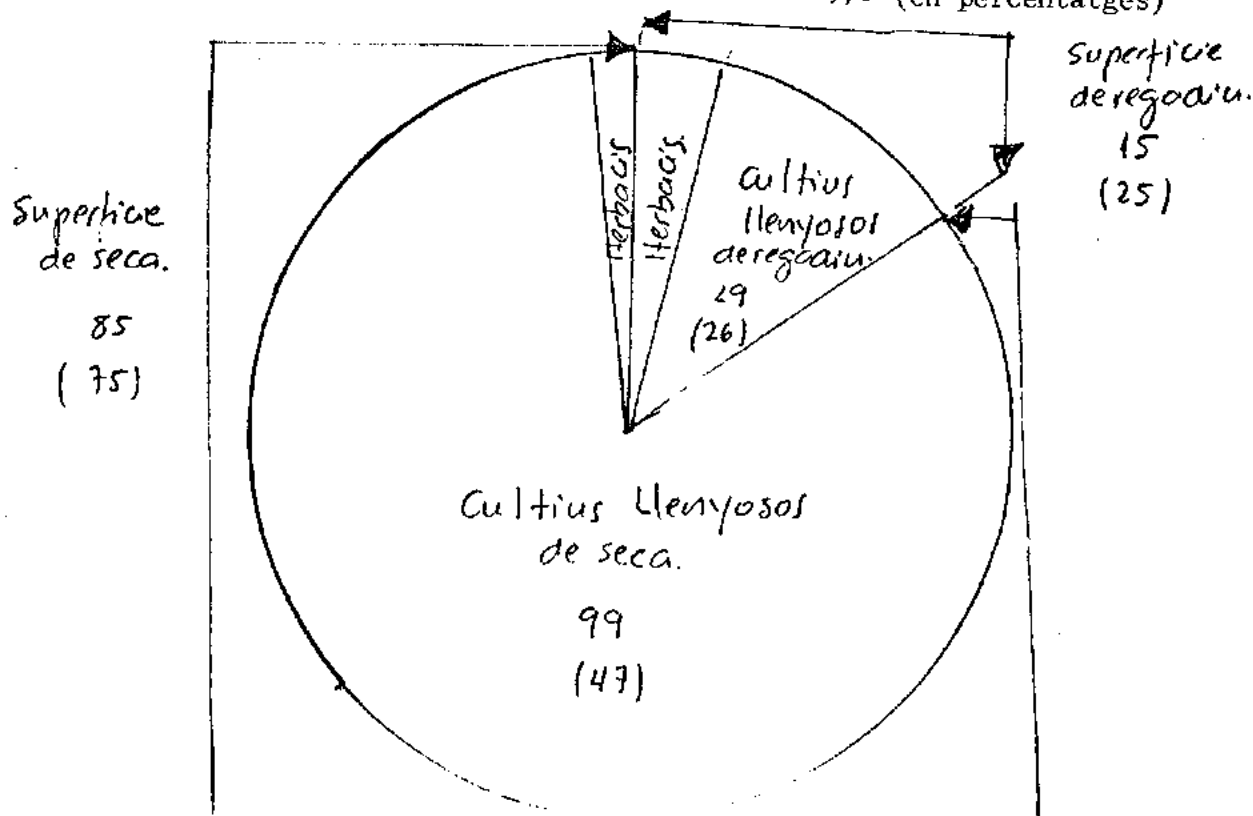
La Ribera d'Ebre és una comarca mitjana en extensió doncs ocupa el 2,6 per cent de la superfície total de Catalunya i el 3,05 per cent respecta a la superfície cultivada. Les superfícies dedicades a cultius de llenyosos i mont per a fusta i llenya ocupen quasi les 3/4 parts de la superfície de la comarca.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	82.480	2,6
Superfície cultivada (Hes)	28.893	3,05
Producció total (milers de ptes)	1.688.936	1,59
" agrícola (milers de ptes)	935.288	1,82
" ramadera " " "	753.648	1,35
Renda total	886.470	1,8
Població activa agrària	2.256	1,7
Parc maquinària (milers de ptes)	473.899	1,4

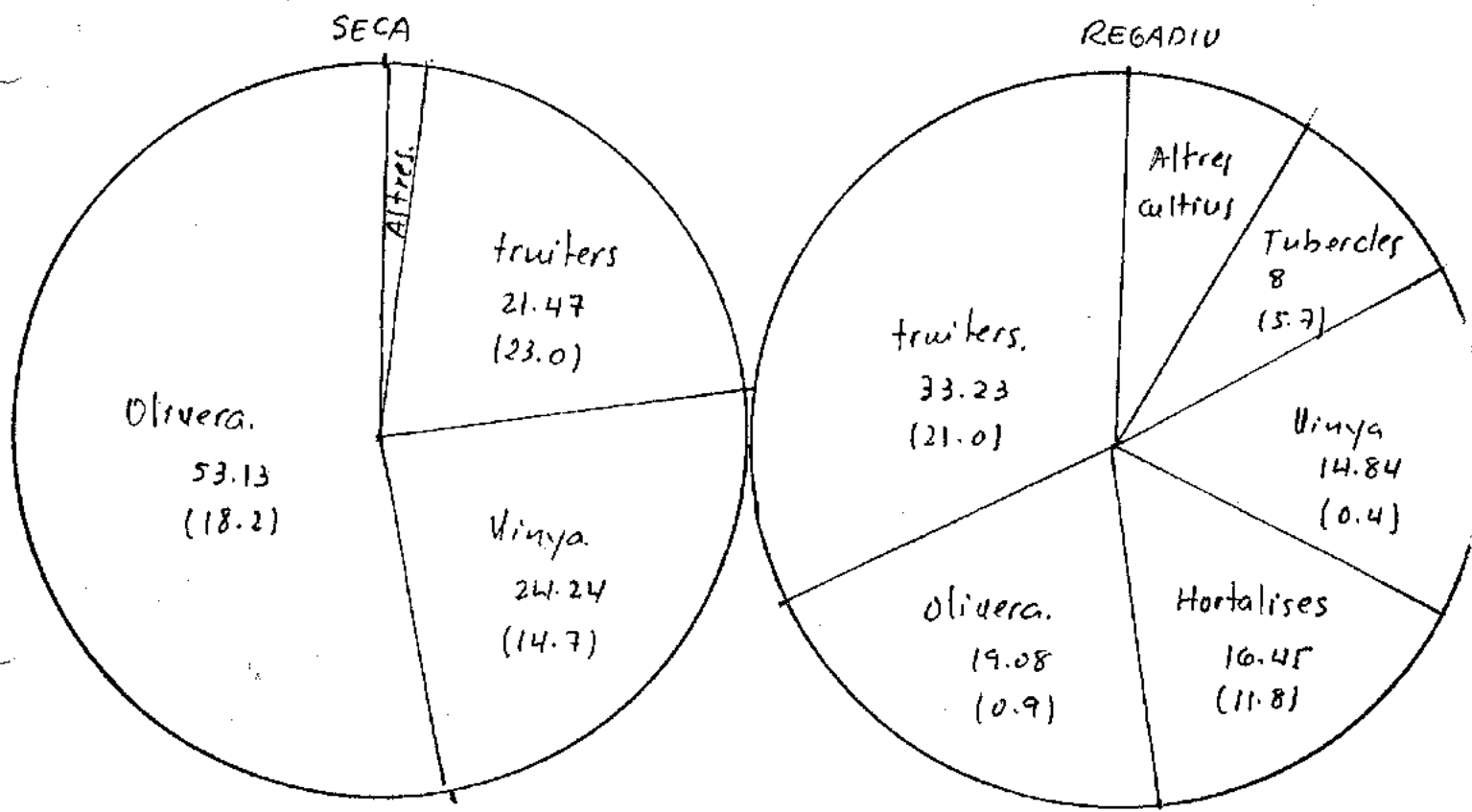
La superfície cultivada es dedica fonamentalment a cultius llenyosos segons es pot veure en el diagrama següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

Segons la distribució anterior es pot dir que la Ribera s'ha especialitzat en termes relatius respecte a Catalunya en cultius llenyosos. Amb més detall aquesta especialització es pot veure en els diagrames següents, els quals representen la distribució de la superfície de secà i regadiu per grups de productes cultivats:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE CULTIUS. 1976
(en percentatges)

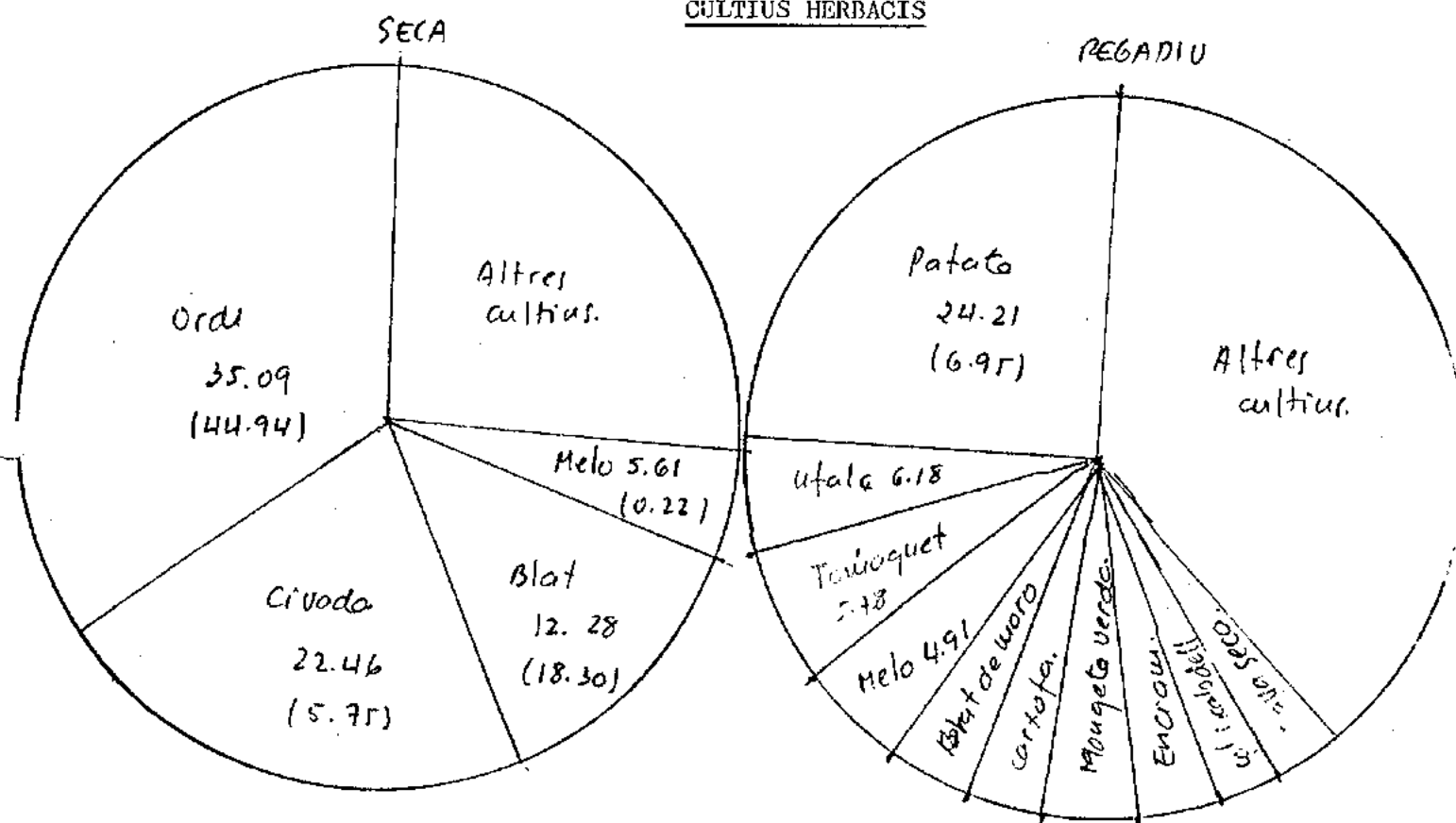

La superfície cultivada de la Ribera és ocupada fonamentalment per fruiters, vinya i olivera en el secà i hortalisses, fruiters, vinya i olivera en el regadiu, en proporcions relativament més elevades que les registrades per la mitja catalana.

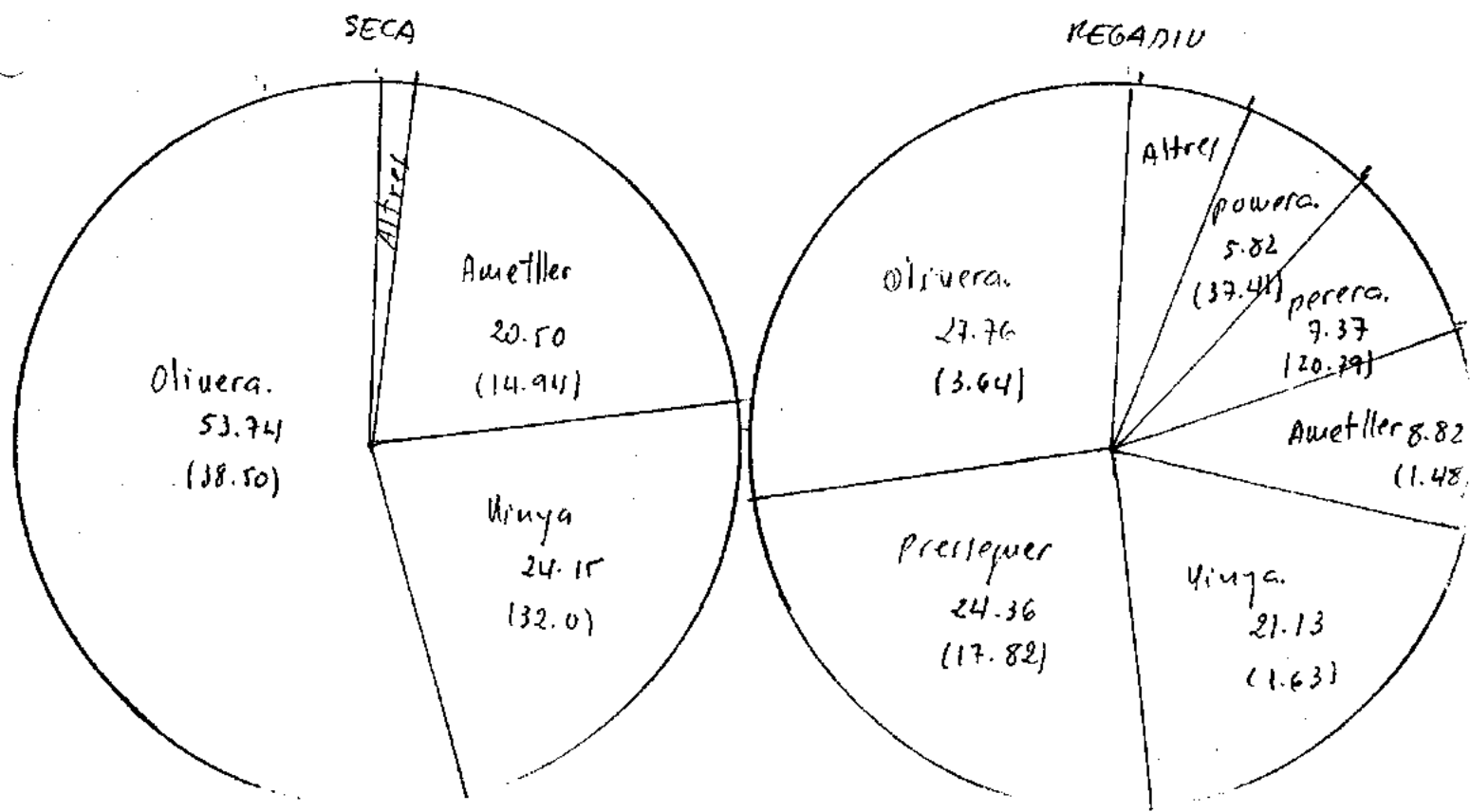
Els principals productes dins aquests grups han estat representats en els diagrames següents:

PRINCIPALS PRODUCTES CULTIVATS SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

CULTIUS HERBACIS

CULTIUS LLENYOSOS

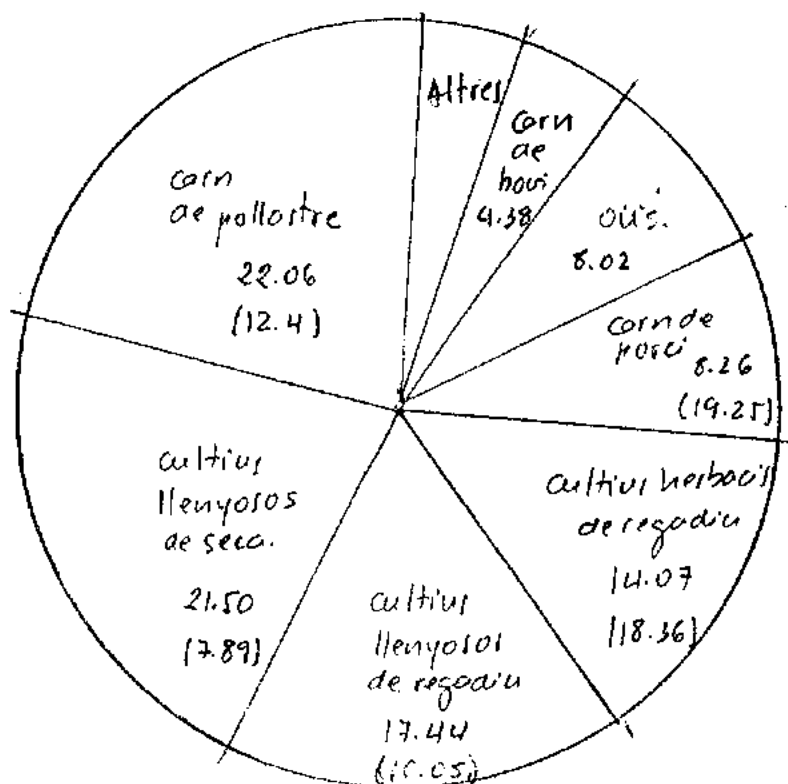
Segons les distribucions de superfície podem dir que la Ribera s'ha especialitzat en termes relatius respecte a Catalunya en els productes següents : civada, fava seca, cigró, síndria, meló i tomàquet en herbacis de secà; mongeta seca, patata, col i cabdell, enciam, meló, tomàquet, carxofa, ceba i mongeta verda en herbacis de regadiu. Dins els cultius llenyosos l'especialització relativa es centra en l'ametller i olivera en secà, i presseguer, ametller, vinya i olivera en regadiu.

El valor de la producció total dels subsectors agrícola i ramader de la Ribera participa tan sols en 1,59 per cent del valor de la producció de l'agricultura de Catalunya. El subsector agrícola ho fa en 1,82 per cent i el ramader en 1,35 per cent.

En termes de valor de la producció de la comarca el subsector agrícola i ramader contribueixen en proporcions diferents, el primer genera el 55 per cent del valor total mentre que el ramader produeix el 45 per cent.

La distribució per grans grups de productes i tipus de bestiar apareix en el diagrama següent:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS GRUPS DE PRODUCTES
I TIPUS DE RAMADERIA (en percentatges)

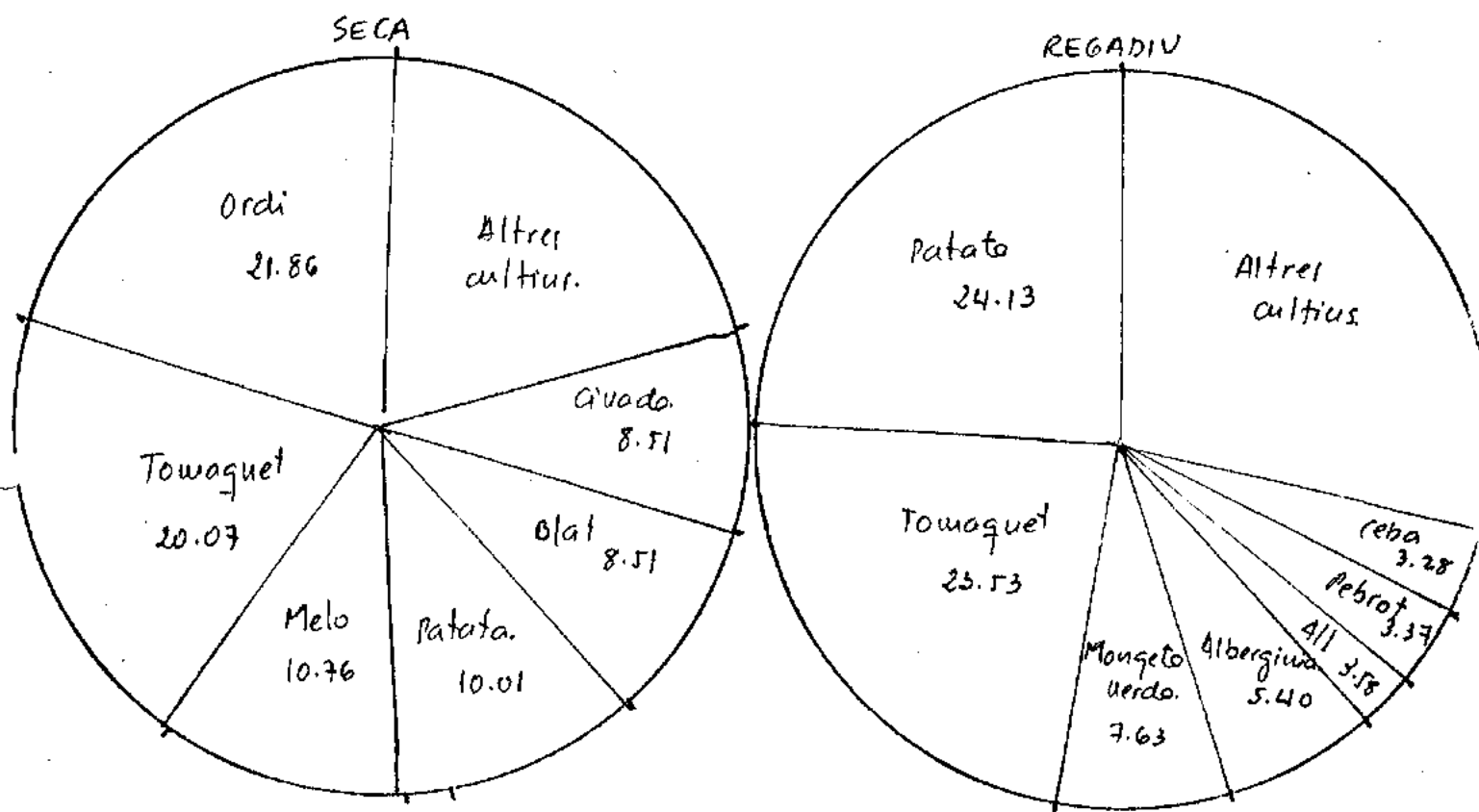

Aquesta distribució del valor de la producció confirma, per una banda, l'especialització de la comarca en els cultius de llenyosos que tant en secà com en regadiu concentren percentatges de la producció força elevats. Per altra banda, en el subsector ramader es troba relativament especialitzat en l'engreix de pollastres i producció d'ous.

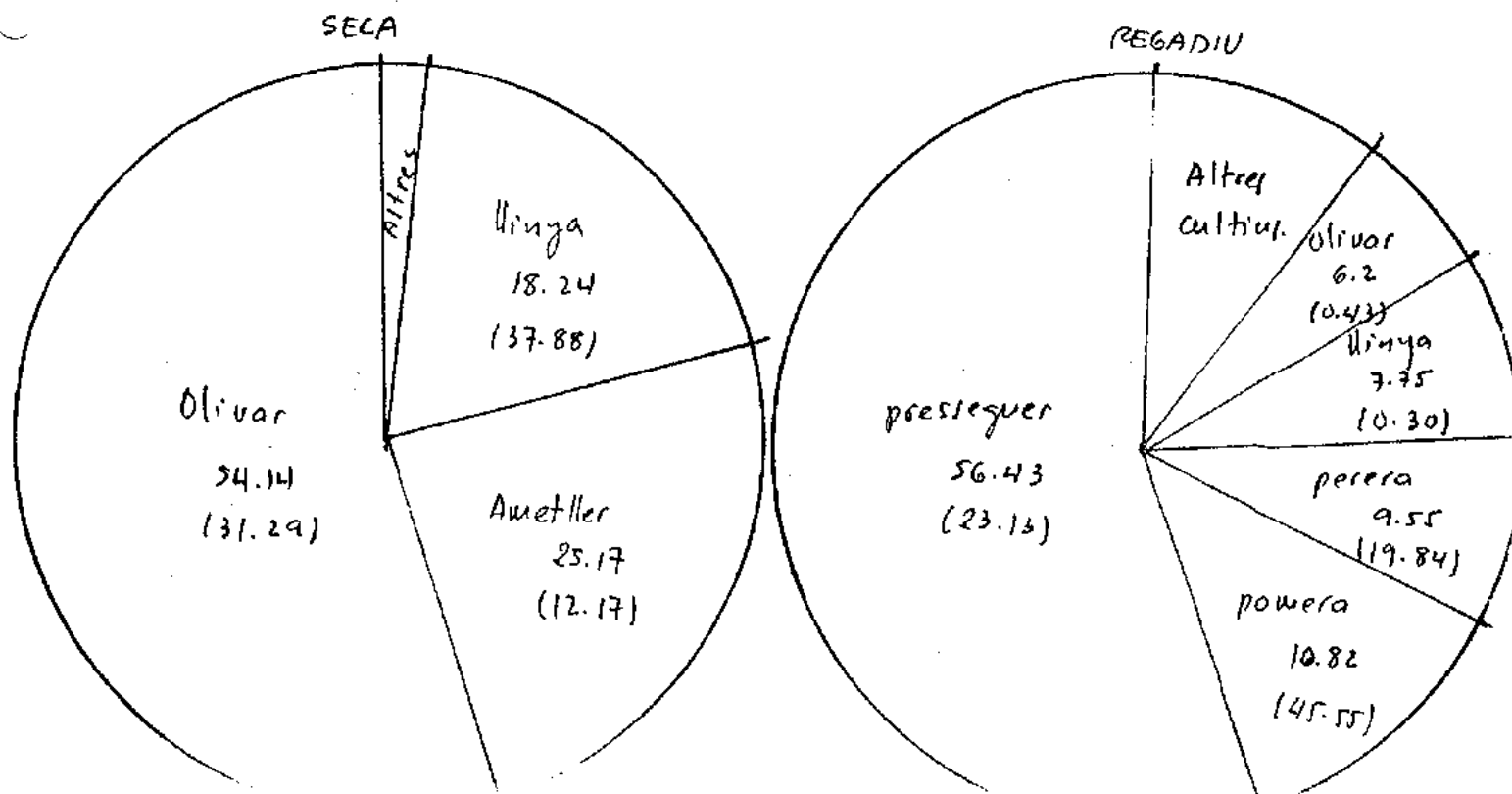
Els principals productes segons el valor produït han estat representats en els gràfics següents segons siguin cultius herbacis o llenyosos, de secà o de regadiu:

PRINCIPALS PRODUCTES CULTIVATS A LA COMARCA SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976

CULTIUS HERBACIS

CULTIUS LLENYOSOS

Els cultius herbacis de secà a la comarca són fonamentalment tomàquet, meló, patates els quals produeixen més del 40 per cent del valor produït pel conjunt de cultius herbacis. Dins aquest conjunt de cultius tenen una certa especialització relativa respecte a Catalunya : tomàquet, meló, síndria, cigró i civada.

En els herbacis de regadiu cal destacar el fort pes, en quant a la producció del conreu de patates, tomàquet i mongeta verda, els quals produeixen el 55 per cent del valor produït pel conjunt de cultius herbacis de regadiu. L'especialització, en aquest cas, es situa en les patates, albergínies, tomàquet, pebrot, col-i-flor, all, mongeta verda i fava verda.

En el conjunt dels cultius llenyosos, els quals com ja hem vist són els més importants a la comarca, cal destacar en el secà : l'ametller, la vinya i l'olivera, els quals produeixen el 97 per cent del valor produït pel conjunt d'arbres llenyosos de secà.

En el regadiu, la concentració no és tan forta, però de tota manera sis tipus de cultius llenyosos concentren el 94 per cent de la producció del conjunt de cultius llenyosos de regadiu.

En aquest cas, l'especialització relativa cal situar-la a cirerer, vinya, olivera però, sobretot, al cultiu del préssec.

El valor afegit de l'agricultura de la Ribera d'Ebre es pot situar entorn dels 886 milions de pessetes a l'any 1976, el 79 per cent és generat pel subsector agrícola i la resta, el 21 per cent, pel subsector ramader.

La població activa agrària a l'any 1975 representava el 26,96 per cent de tota l'activa de la comarca la qual cosa indica el fort pes del sector agrícola a l'economia comarcal.

El valor de la maquinària dedicada a l'agricultura de la comarca representa l'1,4 per cent del valor total de la maquinària a Catalunya, registrant-se uns nivells de mecanització quelcom per sota de la mitja catalana. De tota manera cal destacar la importància que té el parc de motocultors a la comarca doncs concentra quasi el 3 per cent del nombre total existent a Catalunya. Això és conseqüència de l'especialització de la comarca en cultius llenyosos.

BAIX EBRE

La comarca del Baix Ebre és relativament gran en extensió ocupada doncs concentra el 3,3 per cent de la superfície total catalana i el 6,13 per cent de la superfície cultivada a Catalunya.

Dades bàsiques de la comarca

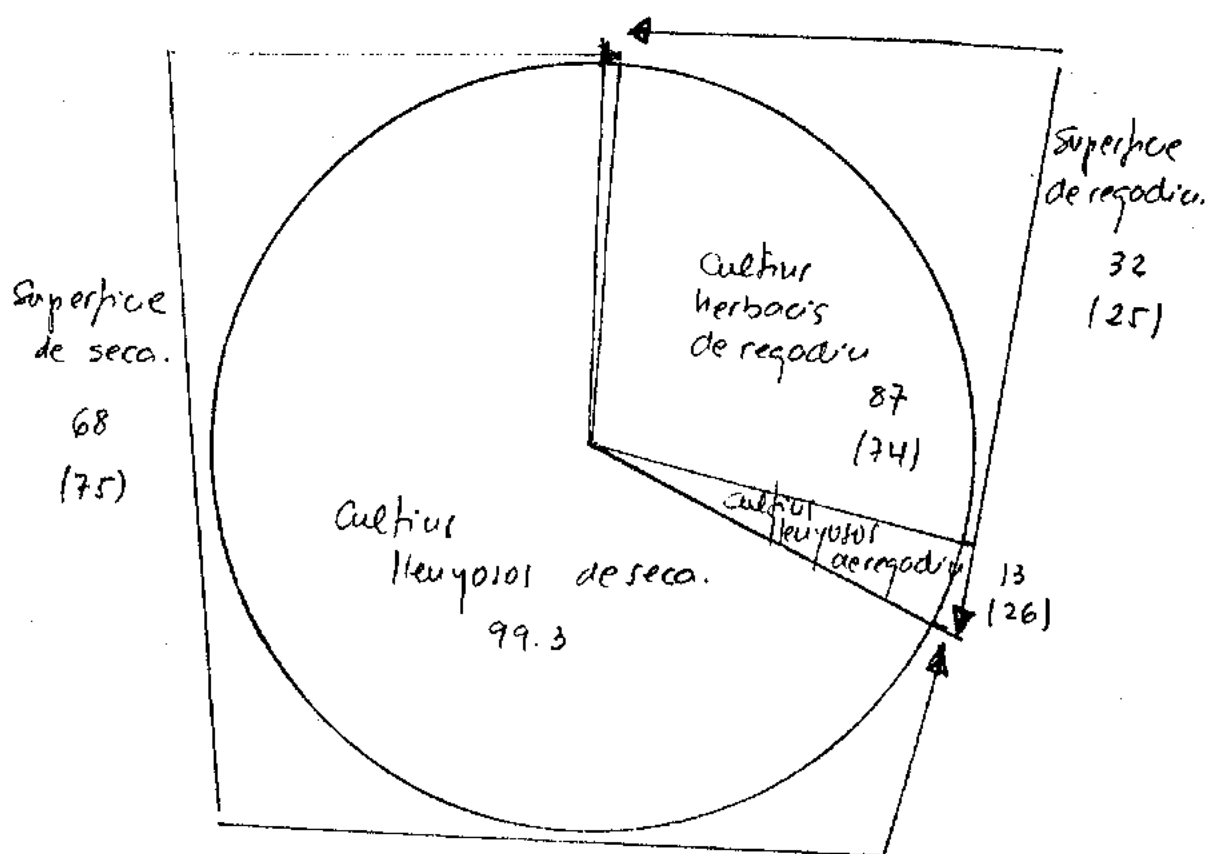
	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	105.731	3,3
Superfície cultivada (Hes)	58.006	6,13
Producció total (milers ptes)	5.572.904	5,26
" agrícola (milers ptes)	3.820.815	7,44
" ramadera " "	1.752.089	3,21
Renda total	3.543.352	7,-
Població activa agrària	7.056	5,4
Parc maquinària (milers ptes)	413.196	1,2

Les terres del Baix Ebre estan ocupades fonamentalment per cultius llenyosos, mont per a fusta, cultius herbacis i mont per a llenya.

La superfície cultivada total representa el 54 per cent de la superfície total de la comarca, proporció que resulta força més elevada que la registrada pel conjunt de Catalunya.

La distribució de la superfície cultivada ha estat representada en el gràfic següent:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

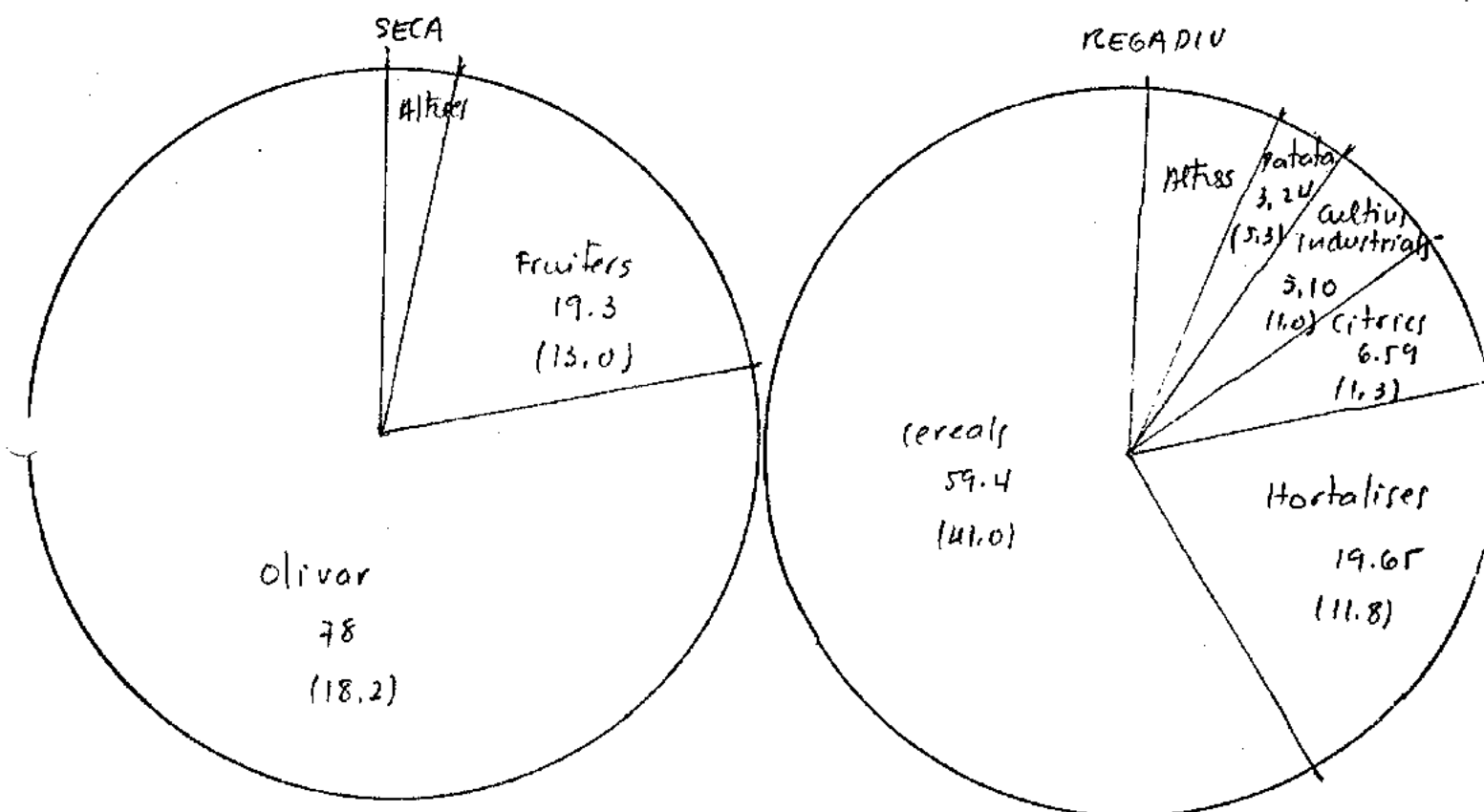

(*) Els percentatges entre parèntesi que es donen als diferents diagrames corresponen al conjunt de Catalunya.

La distribució anterior de la superfície cultivada indica la forta especialització en conreus d'arbres llenyosos en el secà, dedicant-se les terres de regadiu fonamentalment al conreu d'herbacis. La proporció en terres de regadiu de la comarca és quelcom superior a la proporció registrada per la mitja catalana.

Per grups de productes la distribució de la superfície ha estat representada en els diagrames següents:

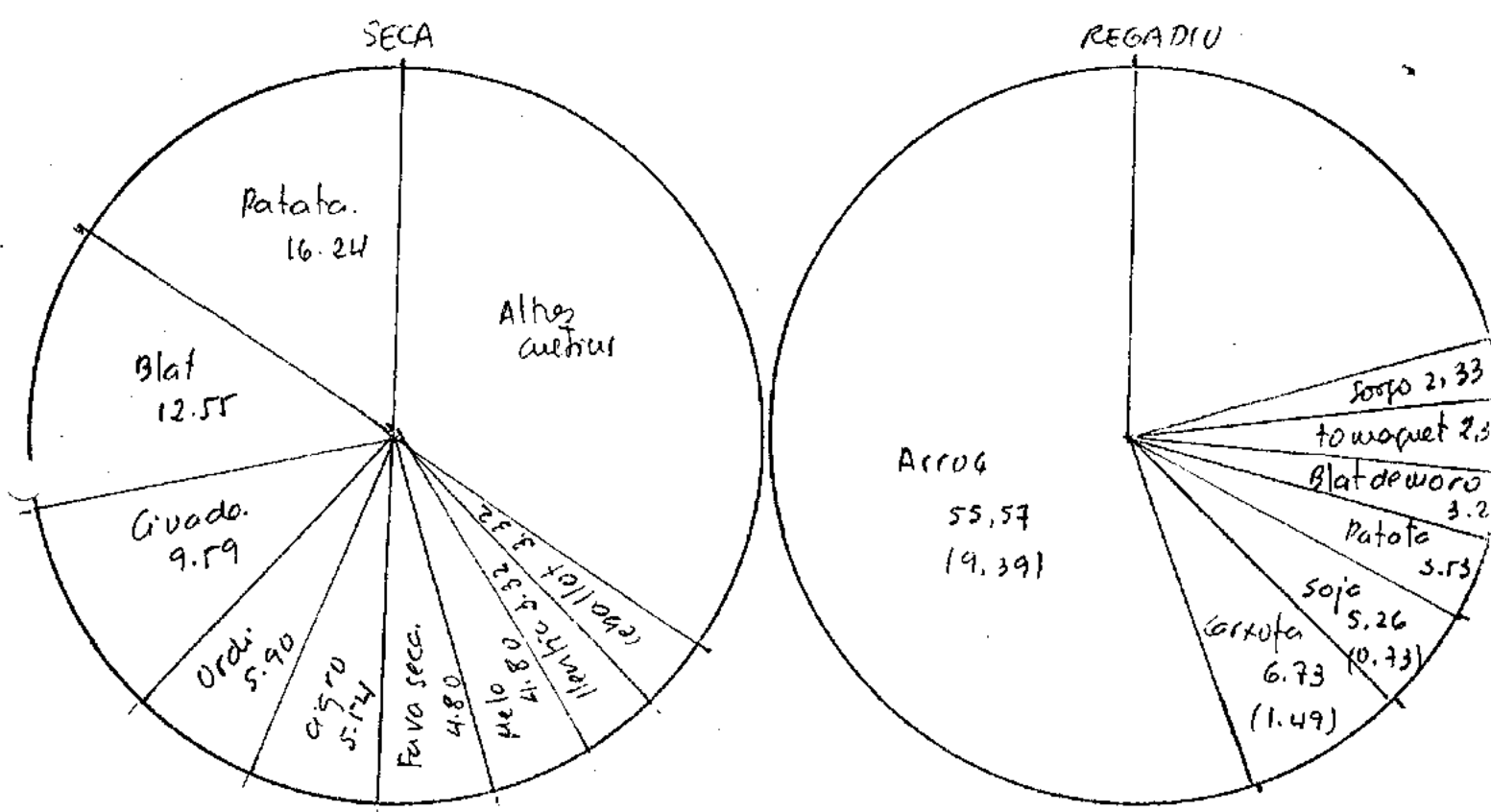
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

Els gràfics anteriors ens indiquen que la superfície de secà es dedica a l'olivera en un 78 per cent, i a fruiters. En les terres de regadiu cal destacar el pes dels cereals i hortalisses, els quals ocupen quasi el 80 per cent del total de terres en regadiu. L'especialització de la comarca segons la superfície es centrava en l'olivera en el secà i cereals, cultius industrials, flors, hortalisses i cítrics en el regadiu.

Els principals productes cultivats a la comarca segons la superfície ocupada han estat representats en els gràfics següents:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS CULTIVATS A LA COMARCA A L'ANY 1976.
(en percentatges)

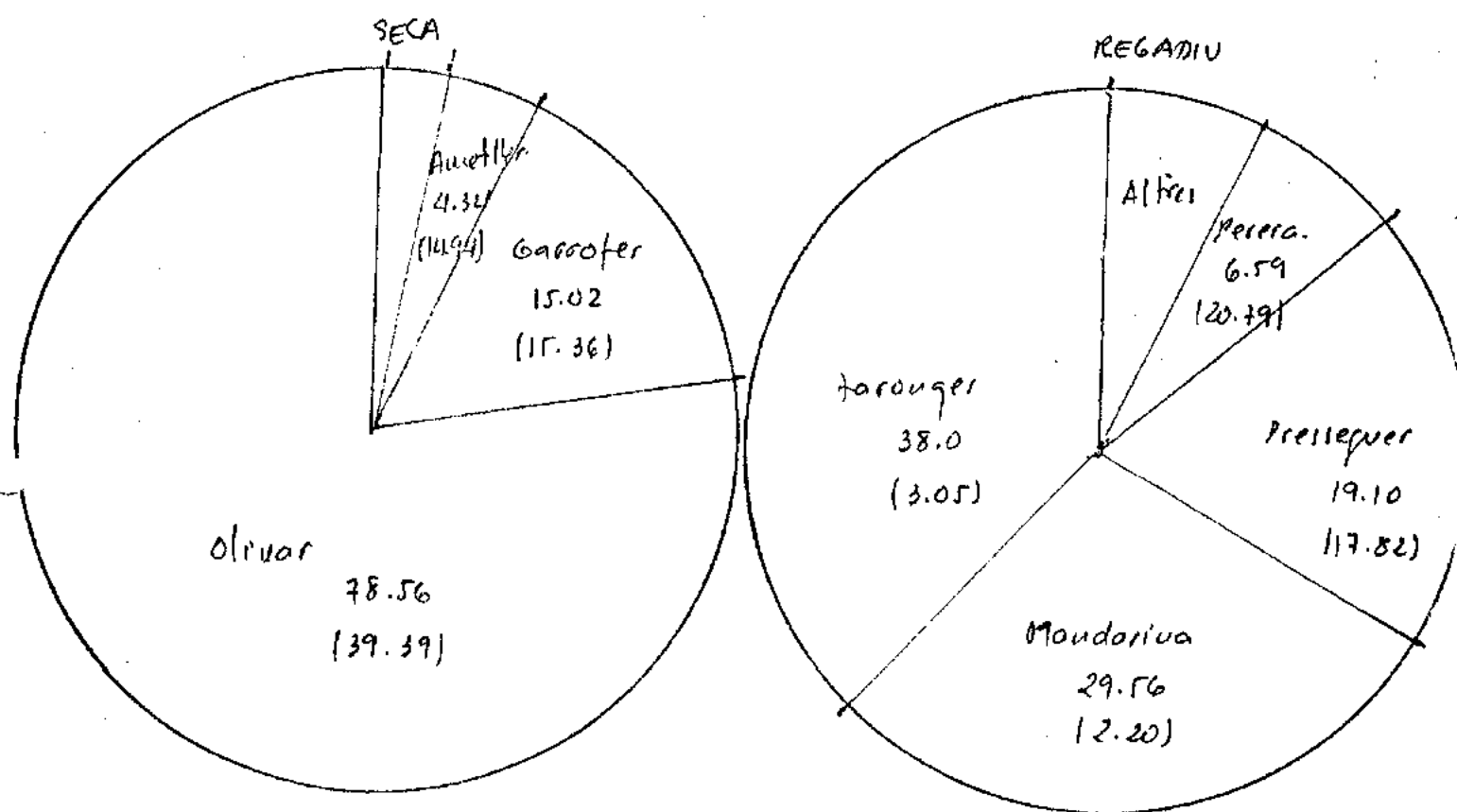

Les terres dedicades a herbacis de secà, que en termes relatius eren poc importants, són destinades a cultivar patates, blat i civada fonamentalment. En aquest grup de cultius l'especialització del Baix Ebre es situa en els següents cultius : civada, fava seca, llentia, cigró, patates, meló, carxofa, ceballot i pèsol verd.

Més de la meitat de les terres de regadiu són destinades al cultiu de l'arròs que, juntament amb el sorgo, tomàquet i carxofa, tenen especialització relativa respecte al conjunt de Catalunya a la comarca.

En quant a cultius llenyosos la distribució de les terres pels principals productes també ha estat representada en els gràfics següents:

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS CULTIVATS A LA COMARCA A L'ANY 1976
(en percentatges)

Les terres dedicades a llenyosos de secà hi ha: garrofer, ametller i olivera, a les de regadiu s'hi troba: tarongers, mandarina, perera i presseguer. Es a dir, en el secà hi han els arbres tradicionals i en el regadiu els arbres fruiters relativament moderns. Així doncs, l'especialització relativa de la comarca cal situar-la en el regadiu en el taronger, mandarina i presseguer.

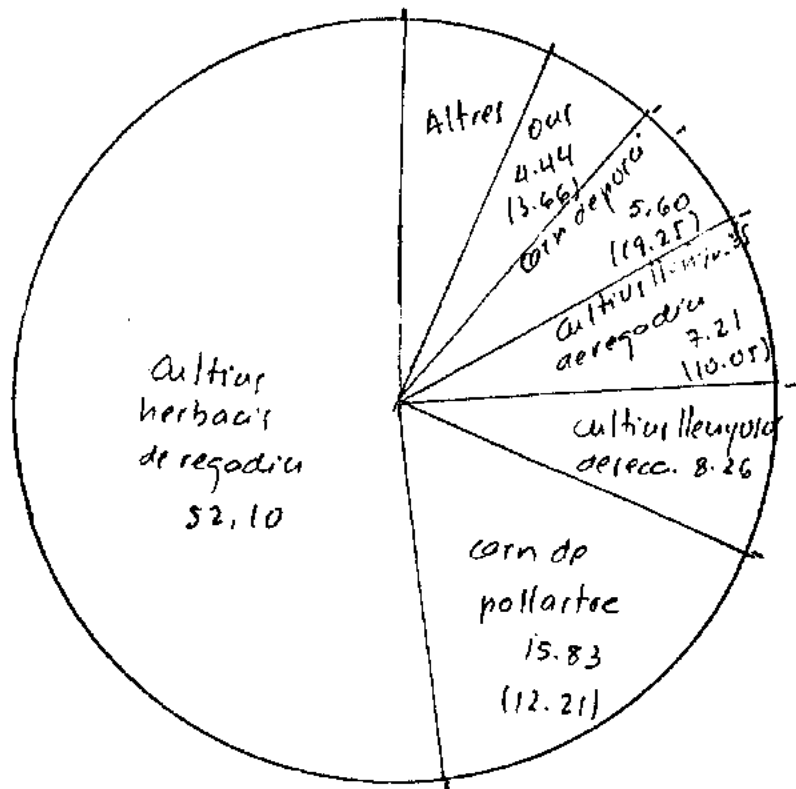
El Baix Ebre contribueix amb el 5,26 per cent en el valor de la producció de l'agricultura catalana. El subsector agrícola participa en el mateix subsector a Catalunya amb el 7,44 per cent i el ramader ho fa amb el 3,21 per cent.

En el conjunt de la comarca, el subsector agrícola produeix 69 per cent del valor de la producció total de la comarca, percentatge

molt superior al registrat per la mitja de Catalunya la qual cosa indica la relativa especialització del Baix Ebre en l'esmentat subsector.

La distribució del valor de la producció per grans tipus de cultiu i ramaderia es pot veure en el següent gràfic:

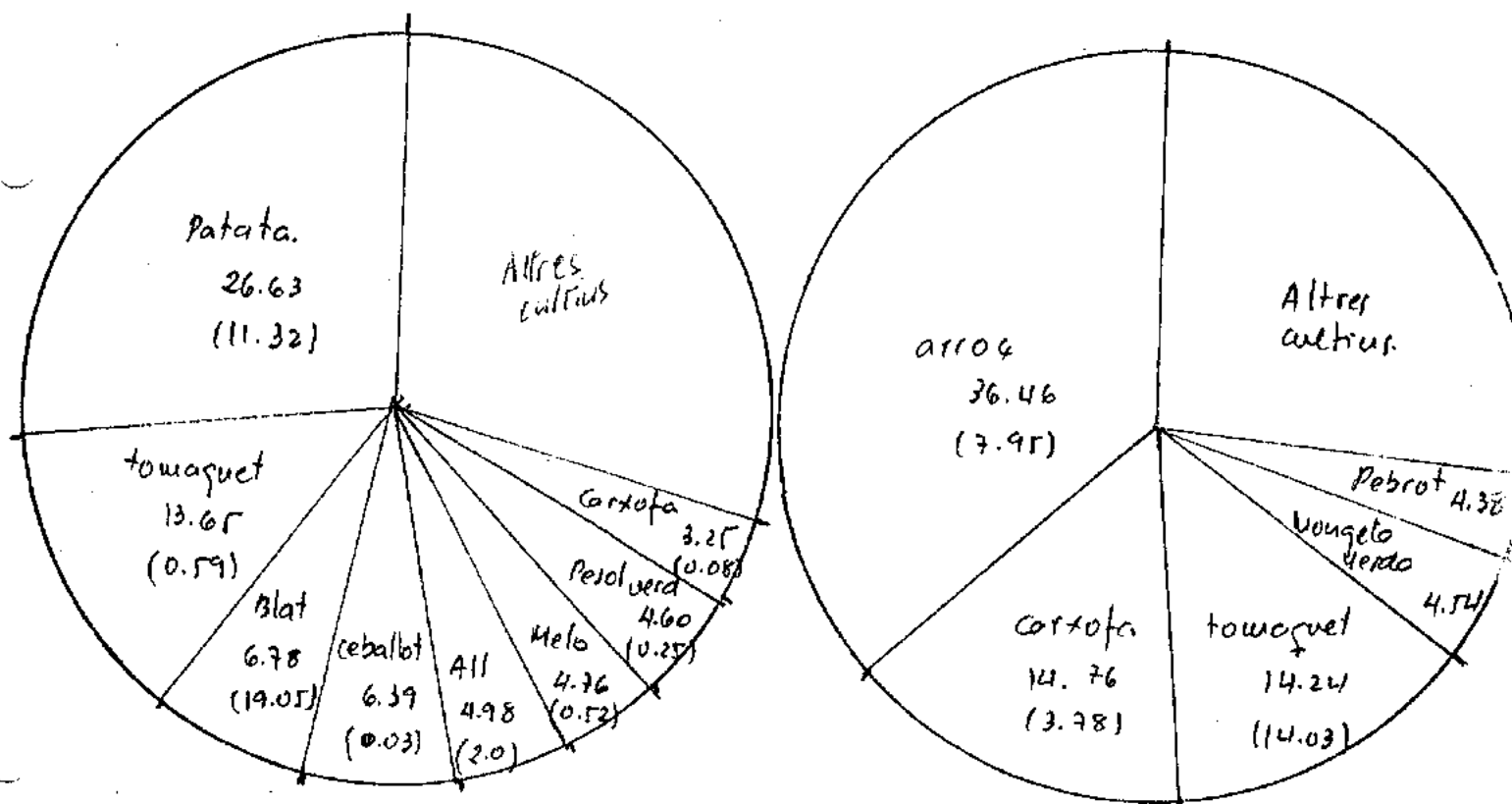
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS TIPUS DE CULTIU I RAMADERIA. 1976. (en percentatge)

El gràfic anterior confirma l'especialització del Baix Ebre en els cultius d'herbacis de regadiu i llenyosos de secà. En el subsector ramader cal destacar el major pes relatiu respecte a la mitja catalana de l'engreix de pollastres i producció d'ous, característica comú a moltes comarques tarragonines.

Els principals productes agrícoles segons el valor de la producció han sigut representats en els diagrames següents:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS CULTIVATS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO (en percentatges)

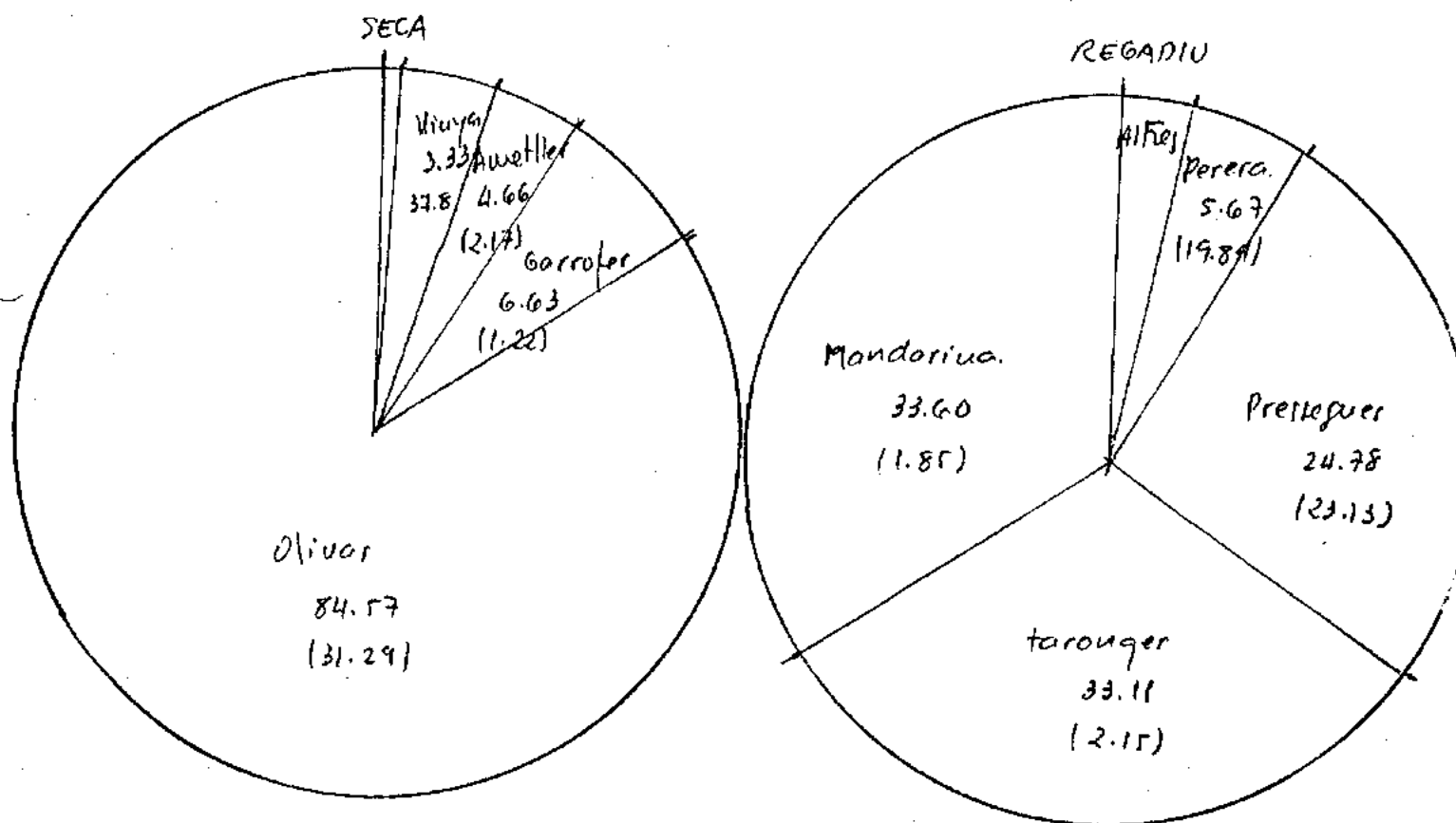

Dins els herbacis de secà els que concentren la major part del valor són la patata, tomàquet, blat i ceballot. En aquest grup de cultius es detecta una certa especialització relativa de la comarca en els següents cultius : cigró, patates, meló, tomàquet, carxofa, all, ceballot, mongeta verda i pèsol verd.

Les terres de regadiu són dedicades al cultiu d'arròs, tomàquet i carxofa. En aquest grup de cultius l'especialització del Baix Ebre es situa en l'arròs, pebrot i carxofa.

Els principals productes de cultius llenyosos pel que fa al valor de la producció són representats als gràfics següents segons siguin de secà o de regadiu:

PRINCIPALS PRODUCTES DE CULTIUS LLENYOSOS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO A L'ANY 1.976 (en percentatges)

En aquest cas, les distribucions del valor de la producció, tan en secà com en regadiu, resulten similars a les distribucions de la superfície cultivada. Els productes més importants són, doncs, olivera, garrofer i ametller al secà, i mandariner, taronjer, perera i presseguer al regadiu.

L'especialització relativa de la comarca en cultius llenyosos es situa en el garrofer i l'olivera en el secà i taronjer i mandarina en el regadiu.

La renda del sector es pot situar entorn dels 3.543 milions de pessetes, el 87 per cent procedeix del subsector agrícola i el 13 per cent del ramader.

La població activa dedicada a l'agricultura representa el 31,83 per cent del total de població activa de la comarca el que indica una elevada dependència a l'agricultura de l'economia del Baix Ebre.

El valor de la maquinària de la comarca és tan sols l'1,2 per cent del valor total, percentatge força baix si tenim en compte el pes relatiu del conjunt de l'economia del Baix Ebre sobre el total català.

MONTSIÀ

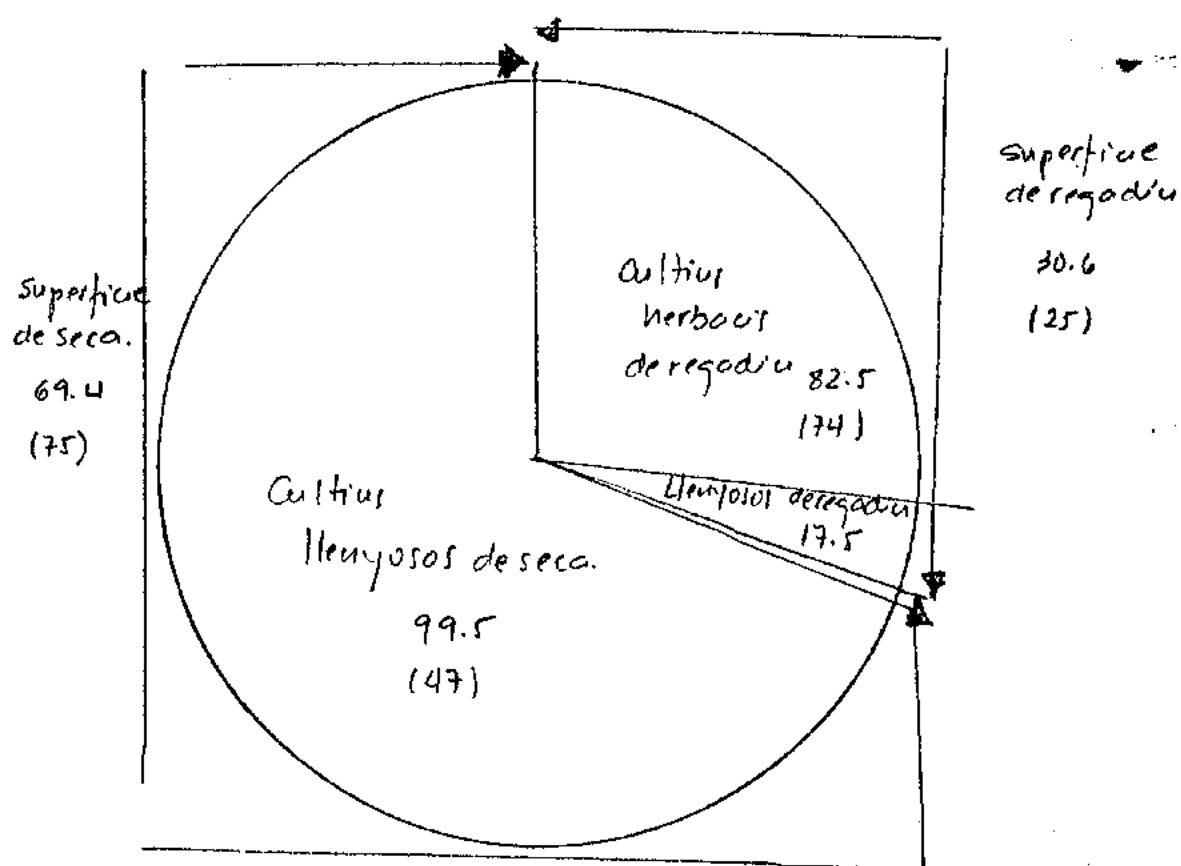
El Montsià és una comarca relativament petita segons la superfície total però que, en canvi, concentra el 4,1 per cent de la superfície cultivada a Catalunya. Això és conseqüència de que el 58 per cent de la superfície total de la comarca és de conreu. Cal destacar també el considerable pes que representa el mont per a fusta i llenya en el conjunt de superfície total, doncs, quasi s'hi dedica la quarta part del total.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total	66.262	2,1
Superfície cultivada (Hes)	38.799	4,1
Producció total (milers de ptes)	3.668.242	3,46
" agrícola (milers de ptes)	2.395.707	4,66
" ramadera " " "	1.272.535	2,33
Renda total	2.246.537	4,4
Població activa agrària	6.404	4,9
Parc maquinària (milers ptes)	681.757	2,-

La superfície cultivada és de secà en un 69,4 per cent i el 30,6 per cent és de regadiu. La distribució d'aquesta superfície entre els grans agregats de productes es pot veure en el següent gràfic:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA A L'ANY 1976
(en percentatges)

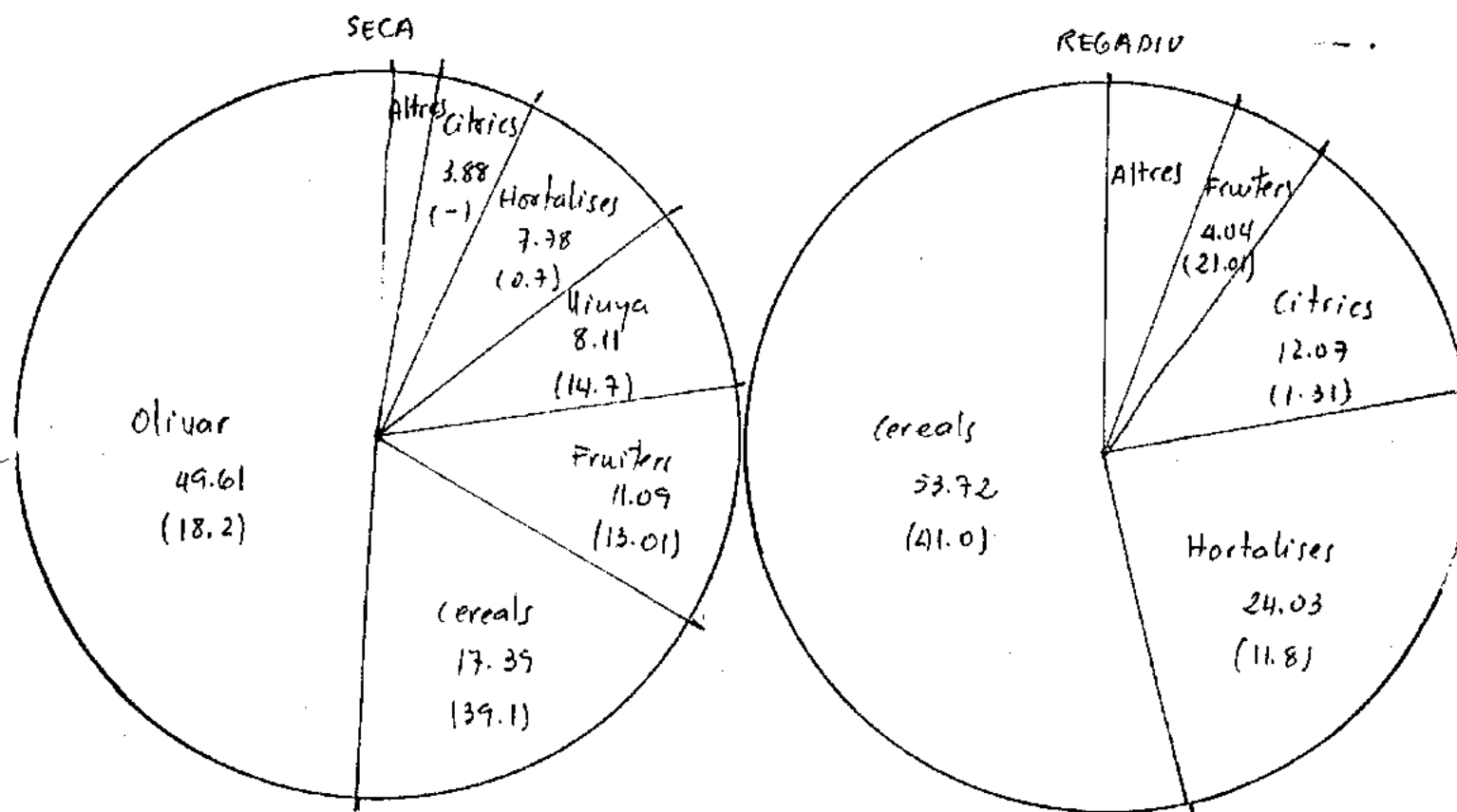

(*) Els percentatges entre parèntesi corresponen al conjunt de Catalunya

Segons aquesta distribució el Montsià dedica quasi la totalitat de superfície de secà a cultius llenyosos i la major part de la de regadiu a cultius herbacis.

La distribució de la superfície per grups de productes es pot veure en els gràfics següents:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES
(en percentatges)

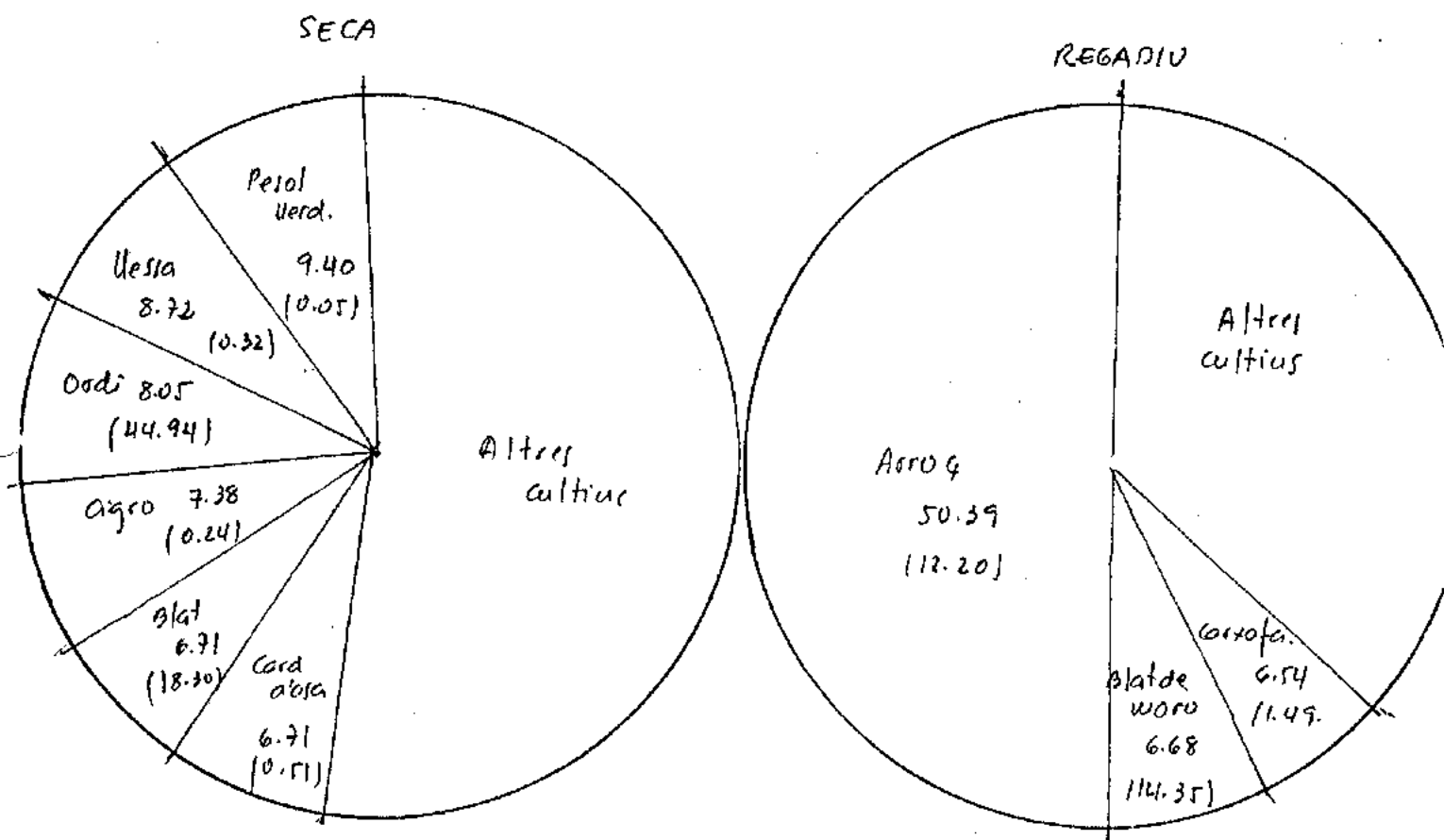

L'olivera, els cereals i fruiters ocupen la major part de la superfície de cultiu de secà. En el regadiu quasi la totalitat de la superfície és ocupada pels cereals, hortalisses i cítrics.

L'especialització relativa de la comarca segons la superfície i respecte a Catalunya es situa a hortalisses, cítrics i oliveres en el secà i cereals, hortalisses i cítrics en el regadiu.

En els gràfics següents s'han representat els principals productes cultivats a la comarca segons la superfície ocupada.

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS CULTIVATS A LA COMARCA (en percentatges)

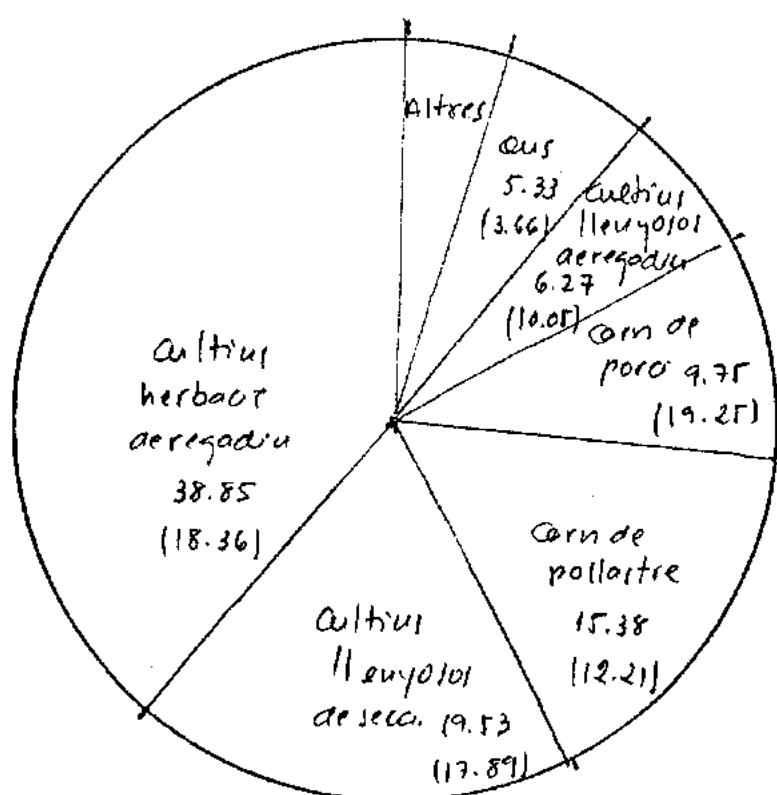

La superfície dedicada a cultius d'herbavis en secà és relativament petita, de tota manera els cultius són força diversificats, els principals són els següents : blat, ordi, cigró, vessa, card d'ase i pèsol verd. Dins aquest grup de productes l'especialització de la comarca es situaria en els productes següents : cigró, pèsol, vessa, patates , blat-de-moro farratger i vessa farratgera, remolatxa farratgera, card d'ase, síndria, meló i pèsol verd. En el regadiu cal destacar per la superfície ocupada l'arròs, blat de moro i carxofa. L'especialització relativa de la comarca en aquest grup de productes és en l'arròs, sorgo, meló, tomàquet i carxofa.

El valor de la producció del subsector agrícola de la comarca és el 4,66 per cent del total del mateix subsector a Catalunya. El subsector ramader, per altra banda, tan sols participa en el 2,33 per cent en el valor de la producció ramadera de Catalunya.

La distribució del valor de la producció entre els diferents grans agregats de productes i ramaderia es pot veure en els gràfics següents:

DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO ENTRE GRAN AGREGATS DE PRODUCTES I TIPUS DE RAMADERIA (en percentatges)

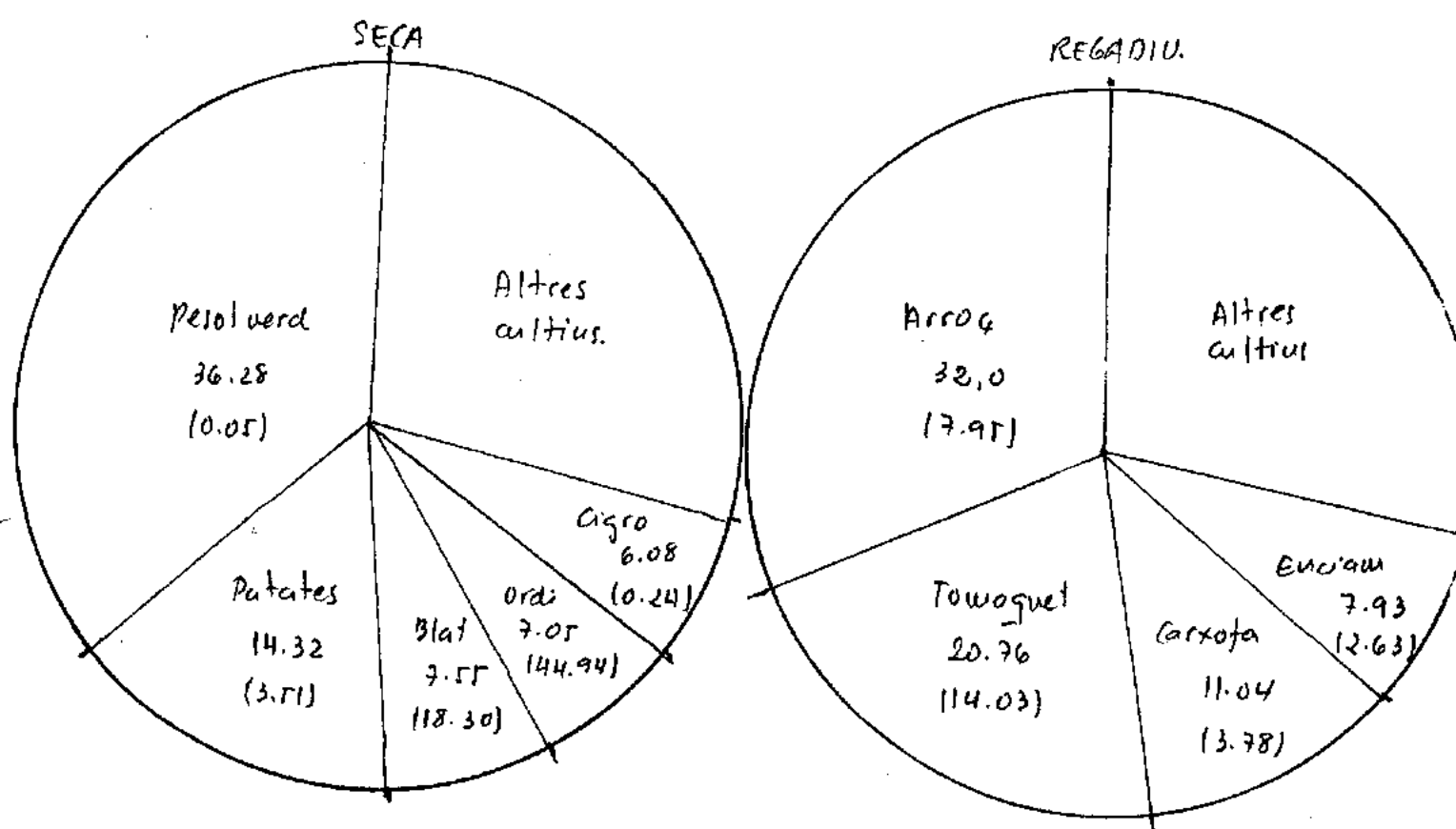

Els cultius llenyosos de secà i herbacis de regadiu produeixen més de la meitat del valor de la producció de la comarca. En el subsector ramader cal destacar el considerable pes del valor de la producció

de la carn de pollastre. Tenint en compte els percentatges del valor de la producció del gràfic anterior cal dir que l'especialització relativa de la comarca es situa per una banda en els cultius llenyosos de secà, herbacis de regadiu, carn de pollastre i producció d'ous.

Amb més detall, els principals productes segons el valor produït els podem veure en els gràfics següents:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO
(en percentatges)

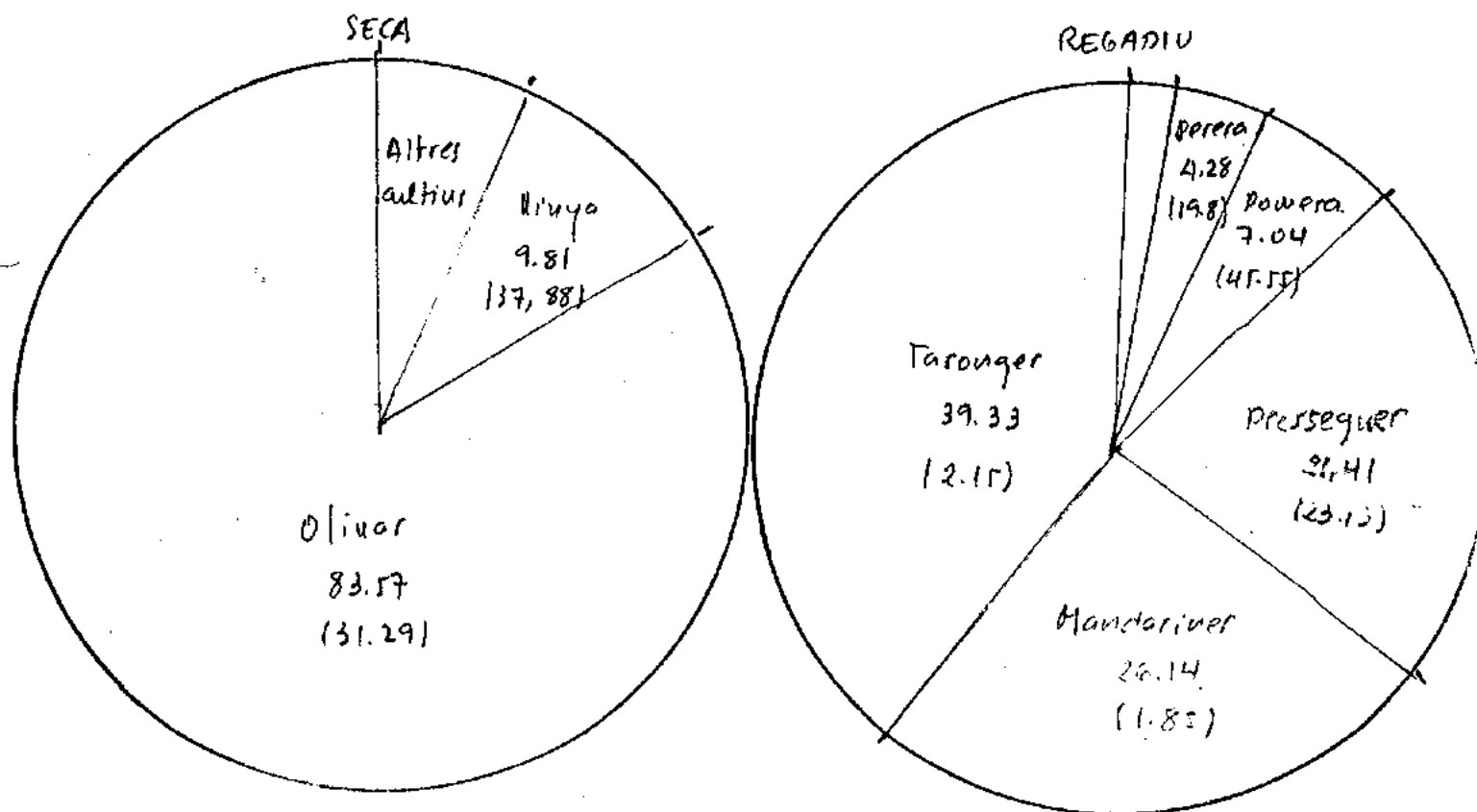
La superfície dedicada a cultius d'herbacis de secà és relativament reduïda i, com també passa a altres comarques, els tipus de productes són força diversificats. De tota manera el pèsol verd, patates, blat i ordi concentren quelcom més de la meitat del valor produït

pel conjunt d'herbacis de secà. Existeix una molt clara especialització relativa de la comarca en el cultiu del pèsol verd, cigró, vessa, patates, vessa farratgera, card d'ase, síndria i meló.

Els principals cultius herbacis de regadiu són l'arròs, el tomàquet i la carxofa, els quals concentren més del 60 per cent del valor produït pel conjunt d'herbacis de regadiu. En aquest cas es pot veure una clara especialització de la comarca del Montsià en l'arròs, enciam, meló, tomàquet i carxofa.

Pel que fa a cultius llenyosos, els principals productes es poden veure en els diagrames següents:

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO
(en percentatges)

Garrofer, vinya i, sobretot, l'olivar, concentren pràcticament tota la producció com també passava en la superfície.

En el regadiu, l'especialització de la comarca en cítrics és molt clara, taronger i mandarina concentren més del 60 per cent del valor de la producció del conjunt de llenyosos de regadiu.

El volum total de la renda del Montsià es pot situar entorn dels 2.246 milions de pessetes, 86 pr cent del subsector agrícola i tan sols el 14 per cent del subsector ramader. Aquesta distribució indica clarament la dependència de l'agricultura del Montsià al subsector agrícola.

La població activa de l'agricultura de la comarca representa el 37 per cent de la població activa total del Montsià, percentatge força alt, que indica una elevada especialització i dependència a l'agricultura.

Els nivells de mecanització del Montsià són relativament reduïts encara que cal destacar el pes dels motocultors, la comarca concentra el 2,6 per cent del total de Catalunya. El valor del conjunt de la maquinària a la comarca és tan sols el 2 per cent del valor de tota la maquinària agrícola de Catalunya.

TERRA ALTA

La Terra Alta és una comarca que concentra el 2,3 per cent de la superfície total de Catalunya però a on, en canvi, hi ha localitzada el 3 pr cent de la superfície total cultivada a Catalunya. Es dones una comarca d'extensió mitjana.

Dades bàsiques de la comarca

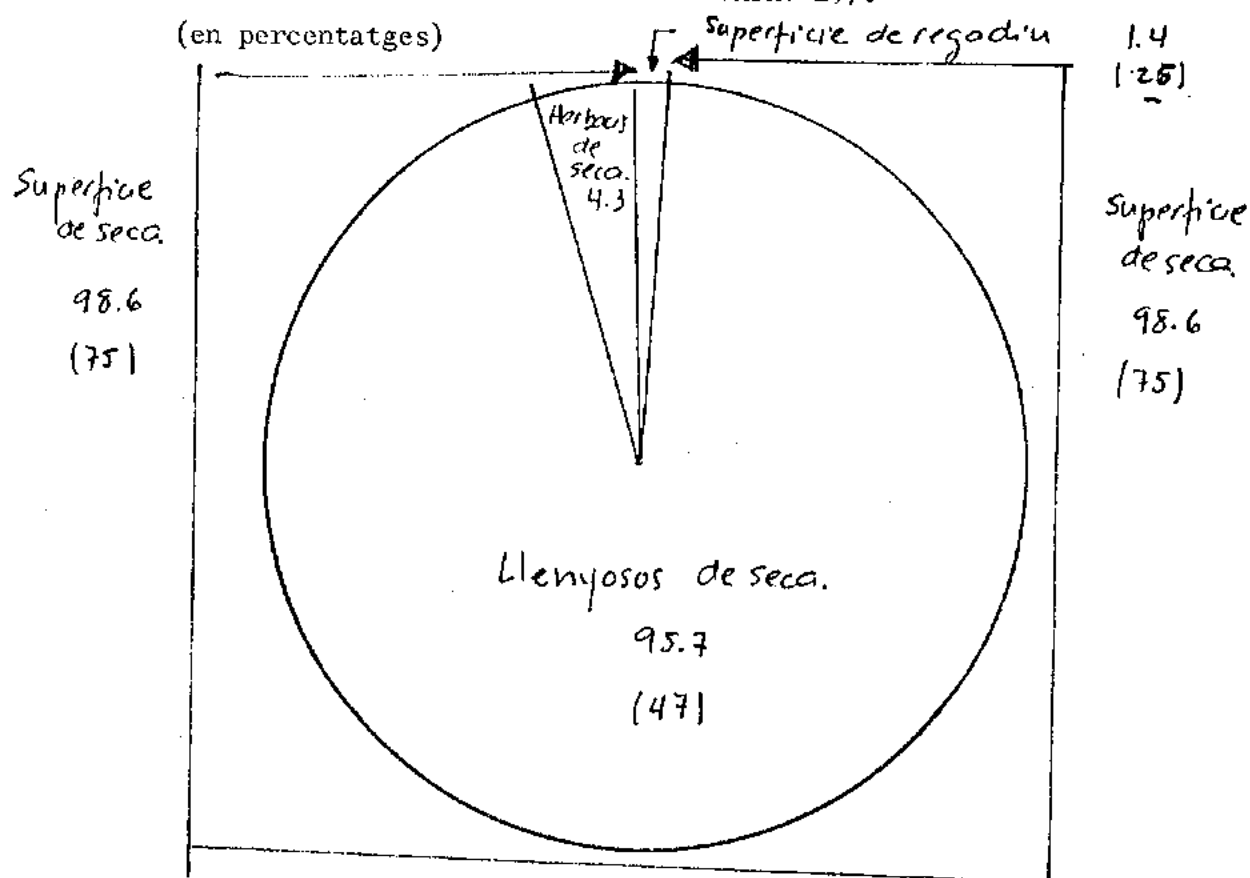
	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	74.004	2,3
Superfície cultivada (Hes)	28.351	3,-
Producció total (milers de ptes)	787.907	0,74
" agrícola (milers de ptes)	606.415	1,18
" ramadera " " "	181.492	0,33
Renda total	447.364	0,9
Població activa agrària	2.870	2,2
Parc maquinària (milers de ptes)	734.968	2,1

La superfície cultivada és quasi el 40 per cent de la superfície total, la resta de la qual es dedicada fonamentalment a mont per a fusta i llenya.

La distribució de la superfície cultivada es pot veure en el següent diagrama:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976

(en percentatges)

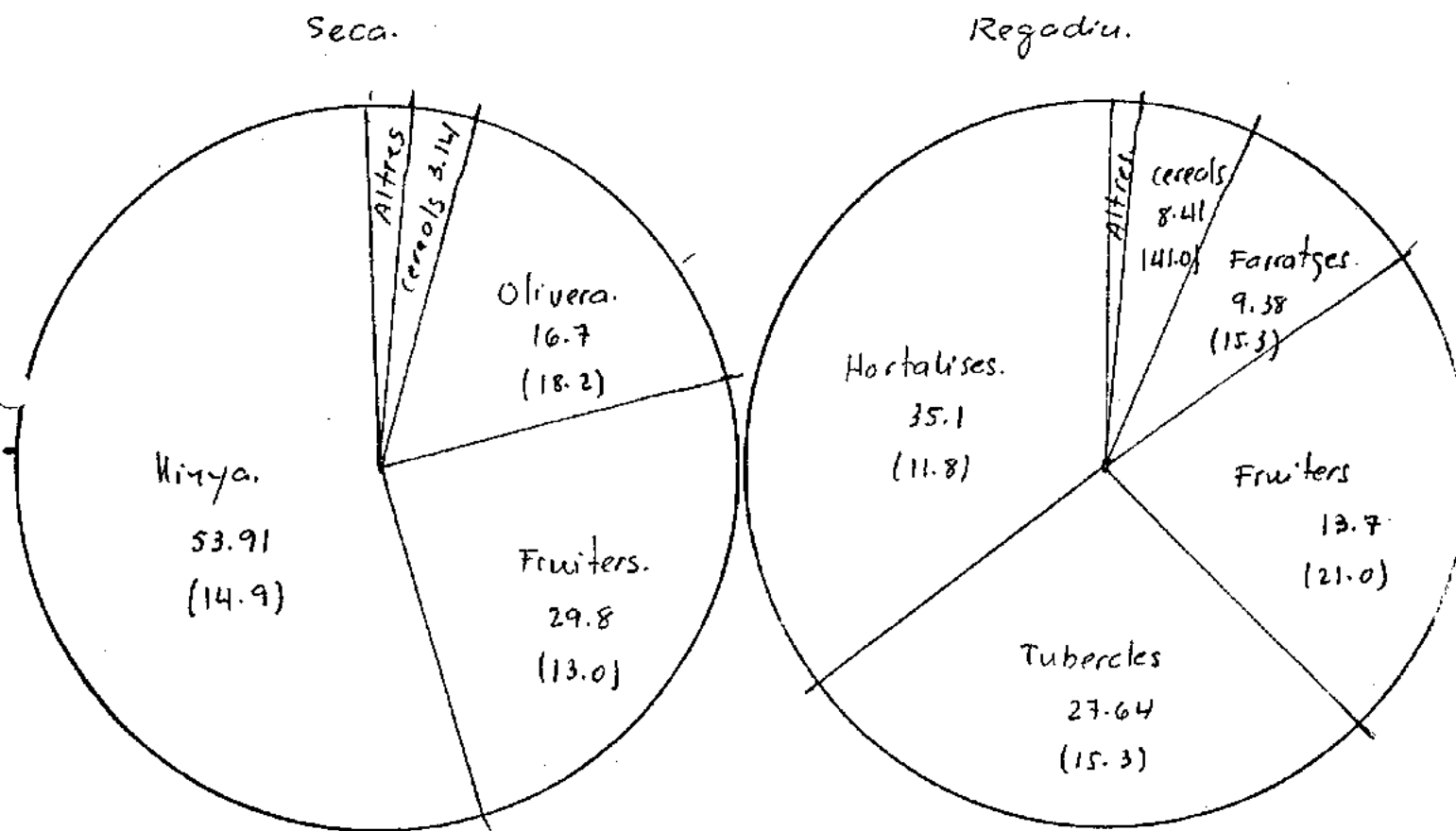

(*) Els percentatges entre parèntesi que figuren en els diferents diagrames corresponen al conjunt de Catalunya.

La superfície cultivada de regadiu és pràcticament inexistent, tan sols representa l'1,4 per cent. Per altra banda la superfície de secà és en la major part dedicada a cultius llenyosos.

Amb més detall la distribució de la superfície per tipus de productes es pot veure en els gràfics següents:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

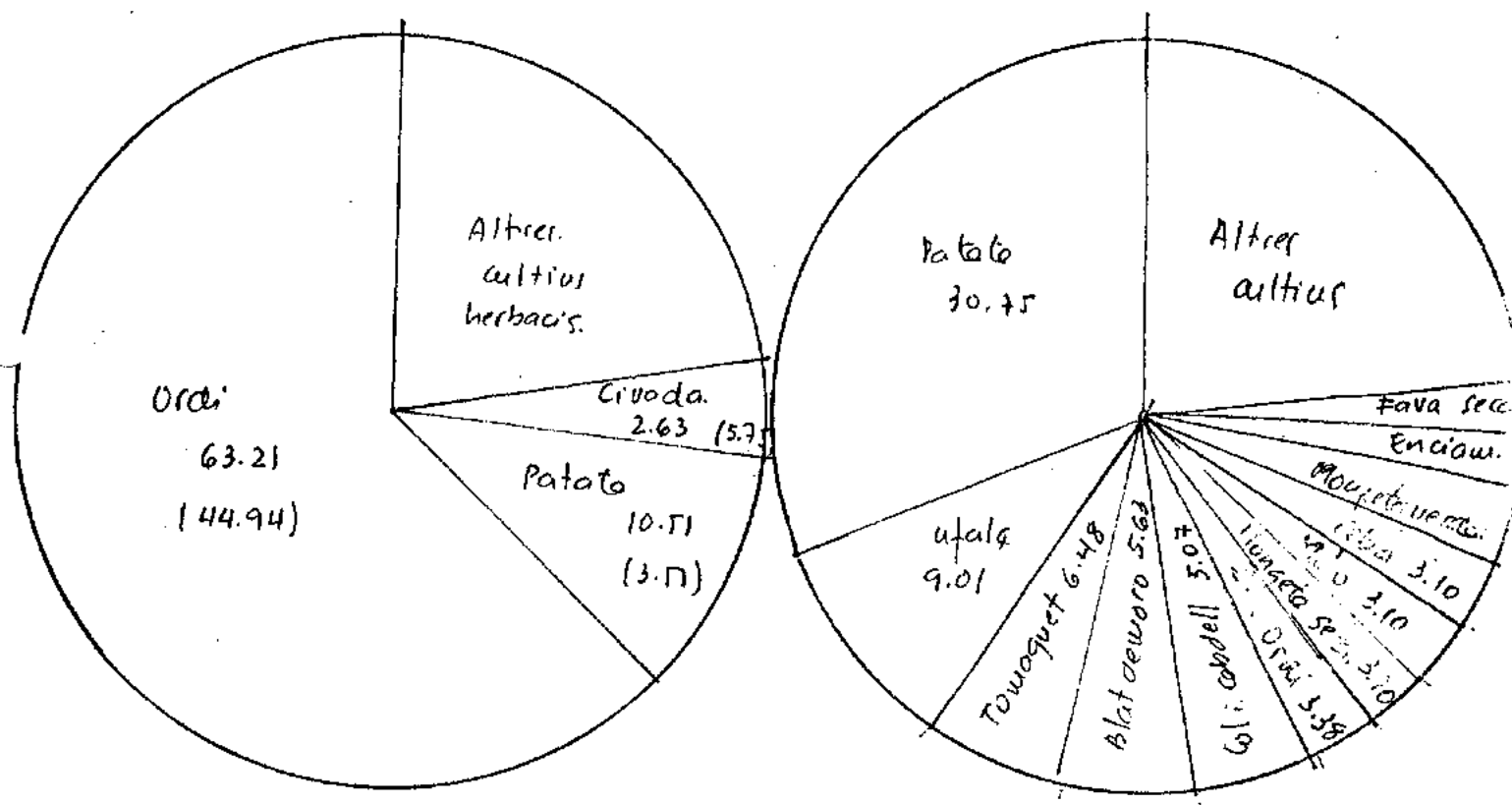

La superfície de regadiu, que tan sols són 370 hectàrees, es dedica fonamentalment a hortalisses i tubercles,

Pel que fa a la superfície cultivada de secà, la terra es dedica a vinya i fruïters en més del 80 per cent.

Els principals productes segons la superfície cultivada s'han representat en els diagrames següents:

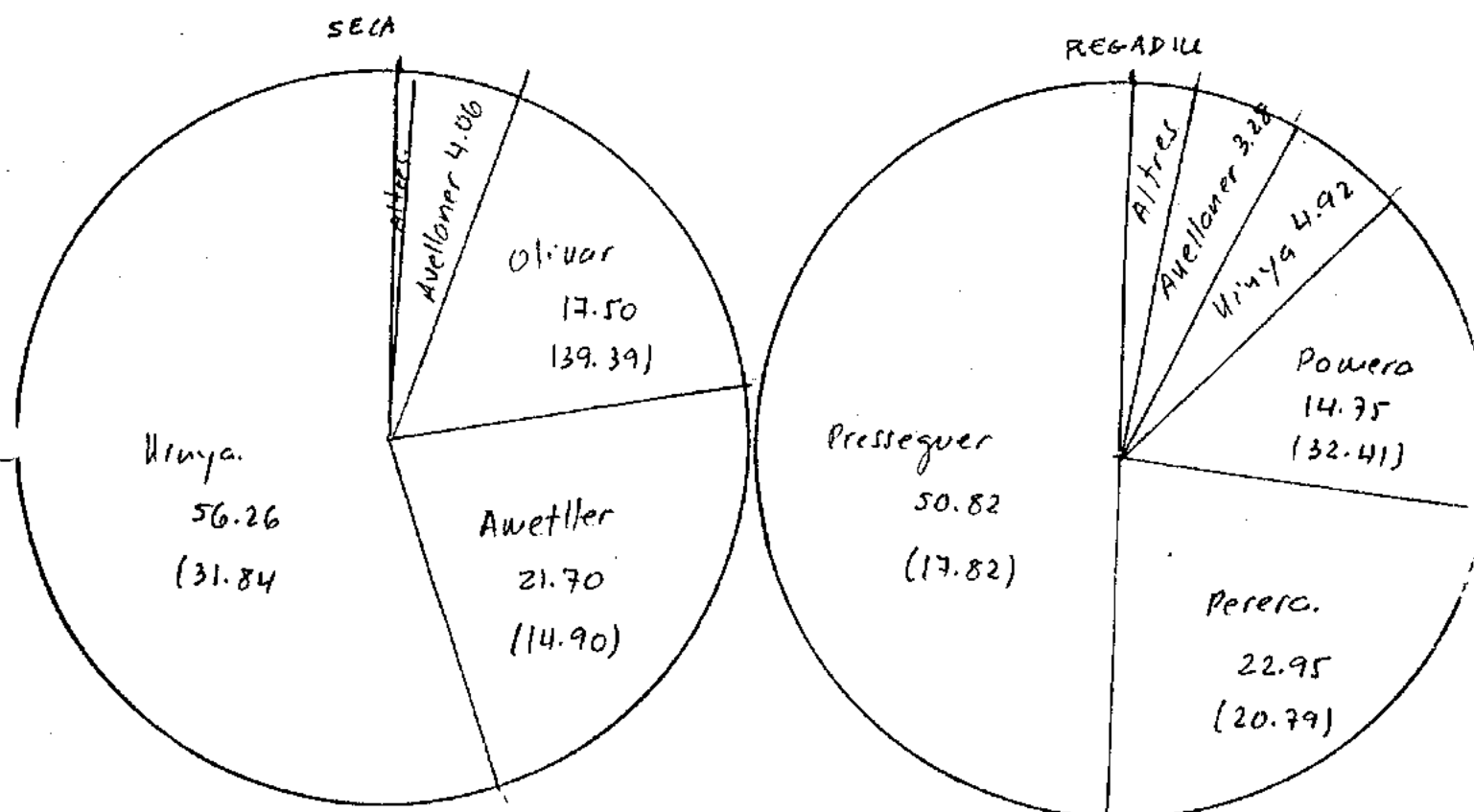
PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SECONS LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976
(en percentatges)

La poca superfície dedicada a cultius herbacis de secà es destina a fer ordi i patates. La, també poca, superfície d'herbacis de regadiu existent s'hi fan patates, ullç, blat de moro i una sèrie de productes d'horta com són col i cabdell, meló, tomàquet, ceba, enciam i mongeta verda.

De la mateixa manera s'han representat els principals productes llenyosos que en secà ocupen quasi tota la superfície de conreu de la comarca.

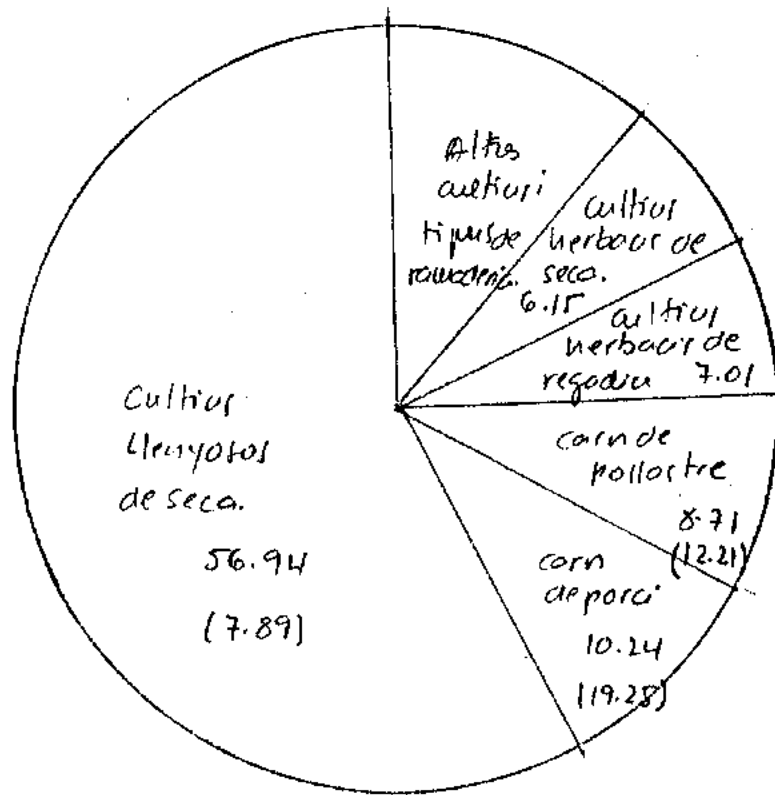
PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS SEGONS LA SUPERFICIE CULTIVADA
(en percentatges)

El secà es dedicat a la vinya, ametller, olivera i avellaner, en canvi, el regadiu es destinat a arbres més nous : presseguer, perera i pomera. Així doncs l'especialització relativa de la comarca es situa per una banda en la vinya i l'ametller en el secà, i per l'altra en el presseguer i perera en el regadiu.

El valor de la producció dels subsectors esmentats representa tan sols el 0,74 per cent del total de Catalunya. El subsector agrícola concentra l'1,18 per cent del valor de la producció del mateix subsector a Catalunya i el ramader tan sols el 0,33 per cent del valor de la producció ramadera de Catalunya. La distribució del valor de la producció per grans agregats de productes i tipus de ramaderia es pot veure en el gràfic següent :

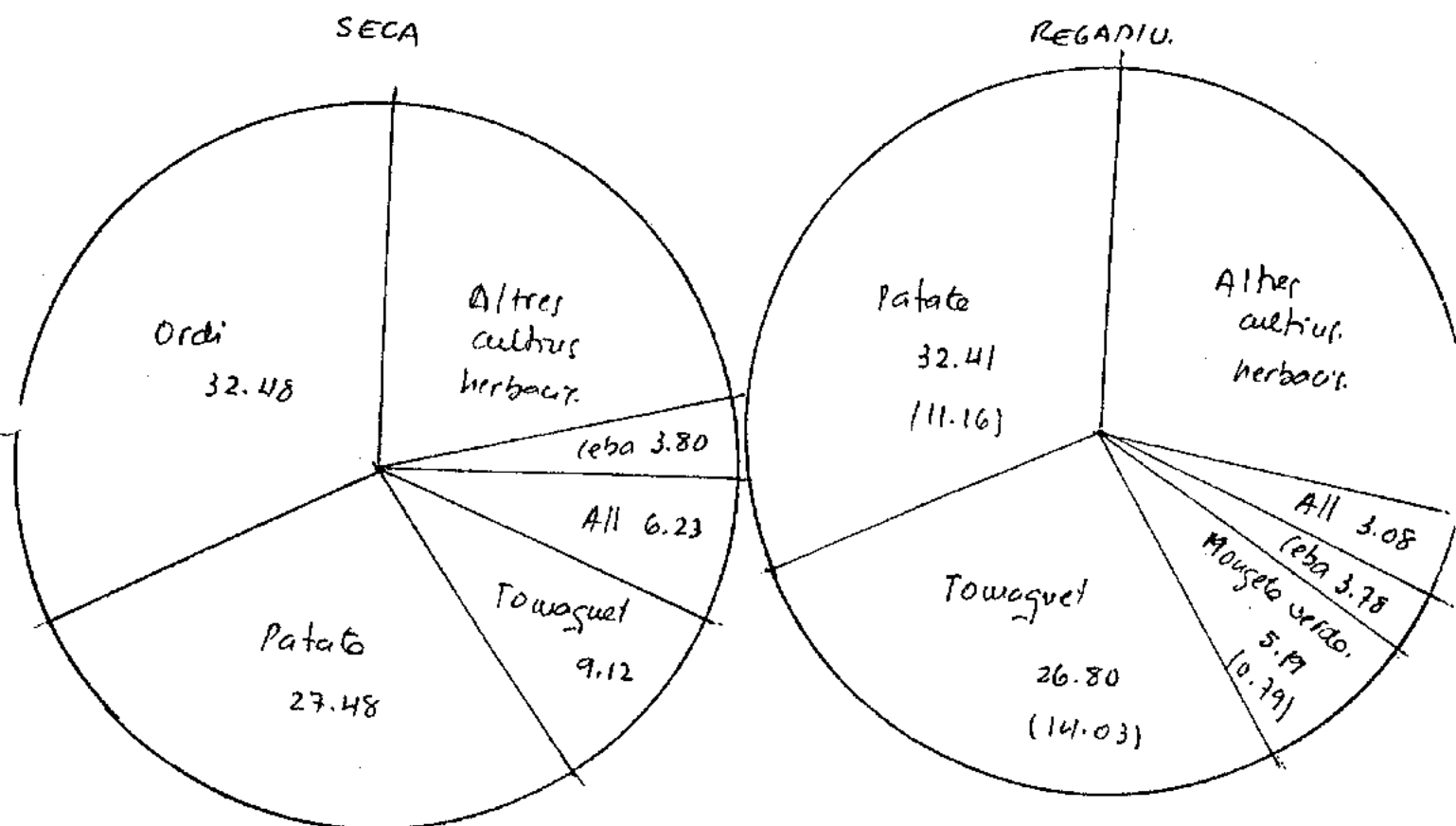
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS AGREGATS DE PRODUCTES I TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

Com ja era d'esperar, més de la meitat del valor de la producció de la Terra Alta depèn dels cultius llenyosos de seca, a continuació la dependència es centra a la carn de porc, carn de pollastre i cultius herbacis de regadiu.

Els principals productes cultivats segons el valor de la producció han sigut representats a continuació:

PRINCIPALS PRODUCTES HERBACIS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

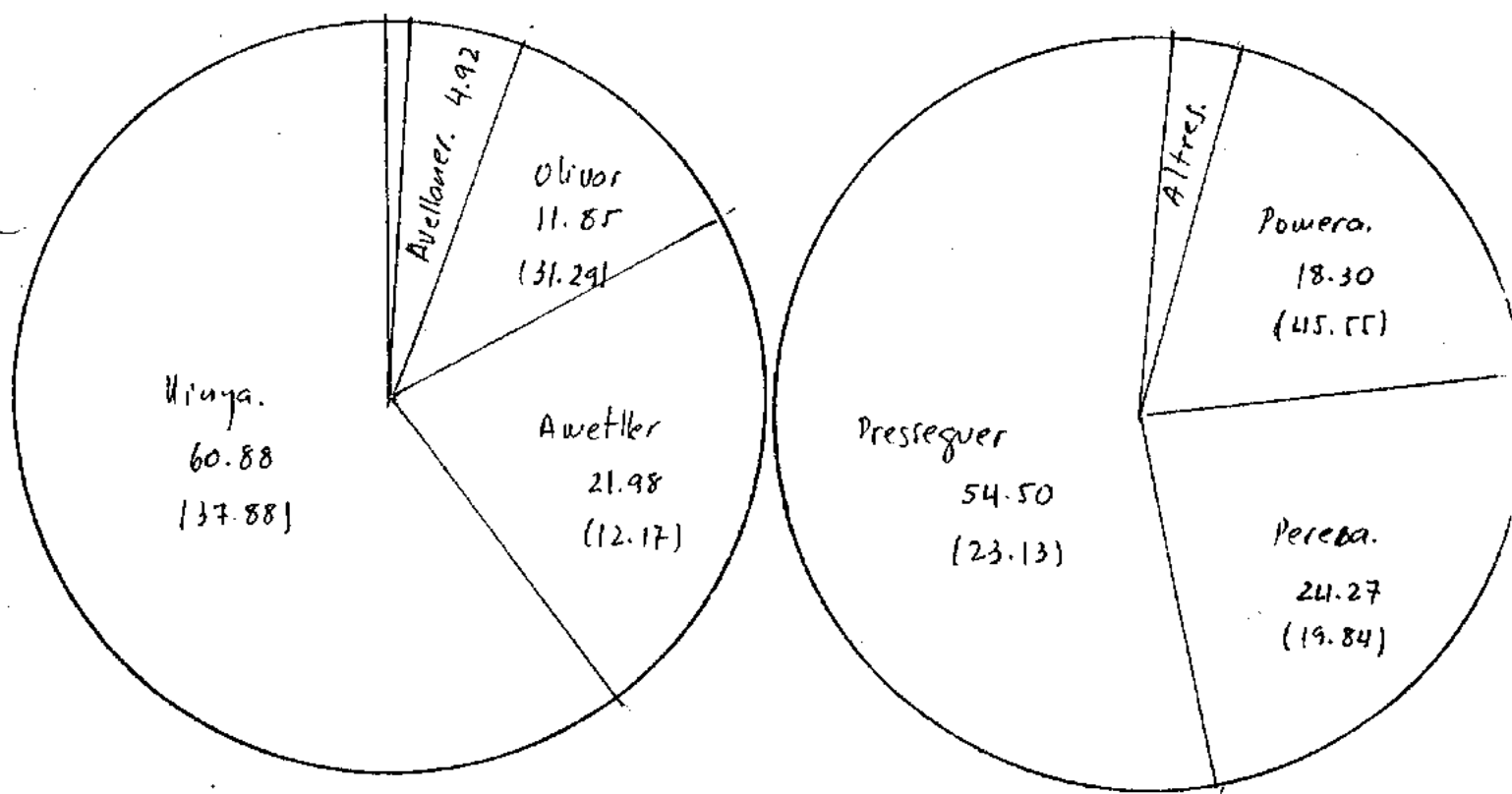
Dins els cultius herbacis de secà els cultius principals són : l'ordi, la patata i el tomàquet, els quals concentren el 69 per cent del valor de la producció del conjunt d'herbacis de secà de la comarca.

En el regadiu, els productes principals són les patates i el tomàquet, els quals produeixen quasi el 60 per cent del valor total produït pel conjunt de productes herbacis de regadiu.

L'especialització relativa de la comarca segons el valor de la producció es situa en les patates, meló, tomàquet, carxofa, all i ceba en el secà, i patates, col i cabdell, albergínia, tomàquet, pebrot, all, ceba i mongeta verda en el regadiu.

Pel que fa als principals productes llenyosos també han sigut representats en els diagrames següents :

PRINCIPALS PRODUCTES LLENYOSOS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

La vinya, l'ametller i l'olivora en el secà, concentren més del 94 per cent del valor produït pel conjunt de llenyosos de secà. En el regadiu són el presseguer, la perera i la pomera els principals cultius.

L'especialització relativa de la comarca en cultius llenyosos es situa en ametller i vinya en el secà i perera i presseguer en el regadiu.

La renda generada per la comarca és d'uns 447 milions de pessetes, el 0,9 per cent respecte al conjunt de Catalunya. Aquesta renda

es produïda en bona part pel subsector agrícola.

La comarca de la Terra Alta és fonamentalment agrària doncs el 56,25 per cent del seus actius treballen a l'agricultura i concentra el 2,2 per cent dels actius de Catalunya dedicats a l'esmentat sector. La renda per capita de la comarca és de les més petites de Catalunya.

El valor de la maquinària de la comarca representa el 2,1 per cent del valor de la maquinària del conjunt de Catalunya. En general, la comarca registra nivells de mecanització per sota de la mitja catalana.

CERDANYA

La comarca de la Cerdanya és relativament petita en superfície total doncs ocupa tan sols l'1,9 per cent de la superfície total del Principat. La superfície cultivada de la comarca representa també un percentatge petit, el 0,98 per cent de les terres cultivades a Catalunya.

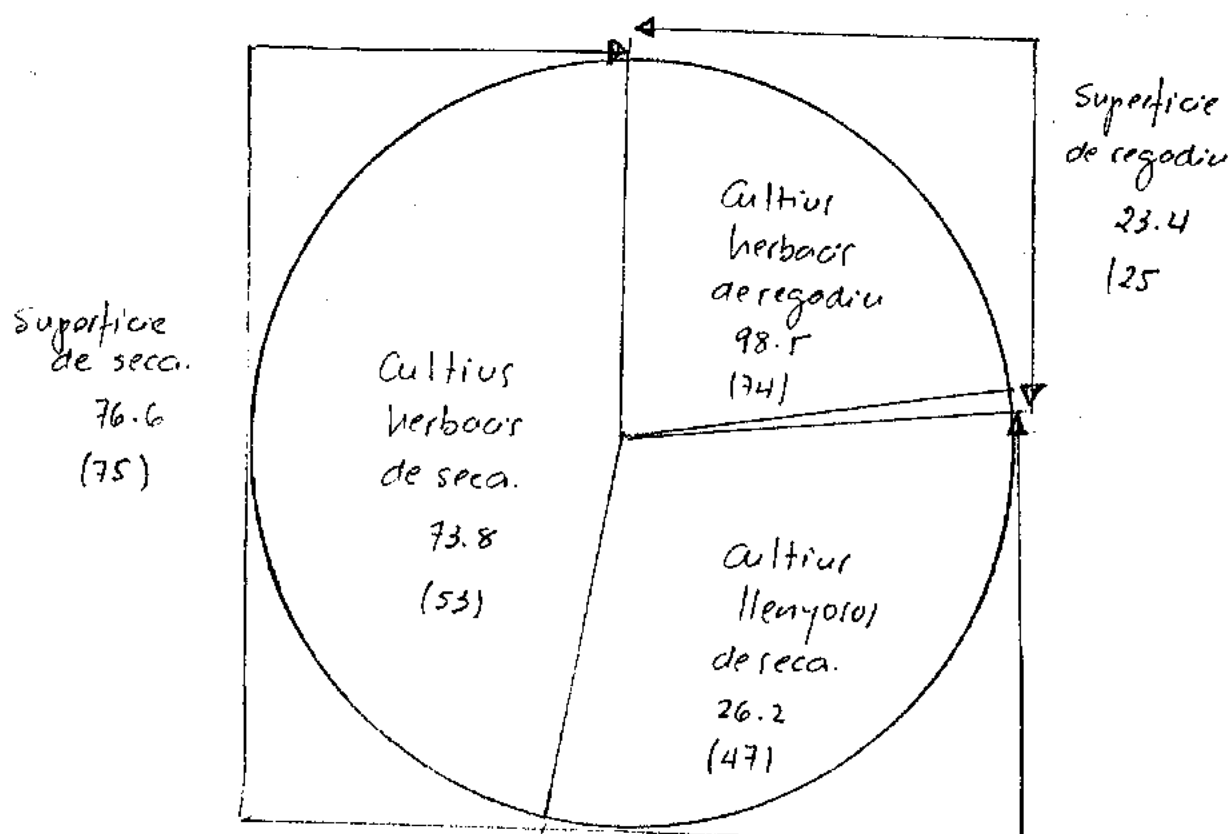
El conjunt de les terres no cultivades de la comarca es troba distribuïda entre pastius (el 17 per cent de la superfície total) mont per a fusta, mont obert i mont per a llenya (el 30 per cent) terres improductives (15 per cent) i erm pastiu (12 per cent).

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	60.281	1,9
Superfície cultivada (Hes)	9.237	0,98
Producció total (milers de ptes)	1.246.094	1,18
" agrícola (milers de ptes)	425.857	0,83
" ramadera " " "	820.237	1,5
Renda total	575.424	1,1
Població activa agrària	1.343	1,-
Parc maquinària (milers de ptes)	472.096	1,4

Les terres cultivades de la comarca són el 15 per cent de la superfície total i es distribueixen segons es pot veure en el gràfic que segueix:

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

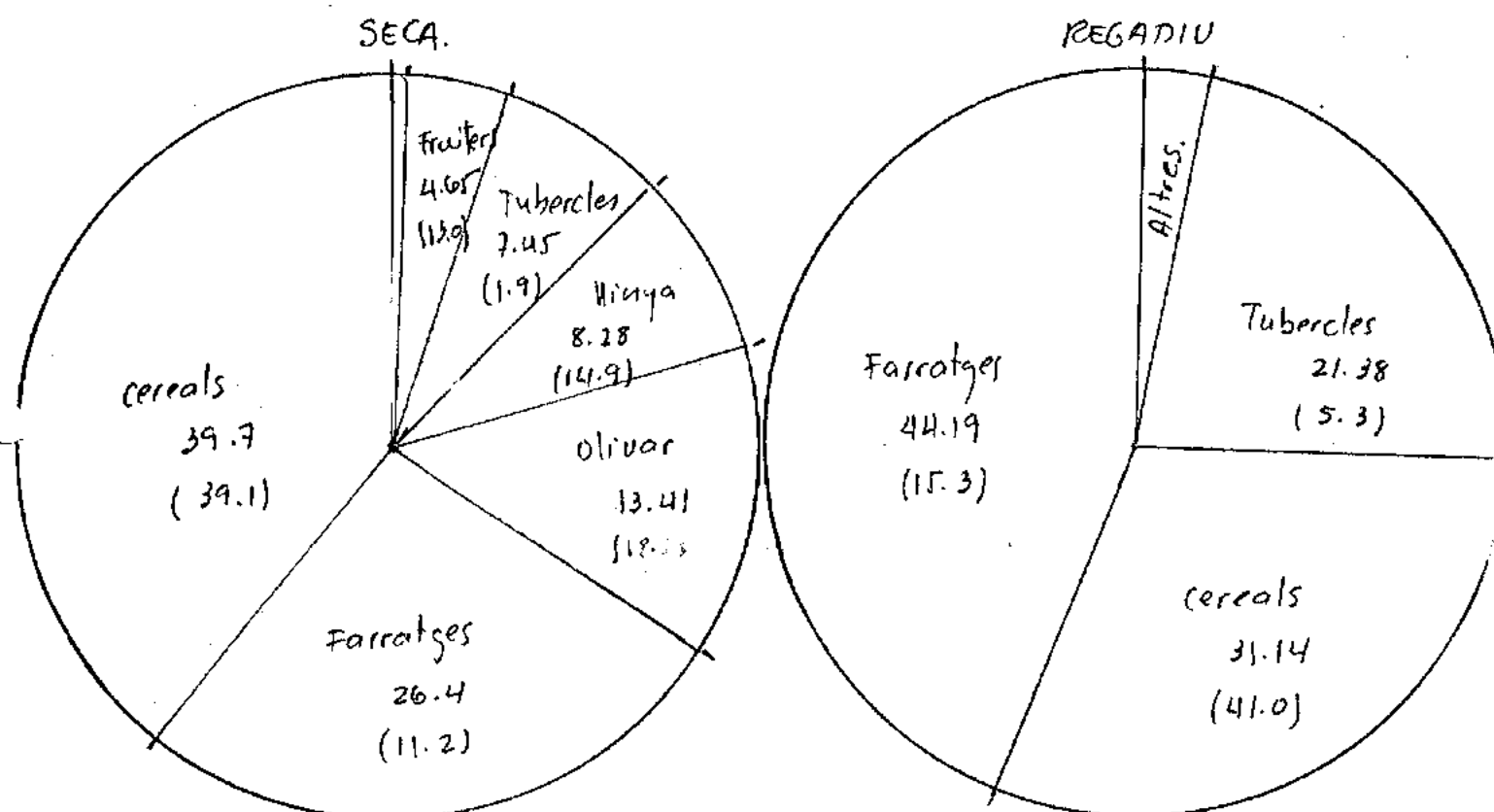

(x) Tots els percentatges entre parèntesi corresponen als registrats pel conjunt de Catalunya.

La distribució de les terres cultivades entre secà i regadiu és pràcticament la mateixa que registra la mitja catalana. Per altra banda els cultius herbacis tan en el secà com en el regadiu són predominants a la comarca.

La distribució de la superfície de cultiu per grups de productes ha sigut representada en el diagrama següent:

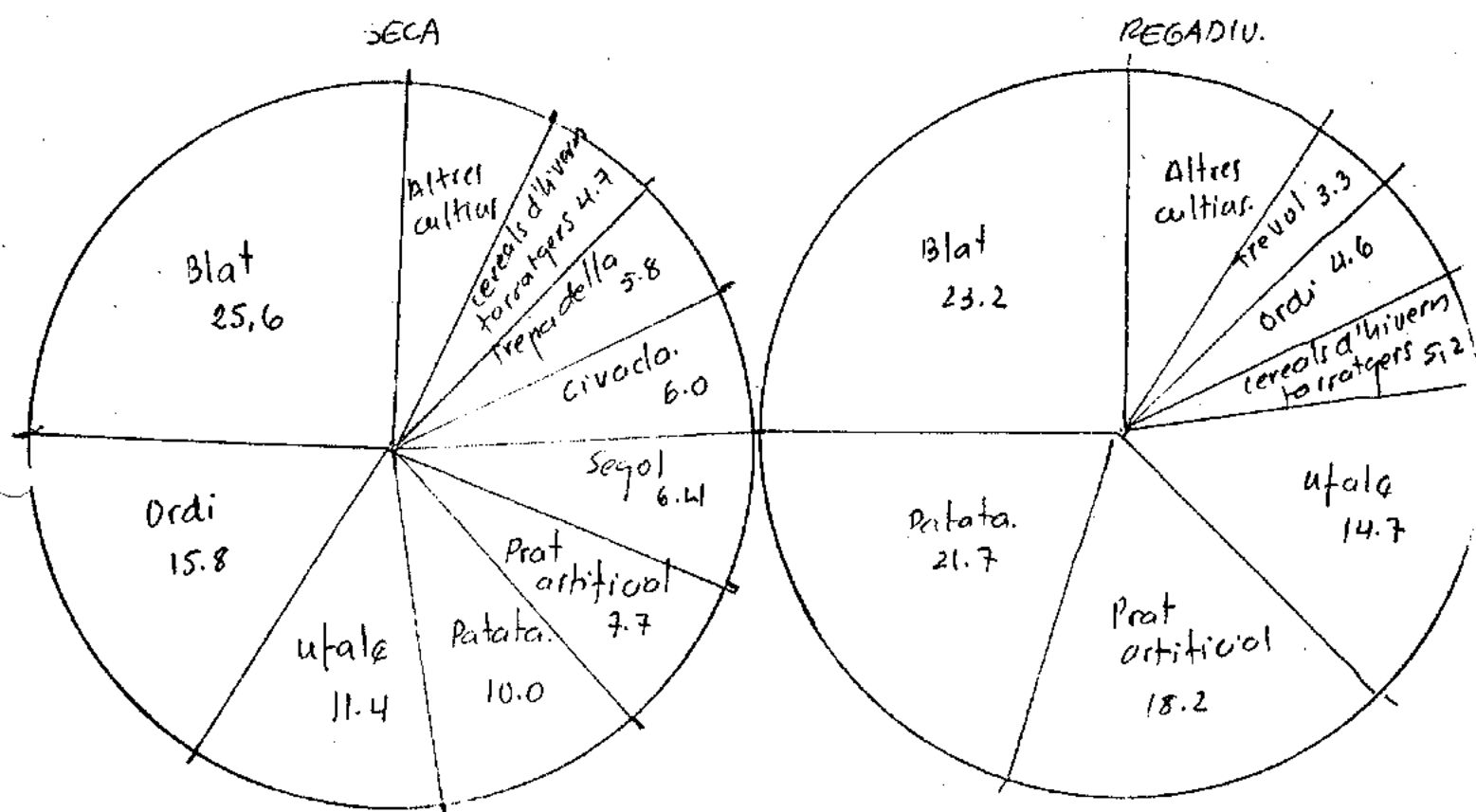
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

Els cereals i farratges tant en el secà com en el regadiu ocupen bona part de la superfície cultivada, concretament el 66 per cent en el secà i el 75 per cent en el regadiu. Cal destacar també la importància de la patata en el regadiu que ocupa el 21 per cent de la superfície cultivada del regadiu.

Els productes principals segons la superfície ocupada han sigut representats en els diagrames següents :

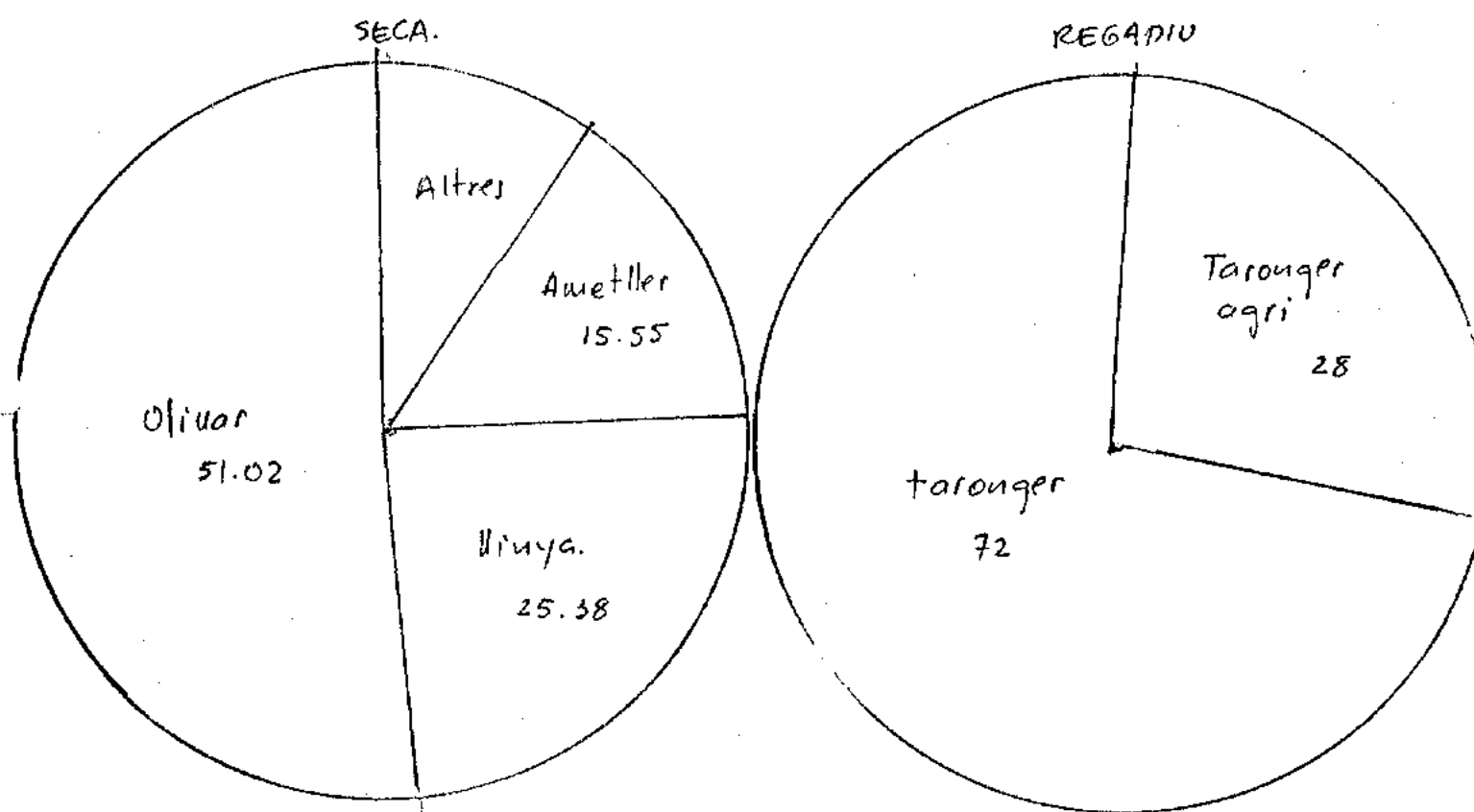
PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS SEGONS LA SUPERFÍCIE CULTIVADA. 1976
(en percentatges)

Els principals cultius herbacis de secà, segons la superfície ocupada, són : blat, ordi i civada, i sègol dins els cereals; patata en tubercles, i ufalç, prat artificial, trepadella, cereals d'hivern farratgers en el conjunt de cultius farratgers. En el regadiu, el blat, la patata, l'ufalç i el prat artificial concentren la major part de superfície dedicada a cultius herbacis de regadiu.

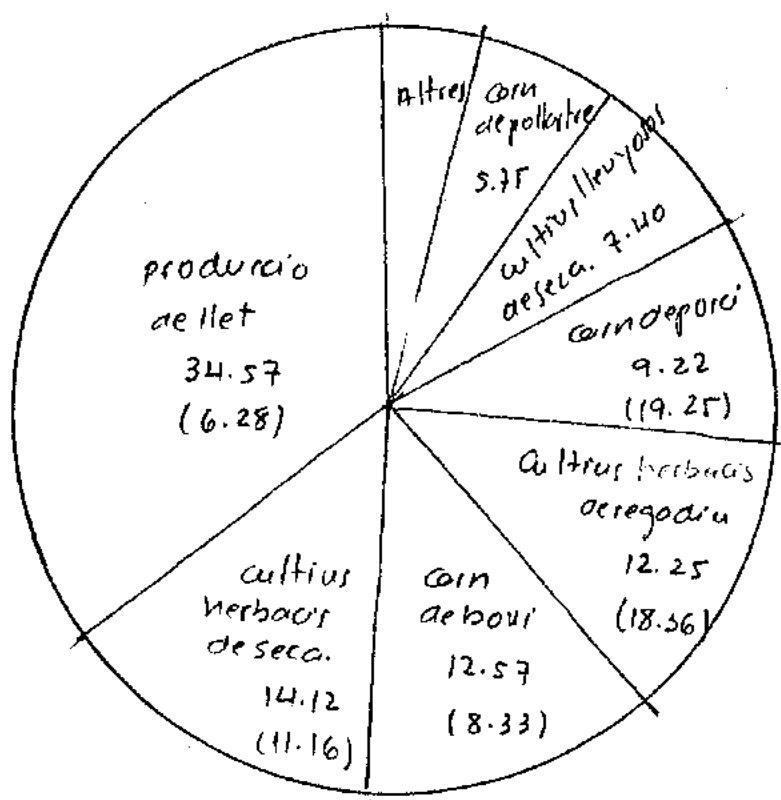
Pel que fa a cultius llenyosos l'ametller, la vinya i l'olivera en el secà i taronger en el regadiu ocupen pràcticament tota la superfície dedicada a cultius llenyosos.

PRINCIPALS CULTIUS LLENYOSOS SEGONS LA SUPERFICIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

La comarca de la Cerdanya va produir a l'any 1976, 1.246 milions de pessetes, el 34 per cent el subsector agrícola i el 66 per cent el ramader. La distribució d'aquest valor de la producció s'ha representat en forma de diagrama com es pot veure a continuació

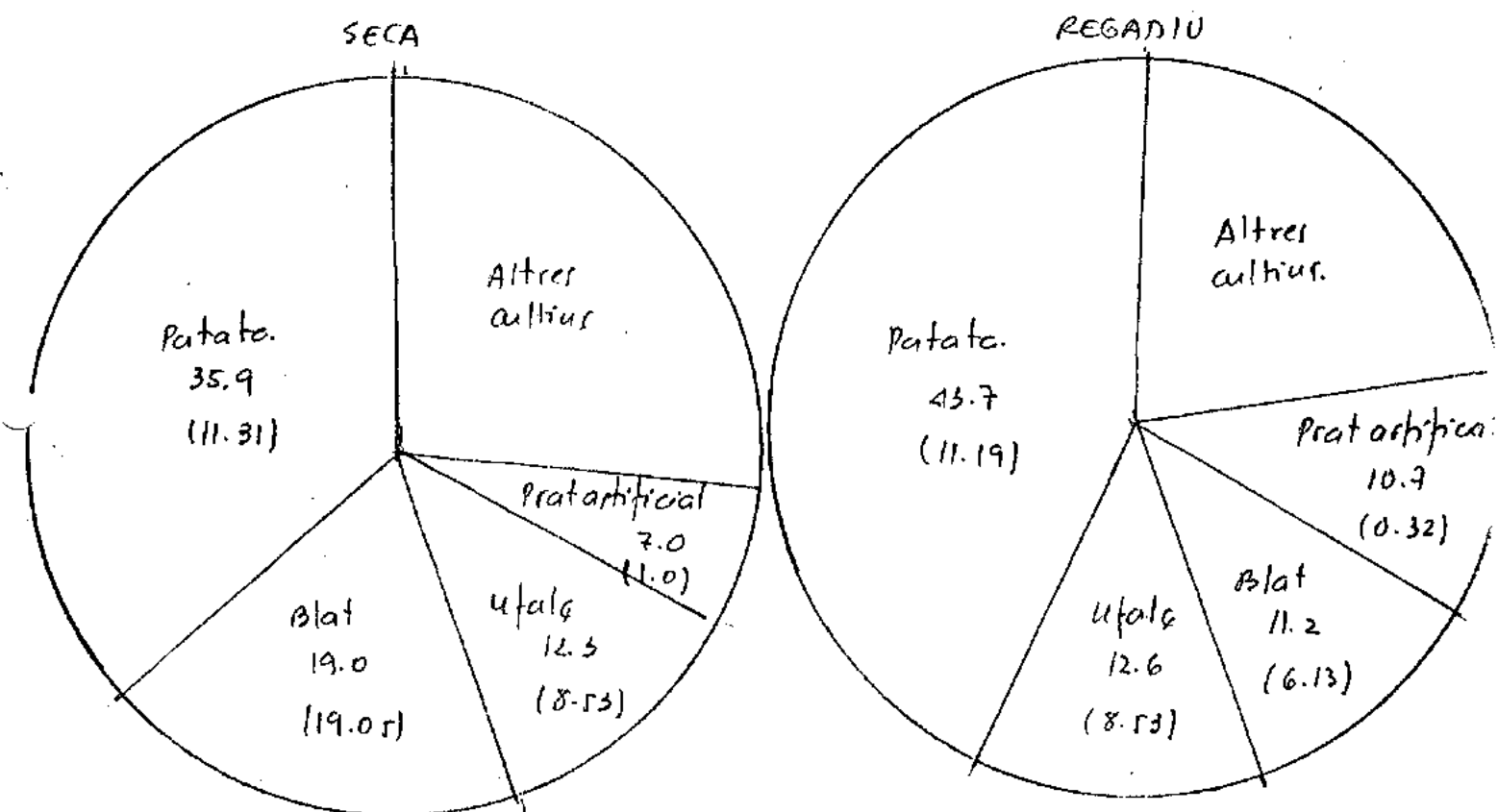
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS AGREGATS DE
PRODUCTES AGRICOLES I TIPUS DE RAMADERIA (en percentatges)

El valor de la producció de llet representa el 35 per cent del valor total produït per l'agricultura de la comarca, es a dir, el 6,46 per cent del valor de la producció de llet del conjunt de Catalunya. L'especialització de la comarca en aquest subsector ramader és doncs molt clara. L'altra subsector, el ramader, amb una lleugera especialització relativa a la comarca és de carn de boví. Dins el subsector agrícola els herbacis de secà concentren el 14 per cent de valor de producció de la comarca, el que indica una relativa especialització de la comarca en aquest subsector.

Els cultius principals segons el valor de la producció han sigut representats en els diagrames següents:

PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO. 1976
(en percentatges)

En el secà el blat, patata i ufalç produeixen quasi el 70 per cent del valor de la producció del conjunt d'herbàcies de secà, en el regadiu cal afegir als cultius anteriors el prat artificial que concentra el 10 per cent del valor de la producció d'herbàcies de regadiu.

Els cultius preferents a la comarca segons el valor de la producció són : el sègol, patata, cereals d'hivern farratgers, ufalç, trèvol, trepadella i prat artificial en el secà; blat, ordi, patata, cereals d'hivern per farratge, ufalç, trèvol i prat artificial en el regadiu.

La renda de l'agricultura de la comarca és de 575 milions de pessetes distribuïdes a parts iguals entre el subsector agrícola i el ramader. Aquesta renda representa en conjunt l'1,1 per cent del valor afegit net de l'agricultura catalana.

La població dedicada a l'agricultura segons el Padró municipal del 1975 és el 26,51 per cent de la població activa total de la comarca, percentatge relativament elevat que assenyala la considerable dependència de l'economia comarcal al sector primari.

Els nivells de mecanització de l'agricultura de la comarca són lleugerament per sobre de la mitja catalana amb un valor de la maquinària que representa l'1,4 per cent del valor total de la maquinària agrícola del Principat.

OSONA

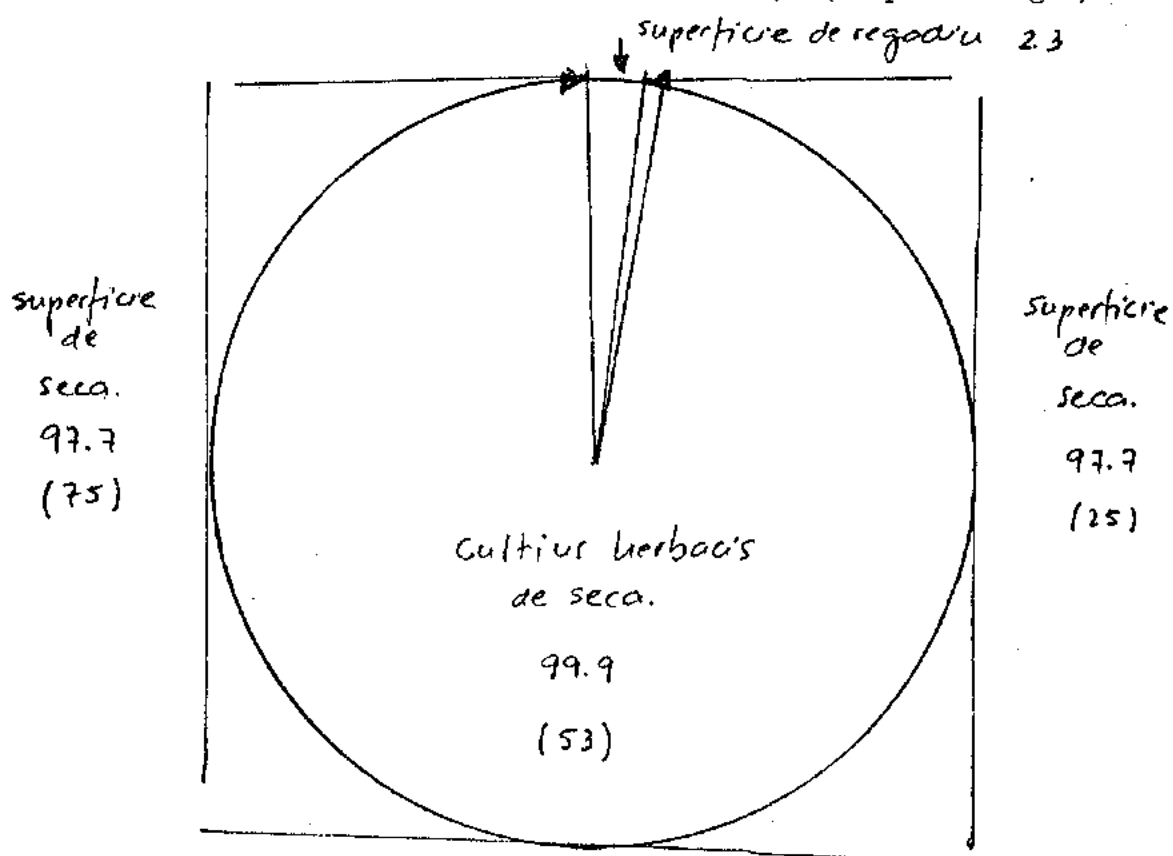
La comarca d'Osona ocupa el 3,7 per cent de la superfície total catalana, és, doncs, una comarca relativament grossa en extensió. De tota manera la superfície cultivada és el 47 per cent del conjunt de terres de cultiu de Catalunya. Aquest baix percentatge és conseqüència de que la superfície cultivada d'Osona és tan sols el 21,5 per cent de la superfície total comarcal.

Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	118.570	3,7
Superfície cultivada (Hes)	25.523	2,7
Producció total (milers de ptes)	5.162.651	4,87
" agrícola (milers de ptes)	1.172.001	2,28
" ramadera " " "	3.990.650	7,31
Renda total	1.992.361	3,9
Població activa agrària	4.655	3,6
Parc maquinària (milers de ptes)	1.210.754	3,57

La superfície de la comarca es distribueix fonamentalment entre mont per a fusta, pastius, mont obert, que juntament amb la superfície de cultiu ocupen quasi el 70 per cent de la superfície total comarcal.

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA. 1976 (en percentatges)

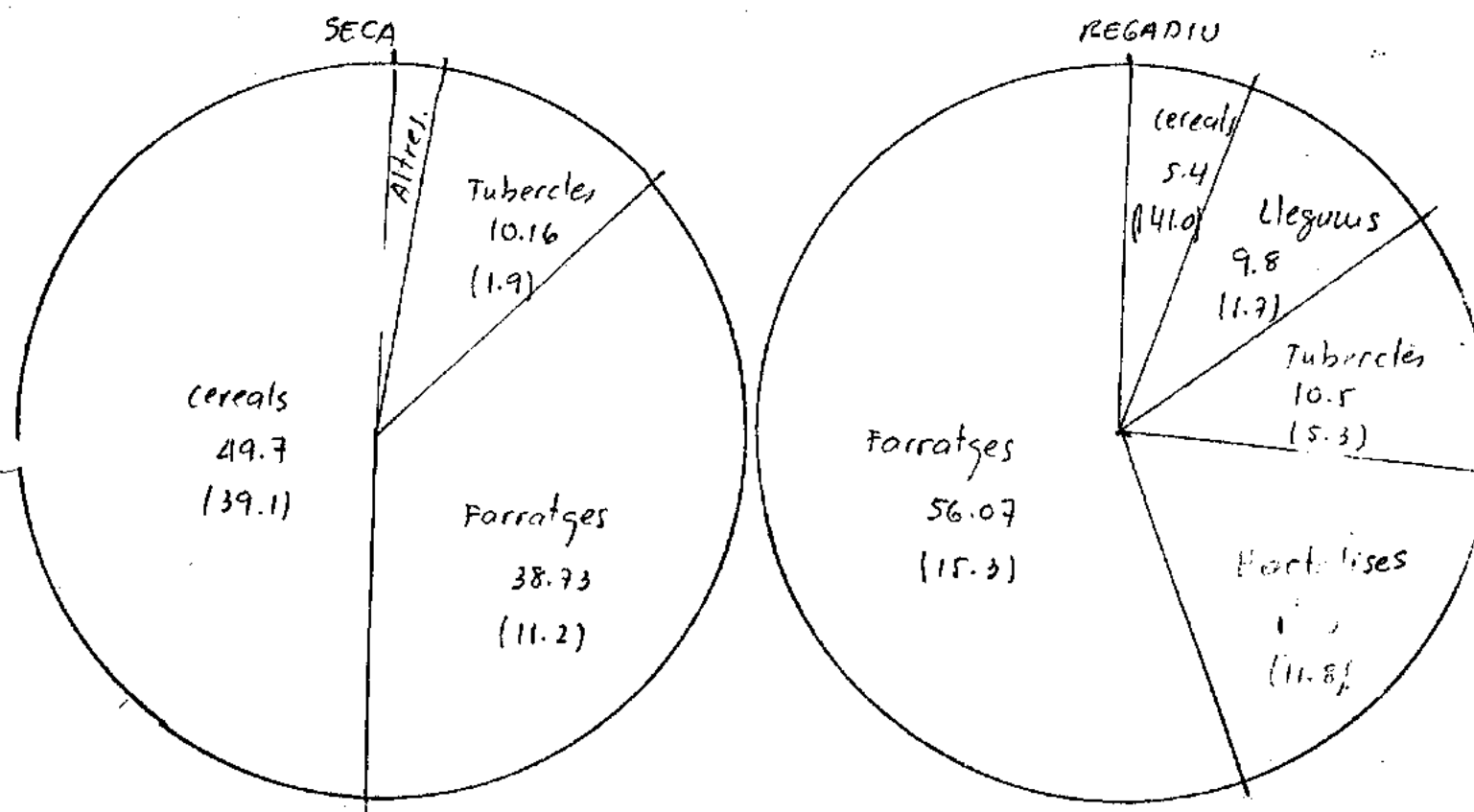

(x) Els percentatges entre parèntesi que es donen en els diferents diagrames corresponen al conjunt de Catalunya.

Com es pot veure en el gràfic anterior quasi tota la superfície de cultiu de la comarca és de secà i pràcticament tota dedicada a cultius herbacis. Només hi han a la comarca 580 hectàrees de regadiu dedicades en el 98 per cent a cultius herbacis

La distribució de la superfície de secà es pot veure amb més detall en el gràfic següent:

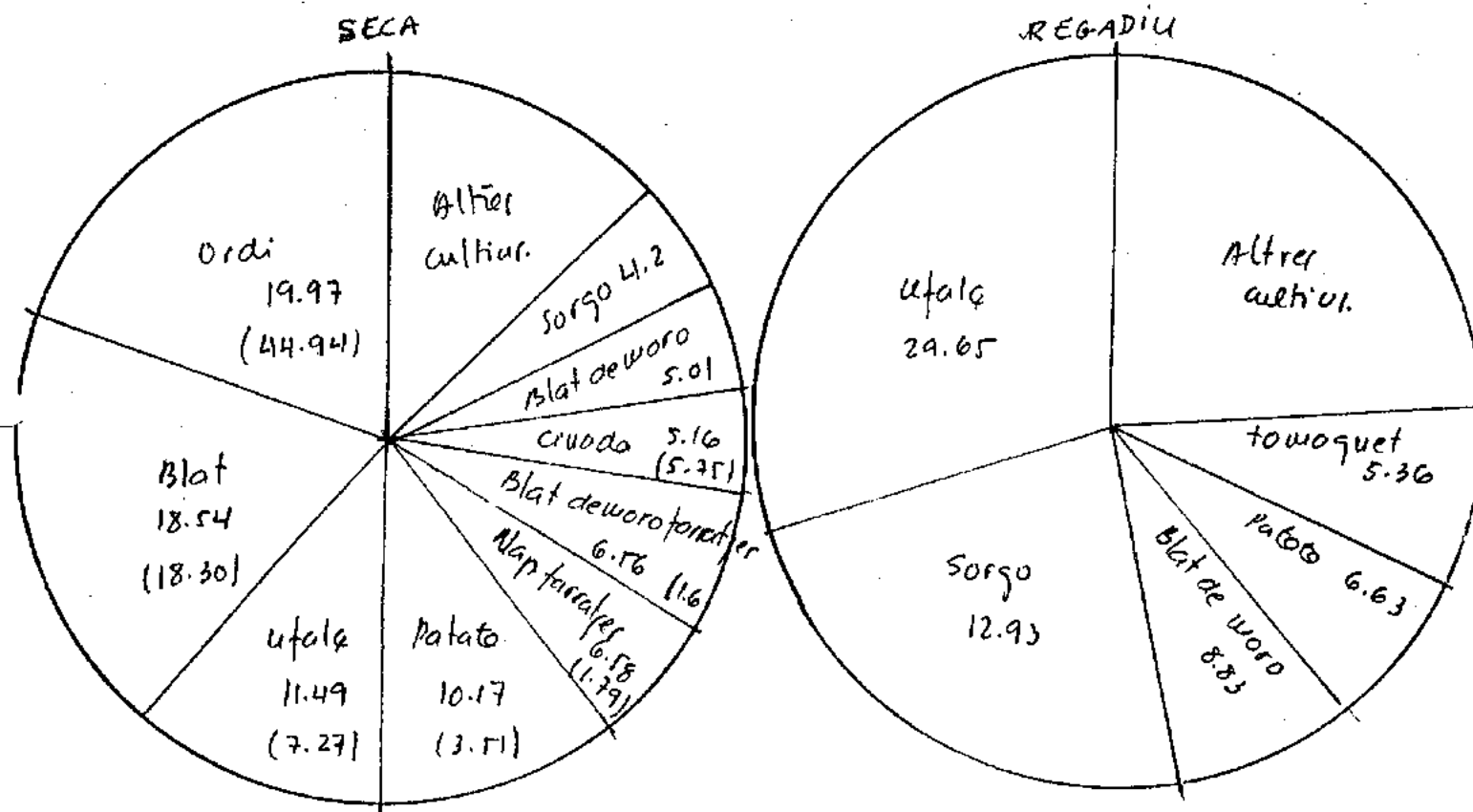
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA PER GRUPS DE PRODUCTES. 1976
(en percentatges)

En el secà els cereals i farratges ocupen més del 88 per cent de la superfície cultivada de secà, en el regadiu també són els farratges els que ocupen la major part de la superfície cultivada de regadiu. Es clar que el subsector agrícola d'Osona va dirigit fonamentalment cap a la producció d'inputs ramaders.

Els principals productes segons la superfície ocupada han sigut representats en els diagrames següents :

PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS SEGONS LA SUPERFÍCIE OCUPADA. 1976
(en percentatges)

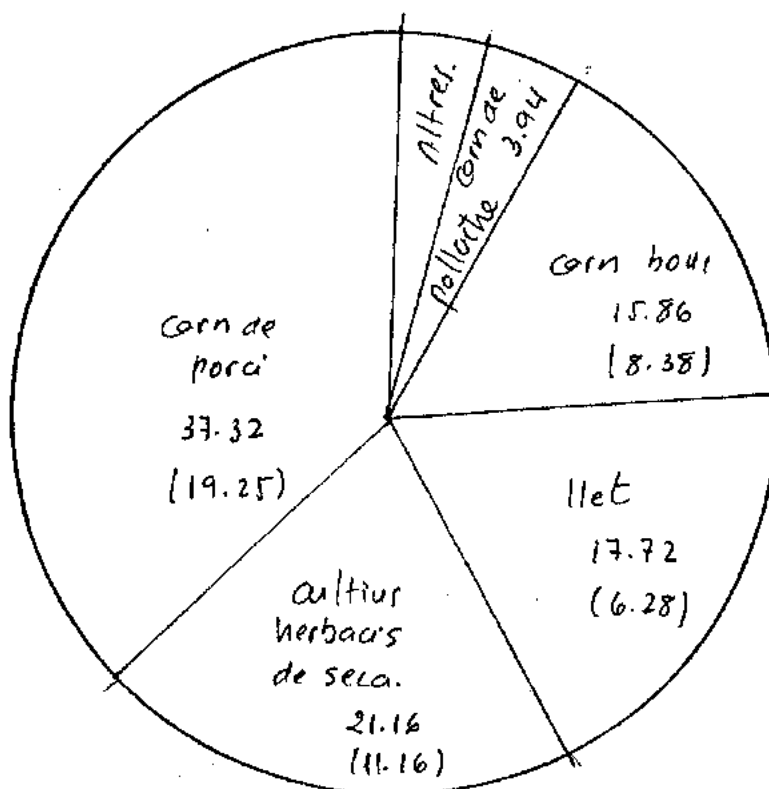
Els productes que ocupen més superfície de cultiu són : blat, ordi, patata i ufalç, aquests cultius concentren el 60 per cent de la superfície de cultiu d'herbavis de secà. Dins aquest conjunt de cultius l'especialització de la comarca es situa en el blat-de-moro, patata, blat de moro farratger, sorgo, ufalç i nap farratger. Cal destacar que en bona part la preferència de la comarca cap aquests cultius es conseqüència com veurem mes endavant de la clara especialització en el subsector ramader.

La superfície de regadiu és dedicada fonamentalment a l'ufalç, sorgo, blat de moro, patates i tomàquet.

El valor de la producció de l'agricultura d'Osona és prou considerable doncs són 5.163 milions de pessetes. El 23 per cent procedeix del subsector agrícola i el 77 per cent del subsector ramader. El valor de la producció ramadera representa el 7,31 per cent del valor de la producció de l'esmentat subsector de Catalunya.

La distribució del valor de la producció per grans agregats de cultius i tipus de ramaderia es pot veure en el gràfic següent:

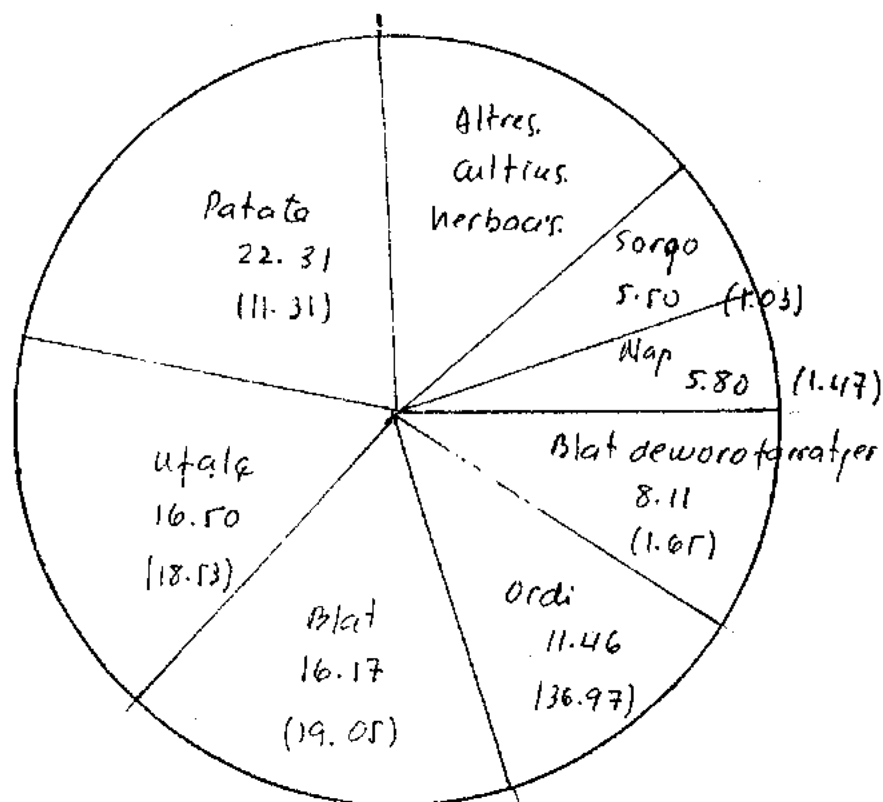
DISTRIBUCIO DEL VALOR DE LA PRODUCCIO PER GRANS AGREGATS DE PRODUCTES AGRICOLES I TIPUS DE RAMADERIA. 1976 (en percentatges)

Per una banda cal destacar en la distribució del valor de la producció l'important pes dels cultius herbacis de secà, la qual cosa ja era observada en la distribució de la superfície, per altra banda cal remarcar el pes molt important de la producció de carn de porcí, producció de llet i producció de carn de boví, en aquests tres tipus de ramaderia es centre l'especialització relativa de la comarca juntament amb els cultius herbacis de secà.

Els principals cultius herbacis de secà també han sigut representats en un diagrama que tot seguit es presenta:

PRINCIPALS CULTIUS HERBACIS DE SECA SEGONS EL VALOR DE LA PRODUCCIO
(en percentatges)

Patata, ufalç, blat, ordi, blat de moro farratger són els cultius principals segons el valor de la producció. Aquests cinc cultius produeixen el 66 per cent del valor del conjunt de cultius herbacis de secà. Dins aquest darrer conjunt cal destacar com a conreus amb especialització relativa a la comarca a les patates, blat de moro farratger, sorgo, ufalç i nap farratger.

El valor afegit net de l'agricultura de la comarca era de quasi 2.000 milions de pessetes a l'any 1976, el 61 per cent del subsector ramader i el 39 per cent del subsector agrícola.

Això suposa que el 9,1 per cent del valor afegit net de la ramaderia catalana es concentra a Osona.

La població activa dedicada a l'agricultura a l'any 1975 i segons dades del Padró municipal del INE era el 10,41 per cent, percentatge relativament més alt que el registrat pel conjunt de Catalunya però que de tota manera indica que a l'economia d'Osona existeixen altres sectors econòmics importants i que repercuteixen decisivament en el conjunt de la comarca.

Els nivells de mecanització de la comarca es situen, en general, sobre la mitja de Catalunya amb una maquinària que té un valor equivalent al 3,5 per cent del valor de la maquinària del conjunt de Catalunya. Lògicament cal esmentar la importància dels equips d'adobar el que es conseqüència del pes important de la ramaderia.

RIPOLLES

El Ripollés amb una superfície total del 3,1 per cent de la superfície total de Catalunya és una comarca relativament grossa però que, en canvi, té una superfície cultivada molt petita doncs tan sols representa el 0,47 per cent del conjunt de terres cultivades a tot Catalunya.

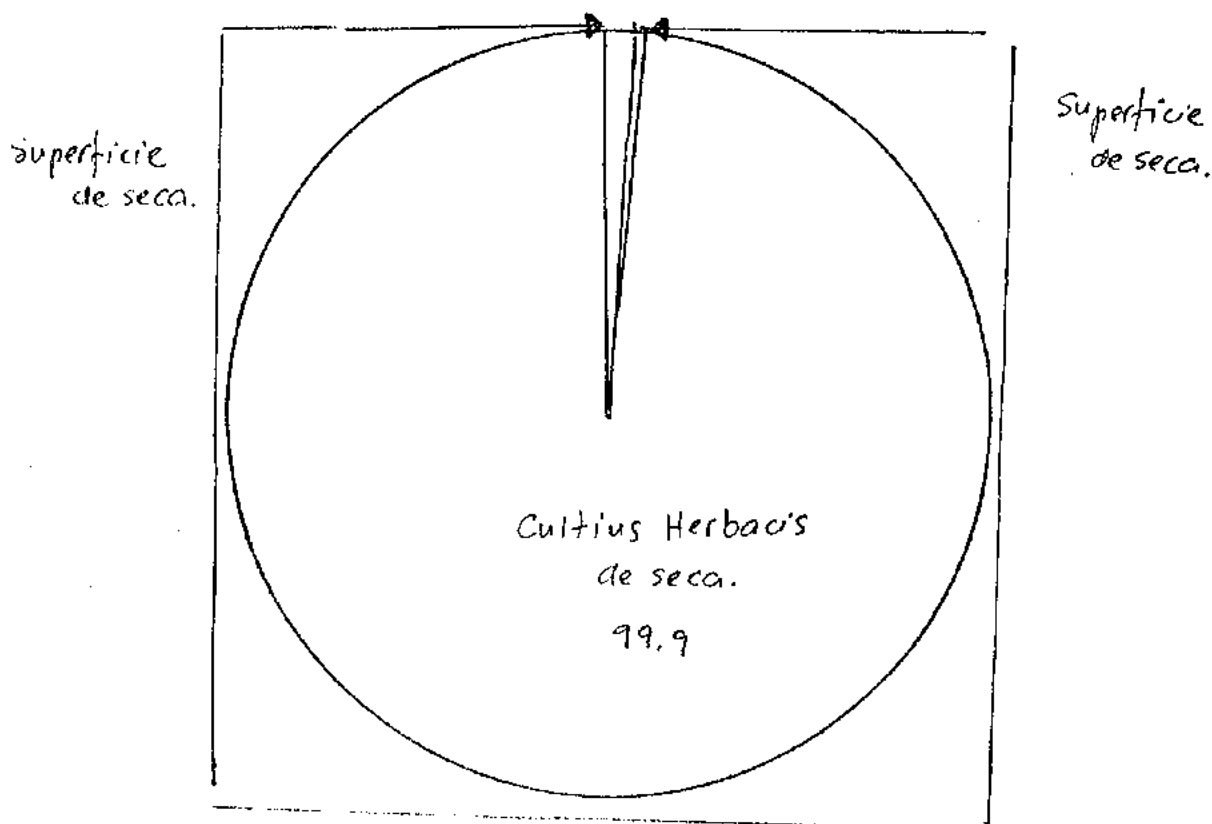
Dades bàsiques de la comarca

	<u>Comarca</u>	<u>% Catalunya</u>
Superfície total (Hes)	97.775	3,1
Superfície cultivada (Hes)	4.420	0,47
Producció total (milers ptes)	1.010.610	0,95
" agrícola (milers ptes)	183.802	0,36
" ramadera " "	826.808	1,51
Renda total	399.417	0,8
Població activa agrària	1.291	1,-
Parc maquinària (milers ptes)	271.343	0,8

La superfície cultivada només representa el 4,5 per cent de la superfície total de la comarca. Això és conseqüència de que les terres del Ripollés són fonamentalment de pastius, mont per a fusta i llenya, mont obert i erm pastiu (representant més del 80 per cent de la superfície total).

Les 4.420 hectàrees de cultiu de la comarca són pràcticament totes de secà dedicant-se quasi totalment a cultius herbacis. Les terres de regadiu són tan sols 23 hectàrees, 15 de les quals són també destinades a cultius herbacis.

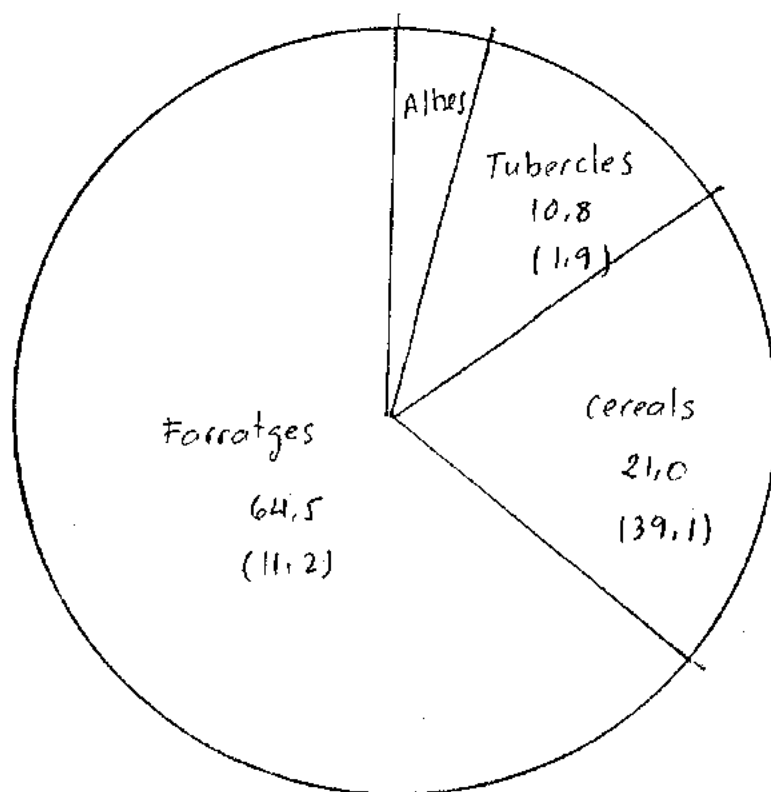
DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA (en percentatge)

(*) Els percentatges entre parèntesi que es donen als diferents diagrames corresponen al conjunt de Catalunya.

La distribució de la superfície de secà es pot veure amb més detall en el gràfic següent. La poca superfície de regadiu és dedicada a cultius de tubercles i hortalisses.

DISTRIBUCIO DE LA SUPERFICIE CULTIVADA DE SECA (en percentatges)

Hom pot veure com els cultius farratgers ocupen més de la meitat de la superfície cultivada de secà i els fruiters quasi no ocupen superfície. L'especialització relativa del Ripollés es situa clarament a tubercles i farratges i en menys proporció en les hortalisses.

Els principals productes dins el conjunt d'herbació de secà han estat representats en el diagrama següent: